

Edebiyat Defteri

SÜLEYMAN Lemos YILDIZ

-Yazıları-

Oluşturulma Tarihi:
20 Mayıs 2022 Cuma

Yayınlayan:
Edebiyatdefteri.Com
Türkiye'nin Kültür ve Sanat Platformu

A H K E Ş K E

A H K E Ş K E

Babası çocuklarını okutmayı çok istemişti . Kendisi ilk okul üçüncü nıfa kadar okumuş iş ve geçim kaygısından 4. ve 5. sınıfları okumamıştı.

Ancak ,beşinci sınıftan mezun olan okul arkadaşları öğretmen veya devlet dairesinde çalışmış , rezillikten kurtulmuş, daha rahat bir yaşamı vardı. Babasının yaptığı hatayı yapmayacak, onun yapacağı işleride kendisi yapacak ve okuyabilen tüm çocuklarını, kız erkek ayırt etmeksizin okutacaktı. Köyün ilkokul öğretmeni ile imamı da erkek çocukları mutlaka okutun, sizler gibi hem cahil kalmasın hem de devletin arabasına binsinler demişti

Ailece imkanları yeterli değildi . Ürettikleri kendi ailelerine yetmezdi. Pazara çıkarıp satacak ve gelir elde edilecek bir mal yoktu. Tavukların yumurtasını haftada , ayda bir satmayla elde edilen gelir ile şehirde çocuk okutulmazdı. Ancak zoru başarmak için aile adına büyük bir projeydi. Ailece bu konuda açlık , susuzluk ve rezillik adına gereken yapılacaktı. Okumak ve okutmak içinde bir uhdeydi .KEŞKE okula giden kendisi olsaydı. Okuma sevdasını yada okumamanın hıncını oğlunu okutarak söndürecekti

İlkokulu 1963 yılında bitiren oğlunu şehirde orta okula yazdırdı. Çok sevinçliydi. Askerdeki Takım Komutanı gibi göğsü kabardı , sevinçliydi. İçi içine sığmadı. Merdivenin ilk basamağına adım atılmıştı. Bundan sonra işin yarısı belki de daha fazlası oğluna kalmıştı. Okuyacak olan oğlandı . Derslere o çalışacaktı. Ah kendisi okusaydı ,problem olmazdı. Ya çocuk iyi okumazsa. Amma oğluna güvenirdi. Öğretmende , senin oğlan okur demişti. Bu yoldan artık dönüş yoktu. Oğlunun okul ihtiyaçlarını almıştı. Şehirde tek odalı bir ev kiralamıştı. Oda küçük olsada iki öğrenci rahat kalabilirdi.Baldızının oğluyla beraber aynı evde kalırlardı . Köyden yufka gibi açılıp pişirilmiş ekmek ile bulgur,nohut , patates gibi pişirilip yemek yapılacak gıda maddelerini getirirdi. Parasal masrafları mümkün mertebe asgari seviyeye düşürmek gerekirdi. Şehir ile köy arasındaki 25 Km.lik yolu kışın gidip- gelmek zor olurdu. Kendisinin yokluğunda eşi gelip çocukları her ay kontrol edebilirdi. Kışın kar yolları kaparda ulaşım imkanı kalmazsa Baba anneyi getirir çocuğun başında evde kalır , derse çalışmasını sağlar, yemekleride yapardı. Böylece oğlu daha iyi ders çalışmış olurdu. Gönül rahatlığıyla gurbete çalışmaya bu yıl erken gidebilirdi

Şehirde aynı köyden veya komşu köylerden Orta okulda okuyan çok öğrenci vardı. Öğrenciler kıralık evlerde üçerli ,beşerli gruplar halinde kalırdı. Öğrenciler arasında çok sık ev ziyaretleri yapılırdı. öğrencileri kontrol eden , takip eden yoktu. Küçük öğrenciler genelde büyük abilerin gösterdiği şekilde hareket ederlerdi. Büyük abiler, kendi köylüsü çocuklara hamilik yapardı. Okulda ve çarşıda onlara kimse bir şey diyemezdi. Hele ev sahipleri bağırıp , çağıramazdı . Büyük Abiler , Sanki sinema oyuncusu Kadir İnanır'ın baş rolünü oynadığı Tatar Ramazan filmindeki hapishane düzenindeki Hapishane Ağasının tutumu gibiydi . Korunmaya muhtaç küçük öğrencilerde istenilenleri yapmak zorundaydı. Son sınıfta okuyan ve aynı köylü çocukları koruyan Büyük Abi , mesala bir paket sigara istesinde sen alma. Bu düzene karşı gelmedir. Paran yoksa bile borç isteyip almalısın Sohbetlerin kırıla gittiği evlere , eli boş gidilmezdi. Ders çalışan falan yoktu. Öğrenci okulda , sınıfta ne dinlediyse o bilgiyle yetinmek zorundaydı. Esasen o yıllarda çay demlemeyi dahi bilmeyen veya yumurta bile pişiremeyen öğrencilere ; kendin pişir, kendin ye, kendin bulaşığı yıka, Kendin gez, toz ve arta kalan zamanda da ders çalış emri verilmişti.

Hele birde yarıyıl veya bayram tatilinden önce şehirden köye gidiş merasimi var ki , başlı başına bir hikayedir. Şehirden köye gidebilmek için en az 4 veya 5 köyün toprağını geçmek ve asgari 25 Km yol yürümek zorundasın. Hareket gününden bir gün öncesinden kafilde yer alan öğrencilere yapması gerekenler söylenirdi

ÖRNEK:ÖDEV İki paket Birinci sigarası alacaksın. 3 adet sıcak taş fırın ekmeği içine pekmez helvası koyduracaksın Bir şişe kanyak alacaksın, Meyve ala caksın gibi. Her öğrenci verilen görevi noksansız yerine getirir ve ertesi gün kafile halinde sabah erkenden şehirden köye doğru yola çıkılırdı. Tabiki komşu köylerin öğrenci grupları da kafile halinde yürürlerdi.

Kafile şehirden hareket edince sigaralar ve içecekler toplanır . ve küçüklere bir tane sigara verilip içmesi sağlanır ve pakete el konurdu. Gerekece olarakda; Sen daha küçüksün , çiğerin taze, içersen VEREM olursun denilirdi. O yıllarda insanları canından eden en büyük hastalık veremdi Tabi küçüklerde kurnazlık yapardı. Büyük abiye verdiği paketten ayrı gizli bir paket daha alırdı. Onuda kafa kafaya verdiği arkadaşı ile köye varıncaya kadar gizli , gizli içerdi. Yol güzergâhındaki çeşme başında öğleyin Pekmez Helvalı ekmeğe afiyetle yenirdi. O ekmeğin tadı halen damaktan gitmemiştir amma ekmeğe ve helva mutlaka değiştiği için yakalamak da mümkün değildir.

Gurbetten nisan ayının sonunda çalışmadan gelen baba, oğlunun kaldığı evde sigara kokusu almıştı . Kendisi sigara içmezdi. Askerde iken verilen sigaraları dedesi için getirmişti. İçenlere de çok kızardı. Evin içini titizlikle aradı. Kitapların arasında yarısı içilmiş ikinci sigarası paketi bulmuştu. Okuldan gelen oğluna bu paketin kime ait olduğunu sordu. Tabi, babasından korkan çocuk hemen inkar etti .Benim değil dedi. Eve Fazlı abi gelmişti. Onun diye yalan söyledi. Şimdilik bu hadiseyi sözde atlatmıştı. Ancak babası çok sert konuştu. Sigara içerse okutmayacağını , hemen

yatağı , yorganı köye götürdüğünü, sigara içmenin hem sağlık açısından çok tehlikeli olduğunu bildirdi. Oğluda söz vermişti. İçmezdi. İçenlere de özenmezdi. Babanın içi rahatladı. Derslerini sordu. Okula kadar gitti. Okul Müdürü ile görüştü . Notlarının iyi olduğunu öğrenince sevinci bir kat daha arttı.

Oğlu Orta okul birinci sınıfı direk geçmişti. İkmale kalmamıştı. Bu hadiseye çok mutlu olmuştu. Gögsü yine kabardı. Başı dim dik oldu. Geçemeyen öğrenciler vardı Oğlunun ikinci sınıfa hazırlanması için Yaz' ın da ders çalışmasını istiyordu. Oğluna hem hediye , hemde ihtiyaçdan Gala marka bir kol saati aldı. Babası, bir gece evlerinin karşısındaki yoldan birkaç çocuğun yürüdüğünü konuşmalarından anlamıştı . Elllerinde sigara vardı Karanlıkta sigaranın ateşini görmüştü . Hemen evde olmayan oğlu aklına geldi. Gençlerden birisi mutlaka oğluydu. İsmiyle oğlunu çağırdı. Fakat sesi duyan gençler kaçmıştı. Eve gece geç vakit gelen oğlu ile konuşmayı sabaha bıraktı. Zaten oğlu okuldan geldiğinden beri evde ağır bir sigara kokusu hissedilirdi. Demekki oğlu gizli , gizli sigara içerdi. Sabahleyin kahvaltıda oğlunu sorguya çekti Oğlan yine aynı şekilde içmediğini söyle di. Bu mümkün değildi. Mutlaka içerdi. Caydırmak için yine okutmayacağını, harçlık vermeyeceğini sıkıyönetim ilan ettiğini söyledi Yalan söylendiğine veya aldatıldığına çok kızmıştı ve SIGARA İÇEYEN , KEŞKE SENİ OKUTMASAYDIM dedi. Bu bir haykırıştı. Annesi de üzüldü. Çünkü babası çok inat ve sözünden geri dönmeyen bir kişilikteydi

Baba, belkide söylediğine kendi de inanmazdı. Okumak ve sigara içmek sözcüklerini yan yana getiremezdi . Fakat yalanı , dolanı, hileyi ve atraksiyonları sevmeyen dos doğru bir insandı. Hayır dediği bir konuda çok zor ikna olurdu Oğluna küsmüştü. Sıkıyönetim uygulaması devam etmekle birlikte takipde başlamıştı. Anneye de bağıırdı . Niye para verirsin bu çocuğa diye Fakat oğlu bir kez sigaraya alışmıştı. Söylediği sözler, fiziki güç kullanmalar fayda etmedi. Oğlu kaçak sigara içerdi . Hemde YENİCE sigarası. gömleğin cebinde tütün döküntüsü olurdu. Oğluna sigara içirtmeme konusunda başarılı olmamıştı Okutmaktan başka çare yoktu. Mevlaya hep dua etti. İnşallah oğlu bir gün sigarayı bırakırdı. Bu konuda dualarını eksik etmedi

Yıllar yılları kovaladığı halde oğlunun sigara içtiğini bilmesine rağmen oğlu , yanında bir gün olsun sigara içmemişti. Sözde halen gizli içerdi. Oğluda; 33 yıl (Yaklaşık 12 000 GÜN) her gün beraber olduğu sigarayı bir sevgili gibi sevdiğini, onuz yaşamasının zor olduğunu sanırken; bir gün kızına sigara içmeyeceğini ansızın söyledi. Görünürde sağlık sorunu da yoktu. Ne olduysa iki kızına sigara içmeyeceğim demişti. Allah söyletmişti Küçük çocuklar bu habere çok sevindi. Hediye almaktan bahsettiler.

Ancak bu sözü söyledikten yarım saat sonra, yemek üzerine bir adet sigara içeceğini kızlarına yine söyledi. Yarım saat önceki sözünü unutmuştu. Çocukları sözünü hatırlattı. İnanamadı. Babasına yalan söylemişti amma kızlarına söyleyemezdi. Onların gözünde yalancı Baba olmak istemedi ve BIRAKTIM dedi. Sözünün arkasında kale gibi durdu. Bir mesajdı vermek istediği aslında Acaba başarabilecekmiydi. Kendi de inanmadı bu işe. Amma yola çıkmıştı bir kere . Sigarayı bırakacaktı. KIZLARINA SÖZ VERMİŞTİ

Aradan on iki yıl geçmişti. Sigara içmediği için çok memnundu . Sağlık ve en önemlisi kalble ilgili sorunu yine yoktu İçenlere de saygı duyardı, Kendisine olan saygısından Ancak: kendi kendine:
KEŞKE ORTA OKUL BİRDE İKEN BABAM YAKALADIĞI ZAMAN DOĞRUYU SÖYLEYİP, BABAMI KANDIRMASAM DA SIGARA İÇMESEYDİM DEDİ .
SIGARA İÇDİĞİ GÜNLERİ KAYIP OLARAK NİTELEDİ. MADEMKİ BIRAKILACAKTI , BABASINI ÜZDÜĞÜNE DERİNDEN ÜZÜLDÜ VE İÇENLER İÇİN , MEVLADAN SIGARAYI BIRAKMA KONUSUNDA SABIR NİYAZ ETTİ. İSTEYEN HERKESİN SIGARAYI BIRAKACAĞINA İNANDI

10 - MART - 2010

SÜLEYMAN YILDIZ /(Lemos 5303)

.

TÜRKMENLER VE ERMENEK - ALANYA SINIRI TESBİTİ

TÜRKMENLER VE ERMENEK -ALANYA SINIRI

28/3/2010 · Kategori: GEÇMİŞE YOLCULUK

TÜRKMENLER VE ERMENEK - ALANYA SINIRI TESBİTİ

1) ** ERMENEK , Taşeli'nin merkezinde yer alıp , 1100 yılından itibaren gerçek manada Türkmenler'e yurt olmaya başlamıştır. Özellikle Selçuklu Hükümdarı Alaaddin Keykubatın, 1220 li yıllarda Karaman oymağını bilinçli bir şekilde Ermenek , Anamur, Sarıveliler yöresine (TAŞELİ) yerleştirmesinden sonra bu bölgeler , hızlı bir şekilde hem Türkleşmiş ve hemde islamiyetle ciddi manada tanışmıştır. Oguzların , Avşar ve Türkmen Oymaklarından olan KARAMAN Aşiretinin lideri NURE SOFİ , aynı zamanda Türkmen Oguz' larının da lideri olarak Selçuklu Sultanı tarafından himaye edilmiştir.

NURE SOFİ' nin vefatından sonra oymağın lideri olan KERİMÜDDİN KARAMAN BEY , merkezi ERMENEK olmak üzere 1256 yılında KARAMANOĞULLARI BEYLİĞİNİ resmen kurmuştur. Böylece ERMENEK Karamanoğulları Beyliğinin İLK BAŞKENTİ olarak hizmet etmiştir.

KARAMANOĞULLARI BEYLİĞİ , canlı varlık gibi doğmuş , gelişmiş , büyümüş ve sonunda yok olup tarih sayfalarındaki yerini almıştır. İnsanın da topraktan gelip toprağa döndüğü şekilde ; Karamanoğulları Beyliği de ERMENEK topraklarında kurulup, gelişmiş - büyümüş (Ermenek, Mut , Silifke , Anamur , Gülnar , Alanya , Ereğli ,Aksaray ve Karaman , Konya , Kayseri , Develi , Niğde havalisine hükmetmiş) ve Osmanlılar ile Ermenek Sultanalını mevkisinde savaşmıştır.

Nihayetinde , 1475 yılında Fatih Sultan Mehmet'in Komutanı Gedik Ahmet Paşa tarafından yine Ermenek topraklarında MENNAN kalesinde ortadan kaldırılmış, hükmü şahsiyeti resmen son bulmuştur. Karamanoğulları topraklarında yaşayan Ulemalar İstanbula götürülmüş ve TÜRKMENLER İstanbul , Burdur , Aydın , Antalya, Muğla , ve Balkanlara sürülmüştür. Devlet gibi organize olup Devlet gibi yönetilen Karamanoğulları Beyliği , Selçuklu Devletinin varisi olduğunu savunmasından dolayı Anadolu'da Osmanlı İmparatorluğu ile en çok mücadele eden Beylik olmuştur

ERMENEK, Osmanlı İmparatorluğunda 1845 yılına kadar Sırasıyla Silifke ve Kıbrıs sancaklarına bağlı olarak Passa Hassı olup bir Voyvoda tarafından yönetilmişse de 1845 yılında İmparatorluğun yapısında gerçekleştirilen idari reform sonucu, İÇEL SANCAK MERKEZİ olmuş ve Mut , Anamur , Silifke, Gilindre , Gülnar, Karataş Sancağa bağlanmıştır. Ermenek , Sancak Merkezi 1871 yılında Silifkeye taşınıncaya kadar 26 yıl süreyle Sancak Merkezi olarak hizmet vermiştir.

2) * * ALANYA , Pamfilya ve Kilikyanın (TAŞELİ) önemli bir yerleşim yeri ve aynı zamanda liman merkezidir. Alanya'nın Türk yurdu olması için Selçuklu Hükümdarı Alaaddin Keykubat istila seferine bizzat iştirak etmiştir. Selçuklu Ordusu bu sefer esnasında SARİVELİLER İlçesi sınırları içinde yer alan EREN DAĞI eteklerindeki AT MEYDANI mevkisinde konaklamıştır. ALANYA tarihteki en şatafatlı dönemini Selçuklu Hükümdarlarına ev sahipliği yaptığı dönemlerde yaşamıştır.

ALANYA , takriben 1428 yılında Karamanoğulları Beyliğince bir antlaşmaya istinaden Memluklulara verilmiş ise de Gedik Ahmet Paşa 1471 yılında savaşız OSMANLI topraklarına katmıştır. Osmanlıların İdari yapılanması gereği , Sancak Merkezi olmuştur

Böylece ERMENEK VE ALANYA toprakları yani TAŞELİ Osmanlı İmparatorluğu sınırları içerisinde yer almıştır.

3)** ERMENEK ile ALANYA arası Sarıveliler - Kuş yuvası- Gödüredi yolu üzerinden 130 km dir. Doğanın Çatı katında yerleşik düzende Ermenek yöresindeki Türkmenler konuşlanmış ve Deniz kenarında (sahilde) göçer vaziyette diğer Türkmenler yer almıştır . O dönemlerde hayvancılık gelişmiş vaziyettedir. Halkın ve özellikle Türkmenlerin en önemli geçim kaynağı hayvancılıktır . Herkesin otlakiye ve meraya ihtiyacı vardır .Ayrıca deniz kenarında (Sahilde) ki sivrisinek ve sıtma hastalığından dolayı yayla hep öncelikli tercih nedeni olmuştur. İşte Yaz aylarıyla birlikte deniz kenarındaki ALANYA Sancağına bağlı Türkmenlerin , BARCIN , GÖKTEPE VE KARALAR yaylalarına gelip yerleşmeleri oymaklar arasında sorun olmaya başlamış ve kardeş Türkmenler arasında yer yer sınır kavğaları meydana gelmiştir. Bu durumu ortadan kaldırmak, kardeşler arasındaki sürtüşmelere ve huzursuzluğa son vermek amacıyla ERMENEK VE ALANYA Sancak yönetimleri yazışma yaparlar , nihayetinde sınırı tesbit için bir çözüm bulurlar

Kolumuzdaki Saatin, zamanı belirlemede bu kadar etkin olmadığı dönemlerde , özellikle Sabah namazı vaktinin tesbitinde genelde horozların ötmeye başlamasıyla anlaşılırmış. Bu düşünceden hareketle Sancak Beyleri ; " ERMENEK ve ALANYA Sancak Merkezlerinden sabah öten ilk horozun sesiyle birlikte ikişer atlı yola çıkaracaklar ve bu atlıların karşılaştığı yer, ERMENEK ve ALANYA sancak Beylerinin ortak sınırı olacakmış "

Deniz kenarında horozlar gecenin bir yarısında ötermiş.(Örneğin saat 01.00 de) Yaylanın horozu da sabah namazıyla birlikte (Örneğin saat 05.00 de) Sancak beyleri arasındaki antlaşma uyarınca Horozlar ötüncü atlılar karşılıklı yola

çıkmiş. ALANYA Sancak Beyinin atlısı 80 km ve ERMENEK sancak Beyinin atlısı 50 Km yol kat ettikten sonra BARCIN-GÖKTEPE YAYLALARI bölgesinde karşılaşmış ve ortak sınırı tesbit etmişler.

ERMENEK ve ALANYA Sancak Beyleri arasındaki antlaşma sonucu halen bu bölgede antlaşma geçerli olup herkesin elinde devletin tapusu mevcuttur. BARCIN Yaylasında , ALANYA ve ANAMUR arası sahil şeridinde kış aylarında ikamet edip bahar aylarıyla birlikte yaylaya çıkan soydaş ve hemşehrilerimizin atalarından intikal eden arazileride konutu , bağ ve bahçesi bulunmaktadır

İYİKİ VARSIN TAŞELİ ' M . TÜRKMENLER , hem bağrında asırlardan beri kardeş ve özgürce yaşıyor, hemde KARACAOĞLAN 'ımızın ayak bastığı , havasını teneffüs ettiği topraklarında Ozanlarımız çalıp-söylemekle birlikte 1475 li YILLARDA TAŞELİ YÖRESİNDEN SÜRÜLEN TÜRKMENLERİN SOYUNDAN OLAN GAZİ MUSTAFA KEMAL ATATÜRK 'ümüzün SOYDAŞI OLMANIN VERDİĞİ GURURLA GÖGSÜNÜ GERE GERE KOYNUNDA YAŞAMINI SÜRDÜRMEKTEDİRLER .

saygılarımla MART / 2010

SÜLEYMAN YILDIZ /(LEMOS 5303)

ÖZGEÇMİŞİM

ÖZGEÇMİŞİM

KARAMAN / SARIVELİLER / LEMOS (ESENTEPE) KÖYÜNDE 10 - MART 1953 TARİHİNDE ALİ VE FATMA (NACİYE) NİN İLK ÇOCUĞU OLARAK DOĞMUŞSAM DA AYNI YIL KASIM AYININ 25 . GÜNÜ BABAM GURBETE ÇALIŞMAYA GİDERKEN NÜFUSA KAYDETTİRMESİ SONUCU TÜRKİYE CUMHURİYETİ VATANDAŞI OLDUM.

İLKOKULU KÖYÜMDE OKUDUM. 1963 - 1964 ÖĞRETİM YILINDA ERMENEK ORTA OKULUNA KAYDOLDUM . ERMENEK'TE LİSE YOKTU. ERMENEK'E EN YAKIN ŞEHİR OLARAK KARAMAN, MERSİN, ANTALYA VE KONYA 'DA LİSE VARDI. KARAMAN' IN ULAŞIMI KOLAY OLMASI, İMKANLARININ RAHATLIK SAĞLAMASI VE BURADA OKUYAN KÖYLÜ VEYA ERME NEK'LI HEMŞEHRİ ÖĞRENCİLERİN OLMASI NEDENLERİYLE BENDE KARAMAN LİSESİNE KAYDOLDUM. KARAMAN LİSESİNDEN 1969 - 1970 ÖĞRETİM YILINDA MEZUN OLDUM. ANNE- MİN RAHATSIZLIĞI SONUCU İLK GİRİŞİMDE ÜNİVERSİTEYE GİREMEDİM VE SONRA BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİNE GİRİP 1976 YILINDA MEZUN OLDUM

YAŞANTIMDA BİR SİMİT VEYA SU PARASINI İLK KEZ 1976 YILINDA KAZAN DIM . TALEBELİK HAYATIM SÜRESİNCE RAHMETLİ BABAMINVE ANAMIN EL EMEĞİNİ MADDETEN VE FİZİKİ OLARAK HARCADIM.

ÜNİVERSİTEDEN MEZUN OLDUKTAN SONRA İKİ YIL ÖZEL SEKTÖRDE ÇALIŞ TIM VE 1978 YILINDA TÜRKİYE CUMHURİYETİ DEVLET DEMİRYOLLARINDA İŞE BAŞLADIM.

1980 YILINDA ASKERLİĞİMİ YAPTIM VE 1986 YILINDA EVLENDİM. RABBİM FETİYE GİZEM VE NACİYE MELTEM İSMİNDE İKİ KIZIMI BAHŞETİ.

KİTAP OKUMAYI VE SPOR MÜSABAKASI İZLEMİYİ SEVERİM. TÜRK HALK MÜZİĞİ DİNLEMİYİ VE AŞIKLARIN DEYİŞLERİ İLE BOZLAK HAVALARA MEST OLURUM. EN AZ 30 YIL SIGARA İÇTİM VE 12 YIL ÖNCE BIRAKTIM. YAŞANTIM SÜRESİNCE İLK KEZ " AH KEŞE " DEDIĞİM İÇİN İÇİLMEMESİNİ TAVSİYE EDİYORUM

YARADANIN YARATTIĞI HER VARLIĞTA YARADANA ÖZGÜ BİR GİZ OLDUĞUNUN BİLİNCİNDEYİM. BİLEBİLİRSEM ÖNCE KENDİMİ BİLMEMİN ÖNEMLİ OLDUĞU VE BUNUN İNSANI HAKK 'KA DOĞRU GÖTÜRECEĞİNE İNANIYORUM İNSANLARIN BİRBİRİNİ ON YAŞINDAKİ HALİS DUYGULAR İLE SEVMESİ HALİNDE SEVGİ VE SAYGININ ZİRVE YAPACAGINI; ZİRA AĞAÇLAR BÜYÜDÜKÇE VERİMLİ OLUP GÜZELLEŞTİĞİ HALDE İNSANLAR BÜYÜDÜKÇE DUYGULARI TÖRPÜLENİP KİRLENMEKLE BİRLİKTE ACIMASIZ OLMAKTADIR.

KALBİ ŞÜKRANLARIMI SUNUYORUM

SÜLEYMAN YILDIZ / LEMOS 5303

SULTANNAVRUZ-1-

SULTANNAVRUZ-1-

BÖLÜM : 1

Sekiz yaşına yeni girmişti. Alfabetini okurken de artık kekelemiyordu. Dedesinin sor duğu toplama, çıkarma sorularını bazen kafadan çözüyordu. Sorulara verdiği doğru cevap- lar hem kendisinin hem de dedesinin hoşuna gidiyordu. Böylece kendine daha çok güveni geliyordu. Aniden vücut dili devreye girerek göğsü kabarıp omuzları dikleşiyor ve büyüdü- ğüne iyice inanıyordu. Hele kendinden büyük ve nerdeyse annesi yaşındaki yengeleri kendisine , “Ağa” diye hitap edince çok hoşuna gidiyordu. Böylece kendisinin ataerkil aile yapısı içinde bir yerinin olduğuna ve o konumuna da hürmet edildiğine seviniyordu. Bu yaşında büyük adam yerine sayıldığı için çok neşeliydi.

Ramazan-ı Şerif ayı ekinlerin biçilmeye başlamasıyla birlikte eda ediliyordu. Bahar mevsimi bitmiş, artık yaz gelmişti. Zaten dedesiyle beraber yaz gününde sahura kalkarak ramazan orucu tutmaya başlamıştı. Hem de yazın tam ortasıydı. Hava oldukça sıcak geçiyor ve her şartta sıcaklar varlığını hissettiriyordu. Esasında yaz sıcaklığında oruç tutmak çok zordu Bu zorluk çocuklar için daha çok artıyordu. İnsan, özellikle susuzluktan ve çok uzun gündüz vaktinin verdiği yorgunluktan halsiz, güçsüz kalıyordu. Ağzı kuruyor ve saatler ilerledikçe vücutta oluşan su kaybından dolayı şiddetli bir baş ağrısı başlıyordu. Güneşin kavurucu sıcaklığı altında çalışmayı ve ekin biçmeyi bırak, oturmak bile imkansız oluyordu. Gölge bir yer bulan hemencecik oraya kıvrılı veriyordu. Pek tabii ki doğada bulunan bütün mahlukatlar da bu sıcaktan korunmak için gölgeyi, serin bir yer arıyordu. Böcekler, mercemeneler ve diğerleri yeni biçilmiş desteleri yığınlarının altında gölgeleniyordu.

Ancak müteaddiyin insanlar, inançlı müslümanlar kalben inandıkları ve Allah’a kulluklarının nişanesi için tüm bu zorluklara katlanıp, göğüs gererek dayanıp sabrediyordu. Zira, Orucun sabır ve Yaradan’a bir şükürün ifadesi olduğunu biliyorlardı.

Dedesi, ekin biçerken çok kıymatlı torununu sıcakta su kabağıyla çeşmeye su doldur maya dahi göndermiyordu. Çeşme, ekin biçilen yere biraz uzaktı. Oruçlu çocuğu bu yaz sıcaklığı çarpabilir ve yolda yürürken gözleri kararır, yere düşebilir ve hayati tehlike atlatabilirdi. O güneşe çıkmadan, ekin ve otla uğraşmadan, deste toplamadan gölgede oturarak, dinlene rek orucunu öylece tutmalıydı.

Aile büyükleri; " Sultan Navruz daha küçüksün, orucu tutmaya seneye başlarsın" diyorlardı. Fakat o, orucu tutmaya bir kere niyetlenmişti. Zor şartlarda oruç tutmak için söz vermişti. Hem aynı şartlarda dedesi oruç tutuyordu. O’nun dayandığına kendisi de fevkalade

de dayanabilirdi. Allah’ın emirlerini farz bilip yerine getirmekle birlikte bu yaştan itibaren her ahvalde Yaradan’a kulluk vazifesi yapmak ve başladığı işi bitirmek için yaz günü de olsa mutlaka orucu tutmalıydı.

Ayrıca bu arada namaza da şevkle başlamıştı. Namaza hazırlanırken ve eda ederken anlatılması çok zor bir heyecan içindeydi. İçi kıpır kıpırdı. Namaz vakti gelince namaza ha-zırlanmanın, abdest almanın başlı başına zevkli bir merasim olduğunu düşünüyordu.

Esasında dedesi leğende abdest alırken suyu hep ibrikle eline o dökerdi. Bundan zevk alıyordu. Gündüzleri arkadaşlarıyla eğlenirken, oyun oynarken namaz vakti gelince görevini asla unutmaz ve oyunu bırakıp, eve gelir ve dedesinin abdest almasına yardım ederdi. Böylece namaz vakitlerini çok iyi takip ediyordu. Bu esnada dedesinden gördükçe kendisi de abdest almayı, namaz kılmayı iyice öğrenmişti. Dedesinin rahlesinde eğitiliyordu.

Ancak Dedesi abdest alırken ayaklarını yıkama bölümüne gelince ibriği elinden alıp kendisi suyu ayağına dökerdi. Bunun nedenini bir türlü anlamıyordu. Bu durumdan mem-nun değildi. Buna çok üzülüyordu. Dedesi abdestini aldıktan sonra kendisi abdestini alıp, dış kapının önünde camiye gitmek için hazır vaziyette beklerdi.

Ezan okunmadan dedesi ile birlikte erkenden camiye giderlerdi. Camide o’nu gören dedesi yaşıtında insanlar ve tanımadığı amcalar başını okşayarak seviyordu. “Koskocaman bir aferin, koçum sana” diyorlardı. Böylece yaptığı ibadetten iyice haz alıp şevke geliyordu.

Dedesi namazı sürekli ve öncelikle camide cemaatla kılmaya gayret ederdi. Dünya işleri meşğalesinden bunun mümkün olmaması halinde mutlaka evinde vaktinde kılardı. Asla namazı geciktirmezdi. Evinde herkese “Namazı vaktinde kılmalarını” ısrarla söylerdi.

Dedesi bu konu ya çok dikkat ededi. Herkesin “Hassas davranmasını” ister ve “kasti kılınmayan namazın kazası olmaz, bunun için namazı kazaya bırakmadan kılınız. Şayet farz yerine kabul olsun niyetiyle namaz kılsanız, makbulü ve kabulünü Allah bilir.” derdi.

Ayrıca; “Peygamber Efendimiz zamanında, islamiyetin ilk yıllarında namaz kazaya bırakılmazdı. Özürsüz olarak kasten kılınmayan namazın kazasının olmadığı ve savaş halinin bile namaz kılmamak için özür nedeni sayılmadığını” sohbetlerinde defaatle söylerdi.

Sultan Navruz 'da tıpkı Dedesi gibi nizam, intizam ve disiplinli yaşayan, çocuksu yaramazlık yapmayan hal ve hareketleriyle yaşıtlarının üstünde bir çocuk görünümündeydi. Mart ayının yirmi birinci günü doğduğu için ismini dedesi kulağına ezan okuyarak “Sultan Navruz” koymuştu. Kısaca bazıları “Navruz” bazıları ise “Sultan” diye çağırırdı. Uzun olduğu için ikisini birden söyleyen çok az kişi vardı. Dedesinin ilk ve erkek torunuydu, ayrıcalıklıydı. Bunun için bir dediği iki edilmiyor, el üstünde tutuluyordu. Dedesi, mümkün oldukça gittiği her yere yanında götürüyordu.

Ataları, orta asyadan, Buhara'dan, Horasan Erenlerinin izini takip ederek Anadolu'ya ve Taşeli bölgesine gelmişlerdi. Taşeli'nde beylik kurulmasında görev alıp katkıları olmuştu. Bunun için bu yörenin en eski yerleşim yerine yerleşmişlerdi. Secereleri, soyları Sultan Me- lik Şah'ın ordusunda görev yapan Türkmen komutanlara kadar uzandığı için Türkmen so- yundandır. Bu yörede asırlarca süre gelen bir geçmişleri vardı.

Türkmenler'in Selçuklu sultanlarına candan bağlı olmaları nedeniyle Anadolu Selçuk- lu Sultanlarına izafeten dedesi hep "Sultan Navruz'um" diye çağırır ve severdi. Dedesi aynı düşünceyle halasına da "Sultan" ismi vermişti. Dedesinin evinde iki sultan vardı.

Sultan Navruz'un babası gurbette amele olarak çalışıyordu. Güz'ün sonunda kara kış ayları gelmeden evinden ayrılır ve baharın başlamasıyla birlikte gurbetten dönerdi. Baba o çağı kocaman evde büyük ve er kişi olarak ak sakallı dedesini daha çok görüyordu. Bütün ai le bir arada yaşıyordu. Yaşamın ve hayatın kurallarını dedesinden öğreniyordu. Kışın kar ya ğınca yollar kapanıyordu. Misafirler ve yolcuların konaklamaları için yaptırılan odalarına ya gelen yabancı olmuyordu. Yada köyde mahsur kalanlar oluyordu. Hep aynı simalar, yüzler toprak damlı evlerin içinde dönüp duruyordu. Evlerine komşuları olan amcazadelerinin ha -ne halkından başka kimseler gelmiyordu. Sanki bütün sülaleyi taallut bir arada yaşıyordu.

Bir de evlerinde dedesinin Hasan adında on beş yaşlarında çobanı vardı. Hasan'ın ba bası ince hastalıktan vefat etmişti. Ablası ve kardeşi yetim kalmıştı. Halleri ve maddi durum ları çok iyi olmadığı için Hasan, dedesinin keçilerini dağlarda otlatıyordu. Uzaktan da olsa akraba olduğu için dedesi himaye ediyor ve geçimlerini gözetiyordu.

Sultan Navruz akli ereliden beri Hasanı evlerinde görüyordu. Hasan evde olduğu süre ce kendisine ağabeylik ve arkadaşlık yapıyordu. O'da hep "Hasan Ağa" diye seslenir ve onu çok severdi, Hasan'da Navruz'u öz kardeşi gibi bilip çok sever ve koruyup, himaye ederdi. E linde büyütürdü. O'nun için gözünü budaktan sakınmaz, esirgemezdi.

Gerektiğinde o'nun için canını bile verebilirdi.

Dedesi amcalarını büyük okullarda okumaları için şehre göndermişti. Bu oğlak ve keçi ile büyükbaş hayvanları yaz, kış Hasan otlatırdı. Evin oğlu gibi her işe yardımcı oluyordu. Ha san bekardı ve bıyıkları yeni terliyordu. Sanki ev halkından birisiydi. Çoğu zaman kendi evi ne gitmez, gece dedesinin evinde ya tardı. Anasından çok Navruz'u özlüyordu. Sultan Nav - ruz geceleri Hasan'ın anlattığı masalları ve kurt, ayı, tilki gibi yabani hayvan hikayelerini dinlemek için sessizce onun yatağına kıvrılıverirdi. Bu hikayeleri çok seviyor ve ağası anlat- tıkça dinlemekten bir başka haz alıyordu. Hikayenin bitmesini asla istemiyordu. Fakat dinle diği hikayelerin sonunu duymadan her seferinde uyuya kalırdı. Bu nedenle Hasanın anlattı ğı hikayenin çoğunun sonunu hatırlamazdı. Bunun için hikayeleri hep yarım, yamalak bilir ve hatırlardı.

Yaz geceleri yataklar damlara yan yana serilirdi. Kimse sıcaktan içeride yatmak, uyu mak istemezdi. Sıcaktan uyuyamazdı zaten. Çoban Hasan'ın yatağı da erkenden kalkacağı ve başkasını rahatsız etmemesi için hayat damın girişine yakın uç köşesine seriliyordu.

Hasan bir yaz gecesi evin hayatına serili yatağına uzanıp gökyüzünde mehtabı ve sa- manyolu seyrederken usulca yanına Navruz 'un geldiğini gördü. Navruz'un amacı yine yeni bir hikaye dinlemektir. Hasan'da bunu bildiği için o'na Kocadağ'ın zirvesinden nehre düşen "Çoban Mehmet'in" acıklı hikayesini kısık bir sesle anlatmaya başladı.

../...

Süleyman YILDIZ/ LEMOS 5303

TAŞELİ TOROSLARINDA SAYA ŞENLİKLERİ - 1 -

TAŞELİ TOROSLARINDA SAYA ŞENLİKLERİ -1-

B Ö L Ü M - 1

Anadolumuzda yaşayan en eski şenlik , saya eğlenceleridir. Yüz yıllardır Anadoluda yaşatılan bir gelenektir. Türk boylarından olan Türkmenler'in hayat tarzının ürünüdür.

Türkmenler , yurt edindikleri topraklarda yaşamının vaz geçilmezi olan hayvancılığı devam ettirebilmek için genelde Anadolu'nun yüksek dağlarında hayvanları ile iç içe yaşamıştır

Türkmenler'in düğününde , şenlik ve geleneklerinde sürüler halinde besledikleri küçükbaş hayvanların yaşamından esintiler görülür. Nitekim Saya da, Türkmenler'in bu türden sosyal ve kültürel içerikli bir geleneğidir.

TAŞELİ Toroslarında yaşayan Türkmenler'e göre saya;

*Küçükbaş hayvanları keçi ve koyunun çiftleşmesi için Kasım ayı ortalarında gerçekleştirilen TEKE (Koç) katımı günü ,

*Çiftleşen keçilerin karnında takriben yüz gün sonra (Ocak ayının son haftası ile Şubat ayının ilk Haftası arası) yavru oğlağın canlanmaya başladığı günü ,

berekete vesile olması için kutlamak amacıyla yapılan merasim , eğlence ve şenlikleri içermektedir. Böylece saya , sosyal bir etkinliktir.

Türkmenler veya Anadoluya yayılmış diğer Türk Boyları yerleşik düzene, iskana geçseler dahi halen Saya Gününü değişik etkinlikte kutlamaya şevkle devam etmektedir

TEKE KATIMI :

Davar sahibi Ağaların , Çobanlara talimatı üzerine keçilerin çiftleşme zamanı yaklaşınca erkek Tekeler , dişi keçilerden ayrılır. Her iki sürü ayrı ayrı otlatılır, geceleri ayrı ağıllarda yatırılır. Erkek tekeler kızgınlaşıp paçalarına siymeye başlayınca besili , gülbüz ve güçlü küvvetli olanlar seçilir . Ağanın belirlediği Cuma gününde (Perşembeyi Cumaya bağlayan gece) yapılan dualardan sonra seçilen bu tekeler, süslenerek keçilerin ağıllına bırakılır.

Bu gün hane halkında heyecan yaratır. Zira yeni yılda daha çok oğlağa sahip olmanın umudu ve hecanı yaşanmaktadır. Bu günün önemine binaen hane sahibi Ağa , kardeşiliği , dostluğu pekiştirmek amacıyla çobanlarıyla birlikte hane halkı ve akrabaları ve dostları ile civar köy ve obalardaki yakın arkadaşlarına Nohutlu yahni , bulgur pilavı ve üzüm hoşafından oluşan yemek verir.

Teke katımı törenini de saya gibi daha etkin biçimde kutlayanlar da vardır.

NOT : Yazımızın 2 Bölümünde Saya 'yı anlatıyorum. Lütfen okuyunuz

Süleyman YILDIZ / (Lemos5303)

TAŞELİ TOROSLARINDA SAYA ŞENLİKLERİ - 2 -

TAŞELİ TOROSLARINDA SAYA ŞENLİKLERİ - 2 -

B Ö L Ü M - 2 -

Saya , Türkmenler arasında adı konmamış bir bayram günüdür. Saya günü , şenlik ve eğlencelerle her yıl düzenli bir şekilde kutlanmaktadır. Gelecek yılın şenliklerini kutlama hazırlığı yıl içindeki şenliğin kutlanması esnasında başlar. Saya Şenlikleri, 12 yaşına kadar olan çocuklar ve büyüklerden oluşan gruplar tarafından ayrı ayrı eğlencelerle kutlanır. Cuma Namazından gün batımına kadar Küçükler ve Akşam Namazından gecenin geç vakitlerine kadar büyükler kutlar ve zamanı eğlence içinde geçirirler

Öncelikle bir yıl önceki Saya Şenlikleri kutlaması esnasında belirlenen SAYA AĞASI ile SAYA YİĞİT BAŞI köydeki eşrafa danışarak Sayanın kutlanacağı günü kararlaştırmakla birlikte bu günde sergilenecek etkinlikleri, oyunları ve oyunda yer alacak oyuncular ile diğer kişileri tesbit ederler.

SAYADA GÖREV ALAN KİŞİLER:

1) SAYA AĞASI : Saya şenliklerinin coşkuyla kutlanmasını sağlayan ve büyüklere ev sahipliği yaparak evinde misafir eden ve konuklara ikram edilen yemek, kuru yemiş , meyve ve içeceği hazırlayan, sunan ve hizmet eden kişidir

2) SAYA YİĞİT BAŞI :Saya şenliklerinin huzur ve sukunet içinde geçmesini ve eğlencedeki etkinliklerden olan oyunların , oyuncuların sunum şeklini sevk , idare ve organize eden kişidir

3) KURT ADAMLAR : Kurt postuna bürünmüş gençlerden üç erkek kişi. Bunlardan birisi gelecek yılın Yiğit Başısı namzetidir.

4) OĞLAK ADAMLAR: Keçi veya Oğlak postuna bürünmüş gençlerden üç erkek kişi.

5) ÇOBANLAR : Çoban kıyafetli ve silahlı gençlerden üç erkek kişi.

6) ÇOBAN KÖPEKLERİ : Köpek kıyafetli gençlerden üç erkek kişi.

7) DEVE maketini taşıyan üç erkek kişi,

8) AŞIK kıyafetinde güzel sesli kişi ile Davul ve ya def çalan kişi,

9) Verilen erzakları almak ve taşımak için 4 kişilik HEYBECİLER ,

10) Köy halkını temsilen altı kişiden oluşan EFELER

Büyüklerin sergilediği Saya eğlenceleri , bir ekip , takım oyunudur . Küçük çocukların sergilediği saya eğlenceleri ise yardımlaşmanın , sevindirmenin ve himayenin anlatımıdır.

Cuma namazından sonra yaşlı kişiler Saya Ağasının evini ziyaret ederler. Okunan KUR'AN ve dualardan sonra Sayada ikram edilecek yemeklerin hazırlıkları başlar. Büyükler için gösterimde yer alacak oyuncular , Yiğit Başının gözetiminde oyun hazırlıklarına başlar.

12 yaşına kadar olan küçükler ise kendi aralarında bir ekip kurar. Her çocuğun görevini belirlerler ve küçük sitil, bakraç veya bitkisel su kabağı ve alınan erzaklar için yeteri kadar bez kese, torbayı hazır hale getirir. Hazırlıklar tamamlanınca en az 40 - 50 kişilik çocuk grubu ekip halinde köyü ev, ev dolaşmaya başlar

Küçükler , üzeri düz dam olan evleri dam dan ve çatı olanları da kapıdan ikinci namazından sonra ziyaret eder. İp bağlanmış sitili yada su kabağını bacadan LÜ LÜ GELDİ , LÜ LÜ LÜ diye sarkıtırlar. Ayrıca dama çıkarken ve bacadan Evin reisinin ruhunu okşayan çeşitli maniler söylerler. Evin giriş kapısına tokmakla vuran ekip ise kapıya gelen kişiye damda misafirleri olduğunu bildirir

Ayrıca küçükler , hane reisini, akşamki şenliklere katılması için Saya Ağasının evinde şenlik olduğunu bildirirler.

Bu bildirimle çocukların birlikte evin damındaki bacadan sarkıttığı sitilin içine çerez nohut, kuru üzüm, fıstık , mısır ,pekmez, elma, armut ... türü yiyecek malzemeler hediye verilir.

Küçüklerden oluşan çocuk grupları , akşam namazından öncesine kadar tüm evleri tek ,tek ziyaret ederek hem saya gecesine davetlerini yaparlar hemde evlerden hediyelerini alırlar. Küçükler akşam Saya Ağasının evindeki yemekte buluşmak üzere ayrılırlar

NOT: * Taşeli Toroslarının merkezi ERMENEK ve SARIVELİLER ilçeleridir

* Yazımın 4. Bölümünde Taşeli 'nde Saya şiirimi ve 1. Bölümünde Teke katımı konusunu okuyabilirsiniz

Süleyman YILDIZ /(Lemos5303)

TAŞELİ TOROSLARINDA SAYA ŞENLİKLERİ - 3 -

TAŞELİ TOROSLARINDA SAYA ŞENLİKLERİ - 3 -

B Ö L Ü M - 3 -

Taşeli Toroslarında (*) Saya Şenliklerine davetli kişiler , akşam namazını müteakip maketten yapıp üzerine halı , kilim ve heybe atılarak süslenen ve üç kişinin omuzunda taşıdığı deve önde , tüm comaatla birlikte topluca Saya Ağasının evinin yolunu tutar.

Saya Ağası , misafirlerini kapıda karşılar. Konuklarını , üzeri muhtelif desenlerle süslü halı ve kilimlerle kaplanmış hasır yastıkların duvarları çevrelediği ve taş duvarların üst kısımlarında motif motif işlenmiş halı ile kilimlerin sergilendiği , oda tabanında yer minderleri bulunan büyükçe ve dikdörtgen şeklinde bir odaya serilen yer sofrasına birer birer yerleştirir. Kişilerin , büyükten küçüğe doğru sofrada oturacağı yerler ve kurallar bellidir .

Saya Ağasının özenle hazırlattığı kazanlar dolusu yemekleri on sekiz yaşından büyük gençler servis etmek ve küçüklerde su dağıtıp , boşları toplamak için elleri önlerinde bağlı vaziyette hizmete hazır bekler .

Genelde etli nohut yahni ,bulgur pilavı , Üzüm hoşafından oluşan yemek ve pekmezle yapılmış irmik helvası afiyetle yenir. Saya Ağası , konuklarını ve misafirlerini en üst düzeyde ağırlamak için azami çaba ve gayreti gösterir. Şevkle yapılan Yemek Duasından sonra Köy İmamı ve diğer hocalar Hz. KUR'AN'ı KERİM 'den ayetler okur . Ebediyete intikal edenlerin ruhları ve hayatta olanların sağlık ve selamet içinde bereketli bir yıl geçirmeleri amacıyla huşu içinde yapılan dualara evde bulunan büyüklü , küçüklü herkez ellerini gök yüzüne değdirircesine açarak ve AMİN diyerek iştirak eder..

Sıcak çaylar ve kahveler içilmeye başlarken Saya Yiğit Başı , hazırlattığı YÜZÜK OYUNU , TEKERLEME OYUNU , MİMİK OYUNU ,KURT - KUZU ALMA OYUNU , MENDİL SAKLAMA OYUNU ve PEŞGİR OYUNU ..... gibi oyunların gösterimine geçer. Oyunlar tüm konukları hem eğlendirir ve hemde heyecanlandırır. Köşebaşı (Yer minderleri) üzerinde oturan büyükler , oyuncularını zaman , zaman uyarırlar ve nasihatta bulunur.

Ev sahibi saya Ağası tarafından konuklara oyun aralarında çerez , meyve, şerbet ikramı yapılır. Sesi güzel olan gençler, yanık hava ve bozlak türküler söyler. insanlar hem hüzünlenir ve hemde şenlenir.

Böylece Saya günü kutlamaları , , insanların geleceğe umutla bakmasını sağlayıp yaşama azmini artırdığı için Yaradanın bahşettiği muhteşem günlerden birisidir

Saya eğlenceleri sabah ezanına kadar bu şekilde sürdürülür. Konuklar , yeni yılda , yeni eğlencelerde buluşmak üzere ayrılır.

(NOT : * Taşeli Toroslarının merkezi ERMENEK ve SARIVELİLER ilçeleridir

*Sayayı konu alan şiirimi Bölüm : 4 de okuyabilirsiniz)

25 - KASIM

SÜLEYMAN YILDIZ /(Lemos5303)

LEMOS ' DA ANTEP FISTIĞI YETİŞTİRMEK

ESENTEPE' DE ANTEP FISTIĞI YETİŞTİRMEK

LEMOS'DA ANTEP FISTIĞI YETİŞTİRMEK

KARAMAN/ Sarıveliler/ Esentepe (Lemos) Köyü sınırları içinde yer alan Kütük Ardı mevkinde Antep Fıstığı yetiştirileceği haberlerini memnu niyetle okuduk. Habere konu olan düşünceye bile gelecek için umut verici olduğu için çok sevindik.

Esentepe (LEMOS) Köyü sınırları içinde yer alan Kütük Ardı mevki si köy tüzel kişiliği mülkiyetindedir. Takriben 1400 rakımlı bir düzlük olan Kütük Ardı sahası meşe, geyicek (yabani elma), ardıç, katran ve ladin ağaçlarıyla kaplı ormanlık bir alandır. Bu alanın güneyi ve batısı Ermenek Göksu nehrine karışan Daran ve Lemos çaylarının derin vadisiyle çevrili dir. Menengiç veya yöresel söylemiyle “Çıtlık” çalı ağaçlarına Antep fıstığı aşılması başarıya ulaşırsa yöre ekonomisine olumlu katkı sağlayacağı aşî kardı. Temennimiz bu girişimin düşünsel olmayıp eylemsel olarak başa rılı olmasıdır.

Kütük ardı mevkinde 1750 metre rakımlı Kocadağ ve bunun üzerin de de Lamos Antik şehri Kalıntıları bulunur. Bu antik kent, aynı zamanda Antalya/Gazipaşa sınırları içinde yer alan Lamos (Adanda) Antik Kenti'y le isim benzerliğinden öte ilişkili olan bir yerdir. Zira, Ak deniz bölgesinin yazları sıcak olan iklimin etkisini azaltmak isteyen insanlar, yaz aylarını ge çireceği havası serin ve her daim üfür, üfür esen korunaklı bir yere ihtiyaç olacağı için Adanda (Lamos)'ya yaylak yerleşim yeri olarak hizmet vermiş tir. Bunun için her iki antik yerleşim yeri aynı isimle (Lamos) adlandırılır. Coğrafik konumdan öte bu iki yerleşim yeri arasında tarih sel bir bağlantı olduğu muhakkak olup her iki kente aynı tekfurun ve ya kralın hükmetme si olasıdır.

Türkmen Karamanoğulları, 1256 yılında Ermenek'te Beyliğini ilan etmeden önce Ermenek ve yöresinde Lamos Helgası hükümrانlığını sür dürdüğü unutulmamalıdır. Lamos Helga'sı; XI .yy da Ermenek'i zapt etme den önce Lamos Antik Şehrinde yaşamış olup dirayeti ve savaşçı kimliğiyle diğer tekfur nitelikli (Çukurbağ ve Uğurlu Köristanı, Cenne ve Lafsa gibi)yerleşim yerleriyle birlikte Ermenek'i de zapt ederek Taşeli'ne en az 50 yıl süreyle hükmetmiştir.

Lamos Antik Şehri, Taşeli bölgesindeki coğrafik konumu itibariyle

Konya-Karadağ-Karaman-Ermenek-Lamos-Göktepe-Alanya hattında du- manla haberleşme mekanı olarak da kullanıldığı aşıkardır. Tarihsel süreç teki stratejik konumu ve coğrafik yapısı gereği önemini orta çağda kay bet meyen Lamos antik Şehri, tüm kale ve bina yapısı, su sarnıcı ve diğer hiz met birimleriyle olduğu yere yıkıldığı için bakir bir alandır. Bu alanı rahat sız eden tek olgu; yüz yıllardır üzerinde yetişen devasa ardıç ve ladin ağaç ları ve define avcılarıdır.

Bu kentin bulunduğu doğadaki konumu; Ermenek Göksu nehrinin kollarından olan Fariske--Lemos çayı batısında oluşturduğu kanyondan ve güney batısından çağlayarak akıp gelen Daran çayı ile birleştikten sonra güneyinde oluşan derin vadi ve kanyonları geçerek Ermenek çayına kavu şur. Fariske ve Lemos çayının yatağı kanyon ve vadinin her iki yamacı doksan derecelik açıyla yükselmektedir gökyüzüne doğru. Lamos antik ken ti, vadinin kuzey yamacının takriben 1750 metre yüksekliğinde oluşan te penin üzerine konuşlanmış bir kartal yuvasıdır. Bu sini alan içine inşa edi len tarihi yapıtlar, doğa şartlarına direnemeyip kendi içine üst üste yıkıl mış vaziyettedir. Lamos Antik Şehri'nin coğrafik konumu sanki yazar Wla dımır Bartol'un; “Fedailerin Kalesi Alamut” romanında tasvir edilen Ala mut kalesini görsel ve gizem açısından sollamaktadır.

Kütük Ardı Mevkinde Taşeli Toros dağlarına özgü, katıran, ladin köknar ve Sedir'in yanı sıra geyicek, çam, ardıç ve meşe ağaçları yetişir. Bunların arasında yer örtüsü şeklinde çıtlık (menengiç), alıç ve sumak bulunur. Her ağacın dibinde şiril, şiril akan bir oluk ve oluktan akan suyun önünde ağaçtan yontulmuş tekne vardır, yabani hayvanların su içmesi için. Bu ormanın içinde kardelen, nergis, sarı çiğdem, sultan navruz ve dağ lalesi yetişir. Bakir vaziyette olan doğayı sadece, kınalı kekliklerin yanık sesiyle bozkırın tezenesi Neşet Ertaş usta gibi bozlak türkü söyleyen kuşların nağ meleri çınlatmaktadır. Bu fani aleme halife olarak gönderilen adem-i insan bu güzelim doğayı tahrip etmeden önceki 1950'li yıllara gelinceye kadar vadi yamaçlarında dağ keçisi, geyik, ceylan yetiştiği ve avcılarının avlandığı aşıklar vakadır.

Menengiç; karasal iklimin hüküm sürdüğü bölgelerinden ak denizin ılıman iklime geçiş yörelerinde yani, 1600 rakımlı coğrafik bölgelere kadar ormanla iç içe yetişebilen sakız ağacı türünden olup kurak ve sıcak hava şartları ile susuzluğa dayanıklı ve kışın nispeten soğuk havadan pek etkilen memekle birlikte kumlu, kireçli toprakta daha iyi yetişiyor. Esasında Antep fıstığının tohumundan üretilen fidana nazaran menengiç ağacı kökenli fida nın ürünü daha makbul ve dayanıklıdır. Ermenek Göksu nehrinin kollarını oluşturan Daran, Lemos ve Gargara (Güneyyurt) çaylarının vadi yamaçla rında doğal olarak yetişmekte olan menengiç (çıtlık), Ermenek Turkuaz baraj gölünün iklimsel etkisiyle birlikte Taşeli'nde yetiştiği alanın geniş lemesi kuvvetle muhtemeldir. Bu menegiç fidanlarına modern ziraat teknik leriyle yaklaşılması halinde bölgede alternatif önemli bir gelir getirici ürün olabilecektir.

Çıtlık meyvesi veren menengiç ağaçlarının, modern ziraat teknikle riyle aşılınıp Antep fıstığına dönüşümün sağlanması fevkaledi mümkün dür. Zirai tarım koşullarının iyileştirilmesi sonucu üretimi yapılacak çıtlık 'ın ve ya aşılınıp Antep fıstığına dönüştürülecek çıtlık ağaçları meyvesinin ekonomik değeri azımsanamayacak kadar

yükseltiler. Fakat sınırlı Kütük ardi ve çevresi yörelerde doğal şekilde kendiliğinden yetişen çitlik, güz ge lince köylüler amatörce çitlik hasadı yapıyor. Hak'Tea'lanın bahsettiği ka dar. Bu yeterli değil ve olmaması gerekir, Çitlik değişime uğrayıp profosyonel modern tekniklerle Antep Fıstığına dönüşmelidir. Özellikle güney do ğu Anadolu'nun güzide şehirleri Gaziantep, Siirt ve Mardin'le özdeşleşen Antep Fıstığı'nın, ülkemizde yemek sanayisi ve kuru yemiş olarak kulla nımı ekonomik değerini her gün artırmakla birlikte önemli bir ihraç ürünü olması cazibesini iyice yükseltmektedir.

Lemos Köyü (Esentepe) muhtarının kararıyla otlakiye olarak değer lendirilmişti. Zaten Kütük Ardının güneyi ve batısı doğal korunaklı olarak Daran ve Lemos çayları ile çevrili olduğu için Kuzeyi ile Doğusuna en az beş Km uzunluğunda ve bir metre yüksekliğinde (büyükbaş hayvanın atla yamayacağı yükseklikte) taş duvar imece usulü yaptırılmıştır. Köy sakini her aile reisinin duvardan sorumluluk bölgesi vardı. Nisan ayında her kişi, sorumlu olduğu duvar bölümünde kıştan yıkılan yerlerin tamiratını yapar ve Haziran ayına tamamlardı. Böylece otlakiyede bulunan hayvanların kaçması önlenirdi şayet, sorumlu olduğu duvarı tamir etmeyen köylü olursa, Köy İhtiyar heyetince odaya çağrılıp özellikle cezalandırılırdı. Zira bura da ortak bir alanın kullanımı söz konusuydu.

Ülkemiz; 1950 yılından itibaren karma ekonomik sistemi uygulayan yönetim anlayışından, liberal ekonomik sisteme geçince Marşal planı çerçe vesinde Amerikan yardımlarıyla da tanışma fırsatı bulmuştu. Ancak esas sorun ikinci dünya harbinin köylüde yaptığı psikolojik baskıydı. Zira yiyecek ekme ve ekmeğe katık bulunamayan yılları yaşayan dede, baba, konu komşuda aç kalma korkusu halen devam ediyordu ne yazık ki. Her kişi ayağını yorganına göre uzatıyor ve bulduğunu "ak akça kara gün içindir" diyerek gıdım gıdım yiyor, kuru yavan, acı soğan karnının doyduguna şükrediyordu Rab'bi'ne. Bu psikolojik korkuyu artan nüfus da körüklü yordu köylük yerlerde. Geçim derdine düşen köylüler bir arayış içindeydi.

Mahrumiyetin sinsi sinsi kol gezdiği ve coğrafik şartlarla baş etmenin imkansız olduğu ve en büyük sermayesi bilek gücü olan bölge sakinleri, bir çift öküzü, buzağılı bir ineği ve bir binek katırı-eşeği olan aileler şartlar uygun olursa çalışarak belki ekmeğini pekmeze denk getirebilirdi. Şayet denk getiremezse; kıtlık ve yokluk diz boyu olup çaresiz bırakabilirdi insanı. Ba cada duman tüterdi amma, ocakta kaynayan tencere aşını bilmek mümkün olmazdı. Komşuda yoktu ki, kapı komşusuna yardımcı olabilirdi. O zaman insanlar dağlarda yabancı şekilde yetişen ahlat armudu, gevicek ve ya banı erik toplayacak, yıkayacak, dövecek, kurutacak ve yarı yarıya arpa ile karıştırıp su değirmeninde öğütecek, un haline getirerek evde kırmızı renkli ekşice şepit ekme yapıp yedirecek çocuklarına. Büyük ve küçük baş hayvanları için geven toplayacaktı dağların başından. Rızkını helalinden temin eden kişilerin açlıktan başka türlü kurtuluş çaresi yoktu.

Hatta 1960' lı yıllarda "Tavuk Hacı Emmi" lakaplı Muharrem Hoca; ikinci dünya savaşı yıllarında yokluktan o kadar çok çekmiş ki; bir yazın harmandan göçen komşusunun harmanda bıraktığı kesmükleri (ekinin dü venle dövülmesi sonucu çak mak taşlarının kesemediği ve hayvanında yeme si imkansız olan boğumlu kısmı) toplamıştı. "Komşunun beğenmediği kes mük'ü niye topladığı sorulduğunda;

-Hoca cevaben; " Önümüze gelecek kışın çok çetin ve zor geçmesi halinde ahırda sap saman, ot tükenince bu kesmükleri, hayvanlara vermek için çok ararız, kara kışta aç kalan hayvanları beslemek için arar olunur bunlar. Şayet samanı tükenipde istemeye gelenlere, belki de bunu bırakıp giden komşuya kendi kesmükünü verir, gönlünü ve duasını alırız" diyerek har manda bir çöp dahi bırakmamacasına toplatır. Kıtlık görmüş kişilerin aldığı tedbir, kara kış yaşanınca düşünüldeği şekilde gerçekleşir.

İkinci dünya harbinin Avrupa ülkelerini kasıp kavurduğu yıllarda A nadolu'da yeni doğmuş bebeleri öksüz, yetim ve başı al yaşmaklı, eli kınalı gelinleri dul bırakmamak amacıyla uygulanan savaştan uzak durup savaşa girmemekle birlikte güçlü ve caydırıcı askeri güç bulundurmamak için sürdü rülen siyasi politikalar, savaş sona erip barışın sağlanması üzerine devleti yönetenlerin değişmesiyle birlikte ülke liberalleşir. Her vatandaş önünü gör meye ve gelecekle ilgili umutlanıp planlar yapmaya başlar. Bu ahvali du rum çerçevesinde ülke genelinde olduğu üzere Lemos'lular da, iş ve aş der dine düşüp orman vasfını kaybetmiş yerlerde yeni tarım alanları açıyor.

Orta Torosların Taşeli platosunda doğa şartlarının imkan verdiği öl çüde genelde hububat ziraatı yapan Lemos'lu, daha iyi ürün alabilmek ama cıyla tarlasını nisan ayından itibaren nadas etmeye başlardı. Her aile im kanları ölçüsünde en az bir çift öküz, sütü için bir inek ve yük taşımak için katır ve ya eşek sahibi olmaya çalışırdı. Bir ara köyün büyük baş hayvan sayısı, nerdeyse nüfusuna eş değer olmaya başlamıştı. O devirde; şimdiki gi bi toprağa kimyasal madde karıştırılmadığı için belki de toprağa attığı tohu mu bile ürün olarak alamazdı köylü mehmet ağa. Bedenen çalışmak da sert doğa şartlarının oluşturduğu verimsizlik sorununu çözmeye yetmezdi. Ra kım 1300-1450 metre olan Lamos ve çevresinde doğa şartları çok acımasız olduğu için yokluğun özünü oluşturuyordu.

1960'lı yıllarda ilkokullar 1-mayıstan itibaren yaz tatiline girerdi. Or ta okula gitmeyen çocuklara dağlarda öküz otlama görevi verilir. Ailenin rızkını temin etmek için her birey gücü ölçüsünde katkı sağlıyordu. Ailesel iş bölümü çerçevesinde dede, baba ve anne'den birisi sabah erkenden öküz leri alıp tarlayı nadas etmeye giderdi. Ailenin çocuğuda saat dokuza doğru evden kendi azığı ve tarlayı nadas eden kişinin sabah yemeğini tarlaya gö türürdü. Öğle ezanında nadas işi biter ve öküzler çoban çocuğa teslim edi lirdi. Çocukda öküzleri, köy muhtarlığınca otlakiyesi yasaklanmayan yerde akşama kadar otlatırdı. Bu uygulama nadas edilecek tarların nadas işlemi tamamlandığı mayıs ayı sonuna kadar her gün aynı hızla devam ederdi. La kin çocuklarda daha çok bıkkınlık yaratırdı bu monoton yaşam. Bu arada Lemos Köyü Muhtarı, Kütük Ardında otlakiyeye bırakılan büyük baş hayvanları korumak için iki ay süreli (1-Haziran/1-Ağustos ara sı) bir bekçi tutardı. Otlakiye bekçisi, bu süre zarfında Kütük Ardının Sö güt Oluğu girişinde doğal çardakta kalır ve otlakiyede yayılan en az 1500' ila 2000 arası hayvanı muhafaza eder, kaçmasını ve çalınmasını engellerdi. Lemos'un komşusu olan Uğurlu, Günder ve Boyalık'lı köylülerimizin şayet Lemos sınırları içinde arazisi varsa onlarda büyük baş hayvanlarını ücreti karşılığı otlakiyeye getirirlerdi. Bu uygulama tüm aile bireylerine düşünsel rahatlama sağlıyordu. Komşu köylerde bu şekilde bir uygulama olmadığı için Lemos'luların, imkanlarını paylaşması ve gücünü birleştirmesi takdir edilirdi. Aksi takdirde ilk ve orta okul çocukları yaz boyunca mayıstan ey lüle kadar sürekli öküz otlatacak ve kışın okula gideceği için; dinleme, oyun oynama, çaya gidip yüzme ve balık

avlama imkanı bulamayacaktır. Lemos'un bu takdire şayan uygulaması 1955 yılından itibaren çeyrek asır dan fazla sürdürüldü.

Türk Demokrasisine silah zoruyla ara verildiği 27-mayıs/1960 ihtilali nin gerçekleştiği aylardan sonra; Lemos sakinlerinin oyu ile muhtar seçilmiş olan Ak Mehmet'in muhtar mührünün elinden alınması sonucu; kendisini görmedim amma, hanesinde üzüntünün kol gezdiğine çıplak gözle tanık olunmuştum. Bu durum kişinin; zar, zor kazanıp sofrasına yemek için koyduğu ekmeği, metazori elinden alınmasından başka bir şey olmadığı için çok acı bir şeydi. İkinci dünya savaşının avrupada tüm şiddetiyle hüküm sürdüğü yıllarda Taşeli'nde, gariban köylünün öşür vergisi vermemek için harmandaki alın teri buğday çecininin bir miktarını gizlice aşırması kadar acıydı ve yürekleri dağlayıp yakıyordu.

İşte 1963 yılında Lemos ilkokulunda 4. ve 5. sınıfta okuyan; Hasan De mirel, Etem Okumuş, Mustafa Aytekin, İsmail Korkmaz, Süleyman Mutlu, Ahmet Çelebi (rahmetli), Mustafa Atay (rahmetli), Mustafa Kökçam (rahmetli), Ali Özkan Coşkun (rahmetli), Süleyman İleri, Hüseyin Yıldız, Ali Algül, Ali Gündüz, Mehmet Gültekin, Yusuf Alağ, Ahmet Ersan, İsmail Bay sal, Ahmet Yalçın gibi arkadaşlar ve bu satırların yazarı, öküzlerin Kütük ardında otlakiyeye gitmesini dört gözle beklerdi, uzun soluklu bir tatil yapmak için. Lemos-Günder çayına çimmeye, balık avlamaya gitmekle birlikte yer altına metrelerce hendek açılarak ekin çöpeli çapında çıkarılan su önüne açılan çamur havuzlu bahçelerde çağla elma, erik toplamak ve hoyratca gezip tozmak çok güzel günlerdi.

Köylük yaşamında her bireyin yapacağı bir iş olup çocuklarda gücü o ranında çalışırdı. Çalışmayan, çalışmayı sevmeyen, avuç içinde nasır oluş mayan çocuğa; "İstanbul Bey Efendi simisin" diyerek biraz tuhaf gözle bakıp yadırgarlardı. Yani; "şehirli olursan, zor işlerde çalışmazsın, şehirli olmak içinde öncelikli olarak okumak, okulda derslerin iyi olması ve en kısa sürede devlet memuru olup masa başında hizmet edilmeliydi. Yinede boş zamanlarda aileye yardım edilerek bir koltukta iki karpuz taşınmalıydı.

Büyükbaş hayvanlar Kütük ardına gönderilince, sütü için sağılacak buzağılı inekler her gün ikindi vaktinden sonra Kütük Ardından köye ge tirilecek (takriben 5'Km) ve sabah erkenden tekrar oraya götürülüp çoba na teslim edilmesi gerekirdi. Bunu yine on beş yaşından küçük çocuklar ya pardı. Her gün sabah akşam on kilometre yol yürümek o dönemde zor gelen bir işlevdi fakat, şimdiki dönemde her gün sabah bunun üçte birini zayıflamak adına zoraki spor diye yürümeye çabalıyoruz.

Bu yılların birisinde Rahmetli Baki ERTAŞ, Kütük Ardına bekçi oldu . Baki amcanın Mustafa isminde bir oğlu (1990' lı yıllarda Köy Muh tarı oldu) var. Mustafa bizden takriben 3-4 yaş büyük olduğu için babasına yardımcı oluyor. Söğüt Oluğunda bulunan çardakta genelde Mustafa du ruyor ve biz o'nunla muhatap, arkadaş olduğumuz için sağimlik inekleri onun kontrolunda akşam teslim alıp ve sabah genelde ona teslim ediyoruz. Kütük ardının Söğüt Oluğu kapısı sanki devletin, gümrük kapıları gibi res miyet içinde mübarek. Başka bir köylünün hayvanını habersiz çıkarta mzsın oradan, vermezler.

Mustafa Ertaş'ın ağzı çok güzel laf yapıp anlatımı kuvvetli ve bir hadi seyi anlatırken dinleyeni esir alan bir tarz sahibiydi. Orta okulu bitiremedi ği için bir şekilde terk etmiş fakat, Ermenek'te öğrenci olarak kaldığı süre ce sinemaya gidip film seyretmiş, filmde oynayan başrol, alt rol artist oyuncuların adını ezberleyerek farkındalık yaratmış. Sinemada bir film seyret mesinin yanı sıra arkadaşlarından da duyduklarını katınca dizi film dağar cığı oluşturmuş aklında. Mustafa'nın belleğinde benzer senaryolu filmden fi lime geçerken yepyeni bir film türeterek film sayısını iyice artırdığı için a yaklı film makinesi gibiydi. O dönemde teknolojik gelişmeler çok az olduğu için günümüz koşullarında olduğu üzere her yerleşim yerinde, sinema sey retmek, televizyon izlemek bir yana radyo dinlemek bile mümkün değildi. Çünkü o tür teknoloji daha yoktu köylük yerlerde. Bunun için seyirlik bu tür oyunların anlatımı yer ediyordu genç dimağlarda.

Demokrasiye darbe vuran 1960 yılı askeri darbesinin gerçekleştirildi ği yıllarda Lemos Köyü ilkokulu'nda başöğretmen olarak Haydar Gültekin görev yapıyordu. Haydar Hoca; idealist, Atatürk ilkelerine yürekten sadık ve Cumhuriyet Türkiye'sinin cehaletten kurtulup "muasır medeniyet sevi yesine erişmesinde yılmaz bir eğitim neferi ve bu inançla gecesini gündüzü ne katarak çok çalışıyordu. Bu çalışma; genç yaşında öğretmen olarak gö rev yaptığı ikinci okul, kendi köyünün okulu olduğu ve o toprakların mah rumiyet çilesi ile is, aş derdini çok iyi bildiği için ayrı bir heyecan ve ivme kazandırıyor O'na. Köyünün her hanesinin bacasından çıkan dumanın renginden hane içinde yaşayan ailenin açlık tokluk hali ile ideallerini çok iyi biliyordu Haydar öğretmen. Bu hanelerin çocuklarının da kendisi gibi bir an evvel devlet kademesinde görev alması için büyük bir çaba içindeydi. Cumhuriyetle birlikte devlet memuru olarak köyünden görev alabilen ikin ci kuşaktı. Lemos'ta ilk okul olmadığı yıllarda Fariske (Göktepe) de ilk oku lu okuyup köy enstitüsünden öğretmen olarak mezun olan Mustafa Alkan' dan sonra Lemos ilk okulundan mezun olup Ermenek orta okulunu bitirip öğretmen okuluna giderek öğretmen olan; Ahmet Dağdelen, Ahmet Dilek, Ali Ersan, Mehmet Çalışkan ve askeri okuldan ast subay olarak mezun olan Ahmet Yıldız, Mustafa Kökçam, Mustafa aydın, İbrahim Özer, Ahmet Tu tar köyünü aydınlatan ve yeni ufuklar açan birer meşaledir.

Her gün sabah Kütük Ardı söğüt oluğuna köyden sağimlik süt inekle rini teslim etmeye giden en az 10 çocuk, inekleri teslim edince köye dönüş i çin biraz ağırdan hareket edip tevgendelik yapardı. Zaten köyden oraya varış vakti kuşluk olurdu, bir de; buradan hemen köye dön ve ikindiden sonra tekrar söğüt oluğuna gelmek, direzi çözer gibi zahmetli bir işti esasın da. Çocuklar bu zahmetli işi ve günlük yirmi kilometreye yakın yürüyüşü azaltmak için kendince bahane arıyordu. Ertaş Mustafa'da; yalnızlıktan ca nının sıkılmasını engelleyecek, ara sıra iki çift laf edip hoşca vakit geçirecek arkadaş arıyordu. Bu iki istek Ertaş Mustafa, söğüt oluğundaya, gerçekleş mesi mümkündü, değilse babası Baki amca orada, Mustafa yoksa çocuklar tıpiş, tıpiş oradan ayrılıyordu.

Mustafa Ertaş, günlük işini tamamlayıp büyük kayanın önüne ağaç dallarıyla yapılan yüksek tepeli çardakta yerini alınca; köye gitmeyen ço cuklar başında toplanırdı, film anlatması için. Laf lafi açtıktan sonra sözü alan Ertaş sırayı film anlatmaya getirirdi. Ermenek'te sinemalarda oyna yan film süresi genelde doksan dakika olduğu halde; Ertaş Mustafa'nın an lattığı film süresi en az 3-4 saat sürerdi. Anlattığı filme; kendi hayal gücün den dinleyenlerin ilgisini çekecek bölümler ekleyerek senaryoyu merhum senarist Atif Yılmazdan daha iyi yazardı ve yönetirdi. Filmin her

sahnesi ballandıra, ballandıra ve tekrar ederek uzattıkça uzatarak anlatır, nerdeyse ezberletinceye kadar anlatmaktan bıkmazdı. Hatta dövüş sahneleri için can kulağıyla dinleyen bir arkadaşı kaldırıp ayakta uygulamalı gösterirdi. Rah metli Ayhan Işık, Ahmet Tekçe. Sami Hazinses, Sadri Alışık, Leyla Sayar ve Zeki Müren, Ajda ve Fatma Girik gibi artistlerin adını ondan öğrendik.

Biz öğrenciler bütün bildiklerimiz Öğretmenimiz Haydar Gültekin'in okulda anlattıklarından öğrenir ve hayatı tanırdık. Fakat Haydar Hoca, bi ze böyle film gibi boş şeyler anlatmaz sadece boş zamanlarımızda kitap oku mamızı önerirdi. Biz ise; millet olarak alışkanlığımız ve tedavisi imkansız hastalığımız olan kitap okumak yerine anlatılanı dinlemeyi" yeğliyorduk. Yanlış yaptığımızın farkına varmıyorduk o yaşta. Bilgiyi; okuyan kişinin kaynağından öğrendiğini amma, dinleyen kişinin ise; anlatanın fikrini kat tığı şekliyle öğrendiğini, hesaba katmıyorduk. Anladığım dille; kitap oku yan pekmez yerse, dinleyen sirke içer, nasıl olsa ikisi de üzüm ürünü.

Kütük ardına sabah giderken kendi kendimize hemen köye döneceğimize söz versek dahi Ertaş'ı dinlerken zaman su gibi akıp giderdi. Ne mümkün çardaktan ayrılabilmek, bakmışsın öğlen vakti geçmiş ikindi gelmek üzere. Bu vakitten sonra köye 5 km gideceksin ve yemek yedikten sonra 5 km daha geri döneceksin. En iyisi Ertaş'ın azığından payına düşen bir dilim kuru ekmeğe kanaat etmek deyip akşama kadar aç beklerdik. Fa kat dinlediğimiz film her şeye değerdi ve memnun olup açlığı unuturduk.

Esasında söğüt oluğunun buz gibi suyu tika basa doygun olsan da yediklerini değirmen gibi derhal öğütürdü. Sanki suyunda pürün asit vardı, çok tez acıktırırđı.

İşte bundan elli yıl öncesi köy merası ve otlakiye olarak değerlendirilen Kütük Ardı mevkisi, günümüzde Antep Fıstığı yetiştirilmek üzere değerlendirilmesi çok önemli bir hadisedir. Bakarsınız; Taşeli'nde birinci kalite Antep Fıstığı ürünü alınmaya bilir amma; ikinci kalite ürün bile rekolte, ka lite ve ekonomik getiri açısından diğer meyvelerin önüne geçebilir. Trab zon'dan Sakarya'ya kadar kara deniz sahil şeridi ve interlandında fındık ye tiştirildiği halde fındığın kalitesi ve rekoltesinin her yerde aynı olduğu söyle nemez. Turkuaz Ermenek barajının ılımanlaştırdığı Taşeli'nde Antep Fıs tığı üretiminin ya da menengiç ağaçlarının aşılınarak çıtlık yerine ekono mik değeri daha yüksek Antep fıstığı üretiminin teşvik edilmesi gerekir.

Ülkemizdeki değişim ve gelişimle birlikte besi hayvancılığı ve hubu bat tarımı oldukça azaldı. Tüm köyler, sosyal hizmetlere kavuştu, çalışma yan kişilerin bile alım gücü (cebde en az 5 TL. lik sığara ve mobil telefon) arttığı için zahmetli hububat tarımı yapmaz oldular, kurbanlık hayvan bile araba üstü satıcıdan, süt bakkaldan, sebze ve domates seyyar satıcıdan, un şehirden alınır oldu. Sosyal güvenlik kuruluşuna tabi olup aylık geliri olan lar ile sosyal güvencesiz ve aylık geliri olmayan kişiler aynı sisteme, harca maya ve tezgaha tabi oldular. Üzüm, üzüme baka, baka karardı. İnsan ken di yiyeceğini dahi üretmez oldu ülke genelinde.

Özellikle ikinci dünya harbinin sona ermesi ve 1950'li yıllardan itibaren liberalleşmesinin sağlanmasıyla birlikte 30 yıl süreyle ilkel şekilde gerçekleştirilen çalışmaların hepsi mazide bir anı olarak kaldı. Ancak asıl olan gök kubbede hoş seda bırakmak. Bu hoş sedayı ak kağıda düşerken bu na vesile olanlardan, ismen adı geçen ve ya unuttuğumuz için adı geçmese bile zimmen hatırlanıp hayali gözümüzün önünden geçen tüm büyük ve kü çüklerimiz ile ebediyete intiikal edenleri rahmetle, hayatta olanları saygı ile anma fırsatını bulmuş olduk. Allah Firdevs'de buluştursun dileklerimle...

Mart / 2010

Süleyman YILDIZ

(LEMOS 5303)

TÜRK DİL BAYRAMI

TÜRK DİL BAYRAMI

Türk Dil Bayramı 1960 yılından beri Karaman'da resmi törenle kutlanmaktadır.

Ancak;

*-Karamanoğulları Beyliği'nin kurucusu Kerimüddin Karaman Bey'in,

*-Türk Dilinin mimarı Şemsettin Mehmet Bey'in,

türbe mezarlarının Ermenek İlçesine bağlı Balkusan Köyünde olması,

*-Ayrıca Karamanoğulları Beyliğinin ilk Başkentinin Ermenek olması, nedenleriyle kutlamalar 1998 yılından beri ERMENEK'te mahallinde yapılmaktadır.

NEDEN DİL BAYRAMI KUTLANIYOR? .

Türk Dil Bayramının , Ermenek ve Karaman'da resmi törenler ile kutlanılmasına açıklık getirmek için tarihi belge ve gerçeklere bakmak ve bir kez daha hatırlamak gerekir. Karamaniler Boyu (Aşireti), Oğuzların Avşar/Salur boyuna mensuptur. Avşarlar, XIII . yüzyılın ilk yarısından itibaren gerçekleşen Moğol istilası sonucu orta Asyadaki yurtlarını terk ederek İran ve Azerbeycan üzerinden Anadolu'ya (Sivas yöresine) gelmişler. Bir süre Sivas ve Konya Ereğli yöresinde eğleşmişler.

Anadolu (Türkiye) Selçuklu Sultanı Birinci Alaaddin Keykubat (1219 - 1237),Moğal istilası nedeniyle Anadolu'ya gelen Türkmen Aşiretlerini genellikle Bizans İmparatorluğu sınırlarına yakın bölgelere yerleştirir. Sultan Alaaddin Keykubat, Karamani Aşiretini de, 1228 yılında Romalılar soyundan gelen Rum Tekfurlardan alınan Klikya (Taşeli) Bölgesinin Ermenek havalisindeki Toros Dağları yaylaklarına yerleştirip güney sınırını kontrol altına alır. Bu dönem de Karamani Aşiretinin Beyi Sadeddin oğlu Nure Sofi' dir. Nure Sofi, bilge kişiliği ile Türkmenler arasında sevilip, sa yılan bir şahsiyet. Nure Sofi, geçen kısa sürede orta Toros Dağlarındaki hristiyan Romalı tekfurlardan bölgede mevcut kaleleri birer birer alarak topraklarını ve hükümlerlik bölgesini genişletir. Böylece hem yöresinde, hem de Türkmen Aşiretleri arasında nüfuzunu, etkinliğini ve saygınlığını iyice artırır.

Esasında bu yıllarda saray içi çekişmeler sonucu askeri ve idari yönden iyice güçsüz ve etkisiz hale gelen Konya merkezli Anadolu Selçuklu Devleti, Moğollar ile ilhanlıların kontrolüne girmiştir. Türkmen Karaman Aşireti Beyi Nure Sofi'nin 1256 yılında ölümünden sonra yerine oğlu Kerimüddin Karaman Bey, Karamani aşiretin Beyi olur. Karaman Bey, Ermenek, Mut, mamuriye ve Silifke kalelerini muhasara eder ve Ermenek Firan Kalesini ele geçirir. Ermenek'i, Karamanoğulları Beyliği'nin Başkenti yapar. Kerimüddin Karaman Beyin, sahip olduğu Ermenek ve hava lisinde serbestçe hareket etmesi ve diğer Türkmen Beylerinin üstündeki nüfuzunun artması Anadolu Selçuklu Devleti Sultanı Dördüncü Ruknettin Kılıç Aslan'ı endişeye düşürür.Böylece Selçuklu Sultanı Kılıç Aslan, hadise çıkmasını diye Larende (Karaman) Kalesini ikta olarak yani vergi ve gelirlerin toplaması için Karamanoğulları Beyliği Beyi ne verir. Ayrıca Beyin kardeşi Bunsuz Beyi de Konya'daki Sultan sarayında Candar (Muhafız) olarak görevlendirir.

Ancak, Anadolu Selçuklu Sultanı'nın Antalya, Alanya ve Denizli'deki uç Beylerini sudan bahanelerle cezalandırma sıradan çekinen ve bir gün sıranın kendisine de gelebileceğinden endişelenen Kerimüddin Karaman Bey, 20 000 kişilik ordusuyla Sultana karşı Konya üzerine yürür ve Gevele' de yapılan savaşta mağlup olur. Kardeşleri idam edilmiş, esir düşen oğulları ise hapse atılır. Kendisi de Ermenek yöresindeki Toros Dağlarının içlerine çekilerek kurtulur. Karamanoğulları Bey'i Kerimüddin Karaman Bey'in 1261 senesinde vefatı üzerine Gevele Kalesinde hapiste bulunan en büyük oğlu Şemseddin Mehmet, Selçuklu Vezirinin yardımıyla serbest bırakılınca Ermenek tımarının sahibi olarak Karamanoğulları Beyliğinin yeni Bey'i olur.

Anadolu Selçuklu Sultanına karşı kin ve nefret duyguları besleyen Karamanoğulları Beyliği Bey'i Mehmet Bey , üzerine gönderilen Selçuklu- İlhanlı karışımı Sultanın Ordusu'nu Göksu Derben'di mevkinde ki savaşta bozguna uğratıp, mağlup eder. Sultanlığı ele geçirmek için Konya üzerine Türkmen yiğitlerinden teşkil edilen 20 000 kişilik ordusuyla yürür ve Konya'yı alır. Böylece Konya'daki Sultanlık Sarayını nüfuzu altına alan Karamanilerin Beyi Mehmet Bey, cimri lakaplı Alaeddin Siyavuş'u 1277 senesinde Anadolu Selçuklu Devleti Sultanı ilan eder ve kendisi de A. Selçuklu Devletinin Başvezir olur.

Esasında Anadolu Selçuklu Devleti'nin resmi devlet dili Arapça ve Edebiyat ile yazışma dili Farsça'dır. Anadolu'nun uçsuz , bucaksız Konya ve Karaman ovalarının yanı sıra devletin diğer bölgelerinde yaşayan tebaanın (Halkın) konuştuğu ve dertleştiği dil ise, ana dili Türkçe dir. Devlette böyle bir ikileme mevcut. Konuşan halk, konuştuğunu yazmaz, yazdığını okuyamaz haldedir. Anadolu Selçuklu Devletini yönetenler ile yönetilenler arasında Dil konusun da çok büyük bir farklılık ve uyumsuzluk olup devletin dili konusunda birliktelik sağlanamamış. Devlet Erkanı ve Kurumları ile halkın farklı, farklı diller kullanması genelde çok büyük yabancılaşmaya neden oluyordu. Nitekim bu dönemde yaşayıp halkın içinden gelen Yunus Emre, Taptuk Emre, Sarı Saltuk ve Hacı Bektaş Veli, Karacaoğlan .. gi bi Türk kültür tarihinin büyük şahsiyetleri, Halk Ozanları ve Önderleri eserlerini Türkçe yazıp, söylemekteydi. Nasreddin Hoca, hazreti Mevlana'nın (Eserleri Farsça) aksine Türkçe konuşup yazıyordu.

Anadolu Selçuklu Devleti Veziri ve Karamanoğulları Bey'liği Bey'i Mehmet bey, 1277 yılında ilk Divan (Meclis) toplantısına katılır. Divan üyelerinin divanda hep Arapça konuştuğunu görür. Mehmet Bey, konuşulanları anlamaz. Zira Divanda konuşulan dil ile halkın konuştuğu dil aynı değildir. Bu durumun, devlet olma ögesiyle bağdaşmadığını anlar. Bu bağlamda Karamanoğulları Beyi, Şemseddin Mehmet Bey, 13 Mayıs 1277 tarihinde yayımladığı:

"BU GÜNDEN SONRA HİÇ KİMSE SARAYDA , DİVANDA, MECLİSLERDE VE MEYDANDA TÜRKÇE'DEN BAŞKA DİL KULLANMAYACAKTIR. DEFTERLER DAHİ TÜKÇE YAZILACAKTIR. "

Fermanı ile Anadolu Selçuklu Devletinin resmi dilini ilan eder.

Böylece güzel ve öz Türkçe'mizi, Fars ve Arap dillerinin etkisinden kurtarır. Karamanoğlu Mehmet Bey, Türkçe' mizi, milletine kazandırmanın yanı sıra;

"MİLLETLERİ MİLLET YAPAN DİL BİRLİĞİDİR " Ögesinin önemini bundan 734 yıl önce vurgular. Bu bağlamda 13 Mayıs Türkçe'nin Dil Bayramıdır.

Ancak ne yazık ki, Karamani Şemseddin Mehmet Bey'den yüz yıl sonra Karamanoğulları Beyliğinin resmi dili Farsça olmuştur. Selçuklulardan gelen alışkanlık karamanilerin sarayında sürdürülmüştür.

Diğer taraftan Karamanoğlu Mehmet Bey'den 650 yıl sonra Türkmen /Yörük soydaşı, Başkomutan, Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte güzel Türkçe'mizi Türkiye Cumhuriyeti'nin resmi dili olarak armağan etmiştir.

Türk Tarihini daha çok okuyup anlayan, anlatmak istediğimi daha iyi anlar...

Ruhun şad olsun Mehmet Beyim ve Gazi Paşam...

09- MAYIS 2011

SÜLEYMAN YILDIZ
(Lemos5303)

KARAMAN'DAN KARAMAN'A "TÜRK DİL TRENİ "

KARAMAN 'DAN KARAMAN 'A TÜRK DİL BAYRAMI TRENİ

Türk Dil Bayramı , 1960 yılından beri 70. vilayetimiz Karaman'da resmi törenle kutlanmaktadır. Karaman'da 11- 13 Mayıs 2011 tarihlerinde gerçekleştirilen " TÜRK DİLİ TÜRKÇE BAYRAMI " kutlama etkinlikleri daha coşkulu , katımlı ve görkemli olmuştur.

Bu yılki (2011) kutlamaları ayrıcalıklı kılan en büyük ve önemli etkenlerden birincisi ; TCDD GENEL MÜDÜRÜMÜZ Sn. Süleyman KARAMAN BEY'in hamiliğinde ve talimatlarıyla HAYDARPAŞA'dan KARAMAN'a gönderilen " TÜRK DİL BAYRAMI ÖZEL TRENİ " dir.

Zira bu Tren :

- Haydarpaşa – Karaman güzergahında İzmit , Bilecik ,Eskişehir , Afyon ve Konya ... gibi önemli yerleşim birimlerindeki halkımızın dikkatini konuya daha çok celbetmiş,
- Geçmişte bölgesel nitelikte kutlanan " TÜRKÇE DİL BAYRAMINA " daha çok ilgili ve uzman katılımcıların Karaman'a ulaşmasına katkı sağlayarak törenlerin " MİLLİ" kimliğini pekiştirmiş,

- Anadolu Selçuklu Devleti Sultanı Alaaddin Keykubat tarafından 1228 yılında TAŞELİ Bölgesine yerleştirilen Oğuz 'lara mensup " KARAMAN AŞİRETİ " nin 1256 yılında Ermenek'te " KARAMANOĞULLARI BEYLİĞİ " ni kurmasını müteakip 1277 senesinde Karamanoğlu Mehmet Bey Komutasında Türkmenler'den teşkil edilen 20 000 kişilik ordunun , Anadolu Selçuklu Devleti ile İlhanlılar Devleti 'nin birlikte oluşturduğu orduyu Göksu Derbendi' nde mağlup etmesi üzerine MEHMET BEY'in Anadolu Selçuklu Devletini nüfuzu altına alarak SELÇUKLU BAŞ VEZİRİ olmasından sonra 13 – Mayıs – 1277 tarihinde gerçekleştirilen Divan'da Devletin dilinin Türkçe olmasıyla ilgili ünlü fermanını yayımlanmasına ait heyecanı, coşkuyu, onurlu duruşu ve haleti ruhuyeyi günümüze taşımış, olduğu için önem arz etmektedir.

KARAMANOĞULLARI BEYLİĞİ Bey'i ve aynı zamanda Anadolu Selçuklu Devleti Baş Veziri Mehmet Bey'e kadar Türk Tarihinde yer alan Türk Devletleri ve imparatorlukları'nın Han ve Sultanları içerisinde Türk Dili Türkçe'yi " DEVLET DİLİ " ilan etme , önem verme işlevi ilk kez 1277 yılında zuhur etmiştir. Bu tür İLK'ler çok önemli bir olgu olup gelişime ve geliştikçe de değişime uygundur.

Esasen Devletlerin , Kuruluşların ve Kişilerin gelişim süreci ile sosyal ve siyasal tarihinde değişime neden olan önemli mihenk noktaları vardır.

Değişimi olumlu yönde etkileyen sözkonusu olguların, zamanla yok sayılması asla mümkün değildir. Bu olguyu, beğensek veya beğenmeyip eleştirsek de ana temaya ait tarihi gerçekler yüz yıllar sonra olumlu yönleriyle yazılmaya ve nesiller boyu anlatılmaya devam edecektir. Bu durumdan asla kaçış ve kurtuluş yoktur.

Kişi ve Kuruluşlardan söz edildiği zaman ; söz konusu mihenk noktaları , değişimin ve gelişimin gerçekleştirildiği zaman ile bu değişimi başlatan değerli yöneticiler saygıyla hatırlanmaktadır. Maalesef Kuruluşun kat ettiği uzun ve ince yolda oluşan diğer olgular birer ayrıntı olarak kalmakta ve neredeyse kimse hatırlamayıp önemsiz bir bilgi notu olmaktadır.

Nitekim Türk Demiryolları Tarihine baktığımızda ilk demiryolu hattının 1856 yılında İZMİR - AYDIN arasında 130 km olarak inşasına başlanıldığı ve 1866 yılında hizmete alındığı takvim yapraklarına düşen bir DEVRİM'dir. İzmir – Aydın arasına döşenen çelik raylar, ülkeyi her alanda değişime, gelişime ve sanayileşmeye götüren yolun anahtarı olmuştur. Adına marşlar söylenese de bu böyledir. Halkın refah düzeyinin artmasında, yoksulluktan kurtulmasında en önemli etkindir.

OSMANLI İMPARATOTLUĞU' nu 1839 – 1861 yılları arasında yöneten ve demiryolu yapımını teşvik için İngiliz şirketine yetki veren Sultan ABDÜLMECİT HAN'ın adını hatırlayalım pek yoktur. Zira gelişimin ve değişimin öncüsü, kültürümüzün yaygınlaşmasında çok önemli fonksiyonu olan ve çiçekten çiçeğe öz taşıyan arılar gibi şehirden, şehire 10 günde katedilen mesafeyi bir günlük süreye indiren ve ekonomik kalkınmanın lokomotifini Demiryollarının inşası, ülkeyi yöneten padişahın kişiliğinin önüne geçmiştir. Bu dönemde , Padişahın önce Demiryolları hatırlanmaktadır.

Ancak ülke genelinde kısa sürede önemli güzergahlarda tamamlanan demiryolu ile sanatsal ve mimari özelliği yüksek Gar-İstasyon binalarını halkın hizmetine sunulmasını sağlayan Osmanlı İmparatorluğu'nun 34. Padişahı SULTAN ABDÜLHAMİD HAN'IN Adı ve sanı ise halk arasında daha öncelikli anılır ve tanınır olmuştur.

Zira XIX . yüz yılın üçüncü çeyreği ile XX. Yüzyılın başlangıcında (31-08-1876 / 27 – 04 1909) imparatorluğu yöneten Sultan Abdülhamid Han , 33 yıllık padişahlığı süresince Sirkeci ve Haydarpaşa Gar binaları ile Müslüman ve mütebedeyin tebaanın Hac farizesini daha rahat ve kolay yapabilmesini temin etmek ve Devletin ekonomi , siyasi ve askeri politikalarını özgürce yönlendirmek amacıyla Haydarpaşadan başlayarak Hicaz Demiryolu projesini gerçekleştirmek için 01-09-1900 tarihinde kendi deyişiyle "Anadolu Demiryollarının inşasına bütün kuvvetiyle hız verdiğini " belirtmiştir.

1856-1922 yılları arasında yapılan 8619 Km'lik demiryolunun 4139 Km'lik hat kesimi TÜRKİYE CUMHURİYETİ sınırları içerisinde kaldığı ve bu yolun büyük bölümünün Sultan Abdülhamid Han'ın talimatıyla gerçekleştirildiğine inanan halkımız , Demiryollarıyla Abdülhamid Han'ı özdeşleştirmiştir. Anadolumuzda demiryollarının başlangıcı Sultan Abdülhamid Han ile beraber anılmaktadır.

Bu durum da demiryolları açısından bir MEFKÜRE DEVRİMİ' dir.

Cumhuriyetimizin kurucusu GAZİ MUSTAFA KEMAL ATATÜRK , “ Demiryolları refah ve ümran tevlit eder “ diyerek Cumhuriyet Türkiye'si sınırları içinde kalıp yabancı şirketlerce işletilen (4139 Km) demiryollarını millileştirmek ve Demiryollarımızın ilk Genel Müdürü rahmetli Behiç ERKİN' Beyi himaye ederek O'nun gayretli ve cefakar çalışmasına yön verip , imkan yaratarak ülkemizin baştan başa yeni demir ağlar ile örülüp ulusal demiryolu ağımızın dört rakamlı en büyük sayının üzerine (10 000 Km) ulaşması nedeniyle ATATÜRK ve çalışma arkadaşları hayırla yad edilmektedir. Demiryollarının ATATÜRK döneminde altın yılını yaşadığı hep söylenmektedir. Demiryolları için bu dönem de bir mihenk taşı ,bir KALKINMA VE ULAŞTIRMA DEVRİMİDİR .

Ancak , ATATÜRK'ün vefatından sonra Anadolumuzda demiryollarının ulaşmadığı köy, kasaba, ilçe ve ilde yaşayan vatandaşlarımızın yanısıra KARAMAN'ın ilçeleri ve tekerleğin değmediği TAŞELİ'nin odağındaki Ermenek , Sarıveliler ve Başyayla'da yaşayan ve demiryolunu sadece asker ocağına giderken – gelirken Karaman'da bindiği kara veya kompartımanlı vagonlardan tanıdığı için demiryolu ile ilgili başka bilgisi ve kültürü olmayan hemşehrilerimiz gördükleri Kamu görevlilerine ;

“Beyim, bizim bu yörelere tren ne zaman gelecek” diye sormamıştır. Soru sorma ihtiyacını da duymamıştır. Çünkü demiryolları, bu süreçte (1940-2004) gelişmediği, değişmediği ve unutulduğu için umut olamadığından özlenmemiştir. Taşeli'deki Türkmen çocuklarının rüyalarını bile süsleyememiştir.” Kara Tren “ türküsü belleklere yerleşmemiştir.

Sadece askere giderken ve gelirken Karaman'da bindiği trenden edindiği demiryolu bilgisiyle Silifke (Mersin) de Akdenize ulaşan Göksu Nehrinin vadisini takip ederek Silifke- Ermenek- Sarıveliler- Alanya arasında demiryolu tesis edilebileceğini ve demiryolu gelince binek hayvanlarına ihtiyaç olmayacağı için yoksul ailelere bağışlayacağını 1968 li yıllarda köy odalarında ballandıra , ballandıra anlatan Küçük Mehmet Amca'nın özelemleri , belleklerde hep başka bahara gerçekleşmez anı olarak kalmıştır. Zira bu dönemde demiryolları naçar hale düşmüş , umut olmaktan çıkıp umutsuzluğa dönüşmüştür.

Nitekim 2004'lü yıllara kadar demiryollarında çalışan personelin pek çoğunun demiryollarında çalışır olması , büyük dedesinden beri süre gelen bir meslek hastalığı ve ekmeğini yediği demiryollarına karşılıksız bir sevginin ürünü olduğu halde Demiryollarının , 1940' lardan itibaren 2004 ' lü yıllara doğru kabuğuna çekilmesi, mevcutlarını dahi koruyamacak konumda bırakılması nedeniyle yeni nesil torunlara iş ve aş kapısı olmaktan çıkmış ve halka hizmet edemez hale gelmiştir.

Çünkü yaşamımız boyunca gerek iç camiamızda ve gerekse halkın arasında “ Genellikle iç ve dış mihrakların ve güçlerin , Hükümetlere özellikle demiryollarına yatırım yaptırmadıkları “ dillendirilip bu yalanın kaynağı da yalanına inanır olduğu için bizlerde maalesef inanır olmuştuk.

2004 yılından itibaren Hükümetimizin , ülkemizde demiryollarının yeniden Devlet politikası haline getirmesi ve olmayan iç ve dış mikrakların yok edilmesiyle birlikte TCDD YÖNETİM KURULU BAŞKANI VE GENEL MÜDÜRÜMÜZ Sn. Süleyman KARAMAN , müşteri odaklı hedefler ve projelerle yönetim anlayışına uygun olarak TCDD 'yi sevk ve idare etmesi sonucu Kuruluşu oksijen çadırından çıkarıp , benliğini bulmasına imkan yaratmanın yanısıra ülkemizin ulaştırma politikasına yeniden yön tayin ederek 7 yılda 70 adet büyük ve önemli projenin başlatılması ve bazılarının da planlanan tarihte hizmete alınması sonucu demiryolları yeniden tüm milletimize iş ve aş kapısı olup kalkınmanın lokomotif ve irakları daha da yakın ederek yeniden halkın umudu haline gelmiştir.

Böylece 1940 yılından itibaren 64 yıl sürdürülen “ dış güçler “ hikayesini vizyondan kaldırmanın yanı sıra 2011 yılı Devlet Bütçesinden en çok yatırım ödeneği ayrılan üç bakanlıktan birisi ULAŞTIRMA BAKANLIĞI ve öncelikli kuruluşda DEMİRYOLLARI olmuştur.

Sözkonusu YÜKSEK HIZLI TREN projeleri halkımızda , 1856 yılında ilk tanıştığı ve rahmetli Atatürk döneminde günlük hayatında yoğun şekilde kullanılmaktan duyduğu heyecan ve şevki yeniden ziyadesiyle yaratmıştır. Yüksek Hızlı Tren hatları ülke sathını (gerdanını) beşi bir yerde ALTIN GERDANLIK gibi süslemeye başlamıştır.

Böylece ulusal demiryolu şebekesi üzerindeki yerleşim birimlerinde ikamet eden halkımızın yanı sıra diğer vatan toprağında ikamet edenler, gördükleri demiryolculara “ BEYİM , BİZİM KÖYDEN VE BELDEDEN HIZLI TREN NE ZAMAN GEÇECEK “ diye inançla sormaya ve Mülki Amirlerden Hızlı Tren istemeye başlamıştır. Bu durum , herhangi bir şekilde tükenen umudun küllerinden hayat bulup doğması ve yeşermesidir. Demiryolları için takdiri İlâhî'dir ki köylü ve şehirlisiyle yetmiş beş milyon vatandaşımızın rüyasını , 13 Mart 2009 tarihinde Ankara – Eskişehir arasında 245 Km.lik mesafede hizmete alınan YÜKSEK HIZLI TREN süsler olmuştur. 2011 Yılı Haziran ayı başında hizmete alınması planlanan 212 Km.lik ANKARA – KONYA YÜKSEK HIZLI TRENİ ise halkımızın rüyasına taç olacaktır.

Bu bağlamda YÜKSEK HIZLI TREN TCDD'NİN YENİDEN DOĞUŞ VE VAROLUŞ DEVRİMİDİR .

Ülkemiz, Yüksek Hızlı Tren Teknolojisine sahip Dünya'da 8.nci ve Avrupa'da 6.nci ülke konumundadır. XX1. yüzyıla girilirken 81 vilayetimizin içinde Ankara , Eskişehir ve Konya bu teknolojiye ilk defa yararlanan en şanslı illerimiz olmuştur. Ancak Yüksek Hızlı Tren'e DMU (Çoklu Dizel Ünite) Tren Setleriyle Kütahya ve Karaman illerimizin de irtibatlandırılması şimdilik Karaman ve Kütahya'yı Yüksek Hızlı tren'den hizmet alan ayrıcalıklı iller arasına kattığı aşikâr bir gerçektir.

KARAMANOĞLU MEHMET BEY'in soydaşı ve torunları Karaman'lılar , Yüksek Hızlı Tren ile tanışmayı sabırsızlıkla

beklerken KARAMAN Valisi Sn. Süleyman KAHRAMAN Beyin himayesinde 13 – Mayıs 2011 Tarihinde Karaman’da kutlanan “ TÜRK DİL BAYRAMI “ etkinliklerine İstanbul , Bilecik , Eskişehir , Afyonkarahisar ve Konya’dan katılan Üniversite öğrencileri ile diğer sanatçı , yazar ve konukları Karaman’a götüren “ TÜRK DİL TRENİ “ , 10 Mayıs 2011 tarihinde Haydarpaşa Gar’ından saat 10.00 da hareketle 11 mayıs 2011 tarihihinde saat 10.35 de Karaman’a ulaşmıştır. TCDD Genel Müdürümüz Sayın Süleyman KARAMAN Bey’in talimatıyla ilk defa teşkil edilen “TÜRK DİL TRENİ “ , 734 yıl önce yayımladığı fermenla “ MİLLETLERİ MİLLET YAPAN DİL’İN BİRLİĞİNİN ÖNEMİNİ “ dünya aleme duyuran KARAMANOĞLU MEHMET BEY’İN ruhunu ve coşkusu taşımıştır. Sayın Genel Müdürümüz Süleyman KARAMAN’IN KARAMAN’a gönderdiği Tren, Gar binası önünde karşılanması adına yakışır şekilde görkemli ve coşkulu olmuştur.

Böylece TAŞELİ’ li Küçük Mehmet Amca’nın nın Göksu vadisini takip ederek Mersin – Ermenek – Alanya arasında demiryolu yapılması düşü , şimdilik gerçekleşmemiş olsa dahi Yüksek Hızlı Trenden ;
*Hem O’ nun, torunları ve Karaman’lı soydaşları öncelikle istifade eden kişiler olması ,
* Hemde Antalya ve Alanya’nın ulusal demiryolu ağına en kısa sürede bağlanması şansının çok yüksek olması, nedenleriyle TAŞELİ’nin zirvesi Yunt Dağından Akdeniz'in incisi Alanya ‘da Yüksek Hızlı Tren'in sahilden Antalya'ya doğru nazlı , coşkulu seyrettiğini ve ayrıca Mevlana şehri KONYA ‘da yetmiş iki millete kucak açtığını hissettikçe düşünüp emek verenlerle birlikte ruhu her daim şad ve bahtiyar olacaktır.

Bu bağlamda KARAMAN’DAN , KAHRAMAN’IN KARAMAN’INA ve Milletimize sunulan “TÜRK DİLİ TÜRKÇE TRENİ “ ile Konya - Ankara arasında seferlerine başlayacak “ YÜKSEK HIZLI TREN’in”, başta ülkemize , tekerleğin değmediği bölge olarak nitelenen TAŞELİ’ li soydaşlarımız ile uçsuz, bucaksız Karaman ve Konya Ovasındaki hemşehrilerimize, milletimize hayırlı olmasını içtenlikle diliyorum.Böyle bir hizmeti düşünen ve düşünülene gerçekleştirmek için çaba harcayanlara kalbi şükranlarımı ve saygılarımı sunuyorum.

19- MAYIS 2011

SüleymanYILDIZ / (Lemos5303)

TCDD' DE DEĞİŞİM SÜRECİ

ETKİLİ DEĞİŞİM VE MOTİVASYON

Kainatta canlı, cansız her şey yaratılıp, kurğulanıp insanın kullanımına , istifadesine sunulmuştur. Önemli olan bu nesnelere ders almayı bilmektir. Bunu bilebilmek için de fikri bir yapıya sahip olunması gerekir. İnsan kendisini bilmezse, hiçbir şey bilmez, bilemez.

Bireyde değişim , "BEN" lik egosunun terbiye edilmesi ve takım ruhunun geliştirilmesiyle başlar. "Ben" lik nefsanî bir duygudur. Nefsin isteklerini yerine getirmemek için; çok yeyip, içmeyecek, çok uyumayacak ve çok konuşmayacaksınız. Bahşedilen beceriler, kazanılan yeni fikirler ile azimle geliştirip, en iyiyi bulmak için yeniden düzenleme erdemine erişmelidir.

Problemleri veya hedefe ulaşan yolu analiz, sentez ederken bilinen mantıkî düşüncelerden ziyade sorunun böğrüne hançer gibi saplanacak yanalsal çözümler üzerinde enerji sarfedilmelidir.

Nitekim XXI . yüzyıla girerken 150 yıllık demiryolları her yönüyle (düşüncede, işletmecilikte ve gelecekle ilgili gelişiminde) biçare vaziyetteydi. Yıllardır dikey düşünsel mantıkla çözemediği ve çözüm dahi üretmediği sorunlarının içerisinde debelenip durmaktaydı. Bir türlü çözülemeyen sorun yumağı, geleceğe ulaşmadaki azmi tehir ettiriyordu

"Kardelen " Dergisinin Ocak-Haziran /2011 tarihli 73-74 sayısında yayımlanan "Karaman'dan Karaman'a Türk Dil Treni " başlıklı yazımda da belirttiğim üzere; TCDD, çalışanlarının nezdinde, gönlünde bile umudu tükettiği için umut olmaktan çıkmıştı. Bunun da tek nedeni bu yıllardaki yönetilenlerin ve yönetenlerin değişime ayak uyduramaması nedeniyle Kurumun (TCDD) değişmemesiydi.

Halbuki Kainatta değişmesi asla mümkün olmayan tek şey, tek nesne; Kainatı içindekilerle birlikte Yaradan'ın önceden koyduğu ve öngördüğü kurallar, nizam ve intizam ile kelimadır. Değişim, sadece insanoğlunun kendi ürünleri ile becerilerini , daha ekonomik, daha kaliteli ve daha faydalı yapmak için takım halinde gerçekleştirdiği bir vakadır.

Bu bağlamda TCDD'ye 2004 yılından itibaren " Yanal Düşünme" anlayışı hakim olmaya başlayınca, ayrıntıyla uğraşmak yerine bataklık kurutulup " Yüksek Hızlı Tren " fikri ve şekli gönüllerde yeşerip , yer etmeye ve iller arasında Altın Gerdanlık olmaya başlamasıyla birlikte TCDD yeniden umut olmuştur. Hatta Taşeli'nde hemşehrilerimiz sohbetlerinde Yunt Dağının eteklerinde ki obasının önünden geçen Hızlı tren ister olmuştur. İnsanın beynine ön yargılar önceden yüklenmiştir. Beynimizin düşünebileceği düşüncelerin suretleri kainata önceden yaratılıp, serpiştirilmiştir. Bu güzellikleri bulmak için çalışma görevi de insanlara verilmiştir. Kurumuş tohumun içine gizlenip uygun ortamı bulunca gelişip , geliştikçe özünü kaybetmeden tohumdan farklı bir nesneye bürünen nebatlar benzeri gibi statükoculuktan uzak bir anlayışla değiştirilerek geliştirilen fikirler , olması gerektiği şekilde hayat bulur. Aslanan görmesini ve bulmasını bilmek olup bu da değişimin mihenk taşlarıdır.

Yaşamda hiçbir şey tesadüfün eseri değildir. Tesadüfler bile irdelenince yeni bir dersin , ilhamın varlığı ortaya çıkar ki değişim bunu uygulamaya koymakla başlar. Ancak nefsin terbiye edemeyen kişi, içinde dolaşan şeytanın esiri olup, değişim konusunda büyük adım atamaz. Ay'ın güneşe kavuşmak için gösterdiği sabrı anlaya bilenler değişim için gerekli üretkenliğe erişenlerdir.

Trenle seyahat eden ve bakar kör olmadığı için objektif bir gözlem gerçekleştiren kişi, Yüksek Hızlı Trenlerden ayrı olarak TCDD'nin gar ve istasyonlarında, konvansiyonel hat ve trenleri ile çalışanların eğitimi ve çalışma ortamlarında son yıllarda yapılan iyileştirmeleri rahatça görebilecektir. Esasında trenler, ekonomik gelişmeyi sağlamakla birlikte tüm tren yolcularını da birer kültür elçisi yapan vasıtalarlardır. Vagon içinde sıcaktan kavuran veya seyahatin bitiminde buharlı lokomotif ateşçisi gibi kir –pas içinde bırakan ve suyu ile temizliği yeterli olmayan trenler dönemi çok gerilerde kalmıştır. TCDD kısa sürede büyük değişim örneği göstermiştir.

Değişim ; takım lideri ve bireylerinin hep beraber su bardağının hem dolu ve hemde boş kısmını görüp, boş kısmının da dolması için elele ve omuz omuza aynı siperde fikir üretmesi sonucu gerçekleşen bir olgudur. Bu olgu sebat edilirse başarıya ulaşır

TCDD'de, 2004 yılında gerçekleştirilen beyin fırtınaları çalışması elbette yol gösterici fikirlerin üretilmesine imkan sağladığı kanısındayım. Bu bağlamda bilgi bankasını hazır ve canlı tutmak amacıyla Antalya'da gerçekleştirilen eğitim seminerlerinde benzer çalışmaların yapılmasına devam edilmesi gelecek için faydalı olacaktır.

Ayrıca Kurumun organizasyon yapısı içerisinde ki İnsan Kaynakları Dairesi Başkanlığı'nca yürütülen personel politikası sonucunda tüm birimlerde kalifiye eleman istihdam edildiği için TCDD'nin vizyonu ve misyonuna erişebilmesi bundan böyle daha kolay olacaktır. Eğitimli kişilerin hedefe motivasyonu, dervişin aşk'ı için çilehaneye girmesi gibidir. Bu'nu sağlayan ve motive eden ise sevgidir. Kutsal Değerlerini ile işini ve aşını seven kişiler daha kolay motive olurlar. Aşkın ve sevginin düşmanı nefis ve nefsin bonusu ise bencilliktir. Şükretmeyi bilmeyen kişiler, bencil oldukları için fizyolojik ihtiyaçlarının karşılanması imkansızdır. Tabir caizse de " Karnı doyar, gözü doymaz." Olup tabiatsızdır.

Dünden bu güne demiryolcular kurumu için sosyal yaşamını, ailesini ihmal eden özverili kişilerdir. Bunlar'ın yaşamı iki ray ile sınırlanmıştır. Kurumu başarıya götürme azimleri, emekli olsalar dahi yüreklerinde sönmeyen bir kor'dur.

Ölünce işinden, aşından ve maneviyatından sınav olduğunu bildikleri için yaşamında iki rayı etkin kılar. Demiryolcular ailecek görev aşkının kutsal olduğunu düstur edinen kişilerdir. Allah'ın (cc) bahşettiği ömrü birkaç dakika sonra aşkı için verip şehit olacağını bilen görev adamı kişilerden müteşekkil ordu, Çanakkalede ve Kocatepede zafere ulaşmıştır. Bu haleti ruhiye içinde olan bireyler ile omuz, omuza olmak Adanmış Liderin en büyük motivasyonu olsa gerekir. Günümüzde XX.yüzyılda hayal ettiklerini kısa sürede gerçeğe dönüştüğünü gören Demiryolcular tam takım halinde böyle bir ordunun nüvesini ve ruhunu teşkil eder niteliklere, erdeme sahiptir.

Tülomsaş'ta devrim otomobilinin motor bloğunun dökümü, ustabaşının iş deneyimi, tecrübesi sayesinde başarılmıştır. Yüksek Hızlı Trenin Ankara- Eskişehir hattında 250Km/saat ve Ankara- Konya hattında 300 Km/saat hıza ulaşması için kazanılan iş deneyimi, TCDD'nin Ankara – Afyon arasında 350 Km/saat hıza ulaşan yollar imal etmesini sağlamış ve projelendirilen diğer hatlarda ise 500 Km/saat hıza ulaşacak yolların imalatının müjdesini vermiştir. TCDD'nin ana gelir kaynağı Yolcu ve Yük'e ait işletmecilik faaliyetlerinden sağlanmaktadır. Bu hizmetlerin ücretleri, sektördeki diğer taşıma modlarıyla rekabet koşullarını dikkate alarak dengeli tesbit edilmektedir. Bu duruma rağmen Kuruluşun yolcu trenleri üretim (Yolcu sayısı ve geliri) değerleri 10 yıllık süreçte (2002-2012) daha az yolcu treni işletilmesine rağmen; Yolcu Sayısı % 19 ve Yolcu Geliri % 207 oranında artış kaydetmiş olup Yolcu Treni İşletme maliyetleri ise % 144 artmıştır. Geliri artıp giderin azalması na yönelik müsbet göstergeler, yerinde ve zamanında etkili ve gerçekçi alınan kararların ürünüdür.

Değişim; müsaade edildiği ölçüde sadece bireyin ürettiği el ve düşünsel ürünlerde vuku bulan bir hadisedir.

15-06 2012

Süleyman YILDIZ
(LEMOS 5303)

TCDD 7 . BÖLGE YOLCU MÜDÜRÜ
AFYONKARAHİSAR

TAŞELİ'NİN KANDİLLERİ

TAŞELİ'NİN KANDİLLERİ

Taşeli Platosu; Batıda Alanya-Akseki ve doğuda Karaman, Mut - Silifke hattında göksu nehri'ni takip ederek sınırlanan orta Toroslarda yer alıp merkezinde Ermenek vardır. Karaman, Çumra, Ereğli ve Akşehir'in güneylerinden itibaren orta toros dağlarının zirvelerine kadar uzanan Platonun üstü, yer yer 1200-2200 metre arasında değişen yükseklikte dağlarla kaplı olup denize paralel uzanan dağların ayırdığı vadilerle şekillenen bir düzlüktür Taşeli .

Taşeli Platosunda; Konya, Karaman, Mersin ve Antalya il sınırları içeri sinde yerleşik Ermenek, Sarıveliler, Başyayla, Hadim, Taşkent, Bozkır, Mut, Silifke, Gülnar, Aydınçık, Akseki, Gazipaşa, Gündoğmuş ve Alanya ilçeleri ile muhtelif beldeleri ve buralara idari yönden bağlı köyler, mahalleler yer alır.

Ermenek yöresinde yerleşim; MÖ 3000 yıllarına dayanır. Ermenek, coğrafi konumu ve doğal korunaklı yerin çok oluşu nedeniyle Akdeniz kıyısında yaşayan kavimlerin hep sığınak yeri olmuştur. Nitekim, Strabon'un zarfın mağaraları olarak tanımladığı "Marasoli Mağarası", Ermenek şehrinin kuzeyini çevreleyen dik ve yalçın dağın altındadır. Ermenek, bu dağın eteklerine Prehis torik devirde Akdeniz kıyısından gelen Nergoidler'in iskan eylediği söylenir. Taşeli'ne tarihi süreçte Kalgotik çağlarda önce Nergoidler ve MÖ= 2500 yıllarında Protohititler hükmeder. Sonra MÖ= 2000 yıllarında Akdeniz kıyısına hakim olan Akalar, kıyılarda yaşayan ahaliyi klyka toros dağları içeri sindeki yerleşim yerlerine sürmeleri sonucu buralarda yaşayan Protohititlerle kaynaşarak yeni bir kavim, nesil ve yöreye özgü yeni dil meydana gelmiştir.

Bilahare Taşeli otağı Ermenek ve yöresi toroslar, MÖ= 1334 yıllarında Hititler'in, MÖ= 1180 yıllarında Frigler'in ve devamında MÖ= 625 yıllarında Babililer ve Asurluların akabinde MÖ= 546 yıllarında Persler'in eline geçmiştir. Bu bölgeye hükmetmeyen kavim kalmamıştır Anadolu da.

Ermenek, Hititler devrinde yaşamış olan Arzava (Klyka) Krallığının Ho palla; (Batıda Beyşehir Suğla Gölü, Doğuda Çumra ve Güneyde Ermenek ile çevrili alan) bölgesinde yer alır.

Büyük İskender MÖ= 333 yıllarında Tarsus'a kadar ulaşan Anadolu topraklarını alınca Ermenek'i; merkezi Silifke olarak oluşturduğu büyük bir eyalet merkezine Ermenek'i bağlar.

Büyük İskenderin ölümünden sonra Ermenek MÖ= 312 yılında Selevkosların eline geçer. Bu dönemde Ermenek, Bozkır, Hadim, Sarıveliler, Taşkent yöreleri İzavriya (İzori) olarak tanımlanmaya başlanır. Ermenek, MÖ= 285 yılında kralının ölümünden sonra Mısırlıların eline geçer.

Selevkoslar, Persler'in soyundan gelmekte olup Ermenek merkeze 20 KM mesafede yerleşik Yukarı İzvit (Yukarıçağlar) denilen yerde MÖ= 106 yılında "İzavriya Antiokeia" sını kurar.

-2-

Ermenek Taşeli bölgesi, Roma İmparatorluğu döneminde bir eyalet merkezi olarak 300 yıl Romalılar hakimiyetinde kalıp bölgenin odağı, merkezi olmuştur. MS, 395 yılında Doğu Roma (Bizans) İmparatoru Komenus, Taşeli Bölgesi ve Ermenek'i fet eder. Hıristiyanlığı da ilk benimseyen bölgelerden olur. Havarilerden Aziz Barnabas'ın bir müddet Ermenek bölgesinde kaldığı rivayet edilmektedir. Böylece X. yüzyıla kadar manastır hayatı Ermenek ve çevresinde yoğunlaşır. Nitekim Ermenek'in İnöğlesi ve Kiliseler mevkilerinde bu dönemden kalma büyük manastır harabeleri mevcuttur.

Ermenek ismi; bir rivayete göre MS=1. asırda Roma İmparatorluğu ku mandanı Germenik adına atfen "Germenikopolis" olduğu söylenmektedir. Ancak bazı kişiler de; kelime ve hece benzerliklerinden esinlenerek, "Er – Men" kelimelerinden < Kahraman Adam> anlamında olduğu ve "İrem – Nak" kelimelerinden türeterek <Bağlık, bahçelik> şeklinde ifade edildiğini belirtmişlerdir. Fakat Evliya Çelebi; 1671' yılında Ermenek'e uğradığı zaman Salnamelerde şehrin isminin "Ermanak" olarak yazıldığını teyit etmiştir. Bu isim, 1980'li yıllarda Türk Dilinin yapısına uygun olarak "ERMENEK" olarak değiştirilmiştir.

"Ermenek" kelimesinin ve hitap ettiği Taşeli yöresinin başka dil ve kavimler ile benzeşik bir durumu bulunmamaktadır ve bölgede bu dil ile kavime çağrışım yapacak ne tek bir isim ne de dikili bir taş mevcuttur.

Ermenek öz be öz Türkmen yurdudur.

Emeviler ile Bizanslılar arasında bu bölgede VII. Yüzyıldan itibaren XIII. Yüzyıla kadar çetin savaşlar olmuştur bölgede. Abbasi Halifesi Mehdi döneminden itibaren Anadolu'ya ve bu arada Ermenek yöresine seferler düzenlenmiştir. Halife Mutasım zamanında Taşeli yöresinin bir bölümü ile birlikte Ermenek'te istila edilip İslamiyetle müşerref edilmiştir. Hatta bu esnada Seyit Battal Gazi Hazretlerinin, İzavriya'yı (Yukarı İzvit-Çağlar) fettediği rivayet edilir.

Ancak, 1071 yılında Malazgirt savaşından sonra Anadolu'nun kapılarının Türkler'e sonsuza kadar açılmasıyla birlikte Orta Asya'dan Anadolu'ya oğuz boyları akını başlar. Oğuz boylarının, Anadolu'da ilk yerleşim yerlerinden birisi de Ermenek ve çevresi Taşeli Platosu olmuştur. Nitekim MS= 1015 yılında Malazgirt savaşından 50-60 yıl öncesi Oğuz Boyları Ermenek bölgesine gelmişler ve öncelikli olarak Balkusan, Muhallar, Başdere(Navağı), Aykadın ve Dindebol yörelerine yerleşmişlerdir.

Oğuz boylarının önünden kaçan pagan dini ve Hıristiyan dinine mensup Romalılar ile diğer kavimler Taşeli Toroslarına sığınınca yöredeki baronları ve kalelerle birlikte diğer yerleşim birimlerini yeniden alırlar. Böylece MS= 866 ila 1219 yılları arasında Taşeli Bölgesinde münavebeli şekilde Bizanslılar, Tekfur lar, Baronlar(Beylikler) ve en

sonunda 1. Haçlı Ordusunun himayesinde X11. as rın rınlarına doğru Ermenek merkezli kurulan ve LEMUS HALGASI adlı Beyin hükmettiği Beylik dönemi hüküm sürer.

-3-

Türkmenler, Taşeli'ni yurt edinmeden önce coğrafik olarak Klikeya olarak tanımlanan bölge, Selçuklular ve Osmanlı dönemlerinde orta Toros dağlarına kartal yuvası gibi konuşlanan Ermenek ve yöresini "Taş-El→Dış-El" olarak tanımlanır. Mersin il sınırları içinde kalan ak deniz sahil kesimlerine; "İç-El→ İç-İl" olarak nitelendirilerek coğrafik bir ayırım yapılır.

Anadolu Selçuklu Sultanı Alaaddin Keykubat, Ermenek ve Taşeli Bölgesi ni 1228 yılında zapt edip vergiye bağlayınca aynı yıl Nure Sofi önderliğindeki Oğuzların Bozok Avşar boylarına mensup Türkmen aşiretlerini Taşeli yöresine bilinçli şekilde yerleştirir. Bu Türkmen aşiretleri, Selçuklu devleti ahalisini, Çu kurova bölgesi gavur dağlarından yapılan saldırılara karşı koruması amaç lanmıştır. Bu aşiretler, Turğutlulu, İkizcelu, Uğurlulu, Kazanculu, Sarıvelilü, Burhanlulu olmakla birlikte çoğunluğunu Nüre Sofi önderliğindeki Karaman aşireti men supları olduğu bilinmektedir. Söz edilen aşiretler; bölgenin nüfus yapısını Türk menleştirmenin yanı sıra kültürünü, dinini, yaşam tarzını, örf ve göreneğini de Türk ve İslam kültürüyle yoğurarak değiştirmiştir .

Karamanoğulları Beyliği; Taşeli bölgesine yerleşen Oğuzların, Bozok boy yundan Avşar'lara mensup olan Karaman Aşireti Beyi Nure Sofi ve oğlu Keru middini Karaman Beyin, Taşeli bölgesinde baronların, tekfuruların hakimiyetine 1246- 1256 yılları arasında Ermenek'i de alarak son verir. Böylece Ermenek merkezli olmak üzere Karaman Beyi Mehmed Kerumiddin Karaman Bey tara fından 1256 yılında Türkmen Karamanoğulları Beyliği resmen kurulmuştur. Karamanoğulları Beyliği, Türk siyasi tarihinde yaklaşık 250 yıl hüküm sürdükten sonra 1475 yılında Fatih Sultan Mehmet Han'ın Komutanı Gedik Ahmet Paşa tarafından egemenliğine Ermenek civarındaki Mennan kalesinde son verilir. Bundan sonra Karaman Oğullarına ait coğrafi bölge Karaman'dan şehzadelerle yönetilmiştir. Fatih Sultan Mehmet Hanın; küçük oğlu Cem Sultan Karaman'ın ilk şehzadesi olmasının yanı sıra yine Fatihin torunu II. Beyazıt (Sarı Selim) Han oğlu şehzade Ahmet ve diğer oğlu Şehzade Korkut'un oğlu bu rada şehzadelik yapar. Yavuz Sultan Selim Han, taht mücadelesi esnasında ağabeyi Şehzade Ahmet'i takip ederken Karaman'a kadar ordusuyla gelip, alır. Böylece ERMENEK ve yöresi Taşeli, tamamen Osmanlı İmparatorluğu nun hakimiyetine geçmekle birlikte bölgede eğleşen azınlıklar, yöreyi terk ede rek tamamen oğuz boylarının yurdu olur ve asırlardır Türkmen olarak gurur lanmaktadır.

Karamanoğulları Beyliği 1256 yılında kurulduğu zaman Ermenek'e bağlı bölgede 15 şehir ve 51 adet kale bulunur. Karaman-Alanya-Mut-Anamur-Silif ke- Gülnar şehirleri ile İrnepolis (Yukarı İrnebol), Lausedus (Lemos-Esentepe), İzavriya (Yukarı-İzvit- Çağlar), Gaystrus (Çukurbağ Köristanı), Astra (Hadim yakınında), İzora (Bozkır'da) kale ve yerleşim yerleri mevcuttu. XV1. asrın arazi defterlerine göre Ermenek'te; Mescitli, Zaviye, Değirmenlik, Bağarası ma-

-4-

halleri ile Gargara, Eskice, Delallar, Balkusan, Lemus, Çavuşlu, Uğurlu, Paşa kışlası isimli köy yerleşim yerleri bulunuyordu.

Ermenek ve çevresi yerleşim birimleri, Karamanoğulları Beyliği döne minde cami, mescit, medrese, köprü, Çeşme, tekke, Han Hamam, benzeri eserle ri yapılarak imar edilmiş ve daha sonraları Osmanlı döneminde önemli bir ka mu eseri yapılmamıştır. Ayrıca Ermenek ve yöresindeki yer, yurt ve mevki, köy isimlerinin tamamına yakını Türkçe ve kıyıda köşede kalanı da Romalılardan beri adlandırılan bölgesel isimleriyle anılmaktadır.

Oğuzların Bozok, Avşar Türkmenler'in Taşeli yöresine yerleşmesine ka dar bu bölgede Hirstiyanlık ve Pağan dini mensupları yaygın vaziyetteydi. Böl geye Emeviler ve Abbasiler döneminde yapılan akınlar sonucu İslamiyeti kabul eden aileler ile obaların yanı sıra 1071 yılından önce münferit olarak bölgeye gelip yerleşen Türkmen oymakları da islamiyeti yaşamaktaydı. Amma oldukça azınlıkta idiler. Bölgenin Türkmen yurdu olmasıyla birlikte islamiyette hızla yayılmış ve günümüze her hangi bir gayri Müslim topluluk erişemediği gibi izi bile ulaşmamıştır.

Esasen Ermenek Taşeli bölgesinde islamiyetin hakim kılınması; 1071 yı lında Türk Komutan Alpaslan'ın, Bizans imparatoruna karşı kazandığı Malaz girt savaşı Anadolu coğrafyasının kapılarını sonuna kadar açmış ve Türkmen lere verdiği cesaret, ruh ve ışık gönüllerden süzüle süzüle kalbin derinliklerinde coşkulu sevgi, iman seline dönüşmüş ve akın akın çağlayıp coşmasıyla mümkün olmuştur. Değilse; Anadolu toprağı X. yüz yılda da dalğa dalğa gelen Haçlı Ordularınca çiğnenmiş ve İslamiyeti yaşayanlar büyük eziyet görmüştür.

Ancak bu dönemde Orta asyadan gelen gönül Erenleri, Evliyalar ve Bilge Mürşid-i Kamil İnsanlar; maddiyatta bir lokma, bir hırka düsturuyla hareket e derken maneviyatta; oldukça zengin, sevgide ve saygıyla hoşgörüde oldukça cö mert, eli-gönlü açık, sabırlı, Hakk'kı gözeten kişilerdi. Allah dostu olarak bir amaç uğruna gittikleri yerler ile eğleştikleri her yerde gönülden sohbetleri, bil gileri ve zanaatkar becerileriyle gönülleri fet ediyorlardı. Takva içinde sürdür düklere örnek yaşam tarzlarıyla, hadiselere makul ve mantıklı, hoş görülü yak laşimlarıyla sosyal ve aile yaşamına rehberlik ederek islamiyeti bölgede pekiş tirip safları sıklaştırıyorlardı.

Mürşidi Kamil, kutup mertebesinde olan Allah dostu zat-ı muhterem bu insanlar: sadece Allah'a (cc) güvenen ve O'nu dost edinip dünyevi her hangi bir beklenti içinde değillerdi. Bu fani alemde her daim ahiret için çalışıp ameli Salih olan, bir an bile Rab'bini aklından düşürmeyen ve Allah(cc) rızası için nefisleri ni terbiye, disipline eden Hazreti Peygamber Efendimizin birinci derecede varis leridir. Bunlar ihlaslı ibadetiyle İslama uygun yaşayan, helalinden kazanan, Allah yolunda harcayan ve Hakk'tan aldığını halka veren, yardımlaşmayı, hayrı seven cihat savaşçısı muhteremlerdir. İnsanların; Yaradan'ına yönlendirmek için yardımcı olmaktan başka bir beklentileri olmaz bu alemde.

-5-

Allah-ü Teala'nın Velitullah kulları; "Keramet" sahibi kişilerdir. Cenab-ı Hakk, İslam dinine cihat ederek ve kelamı kitap Kur'an-ı Kerime hizmet eden bu dost kullarını "Kerametle" ödüllendirir diğer kullarından farklı şekilde. Ya ni; Erenler, Evliyalar, Salihler, Veliler, Ermişler ve kısaca Üçler, Yediler ve Kırklar diye adlandırılıp Kutup, Gavs, Evtad, Revasi, Nukeba, Nuceba olarak bilinen kimlikleri gizlendiğine inanılan Allah dostu Mürşidi Kamil kişiler, Pey gamber

Efendimiz Hz. Muhammed'i(sav) ümmetine kadar irşat, ede cekdir. Hakteala bu sebeple on'ları; başka insanlarda bulunmayan doğa üstü ve normal insanın yapmaya müktedir olmadığı hadiseleri gerçekleştirebilecek güç, kudret ve yetenekle teçhiz edilmişler donatılmışlar ve de görevlendirilmişlerdir. Yaradan'ın bahşettiği kerametten kendilerinin dahi bilgisi olmayan bu rabbani kişiler- zatlar; her zaman, her devirde yer yüzünde bulunmaktadır. Hakk'Teala Hazretleri, kainatı yaradığından beri kullarının, nefisleri ile şeytanın esiri olmaması, ebedi saadete kavuşmaları ve kulluk vazifelerini bi hak kın yaparak Amel-i Salih kişiler olarak huzura gelmelerini sağlamak amacıyla yer yüzüne Peygamberler göndermiştir. Nitekim en son Peygamberde Fahri A lem Hazreti Muhammet Mustafa(sav) Efendimizdir. Allah (cc), evreni yinede boş ve sahipsiz bırakmaz ayrıca; Peygamber Efendimize (sav) tam teslimiyet içinde O 'na tabi olan, gönülleri ve yaşamları ile hal ve hareketleri Allah(cc) sev gisi ile dopdolu olan ve manevi sırlarla teçhiz edilmiş sözü edilen Mürşidi Kamil Zatları İslamiyeti, Müslümanlığı ve Hz. Muhammet'i (sav) irşat etmek üzere görevlendirmiştir.

Nitekim; 11.yy başlarından itibaren Anadolu'da hakk dini islamiyetin be nimsenmesi, inananların çoğalması ve hızla yayılması için Ahmet Yesevi diyarı orta asyadan Mürşidi Kamil gönül erenleri, Allah(cc) dostu kişiler hicret ederek gelmiş ve Anadolu'muzun ihtiyaç duyulan ücra köşelerine yerleşmişlerdir.

İşte bu durumdan her yöre gibi Taşeli bölgesi de nasiplenmiştir. Böylece Taşeli tek dilin, tek dinin ve tek milletin hakim olduğu bölge olmuştur. Elbette bunun gelişmesi, olgunlaşmasında; sözünü ettiğimiz Veli kişilerin, insanların din ve ahiret saadetine erişmesi için Hakk katında yaptığı çalışmaların çok büyük katkısı vardır. Zira Üçler, Yediler ve Kırklar olarak vasıflandırılan Peygamber Efendimizin varisleri olan Mürşidi Kamil Zatlar; Ümmetin kandilleridir. Taşeli'ne Kandil olmuş Zat-ı Muhteremlerden; Büğülü Baba (Göktepe), Deli Hacı Sait (Uğurlu), Alim-i Günder Hoca (Günder), Kutup Ahmet Efendi((Lafs), Hacı Emmi Muharrem Hoca ve Aspir Kadın (Lemos), Azim Sofu ve Aksakal Ümmi Sinan(Sariveliler)...gibi Mürşidi Kamil olan zatı muhteremleri ileri sahifelerde rahmet ve hayırla anmak için yazacağız.

25 – KASIM – 2011

Süleyman YILDIZ / Lemos 5303

B Ü Ğ Ü L Ü B A B A (S O F U S U L T A N)

B Ü Ğ Ü L Ü B A B A A B D U L L A H
(S O F U S U L T A N)

Karamanoğulları Türkmen Beyliği/ Devleti 1256 yılında Ermenek'te kurulunca Beyliğin Başkenti (merkezi) Ermenek olur. Laranda' (Karaman) nın fethinden sonra Karaman Başkent olunca Beyliğin idari yapısında Ermenek ve Konya birer Eyalet konumuna getirilir ve Kayseri, Niğde, Aksaray, Beyşehir'le birlikte Silifke, 1287 yılında Ermenek Eyaletine bağlı bir Sancak merkezine dönüştürülür. Bu yıl larda Silifke'de "Abdullah" adında Allah (c.c) dostu, Karaman-ı Türkmeni, alimullah bir zat yaşıyormuş. Bu zat-ı Muhterem, ahretin toprağında her hangi bir beklen tiden irak, İslama uygun takva içinde yaşamını sürdürürmüş. Halk'tan aldığı kazan cını Hak için harcıyıp ve ömrünü halka vakfetmiş şekilde geçinip gidiyormuş. Se venleri, "Abdullah Baba" diye hitap edermiş. Hep iyilik ve hayır harmanında sap o lup sürülmüş, malama olup savrulmuş. Seveni çok, sevmeyeni az ve çekemeyeni i se pek çokmuş. Nefsinin esiri olup dünya nimetine meyledenler Allah dostlarını pek sevmez, hoşlanmazlar.

Abdullah Baba, zaman içinde Sancak Beyi ile bazı konularda ihtilafa düşer. Mutasarrıf devlet gücünü de kullanarak dünyayı zindan edercesine baskı uyguladığı için yaşamı çekilmez hal alır. Bunaldıkça bunalır ve yaşamaktan bıkar hale gelir. Bir türlü hayırlı bir çıkış yolu bulamaz. Fakat bu durumu alim kişiliğinden ötürü et rafına da pek belli etmek istemez. Mümkün merteye içinde saklar.

Günlerden bir gün Sancak Beyinin sarayından bir asker gizlice önemli bir haber getirir, Abdullah Babaya. Asker; "Hocam, Üstadım; Bu gün işittim. Beyin adamları bu gece hanene baskın düzenleyip senin canına kastedecekler. Seni öldürecekler. Akşamdan, sabaha varmadan en kısa zamanda ve sessizce bu diyardan uzaklaş. Gittiğin yeri de kimseye söyleme, yerin kulağı vardır, duyarlar. Buralardan ay rılman, tez vakitte uzaklaşman menfatın icabıdır" deyip uyarır.

Bu bilgiyi alan Abdullah Baba, askere teşekkür eder. Çok sevdiği ve hayırlı hizmetlerde bulunduğu Silifke'den bu şekilde uzaklaşmasına içerleyip çok üzülür. Bu duruma sebep olanlar için dua eder. Haberi getiren askere şöyle der. "Askerim hiç endişen olmasın. Gün gelecek, devran dönecek ve Beyin bir hasta lığa tutulacak. Derdinden ötürü insanların, toplumun içine çıkamaz, yerinde duramaz olacak. İnsanlardan, sevdiklerinden köşe bucak kaçacak hale gelecek. Bu bölgede kapı, kapı dolaşsa dahi derdine derman bulamayacak. Fakat, yinede benim himmetime muhtaç olup derman istemek için kapıma gelecek, yalvaracak. Yardım etmezsem belki helak olup gidecek. Bunu böyle bilesin, sonra demedi demeyesin" diye bildirir.

Allah (c.c) dostu Abdullah Baba, o gece avaneleriyle birlikte gizlice Silifke' den ayrılır. Kuş uçmaz, kervan geçmez Toros Dağlarının geçit vermez yalçın zirvelerine hançer gibi saplanan Göksu Nehrinin oluşturduğu kanyonları takip ederek Taşeli'nin Navağı koyunda konuşlanmış Oğuz'un Türkmen obalarına ulaşır. Bu obalar zaten yaşamlarını konar, göçer şekilde sürdürmektedir. Yaz aylarını Navağıda Göktepe, Barcın yaylalarında ve kış aylarını Silifke, Anamur şeridinde kışlak mekanlarda sürülerin peşi sıra sürdürmektedir. Navağı koyundaki Türkmen Beyi Abdullah Babayı misafir edip hürmette kusur etmez. Adını, sanını ve nere den gelip, nereye yol aldığını sorar. Abdullah Baba adını söylemez. Sadece: "Al lah'ın (c.c) garip bir kuluym. Varlığımı Rab'bime borçluyum. Bu borcu ödemek uğruna naciz varlığım ile maddi, manevi değerlerimi Hak'kın yoluna adıyorum. Adım, ismim ise o kadar önemli değil. -Sadece "Sofu" deseniz yeter" der.

Bu konuşma üzerine oba Beyi, Abdullah babanın alimullah ve Evlayutullah bir zat-ı muhterem olduğunu sezinler ve kalbinde nedenin bilemediği bir sıcaklık duyar. Allah rızasına nail olmak için Rab'bine hizmet ettiğine inanarak, "Tamam Sofu Baba " deyip himayesine alır. Göktepe'nin doğusundan akan Fariske Çay'ının kuzey yakasında yapılmış muhkem kalenin karşısında sulak ve engebeli yere yerleş tirip misafir eder. Meşgale edinmesi için yeteri kadar keçı, oğlak ve at verir. Bura da hayvancılık yaparak yaşamını sürdürmesini sağlar. Kışın kale civarında ve bahar, yaz aylarıyla birlikte Akmuğara doğru daha serin yerlere yaylaya çıkmasını ve güz mevsimiyle birlikte tekrar kale civarına gelmesini önerir.

Sofu Baba Abdullah, sağlanan bu imkanlardan sonra çayın kenarına önce bir su değirmeni tesis eder. Fariske'de konar, göçer vaziyette yaşamlarını sürdüren Mu kaddemlu, HacıAlaeddin, İkizce, Mumcıyan cemaati.. gibi Türkmen oba sakinleri ne ilmini yaymak için değirmene yakın bir yere beктаşi tekkesini konuşlandırır. Tekkenin müdavimleri değirmene gelen halktan olur. Sofu Baba Abdullah hububa tını un yapmak için değirmene gelen kişiler ile yaptığı sohbetlerindeki bilgeliği, di ni konulara hakimiyeti, hoşgörölü oluşunun yanı sıra her kişiye saygı göstermesi, incitmemeye çalışması ve imkanları ölçüsünde fakir, yoksul ve düşkün kişilere yaklaşımı ve yardım severliği ile; "Babacan" tavırları sonucu insanların gönlünde apay rı bir yer edinir.

Ayrıca Sofu Baba Abdullah'ın Fariske'ye yerleştiği yıllarda Fariske konar, göçer Türkmenlerin yaylak olarak değerlendirdiği ve taban arazilerinin yarısından fazlası Ermenek Tol Medresesinin vakfiyesi olduğudur. Böyle bir mekanda yaşa mını sürdüren Sofu Baba Abdullah, Cuma Namazları ile dini bayram ibadetini böl genin o dönemde tek camisi olan Lamos Musa Paşa Camisinde eda eder. Bu cami de toplanan mütedeyyin Müslümanlara yaptığı vaaz, nasihat beğenilir ve şahsiyeti nin daha iyi tanınmasını sağlar. Böylece halk arasında "Sofu Sultan" ismiyle anıl maya başlar ve müridi artar. Sofu Sultan değirmende sürekli zikrullah yaparken Ya radan'ı zikretmeye o kadar çok kapılır ki, değirmenin önündeki suda yaşayan kur bağalar ile değirmene bekçilik yapan köpeklerinde zikire iştirak ettiklerine insanlar tanık oluyormuş. Akli melekesi olmayan canlıların Allah'ı her daim anıp, zikrettik lerini unutmamak gerek.

Nitekim değirmen işlettiği yıllarda eşeğine yüklediği iki kutu (10-Kg) arpa, üç çenik (7-kg) çavdar ve bir kutu misiri öğütmek üzere değirmene bir kadın gelir. Yanında da iki ve 6 yaşında çocukları vardır. Eşeğinin yükünü yıkar ve öğütme sırasını bekler. Değirmene suyun aktığı arığın boyunca yorgun, argın Sofu Sultanın geldiğini görünce yanına yaklaşmış meramını anlatır.

Sofu Sultan; “-Kızım sabahleyin değirmenin su bendi yıkıldı. Değirmen oluğuna su gelmiyor. Komşu köyden, obalardan işçi buldum. Yıkılan yeri yarenlerle tamir edeceğiz. Gördüğün üzere oradan geliyorum. Allah izin verirse yarına değirmen çalışır. Senin hububatları da o zaman öğütürüz.” der. Bu söz üzerine kadın ağlamaya başlar ve hiçkırarak; “-Bizim herif evde yatalak hasta, şu gördüğün yavru larım ise, aç-susuz, perma-perişan. Günlerdir kursağımıza sıcak bir aş girmedir. Çu valdaki nevaleleri de komşudan ödünç aldım. Allah’ım (c.c) ben şimdi ne yapa yım” diyerek yeniden hiçkırıklara boğulur.

Bunun üzerine Sofu Sultan; “ Kızım Allah’tan umudun kesme. Her şeye ka dir olan Mevlam, bir kapıyı kapatırsa, öbür kapıyı açar. Ben sana hububatın öğütü lünceye kadar yetecek un veririm, çocuklarını akşam güzelce doyurursun. Cuma Namazın eda etmek için iki gün sonra köyünüze geleceğim. Senin öğütülmüş mal zemeleri getiririm. Üzülme” der. Kadıncağızın çuvalına yeteri kadar un koyar. Değirmen çöreği ile çaya bıraktığı sepette biriken balıklardan verip yolcu eder. Kadın çağız hem Allah’a (c.c) şükreder, hem de Sofu Sultana dua ederek köyüne döner.

Kadın, ikindi namazından sonra evine varır. Sabahleyin hasta vaziyet te yatakta ateşler içinde bıraktığı herifi iyileşmiş, kendisini karşılıyor. Merakla sorar. “-Niçin kalktın, ateşin düştü mü ? Ne oldu da iyileştin” der. Adam; “-Öğle ezanı vaktinde kapıya ak sakallı, eli asalı ve cübbeli bir adam gelmiş. Be nim hasta olduğumu söyleyip içeri girmiş ve heybesindeki nevaleleri bırakmış. Tencere ile getirdiği çorbayı mutlaka içmemi oğlana söylemiş ve sonra çekip gitmiş. Bende o ekmekle bir tas çorbayı güzelce içtim. Sanki gözlerim açıldı. Al lah’a (c.c) binlerce şükürler olsun ki biraz önce kendime geldim, iyiyim” der.

Kadın, yerde serili kilimlerin arasında ekmekleri görünce Sofu Sultan’ın ver diği değirmen çöreklerinin benzeri olduğunu, tenceredeki dağ kekiki kokulu bulğur çorbasının da değirmende içtiği çorbanın aynısı olduğunu anlar. Kendi kendine, şaşkınlık içinde; “ -Hımmm , Nasıl olur.” deyip bir kez daha Rab’bine şükreder.

Aylar, yıllara ve yıllar üst üste eklenirken Silifke Sancak Beyi, “Temreğe” de nilen cilt hastalığına yakalanır. Bu derde Silifke yöresinde doktorlar çare, derman bulamazlar. Konya ve Karaman’da hekim başlarına dermanı sorulur. Onlarda çare siz kalır. Sancak Beyi, kimse ile görüşmez, halkın içine çıkmaz olur. Sarayının için de dört duvar arasında mahkum gibi tecrit edilmiş şekilde yaşamaya başlar. Sancak Sancak Beyini seven, sevmeyen herkes Bey’in derdine çare bulmak için uğraşır.

Ancak Bey’in mahiyetinde çalışan ve Abdullah Baba Sofu Sultan’ın Silifke’den ayrılmasıyla yardımcı olan asker, bir gece rüyasında Sofu Sultan’ı görür. Uyanıp rüyasını yorumlayınca hadisenin hikmetini çözer ve Bey’in huzuruna çıkıp;

“-Efendim, zat-ı alilerinin derdinin dermanını galiba buldum” der. Sancak Bey’i (Mutasarrıf); “-Ne duruyorsun. Tez söyle, neymiş bu derdin çaresi ?” der. Askerde Beyin yıllar öncesinde tanıdığı Abdullah babayı (Sofu Sultan) tarif ederek, hatırlatır. Abdullah Babayı hatırlayan Sancak Beyi; “-Ne ararmış bu derdin çaresi o adamda” diye sorar. Asker cevaben;

“-Abdullah Baba Silifke’den ayrılırken; “Beyiniz, gün gelecek bir hastalığa yaka lanacak. Ancak dermanını yine benden bulacak. Etme bulma dünyası”, dediğini ahali anlatıyor” der. Bunun üzerine Bey kibiri, gururu bir yana bırakıp;

“-Abdullah Baba, nerde yaşıyorsa, hangi delikte saklanıyorsa, ölüsü, dirisi aranıp bulunmasını ve tez huzuruna getirilmesini emreder. Bu adamın yaşadığı yerin bildirenin ve bulanların mükafatlandırılacağını” bildirir. Ayrıca Karama-i memleke tin de, obalarda aramak için atlı askerler ve ulaklar görevlendirir.

Abdullah Babayı aramaya çıkan askeri ekiplerden bir takım, haftalarca süren aramaların sonunda Hıdırellezden birkaç gün sonra Taşeli’nin Navağı koyunda Fa riske’ye ulaşır. Gerekli araştırma ve soruşturmayı yaparlar. Doğanın koynunda sakin bir şekilde keçileri, oğlakları ve büyükbaş hayvanları ile meşgul olurken öte yandan da Değirmencilikle uğraşan Bektaşî Tekkesinin Şihinin Abdullah Baba ol duğuna kanaat getirirler. Esasında Sofu Sultan da böyle bir vuslatı zaten beklemek tedir. Sancak Beyinin elbet bir gün rahatsızlanacağına ve dermanın kendisinden ola çağına ön sezilelerine (Hissi kalbel Vuku) güvenerek ifade ettiğini hatırlar.

Çok uzaklardan Tekkeye doğru üç atlının geldiğini ve silüetleri yakınlaştıkça bunlardan birisinin Silifke’de yardımcı olan asker olduğunu görüp Askere seslenir;

“-Beni ziyaretinizin, fellik fellik her yerde aramanızın sebebin biliyorum. Sefa gel diniz, hoş geldiniz.” diyerek elindeki asayı yere vurur. Asanın toprakta oluştur duğu darbeyle kupkuru toprağın altından su çıkmaya (Büngüldemeye) başlayınca toprak çamur haline gelir. Çamurlu toprağı bakraca (bakırdan kova) doldurur.

“-Bu hediyemi Beyinize götürün, ilaç niyetiyle yaralarına sürün, şifa bulsun. Akşamdan, sabaha iyileştğine şahit olacaksınız. Beni metazori götürmenize gerek yok. Derman bende değil, Allah’ın bir hikmeti olan çamurlu topraktır. Çamurlu toprak, inananlar için bu mekanda su yerden büngüldeyerek toprağı çamur haline getirir ve bu çamurda Temreği/sedef hastalığına yakalananlar için şifaya dönüşü yor. Selametle gidiniz ve selam söyleyiniz” der. Hakikaten Sofu Sultan’ın verdiği çamur, Sancak Bey’inde görülen temreği rahatsızlığının dermanı olur. Kaşımaktan oluşan yaralar kapanır. Sancak Beyi kısa sürede iyileşir ve halkın içine endişeye kapılmadan çıkmaya başlar.

Osmanlı Seyyahı Evliya Çelebi, 1670-1671 li yıllarda Alanya’dan, Fariske, Lamos, Güneyyurt ve Ermenek üzerinden Karaman’a seyahat ederken, Fariske’ye uğrar ve Seyahatnamesinde; “Bügülü Baba Abdullah Sofu Sultan” hakkında bilgi verir. Bu konuda Evliya Çelebi; “Karaman oğullarından Bügülü Baba Sultan, tacı nı, tahtını ve bütün dünya varlığını terk ederek Fariske’ye gelip yerleşir. Fariske merasında avlanırken Hızır Aleyhisselama rastlayınca Allahtan başka her şeyden a lakasını keser. Bahçeler ve güller içinde küçük bir Bektaşî Tekkesinde inzivaya çe kilip Allah’ın dostu olur. Fariske’de yetmiş yıl ömür sürer. Rahmeti rahman olunca Tekkesinin yanına defin edilir. Nur dolu kabrine yakın bir yerden yağlı bir çamur çıkmıştır. Bügülü Baba Sultan’ın mezarı yanındaki bu çamur; Temreği, Frengi, Tuzlu

balgam, Yara ve berelere sürüldüğünde yara, bere ve temreğili yerler inci gibi tertemiz olur. Yüz rengi güleç ve ay gibi aydınlık olur. Allah'ın izniyle şifa bulurlar. Kabrini ziyarete kaç kişi gelirse, bu çamurun yanına vardıklarında ziyaretçi sayısı kadar çamurun üzerinde kabarcıklar oluşur. Bu çamurun sadece mezarın yanından çıkması mahza bir keramet değil midir? Bütün kitaplarda; <Evliyanın ke rameti Hak'tır> yazmıyor mu? Bu sağlam itikadımızla ziyaretimizi yaptık" diye açıklamada bulunur.

Sofu Sultan Abdullah Babanın Fariske'de 1500 yılından önce Karaman oğulları Beyliği devrinde (1287 yılı ile 1475 yılları arası) yaşamış olması kuvvetle muhtemeldir. Karamaniler devrinde yörede azda olsa gayri Müslimlerle karşılaşılıyor. Sofu Sultan'ın yöredeki insanları İslamiyetle irşad etme konusunda görevlendirilen bir evliyatullah zat olduğu aşikardır.

Sofu Sultanın kerameti, Taşeli Bölgesinde duyulur. Bu hikaye Köylerde ve Türkmen obalarında dilden dile aktararak günümüze kadar ulaşır. Temreği, Frengi ve benzeri hastalığa yakalananlar tedavi amaçlı olarak Sofu Sultan'ın çamurunu kullanılır. Sofu Sultan, rahmeti rahman olup ruhu Rab'bine yürüyünce Bek taşı Tekkesi ve şifalı çamurun olduğu mekana defnedildiği için kabrini ziyarete gelen ve şifalı çamurdan istifa de etmek isteyen her daim eksik olmaz.

Sofu Sultan'ın şifalı çamuru, bir Fatıha ve üç kez İhlas süresinin okunmasından sonra yerden sulu toprağın buğu halde kaynarak oluşması üzerine zaman içinde Sofu Sultan'ın ismi, "Büğüülü Baba Sultan" olarak söylenmiştir. Halk Sofu Sultan'ın, Allah'ın (c.c) Mürşidi Kamil kullarından ve Peygamber Efen dimizin (sav) varisi olduğuna kanaat getirerek kerametlerine inanır. Yüz yıllardan beride zatına asla saygısını eksik etmemişlerdir.

Sofu Sultan, Büğüülü Baba. Kişiliğinin kutsiyeti nedeniyle mezarı zamanla bir metre yüksekliğindeki taş duvarla korumaya alınmış. Fakat bu yapılanma yerli görülmeyerek 2000 li yılların başlarında Göktepe Belediye Başkanlığınca adı na ve şanına yakışır güzel bir türbe yaptırılmış. Ayrıca Kültür Bakanlığının hima yerinde Göktepe Belediye Başkanlığımızca her yıl "Büğüülü Baba" Festivali or ganize edilir olmuştur.

İnşallah Allah dostu, Büğüülü Baba Sofu Sultan anıldıkça, Peygamber Efen dimizin (sav) ümmeti olmanın vecibelerini daha çok yerine getirmemizde ruhu bizlere rehber olacaktır.

ALLAH (c.c) RAHMET EYLESİN.

Temmuz/2012

Süleyman YILDIZ
(Lemos 5303)

DELİHACISAİT

TAŞELİKANDİLLERİ-II DELİHACISAİT (UĞURLU'NUN EVLİYASI)

Deli Hacı Sait'in, esas adı Mehmet Sait olup doğum tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte 1800 li yılları başında Karaman/ Sarıveliler'in Uğurlu Köyünde beş kardeşili bir ailenin çocuğudur. Dedesinin adı; Deli İmam Mustafa, Babasının adı, Hacı Omar ve eşinin adı, Havva (Pürçüklü) dir. Kardeşleri; Ahmet, Şerife, Mustafa, Alime ve Başayla Davdas(Üzümlü) köyüne evlatlık verilen, adı bilinmeyen sabi çocuk). Uğurlu Köyünde yerleşik İmamlar Sülalesinin bir ferdi olarak en az 20 yıla yakın muhtarlık yaptığı söylenmektedir.

Uğurlu, Karama-i Türkmenleri tarafından XVI. Yüzyılın ilk çeyreği yıllarda kurulmuş bir Türkmen köyüdür. Uğurlu Köyü sakinlerinin sahiplendiği taban arazi leri (Hatıpyeri, Susanlı/Sinan Gediği, Hacalardı mevkileri...gibi), özellikle Ermenek Tol Medrese, Karaman HacıAlaeddin Medrese ve Lamos Musa Paşa Beğ camii sinin vakfiyeleridir. Vakıf arazileri, 1584 yılında Geyvan b. Abdullah'a tımar olarak verilmiştir. Hayvancılığa elverişli mezarları ise, konar-göçer olarak yaşamlarını sürdüren Oğuz'un Bozdoğan boyundan Deller/Uğurlu cemaati ve Avşar boyunun İmamlar, Mumcıyan ve Sipahizadeğan Cemaati obaları iskan etmiştir. Vakıf arazi lerinin çokluğu nedeniyle köy statüsüne geçişi biraz gecikmeli olmuştur.

Nitekim, Osmanlı Padişahı II. Bayezid devrinde 1500 yılında yapılan yerleşik hane ve ekonomik değerler sayımı sonucunda belgelenen Tahrir Defteri kayıtlarına göre Uğurlu Köyü: 1500 y.da: kayıta yerleşik hane bulunmaz, 1518 y.da: 15-hane, 1522 y.da: 16-hane, 1555 y.da: 16-hane ve 1584 y.da: 27-haneli bir köy konumuna sahiptir. 1572 yılında Ermenek Kazasından Kıbrıs'a 54 hane sürgün göçürülürken Uğurlu'dan her hangi bir hane seçimi yapılmamıştır.

Uğurlu Köyü İmamlar sülalesinden Deli Hacı Mehmet Sait'in soy geçmişi:

*- Ya Uğurlu'köyüne ilk yerleşen Avşar'ın İmamlar cemaatine kadar uzanmakta,

*-Ya da, mensubu bulunduğu İmamlar Sülalesi, adından da anlaşılacağı üzere; islama uygun yaşayan ve İslami bilgilerle mücehhez mütebedeyyin kişilerden oluştuğu için İmamlar'da 1650 li yıllardan itibaren Uğurlu köyünde varlığını göstermektedir. Toplumun "İmamlar" olarak nitelendirdiği bu kişiler, öncelikle Taşeli'nde yerleşik obaların, köylerin camii ve mescitlerinde imamlık ve halka'da önderlik yaptıkları için, "İmamlar" lakabı ile bilinir. Nitekim Deli Sait'in babası, "Hacı Ömer" ve dedesi "Deli İmam Mustafa" ile büyük dedesi "Koca İmam Ahmet Efendi"nin lakaplarından da anlaşılacağı üzere "İmamlık" mahlası ile "Deli" lakabı tanımlaması sosyal süreç içerisindeki yaşam tarzının göstergesi olsa gerekir.

Koca İmam Ahmet Efendinin Lamos Köyünde bulunan Paşa Zaviyesinde ve Ermenek Tol Medrese'de eğitim görüp belirli bir yaşa geldikten sonra eğitimine Konya'daki medreselerde devam etmiştir. Konya'nın Keçimuhsine köyündeki der gahında uzun süre hocalık/Şihlik yapar ve nihayetinde buraya yerleşip evlenerek yeni bir hayat kurar ve soyu buradan da gelişir. Bir müddet sonra Uğurlu köyünde kalan akrabaları ile irtibatı kesilir. Deli Hacı Mehmet Sait'in büyük dedesi Koca İmam Ahmet Efendi Peygamber Efendimizi (sav) ziyaret için Hac'ca gider. Deli Hacı Mehmet Sait'in "Hacı" lakabı da buradan ileri gelir. İmam Ahmet, Hac ibadetini edip memleketi Konya'ya dönerken, Osmanlı Padişahı Yavuz Sultan Selim Han'ın Şam'da yaptırdığı Muhyittin Arabi Camii'sinde bir müddet eğleşir. Nihayetinde bu camide 20 yıla yakın süreyle imamlık yapar. Rahmeti rahman olup Hac'ka yürüyünce caminin hazinesine (bahçesine) defin edilir. Koca İmam Ahmet Efendinin soyundan (seceresi) torunları bu bilgileri araştırarak tespit eder.

Deli Hacı Sait, köyünde hem sözüne güvenilir hem de sözünün eri bir kişi olmasının yanı sıra gözünü budaktan esirgemeyen mert bir Türkmen yiğidir. Hak'tan ve adaletten ayrılmaması ve köylülerince sevilip, sayılması nedenleriyle genç yaşında Uğurlu Köyüne muhtar olup bu vazifeyi 20 yıla yakın sürdürür. Yaşamı süresince hep fakir, fukara ile garibanın tenceresinde kaynayan aşın kokusunu hissetmeye çalışarak O'nları gözetip, kollar. Zenginden alıp ihtiyacı olanlara verme nin, adilane dağıtımın ve ihtiyacı olanları sevindirmenin gayretinde olur. Böylece Mehmet Sait'liği unutulup, "Deli Hacı Sait" kimliğiyle tanınır.

Nitekim Deli Hacı Sait, Kurban Bayramının 1. günü öğle namazını eda etmek için evinden çıkıp camiye giderken daracık sokakta 5 ve ya 6 yaşlarında bir kız çocuğunun evlerinin önünde gizlice ağladığını görür. Gözlerinin önünden kızları Rey han (4-yaş) ve Fadime (2-yaş) nin hayali, görüntüsü geçer Yanına yaklaşır, saçlarını okşar ve bu bayram günü neden ağladığını sorar. Aldığı cevap karşısında yüreği yanar, içi burkulur ve çok üzülür.

Kız çocuğu; "-Amca, Babam yok, Annem kurban kesemedi, bizlere bayramlık giyecek örmedi. Üç kardeşim evde ağlayınca annem de ne yapacağını şaşırıldı. Biz' de et yemek ve sevinmek istiyoruz. Bize et getiren, hediye veren de yok. Üzüldüğüm için ağlıyorum" der. Deli Hacı Sait çocuğun anasını çağırır. Kapıya gelen kadına bu durumu sorar ve kadın olayı onaylayınca ;

"-Bu mübarek günde Yaradan Yüce Mevlaya niyaz edelim, Haydi sizler evini ziyaret edin. Allah'ın (c.c) kullarına bayram gününde ağlamak yakışmaz. Kadir Mevlam' da sizleri ağlatmaz. Mevlam inşallah güzel eyler" deyip camiye gider. Evin kadını çocuğunun elinden tutar ve tek odalı evine girince ocaktaki sudan tencerenin fokur, fokur kaynamasından oluşan buharın, tencerenin kapağını tı kır, tı kır oynattığını görür. Hemen tencere kapağını açar ve kurban eti yahnisinin kokusu odayı sarar. Bu arada küçük kız odanın diğer köşesindeki heybeyi karıştırdıncaya annesine seslenir.

"-Anne, anne. Bana ve kardeşlerime bayramlık çorap, hırka ördünde şimdiye kadar niye vermedin." der. Kız

çocuğundan anası hayretler içinde kalarak çiniden, “ Sa it emmi, -Deli-meli emme keramet sahibi adamdır, derler. İnanmazdım, aslı var mış” diye düşünür.

Halbuki Allah (c.c) ,Peygamberlerini mucizeyle ve Evliyauallah kullarını da Ke rametle ve kullarını ise ibadetle mücehhez kılmıştır. Hemen kuzucuklarına yer sof rası serer ve karınlarını tenceredeki etle bir güzel doyurur ve sonrasında heybedeki bayramlıkları çocuklarına giydirir, oynamaları için evin önüne gönderir. Her şeyle re kadir Rab’bine dua ve şükreder.

Deli Hacı Sait, insanların yardımlaşmasına, güçlerin birleştirilmesine ve küs künlüklerin, darğınlıkların kaldırılıp her daim birlik ve dirlik içinde olunmasına bü yük önem verip çok çaba sarf eder.

Hatta Uğurlu Köyünden hem ihtiyar ve hem de hasta bir adam, köye oldukça irak Kale Döşeği mevkinde bulunan ekinini vaktinde biçip, harman yapıp savur duktan sonra çeci ile samanını evine getirememiş. Adamcağız hastalıkla uğraş maktan ekin tarlasına gidememiş. Bütün ekini orta yerde kalmış. Zaten Deli Sait bu adamı önceden hasta diye evinde ziyaret edip esenlik dileklerini bildirmiş. Günlerden bir gün yaşlı adam sabahleyin erkenden yaşlı hanımı ile merkeplere bi nip ekin tarlasına doğru giderken Köy Odasının önünde ahbabları ile sohbet eden Deli Sait’e selam verir. Deli Sait selamı aldıktan sonra;

“-Hacım. ! sabah, sabah hasta vaziyette, ninemle beraber nereye gidiyorsunuz? Hayrola..” der.

Yaşlı Adam; “ Güz mevsimi geliyor. Kış kapıda. Bütün ekinlerim, otlarım ve diğer mahsullerim tarlada, bağda, orta yerde sahipsiz kaldı. Yıl boyu çektiğim emekle rim heder olacak. Hastalık, yaşlılık olsa da işin bir ucundan tutulması gerekir, Kimseden insana bir fayda yok. Ben işin bir ucunu tutayım da öbür ucunu Al lah’ım (c.c) bir yoluna koyacağıni “ söyler.

Deli Sait Adama ; “-Hacım, Sen evine dön. Bu hasta halinle ekin biçemezsin. Elbette Mevlam eyleser, güzel eyler. İnşallah bir çaresi bulunur. Kadir mevlam her şeyi bir yoluna koymuştur. Haydi siz doğru evinize gidin” diyerek yoldan çevirir.

Ertesi gün deli Sait köyden adamın ekinini derececek, harmanını atacak, adam a rar, amma bulamaz. Çünkü herkes aynı işlerle meşgul olup harıl, harıl çalışmakta ve başkasına yardım edecek fırsat bulamamaktadır. Fakat Deli Sait’in bu duruma biraz canı sıkılır. İhtiyar köylüsüne verdiği sözü, yerine getirememiştir.

Deli Sait, evinde Yatsı Namazının farzını eda ederken saatlerce secde de kalır. Hep Rab’bine niyaz eder, yalvarır ve kendinden geçer. Esasında Buhari’den rivayete göre ; “Allah-ü Teala(c.c), Kerametle donattığı kullarını, verdiği sözleri nedeniyle yalan cı durumuna düşürmez, sıkıntıya sokmaz” diye nakledilmektedir.

Birkaç gün sonra yaşlı adam, Cuma Namazı için camiye gittiği vakit Deli Ha cı Sait’i görür ve ekininin derilip, çecinin ve samanının evine getirilip anbara dök türdüğü ve yaptığı hizmetlerden dolayı teşekkür edip, Allah (cc), Senden razı olsun oğlum” der.

Deli Hacı Sait genç yaşında 1890’lı yılların sonlarında Uğurlu köyünde muh tar olmuş. Bu yıllar; Osmanlı Devleti sınırları içerisinde milliyetçilik hareketlerinin yoğunlaştığı, meşrutiyet isteminin had safhaya ulaştığı ve yönetimin ülkeyi yönet mede zaafiyete uğradığı, dolayısıyla dağlarda eşkiyaların baş gösterdiği seneler ol muştur. İkinci Meşrutiyetin ilanında (1908) köyünde 10 yılı aşkın zamandır muhtar olan Deli Sait, dağlardaki eşkiyalardan köyünü korumak, halkı kollamak ve günün şartları gereği birliği, dirliği ve yardımlaşmayı artırmak için muhtarlık idaresinde biraz örfi uygulamalar gösterir. Kıtlik ve yoksulluğun hüküm sürdüğü bu yıllarda ailesinin kendi geçim kaynaklarını paylaştığı gibi daha da ileri giderek hali vakti i yi olan varlıklıdan alıp yoksulların tenceresini kaynatmaya büyük çaba gösterir.

Deli Sait, u konuda Resulullah Efendimize ilk iman eden erkek ve ilk Halife Hz. Ebubekir Es Sıdık (r.a) Hazretlerini kendisine rehber edinmiştir. Nitekim ihti yacı olanlara vermek üzere eşi Havva (pürçüklü lakabı)nın kardeşinden metazori çuvallar dolusu mısır ve çavdarı alıp, yoksula dağıtır. Pek tabidir ki, bu uygulamalar bazı köylülerde hoşnutsuzluklar yaratmakla birlikte esas sarsıntıyı eşi’nin ailesi ile en yakın akraba ve hısımlarında yapmıştır. Bunun üzerine kayını ve diğer akrabaları içten içe kin beslemeye başlamışlar ve nihayetinde korkutmak amacıyla hafiften dövme kararıştırırlar.

Deli Hacı Sait, hanımının dayısı ve kayını tarafından kendi evinde bir akşam vakti yemekten sonra kahvesine önce biraz zehir katılarak sersemletirler ve sonra darp ettikten sonra bırakıp giderler. Zira Deli Sait güçlü kuvvetli fiziki yapıda birisi olduğu için iki kişinin patırtı çıkarmadan dövmesi mümkün olmazmış. Yatsı vak tinden sonra hafiften kendine gelen Deli Sait, hanımına yine bağırıp, çağırma baş lar. Bundan korkan Pürçüklü Havva ağabeyi ile dayısını tekrar eve çağırır. Eve gelen kayınları bu sefer iyice döver ve başındaki sarığı ile boğup, öldürürler. Cesedi kıldan yapılmış hararın (büyük çuval) içine koyup evinden gizlice çıkarırlar ve Hanımının dayısının damadının ahırına giz lerler.

Deli Hacı Sait camide ve köy odasında görülmeyince köylüler merak edip so rarlar. Eşi, “ -Bir iş nedeniyle acilen Ermenek’e gittiğini söyler. Ancak kayını ve dayısı cesedi iki gün sonra gizledikleri ahırdan alıp Uğurlu Köyünün takriben 3-4 Km. batısında olan ardıç ormanıya kaplı alandaki sarp ve uçurumun baş kısmında bulunan büyük bir ardıç ağacının dalına asarlar. İntihar görüntüsü vermek için be line darabulus kuşağını kuşatmışlar, kuşağın içine iki dürüm yufka ekmek koy muşlar, dürbününü boynuna asıp kabara çivili çizmesini ayağına giydirmişler ve tüfeğini de omzuna çapraz vaziyette asmışlar. Böylece avcı görünümü vermişler.

Birkaç gün sonra o bölgede davar (keçilerden olan sürü) güden çobanlar, havada süzülerek kuşların döndüğü vebelirli bir ağaca konduklarına dikkat kesilir. O ağacın olduğu yere varınca büyük bir ardıç ağacın dalında asılı Deli Sait’i gö rürler. Kuşlar, belinde dolalı darabulus kuşağının içinden bir şey alıp, çıkarmaya çalıştıkca cesetin kendi etrafında döndüğüne tanıklık ederler. Çobanlar, hem bu du rumdan hemde Deli saitten çekinerek hemen köye haber vermişler. Köylüler olay mahalline akın ederler ve zaptiyeye de haber verilir. Yapılan inceleme sonucunda Deli Hacı Sait’in öldürüldüğü tespit edilir ve bulunduğu ardıç ağacının dibine elbiseleriyle birlikte defnedilir.

Deli Hacı Sait’in mezarının bulunduğu mekan Lemos, Günder, Fet, Daran köylerinden rahatça görülebilen bir

konumdadır. Yıllar sonra bu köylerde ikamet eden köylüler, Cuma ve bayram geceleri ile kandil geceleri ve ramazan ayının sahur vakitlerinde mezarın olduğu yere nur indiğini ve gecenin geç vaktinden sabaha kadar ardığın dalında kandil yandığını görürler.

Deli Hacı Sait'in soyu Lemos ve Uğurlu köylerinde süregelmekte olup Uğurlu'lar mezarın bulunduğu ormanlık alana, "Deli Sait'in Yanı" mevki adını vermişlerdir. Köylülerin yağmur duası için yapılan etkinlikler ile arife günlerinin ikinci namazından sonra gerçekleştirilen kabir ziyaretlerinde Deli Hacı Sait'in mezarı özellikle ziyaret edilmektedir. Esasında Hak'ın nazarında "Mürşidi Kamil" makamına erişen kişiler kabirlerinde çürümezler. Bu zatlar, Allah'ın Teala'nın "Cemal" ve "Celal" sıfatlarına erişmişlerdir. Hatta "Celal" sıfatına erişen Evliyatullah kişilerin kabirlerinin yerini değiştirmek bile asla mümkün değildir. Bu zatlar mahşer gününe kadar gerek ahretin toprağı bu dünyada ve gerekse ahiret olan öteki alemde Yaradan Yüce Mevlaya kul olma şerefine nail olmuş insanlara son nefeslerinde bile Kelimeyi Şahadet söylemesine vesile olurlar.

Mevlam cümlemizi Peygamber Efendimizin sancağı altında Mürşidi kamil kulları ile yaren ve komşu olmayı nasip eylesin.

10 MART / 2012
Süleyman YILDIZ
(Lemos 5303)

ALİM-İ GÜNDERHOCA

TAŞELİ'NİNKANDİLLERİ
ALİM-İ GÜNDERHOCA
ALİM-İ GÜNDERHOCA

Alim-i Günder Hoca, Karaman-Sarıveliler/ Günder Köyünde yaşamış. Doğum tarihi kesin olarak bilinmemekte. Ancak, Horasan'dan Anadolu'ya hicret eden Ahmet Yesevi Hazretlerinin ayak izini ve fikriyatını takip eden bir Allah dos tu Evliyatullah bir zat-ı muhterem olduğu muhakkak.

Günder; orta Toroslar Taşeli'nde Ermenek (Gökdere'nin) Çayının kolu Fariske Çayının oluşturduğu 1100 rakımlı vadinin güney yamacına konuşlanan ve yaz, kış gün boyu güneş alan doğal güzellikte bir yerleşim yeridir. Güney ve batı yönleri ormanla kaplı olup kuzeyi ve doğusu Fariske Çayı ile çevrilidir.

Karaman-i Türkmenlerin lideri Nure Sofi, Taşeli Ermenek bölgesinde hakimi yet / hükümlerlik sağladıktan sonra 1256 yılında Ermenek'te Karamanoğulları Beyliği/ Devleti kurar. Bölge, can ve mal güvenliği açısından emin bir yer haline gelince Oğuz'un boylarından Türkmen obaları yoğun şekilde akın akın gelip yerle şerek yurt edinir buraları. Türkmenler öncelikle tarihi yerleşim yerlerine iskan olur. Buralarda yerleşecek, oba kuracak yer kalmayınca ulu ağaçların gölgesine, şırıl şırıl akan çeşme başlarına ve hayvanları için önemli olan büyük kayaların dibine çadır kurup dumanın tüttürür.

Barçın yaylasından kaynayıp Başdere ve Fariske'yi geçerek Lemos'un batısından Daran'a doğru akan Fariske Çayının, Göktepe'nin dik yamaçlarında oluşturduğu vadi bolca güneş alan bir yer Günder. Türkmenlerin hayvanları için bol yiyeceğe, tarıma elverişli arazilere ve kaynak sularına sahip bir mekan Günder. Bu yer; ormana ve suya çok yakın olup sert rüzgarlardan korunan kuytu bir sığınak. Güneş ışınlarından çok istifade edip güneşi toplaması nedeniyle "Deren" anlamına gelecek şekilde "Gün-Der" adı verilir. Öz Türkçe bir isimdir.

Günder, bu özel konumlarından dolayı kışın Gazipaşa'da (Selendi) eğleşen ve yazın yaylaya çıkarak konar, göçer olarak yaşamını sürdüren Mukaddemlu Cemaatinin yaylası olur. Özünde Günder- Fariske Çayı boyunca konar göçer vaziyet te eğleşen Mukaddemlu cemaati ve yörede etkin olan Yiva, HacıAlaeddin Cemaati Türkmenleri tarafından iskan edilerek kurulan şirin, güzel bir yerleşim yeridir.

Günder, XIV. yüzyılın başından itibaren iskan edilen bir Türkmen yerleşkesidir. Osmanlı İmparatorluğunun bölgede hakimiyet sağlaması sonrasında 1500 yılın da yapılan yerleşik hane ve ekonomik değerler sayımı sonucunda belgelenen Tahrir Defteri kayıtlarına göre Günder: 1500 y.da: 21-hane, 1518 y.da: 30-hane, 1522 y.da: 36-hane, 1555 y.da: 30-hane ve 1584 y.da: 50-haneli bir köy konumundadır. Günder'in 1500 lü yıllarda Fariske'ye nazaran daha çok tercih edilmesindeki en büyük etken, Fariske'nin bulunduğu arazilerin büyük bölümünün medreselerin vakfiyesi olmasındandır. Hanelerde sadece evli erkekler sayılmıştır. Yine 1830 yılı sayımında ise, Günder'in 33 haneli bir köy olduğu görülmektedir.

Günder, coğrafik konumunca yerleşim yeri olarak hep tercih edilmiş. Tahrir Defteri kayıtlarına göre Günder'de; 1449 yılında "Şeyh Paşa vefatı Şeyh Şuca mescidinden ve Şeyh Paşa Zaviyesi'nin varlığı bilinmektedir. Alim-i Günder Hoca'nın da, Karamanoğulları Beyliği Beylerinden Burhaneddin Emir Musa Paşa Bey'in, Lamos köyünde adına yaptırdığı Caminin dergahında dersini aldığı ve sonrasında Ermenek Tol Medresede eğitime devam ettiği hatta, Tol Medresede İslami bilimler ve ilmi konularına vakıf olması nedeniyle "Alim, Ulema" mertebesiyle taltif edilmiş olabileceği muhtemeldir. Zira bu medresede yetişen din alimlerinin Osmanlıya hizmet ettiği bilinmektedir. Yörede yaşayan Türkmen cemaatleri oba sakinle rince alim kişiliğinin hüsnü kabul görmesi üzerine yaşadığı obanın adı ile birlikte anılmasından ötürü; "Alim-i Günder Hoca" ismi esas adının önüne geçmiştir. Bu nedenle Hoca'nın esas adı bilinmemektedir.

Yaradan'ın kerametle donatıp Peygamber Efendimize varis eylediği erenler, evliyalar ve veli kişiler, keramet sahibi olduklarını kendileri dahi bilmez. Bu zat-ı muhteremler nefislerini; az yiyerek, az uyuyarak ve konuşmayıp az konuşarak terbiye, disipline eder. Bunlarda nefis emaresi olmaz. Nefsi öldürüp yok etmişler. Yaşamlarını bu eksen üzerinde takvayla sürdürüp Allah'a dost olmanın gayreti için de bir hırka bir lokma için çabalar. Gözleri dünya malı görmez.

Alim-i Günder Hoca, darda kalan insanlara istenildikçe, gönülden yakarıl dıkça Hakk'ın izniyle hep yardımcı olur. Zaten Allah (cc) dostu bu kişiler; zaman ve mekan sorunu olmadığı için aslen, Rab'bine sığınan mütebedeyyin, ihlaslı ve takva içinde yaşayan insanlara yardımcı olmak, on'ların sıkıntılı durumdan kurtarmak için kerametli zat-ı Muhteremlerdir.

Alim-i Günder Hoca için dillendirilen bazı menkıbeler şöyledir.

"Vakti devrinde Günder'de yaşayan yaşlı ninenin, beyi öldüğü ve oğluda as kerde kaldığı için öksüz iki torunuyla birlikte yaşar ve yardım sever kişilerin, komşularının verdiği yardımlarla geçimlerini sağlar. Nine, geç güzün yardım edilen mısır ve çavdarı, eşeğine yükleyip öğütmek için Günder'in alt tarafında bulunan su değirmenine öğütmeye gider. Değirmene sağ salimen varır ve değirmenciye mısırı, çavdarı öğüttürerek un haline getirtir ve çuvalara doldurup ikindi namazı vakti köyünün yolunu tutar.

Nine, köyüne ulaşmak için değirmene takriben bir Km. mesafede bulunan çayın geçit yerinden geçmek zorundadır. Ninenin köyünden tarafa geçecek en kes tirme yol bu geçit. Fakat, geçitte köprü yoktur. En yakın köprülü geçit beş km. uzaklıkta. O kadar uzak köprüye gitmek için ne zamanı ne de takati var ninenin. Her zaman yaptığı şekilde bu

geçitten rahatça geçebileceği inancındadır. Eşeğinin yularında tutup kendisi önde eşek arkada çayın suyunu yavaş yavaş adıyla girer. Beş, altı adım attık tan sonra eşek tökezler ve arkasında yüküyle suyun içine yatar. Nine yulardan çeker, kuyruğundan çeker, eşek bir türlü kalkamaz. Suyun içinde öylece kalır. Şanssızlık bu ya çuvaldaki un ıslanır. Nine'de suyun içinde de debelenmekten, çabalayıp boğuşmaktan iyice ıslanır. Hem çaresizliğine hem de çuvalda ısılanan ununa üzülmüş, avazı çıktığı kadar;

“-Yetiş Erenler, Evliyalar Hu, Günder Hocam Hu...” diye ünler.

Bir müddet sonra, göz açıp kapayıncaya kadar geçen zaman esnasında çayın karşı yakasında beyaz sakallı, cübbeli ve derviş külahlı bir adamın eşeğini çeke çe ke değirmene doğru geldiğini görür. Nineyi suyun içinde görünce hemen yardıma koşar ve eşeği kaldırıp suyun karşısına geçirir. Eşeğin semerinden sular akmakta ve her şey sıırıksıkla ıslanmış vaziyettedir. Nine, çuvalın içinde bulunan una bakar ve hepsinin ıslandığını, topak topak hamur olduğunu görünce çok üzülür, göz pına rından siyim, siyim yaş akar ve derinden;

“-Of demem, Allah derim, Yarabbi, bak gör halimizi” der. Sakallı derviş nine ye bakarak;

“-Ana, üzülüp kendini heder etme, Allah'tan umudunu asla kesme. Rab'bim eyleser güzel eyler. Sen çuvalları bu haliyle köye götür, boşalt ve güneşe karşı güzelce ser, iyice kurusun. İnşallah değirmen haznesinden çuvala dol durduğun gibi tertemiz, sakız gibi unun olacak ve ağız tadıyla yenecek hale gelecek. Sen'de üzülüşünle kalacaksın” der.

Nine; “-Tamam yavrum, başka şansım yok, zaten konu komşu vermiş, iki kutu bi şey” diye cevap verip eşeğin arkasından yoluna devam eder. Nine bir iki adım atınca dönüp arkasına bakar, Dervişin aniden gitmiş, kaybolduğu ve çayın kenarında kimseyi görmeyince, şaşırır. İçinden “Allah Allah; şu işe bak ” deyip yoluna devam eder. Yaşlı nine, endişeli ve üzüntü içinde geç vakit evine varır. Torunları me raklı gözlerle sorar;

“-Canım babaanne nerede kaldın. Hayrola bir şeyler mi oldu? Seni merak et tik” diye telaş içinde sorup sual eyler. Gün içinde yaşadıklarından fevri dönen nine başından geçenleri birer birer anlatır ve çuvalda ıslanan unu, yün kilimlerin üzerine boşaltmalarını söyler torunlarına. Yün çuval dolusu un, yere serilen yün yazgıların üzerine telaşla boşaltılınca bir gram bile unun ıslanmadığını görürler ve ninelerine;

“-Nine sen; eşeğin çayda suya düştüğüne, unun ıslandığına, dervişin sana yar dım ettiğine ve unun topak, topak olduğuna gerçekten emin misin?” diye sorar to runları.

Ninenin anlattıklarında ısrarlı olmasına rağmen; gördükleriyle örtüşmemesi üzerine; ninenin geç kalmaktan dolayı böyle bir hikaye uydurduğu kanaatine varır, torunlar.

Yaradan Yüce Mevla'nın; gözetimi altında olan fani alemde; “kul daralma yınca Hızır yetişmez. Allah-ü Teala; kalben bir kez “Allah” diyen kuluna bin kez, “-Buyur” diye cevap verir ve kerametle ödüllendirdiği velitullah kullarını hemen emirlerine amede kıldığını” unutuyor çocuklar...

Alim-i Günder, dervişler meclisinde toplantı halindeyken yaşlı ninenin ismen feryadını duyar, daralıp bunalan biçare nineye yardıma koşar. Toplantının heyecanına kapılan dervişler; çok sonra hocanın bir an sohbetten ayrıldığının farkına varır. Hoca tekrar toplantıya geldiğinde ise; ayağında giyili çarık mestleri, şal varı ve cübbesinin belden aşağısı ıslak olduğunu görünce, hocanın abdest tazeler ken ibrikteki suyu üzerine döktüğünü sanıp;

“-Hocam keşke abdest alacağını haber verseydin de birimiz suyu dökseydik ve sevabına nail olsaydık” diye teklifte bulunur.

“-Sevabın en büyüğü Allah'a dost olmak ve Onu karşılıksız sevmek ve kul ol maktan geçer. Sizler; öncelikle bunu sağlayın, Allah-ü Teala'da karşılıksız bı rakmayıp sizleri sevecektir” diye inceden inceye cevap verir.

****

Allah-ü Teala; bu fani alemde yaşamayı nasip edip kerametle ödüllendirdiği eren, evliya ve mürid-i kamil mertebesine eriştiği bilgeli zat-ı Muhteremler var. Alim-i Günder Hocanın yoldaşı Velitullah bu şahsiyetler; bedenlen bu alemde ay rılıp ruhları ahrette Rab'lerine intikal etse dahi ruhen yardıma devam ederler. Allah'a halis kul olma şerefine ulaşan mütebedeyyin Müslümanlar darda kalınca Hızır gibi yetişip yardım etmeye devam eder. Müslümana islamı sevdiren takva içinde yaşayarak amelî salih kul olmasını sağlamak için yaşamlarını kolaylaştırır. Kişi öldükten sonra da Amel Defterleri açık kalıp hayır ve sevabın yazılmasına im kan veren sadakayı cariye türü okul, cami, medrese, hastane, yol, köprü, han ve hamam gibi eserleri yaptırarak toplum yararına sunmak için yardımcı olma gayreti ve telkini içinde olur. Kişileri hayra yönlendirir.

Hazreti Peygamber vekili Allah dostları Alim-i Günder Hoca; eceliyle vefat edince Günder Köyü mezarlığına defnedilir. Sevenleri ve sevdikleri, Hoca'nın şahsına hürmete izafeten mezarın etrafını ahşap tahtayla çevirip üzerinde türbe şeklinde kubbeli yapmak ister. Bu iş için mezarda bol miktarda tahta ve ağaç kul lanıp şatafata, gösterişe kaçılır biraz. Köy mezarlığındaki diğer mezarlardan çok farklı olmasının yanı sıra uzaklardan da görülecek devasa boyutta bir kabir yapılır.

Hocayı sevip hürmet eden köylü, mezarlık ziyaretine gidince bakar ki; Hoca'nın mezarı üzerinde olan çatıların ve ahşap malzemelerin olmadığını görüp hay retler içinde kalır. Bin bir zahmetle çakılan ağaçların yerinden sökülüp alınmasına anlam veremez ve bu hadiseyi camide cemaatla paylaşır. Durumu istişare eden köylüler, bu kez daha sade, boyu kısa ve çatılı bir mezar yapılırsa amma bu sefer pek al benisi olmaz mezarın. Fakat hocanın mezarında kullanılan tüm ahşap malzeme toptan kaybolur. Köylüleri bu duruma iyice şaşırıp hayrete düşüp hocaya nasıl bir mezar yapılmasının daha uygun ve münasip olacağını düşünürler. En sonu ataları nın mezarı gibi çok sade, etrafı taş duvarla çevrili, üzeri kapalı olmayan basit bir mezar yaparlar Günder Hocaya.

Günder köyü sakinlerinden Başağa sülalesinden Molla Ahmet oğlu Mustafa isimli zat-ı muhterem, arkadaşlarıyla Çumra'ya öşür vergisi teslim etmek için giderken öğle vaktinden önce Dineksarayı köyüne varır. Cuma Namazını köyde yeni yapılan camide eda etmek için abdestlerini alıp vaktinden önce camiye var ırlar. Caminin içine şöyle bir göz gezdirirken minberde kullanılan ahşap malzeme dikkati çeker ve tanır Molla Mustafa. Namazdan sonra durumu cemaattan birisine sorarak öğrenebilirim diye düşünür.

Molla Mustafa namazın bitişini bekleyip cemaat dağılmak üzereyken yaşlı bir hacı amcanın yanına varıp usulca; “-Hocam, caminin mimberi için kullandığınız tahtalar, katırandan mamul ağaç direkleri ve diğer malzemeleri nereden temin ettiniz?” öğrenebilir miyim?” der.

Dineksaraylı Hacı; “-Ağam, sizin o tarafta Navağıdan Molla Hasan adında bir imamımız vardı. Bu yeni camiye hep; “Güzel bir minber ve kapiya da abanozdan sağlam bir Osmanlı kapısı yakışır. Bu kadar güzel camiye kavak ağacından mamul minber ve kapı uygun olmaz ve de yakışık almaz. Olursa da yıllarca dayanmaz, tez zaman da deforme olur. Ne yapıp edin, siz siz olun bizim Toros dağlarından evladi yelik ve asırlık ladin, katran ağaçlarından mamul tahtalardan güzel bir kapı ve minber yapılmalı. Katran, Ladin ağacı çok dayanaklıdır. Bunun için gemiler hep katran ağacından yapılır. Camide de bu ağaç kullanılmalı” derdi.

Bizlerse; “-İmkansız ve çaresiz ağızımız açık dinlerdik hocayı. Amma Allah’ tan umudumuzu kesmezdik. Günlerden bir gün sizin o taraftan birileri caminin ih tiyacı olan ve gönlümüzden geçen miktarda kereste, tahta ve diğer malzemeyi bir birine sıralı katırlarla bir gece vakti caminin bahçesine getirip, bırakmışlar. Allah, cümlesinden razı olsun” der. Molla Mustafa zaten malzemeyi tanıdığı için öylesine sormuştu. Minber yapı mında kullanılan ahşap malzeme ve keresteler, Alim-i Günder Hocanın mezarı için kullanılıp, bilahare kaybolan tahtaların tıpatıp aynısı, rengi bile değişmemiş. Molla Mustafa gördüklerini Günder Köyüne dönünce köylüleri ile güzelce paylaşır.

***

Böylece ezelden ebede ay güneşi takip ederken Günder sakinleri ile birlikte Ta şeli’nde yaşayan Türkmen obaları, Alim-i Günder Hocanın keramet sahibi bir kişi lik olduğunu idrak eder, öldükten sonra. Bu fani dünya meşgalesinde darda kalıp Hakk’ka sığınmak ve Rab’lerine daha yakın ve dost olabilmek istediklerinde; Hocayı minnetle ve rahmetle anıp o’ndan yardımcı olmasını istiyorlar.

Ayrıca Günder sakinleri, son yıllarda özellikle Hıdırellez gününün kutlandığı haftanın Cuma gününde ebediyete intikal etmiş tüm ataları ile Alim-i Günder Ho ca’nın aziz ruhları için köy camisinde Kur’an tilaveti ve mevlüt-ü şerif okutuyor. Cuma Namazından sonra kazanlar dolusu hazırlanan yemekleri misafirlere ikram ederek geçmişlerinin ruhunu şad etmeye çalışıyorlar.

Mevlam, cümlemizi Hz. Peygamber Efendimizin sancağı altında Mürşidi Kamil kulları ile komşu ve yaren olmayı nasip eylesin...

Haziran-2012

Süleyman YILDIZ

(LEMOS 5303)

KUTUP AHMET EFENDİ

TAŞELİ'N İNKANDİLLERİ - 4 -

KUTUP AHMET EFENDİ

Kutup Ahmet Efendi, XVII. Yüzyılın başlarında (1600-1610 arası) Kara man / Başyayla İlçesinin Lafsa (Kirazlıyayla) Köyünde doğmuş ve 1690 yılında aynı köyünde ölmüştür. Babası, İmam Muhammed Bağevi'nin oğlu Ali Efendi dir. Annesi Yukarı Çağlar (izvit) Köyündendir.

İmam Muhammed Bağevi, Buhara'dan Bağdat'a ve oradan da Konya'ya gelmiş. Konya merkezde, "Form" diye bilinen semtte kendisine bir tekke verilmiş ve ömrünü burada ilimle geçirmiş. İmam Bağevi'nin oğlu Ali Efendi ise XVI. yüz yılın ikinci yarısında Taşeli Navağı'da (Sariveliler, Başyayla) vergi memuru olarak görevlendirilmiş. Uzun yıllar Navağı'da görev yapması ve buraları beğenmesi üzerine izdivaç edeceği hatuna (kadın) yine bu bölgeden nasiplenmiş. Lafsa (Kirazlıyayla) Köyüne yerleşerek Yukarı Çağlar (İzvit) Köyünden evlenmiştir. Bu izdivaçtan Kutup Ahmet Efendi dünyaya gelmiştir.

Kutup Ahmet Efendinin oğlunun ismi Davut'tur. Tek oğlu Şih Davut'tur. Kutbul Ahmet Efendinin torunu Şih Ahmet ve torununun oğlu Abdulhalim ve Torununun torunu Seyit Şih Ahmet efendi'yi takip eden seceresi (soy kütüğü) günümüze kadar uzanmaktadır. Kutup Ahmet Efendi'nin Türbe Mezarı ile sece resindeki merhum zatların mezarları Başyayla'nın Kirazlıyayla (Lafsa) mahal lesi mezarlığındadır.

Kutup Ahmet Efendi, hem dedesi Bağevi'nin ve hem de babası Ali Efendi nin ilim sahibi kişiler olması hesabıyla küçük yaştan itibaren çok iyi bir din eğitimi almış. Devrinin önemli ve önder din alimlerinden olmuş ve ayrıca Allah (c.c) katında tasavvufi ruhaniyet Fenafillah Makamına erişerek "KUTBÜL AK TAB" yani, "Gavsiyef, Kutuplar Kutbu mertebesiyle şereflendirilmiştir. Bu makama erişen Evliyatullah kişiler tasavvufta Peygamber Efendimiz (sav)den sonra gelmekte ve irşad etmekle yetkili kılınmışlar. Çünkü O zatların cümlesi, i man ile ma'rifetullah ve takva (Günahtan sakınma) ile de üstün ahlaka ulaşmışlar ve en yüce, en üstün değer, kudret olan Allah'ın (c.c) dostluğunu ve hima yesini kazanmışlar. Bu nedenle "Kutup Ahmet Efendi " olarak hitap edilir.

Kutup Ahmet Efendi, Ermenek, Başyayla ve Sariveliler'e bağlı köy ve yay larında ikamet eden Türkmen oba ve oymaklarının islamiyeti öğrenmeleri ve O'nun öngördüğü şekilde yaşamaları, Hak'kın yolunda malı ve canıyla cihat etmeleri, bilğilenip öğrenmeleri için çalışmış. Mevlaya dost olan kişilerin hali sane (içten) duyguları ile isteklerinin gerçekleşmesi için Hak'kın nezdinde yar dımcı olmuştur.

Nitekim Kutup Ahmet Efendi'nin babası Şih Ali Efendi, Hz. Peygamber E fendimizi ziyaret amacıyla Hacca gider. Ahmet Efendi daha küçüktür. Hem baba sından aldığı derslerin önemi ve sürekliliği açısından ve hem de evlat olması açı sından babasını çok özler. Günlerden bir gün annesi, Sabah Namazından sonra hamuru yoğurur ve yufka ekmekleri açıp, pişirir ve kalan son hamuruna da ot çö reği (böreği) yani gözleme yapar. Çocukları ile birlikte afiyetle yerken;

"-Babanız da bu çörekleri çok severdi. O'da olsaydı da, yeseydi, ne güzel olur du" der.

Kutup Ahmet Efendi Anasına: "-Ana üzüldüğün şeye bak. Sen babama ulaş tirmek istediğin çörekleri peşkire (büyük bez havlu) güzelce sar, soğumasın. Al lah'ın(c.c) izniyle inşallah vaktinde ulaştırılır. Sen merak etme" der. Ana kadın, altı adet ot çöreği ile akşamdan yaptığı üzüm pekmezi helvasını sumata (yer sofrası bezi) güzelce sarar, peşkire çıkın yapıp ekmek teknesinin içine yerleştirir. Ana kadın öğle namazından sonra tekneye bakar, peşkirin yerinde olmadığını görür ve Kutup Ahmet Efendi'ye; "-Oğul, baban için hazırladığım çörek çıkını yerinde yok, deyince";

Kutup Ahmet Efendi; "-Allahın (c.c) izniyle emanetler yerine ulaşmıştır. Gönlünü hoş tutasın anacığım" der.

Hakikaten Ahmet efendi'nin babası Şih Ali Efendi, Hac dönüşünde köyü Laf sa'ya gelince eşyalarının arasında sumat ve peşkir çıkar. Ancak bu kez içinde Medine Hurması sarıdır.

Ayrıca Şih Ali Efendi bir sohbetinde;

"-Çörekler ile peşkir ve sumatın Mekke'de çok işine yaradığını" söyler. Merak edip sıcak sıcak ot çöreği ve sumatın nasıl Mekke'ye ulaştırdıklarını sorar. Hanımı hikayeyi anlatınca Ali Efendi oğlu Ahmet'in Allah'ın (c.c.) sevgisine ve ilmine nail olup Mürşidi Kamil bir zat olduğuna inanır.

Oğluna, kendisinin verebileceği, nakledeceği başka bilgi ve ilim olmadığına kanaat getirir. Böylece Şih Ali Efendi, oğlu Kutup Ahmet Efendi'nin Allah İlmını Taşeli Bölgesinde daha rahat anlatabilmesini sağlamak amacıyla İstanbul' a gider. Devrin Padişahını ziyaret eder. Buradaki tekkelerde bir müddet Hocalık (Müdürlük) yaptıktan sonra vefat eder. Mezarının yeri bilinmemektedir.

Kutup Ahmet Efendi'nin kerameti ve şahsiyeti ile ilgili bir anımı paylaşmak istiyorum. Dünyanın çok büyük, iletişim ve ulaşımın çok zor şartlarda yapıldığı 1950 li yılların sonlarında 4-5 yaşlarında idim. Akranım olan her çocuk gibi An nianne (Fadime) veya Babaannemin (Meryem) koynunda uyumak en büyük zev kimdi. Anneannem geceleri uyumadan önce masal anlatır ya da Namaz Süreleri ve ilahi ezberletirdi. Böyle bir gecede rahmetli Anneannem bana;

"-Lemos (Esentepe) Köyü mezarlığında Sofu Hoca İbrahim ile Allah dostu Aspir Kadın ve Fariske (Göktepe) mezarlığında Sofu Sultan (Bügülü Baba) Ab dullah, Günder Köyü mezarlığında Alim-i Günder Hoca, Uğurlu Köyünden Deli Hacı Sait'in ruhları bir araya gelir. Lafsa Köyü mezarlığında mevtun olan Hocaları, pirleri Kutup Ahmet Efendinin ruhu ile buluşmak için. Allah dostu bu erenlerin, evliyaların ruhları her Perşembe akşamı, Cuma gecesi ve bayramlarda bir yerde bir araya gelirler, konuşurlar. Ruhları havada kuş gibi uçar. Bunlar eren, evliya kişilerdir.

Mübârek gecelerde mezarlarına nur ener ve parıl parıl par lar. Allah (c.c) mezarlarında efil, efil kandil yakar, aydınlatır” diye anlatır.

Tarihi süreç içerisinde adından söz ettiğimiz evliyatullah, Allah (c.c.) dostu mütedeyyinler biliniyor ve menkıbeleri anlatılarak dilden dile günümüze gelmiş. Anneannemde bana anlatma gereğini duymuş. Köyünden dışarı adım atmamış birisinin Lafsa Köyünde Kutup mertebesine erişmiş bir zat-ı muhteremden bilgi sahibi olması imkansız. Tabii ki, o dönemde Ermenek’te Ortaokula gidinceye kadar Lafsa Köyünü duymamış ve anlatılan hikayenin manasını anlamamıştım. Hatta Lafsa’da Kutup Ahmet Efendi gibi Mürşidi Kamil bir zatın varlığını yıllar sonra öğrendim. Demek ki, ninelerimiz ve dedelerimiz, atalarımız bizlerden daha çok şeyler biliyormuş. Teknolojik gelişmeler sayesinde dünyanın küçülüp, iletişim ve ulaşım kolaylaşması ile bilgiye erişilmesi ve paylaşımın daha kolay olmasına rağmen maalesef öz değerlerimizin bilinmesinde ve öğrenilmesinde yetersiz kalıyoruz.

Kutup Ahmet Efendi, muhtemelen Karamanoğulları Beyliği Beylerinden Ermenek Beyi Emir Musa tarafından 1339-1340 yıllarında Ermenek’te yaptırılan Tol Medrese’de eğitim görmüştür. Zira Tol Medrese İçel ve Taşeli Bölgesinde devrinin en büyük eğitim ve öğretim kurumudur. Tol Medreseden yetişen alim, ulema ve Hak sevdalısı zatlar, Ermenek ve Taşeli Bölgesinin sosyo-ekonomik yönden gelişmesine katkı sağlamakla birlikte bölgenin nüfus yoğunluğunun Türkleşmesi ve dini yapısının İslamiyeti benimsemesinin de önemli etken olmuş.

Kutup Ahmet Efendi Miladi 1690 yılında köyü Lafsa’da (Kirazlıyayla) ölmüştür. Babası Şih Ali Efendinin katkılarıyla Lafsa’da yaptırılan tekke içeriğinde bulunan çeşmenin kitabesinde, “ Miladi 1652 yılında yaptırıldığı ve Kutup Ahmet Efendi’nin, İmam Muhammed Bağevi oğlu Şih Ali’nin oğlu” ibaresi yazılı olduğu tesbit edilmiştir.

Kutup Ahmet Efendi’nin Türbe Mezarı yine aynı mekanda ve köy mezarlığının içerisinde yer almaktadır. Türbe içerisindeki mezar taşında “ KUTBUL ARİFİN ŞEYH (ŞİH) AHMET EFENDİ ” yazılıdır.

Kutup Ahmet Efendi’nin seceresi (soyu) , oğlu Şih Davut, torunu Şih Ahmet ve takiben Abdulhalim, Seyit Şih Ahmet Efendi... olarak takip etmektedir.

Taşeli merkezinde yer alan Ermenek, Başyayla ve Sarıveliler ilçeleri ile belde ve köylerinin en az bin yıldır Hak’ka kucak açıp niyaz etmesinde etken olan Mürşidi Kamil Zatları rahmetle anıyorum. İnşallah Mevlam cümlemizi Hz. Peygamber Efendimizin (s.a.v.) sancağı altında O’nlara ile toplanmayı ve komşu, yarın olmayı nasip eylesin.
ALLAH (c.c.) RAHMET EYLESİN

10 - MART - 2012 / Afyonkarahisar

Süleyman YILDIZ
(Lemos 5303)

KONYA MAVİ TRENİ VE TOROS EKSPRES TRENİ SEFERLERİ BAŞLADI

KONYA MAVİ TRENİ VE TOROS EKSPRES TRENİ

SEFERLERİNE BAŞLADI

TCDD , konvansiyonel hatlarda yoldan kaynaklanan tehirleri önleyerek daha hızlı işletmecilik gerçekleştirip yolcularına kaliteli hizmet vermek amacıyla yol yenileme çalışmalarına son yıllarda büyük önem vermiştir. Yol yenileme çalışmalarının planlanan sürede tamamlanması amacıyla çalışmalara yeterli zaman aralığı sağlayabilmek için , Konya – Afyon- Uşak- İzmir parkurunda işletilen bölgesel yolcu trenleri ile Haydarpaşa- Afyon – Konya – Adana parkurunda işletilen Toros Ekspresi seferlerini durdurmuştur.

Sözkonusu hatlarda yol yenileme çalışmalarının tamamlanmasını müteakip TCDD; *Konya – AFYON – Uşak- İzmir hattında ilk kez KONYA MAVİ TRENİ , *Eskişehir- AFYON – Konya – Adana hattında ise yeni klimalı vagonlarla TOROS EKSPRES TRENİ seferlerini 16 AĞUSTOS 2012 tarihinde başlatmıştır.

I - KONYA MAVİ TRENİ :

Klimalı ve yer numaralı 3 adet TVS 2000 tipi pulman vagon ile 1 yataklı, 1 kuşetli ve 1 yemekli vagondan teşkil edilecektir.

Konya Mavi Treni, İnanadolu Bölgesinin merkezi ve Mevlana Hazretlerinin ikametgahı Konya ve interlandı ile Ege'nin incisi İzmir ve interlandını birbirine yakın eyleyip , kavuşturacaktır. Trenle yolculuğa başlayıp akşamdan sabaha vasil olunca ya Hazreti Mevlana'nın kokusunu yada denizin esintisini hissedeceksiniz.

Konya Mavi Treni, İzmir ve Konya'dan hergün saat 20.00 de karşılıklı hareket edecektir.

KONYA'dan İzmir yönüne giden Trenin;

Akşehir Varış saat : 22.26, Kalkış 22.29, AFYON Varış:23.48, Kalkış 23.55, Uşak Varış 02.12,Kalkış 02.17, Manisa Varış 06.05 Kalkış 06.10 ve İzmir Varış 07.22 dir. Seyehat süresi 11 saat 22 dakikadır

İZMİR'den Konya yönüne giden Trenin ;

Manisa varış saat 21.23, kalkış 21.30 , Uşak varış 02.00 kalkış 02.13, AFYON Varış 04.40, Kalkış 04.50, Akşehir varış 06.08, kalkış 06.11 ve Konya varış 08.40 olup seyahet süresi 12 saat 40 dakikadır.

II - TOROS EKSPRES TRENİ:

Klimalı 2 adet M 10 tipi pulman vagon ile K30 tipi kompartmanlı 2 adet vagondan teşkil edilmiştir.

Toros Ekspres Treni ,Eskişehir-Kütahya - AFYON- Konya - Adana / Eskişehir arasında hergün karşılıklı işletilecektir .

Toros Ekspres Treni yolcunun yoğun ve hareketli olduğu gündüz saatlerinde parkurundaki yerleşim birimleri arasındaki karşılıklı ulaşımı sağlayacaktır.

ESKİŞEHİR'den Adana yönüne giden Toros Ekspres Treni :

Eskişehir kalkış saat 07.20, Kütahya varış 08.46, kalkış08.50, AFYON Varış 10.30, Kalkış 10.45, Akşehir varış 12.04, kalkış 12.07 Konya varış 14.40, kalkış 15.00, Karaman varış 16.21, kalkış 16.24 ve Adana varış 21.30 saatlerinde olacaktır.

ADANA'dan Eskişehir yönüne giden Toros Ekspres Treni;

Adana'dan kalkış saat 07.05, Karaman varış12.11, kalkış 12.16, Konya varış 13.37 kalkış 13.52, Akşehir varış 16.20,kalkış 16.23 ,AFYON Varış17.42, Kalkış 17.57, Kütahya varış 19.39 kalkış 19.44 ve Eskişehir varış saat 21.06 dir.

III - KÜTAHYA - BALIKESİR BÖLGESEL YOLCU TRENİ

Kütahya – Balıkesir- Kütahya yolcu Treni, parkurunda ki yol yenileme çalışmaları devam ettiği için şimdilik bayram süresince 17 AĞUSTOS (dahil) ile 26 AĞUSTIS (dahil) 2012 tarihleri arasında mevcut hareket saatlerine göre işletilecektir.

Bu tren her gün Balıkesir'den saat 07.28 ve Kütahya'dan saat 16.15 de hareket edecektir

Bu tren, özellikle Tavşanlı – Balıkesir demiryolu hattındaki yerleşim birimlerinin ulaşım sıkıntılarını giderecektir.

TCDD 'nin işlettiği tüm yolcu trenlerinin biletleriyle birlikte yeni sefere konulan Konya Mavi Treni ve Toros Ekspres Treni biletleri, TCDD Gar ve İstasyon gişelerinden, TCDD Yetkili Yolcu Bileti satış Acentelerinden , PTT Şubelerinden ,

İnternetten (www. tcdd.gov.tr) ve TCDD Çağrı merkezinden (444 82 33) temin edilmesi mümkündür.

16 AğUSTOS 2012 tarihinde seferlerine başlayacak ve parkuru dahili Gar ve İstasyonlarımızdaki yolcularımıza hizmet edecek olan KONYA MAVİ TRENİ ile TOROS EKSPRES TRENİ'nin milletimize, yolcularımıza ve camiamıza hayırlı olmasını kalben diliyorum. Her gününüzün bayram olması dileklerle

Süleyman YILDIZ

TCDD 7. BÖLGE YOLCU MÜDÜRÜ
AFYONKARAHİSAR

HACI MUHARREM HOCA

TAŞELİKANDİLLERİ HACI EMMİ MUHARREM HOCA

HACI EMMİ lakaplı Muharrem Ahmet, XIX. yüzyılın 4. çeyreğinde(1885 yılında) Taşeli Bölgesinde Karaman-Sarveliler/ LEMOS (Esentepe) köyünde doğar. Babasının ismi Ahmet Muharrem ve Annesi Aza Osman'ın kızı Emine'dir. Bilinen seceresiyle en büyük dedesi Hüsam Çelebi'dir. Babası Tat Ahmet'in amcaları; Osman, Abdullah, Süleyman ve Ahmet'tir. Kendi amcaları ve babasının kardeşleri: Hasan Hüseyin, Deli Osman, Abdurrahman'dır.

Hacı Emmi, dünyaya gözlerini açma şerefine üzerinden 6 ay geçmeden annesi Emineyi kaybeder. Annesi Hak'ın rahmetine kavuşur. Bunun üzerine babası Tat Ahmet, aynı sülale (kabile)den amcası Osman'ın kızı Şerife ile evlenir. Yetim kalan muharremin bebekliği üvey annesi Şerife'den ziyade teyzeleri Fadime (Akbaş), Ayşe(Okumuş), Fatma (Yıldız)nın bakımında geçer. Çocukluğu ise da yıları Mehmet(Akın) ve Hüseyin (Baştuğ) un himayesinde büyür. Yinede çocukluk çağı eza, cefa, müşkülât ve masumiyet içindedir. Anasız bu fani dün yada yaşama tutunmak, büyümek, kolay olmasa gerekir. Annesiz büyümenin acısı ve üzüntüsünü yaşamı boyunca yüreğinde hep hisseder. Üvey kardeşleri Havva (Baysal), Zeliha(Baştuğ) ile Abdullah(Yıldız), İbrahim ve Ali(Yıldız)nin dünyaya gelmesiyle birlikte önceleri üvey annesinden gördüğü sevgisizlik ve öz- üvey çocuklar arasındaki ayrımcılık duygularını bilahare babasından da hissetmeye başlar. Aile içinde hep dışlanıp ötekileşir. Sanki kapının dış mandalı olduğu hissine kapılır. Hacı Emmi Muharrem Ahmet, küçük yaşta dayısı Mehmet tarafından Lemos Köyündeki Emir Musa Paşa Camisinde bulunan Paşa Zaviyesine hafız olması için öğrenci olarak verilir. Burada aldığı dini dersler ile küçük yaşta azimüşan Kur'an'ı Kerim'i hatmederek hafız olur. Yaşı ve fiziki yapısı itibariyle çocukluk devresinin masumiyetin atlatıp gençlik çağına doğru adım atmasıyla birlikte kendisine karşı aile ocağında sergilenen dışlanma ve horlanmayı iliklerinde iyice hisseder. Sıcak bir çorba, ana kucağı gibi sınımsız bir döşek ve saçını okşayan şefkatli bir baba elinden mahrum olarak serpilip gelişir. Bu durum Muharrem Ahmet'in yüreğinde kine dönüşerek hırçın ve saldırgan bir kişilik yapar. Ancak bu hırçın ve saldırganlığı sadece kendi ailesine karşıdır. Hanesinden dışarıda ki büyüklerine karşı oldukça sevecen ve saygılıdır. Tüm akrabalarını hep korur, kollar ve sever. Bu hasletinden ötürü "Yanık Hacı" olarak da tanınır.

Babası Tat Ahmet, güçlü ve kuvvetli olan Hacı Emmiye bütün ağır işleri yaptırır. Babasının keçilerini kışın soğuk günlerinde Taşeli Bölgesi orta Toros Dağlarının başında Lamos Antik Kalesi civarında meraya otlamaya götürür ve aç-su suz, yalın ayak çarıkla akşam evine dönerken sırtında dağdan odun da getirir. Hacı Muharrem, getirdiği odun ocakta çıtır, çıtır yanarken ocağa yaklaşır ısınmaz, ıslak olan üzerindeki giysileri kurutamaz. Odanın ıssız bir köşesine iyice siner. Evde yapması gereken bir işi yoksa hemen ya dayılarının ya da teyzeleri nin evine gider. Orada karnını doyurur, üzerindeki ıslak giysilerini kurutur ve sonra evin bir köşesinde geç vakte kadar ibadetle ilgilenir. Muharrem Ahmet'e, büyükleri tarafından küçük yaşından itibaren Hacı Muharrem diye çağırılması, bu isimle sevilmesi babasının ismini verdiği dedesi "Hacı Muharrem Ağa"dan ileri gelmektedir. Dedesinin ismi de Muharrem'dir. Büyük dedesinin ismi ise Hüsam Çelebi'dir. Doğuşundan itibaren kekeme konuştuğu için babası Tat Ahmet lakabıyla daha çok anılan babası oğluna özellikle Muharrem adını vermiştir. Kekemelik Muharrem hocanın sülalesinde irsi/ genden kay naklı bir hadise olup bilahere benzer vakayla kız ve erkek kardeşlerinin zürriyetinde karşılaşılır.

Dedesi Hacı Muharrem sülalesinde, soyunda, köyünde,yöredeki Türkmenler arasında sevilen, saygı gören bir eşraf kişiliktir. Kendisi Lemos köyünde yerleşik düzene geçen bir Türkmen olup sağlığında islamiyetin beş şartından birisi ve Allah emri olan Hac faraziyesini yerine getirdiği için soydaşları, köylüleri Ona "Hacı Muharrem" olarak hitap etmiş ve söylemiştir. Lemos köyünde hep bu isimle anılmakla birlikte köydeki sülalesi, obası da kısaca "Muharremgiller" mahla sıyla anılır olmuştur. Böylece torununa da HACI MUHARREM denilmektedir. Nede olsa dedesi Hacı Muharrem ve onun ismini yaşatacak, sürdürecektir. Onun Muharrem olup halen Lemos köyünde bu sülale varlığını yaşayarak sürdürmektedir.

Hacı Emmi Muharrem Hoca, 1908 yılında ikinci meşrutiyetin ilanından önce köyünden ayrılır, Önce Ermenek'te Hacı sofusu ve Hacı Metinlerin himayesinde olan zaviye ve tekkede bir müddet tahsil yapar. Sonra yine tahsili için Konya'ya gider. En büyük amacı; aile içindeki baskı ve ayrımcılıktan kurtulmakla birlikte fıkıh konusundaki tahsilini medreselerde sürdürmektir. Zira köyündeki yaşamı artık çekilmez olmuştur. Onu bu durum istemediği halde ailesine karşı hırçın ve acımasız duygular içine sürüklemiş ve özellikle babasına karşı her ortamda maddi zarar verir hale getirmiştir. Yaşadığı acıların, çektiği ızdırabların kaynağı olarak babasının şahsına karşı tutum ve davranışlarını görür. Üvey kardeşleriyle bal, kaymak geçinip onları hep himaye eder.

Hacı Emmi Muharrem'in babasına karşı kini, yeni yetme gençlik yıllarında saplantı halinde sürüp eyleme dönüşür. Nitekim bir yaz günü öğle namazından sonra iki arkadaşı ile babası Tat Ahmet'in Zehren deresi mevkinde bulunan arılığına gider. Lemos'ta arıcılık gelişmiş vaziyettedir. Kütük kara kovanların bir kaç tanesinin petek balını habersizce alırlar. Bal teknesindeki balı tam yemeye geçecekleri esnada Tat Ahmet arılığa gelir. Hacı Emmide bal teknesinin üzerine saman atarak gizlemeye çalışır, babası bu hareketi görür ve ;

"-Hacı, kovandaki balı el, alem arkadaşlarınla yiyeceğine ve samana karıştıracağına evde kardeşlerinle yersen daha iyi olmaz mı" der.

Hacı Emmi de; "-Benim kardeşlerimle beraber evde yemek, bal yiyeceğimi şimdi balı görünce mi aklına geldi?" der ve

oradan ayrılır. Yürekle köz olan bu öfke asla bastırılmaz ve hiçbir söz, kuvvet dindiremez. Korlandıkça korlaşır. Yine Hacı Emminin babası Tat Ahmet'in keçi ve oğlaklarından zaman zaman eksilmeler, kayıplar oluyormuş. Hayvanın her kayboluşunda Tat Ahmet Ağa, çobana keçinin, oğlakın akıbetini sorar ve Çobanda; Canavar (Kurt) yedi deyip hadiseyi geçiştirirmiş. Tabii ki bu hadise bir yaz boyunca en az On adedi geçip keçiler birer birer kayboldukça Tat Ahmet Ağa durumdan şüphelenerek Çobana; "Güttüğün sürüde komşuların davarıyla birlikte en az yüz elli- iki yüz davar var . Bu senin canavarlar hep bizim keçileri seçip telef ediyor. Komşuların hayvan larına hiç elleşmiyorlar, Benim keçilerde ve hele en iyisinde acaba bir işaret, en mi var. Bu nasıl iştir de, canavar hep bizim sürüye ve benim keçilere dadanıyor? anlamadım" deyip çobanı sıkıştırır. İşinden olacağını anlayan Çoban da;

"-Ahmet Ağam senin keçileri oğlun Hacı Kurt ve çakalları birer birer arkadaşları ile dağda yiyor, ben ne yapayım" der. Hacı Emmi yokluğun ve yoksulluğun kol gezdiği o yıllarda babasının sürü sünden kendi hakkı olduğuna inandığı keçileri dağda çobandan alıp, arkadaşları ile yine dağda kendilerine ziyafet çekermiş. Hem eğleniyorlar hem de eğlenirken babasına ders vermek istiyor.

Hacı Emmi Muharrem Hoca tahsili için köyünden ve sonra Ermenek'ten ayrı linca Konya'daki medreselerde tahsiline devam eder. Hoca'nın sesi çok tizdir. Akustığı olan kubbeli camilerde Kur'an-ı Kerim kıraatı cemaat tarafından çok beğenilir. Müdavimi olduğu Konya Kapı Camii cemaatından bir zat-ı Muhterem hocaya halını, hatırını sorup yardım eder. Aynı kişi yıllar sonra Muharrem Hoca'nın dişlerini tedavi ettirip takma diş yaptırır. Bu arada Muharrem Hoca Kurtuluş savaşı yıllarında Konya'da kaldığı süre esnasında Kuvayı Milliye'nin maiyetinde köyünden bazı kişilerle (Eniştesi Tel Alisi, Hacı Omar...gibi) beraber çalışır.

Hacı Emmi Muharrem 2.meşrutiyetin ilanından önce ayrıldığı Lemos köyüne Cumhuriyetin ilanından sonra döner. Nede olsa gurbetin ayazını yediği için yor gun, bitkin vaziyettedir. Amma, oldukça gururludur. Bu gurur; hem kurtuluş sa vaşının kazanılıp Cumhuriyetin ilan edilmesinden ve hem de köyden ayrılma sına neden olan tahsilini tamamlayıp amacına ulaşmasından kaynaklanmaktadır.

"İnsan ömrü için yolun yarısı 35 yaşdır derler" deyimine rağmen 39 yaşına eri şen Hacı Emmi, halen evsiz, barksız, çocuksuz ve çulsuz, pulsuz vaziyette ömrünü geçirmektedir. Bu duruma üzülen Hacı Emminin dayıları ile teyzeleri bir an evvel evlenmesi ve yurt, yuva edinip çoluk, çocuğa kavuşması için el ele verip yardımcı olurlar.

Nitekim Lemos Köyünden Abdurahman Ağanın torunu ve Ali Ağa- Kör Ay şe kızı Meryem'le 1925 yılında evlenir ve Babasının köye gelen yabancı misafir leri kabul edip ağırladığı evine bitişik tek odalı mekana yerleşir. Yeni evli çiftte tüm hısım ve akrabalarının yanı sıra özellikle eşi Meryem'in teyzeleri Emiş (Bakır), Fadime (Kökçam), Fatik (Pınar) ve Sultan(Çelebi) imkanları ölçüsünde fazlasıyla yardım ederler.

Hacı Emmi Muharrem Hocanın bu izdivaçtan Süleyman, Ali (Yıldız), Emine(Kurt), Sultan(Keskin) Ahmet(Yıldız) ve Osman (Yıldız) isminde altı evladı o lur. Ancak Süleyman genç yaşta Silvan'da asker ocağında vefat eder. Oğlunun genç yaşta Hak'kın rahmetine kavuşması Hacı Emmiyi yaşamı boyunca çok etki ler. Hacı Emminin Oğlu Süleyman'a, dedesinin kardeşi, büyük amcası Süleyman'ın adını isim olarak verir. Süleyman'da askere gitmeden çok haşarı, ele avu ca sığmaz, gözü pek bir delikanlıdır. Bir nevi Hacı Emminin gençliğini çağırır tırır. Ayrıca Süleyman, yiyecek seçen, her yemeği yemeyen birisidir. Askere git meden önce komşu Uğurlu köyünden Nergiz adında bir bayanı kaçıırıp evlenir. Hoca bu evliliği zamansız bulup onaylamaz. Süleyman eşiyle biraz yokluk çeker ve Aradan altı ay geçmeden askere gider. Diyarbakır/Silvan'da aynı köyden asker arkadaşı Mehmet Baysalla askerlik ederken Süleyman vefat eder ve oraya defnedilir.

Genç yaşta Rab'bine yürüyen evlatdan dolayı Hacı Emmi, yüreğinde hep ev lat acısını hisseder. Hatta bir yaz günü Hacı Emmi köylüleriyle Sarıveliler'de kurulan Karacaoğlan Türkmen Cuma pazarına gider. Merkebine binip yolda gider ken bir çeşmenin başında iki kişi görür ve Hacı Emmi yanındaki köylülerine: "-Süleyman'ımın kokusunu aldım. Onun Hakka yürüyüşünde yanında olan asker arkadaşı çeşmenin başında oturuyor" der ve selam vererek çeşmenin başında merkepden iner. Hacı Emmi hemen delikanlıya sarılır ve ağlamaya başlar, sonra oğlu Süleyman'ı sorar. Delikanlı aniden gelişen bu duruma şaşırır ve Amca yok sa sen Lemos Köyünden asker arkadaşım Süleyman'ın babasımısın der. Hacı Emmi, gözyaşlarını elinin tersiyle silerek Evet, evladım. Bana Süleyman'ımı anlat. Sende Onu görüyor, buluyor ve kokusunu alıyorum. Ananın ve evladın kokusu, uzaklardan meltem olur eser, yüreğinde hissederek hazlanırsın der.

Hacı Emmi Muharrem'in, Abdurrahman oğlu Ali (Mutlu) Ağa kızı Meryem ile izdivacından Süleyman, Ali, Emine(Kurt), Sultan(Keskin), Ahmet ve Osman (Yıldız) olmak üzere altı kişilik bir aile olur. Ülkede kurtuluş savaşının sona ermesi ve barışın sağlanmasıyla birlikte Cumhuriyetin ilan edilmesi yoklu ğun ve yoksulluğun önünü kesmemiş ve insanlar her mekanda imkansızlığın ve fakirliğin acılarını dindirip karnı tok ve sırtı pek yaşamak için büyük uğraşlar vermeye başlamıştır.

Hacı Emmi, artık Muharrem Hocadır. 1925 yılında tekke ve zaviyelerin res men kapatılması sonucu (Lemos köyünde de Paşa Zaviyesi, Molla İsmail Zaviyesi, Hacı Ali Zaviyesi ve Şih Kasım Zaviyesi kapatılır ve tüm vakfiyeleri satılır) ilmini aldığı mesleği icra edemeyen Hacı Emmi, evinin geçimi ile çoluğunun- çocuğunun nafakasını ramazanı şerifin gelişine göre kış aylarında Konya'nın Kulu, Kadınhanı ve Antalya'nın Alanya ve Gazipaşa ilçesi köylerdeki camilerde melle imamlık yaparak temin etmeye başlar. Hacı Emminin sesi, çok güzel, su gibi akıcı, billur ve berraktır. Kur'an- ı Kerimi çok güzel tilavet eder ve dinleyenlerin ruhunu okşar. Onun sesinden Kur'an dinleyen insanlar çok etkilenip göz pınarları yaşla dolar.

Taşeli Platosu orta Toros Dağları yaylaklarında Göksu'nun kolu Ermenek ko luna akan Fariske Çayına mücavir 1300 rakımlı yaylalarda konuşlanmış ve tarihi geçmişi Romalılar döneminden öncesi Hititler/Luviler kavmine kadar uzanan tarihi Lemos Köyünde ailesel yaşamını sıkıntılı şekilde geçiren Muharrem Hoca, köyün civarındaki meralarda ve ormanlık alanda tarıma elverişli yerlerin, alan ların ormandan temizlenip ekenek olarak kullanılması için köylülere öncülük eder. Böylece Köyün iki oluk mevkisindeki mera emmi oğlu Etli Abdullah'ın muhtarlığı döneminde ekenek olarak paylaşılır. Hoca efendi paylaşım esnasında ihtiyar heyetinin haksız tutumu üzerine emmi oğlu Abdullah ile kavga edip ya ralar. Böylece yörede hüküm süren yiyecek yokluğunun, kıtlığının ve yoksulluğun önüne geçmeyi

amaçlar.

Ayrıca Muharrem Hoca Atatürk inkılaplarını içten ve coşkuyla destekler ve savunur. Nitekim Lemos köyünün idari yönden bağlı olduğu Fariske (Göktepe) Nahiyesinde açılan ilkokula oğlu Aliyi gönderir ve köyündeki diğer çocukların da okula gitmesi için babası ve annesi ile görüşüp onları ikna eder. Bu hareketi, davranışı ve eğitime verdiği destek o dönemdeki Nahiye Müdürü Akif Beyce takdir edilir. Bu işbirliği sonucunda Nahiye Müdürünün talimatları ve Lemos Köyü muhtarı ve annesi Emine'nin de amcası Gedik Abdurrahman'ın oğlu Etli Abdullah (Yılmaz) ın da destek vermesiyle birlikte köy sakinlerini imce, anğar ya usulü şeklinde çalıştırması müteakip Lemosun köy içi yolları yeniden planlanıp, yapılır. Halen köyün mezarlık/ Aşağı pınar mevkisine köy tarafından girişte taş döşemeli yamaç yol, o günlerin eseridir. Lemos köyünün evleri bitişik ve bahçeli nizamda planlanmış olduğu halde günümüzde her konutun önüne kara yolu vasıtası ulaşmasının yanı sıra köy içi yollar iki arabanın geçebileceği genişliktedir. Yokluk ve yoksuluktan, kıtlıktan bunalan Lemos Köyü sakinleri köy civarındaki bir merayı ekenek yapmak için aralarında paylaşırlar. Muharrem Hoca'yada köyün Beştekneli Ellez boğazı mıntıkasında Çingen çayırı denilen işi, emek gücü çok fazla olan taşlık ve çayırılık bir yeri verirler. Esasında bu yeri bu özel liginden dolayı başkası beğenmez. Çalışmayı çok seven ve bedenen çalışmaktan yılmayan Hacı Emmi, verilen bu yeri hububat ekilecek yer haline getirmek için Ramazan-ı Şerifin yaşandığı bir haziran ayı içinde yakınlarını toplayıp buraya çalışmaya götürür. İnsanlar gündüzleri oruçlu oldukları için istirahat edecekler ve iftar ile sahur vakti arasında geçen sürede çalışacaklar. Böylece kişilerin iş gücünden en yüksek verim alınmakla birlikte dini vecibelerini de yerine getirmiş olacakları için kimse zarar görmeyecek.

Eşi Ali ağa kızı Meryem iftar için bir kazan bulgur pilavı pişirir ve yanına da üzüm kuruğundan sulandırılmış semizotu (töymeken) salatası yaptırır. Ancak sahurda oruç tutmak için çok güzel yemek yiyen ve iftarda da oruçluymuş gibi tıka basa karnını doyuran bazı kişilerin ve gençlerin oruç tutmadığını, riyakarca davrandıklarını hem sezinler ve hem de tespit eder. Bunun üzerine merada iftarı yapıp akşam namazın eda ettikten sonra 15 kişiyi bulan avaneleri toplar. Bu kişilere "Hazreti Allah'ın İslamiyetle ilgili tüm emirleri ve özellikle günlük beş vakt namaz ve on bir ayın sultanı Ramazan-ı Şerifin vecibeleri, yerine getirilme şartları konusunda kısa ve öz açıklama yapar. Muharrem Hoca kısaca; "-Ey evlatlarım, hısımlarım ve yeğenlerim. Müslüman bir insanın Allaha karşı bedenen yerine getirmesi gereken en önemli ibadeti ve kulluk görevinin göstergesi Namaz ile Oruç'dur. Bu iki farz emir, bedeni ibadettir. Kişinin iradesiyle, akli kararıyla yerine getirilir. Dinimizin direği namazdır. İnsan namazla hayat bulup huzura kavuşur. Esasında insan ibadetini Allah rızasını kazanmak için yapar. Bizlerin bu ibadetin sevabına ihtiyacımız var. Allah-üTea'nın bizim ibadetimize ihtiyacı yok, ihtiyaç sahibi olan, ibadet sonucu kemale erecek olan biziz."

"-Namaz; biz kulların Yaradan Allaha bir nefes mesafesi ve kirpikler ile göz arası kadar yakınlığını, dostluğunu sağlayan miracıdır. Bu miracınızı asla aksa tıp geçirerek borçlanmayın. Namaz, Kişinin nefsinin terbiye edip ruhsal olarak dünya nimetlerinden arınmasını sağlar ve Allah'a yakınlaştırır, dost yapar. Takva içinde yaşamasını sağlar." "-Oruç ise; İnsanların Allah'a karşı kulluğunun göstergesi, kul olmanın direnci ve sabrının nişanesidir. Oruç, Allah için gösterişsiz ve özverili yapılan ibadettir. Kur'an-ı Kerimin 114 süresi ve ayetleri, Allah Emri olduğu için birbirine karşı üstünlük derecesi olamaz. Hepsisi Allah emri, kelamı olup Kur'an-ı Kerimde açık İslamiyetin temel şartlarıdır." "-Öyleyse vakit namazlarını kılmadığınız da Allah'tan ve kuldandan çekinmeyip de neden orucu tutmadığınız halde kuldandan bu durumunuzu gizlemeye çalışıyor, tutarmış gibi yapıyorsunuz? Ancak, kulu kandırabilirsiniz, gösteriş yapabilirsiniz. Amma, Yaradanı asla. Riyakar olmayın. Yaradana karşı bedeni ibadetle rinizi her ortamda eksiksiz yerine getirin. Bedeni ibadetlerinizi noksansız huşu içinde yaparsanız mali (Hacca gitmek ve Zekat vermek) ibadetlerinizi yapacak imkana kavuşursunuz. Allah bu dünyada takva içinde çalışıp yaşayan her kuluna dilediğini elbet verecektir" der.

Muharrem Hoca ailesinin geçimini temin etmek amacıyla kış aylarında Taşeli Toros Dağlarının yayla ve sahilinde konuşlanmış köylerdeki camilerde melle imam olarak çalışır ve köy halkını, çocuklarını dini konularda eğitmekle birlikte günlük sorunlarının çözümüne de yardımcı olur. Nitekim köylüler çocukları doğduğunda ve ya hastalandığında da iyileşmesi ya da hayvanları dağda kaybolduğu zaman yabancı hayvanların yememesi ve yaşamlarında karşılaştıkları diğer sıkıntıların giderilmesi için hemen Hocaya koşarlar ve olayın mahiyetine göre muska yazmasını isterler.

Muharrem Hoca bu isteği Allah rızası için meccanen yerine getirir. Köylülerin bu dilekleri yerine gelip memnuniyetleri arttıkça Hocaya karşı hal, hareketleri ve saygıları, sevgileri artıp tutumları farklılaşır.

Muharrem Hoca yaz aylarında kendi köyü Lemos dönünce imamlık yaptığı Yukarı Şih köyünden bir vatandaşın çocuğu rahatsızlanır. Muharrem Hocaya muska yazdırmak isterler amma hoca yoktur, köyüne gitmiştir. Bunun üzerine köylere çömlek, çanak satmaya gelen Lemos'lu bir satıcıya Muharrem Hocayı sorarlar ve durumlarını anlatırlar. Satıcı, muskayı kendisinin de yazabileceğini söyler ve bir muska yazıp verir. Ancak köylünün dileği gerçekleşmez, çok üzülür. Muharrem Hocanın ilmine karşı saygı, sevgi ve güven bir kat daha artar.

Yine Muharrem Hocanın yeğeni Osman (Akın), parasını cüzdaniyle birlikte sakladığı yeri unuttur. Parasını arayıp bulamayınca evden çaldığı hissine kapılır. Dayısı olan Hacı Emmiden parayı çalanın bulunması için nohutun duayla okunmasına yardımcı olmasını talep eder. Hoca yeğenine;

"-Bu konuda yardımcı olamayacağı, Kur'an-ı Kerim ayetlerinin suiniyetli olarak insanlığın zararına kullanılmayacağını" açıklar. Ancak komşu köydeki Göktekkeli Hocanın kendisinin de hocası olduğu ve Onu ziyaret edip selamını iletmesi, Göktekkeli Hocanın yardımcı olabileceğini, bu tür günahkarlıkları yaparken gör düğünü, size de yardımcı olabileceğini sandığını" söyleyip isteği geri çevirir.

Bunun üzerine yeğen Osman Fariske'ye gidip Göktekkeli Hocayı ziyaret eder. Göktekkeli Hocanın talimatı üzerine parayı çaldığından şüphelendiği üç kişinin adını anarak her gün sabah ve akşam namazından sonra otuz üç nohut tanelinin her tanesi için doksan dokuz defa bildirilen Ayeti Kerimeyi okuyup içi yarisına kadar su dolu testinin içine atar. Çömlekteki nohutlar şişip çatlayınca cüzdani çalan kişinin de aynı akıbete uğrayacağı ümit edilir. Hocanın yeğeni bu işlemi eksiksiz yapar. Fakat aradan bir hafta geçince Hacı Emmi yeğeni Osman'ın ateşli hasta olduğunu, vücudunun çeşitli yerlerinde kan çıbanı çıktığını duyup evine ziyarete gider.

Bu arada Yeğene sorar. "-Para cüzdanı çaldığından şüphelendiğin kişiler için nohut tanesi okutuyor musun?" der. Evet cevabın alınca yeğeni de bu sefer; "- Üç kişinin kim olduğunu?" sorar, Yeğenin bildirdiği üç gencin sağlık durumunda herhangi bir değişiklik, bir hastalık belirtisi görülmez. Hasta olan yeğenidir. Hacı Emmiye hissi kalbel vuku (Önsezi) olduğu için nohut okuma işini bırakmasını ve çömleğin içinde okunmuş nohutları bir çukurda yakmasını ister. Muharrem Hocanın yeğeni cüzdanın akıbetiyle ilgili kişiler arasında ken disinden şüphelenmediği için sadece hasta olmuştur ve aradan bir aya yakın süre geçince kaybolan cüzdan yeğen Osman'ın çocuklarınca bulgur çuvalının içinde bulunur. Cüzdanı oraya yeğeni saklamış ve bilahare bu eylemi unutmuştur. Cüzdanı çalan falan olmamıştır.

Muharrem Hoca Lemos köyüne gelen yolcu, çerçici ve benzeri misafir kişiler için iâşe ve ibade imkanlarının sağlanması, sıcak bir ortamın temin edilmesinin en önemli bir ihtiyaç olduğuna inanarak Köy Odası uygulamasını evinin bitişiğine yaptığı iki odalı mekanda tekrar uygulamaya geçirir. Dedesi Hacı Muharrem zamanında da sürdürülen ancak bilahare kıtlık ve yokluk yıllarında kapatılan "Muharremgillerin Köy Odasını" yeniden açar. Köy Odasının hayır ka pısı olduğunu bilir. Zira Lemos Köyü Ermenek'ten Alanya - Gazipaşa hattında önemli bir konaklama yeridir. Tarihi geçmiş olan bu köyde zaviyelerde ka pandığı için böyle bir mekana çok büyük ihtiyaç vardır. Ayrıca insanların ortak kullanımını için yapılan hayır eserlerini yapan kişilerin amel defterleri ilelebet sıratı mustakime kadar kapanmayacağına bilincindedir.

Nitekim Muharremgillerin misafir ağırlama odasında kalan, misafir edilen bir çerçici (satıcı) ile Muharrem Hoca'nın oğlu Ali'nin yolu, Alanya'nın dağ köylerinden birisinde akşam namazını geçecek bir vakitte kesişir. Akşam vakti bardaktan boşanırcasına yağmurun yağdığı bir güz günü akşamıdır. Muharrem Hoca'nın oğlu ulaştığı köyün girişindeki evin avlusuna bakır yüklü katırını sürer ve ev sahibini bilgilendirmeden katırın yükü bakırları yıkmaya başlar. İliklerine kadar sıırıslıklan ıslanmışlardır. Evin önündeki gürültüye evin 15-16 yaşlarındaki oğlu dışarı çıkıp bakar ve iki kişilik bir misafir gurubu olduğunu görür. Ev dede misafir olduğu halde hayvanın yükünün indirilmesine, ahırda yemlenmesine yardımcı olup misafirleri üst kata davet eder. Evde başka kişi daha tanrı misafiri bulunmaktadır. Akşam yemeği yenmiş ve namazlar eda edilmiş yatsı namazının beklendiği vakittir. Ev sahibi Ahmet Ağa yeni gelen misafirlerle pek ilgilenmez. Açmısınız, susuz musunuz, nerden gelip nereye gidiyorsunuz diye sormaz. Ne hikmetse yeni gelen misafire biraz gönülsüz davranış gösterir Halbuki misafirden çekinen bir ev sahibi değildir. Bu durumdan evdeki diğer misafirden rahatsız olur.

Misafirler kendi aralarında sohbet ederken evdeki misafir Muharrem Hoca'nın oğluna nereli olduğunu, nereden gelip nereye gittiğini ve ne iş yaptığı nı sorar. Toros dağlarının zirvesinde bulunan Ermenek- Lemos köyünden olduğunu söyler. Misafir Lemos adını duyunca bu köyden tanıdığı bir kaç kişiyle birlik te Muharrem Hocayı sorar ve saygılarını bildirir. Muharrem Hocanın oğlu sor duğu kişinin babası olduğunu bildirir ve yoldaşı ile abdest almak için odadan dışarı çıkınca eski misafir adam ev sahibine;

"-Ahmet Ağam, bu dağın köyünde ve babası Muharrem Hocanın odasında ben bir kaç kez misafir oldum. Hocanın çoluğu - çocuğu bizim aşımızı verdi, so bamızı yaktı ve kendi evimizdeki gibi rahat ettik. Bunlar misafir için canını ve rirler. Misafirden asla kaçınmazlar, Misafir için özel odaları var" der. Bunun üzerine yatsı namazı eda edilince, ev sahibi hocanın oğluna karşı tutum ve davranışını değiştirir, ilgisi artar ve yakınlık gösterip yemek sofrası açtırır.

Muharrem Hoca melle olarak görev yaptığı köylerin camilerinde ve diğer yerlerdeki sohbetlerinde camide ve evinde namazını kılıp tespihati yapmadan ayrılan kişilere; "-Yaptıkları hareketin yanlış olduğunu, ibadetin sevabını toplama dan, almadan namazı terk etmek, camiden ayrılmak uygun değildir. Bunu ya panlar, tıpkı tarlaya güzün tohumunu atıp, yaz gelince ekinini biçip, deste yapıp, harmana toplayıp ve sürüp savurup, bin bir zahmetle çeç haline getiren köylüle rimin, bir senelik emeğinin karşılığı çeçini, yıllık rızkını evinin ambarına taşı madan harmanda öylece bırakıp, kuşa, kurda ve diğer mahlukata korumasız terk etmesi gibidir. Bunu kimse tasvip etmez. Tesbihat yapmayı da Allah ibadetin de noksanlık bulur. Allah için yapılan ibadetin sevabına nail olmamak, kendi kendinizi sevaptan mahrum etmektir. Tesbihat yaparak ibadetinizi Aminle ta mamlayacaksınız, tamamlamadan Allahın evini terk etmeyecek ve ibadet sonlan dırmayacak. Zira cami cemaatıyla birlikte tesbihatını yaparak, <Lailahe illallahu vahdehu la şerikleh lehu mulku ve lehu hamdu ve huve ala kullı şeyin kadir> di ye duaya katılan, iştirak eden kişinin şayet deniz köpüğü kadar da olsa tüm gü nahlarının affedileceğini ve Esasında namazdan sonraki tesbihatın, namazdan ayrı olarak bir zikir olduğu, Allahın şanını yüceltme ve halis kalble anma şeklin de bir dua olduğunu" ifade ederek,nasihah eder.

Ayrıca Muharrem Hoca, bu tür sohbetlerinde dinleyenlere hep; Boş zaman larında, yolda yürürken, otururken yatarken, her ahvalde Allah'a dost olmak için "BİR Fatiha ve ÜÇ İhlas" süresi okumalarını tavsiye eder. Böylece Kur'an-ı Ke rimi üç kez hatmetmiş olacaklarını, Zira İhlas süresinin Kur'an-ı Kerimin üçte bi rine eşit olduğunu, Fatiha süresinin ise; Kur'an-ı Kerimin ÖZETİ olduğunu, Fa tiha Süresinin özetinin de EÜNZÜBESMELE çekmek olduğunu, Kelime Şehadet getirmekle de Allahın Varlığı, birliği ve Resülünü ikrar etmek suretiyle dua nın tamamlanacağını" söyler.

Hacı Emmi Muharrem Hoca çocuklarını dini konularda mükemmel şekilde yetiştirir. Yinede dünyada ve ülkemizde ikinci dünya savaşının hüküm sürdüğü yıllarda işin, aşın çok zor temin edildiği koşullarda çocuklarını modern ilimle de eğitmek ve devletin kapısında iş sahibi olması için Ermenek'te 1945 yılında yeni açılan ortaokula oğlu Ahmet ve sonrasında oğlu Osman'ı tahsile gönderir. O devirde köylü birisinin şehre çocuklarını tahsil için göndermesi büyük bir hadise ve onların okul masraflarına katlanmakta büyük bir mali yükümlülüktür. Bu davranışı ile köyünde ve çevresinde bir kez daha örnek davranış sergiler. Kom şularına ve civar köylülere hep çocuklarını modern ilimle yetişmesini tavsiye eder. Hatta yıllar sonra oğlu Ahmet Yıldız'ın hava subayı olunca Amerika'ya kursa gidip geldikten sonra ve Onun akranı olan çocukluk arkadaşları köy angar yası için köy içi yollarda işçi olarak karayolunda çalışırken gökyüzünde sicim gi bi beyaz dumanını saçarak bir askeri uçak geçer. Muharrem Hoca çalışan kişilere; "-Yeğenlerim siz burada kazma, kürek, aç-susuz meccane köy yolunda çalı şıyorsunuz. Amma benim okuttuğum oğlum Ahmet

bakın uçakta size el sallıyor, sizi seyrediyor. Ailenizin sizleri okutmamasının farkı kaderinizi oluşturacak. Sizler ise çocuklarınızı mutlaka okutunuz ve gelecekte dünyaya hükümsinler. Ayrıca çocuğunu hayırlı ilimle yetiştiren kişinin amel defteri Sıratı müstakime kadar asla kapanmaz. Bunu biliniz, unutmayınız ve çocuklarınızı mutlaka okutu nuz" diye tavsiyede bulunur.

Hacı Emmi Muharrem Hocanın yaşadığı Lemos Köyü, Türkler Anadolu'ya gelmeden önce Hititler/Luviler kavminden beri de var olan bir yerleşim yeridir. Lamos adı da Luvice bir kelime. Karamanoğulları Beyliği Beylerinden Mahmut oğlu Burhaneddin Emir Musa Paşa Bey tarafında 1344 yılında Lamos Köyüne kendi adını taşıyan cami ve yanına da Paşa Zaviyesi yaptırmıştır. Lamosa yaptırılan bu cami o dönemde Fariske- Sariveliler bölgesinin yerleşik düzene geçilen tek köyü olması, köyde gayrimüslimlerinde ikamet etmesi açısından büyük önem arz etmektedir. Beyliğin Beyi Emir Musa Paşa Beğ bu caminin banisi ve Ermenek Tol Medresesinde banisi olduğu için bu eserlerin ilelebet yaşaması adı na Sariveliler, Ermenek yöresi ve Lemos , Uğurlu, Fariske ve Gündür köylerinde bazı arazileri vakfetmiştir. Lemos Emir Musa paşa cami zaviyesinde yapılan iba detler, hakka yönelişler ve yetişen din adamları bu yörenin İslamlaşmasında önemli bir etken olduğu muhakkaktır. Caminin imamet görevini ifa etmek her zaman bir ayrıcalık ve onur olmuştur.

Nitekim Muharrem Hocanın yaşadığı yıllarda Lemos Caminin imameti, 1790 lı yıllarda öğretmen Hasan Can'ın anne tarafından büyük dedelerinden İ mam Abdülcelil ve oğlu imam Ömer'den başlamak üzere 1930'lı yıllarda aynı köy sakinlerinden Sofular Sülalesinden Hüseyin (Okumuş) Efendi ve sonrasında kardeşi Ahmet (Okumuş) Efendi tarafından yerine getirilmiştir. Hacı Emmi her iki imam ile eşi Meryemin akrabası ve Allah dostu olup Mürşid-i Kamil metre besine eriştiği söylenen Kör Hoca Mehmet Efendiye hep saygı duymuştur. Ve rimli arazilere sahip Lemos Köyü, doğal su kaynakları bakımından ezelden beri yokluk çekmiş. Hatta Emir Musa paşa Camisinin su ihtiyacı 6-7 Km.lik mesafe deki Körüstan ve İkioluk mevkisinden getirilen kaynak suyu ile karşılanmıştır.

Yüzyıllar sonra bu duruma seyirci kalamayan Kör Mehmet Hoca efendi, 1950 li yıllarda Lemos Köyü Kasımoluğu mevkisinde yer altında çok su olduğu nu rüyasında görür ve bu suyun insan bilek gücü ile kazarak çıkarılması için du rumu köylülere anlatır. Köyde hadiseye karşı çıkanlar olmasına rağmen Hacı Muharrem Hoca ve İbrahim Efendi (Yüksel) nin de desteği ile köylüler imece- angarya usulü birkaç yıl çalışarak suyu yer altından çıkarmaya başlarlar. Nihayet Lemos'lular bir Km uzunluğunda kanal ve on metre yarıçaplı ve en az on beş metre derinliğinde kuyu açarak biraz sürekli akan yer altı suyu bulurlar ve bu suyu künkler içinde Kocabağ mevkisine getirirler. Köy sakinlerinden İbrahim (Yüksel) Efendinin bağışladığı araziye 10x10x2 metre ebadında beton havuz ya pılır ve köyün günümüzde ge çim kaynağı olan meyve yetiştiriciliğinin temel lerini atarlar.

Hacı Muharrem Hoca, bu fani alemde yaşam rızkını temin etmek için çaba larken 78 yaşını devirmiş ve yine el aleme muhtaç olmamak için tüm gücüyle bağda, bahçede çalışmasını sürdürmektedir. Ancak bir yaz günü ekin ve harman işlerinde çok çalışmaktan halsiz kalır ve evinde hasta olarak yatar. Tabi ki hısım, akraba ve komşuları üzüntü içerisinde ziyaretine gelirler. Hocanın hanesi, köylü leri, sevenleri çoluğu, çocuğu ve yeğenleri ile ziyaretçilerinin endişelerini hisse der ve ilahi tecelliyi sükunetle karşılayıp Onları teselli amacıyla gördüğü bir rü yasını anlatır. "-Muharrem Hoca rüyasında Lemos köyü Emir Musa Paşa camisinde Cuma Na mazını sırasıyla; Hüseyin (Okumuş) Efendi, Ahmet (Okumuş) efendi, İbrahim (Yüksel) Efendi, Muharrem (Yıldız) Hoca ve Osman (Ataseven) Efendi imamet ederek kıldırır. Hüseyin ve Ahmet efendiler Hakkın rahmetine kavuşmalarına rağmen diğerleri sağdır. Böylece Hoca; Mevlam ne eylerse güzel ve hayırlı ey ler. Buna takdiri ilahi deyip sabretmek gerek der. Ben Hak'ka yürüme ve ka vuş ma zamanımı, sıramı bilirim, endişeye mahal yok, metanetli olun" der.

Hakikaten o yıl güz ayında İbrahim Efendi vefat eder ve cenaze namazını nispeten iyileşip sağlığına kavuşan Hacı Muharrem Hoca kıldırır. Hacı Muhar rem Hoca,1961 yılı zemheri ayından itibaren gerek ağır kış şartları ve gerekse sağlık durumunun pek elvermemesi sonucu günlük vakit namazlarını evinde eda etmeye başlar. Artık Cuma Namazları için de camiye gidemez olmuştur. Ancak oğlu Alinin gurbete kış aylarında çalışmaya gitmesine ve diğer oğlu Osmanın tahsiline devam etmesine müsaade eder. Zaten ortanca oğlu Ahmet Amerika'da askeri eğitim aldığı için yurt dışındadır. Evinde bakımını eşi Meryem, kızları Emine (Kurt) ve Sultan (Keskin) ile gelini Naciye (Yıldız) tarafından karşılanır. Böylece sağlığı pek yerinde olmadan yaz aylarını geçirir. Hacı Emmi 1962 yılı şubat ayı ile birlikte rahatsızlığı artar ve gurbetteki çocuklarına haber vermele rini, helalleşip son bir kez daha görüşmek istediğini söyler. Hacı Emminin oğlu Ali gurbetten ve en küçük oğlu Osman okulundan köyüne gelir amma subay Oğ lu Ahmet Amerika'da askeri eğitim de olduğu için kendisine hem ulaşamaz hem de babasını son defa görmesi için köye gelmesi gerçekleşmez. Hacı Emmi Muharrem Hoca, aile efradının toplanması ve helalleşmesi, vasiyeti ile dilekleri ni bildirmesi müteakip Ramazan-ı Şerif ayına girilmeden 28 Şubat 1962 tarihinde Hak'kın rahmetine kavuşup Rab'bine emaneti ruhunu teslim eder.

Hacı Emmi Muharrem Hoca, Yaradan'ın bahşettiği 78 yıllık bir ömrün her saniyesini, bu fani alemde Hak'ka dost olabilmek için çaba ve gayretiyle debe lenip, kulluk görevini takva içinde yaşayarak bi hakkın yerine getirip ahirete gönül huzu ru ile kavuşmak için harcamıştır. Böyle bir yaşama ve inanca saygı duyarak yazımızda adı, sanı geçen kişilerin ruhlarını her daim şad etmek, hayırla anılmalarını sağlamak ve Allah dergahında her hecesinin makbul dua olarak ka bul edilerek ruhların okşanması amacıyla bu yazıyı kaleme aldık.

İnanıyoruz ki; Rahmete eren İnsanlar hayırla anıldıkça Hak'ka bir nefes daha yakın olacaktır.

Allah Cümle geçmişimize rahmet eylesin.

(NOT): Hacı Emmi Muharrem Hocanın yaşam tarzından bir kesiti konu alan şiirimizi, acizane bilgilerinize sunuyoruz)

H A C I E M M İ

Anasız büyümek, zor olsa gerek,
Teyzenle, dayın acılı bir yürek,
Babadan kalmıyor, bir çizi evlek,
Olma ! yoksulluğa kul, Hacı EMMİ.

Seneler, seneye eklendi gitti,
Savaşta canına tak etti, yetti,
Kilerde ekmeklik nevale bitti,
Sabırla esenlik bul, Hacı EMMİ,

Savaş fukaranın canını alır.
Millette yetim, gazi, şehit kalır,
Vatan oldukça, milletçe anılır,
Yetimi yanına al, Hacı EMMİ.

Kara kazan suyu yoksa, kaynamaz,
İçine katacak bulgur bulamaz,
Fakirlik, yoksulluk aman dinlemez,
Kıtlığı yabana sal, Hacı EMMİ.

Tohumu ekmesi zahmetli bir iş,
Üzerinden geçer, koskocaman kış,
Ekini yolarken, koşarak, yarış,
Dane dökmeden yol, Hacı EMMİ.

Beş kardeşle ekin biçtin, yoruldun,
Sapı, samanı nefesle savurdun,
Arpa çeçini çuvala doldurdun,
Çuvalları dolu bul, Hacı EMMİ.

Öşürü çıkınca kalan ortada,
Çocuk, kardeş ekmek ister sofrada,
Bu senede eremedin, murada,
Açlığı, yokluğa böl, Hacı EMMİ.

Harmana Mültezim geldi, üleşir,
Bacı, kardeş rızkım diye ünleşir,
Kimseden çare yok, derdin depreşir,
Hasta, sökel olma öl, Hacı EMMİ.

Süleyman'ım gönlün dertler içinde,
Yaşam sürüp gider, başka biçimde,
Senin esas sevdan Hakk'la geçimde,
Cennette daimi ol, Hacı EMMİ.

16-EKİM-1999
Süleyman YILDIZ
(LEMOS 5303)

SULTAN NAVRUZ -2-

SULTAN NAVRUZ -2-

S.N-5-

BÖLÜM : II

Sultan Navruz çok heyecanlı ve sabırsızdır. Ağası hasan bu sefer yeni bir hikaye anlatacaktır. Biran evvel hikayeyi dinlemek için Hasan'ın ağzına ve gözünün içine bakmaktadır. Hasan'da daha çok heyecanlandırmak için işi yavaştan almaktadır. Nihayetinde işin ta dını kaçırmamak için Çoban Hasan, Navruz'un duyacağı kısık sesle "ÇOBAN MEHMET'in" hikayesini anlatmaya başlar.

"Kocadağ, Taşeli'nde çok yüksek (1750 metre) rakımlı bir dağdır. Güneyinde denize doğru çağlayarak ulaşan bir nehir akar. Nehrin vadisini oluşturan yamaçlar sarp ve yalçın kayalar ile kaplıdır. Bu kayaların aralarında devasa meşe, ardıç, katran ve ladin ağaçları vardır. Dağda dağ keçileri geyikler ve ayı, kurt, sırtlan..gibi yırtıcı hayvanlar yaşar. Bu kayala – rın arası ve doğal korunaklı inler bakir barınma yeridir. Nehir yatağının her iki yamacı dok- san derecelik açı ile göğü delecek şekilde süngü gibi gökyüzüne uzanır. İnsan oğlunun bu ya maçlarda kolayca ve dikkatli davranmadan dolaşması ve inmesi, yukarıya doğru çıkması imkansız gibi bir şeydir.

Kocadağ nehrin kuzey yamacının doruğunu oluşturan dağ olup nehrin güney yamacı zirvesinde Yunt Dağı vardır. Yunt Dağın zirvesi (2250 metreden), Koca dağ'dan çok fazla yük sekliktedir. Nehir, bu iki yamacın oluşturduğu kanyonun içinden sesiz ve sakinliğini bozacak şekilde çağlaya, çağlaya mecrasında menziline doğru akmaktadır. Kocadağ'ın kuzeyini Taşeli Platosu oluşturur. Plato düzlüğünün ufuk mesafesinden dağa doğru bakılınca ufukta iki dağın silüeti birbirine birleşik şekilde gözüktür. İlk bakışta iki dağı bir birinden ayırmak imkansızdır. Ancak dağa yaklaştıkça görüntü sanki bir şehzade koltuğunu andırır. Her iki dağ heybetiyle gökyüzüne doğru süngü gibi yükselmektedir. Mız - raklarını şaha kaldırmış asker gibi heybetli durmaktadır.

Yinede Yunt Dağı, Kocadağ'a yukarıdan bakmaktadır. O'nu kollayıp, gözeten bir hamî, ağabey hali, pozisyonunu vardır. Kocadağ ise büyüğe saygılarını sunmak için eğilen ve dizle ri üzerinde sevdiceğine bir demet gelincik arasında sevgisini sunan bir aşığı andıran centil -men kişi görünümündedir.

Kocadağ'ın batısı ile doğusu, dağın zirvesinden kırk derecelik açılı bir meyille aşağıya doğru takriben beş Km.lik mesafede uzanıp gider. Bu yamacın üzeri volkanik kayalarla kaplı olup arasında yetişmiş meşe, ladin, ardıç ormanı ve yer yer çalılıklar mevcuttur. .../...

S.N-6-

Dağın kuzey kesimi ise yetmiş derecelik açılı vaziyette daha az meyille yükselip zirve de geniş bir alan oluşturur. Koca Dağın düzlük konumda olan zirvesi Yaradan'ın, daha yük- sek Yunt dağının önüne özellikle yarattığı bir sunaktır. Burası bir sehpa masası timsali, kar- tal yuvası gibi bir yerdir.

Koca dağdan nehre bakınca yamaçlardaki kayaların çıkıntılarında, ya da kayalıklar arasında yetişmiş büyük ardıç ağaçları görüntüyü engellediğinden vadide çağlayıp, coşan nehir suyu pek gözükmeyiz. Yer yer gözüken yerlerde ise nehir yazın bahçelerdeki su arığı gi bi sessizliğe bürünüp kendi halinde akar. Kış ve bahar aylarında ise etrafına saldıran azgın boğa gibi yatağındaki kayaları dövecek şekilde çağlayıp, coşarak uğultulu sesi uzaklardan duyulur. İnsanın dağın zirvesine güneyinden, doğusundan ve batısından kolayca çıkması müm- kün değildir. Buralar oldukça sarp ve yalçın kaya ve devasa ağaçlarla kaplıdır. Bu mekanlar- dan ancak yabani dağ keçileri ile diğer yabani hayvanlar zirveye çıkabilir.

Koca dağın kuzeyi ise platoya doğru daha az meyilli olup ulaşım nispeten daha kolaydır. Yamaçlarda büyük taş ve kayalıklar bulunur. Bunların arasında sedir, köknar, ardıç ve meşe ağaçları ile yer yer yıkılmış harabe vaziyette asırlar öncesinden kalan kale surları ka- lıntısı vardır. Bu ağaçların yanından ve yıkılan kale suru kalıntısının geçit veren yerlerinden veya keçilerin oluşturduğu patika yoldan güçlüklerle zirveye çıkılması mümkündür.

Zirvede oldukça geniş ve düz bir alan mevcuttur. Böyle doğal korunaklı olup platoya da hakim yükseklikte olan dağın zirvesine (M.Ö) ki yıllarda Lamos antik kenti yapılmıştır. Lamos antik kentine ait yıkılmış kale surları, bir birine bitişik barınma evleri, gözetleme ku- leleri ile şaraphane ve su sarnıcı ve anbar depoları duvarları geçen yüzyıllara meydan okur- casına yer yer dimdik ayakta durmaktadır. Zirvenin altı oyularak yapılan su sarnıcında tabii şekilde kendince süzülerek toplanan su sayesinde yaz ve kış su sıkıntısı önlenmiştir. Pek ta - bi şimdilerde Lamos Antik Kentinin bina kalıntıları arasında devasa meşe ve ardıç ağaçları özgürce yetişmiş olup yaprakları rüzgardan kırılsırken selam verip alanı bulunmamaktadır. Kaderine terk edilmiş ağaçların yaprakları secde edercesine kırışırken çıkardığı " hışırtıla - rı" sadece Yaradan'dan başka duyan bulunmamaktadır. Yalnızlığın derinliklerinde kalmıştır.

Antik çağda burası Gazipaşa'daki "Lamosol" antik kenti sakinlerince yaylada kale yer- leleşim yeri ve bölgedeki konumu gereği stratejik üst olarak kullanıldığı kuvvetle muhtemeldir. Her iki antik şehrin özünde aynı isimle (Lamos) anılması ve doğanın iklimsel hadiseleri nin süreklilik arz etmesi sonucu insanların geçmiş devirlerde de böyle serin ve stratejik bir mekana elbette ihtiyacı olmuştur. Burasını da yurt edinmiştir. Böylece askeri amaçların ya nı sıra yaz aylarında yaylak olarak kullanılması nedeniyle insanlar için uzun süre önemli bir yerleşim yeri olarak tarihi süreçte yerini almıştır. .../...

S.N-7-

Böylece Kocadağ'da keçi sürüsü otlatan çobanlar veya buraya ziyaret eden tarihe meraklı kişiler özgürlüğün tadını çıkarmak ve pilatoyu zirveden huşu içinde seyretmek ayrıca Yaradan'a, daha yakın oluru düşünceyle şükür için elleri sema'ya değdirecek çek şekilde açmak ve bundan tarifsiz haz alarak mutlu olmak için zirveye kadar özellikle çıkarlar. Buraya çıkan çoban, sürülerini Kocadağ'da otlatmanın bir ayrıcalık olduğunu bilirler ve bu hadiseyi çoban arkadaşları arasında ki sohbetlerde ballandıra, ballandıra anlatıp çok mutlu olurlardı.

Çoban Mehmet; cemre toprağa düşüp karlar erimeye başlayıp dereler ve çaylar gürül gürül çağlamaya, toprak ile güneş sarmaş dolaş olmaya başlayıp, toprağın ısı artıp, yerde duman tütmeye başlayınca sürüsünü Kocadağ'a otlatmaya götürür. Mehmet'te Koca dağda sürüsünü otlatan çobanlar arasına katılacak ve içindeki özlemi giderecektir. Sürüyü sabah o badan dosdoğru Koca dağa doğru sürer. Sanki keçi sürüleri de Koca dağa çıkmak için can atmakta ve bir başka adımla dağa doğru akın akın akıp gitmektedir.

Mehmet, dağın kuzeydoğu yamaçlarının rüzgardan korunan kuytu, koyak yerlerinde sarı ve beyaz çiğdem, çoban ve nergiz çiçeklerinin erimemiş kar'lar arasında kendisine hoş seda ile sevecen ve canlı, canlı gülümsediğini görür. Bu dağlara baharın gelmesi, bu güzel çiçeklerin güneşle buluşup kokusunu doğaya sunmasından belli olur. Doğa, mutad olduğu üzere yeniden kıştan bahara doğru bir değişim, diriliş içine girmiştir.

Çoban Mehmet sürünün ardından giderken bolca çiğdem toplar ve ayrı ayrı iki metre boyunda çiğdem örgüsü yaparak, azık çıkınına koyar. Dağın zirvesine doğru yaklaştıkça sulu karlar arasında ki kardelenlerin yüce Mevla'nın cemalini görüp boynunu yeşil yaprakları üstüne nazlı şekilde, sevecen edayla eğdiğini görür. Ancak kardelenin yanı başında hercai çiçeğini ararsa da bulamaz. Hercai, bu doğa ve kainatta kardelen çiçeği kadar cesaretli, inançlı olmadığı için Mevla'nın cemalini görmeye nail olamamıştır.

Çoban Mehmet Koca dağ'a çıkarken iki kayanın arasında soğanın benzeri ve pırasa gibi yeşil kalın yapraklı yabani dağ soğanı bulur. Bu dağ soğanlarını toplayıp hem öğleyin azığına katık etmek hem de fazlasını akşam obasına götürüp arkadaşlarıyla birlikte yemeyi düşünerek üşenmeden toplar. Toprak altında kalan kök kısmını bıçağı ile keser ve gövdesi ile yaprağında ki çamurları sulu karla temizleyip peşgirinin arasına koyar.

Mehmet bu işleri görürken aklında zirvenin durumundadır. Merak içindedir. Zirveye çıkınca meşe ve pınar ağaçları dibinde giliklerin (palamud) sere, serpe yerde olacağını düşünmekten kendini engelleyemez. Keçiler bunu iştahlı, iştahlı yiyince gelişimini daha iyi sağlayacağını çok iyi bilir. Gilikler bol süte ve yavruya vesile olacaktır.

Koca dağın kuzey yamacında taşların ve ağaçların arasında keçilerin bulunduğu patika keçi yolunu takip ederek zirveye ulaşır. Köpeklerse sürekli havlayarak yol almaktadır. .../...

S.N-8-

Ardı sıra takip ettiği keçilerin dağın zirvesine çıkınca meşe ve pınar ağacı dibinde serili gilikleri iştahlı şekilde, soluksuz yemeye başlayınca Mehmet verdiği karardan mest olur. Koca dağın kıymatını ve bu değeri için bütün çobanların sürüsünü buraya getirmek için can attığı ve sürüler için bakir bir yer olduğunu iyice anlar.

Çoban, Lemos antik kenti kalıntıları arasında yer alan ve Yunt Dağına nazır binanın duvar yıkıntısı üzerindeki sını gibi dümdüz bir taşın üzerine kepenegi serer. Peşgirindeki ağız açar. Taşın dibine ateş yakar ve matarasına kar doldurup erimesi için ateşin kenarına koyar. Matarada ısınan suda önce abdestini alarak öğle namazını eda eder. Zirve de hafif rüzgar esintisi vardır. Güneş onu korumak için tam tepesinde doğayı ısıtma gayretindedir.

Azığında bulunan yufka ekmeği ateşte ısıtır ve arasına dağ soğanı, tuz, ufalanmış kırmızı pul biber ve domates kurusu ile birazda çökelek koyup, dürüm yapar, afiyetle tika, başa yer. Dürümü her ısırışında ve her lokmasını yutarken gözleri karşıdaki Yunt Dağı etekle rinde bulunan devasa katran ve çam ağaçlarına takılır. Sanki kolunu uzatsa ağacın dallarına dokunacak kadar iki yamaç bir birine yakındır.

Koca dağın zirvesinde olmaktan hem kendisi hemde keçi sürüsü ziyadesiyle memnun dur. Kendisi ve sürüsü amaca ulaşmıştır. Yaradan'a şükreder. Akşam keçilerin sütü bol olunca obadakilerin hayrat içinde kalmakla birlikte çok süttten memnun olacağını hisseder. Zira Kocadağa bu yıl ilk çıkan çoban kendisi olduğu, diğer çobanlar sürülerini henüz buraya otlatmaya getirmediikleri için dağ çok bakir, yiyecek bakımından oldukça zengin ve bereketlidir.

Zirvede bulunan ağaçların altında serili besin deposu giliklerin bolluğu kısa sürede sürünün karnını iyice doyurur ve keçiler de Yaradan'a şükredercesine ağaçların dibinde yan gelip yatarak dinlenmeye çekilir. Yediklerini eritmek için geviş getirmeye başlar.

Çoban Mehmet o kadar çok dağ soğanı dürümlü ekmeği yemiştir ki doğal olarak topladığı dağ soğanı azalır.

Arkadaşlarına götüreceği soğanlar daha çok olmalıdır. Obadakiler a dama bu azıcık soğan için acep ne der. Belki kim bilir, köyden sabahleyin obaya gelenler de sürünün asıl sahibi olan Muharrem Ağasının evine soğan götürür. Bu nedenle biraz daha soğan toplamak için Kocadağ'ın güney yamacına, nehre bakan tarafına yönelir. Orada daha çok dağ soğanı bulacağını umut eder.

Vadide yatağında akan nehir sanki havada uçan atmacayı kapacak gibi çağlayıp coşmaktadır. Bu nedenle çıkardığı uğultulu ses dağın zirvesinden duyulmaktadır. Mehmet dağın nehir tarafındaki yamacının kıyısındaki bir kayanın kovuğunda, kuytu bir yerde öbek, öbek ve bolca dağ soğanı görür. Nazlımı, nazlı nebatlardır. Hafif, hafif esen yelden soğanın çağla yeşili, enli yaprakları sanki ona doğru uzanıp, sessizce; "Heyt, Niye beni toplamıyorsun. Ekmeğine katık ve sofrana aş etmiyorsun. Yoksa benim lezzetimi mi beğenmiyorsun." diye beynine fısıldamaktadır. .../...

S.N-9-

Bu çağrıyı telepati yoluyla hisseden Çoban Mehmet kendi kendine; "O öbektekileri toplasam başka yere bakmama gerek yok. Zaten daha fazlasını götürmek de çok zor olur ve bu toplayacağım soğan cümle aleme yeter" diye düşünür

Ancak bir insanın, o kayanın yanına geçmesi çok tehlikeli ve zordur. Şayet çok dikkatli davranmadığı takdirde uçurumdan aşağı düşmesi muhtemeldir. Yaradan Yüce Mevla, dağ soğanlarını evcil ve yabani keçi ile ceylanlardan korumak için nehirin gizemli yamaçlarında bulunan gizemli ve yerlere saklayıp büyütüştür. Çağla yeşil rengiyle albenisini artırmıştır. Bu bahar gününde ekmeğe katık olacak bu taptaze nebatı görüpte, toplamak çok büyük ha ta

Olurdu.

Çoban Mehmet yinede cesaretini toplayıp o tarafa yönelir ve bu soğanları toplamaya karar verir. Önce üç metre aşağıya ineceği mekanda küçük bir keşif yapar. Soğanların oldu -ğu yere inmek biraz kolay olsa da oradan yukarı çıkmak bir hayli zor gözüküyor. Kepeneği ve başındaki fesi çıkarıp bir taşın üzerine koyar, çarığının bağlarını güzelce sıkıştırır ve peşki rini de beline bağlar. Atlama yapacağı kayanın üzerine çıkar, ayakları üzeri dikilir. Karşısın - da yeşil yeşil yelpazelenen soğanlar, sağ yanında ise nehirin uğultusu ve masmavi gökyüzü vardır.

Mehmet besmele çekip var gücüyle soğanların bulunduğu yere doğru kurşun gibi at lar. Sağ, salim soğanların arasına inmiştir. Kayanın daha çok güneş alan dibinde ve görün- meyen kısmında çok fazla dağ soğanı bulur. Burada bulunan soğanlar bir orduya yetecek ka dar çoktur. Ayrıca soğanların arasında sekiz on kök Navruz çiçeği de görür. Sabah ve öğle güneşi alan Navruz çiçeği Rabbi'ne dua edercesine burada yaprakları ve çiçekleri bir baş ka güzel açmış ve doğayla kucaklaşmıştır.

Navruz çiçeği kısacık ömründe bütün güzellikleri yapraklarına yansıtır. Navruz, yeşil ve mavi yapraklar üzerine mor renkler benekleyip kendini bir başka güzelleştirir. Yaprakla rın ortasından kırmızı renkli taç yaprağını çıkartarak bu güzelliğini güneşe karşı özgürce ser ğiler. Navruz doğada ender bulunan nazlı bir çiçektir. Ormanların kralı arslan olduğu üzere doğada yetişen çiçeklerin de hası Navruz çiçeğidir. Çiçeklerin Kraliçesi olduğu için Taşelinde "Sultan Navruz" diye anılır ve bilinir. Taşeli Platosunun yüksek kesimlerinde çok görülür.

Çoban Mehmet bulduğu Navruz'ların bir tanesini soğanıyla birlikte söker ve üç tanesi ni uzun sapıyla koparıp özenle ayrı bir yere koyar. Sultan Navruz çiçeğini gönlünün gonca gülü, gizli sevdası ve ağasının torunu "Gülse'n'e" bir şekilde vermek , ulaştırmak için özenle dalından koparır. Gülse'n'e karşı içinde kor olup yanan ve bu ateşle beslenip büyüyen sevgi sini, büyük aşkını Allah'tan başka kimse bilmesede o yanıp tutuşmaktadır..

Bu düşünceler içinde kayanın kuytu yerinde bulunan dağ soğanlarını güzelce ve özene rek tek tek toplar. Farkında olmadan topladığı soğanlar yirmi kiloya yaklaşmıştır. Bu kadar . ./...

S.N-10-

çok ve ağır, havaleli soğanla bulunduğu yerden yukarıya nasıl çıkacağını merak eder. İşinin biraz zor olduğunu düşünür amma, Allah'tan umudunu kesmez.

Elbette bunun bir çaresi vardır diye düşünür. Soğanları peşğirin içine iyice sarar ve bu lunduğu mekanın çevresinde yukarıya çıkmak için uygun bir yer arar. Fakat gözüne kestirdi ği ve düşündüğü çıkış yolları çok tehlikelidir. Uygun bir yol bulamaz. Aksi takdirde burada mahsur kalacaktır. En uygun çıkış yoluda atladığı kayanın yüzeyinden yukarıya doğru üç ve ya dört adımda tırmanmak olduğunu ve başka bir yolun ve çarenin olmadığını düşünür.

Çoban Mehmet can yoldaşı olan köpekleri Karabaş ve Ayazı ısıklık yanına çağırır. Peşkirde bulunan soğanları üç parçaya bölüp çıkacağı kayanın üzerine doğru tek tek atar. Bulduğu yerde dizlerinin üzerinde çömelip üç ihlas, bir Fatiha süresi ve Ayet-el Kürsî'yi okuduktan sonra Yaradan'a dua ederek O'na sığınır. Çarığının çamurlarını temizler, elleri ni kurular ve dik kayaya doğru yönelir. Üç adımlık hamlede kayayı çıkabilecektir.

Tekrar besmele çekip derin, derin nefes aldıktan sonra sağ eli ile bir kayayı sıkıca tu- tar. Sol eliyle kayanın üzerinde yetişmiş Çitlik (Menenğiç) ağacının dalına kuvvetlice yapı -şır. Böylece kendini güvende hisseder ve sol ayağının yerini değiştirmek isteyip ayağını koy duğu yerden kaldırıncı tutunduğu kayadan "Küt" diye bir ses duyar ve bir anda elinin boş lukta, kaya parçasının avuç içinde olduğunu görür. Mehmet son bir gayretle diğer eliyle to parlamaya çabalarsa da sağ eliyle başka kayadan tutunamaz. Bu arada sol eliyle tuttuğu çitlik dalı da ağırlığına dayanamayıp kökünden kırılır. Böylece her iki eli boşlukta kalır. Bir anda kendisinin de havada uçan kartal veya atmacalar gibi nehrin üzerine doğru süzülüşü nü ve hızla nehre doğru irtifa kaybettiğini anlar.

Havada süzülürken artık Allah'tan başka tutunabileceği, sığınacağı varlık kalmamıştır. Akli ve ince zekasıyla dünya hükmetmekle övünüp kibirlenen insan oğlunun, esasında olay lar karşısında çok çaresiz olduğuna vakıf olur. Bu durumdan kurtulmak için insanca yapabi- leceği bir şey kalmamış, gücü ve kudreti, azameti yok olmuştur. Sadece havada nehre karşı takla atarak düşerken avazı çıktığı kadar; "Allah'im" diye bağırıp "Kelimeyi Şehadet" getirmekle yetinir.

Yaradan Yüce Mevladan umudunu kesmez. Bu havada süzülüşün sonunda Hakk'ka yürüş olduğunu düşünmekten kendini engelleyemez. Peygamber Efendimizden şefaati ister. Allah dostu Eren ve Evliyalar ile Mürşidi Kamiller'in yüzü, suyu hürmetine Rabbinden acil yardım ister. "Allah'im, kadir Mevlam. Yardım eden yok mu ?, imdat, imdat. Yetiş erenler, evliyalar" diye bağırıp çığlık atarak yalvarır.

Çoban Mehmet kapalı olan gözlerini aniden açınca vadinin yemyeşil, dümdüz ova gi bi olduğunu, dağların, ağaçların, kayaların kaybolduğunu ve etrafında büyüklü ve küçüklü . ./...

S.N-11-

Rengarenk bin bir çeşit kuşun uçtuğunu ve bunların arasında havada ak sakallı, beyaz saçlı, kolları uzun ve eli asalı, beyazlar içinde bir dedenin kendisine doğru uçarak geldiğini görür. Bu duruma oldukça şaşırmıştır. Fakat ak sakallı ve beyaz cübbeli dedenin kendisine yardım etmek istediğini sezinler. Zira düşme hızı bir hayli azalmış ve sanki Mehmet de onlara eşlik eder şekilde havada aheste uçar olmuştur.

Ak saçlı Dede Mehmet'e ; " Ey Adem oğlu ve Allah'ın kadim dost kulu: * Yaradan'ın yarattığı mahlukat ve hayvanlardan bu doğada darda kalanlara yardım eden, * Ezan-ı Muhammet okununca her ahvalde vakit namazını hemen eda eden, * Anası ölmüş kurt ve dağ keçisi yavrusunu keçi sütüyle besleyip doğaya salan, * Takva içinde yaşayıp Yaradan'ına dost olmak için çabalayan,

Sen misin.? Allah makamında makbul ve kabul olunan bu hayırlı amellerinin mükafatı- nı elbette göreceksin. Cenab-ı Hakk nazarında makbul ve kabul edilecek nitelikte daha çok yapacağın işler, iyilikler, hayır ve hasenatlar var. Sen, Allah'a dost olman hesabıyla yardımını na kavuşacaksın. " der.

Çoban Mehmet ince , tiz bir ses olarak duyduklarına karşı cevap vermek için sesi çık- masa da içinden gönlünün sesiyle; " Estağfurullah, Yaradanın yarattığına yardımcı olabilmek kim, biz kim. Hele kainatta bir zer re kadar olamamış garip çoban mehmet kim ki ! Mevlam nazarında makbul hareketler ya- pabileyim." der

Mehmet, zirveden süzüle süzüle önce 250 metre aşağıdaki büyük bir ardıç ağacının yan dallarına çarparak düşünce hızı nispeten kesilir. Sonrasında buradan tekrar sıçrayarak 200 metre aşağıda dağın yamacının orta yerinde bulunan seki üzerinde yetişip, büyümüş - gevenle sarmaş dolaş olmuş dağ soğanlarının içine düşer. Giydiği giysiler açılıp hava ile şişmesi sonucu paraşüt vazifesi yaparak yerde ki gevenlerin üzerine yavaşça düşer.

Çoban Mehmet yine de şok halindedir. Kolları, bacakları tutmamakta ve belinde daya- nılmaz ağrılar hissetmekte ve acılar içinde kıvrınmaktadır. Gözlerini açmak istese de açam- amamaktadır. Konuşmak istediği halde konuşamamaktadır. Sesi kesilmiştir. Baygın vaziyette olup nerede olduğunu bilmemektedir.

Mehmet, tutunduğu yerden aşağıya doğru havada süzülerek uçarken köpeği Karabaş ve Ayaz telaşla koşuşturmaya başlar ve peşi sıra acıklı, acıklı havlarlar. Köpekler bir şeylerin ters gittiğini algılamışlardır.

Çoban Köpekleri, çobanların can yoldaşı, arkadaşı olup sadık dostlarıdır. Çobanların doğada, dağlarda canları önce Allah'a sonra köpeklerine emanettir. Onun için çobanlar kö- ..../...

S.N-12-

peklerine iyi bakar, besler ve korurlar. Çoban köpekleri de sahiplerine ihanet etmezler. Hep sadık kalırlar ve sahibinin gözünün içi ile iki dudağının arasına bakarlar. Onların bir işareti ile karşısındaki düşmanına dünyayı dar ederler.

Karabaş kadim dostu çoban Mehmet'in düştüğünü anlayınca düştüğü yeri bulmak için havlayarak bir hışımla dağdan aşağıya doğru koşar. Mehmet'in diğer köpeği Ayaz ise; ardıç ağaçları dibinde yatan keçi sürülerini beklemeye koyulur. İlahi bir güçle köpekler san ki iş bölümü yaparlar. Yırtıcı hayvanlara karşı sürüyü bekleyen Ayaz, havlayarak sürüyü yat tığı yerden kaldırarak Lamos antik kentinde su sarnıcı olarak kullanılan, etrafı doğal kayalarla çevrili ve üzeri doğal örtülü, in gibi korunaklı depoya tüm sürüyü katar ve giriş kapısının önüne yatar. Su sarnıcına giriş ve çıkışları kontrol altına alır.

Karabaş, Koca dağın zirvesinin batı yamacından yıldırım hızıyla inip dağın güney yamacına geçerek, yamacın orta kesimlerinde bir sekiye düşen Mehmet'i kokusundan bulur. Mehmet'in ölmediği, sağ olduğu ancak baygın vaziyette olduğu, şuurunun yerinde olmadığı nı köpek haliyle hisseder.

Karabaş, Onun yüzünü ve ellerini yalayarak serinletir. Ağaç dallarının yüzünde, ellerin de yaptığı sıyrıklarda ve yere düşerken çarpma sonucu kafasında oluşan kanları yalayarak temizler. Yırtıcı hayvanların saldırısına karşı korumak için yanına yatar ve acıklı, acıklı ulu - maya başlar. Uluması yeri, gökyüzünü ve vadi kanyonunu çınlatmaktadır.

Böylece hem çobanı Mehmet'i koruyacak, hem de Ayaz'dan ve diğer insanlardan yardım istemek için sesini onlara duyurup yerlerinin kolayca bulunmasını sağlayacaktır.

..../...

16 - EKİM - 2008 / AFYON

Süleyman YILDIZ

Lemos 5303

SULTANNAVRUZ-3

S.N- 13

SULTANNAVRUZ

BÖLÜM : III

Her zaman olduğu üzere dağda yayılan keçi sürüleri, çobanları tarafından İkinci na - mazi vaktinden sonra Samanlık Taşı mevkisin de bulunan obasına götürülür. Çobanlar sürü yü dağda daha fazla bekletmezler. Zira, hava kararınca dağda kalan keçi sürüsüne yabancı hayvanlar, kurtlar saldırıp telef edebilir. Sürüyü kurda kırdırmak bir çoban için olumsuz bir davranıştır. Ayrıca sürü, obaya geç vakitte varınca sürüyü sağmak için bekleyen sağıcı ka dın, erkek ve çocukların süt sağma işlerini karanlıkta yapmaları zorlaşır ve bu işi vaktinde bitiremez ve köye dönmek isteyenler dönemezler. Mağdur olurlar.

Komşu obaların keçi sürüleri vaktinde obaya gelir. Ancak Çoban Mehmet'in sürüsü vakit geçtiği halde bir türlü obaya gelmez. Obanın karşı yamacında bulunan "Kara İn" tepe sinden bir türlü anaç keçinin boynunda asılı çanın sesi duyulmaz. Çanın sesi her kesin kula- ğında küpe olup aşınadır. Bu sesi duyunca, çoluk çocuk ile tüm oba içinde bir hareketlilik başlar. Böylece çoban çanı sesi, sitilin ve bakraçların sesine karışır. Amma bu gün her şey boşunaydı. Çoban mehmet'in sürüsü ne meliyor, ne de çanı ötüyor, bir türlü ses vermiyor ve sitillerin sesi tınlamıyordu. Bunun üzerine obada bekleyenleri inceden inceye bir telaş sarar. Bu vakitte anaların- dan süt emmeye alışmış yavru oğlaklar meleşmeye başlar. Çoban Mehmet ve sürüsünden hayır ve şer bir haber alınamamış ve yanında bulunan köpekleri yaralı, bereli vaziyette olsa dahi obaya gelmemiştir. Demek ki çok olağan üstü bir durum olduğu anlaşılır. Hemen kom- şu obada bulunan çobanlara Mehmet ile sürüsünün akıbeti sorulur. Fakat Mehmet'i gün bo yu obadan çıkıp sürüsünü Koca dağın yamacına doğru sürdükten sonra gören çoban yoktur.

Öncelikle komşu obalarda bulunan çalışanlardan yardım istenir. Bu arada vakit geçir- meden, acele Muharrem Ağa ile avanelerine, çobanın ailesine ve diğer köylülere haber sa- lınır. Et taşı mevkisinde buluşup toplanılması bildirilir. İnsanların içinde korkuyla karışık bir telaş başlar.

Köyden haberi duyan ve eli-ayağı tutan genç ve yaşlı insanlar binek hayvanını semer - leyip, tekli av tüfeğini omzuna asan, asasını alıp eline meşalesini yakan genç, ihtiyar herkes Koca Dağa doğru topluca Çoban Mehmet'i arama ya çıkarlar.

Mehmet'i aramak için toplanan insan seli, "Mehmet Hu" diye bağırarak zifiri karan . . ./...

S.N-14-

lıkta ve çamurlu patika yollarda taş ve çalılar içinden düşe, kalka yürüyerek "Kütük ardı" mevkisinde bulunan "Et Taşına" varırlar. Esasında Et taşı çobanların ve avcılarının buluşma ve sığınak yeri olduğu için insanlar burada buluşur. Böylece obadan gelenler ile köyden ge lenler bildik yerde gecenin geç vaktinde buluşurlar. Dağın, Saya Önü, Ulu Boğaz ve Koca İn mevkisin de sürüsünü otlatan çobanlardan bilgi alındıktan sonra Mehmet'in mutlaka Koca Dağ'a gittiğine kesin kanaat getirilir.

Koca Dağı ve sürünün otlayacağı yerleri avucunun içi gibi bilen orta yaşlı ve yaşlı, tec rübeli kişiler ile gözü pek ve budaktan esirgemeyen, çevik, dağa çıkış yolunu ve dağı çok iyi bilen çobanlar ile silahlı gençlerden oluşan üç ekip kurulur. Ekipler dağın doğusundan, batı sindan ve kuzeyinden çıkış yollarını kontrol ederek dağın zirvesine ulaşacaklar ve orada bu luşacaklardır. Böylece çobanı ve sürüyü yabancı hayvanlardan korumak için gereken önlemleri bir an evvel almakla birlikte Mehmet'e tez elden ulaşmak üzere ayrılırlar.

Et taşında kalan köylüler büyük kayanın dibine kocaman bir çoban ateşi yakarlar. Ço ban ateşinin başında hem ısınıp, hem de kalbi dilinden duasını eksik etmeden endişeli göz ve sözlerle sohbet eden kişiler, birbirine olayla ilgili değişik hikayeler, varsayımlar anlatır:

Büyük sürü sahibi yaşlı Ali Ağa; * "Çobanının; geçen gün yirmi kadar aç, azılı kurt'un gündüz vakti sürüsüne saldırdığını, her gün acılı yalla beslediği beş tane çoban köpeği olmasa aç kurtların tüm keçi sürüsünü te lef edeceklerini söylediğini, bu kurt sürüsünün muhtemelen Mehmet'in sürüsüne cebelleş olabileceğini" söyler.

Bir başkası Tat Omar ise; * "Bu dağların yırtıcı ve aç hayvanlar ile dolu olduğunu ve Koca İnde ayların yaşadığı, a yının çobanı parçalamış olabileceğini, Çünkü kış uykusundan uyanan ayılar, açlık çektiği i - çin gördüğü her canlıya saldırı bileceğini" anlatır.

Çoban Mehmet'in dayısı yaşlı Kadir ise; * "Bu alemde ve kainatta her canlının rızkını veren, verdiği canı alan, bu nizam ve intiza mı kuran, yöneten Yüce Mevlam her şeye Kadir'dir. Duanızı ve umudunuzu kesmeyin, dua - yı dilden ve gönülden bırakmamalıyız. Mevlam her şeyi güzelce yoluna koymuştur" der.

Amma uzaktan da olsa gece vakti uluyan kurt, tilki ve çakal.. gibi hayvanların sesleri kulakta çınlar. Ses, sese karışır. Böylece gecenin gizemi, hadisenin vahameti, dağa giden e kipten henüz sevindirici bir haber gelmeyince daha çok korkutan bir hal alır. Bu endişe ve korkulu bekleyiş, zaman su gibi akıp geçtikçe ve dağdan haber gelmesi geciktikçe katlana - rak artar ve insanların konuşması ve yüz çizgileri ile haleti ruhuyelerine yansır. Koyu sohbet ler yerini sessizliğe terk eder. Gecenin karanlığında ateşe yanan ardıç gövdeleri ile yaş çam dallarının çıkardığı ısı lık ve çatırtıdan başka insan sesi duyulmaz olur. . . ./...

S.N-15-

Ancak gecenin ilerleyen fecir vaktinde insanlar sabah namazını eda ederken Koca Dağdan beş el silah sesi duyulur. Bu bir şeylerin iyi gittiğinin haberi olup bu ses Et taşında bekleyen insanları sevince boğar. Çatık kaşlar düzelir, uykusuzluk ve yorgunluktan cayır ca yır yanan gözlerin içi ferlenir. Ölü toprağı serpilmış insanların bedenine can gelir. Üşüyenin üşümesi kesilir. Çoban ateşi başında bekleyen herkesin gözünden ve vücudundan pekmez o çağının başında ateşten kavrulan adam gibi her yanından ateş fışkırır. Uykulayanların gözü fal taşı, bal kabağı çiçeği gibi açılır. Dizleri tutmayanın inciği ise avcının önünden kaçan ceylan gibi açılarak daha hareketli hale gelir. Herkesin içine sabah güneşi gibi umut dolar. Tüm üzüntüler yok olup yerine neşe gelir. Birbirine sarılıp ağlaşan ve bir köşeye çekilip sessizce Rabbine kalben dua eden insanlarla doludur”.

Buraya kadar anlatılanları soluk almadan, kırırdamadan, Hasan'ın ağzının içine baka rak, endişeli şekilde ve sessizce dinleyen Sultan Navruz, sabırsızlanıp hemen aklına takılan soruyu sormak için Hasan Ağa: * “Lamos antik kenti halen var mıdır.? * İnsanlar buralarda ne zaman yaşamıştır.? * Benim ile aynı ismi taşıyan Sultan Navruz çiçeğini nerede, nasıl bulurum.? * Eren ve Evliyalar darda kalan insanlara nasıl yardım eder.?” diye sorar.

Çoban Mehmet, sorulan soruya cevaben;

“Lamos Antik şehri, Türk'ler Anadolu'ya gelmeden öncesi çağlarda Koca Dağ'da kuru- lur. Bu şehir konumu gereği Romalılar, Selçuklular, Karamanoğulları, Osmanlılar devrinde Konya-Karaman Karadağ- Ermanak, Lamos Kocadağ ve Alanya hattında duman ateşiyle ha berleşme kalesi olarak hizmet verir. Sanki stratejik bir üs bölgesi görevi yapar”.

“Türklerden önce bu topraklarda ve dağlarda Taşeli'de Romalılar yaşar. Haçlı seferle rinden ve Türkmen boylarının Anadolu'ya girişiyle birlikte sınır boylarına yaptıkları akınlar - dan sonra Bizans İmparatorluğu hakimiyeti, otoritesi azalınca bölgede başına buyruk dere - beyleri türer. Taşeli'ndeki bu derebeylerinin en güçlüsü Ermanak'ta dır. Onun da otoritesi iç çekişmeler sonucu azalınca yörede güçlenen Lamos Derebeyi, Ermanak Hülgası olur ve bölgede hakimiyeti ele geçirir. Taşeli'ni Ermanak'tan yönetmeye başlar”.

“Ancak Türkmen boylarından Karamanoğulları, Selçuklu Sultanı Alaaddin Keykubat tarafından Taşeli'nin Dekeçatı, Erik Deresi, Balgusan, Navağı Koyağı, İndebol, Lamos ve Çu kurbağ yöresine yoğun şekilde yerleştirilir. Taşeli'nde genelde göçebe olarak yaşayan Türk men aşiretleri, zamanla Taşeli Toroslarında hakimiyeti tamamen eline geçirir”.

“ Nihayetinde Türkmenler, kuşatma altına aldıkları Ermanak kalesini fed edip Lamos Hülgasını ortadan kaldırınc 1256 yılında Karamanoğulları Beyliğini Ermanak'ta ilan eder. Böylece Taşeli toroslarında Müslümanlık yaygın şekilde kabul edilip benimsenmeye başlar. Yaylaklar ve su başları Türkmen çadırlarıyla dolup taşar. Türkmen Obaların ve ya yerleşik . ./.../...

S.N-16-

düzene geçen mütedeyyin Türkmenlerin ihtiyacına binaen yerleşim yerlerinde cami ve medreseler yaptırılır. Yörede coğrafi konumu ile mütedeyyin Türkmenlerin nüfus yoğun luğuna uygun olarak Lamos'a da Emir Musa Paşa Camisi yapılır”.

“Bu dergâhtan, ocaktan gelip, geçen Allah dostu Eren ve Evliya kişiler, Mürşidi Kamil- ler hal ve hareketleri, islami yaşam biçimleri, adalet ve yardım severlikleriyle bölgedeki gay ri müslimlere örnek birer Müslüman olurlar. Mütedeyyin kişi her ahvalde, ortamda; “Allah'ım” diye seslenince hemen yetmiş bin melek ve Allah'ın izniyle bir o kadar da Mürşidi Kamil Allah dostu kişiler; “Buyur” diye emre hazır bekler”.

“Allah; zatına dost olabilmek için takva içinde yaşayan kullarının nidalarını, darda ka - lan kullarının kalbi dualarını, Peygamber Efendimizin bu alemde bulunan varisleri olan Erenlerin, Evliyaların ve Mürşidi Kamil kullarının yüzü, suyu hürmetine kabul eyler. Bu dualara a nında karşılık verir” der. Navruzun başını okşayarak “Anlatabildim mi koçum?” diye sorar.

Sultan Navruz'dan bir cevap alamayınca kaldığı yerden usul usul anlatmaya başlar.

“Sabah namazından sonra gün ağarmaya, yaşam yeniden hareketlenmeye ve şekillenmeye başlayınca Kocadağ'dan inen sürünün çan sesleri orta yeri çınlatır. Bu ses öyle bir ses ki, kulağa bir bozlak türkünün tınısı gibi gelir. Uyuyan gözleri, gönülleri açar, yaralı kalplere zezem serper. Herkes yönünü Koca Dağa doğru çevirir, gözlerini kısarak uzaklardaki sürü yü ve başındaki çobanları görmeye çalışır çalışır”.

“Muharrem Ağanın keçi sürüsünü iki çoban Et taşına zayıtsız getirir. Fakat, sürünün çobanı Mehmet ve köpekleri olmayınca herkes yeniden telaşlanır. Hemen çobanların başı na toplanıp vereceği haberi, bilgileri sabırsızlıkla dinlemeye başlar”.

Çobanlar; “ Kocaman sürüyü dağın zirvesinde bulunan antik su sarnıcı içinde bulduklarını, Mehmet'in köpeği Ayaz'ın sabaha kadar sarnıcın kapısında sürüyü beklediğini ve bizleri görür, görmez Kocadağ'dan aşağı gün batımı havlayarak yıldırım gibi gittiğini, diğer çoban arkadaşların da Ayazı takip ettiklerini, Mehmet'in yerini köpeklerin daha iyi bildiğini, inşallah Mehmet'den en kısa zamanda hayırlı bir haber alınacağını, atılan silah sesinden kanyonun içinin bayram yerine ve düğün alayına döndüğünü, Mehmet'in mutlaka ve Allah'ın izniyle sağ salim olduğunu hissettiklerini” üzgün şekilde ancak etrafında toplaşan yaralı gönüllere umut vari anlatırlar”.

“Çobanların, dağdan havlayarak yıldırım gibi giden Ayaza yetişmeleri mümkün olma sada O'nu kendi köpekleri takip eder. Ayaz, Karabaşın gittiği yolu kokusundan takip edip bazen kayaların altından ve kovuğundan geçerek, bazen de kayadan kayaya zıplayarak dağın güney cephesinde bulunan sekinin, yanına varır. Biraz ileriden de Karabaşın sesi duyulur. Arkadan gelen köpekler yetişince havlayan köpek sesinden vadinin içi çın çın çınlar ”. ./.../...

S.N-17-

“Köpeklerin havlamasına dağın yamacında barınan yabani tüm hayvanlar karşılık ve - rince ses, sese karışır.

Hayvanların havlaması, sanki nehirin uğultusunu bastırır. Ayaz, onu bulduğuna göre sahiplerinin de en kısa sürede onları bulacağını hisseder Karabaş. Bunun için son derece keyiflidir ”.

“Nitekim köpekleri sesinden takip eden çobanlar, Mehmet'in dağdan düştüğü ve yaralı vaziyette yattığı yere bin bir çeşit güçlük içinde zar, zor ulaşırlar. Mehmet'in baş ucuna varıncaya kadar hepsi yaşamasından ümidi kesmiştir. Bu dağdan insan düşer de ölmezmi ? Şayet yaşarsa, Allah'ın bir mucizesi olduğuna inanırlar. Bunda da en önemli

etkenin Meh - met'in insanlara, diğer canlılara yaptığı iyiliğin, aldığı hayır duaları ile Allah'ın kulu olarak Yaradan'a dost olabilmek, ameli salih kullar arasında yer alabilmek için gösterdiği çabanın, inancın büyük etkisi olduğunu düşünürler ve inanırlar".

"Fakat bu yara ve bereyle yaşayacağına zerre kadar ümit taşımazlar. Çobanlar Meh - met'in yanına varınca inilti içinde zor da olsa nefes, alıp- veren, ölmeyip hayata tutunmaya çalışan, her tarafı yara bere içinde olan ve elini-kolunu, ayaklarını oynatamayan, baygın va ziyette olduğunu görünce oldukça şaşırırlar. Karabaşın da < İmdat, biran evvel sahibimi kur tarın, acele edin> dercesine bakışına ve içten içe ağladığına şahit olurlar".

"Babadan mahrum büyüyen zıpkın gibi delikanlının haline acılı gözlerle baksalar da yi nede yaşamasına çok sevinirler. Buruk sevinçleri nişanesi olarak havaya tabanca ve tüfekte çokça ateş ederler. Vadi bu sefer düğün evine bayrak diker gibi silah sesinden "Çın,çın" çın lamaya başlar. Sanki vadide yabancı bir hayvanın sürek avı yapılıyor da önüne gelen ateş edi yordur. İki dağın arasın da barınan yabancı hayvanlar, kuşlar panikleyip, korkularını sese yansıtarak tepki koyup sığınaklarına gizlenirler".

"Çobanlar vakit geçirmeden Mehmet'i taşımak için ağaç dalı keser ve pratik şekilde saldan taşıma yatağı yapar. Sal için iki uzun ağacın arasını bellerinde bulunan urgan ipe ör dükten sonra, üzerine ardıç pürü sererler ve bunun üzerine yaydıkları peşgirlerin üstüne Mehmet'i yavaşça yatırır ve üzerini örterler".

"Kayaların arasından, kovuğundan zor şartlarda geçerken veya önlerine çıkan deva sa ağaçların yanından manevra yapa yapa giderken salın içinden Mehmet'in kaymaması ve acı çekmemesi için bir birine ulanmış peşgirle Mehmet'i sala iyice bağlarlar. Bazen omuzda ve bazen de eller hizasında taşıdıkları salı, sağa-sola savurmamak ve çok fazla oynatarak ya ralıyı daha fazla rahatsız etmeden, acı çektirmemek için bastıkları yeri incitmeden, karınca vari, ağır adımlarla yürüyerek Et taşına doğru yol alırlar".

"Et taşında toplanan kalabalık öğleye doğru iyice artmıştır. Mehmet'in dağda kay -bolduğunu duyan çoluk, çocuk ve kız, kızan kim varsa sabah erkenden oraya gelmiştir. . ./...

S.N-18-

Fakat geçen süre esnasında sevindirici bir haber alamadıkları için herkes de umutlu ve ses siz bir bekleyiş hüküm sürmektedir. Dillerden dualar eksik olmadığı gibi kadınların yürekle ri yaralayan ağıtları ve yaşları ortama matem havası vermekte ve böylece yanık yürekler iyi ce burkulup, ezilmektedir".

"Öğle vakti Et taşına ulaşan çobanları kalabalık bir insan seli karşılar. Zaten çobanlar Mehmet'in düştüğü yeri bulup, yaralıda olsa yaşadığını öğrenince Et taşında bekleyenlere muşdu habercisi gönderirler. Mehmet'in yaşamasından çok memnun olan köylüler çobanla rın omuzlarında taşıdığı Sal gelince bazıları sevinçten birbirine sarılıp ağlarlar. Bu arada ken dini yerlere atan, sevinçten havaya ateş açan ve bir kenara çekilip Yaradan'a "Şükür" duası eden, parmaklarının ucuyla olsa bile sala dokunabilmek için heyecan içinde birbirini ezerce sine koşuşturan insanlar şaşkın olsa da son derece mutludur. Mutluluk duygusu insanların gözünden, sözünden ve dizinden taşkın su gibi çağlayıp, coşmakta ve bu durum bahar güne şii ile ısınan doğaya da sirayet etmektedir. Et taşı bu bahar gününde sevinci ve üzüntüyü bir arada yaşayarak bir başka ısınmış ve konuklarını ısıtmıştır".

"Küçüklüğünden beri yanında çalışan, evinin bir ferdi olup torunu kadar sevdiği çobanı Mehmet'in yaşadığı talihsiz kazaya çok üzülen ancak, Yaradan Yüce Mevla'nın canını ba ğışlamasına bir o kadar sevinen Muharrem Ağa,< Mehmet'in sağ olduğu> muştusunu veren çobana hemen on adet teke bağışlar".

"Muharrem Ağa, çobanının başına gelen görünmez ve bilinmez müessif kaza için tazi yeye gelen misafirlerini ağırlamak ve ikramda bulunmak için Et taşına adına yaraşır şekilde kıl çadırdan oba ve yemek kazanları kurdurur. Gelen bütün comaata önce yemek sofrası açılır. Kazanlar dolusu keçi eti kavurması ve et sulu bulgur pilavı sahan sahan ikram edilir. Ye - mekle birlikte keçi tuluğunda yayılmış bol köpüklü ayran tas tas servis edilir".

"Muharrem Ağa, vakit geçirmeden köyünün meşhur kırık ve çıkık ustası olarak bilinen namı değer sıhiye Topuz Usta'yı ve Ebe Zeliha kadinana'yı çağırır. Bunları bir kenara çekerek kararlı bir ses tonuyla; "Mehmet'i önce Allah'a, sonra size emanet ediyorum. Elinizden gelen bütün şifa imkanları kullanmanızı istiyorum. Bütün hünerinizi, maharetinizi gösterin. Bu yavrucaktan herhangi bir şifayı esirgemeyiniz. İyileşmesi ve bir an evvel sağlığına kavuşması için ihtiyacı olan her şeyi biran önce bana bildiriniz. Çekinmeyiniz ve vakit kaybetmeden bana ulaşınız. Benim ka ra koçum Mehmet'in eski sağlığına kavuşması için elinizden geleni yapınız ve Allah rızası için iyileşmesine yardımcı olunuz" der.

"Bunun üzerine Topuz Usta ve ebe Zeliha Kadın, Mehmet'in sağlığına kavuşması, vücu- dunda ki kırıkların kısa sürede iyileşmesi için ilk müdahaleyi Et taşında yaparlar. Yaralarının üzerine özel karışım doğal ve kendi imalatları merhemler sürerler. Sonra Onu güzelce ballı . ./...

S.N-19-

sargılar ile sarıp, sarmalarlar. Mehmet'e ilk müdahale bitince bir katırın semerinin bir tara- fina yerleştirilen uzun mahmel sandık içine yatırılarak köye doğru sal üzerinde gönderilir".

Et taşı yabancı dağ keçilerinin yaylaklarına çok yakındır. Önünden gürül gürül kaynak suyu akar. Avcılar günlerce süren av partileri sonunda avladıkları dağ keçisi ve gevik.. gibi hayvanları akşamları buraya getirirler. Burası merkezi bir uğrak ve barınma yeridir.

"Ormanlık alanın tam orta yerinde yer alan büyük ve yüksek bir kaya olan et Taşının altında doğal mağara in vardır. Kayanın yanı başından cıgıl, cıgıl yer altı suyu akmaktadır. Avcılar avdan sonra kayanın en üstünde bulunan doğal teraslı inde gece istirahatlerini gü venli şekilde yaparlar. Avlaklarını en altta bulunan inde yemek yapıp yerler. Et taşı avcılarının hayale bile sığmayan çok farklı av hikayelerine sessizce tanıklık eder. Bu sefer bu mekan, avcılardan ziyade genç ve ihtiyar tüm gönüllerin acıyla yanan yüreklerini misafir eder".

Sultan Navruz, bazen uykulu, mahmur ve bazen de heyecandan nazar boncuğu gibi parlayan gözlerle dinlediği Çoban Mehmet'in hikayesine çok üzüldür. Amma boğazı düğüm, düğüm olsa da üzüntüsünü ifade edemez. Fakat yüreğinde sevinç ve endişe ile korkuyu bir arada barındıran bir duygu damlacığı olduğunu hisseder.

Ayrıca bu güne kadar adını çok duymadığı Koca Dağ'ı çok merak etmekten kendini en gelleyemez. Bu dağlarda ve

doğada Allah'ın yarattığı ve kendi adını taşıyan güzel bir çiçek olmasına ziyadesiyle sevinir ve bir an evvel ona kavuşmak ister.

Sultan Navruz, Ağasının hayatı bu dağlarda geçdiği için; "Onun da böyle bir tehlikeyle karşılaşmasından hem endişelenir hem korkar. Acaba keçileri otlatırken böyle tehlikeli yer lere sürüyü götürüp de başına benzer olaylar gelmesin diye dua eder."

Duyduklarını ince ince düşünürken ve doluya koyunca almayan, boşa koyunca dolma yan ikilem içinde kıvranırken bu sefer çok derin bir uykuya odaklanıp mışıl, mışıl uyumaya başlar. ../...

Süleyman YILDIZ

Lemos 5303

SULTAN NAVRUZ -4-

S.N-20-

SULTAN NAVRUZ - IV -

B Ö L Ü M : IV

Sultan Navruz, çocuk oluşunun verdiği serbestiyet içinde ancak kontrollü bir gözetim altında sorumluluk duygusu aşılılarak özgürce büyüyordu. Ailede ilk ve tek erkek torun olduğu için dedesinden başka kimse onun yaptığına pek karışmıyordu. Yaşamını baştan aşığı dedesi şekillendiriyor, yönlendiriyordu. Günlük yaşamı bir program çerçevesinde devam ediyor ve gelecek için özenle yetiştiriliyordu.

Dedesi sabah namazını eda ettikten sonra bir saata yakın sürede Kur'an dersi veriyordu. Sonra günlük ödevlerini yapmak ve okula gitmek üzere tam gün serbest oluyordu. Küçük yaşta tüm zamanı dolu, dolu geçiyordu. Arkadaşları ile oyun oynayacak boş zaman bile nerdeyse bulamıyordu. Akşamları hem okul ödevi yapıyor ve hem de Kur'an okuyordu. Böylece geç vakitte yatıyordu. Annesi biraz daha uyusun diye sabah erkenden uyandırmıyordu. Sabah Namazı için dedesi de uyandırmazsa kendiliğinden kalkamadığı oluyor ve namazı da vaktinde kılamıyordu. Ayrıca mahalledeki arkadaşları ile çelik-çomak, uzun eşek ya da ara kestirme oyunu oynadığı vakit oyunun heyecanına kendini çok kaptırırdı. Oyun esnasında sağa-sola koştur maktan oluşan fiziksel yorgunluktan dolayı akşamları erkenden uyumak isterdi. Dersine çalışırken ocağın başında uyuya kalınca, öncelikle dedesi ve sonra annesi çocuk olduğu için pek üzerine gitmiyor ve bu durumu makul bulup; "Çocukluk hali şimdilik olabilir ve böyle, böyle eğitilecek, büyüyecek" diyorlardı.

Ataerkil aile oldukları için babası ve annesi, dedesinin evinde birlikte oturuyorlardı. Çok Kalabalık bir aileydiler. Evde anne ve babasından başka dedesi, ninesi, iki halası ve ço banları beraber yaşıyorlardı. Yemekleri beraber pişirip, beraber yiyorlar ve bahçede, tarla da birlikte çalışıyorlar, aynı evde kalıyorlardı. Hayat müşterekti, ayrılık ve gayrılık yoktu. E- vin para kasası dedesiydi. Tüm kazançlar Onda toplanıyor ve gerektiğinde o harcıyordu. Babasına bile dedesi para veriyordu.

Annesi, babası ve Halası çalışırken bazen vakit namazlarını tam vaktinde kılamıyorlardı. Ezanı Şerif okunup, namaza davet edildikleri halde önceden abdest alıp hazırlık yapıp namazları ve yaptıkları iş yarım kalmasın, biran evvel bitirelim, namazı sonrada kılarız düşüncesi - siyle tarlada öğle ve ikinci namazlarını pek vaktinde kılamazlardı. Bu namazları akşam eve varıp işi bitirince akşam namazından ya da yatsı namazından sonra kaza ettiklerini görüyordu. Yani bu dünya ahvalinde önce rızık temin için çaba gösteriyorlardı. Bunda da en büyük güvenceleri " Allah Rahim ve Rahmandır. Halimizi görüp, biliyor, Bizleri affedeceğine" olan .../...

S.N-21-

sonsuz inançlarıdır. Akşam yemeğinden sonra küçük bir pencereden ışık süzmesi dolan oda sanki bir mescit görünümünde oluyordu. Haliyle onlarla birlikte Navruz'da geçmiş namazlarını kılıyordu.

Dedesi evde çocuklarına ve sohbetlerinde dinleyenlere devamlı; * "İslamiyetin beş şartından olan Namaz ve Oruç, bedeni ibadetlerdir. Yani Allah'a kul olma sı gayesiyle yaratılan Allah'ın kulu insanlar kulluk vazifesi ve görevini bedenene bizzat yerine getirmekle mükelleftir. Bunun için namazı vaktinde kılacak ve orucunu vaktinde tastamam eda edecek, ne sebep olursa, olsun namazı vaktinden öteye ötelemeyecektir. Allah'a kul olabilmenin en kısa göstergesi, nişanesi ancak böyle belli olur, gösterilir" derdi.

"Zira Peygamber Efendimiz zamanında namaz kaza edilmezdi. Tüm Müslümanlar namazı vakti içinde eda ederlerdi. Müslümanlar bu farz ibadeti vakti zamanında yerine getir - menin çabası içinde olurlar, kimse kazaya namaz bırakmazdı. Hatta Peygamber Efendimizin Bedir savaşına katılan sahabe ve müslüman askerlere cephede savaş alanında iki'şer rekat namaz kıldırıldığı, böylece namazın, savaş alanında savaşırken bile kazaya bırakılmadığı, savaşın dahi namazı ötelemek için makbul bir özür olmadığı özellikle vurgulanırdı. Can (Ruh) boğazdan çıkıp sahibine teslim edilinceye kadar, ibadetini yapacaksın ve gerekiyorsa hasta yatağında bile gözünle namazı eda edilecek".

"Bunun için her gün beş vakit namazımızı vakti içinde halisane duygu içinde kılmalıyız. Namazı vaktinde halisane duyguyla kılan Müslüman kişi, namazda dünya işlerini, meşğalesini tamamen bırakıp, nefsin dünyevi düşüncesi ve duygusundan arınarak, irtibatı kese- rek namazda, Allah ile istişare edebilen ameli salih bir kul olmak için gayret etmelidir. Zira en güzel amellerden birisi, vaktinde kılınan namaz olduğunu unutmamayı," söylerdi.

Bu konularda o kadar çok hassas ve titiz davranır ki, bu kurallara her kesin mutlaka riayet etmesini isterdi. Nitekim; "Namazın Müslümanlar üstünde vakti belirlenmiş bir farz olduğu, müminin miracı namaz olduğu için Hak'kın huzuruna bir an evvel huşu içinde ulaşmayı, Hak ile dostça hasbihalde bulunmayı müminin haklı bir özürü yoksa namazı geciktirmemesini" belirtirdi".

Ayrıca her daim "Hak'kın vakti içinde namazı kılan ve eda eden mümin kişiye; * Sıhhat ve sağlık vereceği, * Meleklerin koruması altına alacağı, * Evine, işine bereket geleceği, * Kalbinin Allah sevgisi ile dolup yumuşayacağı, *Yüzünün ve gönlünün nurla aydınlanacağı, *Kabir azabı çekmeyi, Sırat köprüsünden kolay geçeceği. *Cehennem azabından kurtulacağı, *Allah'ın dostu ve sevgilisi olarak Cennet-i Alaya kabul olunacağı, hususunu müjdelediğini" bildirirdi.

Sultan Navruz'un dedesi takva içinde yaşadığı için konuya çok vakıftı. Hanesindeki aile efendi ile hısımlar ve akrabalarının yaşam biçimlerinde Yaradan'a kul olması . ./...

S.N-22

hususunda en ufak bir ihmalkar davranış içinde olmalarını istemiyordu.

O; "Allahü Teala'ya halis duygu içinde dünyevi benliğinden arınarak saf, tertemiz ve akil baliğ olmamış çocuklar gibi lekesiz kalbiyle Allah için iki rekat namaz kılan kimsenin, a nasından doğduğu an gibi günahlarından arınacağını ve ayrıca mümin kişinin namazında on iki bin hasletin bulunduğunu belirtiyordu". Bu hasletlerin ise ; * ilim, * Abdest, * Elbise, * Vakti gözetmek, * Kibleye yönelmek, * Niyyet etmek, * Tekbir almak, * Ayakta dikilmek, * Fatiha süresini okumak, * Rukuya varmak, * Secdeye varmak, * Tahiyatta oturmak, şeklinde derin muhteviyat yükleyerek gruplandırıldığını belirtirdi".

" Esasında; namaz ibadeti, insana farz olan diğer maddi ibadet Zekat vermek ile hem be deni ve hem de maddi ibadet olan Hacca gitmek ibadetini daha değerli hale getirdiğini ve bereketlendirdiğini" bilinçli şekilde söylüyordu.

"Doğadaki akarsulardan dere ve çay, ırmaklar sürekli çağlayıp, coşmakla nasıl kirlenmi yorsa, olası kirliliğin kendi kendine temizliyorsa müminin de; günlük sadece beş vakit nama zı eda etmekle sıhhat bulacağı, ruhuna ve kalbine huzur dolacağı, imanı kuvvetlenerek Alla h'a yakınlaşması artacağı ve şirkten, kötülükten, küfürden uzaklaşacağı aşikardır".

" Yani mümin kişi için namaz; evinin kapısı önünden akan ve suyu tatlı, tertemiz ve bil - lur gibi berrak bir ırmakta her gün beş vakit yıkanarak kalbinde ve ruhunda ki olası kirliliği temizlemeye vesiledir. Böyle bir kutsal suda yıkanan mümin kişinin kalbinde kirlilikten eser kalmaz. <Küçük şeytan> veya <Şeytanın Bonusu> olarak nitelenen nefsin terbiye edilmesi- nin en büyük ve etkin ilacı namazdır".

Mümin için böyle önemli ve bir o kadar da vaktinde yerine getirilmesi zorunlu olan namaz ibadeti, vakti içinde eda etmemek, kavşaklardaki kırmızı ışığa aldırış etmeden hare ket etmekle eşdeğerdir. Akli selim insan için her iki hareket, eylem caiz olmayıp, sonuu ka ranlıktır. Kırmızı ışıkta geçmek dünya hayatını ve namazı vaktinde kılmamak ahiret hayatını tehlikeye düşürebilir" derdi.

Sultan Navruz'un dedesi; "Halbuki mümin kişi imanının alamet-i farikası, göstergesi, kalbinin nuru ve ruhunun gücü, küdreti olan beş vakit namazı eda edenler için Yüce Mevla; her gün sabahın ecirinde namaz la birlikte melekleri vasıtasıyla yer yüzüne hasena hediyeler dağıtmaktadır. Bu hediyelerin manevi değeri derece, derece olduğu için birbirinden farklılık arz etmektedir. Dünya dili ve anlayışıyla nitelersek bunlar <Altın, Gümüş, Bakır, Bronz ve içi boş Teneke> şeklinde değer lendirilmiş beş adet hediye topudur. Allah-ü Teala'ya halisane duygular içinde dünyevi ben likten arınarak, nefsinin esiri olmadan kulluk vazifelerini hakkıyla yerine getiren, halis kul olmak için çaba gösteren, takva içinde yaşayanlar ile Vakit namazlarını geciktirmeden vak- . ./...

S.N-23-

tinde eda edenler, bu hediyeleri gün boyu öncelikle toplarlar. Müminin kazanacağı hediye- nin nitelik değeri, yani altınımı, gümüşümü, bronz veya boş teneke mertebesinde olacağı hu susuna Kadir Mevla'nın yapılan ibadeti makbul ve kabul etmesiyle mümkün olur".

"Müslüman kişinin Alah için yaptığı ibadete verdiği önem ve değer, aynen karşılığını alacağı mükafata yansımaktadır. Bu şekilde toplanan her hediye amel defterine kaydedilir. İbadetinde ve yaşamında sürekli altın değerinde makbul ve kabul hediyeler toplayanlar, a - meli salih kul olup, bunlar < Allah'ın Dostu > mertebesine erişen kişilerdir".

"Evlatlarım, hısımlarım ve akrabalarım sizleri ahirette bize sual edecekler. Bizim ve sizin ve cümlemizin münkire doğru cevap vermesi için ne olur sizlerde vakit namazlarınızı kazaya bı rakmayın. Vakti içinde kılmayarak Altın hediye yerine daha az değerli olan pul, teneke he- diyeden toplamak veya yaşamı boyunca eli boş olmak suretiyle amel defterinizin mizanını neğatif hale getirmeyin".

" Böylece uhrevi ve fani alemdeki hayatlarınızı, yaşamlarınızı yanlış şekillendirmeyi- niz. Allah için bol, bol namaz kılınız amma öncelikle vakit namazınızı vakti içinde kılınız. Mevlaya her zaman Ameli Salih bir kul olmak için bedeni, fikri, maddi ve manevi varlığınız la canla başla çalışınız. Allah'ı bol bol zikir ediniz, anınız ve takva içinde yaşayınız" derdi .

Dedesinin sohbetlerinde söylediği özlü sözlerinden ve Kocadağ'dan nehire düşen Ço ban Mehmet'in hikayesinden çok etkilenen Sultan Navruz, aklına takılıp da cevabını bula - madiği sözleri düşünürken mışıl mışıl derin bir uykuya dalar.

Sultan Navruz uykusunda arkadaşları ile çelik, çomak oyunu oynar. Çellik oyunun da ebe taşından en otuz metre uzaklığa giden çellik mesafesini üç atlayışla atlaması gere - kir. Navruz , bu mesafeyi atlamak çin yaptığı birinci atlayışı sırasında havada kuşlar gibi sü züldüğünü ve bir atmaca gibi hedefe odaklanarak çevik şekilde bir mermi gibi ulaştığını his seder. Atlama esnasında havada uçarken o kadar hafifdir ki metrelerce uçtuğu halde yere asla düşmez. Kuşlar gibi havada özgürce sü zülerek uçmasına çok sevinir.

Bu sevimli rüyasından oldukça mutlu bir şekilde uyanan Sultan Navruz tekrar uyur. "Dervişin zikri neyse, fikri o'dur" misali bu sefer ki rüyasında arkadaşları ile Yunt Dağına Navruz çiçeği toplamaya giderler. Tabi dağda yalnız değillerdir. Kendinden büyük olarak ağası Hasan ile diğer ağabeyleri ve kendinden küçük olan obalarından çocuklar ve arka - daşları vardır.

Yunt Dağının zirvesi boydan boya yemyeşil çayırılık ve içinde kocaman kocaman kat ran, ardıc ağaçları vardır. Onların arasında ceylan ve dağ keçileri bir o yandan bu yana, bir bu yandan o yana zıp zıp zıplayarak koşuşturuyor. Çayırılıkların üzerinde metrelerce havaya zıplayarak hem özgürlüğün hem de kuş gibi uçmanın tadını alıyorlar. Ceylan yavruları anne . ./...

S.N-24-

sini bulmak için çayırların arasında yanık, yanık meleşiyor. Bakir doğada bu tını hoş bir ez gi, yakarıştır. Bu tür yanık ezgileri ya çocuğu, yâri Yemen'de, Çanakkale'de şehit olan ana- dan, yavukludan ya da Yunt Dağı başında kalan ceylan yavrusundan dinleyebilirsiniz.

Sultan Navruz yerden kopardığı çimenleri avucunun içinde ceylan yavrularını yedir - meye çalır. Ürkek, ürkek davranış sergileyerek Navruz'un eline yaklaşan ceylan yavrularının çok sevimli yaratıklar olduğu görülür. Gölgesine oturduğu kocaman bir ağacın dibinde bu lunan taşlar arasından başlayarak uzayıp giden alanda kardelen, lale ve navruz çiçekleri bir birine sarmış, dolaş olmuş vaziyette iç içe geçerek kardeşçe Yaradan'ına güzellikler sundu - ğuna şahit olur

Cenab-ı Mevla'nın özenle yaratıp doğaya bahşettiği bu nadide çiçeklerin güzelliğini sa atlerce seyredip koklar. Özellikle Sultan Navruz çiçeğinin yanından ayrılmak istemez. Beyaz üzerine mavi, kırmızı çizgilerle benekli yaprakların ortasından kırmızı taç yaprağını çıkaran Navruz çiçeğine baktıkça bakası gelir. Gözünü bir türlü ondan ayıramaz ve yanından ayrıl - mak istemez. Bir daha böyle güzel bir çiçeğe sahip olamayacağı endişesi ile Ondandemet, demet koparmak ister. Fakat gönlü buna da elvermez ve koparamaz. "Bu çiçeklerin her hep si kendi doğasında, Yaradan'ının yarattığı mekanda bir başka güzel olduğunu" düşünür. Bu çiçekler bu dağlara daha güzel yakışır ve vatanında bir başka albe - nili olurlar.

Navruz arkadaşlarıysa boş bir çayırılıkta < Uzun Eşşek> oyunu oynamaya başlar. Bazı arkadaşları karşıda bulunan Kocadağ üzerinde sessiz ve harabe vaziyette boynu bükük du ran Lamos Antik Kalesi bina kalıntılarına doğru var güçleriyle taş atıyorlar.

Lamos Antik Ken ti geçen yüz yıllara rağmen doğanın acımasız vurğunlarına direneme diği için üst üste yıkılmış binaların düştüğü biçare halini sessizce gözler. Antik kenti bu biçare halinden, bacalarından duman tütmez ve binalarına baykuş tünemiş virane görüntüsün - den kurtarmak için Ona doğru sürekli taş atıyorlardı. Böylece Antik Kenti içine düştüğü uy kulu vaziyetinden uyandırmak ve Ona " Artık yeter uyuduğun" demek istiyorlardı. Bu kent te yaşanıp yürekleri yakan yanık sevda hikayeleri duymak istiyorlardı. Onun için çocuklar neşe içindeydi ve Taşeli'yi en yüksek zirvesinden seyretmekten son derece memnundu.

Sultan Navruz'un Hasan ağası ve Şaban, Gaffur, Abdullah ve Kerim gibi büyükler Yunt'un zirvesinden Kocadağ'a doğru uzun atlama yarışması yapmak için konuşuyor ve ha zırlık yapıyorlardı. Daha yüksek olan Yunt dağından Koca dağa doğru atlayıp ve nehirin üze rinden süzülerek geçip aşağıda ki Kocadağ'ın üstüne kuş gibi ineceklerdi.

Bu atlayış insana ve çocuklara oldukça heyecan verirdi. Ancak, bir o kadar da tehlike içeren bir oyundu. Yarışmacılar dağdan, dağa bir kere atlayacak ve bu yarışmayı kazanıp birinci olana, kaybedenler Et taşında teke eti kavurması ziyafeti verecekti. Bu oyunu fiziği at . ./...

S.N-25

letik yapılı ve kasları güçlü olan ile çok cesaretli olan ve heyecanı sevenler oynayabilir ve sadece onlar kazanabilirdi. Esasında yaşça küçük ve fiziki olarak pek gelişmemiş Navruz gibi küçüklerin dağdan dağa atlayıp nehirin üzerinden geçmesi imkansız gibi bir şeydi. Burada küçüklerin atlama- ması daha iyi olurdu. Fakat atlayamayan çocukları, içi yabancı hayvanlarla dolu olan çok u- zun bir patika yolda meşakatli yolculuk bekliyordu. Bu yolculuğu da tek başlarına yapmak istemiyor ve korkuyorlardı.

Yunt Dağından, Koca dağa doğru şimdilik uzun atlama yarışmasına beş kişi katılacak- tı. Atlama yapacak kişiler arasında Navruz'un Hasan ağası da vardı. Amma Sultan Navruz, kendinden daha çok Hasan ağasına güveniyor ve yarışmayı onun kazanacağından son dere ce emin davranıyordu.

Yarış başlamadan önce Hasan öğle namazını eda eder ve başarılı olması için Yaradan 'a ulaşacak şekilde ellerini açıp duasını tamamlayıp tüm varlığı ile Rabbi'ne sığınır. Atlama- ya önce Şaban, Gaffur başlayıp sonra Hasan ve sırasıyla Abdullah'ı, Kerim takip edecekti.

Obadan okul ve hoca arkadaşı Abdullah'dan önce Hasan'ın atlaması Sultan Navruz'a hem çok heyecan verir hem de fazlasıyla endişelendirir. Yinede Ağasına çok güvenirdi. Alla h'ın izniyle yarışmayı onun kazanacağına inancı tamdır. Ağasının dağdan sağ, salim atlaya - rak karşı dağa ulaşması için dua ederdi ve Ayet-el Kürsiyi defalarca okuyup, dilinden düşür mezdi. Şayet Hasan ağası atlayışı başarıyla tamamlarsa, fırsattan istifade edip bir sefer de kendisinin atlamasının "çok iyi ve heyecanlı olacağını" düşünürdü

Dağdan önce dedesinin komşusu Ali ağa'nın çobanı Şaban atlayacaktı. Şaban, Nav- ruz'dan birkaç yaş büyüktü. Fakat çok hareketli, gözü kara ve yaramaz birisiydi. Babası ol- madığı için büyüklere saygı göstermez ve muhtaçlara yardım etmezdi. İçinde zerre kadar a cıma duygusu olmadığı için çok zalim ve gaddar birisiydi.. Dağda kuşların yuvasını bozar ve yavruları olan keklik ve diğer anaç kuşları yakalayıp kanadını çekerek acı verirdi. Dağda ço banlık yaparken bulduğu ceylan yavrularını anasından ayıran nemrut ruhlu birisiydi.

Navruz kişilikleri uyuşmadığı için Şaban'ı sevmezdi ve Şaban'ın kazanmasını asla is temezdi. Şaban atlayışı yapmak için zirvenin uç kısmından geriye doğru çekilir ve gözünü ka patarak aniden hızlanıp tazı gibi koşmaya başlar.

Zirveden atlayınca kollarını kuş kanadı gi- bi açar. Fakat Şaban boşlukta yaralı kara tavuk gibi takla atarak iki dağın arasında düşmeye başlayınca "imdat" diye bağırmaları kanyonu çınlatır. Koca dağa ulaşması mümkün değildir.

Şaban dağdan atlayınca Sultan Navruz, Kocadağ'da bir binanın duvarı üzerine postu- tunu serip, üzerine dikilen başında bembeyaz sarığı, elinde upuzun bastonu olan ak sakallı bir derviş dede görülür. Ak sakallı derviş dede, sanki dağdan atlayanlara yardım edeceği hissi

.../...

S.N-26

verir. Sanki atlayanlara yardım etme amacıyla orada hazır beklemektedir. Maalesef Şaban derviş dedenin hızasına gelince derviş beklentileri boşa çıkarır. Hızlı bir şekilde nehire doğ- ru takla atarak düşen şaban'a ne yazık ki dede yardım etmez. Önünden geçerken istifini bi le bozmaz. Elini, esasını uzatacak bir hamle yapmaz. Böylece Şaban kanyonun derinliklerin de çığlık atarak gözden kaybolur.

Derviş dede Şaban'dan sonra dağdan atlayan Gaffur'a da yardım etmez. Gaffur'da u zaktan oba komşuları tenekeci İdris'in oğludur. Aynı obada otururlar ve evleri okul yolun - da olduğu için okula giderken onu devamlı görürdü.

Gaffur okula giderken her gün evlerin den odun götürmüyordu. Okula yakın evi olan tanımadığı başkasının evinin önünden haber sizce odun alırdı. Gaffur bazen caminin bahçe duvarı dibinde oturup, güneşlenen ihtiyar de delerin

takresini, sarigini alip uzaklara atardi. Bazen de tesbihlerini ellerinden cekip kardı. Ayrıca Gaffur komşuların pencerelerine özellikle taş atıp camını kırarak onlara çok zarar veren ve kendisinden büyük kişilerle alay eden bir kişilikti. Mübarek ramazan gününde aleni sokakta ekmek yerdi ve oruçlu olan çocuklar ile alay ederdi. Gaffur'dan büyük, küçük herkes bezip < İllallah> diyordu.

Derviş Dede Şaban'a etrafına zarar veren hayırsız bir kişi olup ameli salih bir kul olma dığı için yardım etmiyordu. Kocadağ'da oturduğu yerde kılını bile kıpırdatmıyordu. İlahi güç Derviş'in bu şekilde davranmasını istiyordu. Biraz önce nehre düşen Şaban gibi Gaffur'u sa de ce göz ucuyla seyretmekle yetiniyordu. Bu çok önemli bir mesajdı. Her kişi hak ettiği mu ameleye tabi tutuluyordu.

Yunt Dağından atlama sırası çoban Hasan'a gelmişti. Koca Dağdaki derviş dede halen yerinde oturuyordu. Acaba Hasan atlayamazsa yardım edecekmi ? Bu bilinmeyen bir tasar- ruftu. Şaban ve Gaffur'a yardım etmediği gibi Hasan'a da yardım etmeyebilirdi. Bunu Allah' tan başka birisinin bilmesi mümkün değildi.

Sultan Navruz, Derviş Dede'yi Emir Musa Paşa Camisine dedesi ile yatısı namazına gitti ğinde imamın sağ arkasında en ön safta namaz kılarken de gördüğünü hatırladı. Namaz eda edildikten sonra cami çıkışında tüm comaat, dervişe saygılarını sunup elini öpmüştü. Kendi sinin de en son sıraya geçerek Derviş'in elini saygıyla öpmesi üzerine Derviş'in doğal olarak başını okşayıp sevdiğini ve dedesi ile samimi bir ortamda hasbihal edip hal hatır sordukları nı anımsadı. Namaz kılarken bile secdeden eliyle yerden destek almadan dizlerinin üzerine kalka- mayan dervişin, acep bu dağın başında ne işi olabilirdi. Koca dağın başına her önüne gelen ve aklına takılan kişi kolayca çıkamazdı. Mutlaka bunda bir keramet buluyordu. Yoksa Der- viş dede darda kalan mümin kullara yardım eden erenlerden < Sofu Hoca > veya < Sofu Sul tan > lakaplı zat-ı muhterem, Evliya Mürşid-i Kamil bu muydu? Neden olmasın. O olabilirdi. .../...

S.N-27-

Sultan Navruz bu düşünce içinde belleğini sorgularken ve geçmişi hatırlamaya çalışır ken ağası Hasan atlamadan önce Allah'a " Mürşid-i Kamil kulların yüzü suyu hürmetine Ha- san ağamı muvaffak eyle Yarabbi" diyerek dua etmeye başladı.

Navruz duasını bitirmeden Hasan'ın kaşla göz arasında atladığını ve gök yüzünde kol ları açık vaziyette kartal gibi süzüldüğünü gördü. Çok heyecanlandı. Ne yapacağı ile ne diye ceğini bilemez oldu. Korkudan sadece gözlerini kapatmakla yetindi. Bir müddet sonra duru mu merak edip gözlerini açınca iki dağın arasında olan kanyonun birleşerek düpdüz bir ova olup yem yeşile büründüğünü, bin bir çeşit çiçeklerle bezeli taban halısı gibi bir yer olduğunu gördü ve içi biraz ferahladı.

Hasan ağası gökyüzünde sanki çayırılık bir alanda bir baştan, öbür başa kendinden e min, kararlı şekilde koşuyor gibiydi. Kanyondan zerre kadar eser yoktu. Özgürlüğün tadını çıkarmak için zıplayan ceylanlar, zıplarken Hasan'dan daha yükseklere çıkıyordu. Hasan'ın da çellik oyununda uzun atlama yapan kendisinden pek farkı yok gibiydi. Derviş'de Koca dağda Hasan'ı dikkatli, dikkatli takip ediyordu. Vücut dili ona güvendi ğini gösteriyordu. Allah'ın izniyle her hangi bir olumsuzluk olmadan atlayışı sağ, salimen ta mamlayacağı müjdesini veriyordu. Navruz'un bakışları altında Hasan, atlayışı tamamlayıp, kocaman bir ardıc ağacının yanına yumuşakca iniş yaptı. Sanki Derviş Dede'nin yardımına ihtiyacı olmadı. O'ndan habersiz ve bilgisizce yanına varıp sessizce oturdu. O da dağdan at layacak Abdul lah'ı görmek ve nasıl atladığını merak ettiği için Yunt dağının zirvesine gözle rini kısarak bakmaya başladı.

Şimdi atlama sırası akrabayı taalluttan olup babasının amca zadesinin torunu ve yaşı tı, akranı olan, her gün okul ile camiye beraber gidip, geldiği çocukluk arkadaşı Abdullah'a gelmişti. O atlayacağı için Sultan Navruz'u bir başka heyecan sarmıştı. Zaten dağın zirvesin de üç kişi kalmışlardı. Abdullah da atlarsa Kerim'le baş başa kalacaklardı. Abdullah'ın sağ, salimen atlaması o'na ayrı bir cesaret ve moral verecekti. Abdullah'ın başarısı her ikisi için hayati önem taşıyordu. O nedenle bildiği tüm duaları ve Hak'ka yakarışlarını en içten duy - gularla yapıp gönülden başarı diledi.

Kuzen Abdullah önce Allah'a sığınarak, sonra tüm cesaretini toplayıp dağdan aşağı atlarken Sultan navruz arkası sıra mahzun gözle bakıyordu. Atlayışına imrenecek mi, endi -şemi edecek bilemiyordu, Sadece yalnızlık, caresizlik duygularını içinde hissederek Abdul- ah'a umut dolu gözlerle baktı.

Cesaretli şekilde atlayan Abdullah kanyonda sağa, sola yalpalamadan dik aşağı nehi- re doğru kurşun hızıyla iniyordu. Hatta ak sakallı dervişin hizasını bile biraz geçip, gözden - kaybolmak üzereydi. Tam o esnada derviş dede asasını abduallah'a uzattı. Asanın uzandığı yerde parlak bir ışık kümesi oluştu. Bu esnada Abdullah'ın asaya tutunması sağlandı. .../...

S.N-28-

Balık çiftliği kültür havuzundan kepçeyle balık tutan balıkçının filesinde görülen ba lık gibi Abdullah'da asanın ucuna tutunarak Hasan'ın yanına vardı. Böylece derviş Abdulla h'a yardım etmiş ve Onu kurtarıp nehre düşmesini engelleyerek, hayata tutunmasını sağlı yordu. Artık Çoban Hasan'la beraber yan yana oturuyordu. Bu mutlaka Cenab-ı Hakk'ka yaptığı kulluk görevinin karşılığıydı.

Derviş Sofu Sultan Şaban ve Gaffur'u kurtarmadığı, yardımcı olmadığı halde Hasan'a manevi yardım yapıp Abdullah'ı da kanyonun derinliklerinden çekip aldığına göre O'nlarda nutilaka manevi bir farklılık seziniyordu.

Esasen ak sakallı derviş Sofu Sultan ve keramet sahibi diğer Allah dostu zat-ı muhte- remler, ahiretin toprağı olan bu fani alemin depdebeli yaşamına kendini kaptırıp, Rabbine kulluk vazifesini bihakkın yerine getirmeyen, öncelikle vakit namazını Ezanı Muhammediye okunması müteakip eda etmeyen ve nefesine esir olarak kendince bahaneler üreten ve bu - hususta çok ağır hareket eden mümin kişilere ve çocuklara, Allah'ın yardımını zar, zor ulaş - tırıyorlardı. Nerdeyse; < Gör beni, göreyim seni > misaliydi. Mevla'sına kul olma vazifesini yapan mükafatını elbette darda kaldığında alacak ve görecekti.

Sofu Sultan'da Yunt dağından atlayanlara bu anlayış içinde ağır, ağır hareket ediyor- du. Ameli Salihleri son saniyede olsa kurtarıyordu. Takva içinde yaşayanlara, ezan sesi du - yar, duymaz namazı kılanlara ise hemen, anında yardım ediyordu. Böylece konunun önemi ni çok güzel anlatmak için çocukların heyecanlanmasını sağlıyor ve Onlara küçük

bir ders ve riyordu.

Yunt Dağının zirvesinde iki kişi kalmışlardı, Navruz ve Kerim. Beraber dağa çıktıkları kişiler dağdan atlamıştı. Bu sefer ya Navruz ya da Kerim atlayacaktı. Bu işin başka yolu yok tu. İkisi de çaresizlik ve korkudan birbirinin yüzüne ve gözlerinin içine bakıyorlardı. Nehire düşen arkadaşlarını görünce cesaretleri iyice azaldı. Hele Koca dağda duran dervişin, atla - yan herkese yardım etmediğini ve bazı kişileri özellikle ayırdığını Navruz anlayınca beti, be nizi sararıp soldu. "Mevcut fiziki yapısı ve moralman çöküntüye uğrayan halet-i ruhuyesi içinde dağdan atlayıp, atlayamacağı" konusunda kalbinde çok büyük bir endişe, tereddüt o luştı. "Ya atlayamazsa ve Derviş Sofu Sultan Abdullah'a yardım ettiği gibi son anda kendisi ni de kurtarmazda nehire düşerse sonu ne olacaktı". Kafasının içindeki tüm düşünceler al lak, bullak olup ruhunu derin bir üzüntü ve sıkıntı sarmıştı.

Bu düşünceler içinde yoğrulup duruken Koca dağdan Hasan ağasının; " Navruz, Koçum atlayabilirsin " şeklinde söylediği cesaret verici sözler ve; " Korkma, Ben seni havada tutarım" yönündeki taahhütleri bir kulağından girip, öbüründen çıkıyor, dikkate bile almıyordu. Amma bir yandan bu dağdan yürüyerek vadiyi ve kanyonunu geçip, onların yanına nasıl gideceğini düşünmekten geri kalmıyordu. Çok zor bir ikilem için - deydi ve bir an evvel karar vermeliydi. .
.. / ...

S.N-29-

Bu sefer derviş Sofu Sultan Hoca'nın Kocadağ'dan; "Yavrum, Yaradana sığınarak atlayacaksın. O'nu sevmeye devam edeceksin. Sonra atlamak tan asla korkmayacaksın. Ben sana güveniyorum" sözleri kulağında çınlamaya başladı. Bu - nun üzerine; "Demek ki, karşı dağda duran Ak sakallı dervişin bir bildiği vardı. O'na güvenmesi, inanması ve itimat etmesi gerekiyor" diye düşünmeye başladı.

Sultan Navruz'un duyduğu sözlerden cesareti artınca atlamaya karar verdi ve oturdu- ğu yerde kibleye dönerek ellerini Rabbine açıp dua etmeye başladı. Allah'a yakardıkça, ya- kardı. Navruz duasını tamamlayınca yerinden kalktı ve hızlı adımlarla zirvenin uç kısmına doğru koşmaya başladı. Tüm gücü ve inancıyla; " Ya Allah, Bismillahirrahmanirrahim" diyerek ileriye doğru atılıp, kendini kanyonun boşlu ğuna bıraktı.

Navruz; "Artık yaradılışında ve doğuşunda olduğu üzere Rabbi'nin uhdesindedir. Her şeyi ile O'na aittir. Canı bahşeden de ve alan da O'dur. O' ne derse ve ön görürse öyle ola - caktır. Kainatta bir zerre ve toz tanesi kadar bile hükmü, değeri yoktur. Kanyonun bu boşlu ğunda düşerken tutunabileceği, yardım isteyebileceği kimseler bulunmamaktadır. Mevlası i le baş başadır. Bir yardım gelecekse, gelmeyecekse de Allah'ın bileceği iş" olduğunu bilir.

Bu düşünceler içinde bulunan Navruz, havada kuş vari süzülürken özgürce hareket et- mektedir. Uçmaktan son derece keyf ve zevk alır. İki dağın arasındaki kanyon dümdüz bir ova olup Kocadağ ile birleşik vaziyettedir. Zümrüt yeşili ovada ne bir tek ağaç, kaya ve kum çakılı büyüklüğünde taş vardır. Navruz yere o kadar yakın uçar ki ayakları neredeyse yerde çiçeklere degecek gibidir. Çellik oyununda atlama yaparken daha yüksekten sıçramaktadır. Yere düşse bile kuş tüyünden bir şilte üzerinde yuvarlanmış gibi olacaktır.

Navruz bu kolay ortamı his edince dağdan atlama konusunda bu kadar sıkıntıyı ve iş kenceyi boşu boşuna çektiğini anlar. İşin kolaylığını yaşayınca " boşu boşuna vesvese" yaptı ğını düşünür . Derviş Dede ve ağası ise gülen gözlerle onu seyretmekte ve; " Aferim koçum, aslanım" diyerek ve Allah'a şükür için ellerini açarak, dua edip başarısı için o'nu kutuyorlardı.

.. / ...

Süleyman YILDIZ

Lemos 5303

SULTANNAVRUZ - 5 -

S.N- 30 -

SULTANNAVRUZ

BÖLÜM : V

Akşam biraz geç yattığı için Sultan Navruz mışıl mışıl uyuyordu. Erkenden kalkan an nesi, ninesi ve halası bir yandan ocağı ateşlemenin ve bir yandan da sabah namazını vakti geçmeden eda etmenin telaşı içindeydi. Haliyle evde çok gürültü oluyordu amma, Navruz duymuyor, bir türlü uyanmıyordu. Geç yatan çocuk elbette geç kalkıyordu. Çocukların sabah namazına kalkamayacağını sezinleyen dedesi, uyandırmak için; “ Navruz oğlum, evlatlarım sabah namazı vakti geldi. Yaradan’ın yarattığı bütün canlı, can sız varlıklar, kuşlar, kurtlar, hayvanlar, bitkiler kalktı ve melekeyle kıbleye yöneldi”.

“Akli selim Mümin kullar ise; içinde şeytan barınan nefsinin terbiye etmek, şeytanı öldürüp yok etmek ve en önemlisi günün rahmetinden, bereketinden, helal rızık dağıtımın dan faydalanmak, istifade etmek ve yeri göğü inleyen yakarışı ile duaları kabul ettirerek Al- lah’ın koruması altında olabilmek amacıyla sabah namazına kalktılar. Yüzleri ve kalblerini kıbleye dönüp Hakk’kı zikire daldılar. Haydi bizler de kalkalım. İbadetimizin hayrı ve fazileti nin azalmasına neden olmadan ve vakti geçmeden namazımızı kılalım. ” dediğini Navruz ve Hasan duyunca çok tatlı olan ve şeytanın verdiği ağırlık nedeniyle büyük küçük herkesi mahmurlaştıran sabah uykusundan bir başka heyecanla uyandılar. Gördüğü rüyada yaşadığı sıkıntılar sonucu üzerinde örtülü yorğanı ayağıyla tepele- yerek kenara atan Navruz bir başka heyecanlandı. Hasan’ı yanında görünce o’na canı gönül den sımsıkı sarıldı. Sarılmanın gerçek mi, yoksa rüyamı olduğunu anlayamadı bile. Benliğin de ve ruhunda oluşan travma hal ve hareketiyle, peş peşe ve seri şekilde nefes almasına ve gözlerinin içinin boncuk, boncuk buğulanmasına yansıdı. Konuşamaz oldu.

Navruz halen gece gördüğü rüyanın etkisindeydi. “Yaşamında böyle bir imtihanla karşılaşmanın zorluğunu düşündü ve en iyisinin; “Her daim Hakk’kın sınavına hazır olunma sı gerektiğine kanaat getirdi.”

Bunun üzerine yataktan kalkmadan kendine “Namus Sözü” verdi. Bundan böyle dedesinin söylediği ve yaşayarak gösterdiği üzere tüm vakit namazlarını farz olan vaktinde kılacak ve Farzın gereğini noksansız yerine getirecekti. Bu nedenle de her sabah dedesinden önce sabah namazına kalkacaktı.

Hatta “Halife Hz. Ömer (ra) Hazretleri Mekke’de suikaste uğrayıp yaralandığı va- kit, tedavisini yaptırmadan önce ve yarısından kanlar akarken namazı terk etmemişti. . ./...

S.N-31-

Çünkü emanet olarak taşıdığı ruhunu sahibine teslim etmeden önce üzerine farz olan namazı kılmadan ve rabbine olan borcunu ödemedi ruhunu teslim etmek istememişti. Namaz borçlusu olarak rahmete ermek istemediğini” bir vaaz esnasında duymuştu. Bu sözler kulak larında çınlıyordu

Navruz’da bundan böyle iki eli kanda olsa ve önündeki işi bırakıp namaza niyetlenmesi sonunda ölüm getirse bile canını kurtarma yollarını değil, namazı vaktinde kılmayı tercih edecekti. Bu fani alemde namaza, hiçbir şeyi değişmeyecek ve Yüce Mevlaya ameli salih bir kul olmak için ahiretin toprağına ve yalancı nimetlerine meyletmeyecekti. Yüreğinde Yara - dan aşkından başka sevgiye yer vermeyerek Hakk’kın dostu olmak için beden, fikren ve maddeten çaba harcayacaktı.

Bu halisane duygular içinde yatağından ok gibi fırlayarak kalkan Sultan Navruz uyku lu mahmur gözlerini ovuşturarak ocağa ateşin üzerinde saç ayağı üstünde duran ibrığı kap tığı gibi dedesinin yanına ulaştı. Abdest almaya çalışan dedesi, abdestten önce Navruz’un saçını sevecenle okşadı. Sevgisi ve şefkatini gösteriyordu...

16 - EKİM - 2008 / AFYON

Süleyman YILDIZ

Lemos 5303

ASPIR (BÖLÜM: I)

ASPIR

BÖLÜM: I

Öğütölmek üzere buğday, arpa ve mısır'ı değirmene götüren katırlardan oluşın kervan boz toprakda ağır, ağır ilerliyordu. Kervanın başı ve sonu uzadıkça, uzayıp gidiyordu. Katırın birisi ve sahibi engebeli kıvrım, kıvrım yollardan biranda gözden kaybolurken diğır katır ve sahibi aniden göz menziline giriyordu. Engebeli yolda sadece katırları süren kişilerin "Çüşüş" ve "Heytt" diyerek katırları yönlendirmek için söylediğı sözcüklerin sesleri yolda yankılanıyor ve kulaklarda çınliyordu.

Toprak patika yolda ağır ağır yürüyen her katırın semeri sırtında tezgahta yünden dokunmuş halı desen işlemeli yün çuvalların içinde en az yüz okka buğday, mısır ve arpa bulu nuyordu. Yün çuvalların üzerine yine yünden tezgahta dukunuk zili Türkmen kilimleri örtölüydü. Yaşlı katırlar, elbette bu kadar yükü yolun rampalı, yokuş yerinde taşırken soluk, soluğa kalıp zorlanıyordu. Genç ve bakımlı olan katırlar ise yıldırım gibi ilerliyordu yolda.

Kadınların yularından çektiğı iki hayvanın sırtında mahmel sandıklar ve her birinin içinde ikişer, üçer çocuk vardı. Beyin evli olan kızlarından Fatılı Fatma'sı değirmene çocukla rını da götürüyordu. Hayvanın semerinin her iki yanına sarılmış uzun mahmel sandıklar için de enaz altı çocuk vardı. Çocuklar kendi aralarında konuşmaları, vicirdeşmeleri sanki ağacın dallarında cıvıldaayan kuşlara eşlik ediyordu. Çocuk sesi kuş sesine karışıyordu. Ayrıca gençlik çağına yeni girmek üzere olan beş tane kız kervanın en arkasında ka -dınlar ile birlikte yürüyordu. Kızlar kendi aralarında konuşup gülüşüyorlardı. Giysileri allımı allı, morlumu morlu bindallılardı. Başlarında yaşmağın altında sarı sarı altınları parlayan fes leri vardı. Düğüne gider gibiydiler. Bellerini sıktırma gümüş kemer sıkıyor, incecikti. Gelinlik çağına erişen bu kızların içinde olan Aspir, giyimi, kuşamı ve yürüyüşüyle farkındalığını belli ediyordu. Bazı kızların bellerinde ise gümüş kemer yerine darabulus kuşak vardı.

Esasında bu yörede bir yıl boyunca üç öğün yenecek ekmeğın ve bulgurun ana maddesini oluşturan buğdayın değirmende un, bulgur haline getirilmesi, öğütölmesi kendine özgü bir merasimdi, şenlikti. Değirmende un öğütme bayram günü havası oluştuyordu. . As-1./...

As-2-

Un, bulgur öğütme şenliğine katılan genç kızlar, çocuklar, yaşına önem vermeyen kadınlar özellikle giysilerine çok dikkat eder ve en güzeli ile temizini giyerdi. Genç kızlar yanakları allandırır, kirpikleri sürmelerdi. Yaşlı kadınlar bile saçlarına kına yakardı. Topluca tarifi ve anlatılması imkansız bir heyecan içinde düğüne gidercesine değirmenin yolunu tutardı. Her adım, topukları beline degecek şekilde kararlı ve ruhu okşayacak türde sevecen ve ne şeli atılıyordu.

Aspir'in uzamış saçlarından örülen melikleri belini dövüyordu. Yanaklar allanıp gözler sürmeleniyordu. Artık adım adım gençlik çağına giriyor ve alımlı genç bir kız oluyordu. Mah güzelliğı gözleri ve kaşlarına vurmuş tomurcuk bir dağ lalesini Kabına sığmıyor, yerinde durmuyordu. Bir maral kadar çevikti. Kalbi heyecandan "küt, küt" atıyordu. Baharda çağlayan sel vari çağlayıp coşuyordu. Yürürken bastığı yeri inim inim inle tiyordu. Albenisi yüksek ve dünyalar güzeli bir Türkmen kızıydı. Her haliyle bir bey kızı oldu ğu açık olarak belli oluyordu. Belinde altın kemer bin dallı giysinın üzerinde parıl parıl parlıyor, bakan gözleri kamaştırıyordu. Uzaktan ba kılınca bulunduğu yerde ve bir kalabalık için de fark edilmemesi imkansızdı. Sanki dolunay gibi karanlıkları aydınlatıyordu.

Lamos'tan ilk kez ayrılıp değirmene de ilk defa gidiyordu. Değirmen o'nun için farklı bir yer ve mekan oluyordu. Bu güne kadar babasının evinden, köyünden asla dışarı çıkıp, adımını atmadı. İnsanlara, çevreye ve her şeye yabancı ahu ceylan gibi korkak ve endişeli göz le yabancı bakıyordu.

Kervan çamlıktan inip burçaklı deresine geçerek meşe ağaçlarıyla kaplı boz topraklı patika yola doğru yöneldi. Büklüm büklüm patika yollarda kervanın başı ve sonu daha iyi görünüyordu. Hayvanların yanında yürüyen erkekler, kızlar ve kadınlar bambaşka bir görünümdeydi. Karıncaların yuvasına erzak taşırken nizam ve intizam içinde riayet ettikleri disiplinli düzenin aynısına tabi olan en az elli katır ve sayısız merkep ile deveden oluşın değir menlik kervanı, birbirini aheste aheste takip ediyordu. Türkmenler'in yayladan kışlağa göçünü ve ya komşu obadan gelin alan düğün alayını andırıyordu kervan.

Değirmene gidip de gönlü neşe içinde olmayan kimsecik yoktu. Çocuklar bir başka heyecanlı sevinçliydi. Anne ve teyzesinin veya ablaların yanında olan genç kızlar daha değişik duygular içindeydi. Zira değirmen uzaklarda bambaşka bir çevreydi ve orada bilinmedik ve tanınmadık obalardan gençler ve insanlar ile değişik yüzler vardı. Büğölü Baba Abdullah yaz, kış devamlı değirmende yaşıyordu. Değirmene gelenler -den ziyade burada medrese eğitimi alan gençlerde vardı. Büğölü'nün sohbetine iştirak et mek için yaşlı kamil insanlar iki gün olmadan bir yolunu bulup değirmene gidiyordu. Başı sı kışan, ruhu daralan akıl danışmak için soluğu değirmende alıyordu. Bir müddet sonra oba sına huzur içinde dönüyordu. Öyleyse hocasının bulunduğu değirmende bir keramet vardı. Aspir'de oraya neşe içinde gidiyordu. . As-1./...

As-3-

Kervanın yanında yürüyen refakatçi teyze ve anneler kışlık erzağın bu yılda tasta- mam temin edilmesinin verdiğı mutluluktan patika yolu arşınıyor ve Yaradan'a şükrün haz zını sunuyorlar. Fakat okkalar dolusu bulguru çok iyi

tavsiyip, lezzeti yerinde bir gıda yapıp mama ve unun özünde olmaması endişesini içinde duyuyorlardı. Erkekler ise; değirmende sıranın olup olmadığı ve değirmen bendinden su kesilme den taşın aheste aheste dönerek çuvallar dolusu buğdayın kısa sürede nasıl un, bulgur ola cağı hesabı içindeydi. Bir aksilik çıkarsa bu işin sabahlara kadar sürebileceği öngörüsündeydiler. Gün sabah olur buğdayın un olması tamamlanmazsa ve gün ağarınca kismete yine şanssızlık düşerse; boşu boşuna “bekle ha babam” olurdu. Değirmen hak ve hukukun gözetildiği, kul hakkının korunduğu ender mekanlardır. Ekmeğe olan saygı buralardan başlar.

Özünde herkesin düşüncesi günlük meşgaleden kaynaklanıyordu. Yani “Armutun sa pı, üzümün çöpü” diye inceden inceye irdeleniyordu. “Değirmencinin derdi de su” olduğu gi bi. Kimsenin yüreğinde dışarıya yansıyan dert ve kasavet yoktu. İnsanlar düşünceli de olsa sanki herkesin ekmeği, pekmeze denk gibiydi. Neşeli, mutluydular. Gönülleri şen şakraklı.

Beyoğlu'nun damadı kervancı başı kara Davut kuşluk vakti su değirmen avlusuna va- rınca yüksek sesle önündeki katıra “ Çüüüşşş” diye seslenir. Değirmen avlusuna azametli gi riş yapar. Hayvanların nal sesleri ve “ haşıl haşıl “ solumaları yeri göğü inletip Kara Davut’ ’un girişine ayrı bir hava katar.

Değirmen avlusunda öğüttüğü un dolu çuvalları hayvana yüklemeye çalışan ve ya de ğirmen sırası için erkekli, kadınlı soydaşlar bir arada bekleyiyordu. Kara Davut kadın erkek ayırım yapmaksızın cümlesine birden: “Selamünaleyküm dostlar, Arkadaşlar. Aşınız bereketli olsun ve Allah sağlık selamet içinde ağız tadıyla yemeyi nasip etsin.” diye yüksek sesle selam verir.

Bu arada katırların ayak sesleri ve şakırtıları üzerine değirmenin iç kısmından değir- menci Büğülü Baba Abdullah (Sofu Sultan) da güler yüzle dışarı çıkıp misafirlerini karşılar. Hemen tedrisatında ders alan gençleri yardım için görevlendirir. Önceden tanıdığı Davud’a: “ Hoş geldiniz Yarenler, sefalar getirdiniz, gününüz bereketli ve hayırlı olsun. Beyin haberi ü zerine bizde bu gün sizleri bekliyorduk. Esasen bu gün değirmen keşiği sizlerindi. Ancak değirmen arığında bent yıkıldığı için su kaçağı meydana geldi. Bunu bulup suyu arığa tekrar ve rip, taşı döndürmekten dolayı zaman kaybı meydana geldi. Un öğütme sıra keşiğinde biraz gecikme oldu. Allah (cc) izin verirse inşallah çuvallarda bulunan tüm nevaleleri öğleye doğru öğütmeye başlarız ve en kısa zamanda un, bulgur haline getiririz. Endişelenmeye mahal yok. Hayvanların yükü buğday çuvallarını şöyle değirmenin ağızına doğru uygun yere yıkın. Biraz soluklanın. Gençler sizlere soğuk ayran ikram etsin. Değirmen haznesinin boğazında dökülü buğday tükenince sizin buğdayı hemen hazneye dökmeye başlarız” dedi. . As-I../...

As-4-

Bunun üzerine peş peşe değirmene giriş yapan hayvanların yükü, sırasıyla gösterilen yere yıkılır. Un olacak buğday çuvalları ayrı bir yere ve mısır çuvalları ayrı yere, bulgur ola- cak çuvallar başka bir yere, hayvan yemi yapmak için getirilen arpa çuvalları da en sona istiflenir. Çuvalların üzeri örtülür. Bir anda değirmenin önünde büyük bir insan ve hayvan kalabalığı oluşur. Kadınlar, kızlar ve çocuklar ayrı bir köşeye çekilir. Erkekler Davut’ un söyle -mi üzerine hayvanları uygun buldukları yerlere bağlar ve saman torbalarını boyunlarına ta- kar. Sonra daha önce değirmene gelip de bekleyen soydaş kişiler ile ayrı bir yerde toplanıp koyu bir sohbeta başlarlar.

Büğülü Baba Abdullah Allah dostu bir zat-ı muhteremdi. Nereden geldiği pek bilinmiyordu. Bunu da kimse araştırıp sormuyordu. Zira Büğülü Baba ömrünü Hakk için çalışmaya, onlara yardımcı olmaya ve doğru Hakk yolunu göstermeye vakfetmiş birisiydi. Rızkını helal aş etmek için çabalıyordu. Değirmen onun dergahıydı. O’da değirmende garip bir hancıydı.

Değirmene gelen hak yolcularının nevaleleri bereketli olsun diye hep duacı oluyordu. Halkın sorunları, dertleri ile hasbelkader ilgileniyor ve çözüm bulmaya çalışıyordu. Bunun i çin çok seviliyordu. Ayrıca bilgisi ve görgüsüyle bölgede hatırı sayılır derviş bir şahsiyet olduğu için yaşam biçimine göre Allah (cc) dostu bir zat olarak tanınıyordu. Her Cuma akşamı düzenlediği Sohbet meclislerine gelenlerin gönlünü fet ediyordu. Değirmen taşının buğdayı dönerek ezip sakız vari un eylediği gibi Büğülü Baba’da insanların ruhuna bilgi yüklü sözleriyle nüfuz edip Hakk’ka yönlendirerek aşık ediyordu. Takva içinde yaşamalarını, haramdan sakınmalarını sağlamaya çalışıyordu.

Büğülü Baba her vakit namazından sonra değirmende olan cemaatla en az yarım sa at dini sohbet ederek zikir yaptırırdı. Un ve bulgurun bereketli olması için Hakk’ka (cc) ni- yaz ve duada bulunurdu. Değirmene gelen insanlar, özellikle Büğülü Babanın değirmeninde öğüdüğü un, bulgurun bereketli olduğuna kalben inanıyorlardı. Bu inançla onun değirmeni tercih ediliyordu. Böylece değirmenden insan ayak izi asla eksik olmuyordu.

Ayrıca Beyoğlu ile Büğülü Baba arasında soy ve soptan kaynaklanan özel bir dostluk, muhabbet vardı. Ne olsa; ikisi de bir Türkmen’di. Birisi Beyoğlu olduğu için ve diğeri de aha li çok sevip saydığı için özel bir saygı, itibar görüyordu. Saygın kişilerdi. Aralarından su sızımı yor ve birbirine her konuda destek oluyorlardı.

Büğülü Baba Abdullah Sofu Sultan Lamos’da Emir Musa Paşa Bey camii yaptırılıp iba dete açıldıktan sonra Beyoğlu'nun izniyle bir müddet camide imamet yaptı. Lamos’tan ve civar obalardan gelen öğrencileri dini konularda eğitti. Onların birer mütedeyyin Müslüman olması ve takva içinde yaşamasını sağladı. Taşeli’nde çok öğrenci yetiştirip obaların içinde bir elçi olarak görevlendirdi. İslamiyetin yayılıp gelişmesinde zincirsel bir halka oluşturdu. . As-I../...

As-5-

Büğülü baba Abdullah bir müddet sonra inzivaya çekilmek üzere Lamos’tan ayrılıp Fariske yakınlarında bulunan su değirmenini kendisine derviş hane yaptı. Sadece Cuma, Bayram günleri ile kandil geceleri kutlamasıyla birlikte mevlüt ve özel Kur’an’-ı Kerim tilavetle rinde Lamos’a gelip Emir Musa Paşa camide vaaz vermeye başladı.

Böylece genelde her yaştaki insan ile çoluk çocuk tarafından çok iyi tanınıyordu. Özellikle Lamos’ta çok kişi dini, imanyla ilgili bilgileri Onun tedrisatından geçerek öğreniyordu. Bu konulardaTaşeli yöresinde ve Lamos’da emeği çok fazlaydı.

Aspir’de çocukken Büğülü babanın rahlesinde Kur’an dersleri aldığı ve onun müridi olduğu için babayı çok iyi tanıyor, seviyor ve tarifsiz saygı duyuyordu. Derviş’de O’na öz kızı gibi davranıyordu. O’nun daha iyi bir Allah (cc) dostu olabilmesi için çok özel ihtimam gösteriyordu. Ayrıcalıklı müridi Aspir ile arasına özel bir ruhi bağ, iletişim kuruyordu.

Büğürlü Babadan feyz almak, onun rahlesinde eğitim görmek için girmiş, çalışın ve O'na yardım eden beş, altı genç yardımcı vardı. Bu gençler aynı zamanda değirmene yük getiren, götüren kişilerin hayvanlarına un çuvaları yüklenmesine veya buğday çuvaların hayvandan indirilmesine ve değirmende kimsesi olmayan kişilerin buğdayını öğütülmesine yardımcı oluyordu.

Derviş müridi olan gençlerden Adem, kara Davut'un katırlarını görünce buğday çuvaları ve mahmel sandıkta olan çocukların indirilmesine yardım etmeye başlar. Adem bu esnada mahmel sandıkların yanında çocuklarla ilgilenen Aspir'i görür. Dolunayın yere indiğini hisseder. Kızın güzelliğinden utku tutulur, eli ve kolu cansız kalıp tutmaz olur. Şeytana uyar. Aspir'in mah yüzüne baktıkça bakar. Kendi kendine: "Allah'ım bu peri kızı şimdi nereden çıktı, rüyamı acaba gördüğüm " der.

Tabi ki Aspir'de Adem'i görür ve etkilenir. Onunda içinde bakan gözlerden şimşekler çıkar. Gencin kendini göz altından süzdüğünü ve gizlice işmar ettiğini fark eder. İçinde ani den bir farklılaşma ve incecik kayıp giden kıvrışma hisseder. Gözünü Adem'den ayırmak istemiyor, baktıkça bakmak istiyordu.

Aspir'de şeytana uyup elinde olmadan, istem dışı başında örtülü yaşmağı çözüp, yeni den bağladı. Yüzünü Adem iyice görsün, tanısın istedi. Hareketleri şaşkınlaştı. Ne yapacağı- nı bilemez oldu. Beyni düşünemez olup melekesini yitiriyordu. Sadece elinden gelse koşa - rak Adem'in boynuna sarılmak istiyordu. O'da: " Kendilerine yardım eden bu genç yabancı delikanlı şimdi, nereden çıktı" diye düşünmeye başladı.

Aspir, nefsinin şeytana uyup derinlere daldırdığı bu hülyadan ve gördüğü rüyadan tey zesinin değirmende çınlayan tiz sesiyle uyandı. . As-l../...

As-6-

Teyzesi Aspir'e: "Kızım sen kendinde misin? Niye doğru, dürüst çocuklarla ilgilenmiyorsun? Sağa sola koşturmasınlar, onlara iyi bak, kaybolmasınlar..!" deyince Aspir rüyada olmadığını, gördükleri nin gerçek olduğunu anladı. Kendine gelip toparlandı.

Aspir, Kocabeyoğlu'nun onuncu kız çocuğuydu. Beyoğlu'nun ilk eşinden peş peşe beş kızı oldu. Her çocuğunun doğumunu erkek olacak diye umutla beklediyse de veren Allah o-na bu mutluluğu bahşetmeyerek hep en sonunda hüsrana uğradı. Çok derin üzüntülere gark oldu. Acıların acısını yüreğinde en acımasızca şekilde yaşadı. Bir türlü erkek çocuğu ol mayınca ve bu acıları bir kez daha yaşamamak için ikinci eş olarak Türkmen kızı Hazal'ı, ilk eşinin üstüne kuma olarak getirip evlendi.

Hazal'dan da beş kızı oldu. Yine oğlu olmadı. Aynı duyguları yaşamaktan saçlarına ak düştü. Gönlü onmaz yaralar bulup gündüzleri gece, yazları kış oldu. Ağustos sıcağında da- marında akan kan ısınmaz oldu. Dünya malı ve mülkünün gönlü hoş etmediğini anladı.

On kız çocuğundan en küçük kızı Aspir'di. Babası Aspir'i hep oğlan niyetiyle sever, o- nun isteklerini sorgusuz, sualsiz yerine getirirdi. Göz bebeği gibi bakar, korurdu. İçindeki oğ lan özlemine Aspir'e odaklayıp, bir nebze olsun O'nunla teselli bulmaya çalışıyordu. Fakat her şey nafileydi. Göksu nehrinin yatağını Kocabeyoğlu'nun yüreğine çevirseler ve dağlara zemheride yağın kar tanelerini ciğerine odaklasalar yada karakış günlerinde Yunt dağının başında giysisiz ayazda bekletseler bile yürekte köz olmuş " Erkek Çocuk" ateşini, özlemine söndürmesi imkansız gibiydi. Yapmacık, suni şeyler "Asıl" ın yerini asla tutmazdı.

İnsanların düşünselinde erkek çocuk insanı omuzu kabartan, çok olan ayrıcalıklı bir insan yapıyordu. Ona ayrı bir saygınlık kazandırıyor. Erkek çocuk sahibi "Er" kişi oluyor du. Erkek çocuğu olmayan yarım, engelli bir kişi olarak tanımlanıyordu. Kimse çocuğu vereninde, alanında kainatın sahibi ve içindekilerle birlikte yaratıcısı Cenab-ı Zül' Celal Hazretle ri olduğunu düşünmüyordu. Bencil ve sonu çıkmaz sokak olan bir sevda için didiniyordu.

Esasında bu dert bambaşka bir şeydi Beyoğlu için. Bu derdin çaresi; " Ancak yeniden üçüncü hatunla izdivaç yapmasıyla mümkün olabildiğini" düşünüyordu. Üçüncü hatunu alabilecek gücü, kudreti, malı, mülkü ve her şeyi vardı. Sağlığı da yerindeydi çok şükür. Debi derya kenarında Selinti'den (Gazipaşa) atına binince atı, başkasının bir karış toprağına basmadan dağı taşı aşarak hep kendi mülkü üzerinde Toros dağlarını aşıp 1300 rakımlı yaylaya konuşlanan Lamos'a ulaşırdı. Oradan Ermanak üzeri Bucakkışla ve Yellibel'i aşarak Karaman'a vara bilen kendisi değilmeydi ?

Taşeli yöresinde Navağı'da Bey naibi olmak çok önemliydi. Burası Türkmenlerin yur duydu. Dere tepe vuruşarak, savaşarak kazanılan topraklardı. Taşeli'de Bey vekili olmak çok büyük onurdu. İnsanlar arasında şanın, şerefin itibarın artıp sözün dinlenir oluyordu. . As-l../...

As-7-

Allah(cc) bu şanı, şerefi her kese nasip etmezdi. Üçüncü hatunu almak o'nun hakkı olmaya- cakda kimlerin hakkı olacaktı. Adalet böyle olmalıydı.

Erkek evlat veremeyen kadınlar yüzünden soyu soppu ve zürriyeti bu dünyadan silinip gitmemeliydi. Şanı ve ünü mutlaka sürdürülmeliydi. Bu iki hatun, kendisine bir erkek evlat veremedikleri için yeniden evlenmesinde zerre kadar kabahatı ve günahı olmazdı.

Keşke eşi olan bu kadınlar, birbirine nisbet edercesine on kız çocuğu doğuracağına içlerinden bir tanesi erkek olsa, şahane olmaz mıydı ? . Taşeli oba beyleri ile diğer oba ileri gelenleri doğan oğlanın şerefine konağın damından bahçeye kütük atsalar çok güzel olurdu.

Türkmen adetleri usulünce; yeni evlenen çiftlerin doğan ilk iki çocuğu kız olup sonra doğan üçüncü çocuk erkek olursa bunu kutlamakla birlikte uzun ömürlü ve bahtının açık olması için çocuğun babası evinde adı kulağına ezanla okunduğu vakit damdan kocaman bir odun kütüğü bahçeye atılır.

Yeni doğan erkek çocuğun babası kütük atmanın onuru karşılığı olarakta şenliğe katılanlara ziyafet verir. Beyoğlu'da içinde köz olup cayır cayır yanan özlemi; " En az on sığır, on deve ve yüz keçi keserek kazanlar dolusu aş yaptırmak ister. Göktepe ve Barcın, Gökbel, Karalar ile Yunt yaylaklarında eğleşen Türkmen obalarından dostları davet ederek Taşeli'nde duyulmamış büyük bir düğün, şenlik ve mevlüt okutarak kutlamayı çok arzular. Hatta şenliğe Karaman'dan Beyliğin Beylerbeyi ile diğer secere-i taalluktan hısım akrabaları çağırıp konuk etse ne güzel olurdu"

diye hayal eder.

Lamos'ta Bey vekilinin bu alemde asla içi yaralı, gönlü ezik ve yüreğinde köz olmuş bir özlemi olamazdı. "Ahd" diye bir nesne tanımıyordu. Her istediği mutlaka olmalıydı. La kin eşi olan kadınlar ahdını yerine getiremeyip yüreğini can evinden dağıladılar. İki kadın on kız dünyaya getirip bir erkek çocuk sahibi yapamadılar. O'nu bu alemde mutlu ve mesut e- demediler.

Bu kadınlar Allah'ın bahşettiği servetin, malın mülkün içinde boynu bükük, gönlü kı rık, ezik yaptılar. Kadir, kıymat bilemediler. Bu böyle asla gitmezdi. Bunlar yeyip içip kız ço- cuk doğuruyordu. Mutlaka yeniden evlenip bir erkek çocuk sahibi olmalı, göğsünü gererek yaylaklarda başı dik dolaşmalı ve sohbetlere gönül huzuru ile katılmalıydı. Yüzü hep güleç, gönlü şen ve ruhu mutlu olmalıydı. Züriyetini devam ettirmeliydi.

Karamanoğulları Beyliği Beyi Burhanettin Emir Musa Bey Taşeli yöresinin İslamiyetle daha çabuk haşır, neşir olup kaynaşması, müslümanlığın daha iyi nüfuz edilmesi ve insanla rın Hakk yolunu bulup dinine uygun takva içinde yaşaması, İslam ilahiyatin yaygınlaşması i çin Ermanak'a ilim yurdu Tol Medrese'yi yaptırır. Bu önemli bir eserdir.

Ayrıca bölgenin ö- nemli yerleşim yerleriyle birlikte Lamos'a da kendi adına Emir Musa Paşa Camisini yaptırır. . As-1./...

As-8-

Emir Musa Paşa Cami mütedeyyin Müslümanlar ve bölge için çok önemli bir eserdir. Caminin inşaatı esnasında önceki Karaman Beylerinden Ahmet Beyin oğlu olan yeğeni O- mar'ı Bey naibi olarak Lamos'da görevlendirir. Burhanettin Musa Bey'in yeğeni Omar, tüm işleri takip ve kontrol eder, yönetir. Böylece Lamos'a yerleşir. Bilahare birkaç yıl sonra bura dan evlenir. Babası Bey Ahmet'in ve amcası Burhanettin Emir Musa'nın adına izafeten soy- daşları hep kendisine "Omar Bey" yerine " Kocabeyoğlu" diye hitap ederler.

Kocabeyoğlu Omar, Lamos'un güneye nazır cephesinde, çam, meşe ve ardıç ormanları ile karşı, karşıya gelen ve önündeki çiçek deresinden şiril şiril su akan yüksekce bir mekana taş duvar üzeri iki katlı ve on beş odalı bir konak yaptırır. Konağın etrafı yüksek taş duvarla çevirili olduğu için korunaklı şato veya kaleyi andıran bir yapı olur. Konağın alt katın da devasa bir giriş kapısı vardır. Beyoğlu alt katta ata binip, indiği binek taşına kadar atın ü zerinden inmeden bu kapıdan rahatça girip, çıkabilmektedir. Bordo kapı çok yüksektir.

Henüz yerleşik düzene tam geçmeyen obalarda kıl çadırlarda yaşayan ya da Lamos' da tek katlı derme çatma oba evlerde hayvanları ve keçileriyle birlikte yaşayan Türkmen'ler, iki kat üzeri taş duvarla örülü ve on metre yükseklikte yapılan konağı ve kapısından da rahvan atın rahatça girebildiği büyük bir kapıyı görünce hayrete düşüp, şaşkınlık içinde ka lır lar. Göçebe yaşayan obalar için iki katlı taş yapı önemli bir gelişmedir.

Bunu görenler kendi kendilerine gizliden konuşarak içlerinden sessizce; "İnsanın terbiye edilmeyen nefsi, dünya nimetleri ve şatafatlı yaşama daha çok tamah ettiği, böylece aklın önüne geçen nefsin Allah'ın (cc) bahşettiği nimetleri nasıl çarçur ettiğini" düşünüp kendilerince ibretlik ders çıkarmaya çalışırlar.

Kocabeyoğlu Omar, Burhanettin Emir Musa Bey'in yeğeni olması hesabıyla bu bölge yi Lamos'dan yönetmeye başlar. Emir Musa Bey Camisi adına Lamos köyü sınırları içinde ve Fariske ile Uğurlu Köristan mevkinde vakfedilen taşınmaz vakfiyeleri ve Beyin kendisine a it diğer özel mülkü bağ ve bahçelerin yanısıra diğer tüm taşınmazları yönetir, iradını alır.

Nitekim Lamos'un halen " Omar Yeri" ve" Omar Muğarı" mıntikasının yanısıra "Beğ yeri " mevkisinde "Cellah" yerinde dere kenarında asırlar öncesi dikilip yetişen ve koskoca man heybetiyle halen dimdik ayakta duran "Gedevet Ceviz" ağacı vardır. Bu ceviz ağacı XIV. Yüzyıldan asrımıza kadar doğa şartları ile insan tahribatına direnerek gelmiştir. Gedevet Ceviz ağacı eski dönemin hatıralarını yansıtmaktadır. Her yaprağı ve dalın da, nasırlaşmış eli andıran dış kabuğunda ve Allah'tan pervaneli esintisinde bir tarihin sahi feleri yazılıdır. Lamos'ta yaşayan insanlar mıntıkların aynı isimlerini kullanmaya devam et tikleri halde Gedevet Cevizi ile hasbihal etmemektedir. Hatırını , görüp geçirdiklerini sorup dinlediklerinden ders çıkarmamaktadır. Yüz yıllara meydan okuyan ceviz ağacı, yaşayıp gör . As-1./...

As-9-

dükleri ile duyduklarını her yaprağı kıbrıştığında sağır kulaklara hece hece fısıldamaktadır. Fakat bu sesi duyan kulak maalesef yoktur.

Peygamber Efendimiz Hz. Muhammet(s.a.v.) zamanı ile dört Halife döneminin yanı sıra Emeviler, Abbasiler devrinde savaşta kazanılan ganimetlerin, servetlerin beşte biri Bey tül mala (Devlet Hazinesi) ayrılırdı. Türk'ler islam dinini kabul etmeye başladıkları VIII. Y.Y. dan (M.S.750.yıl) sonra Anadolu coğrafyasında kurdukları Selçuklular, Beylikler ve Osmanlı İmparatorluğu hükümrانlığında geçmişten gelen sünnete uygun görenek, gelenek sonucu savaşta kazanılan ganimetlerin beşte biri Beytül mala (Devlet hazinesi) ayrılmaya devam e -dilir. Türkler bu kuralı, her ahvalde, ortamda ve yönetimde içtenlikle benimseyip uygular. Bu kuralda asla taviz verilmez.

Kocabeyoğlu Omar'da sosyal, dini ve hayri işleri için bölgede yerleşik ve göçer Türk men aşiretlerine öşür ve zekat vergisi salıyordu. Türkmen obaları sakinleri bu vergileri vermek, önemli konuları danışıp, icazet almak üzere Bey vekilinin eşiğini devamlı aşındıran insanın biri geliyor, biri gidiyordu. Böylece konağının hanei mahremiyeti kıyısından, köşesin - den zedeleniyordu. Gizli kapaklı bir şey kalmıyordu.

Nitekim Beyoğlu'nun en küçük kızı Aspir'in güzelliğini gören kişiler, obalarına gidince konakda bir peri kızı gördüklerini ağızdan bal akan sözlerle anlatıyordu. Aspir'in güzelliği şanı ve şöhreti Barcın, Yunt ve Karalar yaylaları ile civardaki obaları da aşarak beyliğin tüm yurdu Karaman'dan (Larende) Alanya (Alaiye) ve Silifke arasında dilden dile konuşulur ol- du. Bıyığı terlememiş yağız Türkmen delikanlılar Aspir'i görebilmek için her gün Lamos'a gi der, gelir ve yolları arşınlar ve yolunda yatanlar oldu.

Elli yaşını deviren Kocabeyoğlu'nun yakın arkadaşları ve obalardaki dostları onun er- kek evlat isteme yönünde saplantı haline gelen içsel, ruhi bunalım ve çekişmelerine, huzur- suzluklarına bizzat tanık oluyorlardı. Beyoğlu'nun mutlu olmadığını aralarında konuşuyor - lar ve kaprislerini çekilmez buluyorlardı. Bunun çözümü için ellerinden bir şey gelmediğini biliyorlardı. Böyle giderse ve erkek çocuk sahibi olamazsa Beyoğlu'nun soyu soppu kuruyup gidecekti.

Bu yönüyle de ona hak veriyorlardı.

Fakat Beyoğlu, yeni izdivacı belki kendi kızları ile yapabilir ihtimaliyle ona kerhen de olsa hak ve destek verip katlanıyorlardı. Böylece Beyoğlu'na daha yakın akraba ve hısım olma yolu açılabilirdi. Bu hımsılık sayesinde bir eli yağda, bir eli balda olarak dünya nimetle - rinden daha fazla istifade etmek, yoksulluğu yenip yabana sürmek, çileli yaşamdan kurtulmak olacağına bilinceydiler. Bu tatlı rüya, evinde genç kızı olanlar için biçilmiş kaftandı. Ye niden evlenmesi için Beyoğlu'na öneride bulunup, gammazlayarak aklını iyice karıştırıp bu- nalıma sokuyorlardı. Bu haleti ruhuya içinde günlerini ve aylarını geçiren Kocabeyoğlu, bir süre avı sıra - . As-l./...

As-10-

sında göksu nehrinin kolu üzerinde bulunan Çayarası mevkinde konuşlanmış Gök Gözler obasında gördüğü "Dilan" adında on altı yaşında bir Türkmen kızıyla evlenmeye karar verir. Bu çok ani bir karar olur.

Beyoğlu'nun bu ani kararına yakınında bulunan herkes çok şaşırır. En başta kızları ve damatları bu evliliği tasvip etmezler. Bu izdivacı; Yaradan'ın adaletine, emrine ve erkine aykırı bularak bir nevi baş kaldırı sayarlar. Şaşkın insan işi olarak görürler.

En sonunda Dilan, Beyoğlu'nun üçüncü eşi olunca, gönlünce kızını uygun gören kişilere rin rüyası biter. Beklenti içinde olan kişilerin umdukları dağlara kar yağar, elleri avuçları içinde bom boş kalır. Umutları mum gibi sönüp eriyip gider. Vücut dilleriyle belli etmemeye büyük gayret gösterirler. Fakat, gönülleri kırılır, Kalben küserler. Beyoğlu'na olan yakın davranışlarını azaltırlar. Samimi olmaktan adım adım uzaklaşırlar.

Dilan hırslı, gözü pek ve çevresindeki kişilere hep yukarıdan bakan ve karşısındakinin her hareketinden kuşkulanan, gölgesinden bile şüphe eden yabani bir kişilikti. Titizliğinden dolayı kendi içsel barışını sağlayamadı. Bu yaşa gelinceye kadar mutluluk mefhumunu tatmadığı için başkasının küçük dünyasında oluşan anlık sevinci, mutlulukları hep kıskanan bir genç kızdı. Kocaman konakta tek başına ve sorgulayan gözler altında mutlu olması, yakalaması imkansız gibiydi.

Konağa kuma olarak gelmesi de bir dezavantajdı. Beyoğlunun önceki eşleri olup üzerlerine geldiği kadın analara saygı duymuyordu. Varlıklarından rahatsız oluyordu. Eşinin kendiyi yaşıt veya büyük çocuklarını hep hor görürdü. Konuşmak, görüşmek bile istemiyordu. Kendinden küçük kişileri kim olursa olsun fırsat buldukça azarlayıp, haşlıyor, kalbini kırıyor du. Küçük çocuklar yanına yaklaşamıyor ve azarlanmamak için köşe bucak kaçıyorlardı. San ki insanların üzülmelerinden özel zevk alan ve onları üzgün görünce daha çok sevinen, neşelenen bir karakteristik yapısı vardı.

Pek tabii olarak Dilan'ın bu nemrut tutumundan Aspir'de nasibini alıyordu. Dilan, gör düğü her yerde Aspir'in bir yanlısını bulur, beraber olduğu insanlar arasında onurunu renci de eder ve özellikle onu üzme için bilerek hırçın ve kızgın bir eda ile ağır söz söylüyordu. Aspir ile aynı yaşta olmaları O'na bir hak veriyor sanıyordu.

Ayrıca Beyin ahabap ve dostlarının veya vergisini, öşürünü getiren Türkmen eşrafının o lur, olmaz işler için gece gündüz demeden sürekli konağa gelmelerini istemiyordu. Misafir- lere bir tas soğuk ayrıntı bile zoraki ikram ettiriyordu. Kimsenin, olduk olmadık ve vakitli vakitsiz zamanlarda çat kapı konağa gelmesini istemiyordu. Konakta yaz gününde tufan es tiriyordu. Habersiz gelenleri Beyoğlu'nun yanında sözüyle hem rencide hem geldiğine piş-man ediyordu. . As-l./...

As-11-

Dilan konağa gelmeden önceleri insan sesinden ve çocuk cıvıltısından pür neşe içinde cıvıl cıvıl olan konak, artık matemlere bürünük vaziyetteydi. Konak odaları arının vızıltısı du yulacak kadar sessizdi. Maalesef Beyoğlu selam verecek adam bulamıyordu konakta artık.

Beyoğlu'nun en büyük damadı kara Davut, değirmende akşama kadar öğütülen unla rı yün çuvallara doldurup on katıra yüklettikten sonra iki bacanağı eşliğinde kızları, kadınla rı ve çocukları köye doğru yolcu eder. Aspir, değirmene kadar gelmişken yıllardır görmediği muhterem hocası ve dervişi Bügülü Babanın sohbetine de katılmak, ondan feyz almak isti -yordu. Onun için sohbetten önce köye gitmesinden Aspir memnun değildi. Müridi olduğu dervişi ile hak yolunda gönül diliyle görüşüp, konuşacak ve hasbihalde bulunup zikir çıkar- maşı gerekiyordu.

Adını bile bilmediği ancak içi bir başka kaynayıp ısınan ve kalben yakınlık duyduğu bu meçhul yağız delikanlı ile aynı mekanda biraz daha olmayı içtenlikle çok istiyordu. "Şimdi; işler bitirilmeden bu vakitte köye gitmek de nerden çıktı " diye düşündü. Böylece eniştesinin köye göndermesine çok üzüldü. Değirmende sabaha kadar kalmanın bir yolunu aradı. Bunun için didinip durdu. Fakat daha makul bir yol bulamadı.

Dervişi Bügülü Baba'ya danışmak istedi amma, bunu başaramadı. Çünkü annesi ve teyzeside köye gidiyordu. Onlar olmadan değirmende kalması imkansızdı. Köye varınca yi ne Dilan'ın zulmüne, kapislerine maruz kalacak ve yaşamı zindan olmaya devam edecekti. Bir kere bundan kurtuluş yoktu. Dilan'a anneside söz söylemiyordu.

Kocabeyoğlu'nun aradan geçen beş yıla yakın zaman zarfında Dilan'dan çocuğu olma dı. Dilan'ın kısır olduğu anlaşıldı. Bundan böyle çocuk sahibi, ana olamayacağı Taşeli'de yerleşik tüm oba ve köylerde konuşulmaya başlandı. Dedikodular alıp başını gitmişti. Dilan Be- ye erkek çocuk değil kız çocuğu bile veremiyordu. Esasen çocuğun olması, bilen ve anlayan için bir takdir-i İlahiydi. Dilan içinsé konağın serveti ve bolluk içerisinde yaşama sevdasıydı.

Dilan analık duygusunu bir türlü tadamadı ve yavrusunu kucaklayıp kokusunu hisse demedi. Konakta veya çevredeki konu komşu kadınlar Dilan'dan, oda onlardan adım, adım uzaklaşmaya başladı. Kocaman konakta yaşayanlar birbirinin yüzünü görmez oldu. Eskiden olduğu gibi akşamları sinilere kurulmuş sofraya yemeğinin başında bir araya gelmez ve görüşmez oldu. Aspir genelde ailesiyle birlikte oluyor ve diğer konak efradı da birlikte hareket e- diyordu. Bir nevi ayrışma başlamıştı. Beyoğlu da yakınlık gösterme bakımından kantarın to- punu Dilan'dan yana ağıdirmıştı.

Dilan, çocuğu olsun diye oba hekimlerine ve nam salmış ebe ninelere yaptırmadığı bitkisel ilaç kalmadı. Ebelerin tavsiye ettiği otları dağlardan bulup, toplamak için özel ekip görevlendirdi. Konağın her köşesinde kese kese ilaç olmayı bekleyen ot yığını vardı. . As-l./...

As-12-

Nefesi kuvvetli derin bir hoca duyduysa hemen Beyoğlu ile birlikte onun kapısına va rıp şifa arıyordu. Böylece

hocalara yazdırdığı muskaların ve yaptırdığı duaların, tavsiye edilelen okunmuş su dolu güğüm ve ibriğin hatdi, hesabı bilinmedi. Bu okunmuş sular ile devam lı banyo yaptı ama her şey boşunaydı. Bu alemde ki tüm nimetlerde, mülkte olduğu gibi çocuğu veren ve alan da Allah'(cc)tı. Bunu akıl edip bir türlü düşünemediler. Dizginlenmiş hırs gözlerini kapladığı, kalpleri kör ettiği için artık akli selim bir şey düşünmüyor, gör müyordu.

Köy ve obalardaki insanlar arasında ve de yeni yetme çocuklar arasında "Çocuğu ol- muyor" dedikodusu türü laflar aldı başını gitti. Bu sözler ve türlü türlü dedikodular kulak -tan, kulağa duyuldukça Dilan, iyice bunalıma girdi. Hal ve hareketleri konakta ve çevresin- de artık çekilmez oldu. Konakta tatlı bir aş yenmez ve kimse çocuk lafi edemez, çocukla ko nağa gidemez ve Dilan'ın yanında ana ve babalar çocukları sevemiyordu. Bunu duyan çocuklar da Dilan'ı gördükçe köşe bucak kaçar, saklanır oldu.

Kocabeyoğlu, saplantı ve yersiz bir erkek çocuk isteği yüzünden ailesel ve şahsi huzurunun kaçmasına içten içe iyice üzüldü. Erkek evlat ararken şimdi kız çocuğu bile arar duruma düşmüştü. Tüm bu başına gelenler deli gönlünü eğleyememesinden ileri geliyordu.

İkinci eşi ve Aspir'in annesi Hazal sevecenliği, cana yakınlığı, saygın kişiliği ve iş gör me, bitirme melekesiyle halkın gözünde " Hanım Ağa" konumuna erişmişti. Beyoğlu günlük işlerine yardımcı olup azalttığı için her yönüyle onu çok arıyordu. Hazal itibarına değer ka- tan bir eştı.

Hazal'sa, konakda gördüğü, duyduğu ve dişini sıkarak çektiği, katlanarak yaşadığı ma nevi işkenceler yüzünden derin üzüntüye gark oldu. Sonunda hasta olup yataklara düştü. Buna da en çok üzülen Aspir oldu.

Beyoğlu, bu fani dünya malının insanları asla mutlu etmediğini sonunda anladı. Tüm aile efradı birer birer yanından uzaklaştı. Sofrasında bal aşın, tatsız tuzsuz, yavan hale geldiğini üzümlere hissetti. Mutluluk içinde geçen günleri geride kalıp yaşadığı hayat çekilmez ha le geldi. Mutluluğu kaybolup kuş gibi uçtu.

Mutsuz olmasının baş sorumlusunun kendisi olduğunu en sonunda anladı. Fakat iş, iş ten geçeli çok zaman oldu. Hayat köprüsünün altından çok sular aktı. Mutluluğunu geri getiremezdi ama yeniden yakalamasına umudu vardı. Kocabeyoğlu, Dilan'ın etkisi altına girmekten de kendini engelleyemedi. Dilan ne der se onu yapar ve onun sözünden dışarı çıkmıyordu. Bütün önemli kararları artık Dilan alıp keyfe, keder uyguluyordu. Kimseyi hesaba almıyor, sözüne itibar etmiyor, başına buyruk . As-I./...

As-13- hareket ediyordu. Beyoğlunu bile dinlemez oldu. Bir nevi yeni Bey vekili oydu sanki. Taşeli'nde kestiği kestik ve astığı astık gibiydi. Her gün bir başka gaddar oluyordu.

Hatta Gökgözler obasından Annesi, babası ve diğer aile efradını getirip konağa yerleş tirdi. Ağabeyi Toygar için tek kişilik bir oda açtı. Böylece konak odaları önceden ibade eden ve kullanan kişilere yetmez oldu. İnsanlar üst üste kalmaya başlayınca aynı odada kalanlar arasında bambaşka bir huzursuzluk alanı doğdu. Görümcelerine mesaj verircesine; "Yerini beğenmeyenlerin konaktan ayrılabilceğini" hususunu konuşmalarında ima etmeye başladı. Bu sözü işiten Beyoğlu'nun kızları ve damatları istemeye, istemeye konaktan ayrıl dı. Buna da en çok üzülen yine Aspir oldu. Her taş sonunda onu yaralıyordu.

Aradan geçen zaman zarfında Beyoğlu'nun damatları, kızları ve torunları konağa kor ka, korka sadece önemli günlerde gelir oldu. Artık her gün de gelmiyorlardı. Torunlar dede leri ve ninelerini, onlarda torunlarını özlüyordu. Hane içindeki özlem, ayın güneşe kavuşma sı için duyduğu istemden ve çölün bir damla yağmur beklemesinden katbekat fazlaydı.

Kadın ana Hazal'ın bir Cuma sabahı aniden vefat edip, Hakk'kın rahmetine kavuşması nın acısını bile kızları, damatları ve sevenleri konakda yaşayamadılar. Konağın her köşesin - de anıları bulunan ve hep beyinin yanı başında olan Hazal'ın ölümü sanki konakda hissedil medi bile. Sevenleri ile komşuları ve akrabaları gönüllerince taziyeye gelemediler. En azın dan kırk gün yas tutulması ve matem havası sürdürülmesi gereken konakta üç gün bile yas havası olmadı. Bunun da en önemli nedeni Dilan'ın despot ve otoriter tutumu ve eskiyi ha- tırlatan ne varsa konaktan silip, atmasıydı.

Yine de en büyük acıyı yüreğinde hisseden ve çok üzülen Aspir'di. Canı kadar çok sev diği annesini genç yaşta kaybetmek ruhiyatında bunalıma yol açtı. İçine kapanıp odasından dışarı adım atmaz ve kimseyle konuşmaz ve görüşmez oldu. Yemeden, içmeden kesilerek her geçen gün zayıflamaya başladı.

Aspir'in acı dolu bu günlerinde gördüğü ve yaşadığı en olumlu ve iyi şey, değirmende gördüğü gencin hocası Büğülü Baba ile beraber babasına taziyeye gelmesi ve annesi için Kuran-ı Kerim azimü Şan'dan "Yasin-i Şerif" ve "Aşır" okumasıydı. O gün yüzünde gülücükler açtı. Gönlü mesut, bahtiyar oldu. Neşesi nispeten yerine geldi. Kalbi sevinçle doldu. Kalbden, kalbe olsa bile dervişi ile ruhen iletişim kurma imkanı buldu. Onun görgüsü ve bilgisin den, ders alıp feyzlendi.

Derviş Büğülü Baba konağa kadar gelmişken Beyoğlu'nun erkek çocuk istemi için eşi ile birlikte dere tepe dolaşarak gülünç duruma düşüp yöredeki yediden yetmişe insanların dilinde pelesenk olması ve en önemlisi itibarını zedelemesi konusunu hakkında Beyoğlu ile çok özel bir görüşme yapar. Kocabeyoğlu'na doğrudan doğruya: . As-I./...

As-14- "Kainatı yoktan var eden, Ademoğlunu topraktan yaratıp özünden de ruhunu veren Allah-u Teala (cc) Hazretleri, yarattığı canlının cinsiyetini de kudretiyle belirler. Yaratılmış insanla rın bir baba, ana olarak çocuğun cinsiyetini belirlemede yetkisi ve tesiri yoktur. Buna gücü ve kudreti yetmez. Bu konuda yaptığı her şey boşunadır. Bunda çocuğu, dokuz ay karnında taşıyan anasının ise hiç dahil olmaz. Bunu böyle bilecen. El alemin diline düşüp gülünç hale gelmeyece" der.

"Ayrıca baba ve ana için evladın kız, erkek diye ayrımı olmaz. Ancak evladın, çocuğun hayırlısı olur. Allah'ın (cc) verdiği evlat çocuk, ister kız olsun ve isterse erkek olsun, yeter ki sağlıklı ve hayırlı olmasını istemelisin. Zira Rasulüllah Efendimizden rivayet edilen bir hadi- si Şerife göre; " İnsanoğlu öldüğü zaman "Amel Defteri" kapanır. Ancak şu üç kişi bundan müstesnadır, Ki ramen Katibin melekleri bu kişilerin hayrını yazmaya devam eder. Amel defterleri açıktır: 1) Sadaka-i Cariye (Hayır için yapısal eserler). 2) İstifade edilen Hayırlı ilim. 3) Ardın sıra sana dua

edecek hayırlı, Salih Evlat " bırakınlar.

Amel Defterini açık tutmaya nail olmak için çalışacaksın ve kalbini Allah'a (cc) açacan, bunun harici boştur. Aman sakın şirke düşmeyeceksin. Obadan obaya koşturarak kapı kapı " Erkekçocuk" diye dolaşmayacaksın. Yaratılmış kulun yaratıcı olamayacağını iyi bileceksin. Burada harcadığın emeği Allah'a (cc) dost olabilme ve takva içinde yaşayıp rızasını kazana bilmek için sarf etmelisin" diye telkinde bulunur.

Annesi Hazal'ı ahirete uğurlayan Aspir, annesinin ruhunun şad olması, Yüce Mevla ta rafından günahları affedilerek cennete kabul olması ve kabirde azap çekmemesi için odasın da sabahlara kadar Kur'an okuyup, dua eder. Odası bir çilehane olur. Her anıAllah'a yalvar-makla geçer. Peygamber Efendimiz den şefaet ister ve Allah dostu erenlerin, evliyaların ve Mürşid-i kamillerin yüzü suyu hürmetine anasının bütün günahlarından bağışlanması ve Fir devş Cennetinde gönenmesi için yalvarıp, yakarırdı. Yalvarmaktan kendinden geçer.

Aspir sabahlara dek süren duası ve içten yakarışı esnasında kendinden geçip, hüngür hüngür ağlayıp, göz yaşı döktüğü zaman çok oluyordu. Ne yazık ki çektiği acıları, üzüntü- ri ve yalnızlığı paylaşacak candan bir dost, arkadaş bulamıyordu. Kocaman konakta sığına- bilecek kimsesi yoktu. Herkes yer yarılmış, içine girmişti. Oda kendi halinde kabuğuna çeki lip odsından dışarı adım atmaz ve görüşüp, konuşmaz oldu.

Aspir günlerce odasında kaldıkça anasının sıcaklığını daha çok hissediyordu. Ona daha yakın olduğunu düşünüyor ve onunla geçen kısacık ömrünü yeniden yaşıyordu. Yalnızlığı es nasında odasında annesinin varlığını, hayalini daha iyi hissediyordu. Kısacık ömre sığın anı- ları bir bir canlanarak gözünün önünden geçiyordu. Böylece çok mutlu oluyor ve de üzümlü yordu. Keşke anası yaşasaydı da başına gelenleri onunla bir bir paylaşırsa, içini dökseydi. . As-I./...

As-15-

"Ahvali hali ve yalnızlığı, Yunt Dağı başında yalçın kayalarda bulunup yuvadan çıkamayan kartal yavrusundan farksız" şeklinde düşünüyordu.

Çocuğu olmadığı için konakta akıbetini, geleceğini ve evliliğini pek olumlu, parlak gör meyen Dilan, eninde sonunda başına gelebilecek hadiseleri şimdiden önlemek istiyordu. Ya ni Beyoğlu'nun kendi üzerine de kuma getirmesini istemiyordu. Böyle bir hadiseyi işin ba - şında şimdiden önlemek ve konakta ki bu şatafatlı yaşamdan uzaklaşmak istemiyordu. Bu- rada ilelebet, köklü şekilde kalıcı olmayı sağlamak uğruna erkek kardeşi Toygar'ın Aspir'le evlenmesini mutlaka sağlamalıydı. Bu dahiyane fikrini muhatabına sorup danışmadan, fik rini almadan gönlünce uygun, münasip gördü. Bu işin bir yolunu, yordamını bulup, her şeyi göze alarak punduna getirmeliydi. Gerekirse metazoru olsa da mutlaka kardeşinin evlili ğini ayarlayıp gerçekleştirmeliydi. Mademki çocuk sahibi olamıyordu. Hiç yoktan bunu bari yapabilmeliydi. Bundan sonra tüm gücünü bu işe ayıracak ve rüyasını gerçekleştirecekti.

Konağa geleli beri yok yere çektiği acıları ancak bu evlilik dindirebilirdi. Bu düşünce- sini bir akşam vakti yemekte makul bir dille ballandıra, ballandıra Beyoğlu'na anlattı. Yüzü kızarmadan olmayanı olmuş gibi anlattı. Sözlerinin arasına gerektiği kadar yalan ve iftira ekleyerek Bey oğlunun inanması için ne gerekiyorsaözle söyledi. Yemin billah edip: "Aspir'in gizli, gizli ağabeyi Toygar ile görüştüğü, ikisinin de evlenmek istedikleri ve bu ko- nuda bayağı ileri gittikleri, esasında teklifin Aspir'den geldiği , yakında dünürcü gelebileceği ve bizlerin de onların izdivacına müsaade etmesi gerektiği " yalanını, doğruymuş gibi yüzü kızarmadan, ruhu kararmadan beyine anlattı. Gönlü kocayan ve aklı bunalan Beyoğlu'nu çok çabuk ikna etti.

Günlerden bir gün öğle vakti Kocabeyoğlu ansızın kızının odasına girdi. Kızının halini, hatırını sorduktan sonra sadede gelip, ağzındaki baklayı çıkardı. Eşi Dilan'dan duyup belleği ne yerleştirdiği sözleri, bir solukta peş peşe söylemek için kızının yüzüne bakdı : " Aspir, kızım; beni biraz dinlermisin? Seninle çok önemli bir konuyu görüşmek istiyorum. Biliyorum annenin acısını yüreğinin derinliklerinde hissediyor ve halende acıyı direm direm yaşıyorsun. İnan bende aynı acıları çekiyorum." "Maalesefu bu fani alemde ölenle ölmüyor, yaşam bir şekilde devam ediyor. Günlük ya- şam için gerekli olan işler bir nebze olsunacıları unutturuyor. Onun için işimizi aşımızı takip ediyoruz. Acılardan ancak böyle uzaklaşabiliyoruz." "Sen, annen Hazal'dan bana yadigar en küçük kızımsın. Bu hayatta en değerli varlığımın. Senin, benim kalbimde bambaşka bir yerin var ve diğer çocuklarımdan farklı bir önemde- sin. Bu dünyada senin mutlu olmanı çok istiyorum. Bunu canı gönlümden diliyorum.Bana düşen bir şey varsa seve seve yapmaya hazırım." " Dilan 'ın erkek kardeşi Toygar'la yakinen görüşmene de çok sevindim. Böyle bir izdivac ailemiz için de çok iyi olur. Bu konuyu çok iyi düşünmüşsün. İnşallah hayırlı olur." Der. . As-I./...

As-16-

Aspir, oturduğu yerden hışımla ayağa kalkarak ve avazı çıktığı kadar bağırarak: " Baba sen ne diyorsun, ne görüşmesi, ne evliliği. Bu da nereden çıktı. Ben kimseyle ne gö rüştüm, ne de konuştum. Ben anamın yası için karaları bağlamışam. Yasımın içinde yaşama ya çalışıyorum. Şimdilik evlilik falan düşünmediğim gibi o adamla evlenmeyi asla düşünmü yorum. Aklımdan bile geçirmedi. Allah yazdıysa bozsun " diye cevap verir.

Aspir'in çok kesin ve kararlı sözleri karşısında biran bocalayan ve kızına ne diyeceğini bilemeyen Beyoğlu, Dilan'ın anlattıkları ile kızının tutumunun örtüşmediğini anlar. Bu izdi- vaçdan haberi bile olmadığını, böyle bir görüşme gerçekleşmediği anlayınca yine de kızına: "Böyle bir evliliği hem ben ve hem de üvey annen Dilan çok istiyoruz. Bu sayede konağımız yine coşkulu ve neşeli olduğu eski günlerine kavuşacak ve böylece herkes çok mutlu mesut olacaktır. Sen yine de bu konuyu iyice bir düşün, kestirip atma, doğru kararını ver. Babanın isteğini geri çevirme " diyerek odadan çıkar.

Aspir, çok sevdiği babasının bu yaşına ve asaletine rağmen Dilan'ın elinde oyuncak hale düşmesine üzüldü. Vakti zamanında küçükken gözü gibi esirgelediği yavrusunun haya- tiyla ilgili bir konuda doğru karar verememesi çok üzücüydü. İstemediği bir adamla evlen - mesini istemesi düşündürücüydü. Bu babasının tek başına aldığı bir karar olamazdı. Mutla ka bunda Dilan'ın etkisi vardı. Esasında hali acınacak durumdaydı.

Rahmetli anasının Rabb'ine (cc) kavuşmasından sonra babasının kendine karşı tu -tum ve davranışında olan değişiklikleri bir türlü anlayamadı Aspir. Hattı zatında babasının tutum ve davranışları Dilan geldikten sonra pek çok değişikliğe uğramıştı. Çok önemli haya ti konularda böyle aceleyle karar vermesini istemesi manidardı. Baba olarak tüm önemli kararlarda Dilan'ın ağzından çıkacak sözlere bakmasına bir anlam veremiyordu.

Babası ve Dilan'ın, istemediği adamlarla evlenmesini sağlamak için gelecek yaşantısını zehir ve zindan edecek şekilde başına kara keçi kılından daha kara bir çorap örölmek istendiğinin farkına vardı. Bu üzücü durum için Allah'ına sığınmaktan başka çaresi olmadığını bile yastığa kapanıp hüngür hüngür ağlamaya başladı. Hıçkırarak ağladıkça ağladı...

. As- 1./...

Süleyman YILDIZ

Lemos5303

ASPIR (BÖLÜM - II)

As-17-

ASPIR

BÖLÜM : II

İnsan, aile içinde ve ya arkadaşlar ile dost meclislerinde sohbet ederken ya da kendi kendini sessizce derinden dinlerken bazen duyguları, beklentileri, istekleri ve imkansız gibi görülen bazı düşünceleri gönlünden, içinden geçer. Özlemleri zirve yapan duygulardır. "Gurbette olan oğlum, kızım veya çok sevilen ve uzun zamandır görülmeyen bir yakınım da olsa veya sağlıklı bir haber alsam. Ya da Allah'ın verdiği acı yavan, kuru soğan nimet, aş tû- kenmeden falan kişide bizimle beraber olsa, oda tadına varsa " şeklinde halisane duygu ve düşüncelerin gönlünden geçerek söze döküldüğü, dillendiği çok olur.

Aradan biraz zaman geçtikten sonra bu duygu ve düşüncelerin aynıyle gerçekleştiği ne ve içinizden geçen kişinin ansızın yanınızda belirmesine şaşırarak şahit olunur. İşte o za man insan pişmanlık duyarak kendi kendine: " Ah keşke.! Yaradan Yüce Mevla'dan başka bir dilekte bulunsaydım. İçimden geçenin bu kadar kısa sürede gerçekleşeceğini bilseydim, neler neler istemezdim ki. Mevlam'dan be nim için erişilmesi çok zor olan maddi ve manevi değeri daha büyük şeyler isterdim" der.

İnsan; " ilk kez karşılaştığı şahsı, manzarayı ben daha öncesi görmüştüm yada aynı düşünce benim içimden de geçmişti " demekten kendini engelleyemez. Bu durum; "Hiss-i Kable'l Vuku" yani " Önsezi" veya kişideki "Altıncı Hissin Kuvvetli" olma sı durumu olup Canabı Mevlanın bahsettiği çok özel bir yetenektir.

Hiss-i Kable'l Vuku (Önsezi), çok yakın bir zamanda meydana gelecek bir hadise ve o layın kişi tarafından önceden bilinmesi, hissedilmesidir. Bu his, Allah'ın insanlara bir lütfu, ihsanıdır. Her şeyde olduğu gibi Hakk'Teala böyle bir yeteneği bahşetmezse insanın bunu önceden öngörmesi imkansızdır.

Önsezi gücü kadınlarda daha gelişmiş bir ruhi fonksiyon, melekedir. Bu gizli ve kural lar üstü meleke gücünü insan; nefsini terbiye ederek köleleştirmesi ve islama uygun kazana rak harcaııp ve takva içinde yaşayarak Mevla'sının rızasını kazanması sonucu nail olabilir. . As-18-

İnsanoğlu Hakk'tan aldığı halka vermesi, onun mutluluğu için harcaması, gönlü nün kapısını sonuna kadar açması sayesinde Allah'a dostluk derecesi ve yakınlığını artır - mayı başarır. Halilullah mertebesine erişir. Allah'a (c.c.) tevekkül olan hep kazanır. Cenabı Hakk' kın (cc) rızasında taht kurdukça "Keramete" nail olur. Keramet Sahibi kişiler Allah-ü Teala'(c.c) nın Veli ve Halilullah kulları ve Peygamber Efendimizin(s.a.v.) varisleridir.

Dilan'ın ağabeyi ile evlenmesi için konakta akla sığmayan ve hayale dahi gelmiyen psikolojik baskılara maruz kalan Aspir, geceli gündüzlü çıkış yolu bulmayı düşünür. Bu dü -şünceleri doluya koyup almadığı ve boşa koyup dolmadığı için çıkılmaz bir girdabın içinde debelenip durur. Gün geçtikçe sıhhatında rahatsızlıklar belirmeye başladı ve günlerdir gözü ne uyku girmez oldu. Yaşanan uykusuzluk hali ve stresli ortam, fiziki ve düşünsel yorgunluk ile birleşince uyurgezer bir kişilik haline getirdi Aspir'i.

Odasında geceli, gündüzlü kalan ve mecbur kalmadıkça dışarı bilerek ve isteyerek çıkmayan Aspir, mütamadiyen ibadet ve Allah'ı (cc) zikir, tesbihat içinde olurdu. Derviş ile aynı mekanda sohbet edercesine ruhen gönlünden gönüle bağlantı içindeydi. Diğer vakitler de odanın içinde amaçsızca dolaşmaya, kendi kendine konuşmaya, kapıları ve dolapları tek melemek suretiyle gürültü yapmaya başladı. Bazen boş, boş bir noktaya bakmaya ve uyudu ğu anlarda sürekli sayıklamaya başladı. Özellikle gece vakitlerinde uykulu vaziyette kendi ni bilmeden konağın odalarını dolaşır oldu. Bazen de gecenin bilinmeyen bir vaktinde kona ğın bahçesine çıkıp kara dut ağacının dibinde saatlerce yarı uykulu gözlerle otururdu. Dü -şündükçe düşünür ve olmadı diyerek aynı şeyi defalarca düşünür ve en sonunda da düşün mekten mest olurdu. Uyanıp tam haliyle kendine gelince sessizce odasına dönerdi. Pek ta bidir ki bu durum Dilan'ın gözünden asla kaçmaz ve durumu hep şerre yorardı.

Etrafı taş duvarla çevrilip, üçerli üç sıra halinde toplam dokuz katran ağacı direk üze rine düz dam mimarisıyla 1344 yılında yaptırılan Lamos Emir Musa Paşa Camisi içi ve ön mahfili mütedeyyin Müslümanlar tarafından sabah namazından itibaren doldurulmaya baş landı. Namaza çok gelen olduğu için üst kattaki kadınlar bölümü de dolduğundan sohbe te iştirak etmek isteyen kadınlara yer kalmazdı.

Bunda iki bayramın aynı güne rastlaması büyük etken oldu. Ramazan Bayramı birin ci günü Cuma günüydü. Cuma Bayramı ile Ramazan Bayram aynı gün kutlanacaktı. Her za -man olduğu gibi sabah namazının edası müteakip derviş Büğülü Baba yine camide vaaz ve sohbet edecekti. Civar obalarda yaşayan Türkmenler hem dervişin sohbetine katılmak hem de soydaşlarıyla bayramlaşıp Cuma Namazını kalabalık cemaatla kılmak için Bayram Nama zından önce binekli veya bineksiz olarak Lamos' a doğru akın akın gidiyorlardı. Amaçları iba detin yanısıra namazdan önce ve sonra diğer obalardan gelen soydaş dostlarla hoş sohbet, hasbihal etmekti. . As-19-

Çiçek Muğarından ve cami önünde ki çeşmeden akan Susanni suyundan "Zemzem" niyetiyle suyunu dolduran beyaz yaşmaklı kızlar, kadınlar ve nineler dervişin sohbetini dinlemek için cami penceresi önünde, saçak altında biran evvel yerlerini almak istiyorlardı. Aceleleri vardı. Gecikirlerse caminin saçağı altında yer bulmakta güçlük çekebilir ve dervişin sesini daha iyi duyamazlardı.

İşin içinde derviş Büğülü Baba olunca Aspir, sarı zemin üzerine allı, morlu ve mavili motiflerle bezenmiş yaşmağı

başına geçirip bağladı. O'nu en iyi şekilde duyabileceği pence renin yanına ki duvarın dibine erkenden oturdu. Būğūlü Baba da maiyetin de ki müridleriy le sabah namazından önce camiye teşrif etti. Sabah Namazın edasından sonra sohbetine başlamak üzere kürsüye geçip hasbi hal etmeye başladı. Derviş baba öncelikle İslamiyeti benimseyen ve obalarda, yaylaklarda ve diğer yer leşim yerlerinde yaşayan Müslüman kişilerin uygulamada karşılaştığı dinsel sorularına açık lık getirdi. İslami konularda gerekli eğitim ve bilinçli uygulamadan yoksun olan kişilerin ya şadıkları tereddütleri açıklamalarıyla giderdi. Bilahare "İslamı yaşamaya çalışan mütedeyyin Türkmenlerin, kendilerinden önce bu topraklarda yaşayan gayri müslim kişilerden gördükleri ve duydukları dinsel ritüelleri istem dışı benimsedikleri ve günlük yaşamlarında islam adına bilmeden uygulamaya başladıkları ve böylece cahil kişiler arasında uygulanan İslamiyetin hurafe ve bid'at ile dolu olduğunu belirtti. Bunun üzerine soydaşlarımızın Müslümanlık anlayışının İslamiyetin özünden uzak -laşmaya başladığını üzülerək gördüğünü anlattı. Ayrıca maalesef bu tür hurafenin, bid'atın artarak devam ettiğini " belirtti. Nitekim; " * Kabirlerin üzerinde dini günlerin gecelerinde mum yakılması, * Evlerin duvarlarına uğur olması için ölmüş hayvan kafasının asılması, * Doğada yetişmiş büyük ağaç dallarına çaput bez parçası bağlanması, * Çocuğum olsun diye kapı kapı dolaşarak Allah'tan başkasından şefaata dilenilmesi, * Bu fani alemde zenginlik için bazı yerlere para atılması, yapıştirılması, * Ezan okunurken köpek uluması, baykuş ötmesi, * Kapı eşğine oturulmasının uğursuzluk sayılması, * Mala, mülke ve çocuğa nazar boncuğu takılması, * Hasta olan çocuğun iyileşmesi için kundak içinde köyün çevresini dolaştırılması, * Soğan, sarımsak kabuğu yakmanın günah sayılıp insanı fakirleştirmesine inanılması, ...gibi ve benzeri mahiyette ki uygulamalarınız ile alışkanlıklara bir anlam veremediği, tüm bunların " Bid'atı Seyyie" yani (Kötü Bid'at) olduğunu ve bunlara itibar, rağbet edilmeme -sini" açıkladı.

As-20- Bu tür yanlış şeyler, müslümanlıkla asla bağdaşmaz . Bunlar Peygamber efendimiz (sav) iki cihan güneşinden sonra kötü niyetli kişilerce ortaya çıkarıldığı için İslam diniyle alakası ol - madığını ve itibar edilmemesini " istedi. Sohbetin devamında ; " Peygamber Efendimiz(s.a.v.) bir Hadis-i şeriflerinde: (Şüphesiz ki sözlerin en hayırlısı Allah'ın kitabı Kur'an dır. Yolun en hayırlısı Hz. Muham -med'in(s.a.v.) yoludur. İşlerin en şerlisi sonradan uydurulan Bid'atlar, dır. Her bid'at ise sapıklıktır.) buyurmaktadır." der. Ayrıca; " Hurafe ve Bid'at, Müslüman kişiyi şirke götürebileceği için bu konu da çok dikkatli olunması gerekir ve İslam alimleri bu mesele için Peygamber Efen dimizin (s.a.v.) başka bir hadisi olduğunu belirtirler: (" Kim ki benim bir sünnetimi ihya ederek (mutluluğa kavuşturarak) insanların onunla a- mel etmelerine vesile olursa, o insanların kazanacağı sevaplardan hiçbir şey eksilmeden on ların sevablarının bir katını almış olacaktır. Kim ki bir bid'at icat ederek onunla amel edilmesine sebep olursa, o bid'at ile amel edenlerin yüklenecekleri günahlardan hiçbir şey eksiltmeden onların günahlarının bir katını yüklenmiş olacaktır." buyurur, der. "Allah'ın(cc) kelamı Kur'anı Kerim ve Peygamber Efendimizin(s.a.v.) sünnetinde olma yan bir şeyi sünnet gibi göstermek veya Rasulullah Efendimizin (sav) söylemediği bir sözü söylemiş gibi aktarmak, buna göre ibadet etmek yalancılıktır. Böyle bir şeye vesile olmak ri yakarlıktır. Sonradan uydurulan yanlışların, batıl inançların müslümanlıkla ilgisi, alakası ke- sinlikle yoktur." "Hz. Allah'tan(cc) başka kimse gaybı ve kullarına mal, mülk, ilim, servet, sağlık ile ço cuk verip, vermeyeceğini bilemez. Gaybı, ancak bilmesini istediğim Peygamber bilebilir." Bir hadisi Şerifte; " Varlığı istediğime ve ilimi isteyene veririm" belirtildiği için bu fani alemde kimin zengin, kimlerin fakir olacağı ve kimin fakirken zengin olup kimlerin servetini kaybederek bir lok maya muhtaç hale geleceğini Allah'tan (c.c) başka kimsenin bilmesi mümkün değildir. Mal, mülk, ilim, sağlık, hastalık, çoluk-çocuk ve ömür ve her şey Yaradanın uhdesindedir."

"Yedi gök ve yerde bulunan herkes Allah'ı (cc) tesbih eder. Her canlı ve bitkiler bunu kendi lisanı veya melekesiyle yaparak (Allah'ı) zikreder. Cenabı Mevla tarafından yaratılıp da O'na secde etmeyen, O'nu zikretmeyen nesne yoktur. Bu melekeler yaratılan canlıların özüne, benliğine daha yaratılmadan önce verilmiştir. Biz dışımızdaki canlıların bu devinim- lerini bilemediğimiz, anlayamadığımız için ezan vakti bazı hayvanların hareketlerini, ses çı- karmalarını uğursuz addederiz. Bu bize göredir. Halbuki , Allah(c.c) halim, bağışlayan ve ko ruyandır". Ayrıca" nazar, kaza ve beladan, kötülüklerden korunmak istiyorsanız; evvel emir de Allah'a sığınınız. Kur'anı Kerim okuyunuz ve her zaman bol bol dua ediniz. . As-21-

Cenab-ı Hak'ka (cc) ulaşmada en kestirme yolun, halis dua olduğunu unutmayınız. İnsa- nın her iki alemde Rabbine tevekkül etmesi, sığınması ve takva içinde günahlardan sakı narak yaşaması sonucu Rabbinin rahmetine nail olur." "Nitekim Emirü'l Mü'minin Hz. Ömer (ra), bid'atlar ile mücadele etmek için Hudey biye Antlaşması sırasında Efendimizin altında oturduğu Rıdvan ağacına sonradan bazı Müs lümanlarca aşırı derecede saygı ve hürmet gösterilmesi üzerine kestirmiştir." "Zira başlangıçta çok masumana ve halisane duygular taşıyan bazı düşünceler ve i- yi hareketlerin daha sonraları suistimal edilmesi muhtemeldir. Esasında Allah Rasulu Efen- dimizin (sav), bu dünyada geçen yaşamına ait her hatırasına sahip çıkmak, o nesnelere koru mak, gözetmek ve saygıda kusur etmemek çok güzel bir duygu ve vazifemizdir. Ancak, bu a ğaç altında oturmak zamanla ibadete dönüşecek endişesiyle Hz Ömer, engin bir basiret ör -neği göstererek gelecekle ilgili tedbir amacıyla ağacı kestiriyor. Böylece Bid'atı (Kötü) Sey -yie olmasını önlüyor." "Soydaşlarımız esasen, tüm bu yanlış anlamaların ve uygulamaların en önemli nedeni dinimizi yaşamada gösterdiğimiz cahillik ve nefsimizin esareti altında olmamızdır. Bizler bi- rer nefis kurbanı, kölesi olmamalıyız. Müslümanlıktan bi haberiz. Aksine nefsi duyguları ru humuza köle etmeliyiz. Nefis, insandaki kötü vasıfları toplayan ve şehvet ve gazabın başlan gıcı olan şeytani duyguların ta kendisidir." "Müslümanlar, nefsin bünyesinde yer alan manevi hastalıklardan olan kibirden, gu- rurdan, bencillikten, garazdan ve kendini beğenmişlikten (narkistlikten) mutlaka arınma- lıdır. Nefis içimizde yaşayan ve gölge gibi dolaşan şeytanın ta kendisidir. Bu şeytani duygu- lardan ancak, Kur'an' a bağlı kalarak, öğretileri doğrutusunda yaşayarak ve nefsi terbiye e derek kurtulması mümkündür. Ruhumuz özü ne dönmelidir. Ruhumuzun özü Hz. Allah'- tan (cc) ve bedenimiz ise topraktır.."

"Her Müslüman bu dünyada bilinen veya bilinmeyen kötü duygulardan ve hasta- lıklardan arınan tüm benliğiyle, halisane kalbiyle Hakk'ka ibadet etmeli ve takva içinde ya şmalıdır. Rabbine (cc) karşı sorumluluk bilincini yüreğinde hissetmelidir. Bilerek veya bil- meyerek aklen yada fiziki organları, azaları vasıtasıyla işlediği tüm günahlarından tövbe, is tiğfar ederek Yaradana sığınmalıdır . Allah (cc) merhamet eden ve bağışlayandır."

"Bu dünyada ve ahirette Allah'ın (cc) rahmetine nail olmak istiyorsanız, O' na tevek kül etmelisiniz. Bunu yapmayan Müslümanlar, yaşam tarzları itibariyle nefislerinde gurur, kibir, narkistlik, kazanma hırsı ve bencillik... gibi nefsi duyguları beslerler. Her nefes alıp ver meleri, buna hizmet içindir. Kalpleri körelmiştir. Terbiye edilmeyen nefis, şeytanın kendisi -dir. Hakk'ka (cc) kul olmamak; kibirlilikten bencillikten, kendini beğenmişlikten, kısacası Ya radan'a kafa tutmaktan, dik başlılıktan kaynaklanmaktadır."

As-22-

Üstüne üstlük egolarını tatmin etmek, kibirini yükseltmek için ise: " Benim kalbim tertemiz, Haram yeyip içmedim ve boğazımdan haram lokma geçmedi. Her kes kendine baksın..." diyerek Cenab-ı Allah'a (cc) teslimiyetten uzaklaşırlar. Her daim " Ben, Ben, Ben" diyerek benliğin esaretinden kurtulamazlar. Bu dünyada ki amel leri için hem savcı, hem de hakim postuna bürünerek iyilik timsali olarak kendilerine apayrı bir değer biçerler, Verdikleri kararla kendilerini yüceltirler.

"Bu düpedüz şirk olsa gerekir. Zira insan kendini, gereğinden fazla önemsedikçe Hakk'tan (cc) o derece uzaklaşır. Kendini, mısır firavunları misali ilahlaştırır. Müslümanın bu şirkten kurtulması, Hakk'ka (cc) dönebilmesi ve doğru yolu bulabilmesi için mutlaka çok samimi ve içten duygularla yüksünmeden tövbe etmelidir."

"Müslüman, elleri ve gönlünü tüm berraklığıyla Hakk'ka (cc) açarak af ve mağfiret dilemelidir. Geçmişte bilmeden safca yaptıklarından pişman olup, tüm günahları için tövbe etmeli ve bağışlanmasını istemelidir. İşin özünde kendi kendinin muhasebesini, öz eleştirisi ni yapmalı, akıbetini sorgulamalıdır. *Ben neyim ?, *Nerden geldim ?, *Niçin buradayım ?, *Nereye gidiyorum ?, * Yol azığım hazır mı ? ...gibi soruları hep kendine içtenlikle sormalı ve mutlaka cevabı bulmalıdır. Bu ce vabın gerektirdiği doğrultuda salih amel kazanmak için günah sayılan eylemden sakınarak yaşamalıdır.

"Hakk'ka (cc) yönelişin adımlarını fecri saadetin bereketiyle atmaya azmetmelidir. Bu azim; kibiri, gururu, benliği ve şehvet duyguları ile mal hırsını yok edip nefsi terbiye e -der. Rabbin (cc) nazarında mütevazi bir kişilik kazandırır. Yoldaki karıncayı bile incitmez ha le getirir. Hz.Ebu Eyüp'den rivayet edilen bir Hadis-i Şerifte: (Kim Allah (cc) için mütevazi olursa Allah (cc) Onu ve şanını yüceltir.) buyurulmaktadır. Birbirmize karşı bu düstur da olmalıyız."

"Mütevazi kişiler kendini bilendir. Kendini bilen, Hakk'kını (cc) bilendir. Hakk'kını (cc) bilen ise; adaletten, tevazudan ayrılmayan ve bu dünya nimetlerine, şatafatına tamah etmeyen ile nefsini terbiye edebilen, Allah (cc) rızasını kazanan Halilullah Müslümandır.

"Rab'bini bilen için bu dünyada ki en büyük nimet zamandır. Bu zaman, Allah'a dost olabilmek, O'nun rızasına mazhar olabilmek için değerlendirilmelidir. Bahşedilen zaman, in sanların rızasından çok Allah (cc) rızası kazanmak için sarf edilmelidir. Rabbinizin huzurun - da nefsinizi kötü duygulardan, arzulardan temizlenmiş olarak bulundurulmalıdır. Bu dünya zamanını salih amelle değerlendiren kişiler dünyevi ve uhrevi alemde rahmete kavuşacak ve inşallah Cennet-ül Alada yer bulacaktır."

Dervişin, anlattıklarını can kulağıyla dinleyen Aspir, duyduklarından çok memnun ol du. Her daim dervişle arasında ruhi bir bağlantı olduğunu biliyordu. . As-23-

Böyle bir konuşma yapacağını hissetmişti. Sohbetin devamında bunlara ilaveten: " İnsan kalbi, ruhani alemin özelliklerine uygun olarak yani Hakk' kın (cc) özünden yaratıldı ğı için Allah (cc) ve Mürşid-i Kamiller ile irtibat kurabilecek vasıftadır. Bunun en basit örne- ği ise Hiss-i Kalbel Vuku ile yetkilendirilmedi. Önsezinin gücü ve yetkilendirilme derecesi Müslümanın Allah'a (cc) dostluğuna, yakınlığına ve sünnete uygun yaşam tarzına bağlıdır. Yaşam sürecinde tüm benliğinle Allah rızası için makbul bir şeyler yapıp, özveride buluna- caksın ki Cenab-ı Hak karşılığını ihsan eylesin. Önce ben bu gün Allah için ne yaptım diyerek mizanını yapacaksınız."

" Allah(cc) kulu olarak insanın, dini vecibelerini yerine getirme melekesi ve Rabbine bağlılık, dostluk derecesi arttıkça mütedeyyin insanlar (Keramet) le ödül lendirilerek Ermiş, Eren, Evliya, Salih, Veli, Kutup, Gavs, Halilullah, Mürşid-i Kamil mertebesine ulaşmaktadır. Bu zat-ı muhteremlerin cümlesi mana erleri, önderleri ve gönül sultanlarıdır. Sözü, özüne uygundur. İçi ve dışı birdir. Emrolunduğu gibi dosdoğrudur. Dünya malı, muhabbeti bilmez ler ve buna gözleri, gönülleri kapalıdır. Yetkin bilgi, güzel ahlakla teçhiz edilmişlerdir. Şeh-vetten, şöhetten uzak durmuşlardır. Cenab-ı Hakk' kın (cc) rızasında taht kurmuşlardır."

"İman ve takva içinde ki yaşam biçimleriyle müminlerin rehberi, Peygamberimiz Hz. Muhammedin (sav) varisleri ve Allah' ın (cc) yakın dostu olmuşlardır. Bunların kim olduğu- nu, nerede yaşadıklarını bizlerin bilmesi mümkün değildir. Kendilerini asla bildirmezler. Ba karsın dağda bir çoban, köyde bir nalbant veya müşkülât içinde yaşayan bir gariban veya sevilmeyen bir kişidir"

"Bu alemde kim, kimin dostu, yakını ve akrabası bilebiliriz. Fakat , kim Allah'ın (cc) dostu, Cenab-ı Hakk (cc) kimi dost eylemiş, kime Keramet bahşetmiş bilmemiz asla müm- kün değildir. Bunlar ulvi ve mürşit kişilerdir. Bir kelamıyla gönülleri fed eder ve bir işmarı ile zamanı durdurur ya da bir el hareketiyle musibetleri önlerler, darda kalanların yardımını na koşarlar. Bunun için (Kul daralmayınca, kalben yardım istemeyince Erenler, Evliyalar ve Hızır yetişmez imiş) derler. Tabi tüm bu eylemleri bu zatlar Allah'ın bilgisi dahilinde ve ver- diği güç, keramet doğrultusunda yaparlar " diyeceğini Aspir yüreğinde hissetti.

Aspir'in kalbi, dervişinin manevi tasarrufu altındaydı. Mütamadiyen nurlandırılır ve Hakk'ka (cc) bağlılık ve günahdan sakınarak yaşaması için feyizlendirilirdi. Tüm benliği ve varlığıyla Rabbine (cc) teslim olmuştu. Bu bağlılık ve teslimiyet aslında derviş vasıtasıyla Resulu Ekrem (sav) Efendimize ve Rabbine (cc) doğru kısa yoldan daha çabuk uzanıyordu. Kur'an-ı Kerim de emir olunduğu şekilde islami yaşaması için derviş Büğülü Baba, evvel e- mirde bir rehber ve ruhları dalaletten (sapkınlıktan) hidayete (doğru yola) yönlendiren mür şit kişiydi. Ana ve baba ile çocukları arasındaki gibi Rableri yolunda katıksız gönül dostuydu lar. Lakin bu zatı muhteremin yüceliğini çoğu insanlar

bilemiyordu. Esasında bu tür zatlar da bildirmek istemezdi

As-24-

Doğası gereği nur ve nazar sahibi olan derviş Büğülü Baba, bahşedilen basireti, ke rameti ve feraseti (zeka) sayesinde Aspir'in haleti ruhuyesini çok yakinen biliyordu. De -vamlı irtibat halindeydi. Onu hep gözetip himaye ediyordu. Böylece Cenab-ı Hak'tan (cc), Hz. Peygamber Efendimize (sav) vahiy olarak gelip bilahare Mürşid-i Kamil Allah (cc) dostu zat-ı muhteremlerin gönlüne ulaşan ilham, dolan feyzler ve ilahiyat nurları, kalpten kalbe sevgi, saygı ve içten bağlılık yoluyla Aspir'e doğru coşarak çağlayıp akıyordu. Bağlılığın gereği sağlanıyordu.

Allah'ın (cc) ; toprak, hava, ateş ve su maddelerinden yarattığı insanın cismani be deni, diğer kişilerin cismiyle gıyaben göz göze, diz dize görüşmesi mümkün olmasa da; özün den yaratıp bedenine içine üfleyip barındırdığı ruhun, Allah'ın (cc) inayetiyle diğer ruhlar ile görüşmesi, bir araya gelmesi ve fikri istişarede bulunması fevkalade mümkündür. Bunu bil- memek, öngörmemek cahillik ve bilgisizliktir. Cenab-ı Mevlanın (cc) gücünden, kudretinden bi haber olmaktır.

İnsan; "Beden" denilen etli, kemiksel bir iskelet ve bunun içindeki ruhtan müteşek kil olarak yaratılmıştır. Bu dünya için bahşedilen ömrünü tamamlayıp ahirete, yani öteki aleme intikal edince, ölünce; fiziki beden kabirde toprağa ve ruhu ise Rab'bine (cc) döner. Burada asıl ölen bedendir. Ruh ise Cenab-ı Hak'kın (cc) huzurunda yaşamakta olup ölme - miştir. Hesaba çekileceği " Mahkeme-i Kübra" gününü beklemektedir. Ölen Müslümanın ameli kesilir, " Kiramen Katibin Me lekleri" vazifesi tamamlanır. Artık Amel Defteri kapanır.

Sadece bu fani alemdeyken hayırlara vesile olacak şekilde geride "Yararlı İlim" , "Sadaka-i Cariye" (Amel kazandıran cami, okul, hastane...gibi Toplumsal Eser) ve ruhu için dua ve hayır hasenat yapan "Hayırlı Evlat " bırakan mümin kişinin Amel defteri kapanmaz, açıktır. Melekler hayırları yazmaya devam ederler. Söz konusu eserler kullanıldıkça ve kul- lanan, istifade eden kişiler Allah (cc) rızası için dua ve istiğfar ettikçe ve çocukları ruhu için Kur'an-ı Kerim okuttukça, adına sadaka verdikçe, kemiğini sızlatmadıkça bağışlanan tüm dua ve sevaplar Amel Defterine yazılır, işlem görür.

Ayrıca islam dinine gerek sözüyle ve gerekse uygulamaları ile kötü Bid'atların (Bid'atı seyyie) girmesine neden olup müminlerin bunlarla amel etmesine vesile onların Amel defterine de günah yazılmaya devam edilir. Yani dinde; kötü işe ön ayak olana, ele başılık yapana da bu iş ve uygulama terk edilinceye kadar, buradan hasıl olan günah yazılır. Ölen insan, hayırla anıldıkça ruhu anan kişilerin yanına gelir. Ruhunu mesut, bahtiyar olur. Şayet azap görüyorsa, bu azaplardan ruhu kurtulur. Cennet-i Alaya kavuşması kolayla şır. Şayet rahmetli olan kişi, İslama ve ahlaka uygun olmayan davranışları nedeniyle kötü ni yetle anılırsa ruhu cehennem çukurunun dibini boylar ve daha çok azap çeker. Pek tabiidir ki azap çekmeyi kimse arzu etmez. .

As-25-

İnsanın, bedeni ile uzuvlarını yönlendiren ve hükmeden ruhu olduğu için mahşerde hesap gününde bu organlar ile birlikte dünyadaki mevcüdat şahitlik edecektir. Günahın tec ziyesi, cezasıda ruha uygulanacaktır. Sevabın taltifi ve mükafatı da ruha uygulanacaktır. Bi rinci derecede sorumlu olan ruhtur.

Yani Müslüman bir kişinin çocukları; ölmüş ana, baba ve ataları, kandaşları için kur ban keserse, en azından beş vakit namazın ardı sıra Kuran'dan Üç ihlas ve bir Fatihâ süresi okursa veya özel olarak Kuran-ı Kerim okutursa, Hatim indirtirse, Sadaka verirse, Yolcuya ve muhtaca yemek, aş yedirirse, her daim duasını eksik etmezse ebeveynlerin günahları af folunur ve Amel Defterine sevap yazılır. Bu dualara ve salih amele nail olan ölmüş kişilerin ruhu şad olur, sevdiklerinin hatırlanmasından dolayı mutlu olur.

"Hayırlı evlat; Cennet-i Ala'nın, anaların ayağı altında ve babaların kalp dilinin ucun da olduğunu bilip buna göre maddi ve manevi tüm kazanımlarını önce Allah (cc) sonra ana, baba rızası için harcayan kişidir. İşte evlat hem bu hayatta ve hem de uhrevi alemde bunun için aranır ve yetiştirilir. Nefsimizi kibirlendirsün diye değil."

Derviş Büğülü Babanın sohbetinde söylemek istedikleri hususları bir bir kalbinde hissederek Aspir; bir erkek çocuk uğruna konaktan tüm kızları ve damatları ile çok sevdiği se vimli torunlarını uzaklaştıran babasının acınacak haline iyice üzüldü. Yaptıklarına bir anlam veremez. " Akl-i melekesinin kuşatma altında olduğunu, bunun için akli selim düşünemedi ğini" düşünür.

Esasında babasının " bulunduğu konum itibarıyla bu fani alemde daha fazlasını, iyi sini ve takdire şayarı yapmaya müsaitken maalesef incir çekirdeği dolduracak kadar hayır, hasenat yapamadan ve bu güne kadar yaptıklarının da hayrı göze gözükmeyen ahirete inti kal edeceği malum olur. Ayrıca on kızın, bilumum torunların yanı sıra hükmettiği beyliğin tüm obalarında ki soydaşlarından hayırlı bir dua alamayacağı gibi Allah (cc) korusun belki de adından hayırla bahsedilmeyen bir kişi olabileceğini " içinde sezinler.

Derviş Büğülü Baba sohbetini namaz vaktinden önce tamamladı. Bayram namazının eda edilmesinden sonra caminin önünde tüm Müslümanlar kucaklaşarak birbirleriyle bay- ramlaştı. Emir Musa Paşa Bey camiye mücavir obalardan gelen soydaşlar, hem bayramdan iki hafta önce vefat eden " Kaplan Ağa" nın annesi taziyesi hem de ahirete intikalin birinci bayramı olduğu için oba evine doğru yol aldılar. Kaplan ağanın misafirlerine ikram edeceği sabah yemeğine iştirak ettiler.

Yol boyunca derviş Büğülü Baba ile Kocabeyoğlu kendi aralarında hararetle şekilde bir konuyu tartışıp durdu. Fakat tartışılan konunun boyutu çok ciddi olduğu her iki tarafın yüz çizgileri ile vücut dilinden belli oluyordu. Hatta kaplan Ağa'nın obası önünde kıl çullar üzeri ne serili bez dokuma desenli yazgılar ile oluşturulan upuzun yer sofrasının da taraflar ayrı ay-. As-26-

rı yerlere oturdular. Birbirinin yüzlerini dahi görmek istemiyorlardı. Camiden çıkıştan bu yana yolda ne olduysa sanki aralarından kara kedi geçmiş, ayrı ayrı düşmüşlerdi.

Emir Musa paşa Camii, yarım yumurta şeklinde olan ve pınar, ardıç, andız ve meşe ağaçları ile kaplı oval bir tepe üzerine yapılmıştı. Bu tepe camiye, hem selden hem de dep remden koruyacak konumdaydı. Tepe üzerinde bir cami ve bir de Beyoğlu'nun konağı var dı. Caminin su ihtiyacı Susannı'dan getirilen kaynak sudan karşılanmıştı. Camiye

bitişik bir konaklama yeri ile talebelerin ders göreceği mekanlar vardı.

Lamos'da geçen dönemden beri yaşayanların veya sonradan gelip buraya yerleşen müslümanların obaları, tepenin kuzey doğusunda ki derenin öteki yakasındaydı. Işılak de resi kışın ve baharın gürül gürül akardı. Burası güneye doğru meyilli olduğu için çok iyi gü- neş alıyordu. Fakat ağır kış şartlarında kıra yağan karların baharla erimesi ve yağın yağmur la birlikte oluşan sel ve taşkın suya karşı korumasız bir yerdi. Karların erimesi sonucu olan sel, hep çardak ev ile küçük baş hayvan ağılına zarar veriyor ve bazen can mal kaybına ne- den oluyordu. Hatta metrelerce kar yağın bir kış ayı sonunda, baharın ani sıcaklarıyla bir likte erimenin hızlı ve yoğunlaşması üzerine oluşan sel, bu mekanda olan tüm evleri ve çar dakları silip, süpürüp yerle bir etmişti.

Emir Musa Paşa Camisi civarına Beyoğlu izin vermediği sürece oba kurmak, ikamet için çardak yapmak asla mümkün değildi. Burası Beyoğlu'nun özel mülkiyetindeydi. Musa Paşa Camisi ve eklentisi olan han odaları ile çilehaneleri ve çeşmesinden akan zezem ta- dında kaynak suyu Müslümanlar için toplanmak ve yakınına yerleşmek için bir bileşendi. Bunun için de Beyoğlu'nun izni gerekiyordu. Ancak zamanla Beyin eşi Dilan'ın yakınları te pe üzerinde ve konağa mücavir olacak çok yakın bir mekana ilk çardağı yapıp yerleşirler.

İşte kaplan ağanın oba evi de derenin öteki yakasındaydı. Yanı başında Beyoğlu'nun damadı Kara Davut'un çardağı vardı. Fakat çardakta kızı ve torunları yoktu. Sabah erken va kit dedeleri ile bayramlaşmak için konağa gitmişlerdi. Davut ise doğal olarak Beyoğlu'nun yanından ayrılmıyordu. Büğülü Babayla aralarında geçen münazarayı merak ediyordu. A- caba ağzından bir söz, laf kapabilirmiyim çabasındaydı. Bu durumu fark edenlerin gözleri fal taşı gibi açılmış, kulak antenleri dikleşmiş şahin misali haber kovalıyordu. Amma bir şey öğrenmek nafileydi. Meydanda yüzleri kıpkırmızı olan bir hayli ketum aktörler vardı.

As-II../...

Süleyman YILDIZ
(Lemos 5303)

A Z İ Z S U

AZİZ SU

Allah-ü Zül Celal, Nuh tufanından sonra su'ya ceza verir. Emirlere ri ayet etmeyip başına buyruk davrana rak taşkınlık yaptığı ve hanif insanla ra zarar verip üzdüğü için su'yu bu dünyaya hapseder. Tüm işlevini yasak lar, hareketsiz olduğu yerde kalacak, buharlaşmayacak ve kar, dolu, yağ mur haline girip şekil değiştiremeye cek. Acı ve tuzlu olup içilemeyecek.

Su; cezaı verenin Rahman ve Rahim Allah olduğunu bildiği için say gıyla karşılar. Ancak; çok üzölüp ü züntüsünden kahrolur. Utancından yer altına gizlenip yeni yer, yurt edinir. Gün yüzü görmez olur. Buharlaşıp yedi kat semaya yükselmez. Seyyah olup yedi iklim dört bucak dolaşamaz. Bu yük bir özlem doğar su'ya.

Fakat Su, bunun çare olmadığını idrak edince yaptıklarından neda met duyar. Af edilip bağışlanması için dile gelir ve Rab'bi'ne yalvarır yaka rır. Şöyle dua eder;

“ Rahman ve rahim olan Allah'ım;

* Hazreti Ademi yaratırken toprağı balçık eylediğin Su.

* Hazreti İbrahim Peygamberi yakan ateşi söndürmek isteyen kuş/ ka rıncanın taşıdığı Su,

* Hazreti Yunus Peygamberi yutan balığın debi deryada yaşadığı Su

* Hazreti Yusuf Peygamberin derin kuyu dibinde içine düştüğü Su,

BEN'im.

İlahi Rab'bim; Aziz dostlarınızı şeytan şerrinden benim(su)le koru dun. Hayatı benim(su)le başlatıp benim(su)le devam ettiriyorsun ve yarat tıkların tüm canlılara benim(su)le can veriyorsun.

Bu alemde halifen ve değerli dostun Hazreti Peygamberleri koruma da ve yarattığın yaratıklara verdiğin canda gösterdiğim üstün gayretim yüzü hürmetine beni affeyle, bağışla. Affedici ve affeden İlahi Rabbim; Her şeye kadirsin”

Su'yun bu yakarışını duyan Allah-ü Teala, Su'yu affeder. Bu dünya da kızgın güneşle yanıp kavrulurarak buharlaşıp yedi kat semaya yükselmesi ne, şekil değiştirip kar, yağmur, dolu olarak tekrar bu dünyaya gelip canlıla ra can suyu olmasına ve nihayetinde zezem olup kana kana içilerek özlem le yanan gönülleri mane viyatla doldurmasına imkan verir.

Böylece Allah-ü Zül Celal su'yu kutsayıp aziz addeder ve yarattığı canlıların hayatı için değerli kılar.

Süleyman YILDIZ
(Lemos 5303)

ANANIN DUASI

ANANIN DUASI

Eşini genç yaşta kaybeden annenin iki oğlu varmış. Küçük yaşta baba sız kalan çocukları, muhanete muhtaç etmemek, iyi bir tahsil edinmelerini sağlamak için yedi gün yirmi dört saat elalem işinde çalışıp saçını süpürge etmiş. Evlatları için yememiş yedirmiş, giymemiş giydirmiş ve karnı tok, sır tı pek eylemiş. Ayakları üzerinde dik durabilmeleri için kol kanat gererek ü zerlerine titremiş. Canı ciğeri çocukları büyüğüne saygılı, küçüklerine seve cen, yardım sever ve mütedeyyin bir kişi olarak hayata hazırlamış.

Her yeni günde gün batıp güneş doğarken geçen süreçte çocuklar sağ lıklı gelişip büyürken anne aynı oranda sağlığını kaybetmiş. Hastalıktan başı nı kaldıramaz ve doktor doktor dolaşır olmuş. Bakıma muhtaç hale gelmiş. Lakin hayatta çocuklarından başka kimsesi de yokmuş, bakacak. Öncelikle Rab'bi sonra çocukları yegane sermayesiymiş.

Kardeşlerden küçük olan annesinin bakımın üstlenmiş, Veysel Karani Hazretlerin rehber edinircesine. Anasının üzerindeki dille, kalble manevi ve bedenle maddi hakların ödeyip Rab'binin rızasına nail olabilmek için. Anne sinin vakti zamanında kendisi için yaptığı gibi her gece sabahlara kadar baş ucunda gözünü kırpmadan bekleyip hizmet etmiş annesine. Gönlünü ve dua sın kazanabilmek, "Allah senden razı olsun yavrum"deyişin işitebilmek için Anneye hizmet edenin ömrü ve ibadeti bereketli olduğun bilip zevkle, gönül huzuruyla yapmış bu hizmeti. Yüksünmeyip asla; "öf" bile dememiş. Anası nın; "Guzum, guzum" nidalarına; " Anam, anam" diye ünleyip Hızır Aley hisselam gibi yanibaşında oluverirmiş hemencecik. O'nun bu alemde incin mesine, gözü açık Rab'bine yürümesine gönlü razı olmamış asla. Anayı ga zaplandırıp Allah-ü Teala'nin gazabına uğramamak için çabalamış.

Büyük Ağabey gece gündüz tüm vaktini ibadetle geçirirmiş. Rab'bine ibadet etmekten çok büyük zevk a lıyor ve sabahlara kadar ibadetle meşgul olurmuş ki annesinin bir gün olsun halını, hatırını sormayı düşünememiş. Anayı aramak, sormak aklına bile gelmezmiş. Şayet annenin rahatsızlığıyla il gilenmesi halinde Allah'a i badet etmekten geri kalacağı, zamanını boşa geçi receği, nihayetinde ameli salih bir kul olamayacağını düşü nürmüş. Allah'ın bahşettiği yaşam zamanından bir nefeslik anı, annesi için ayırmaya kıyama mış. Bu düşünceyle annesine bir müddet daha kardeşinin bakması, hizmeti tamamlamasın istemiş kardeşinden. Kardeşide bunu memnuniyetle kabulledip annesine bakmaya, kalbini ve duasın kazanmaya devam etmiş.

Rahman ve Rahim Allah; her şeye gadir. Anaların duası, ayakları al tındaki Cennet-ül Ala'nın anahtarıdır. " Bu duayı alamayanın burnu sür tülmekten kurtulamayacağı" Hazreti Peygamberimizin sözü. Hazreti Musa, Hı zır Aleyhisselamla arkadaş olur ve Al lah-ü Teala'nın huzuruna çıkınca; " Cennetteki komşusunun kim olacağını" sorar ve "Cennet komşusunun mı sırlı bir çoban" olacağı cevabın alır. Bu çoban; gözleri görmeyen yaşlı anası nın yiyecek, içecek, temizlik, barınma ihtiyaçlarını noksansız tamamlar, iba deti yerine getirme hizmetlerinde yardımcı olup yaşlı anasının kalbi duasın kazanır. Yaşlı anada oğlu için devamlı;

"-Ya Rabbi; oğlumu Cennetinde Musa Aleyhisselamla komşu eyle" diye dua eder.

Gözleri görmeyen yaşlı ananın kalbi yakarışları, dualarını Allah kabul ve makbul eyleyip çobanı, halifesi Hazreti Musa'ya cennette komşu eyler.

Anasını arayıp sormayan ağabeye bir gece rüyasında bir ses;

"Annene karşılıksız hizmet eden kardeşinin bütün günahları affedildi. Zira Rabbi annenin yaptığı bütün dua larını kabul ve makbul eyledi. O, cen netlik olup Erenler, mürşitler, şehitler ve peygamberlerle olacak, cennet te. Kardeşinin hatırına seni de affettik." diye ünler.

Bahşedilen ömrünün her anını ibadetle geçiren, geçirmeye çalışan ağa bey; bundan hoşnut olmaz ve bi raz kıskanır. Ömrünce özene bezene, şevkle yaptığı ibadet, dua ve yakarışlar Allah-ü Teala tarafından dikkate alınmadı ğı için birazda kızgın ifadeyle gayri ihtiyarı sorar.

"Beni neden kardeşimin hatırına affeyleyip cennete gönderdiniz? Ben imanı bütün, kardeşimden daha çok ibadet eden, ömrümün her saniyesini ibadetle geçiren birisiyim."

İlahi ses cevap verir,

" Ey Allah'ın kulu, Senin ibadetine, duana ihtiyaç yok. Annenin bakıma ihtiyacı var. Ananın kalbi duaları daha makbul ve kabul. Bu dualarda kardeşine yönelik olduğu, rızamıza nail olduğu için Cennetle O müjde lendi."

Süleyman YILDIZ
(Lemos 5303)

AHDE VEFA

AHDE VEFA

Akarçayın suyu boşalttığı gölün bir kenarına konuşlanmış yemyeşil şirin bir ilçe Hisar. Tarihi çok eski olsa da vilayete epeyce irak. Gölü çevrele yen ova bağlık bahçelik ve boydan boya bakir mera. Tarım ve hayvan ye tiştiriciliği için çok müsait bir yer. Dağın yamaçları çardak, ağıl ve çiftlik evleriyle dopdolu. Mütedeyyin insanlar helalinden rızık kazanmanın uğraşında. Koyun besiciliği bereketli bir iş burada. Manda/ camız türü büyükbaş hayvanlar, evin altı ahırlarda süt, yoğurt ve özellikle kaymak, tereyağı için beslenir. Her hanenin en önemli ge çim kaynağın oluşturur bu iş.

Gadizade Vehbi Efendi, Hisar'ın en eski ve köklü ailelerinden. Mal, melal ve mülk bakımından hatırı sayı lır derecede varlıklı. On binlerce dönüm sulak, kıraç arazi ile bağ, bahçe. Çalışan yüzlerce kişi muhtelif tahılın yanı sıra türlü türlü sebze, meyve üretmekte. Ürünler hasat sonu Vehbi'nin anbarında stoklanmakta. Gadizade Vehbi aynı zamanda Hisar'ın önde gelen esnafı. En büyük manifatura mağazası ile sarrafiye ona ait. Köylü, şe hirl ve memur müşteri, giyim kuşam ve düğün ihtiyaçların onun mağazasından temin eder. Maiyetinde çalıştırdı ğı çobanların bakıp yetiştirdiği veya ortakçı köylülerin yarıya baktığı koyun sürüsü ile mandanın hesabı bilin mez. Doğanın koynuna sakladığı tatlı su gölü ve sahipsiz mera Gadizadelere hizmet eder, her daim.

Vehbi Efendi, atasından zilyeten intikal eden bu varlığı bereketli ve hayırlı idare etme uğraşında. Gönlnün ce dünya malı fani dünya gibi. Gelip geçici, ardi sıra koşmaya değmez düşüncesinde. Takva içinde yaşayıp ame li Salih kul olabilmek için Allah'ın rızasına nail olabilme çabasında. Adını sanını ilelebet yaşatacak, istifade e dildikçe dua edilebilecek kalıcı bir eser, hayrat bırakma derdinde. Birde; Cumhuriyetle yaşıt oğlu Seyit'in, hu kukçu olarak devletine, vatanına, milletine ve beldesine hayırlı hizmet ettiğini görmenin düşünde. Bu için de közlü bir ukde, eritip bitiren. Devlete hizmet ve gadılık genlerinde olan ruhsal bir vazife. Kendisiyle ara veri len bu hizmet, evladıyla devam edeceği için çok sevinçli.

Babasından intikal eden gadılık tüm sülaleye şamil. "Gadizadeler" deyince bi durup düşünür insanlar. Hi sar'ın hatırı sayılır eşrafı, namı başşehi ri aşmış. İşi aşı bol, ekmeği yenilip suyu içilen ve bir eliyle verdiğini öbür eli ne göstermeyen hayır sever bir kişi Vehbi Efendi. Garip gurabayı göztetip kimsesizin kimi olmaya çabalar. Merhametli olduğu kadar özü sözü bir, insanlara güven veren ve saygı duyulan cemiyet adamı. Sözü senet gö rür. Söylediği her sözü, namus bilip korur ve canı pahasına arkasında durur. Zira söylenen söz, verilen her taah hüt, Allah adına yapılmış bir yemin olarak değerlendirir. Ağızdan bilinçli şekilde dökülen söz; ilgili konunun ak te bağlanması, sözleşme imzalanması için yeterli. Kişiyi bağlaması için. Söz varken yazılı belge aramaz. Taah hütte bulunulan söze, sahip çıkarak gereği, ne pahasına olursa olsun yerine getirir. Dosdoğru, dimdik vakurla yanında durur. Yalancı, yamuk insanları sevmediği için onlarla hasbihal ettiği, bir araya gelip oturmuşluğu ol maz. Çiftlikte iş yaptırmaz, mal melal baktırmaz bu tip insanlara.

İhtiyaca binaen kapısına gelen her kimse, eli boş çevirmez. Hele hasta ne, mektep ve çocukların okuması için ihtiyaç talebi olursa yüreğinin yağı erir, karşılamak için tüm imkanı seferber eyler. Çocuğu okutan ailelere bü yük destek verir gizliden gizliye. Okul masraflarını karşıladığı yüzlerce talebe var, karanlık sokaklar içinde. İmkanları olduğu halde kendisinin okumamasının intikamını alırcasına cehalete savaş açar, bu şekilde. Hayırlı ilimin insanı ve yedi ceddini kurtaracağına inanır. Halk arasında saygın bir aile ve varlıklı olmalarında büyük ba basının eğitimli bir kişi olarak devlete hizmet etmesini yabana atmaz, memnuniyetle kabullenip hep dua eder.

Vehbi Efendinin çiftliğinde yada sağlanan imkanlarla helalinden rızıkını temin eden aileler kalbi dua eder Rab'bine. Resmi dairelerde işi olanlar, oğlu ile kızını yeni işe yerleştirmek için Cumhuriyetin başşehri Ankara'ya gitmek isteyenler, mutlaka konağa uğrayıp tavassutta bulunması için kona ğın kapısında saatlerce sıra bekler. Vehbi Efendi, kapiya gelenin meramını dinler ve avukat oğlu Seyit'e yardımcı olması için mektup yazıp verir. Bu iş taleplerini asla geri çevirmez, hayır olur düşüncesiyle. Avukat Seyit; babası nın gönderdiği hemşehrilerinin so runlarını çözümlenmeyi, yardımcı olmayı e mir bilir. Şehirde adamların yiyecek, yatacak ihtiyaçları ya da hasta ları için varsa ilaçları temin edip masrafı cebinden karşılar. Hizmette kusur etmez. Tahayyül etmedikleri dere cede iyi muamele görüp saygın davranışa tanık o lan kişiler, birde işi görülüp evladı işe girince memnuniyeti kahvehane ve ca mi önlerinde ballandıra ballandıra anlatır. Avukat Seyit'i yere göğe sığdıramaz. " Seyit'in bir iyilik timsali, meleği olduğu" nitelenir. Hisar'ın merkezi ve köylerinde Avukat Seyit'in; çocuğunun işe yerleşti rilmesinde yardımcı olmadığı hane yok gibi. Sanki her hanenin sofrasında bölüşülen ekme ve kaşık sallanan çorbada Gadizadelerin bir şekilde katkısı olur, saygı gösterip dua edecek.

Vehbi Efendi, bir gece vakti Hak'ka yürür. Cenaze namazı kendisinin yaptırdığı Gadizade Merkez Camide kılınır. Namaza iştirak eden, duaya ka tılan sevenlerini cami avlusu almaz. Namaza iştirak etmek için oluşan topluluk Hisar'ın nüfusundan fazla olur. Cami bahçesi içi dışı dolar, cemaat caddeye taşar. Taziye için gelenle rin ziyareti günlerce sürse de bir süre sonra hayat normale döner. Ölenle ölünmez. Vehbi Efendinin yokluğun his eden çiftlik çalışanları günlük işini gerektiği şekilde yapmaya, o varmış gibi çalışmaya çabalar. Çalışanlar, kal bi bağlılıkları yemin billah edilerek Seyit'e bildirip biat eder. O, bu sözlere güvenir, doğruluğuna inanır. Bu gü venle babasının ruhunu şad etmek için tüm gelirin yarısını çalışanlara hayır, insani yardım ve iyilik olsun diye bı rakır ve kalanla da Gadizade Merkez Caminin bakım, tamir ihtiyacın karşılanmasını ister. Çiftlikte çalışanlar ile Ortakçıların ortaklığı aynen sürer. Gelir, gider hesabı asla sorup soruşturmaz. Her kişiyi kendi gibi dosdoğru bilip konuşmalarına çok güvenir. İnsan

kişiliğin yansıtan sözleri en büyük senet addeder.

Avukat Seyit, bir müddet sonra özel işleri için Ankara'ya dönünce bütün mal mülkü kiracıların bakımına bırakır. İşten sadece Allah'a sorumlu olup vicdanlarıyla baş başa kalır çalışanlar. Evvelinde Vehbi Efendinin güvenin kazanıp bir işin ucundan tutabilenler, şimdi o işin sahibi olarak hükümranlılığı ilan eder. Adamlar, bir eli yağda ve bir eli balda yaşam sürdürür.

Seyit yıllarca Hisar'daki konağa ve çiftliğe uğramaz. İş, hasadı ve geliri takip etmez. Her kişiyi kendisi gi bi dosdoğru bilip konuşmalarına çok güvenmiştir. Saygı, sevginin katledileceği ve bir fincan acı kahvenin kırk yıllık hatırının unutulacağı, dosta sadakatsizlik edileceği ve insanlar, nefesine esir olup dünya malı menfaati için sözünü inkar edip vefasız davranılacağı düşünemez.

Ankara'da işi olanlar yine Seyit'i bulur, yardım istemek için. Lakin bu sefer durum eski yıllardan biraz değişiklik gösterir. Avukat Seyit'e ulaşan; kendi çıkarları için çiftlik ve çalışanlara ait gerçekte ilgili olmayan bin bir çeşit hikaye anlatır, ballandıra ballandıra. "-Konağın, Vehbi efendi dönemindeki konumundan çok kötü olduğu, bakımsızlıktan harabeye dönüp yıkılmasına ramak kaldığı, koyun sürülerin her yıl peyderpey azaldığı, Ca minin ise, içler acısı görünümde olduğu, ortakçıların "Allah rızası için ihtiyaçları karşılamadığı, herkesin namına ait özel kasası olduğun" der.

Ortakçı köylülerden Ankara'ya yolu düşenler Seyit'i görünce; "- Çiftliğin gelişip büyüdüğü, sürülerin kat lanarak çoğaldığı, bağ ve bahçelerde hasatın arttığı, yeni meyve bahçelerinin meyveye dönüştüğü, Caminin tüm ihtişamıyla dimdik ayakta durup Mübarek ramazanda cemaatla dolup taşıdığı" belirterek tüm bu güzellik leri gözleriyle görüp şahitliği istenir. Vehbi Gadızadenin terekesinden istifade edip nemalananlar her şeyi güllük gülüs tanlık gösterir. Nemalanmak umuduyla hareket edenler ise; çalışanları kötüleyip harabe ve talandan bahseder.

Avukat Seyit, Yirmi yedi mayısta gerçekleştirilen darbeden sonra yapılan ilk genel seçimde Ankara'dan milletvekili adayı olur. İktidar olmak için çok iddialı olan partisi, Seyit Gadızade'yi Ankara'dan birinci sırada aday gösterir. İl geneli kamuoyu yoklamaları ve Hisar ilçesindeki popülarite ve oy potansiyeline göre Avukat Seyit'de bunu hak eden bir kişilik. Avukat Seyit yıllar sonra baba yurdu, doğup büyüdüğü ve her hanesine bir şekil de ekonomik katkı sağladığı Hisar'a seçim çalışmaları için gelir. Hasret giderir hemşehrileriyle. El verip tokalaş tığı her Hisarlı seçmen; " Reyini vereceği, şahsen veya ailecek yaptıkları hizmetlerden dolayı oy'larının ana sütü gibi helal olduğu, kızının devlet memuru olmasın da yaptığı yardımları asla unutmadığı, en önemlisi Hacı Vehbi Gadızadenin çok ekmeğin yeyip suyunu içtiklerini" söyler. Bu arada baba ocağı konakta bir gece geçirme mutlu luğu yaşasa da hatasın üzülerek anlar. Ailesi ve kendisine ait binlerce anıyı kucağında saklayan konak ve toprak ları vefanın gadrini idrak edemeyen kişilere güvenerek teslim etmeyi sorgular.

Ekim ayında yapılan genel seçimler sonunda Seyit Gadızade milletvekili seçilir ve partisi seçimi kazanır. Fakat gönlü hoş değil, buruktur. Hisar Ömrü yaşamınca Allah rızası için yaptığı, yapmaya çalıştığı hayır, hasanat ve iyi likler karşılığın bulmaz bir türlü. Partisi, ülke ve il genelinde birinci olmasına rağmen en düşük oyu Hisar 'dan alır. Bu duruma son derece üzülür. Gadızade Ailesinin; Hisar'da vefaya hizmet eden bir dost edinmemesi üzüntüyü bir kat daha artırır. Seyit, tüm büyük, küçükbaş hayvanları satar. Arazileri ve konağı yeni kurduğu Gadızadeler Eğitim Vakfına bağışlar. Sözüne sadık ve dostluklara Ahde vefa gösterecek gençler yetiştirmek için ilk, orta ve lise okul binaları ile bunların kız ve erkek öğrenci yurtları yaptırır Hisar'a.

Mayıs- 2017 / Antalya

Süleyman YILDIZ
(Lemos 5303)

DIGRIŞ

DIGRIŞ

Doğusu ve kuzeyini yüksek sırtlar yay gibi çevirir. Sırtın yamaçlarında verimli ekene tarlaları ile bağ bah çe arasında kuzeyden güneye doğru akan dereler derin vadiler oluşturur. Batısı ise, göz menziline yüksek dağ la çevrili. Yazının orta yerinde oval bir tepe üzerinde kainatın en güzel köyü var. İnsanları çalışkan ve bilimsel gelişmeye çok önem veren bir kişilik. Hayvancılık ve çiftçilik işleri öncelikli geçim kaynağı. Yıllık geliri yetmese de, namerde muhtaç olmamak için sabreden asil bir gurur örneği gösterir.

Cumhuriyet ilan edileli çeyrek aşırı geçmişti. Ülke genelinde eğitim seferberliği başlar. Tarihsel süreçte eski bir yerleşim yeri olduğu halde köye okul çok geç yapılmış. Okuma yazma öğrenmek isteyen talebeler, coş kulu bir şevkle yedi kilometre uzaklıktaki nahiye merkezinde okula gidiyordu. Nahiye Müdürü teşvikiyle yıllar sonra köy odasında tek derslikli okul açılır. Öğretmen bile olmasa da Nahiye Müdürü, geçici olarak eğitmen görevlendirir ve ilkokul üçüncü sınıfa kadar çocukların okuması sağlanır.

Okur yazar olmayan çok insan var, köyde ve ülke genelinde. Konuştuğu ana dili güzel Türkçe'yle yazıp o kumak ve okuduğun yazarak anlatmak isteyenler, daha fazla olduğu için tek derslikli mektep köye yeterli gel mez. Muhtar Abdullah ağa, köye imece usulüyle üç derslikli ve içinde öğretmen evi de olan bir okul inşa ettirir köylüye. Yeni okulla birlikte hem öğretmen ataması yapılır, hem de eğitim beş yıla çıkar. Köy sakinleri çocuğun yaşını hesaplamadan elinden tutup okula şevkle götürür kız, erkek ayrımı yapmaksızın. Muallim beye; “-Kulun, kölen olayım, Allah'ın seversen benim çocuğu da okula kabul eder misin” istemini belirten vücut diliyle sabahın er vaktinde okulun kapısında bekler.

Evladını Muallime okulun kapısında teslim ederken veliler:

“-Muallim Bey, bu yavrumun eti senin, kemiği benim. Okuması için elinden geleni esirgeme, önce Allah'a sonra sana emanetim” diyerek ardına bakmadan ve bastığı yerin farkında olmadan sevinçle okuldan ayrılır.

Köy Enstitüsünden mezun olan Cumhuriyetin sesi, neferi ve kalbi Atatürk sevgisi, ilkesiyle atan idealist genç öğretmenler, ülkenin ücra köyüne kadar şimşek hızıyla ulaşır. Her biri, gittiği yerde devrim niteliğinde de gelişimi başlatıp ülke kalkınmasının lokomotifi konumuna geçer. On parmakda on bir marifet olan öğretmenler halkın içinde saygın bir yer edinir. Demirci, marangoz, semerci türü becerisi olanlar, Türk köylüsünün, kara sa banı için ihtiyaç duyduğu saban demiri, nal ve kazmanın kolay temin etmesin sağlar.

Okula şevkle gelen kız, erkek öğrenciler Türkçe okuyup yazma ve güzel konuşma öğrendiği için çok heye canlı, sevinçli. Tüm öğrenciler büyük bir azim ve sonsuz bir aşkla kısa sürede Onuncu Yıl Marşını gönlünce teren nüm etmeye başlar. Türkçe okuyup konuşur, konuştuğu dille yazar. Hayatın gerçeklerinin öğrenimi okulda başlı yor.

Yeni Öğretmeni genç bir delikanlıydı. Yaşı ve gençliğin gereği öğrencilerinden ve köylülerden daha fazla heyecanlıydı. Köy Enstitüsünden öğret men olarak mezun olunca tayin olduğu ilk görev yeri bu köy. Köye i lim, irfan ışığı olup kandil gibi insanları aydınlatmayı çok istiyor ve bunu önemsiyordu. Eğitim öğreteceği öğrenci lerini cahillikten kurtaracak, onların bir an evvel aydın birer kişi olarak genç Türkiye Cumhuriyeti Devletine hiz met etmelerini sağlayacaktı. En önemlisi ailelerinin sosyal ve ekonomik yaşamla rını yönetecekti. Bu amaç için gece gündüz çok çalışıyor, mum gibi eriyip tükeniyordu. Görevi süresince mesai mevhumuna bakmadan gündüz okulda gece ise gaz lambası ışığında öğrencileri ile Türkçe okuma yazma öğrenmek isteyen ailelerine alfabe öğ retiyordu.

Okulun öğretmeni köy yaşamına yabancı birisi değildi. O'da hem bir köy çocuğu hem de Cumhuriyet öğ retmeniydi. Köy Enstitüsünden mezun olmuştu. Atatürk'ün Cumhuriyet ilkeleriyle teçhiz edilip yetiştirildiği ve donatıldığı için idealleri çok yüksekti. Elinden her iş gelirdi. Köylünün günlük işlerinde yol gösterip yardımcı olu yordu.

Kurtuluş savaşın kazanıp küllerinden yeniden doğan büyük Türk Milletinin bu cehaleti de çok çalışarak tez elden yeneceğine inanıyordu. İnancı; Türk Milletinin, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün gösterdiği çağdaş medeni yet seviyesine biran evvel ulaşacağı yönündeydi. Bundan asla şüphesi yoktu. Buna ulaşmak için herkesin birinci vazifesinin; “ Çalışmak, çok çalışmak olduğu ve millet; Çok çalışkan, üretken olduğu takdirde gururlanabilece ğin söylüyor, telkin ediyordu.”

Bu ülküyle haşır neşir olan öğretmen, köylülere çocukları kız erkek ayrımı yapmadan okula göndermeleri konusunda motive ediyordu. Bu istemin köylüler nezdinde karşılığın bulması üzerine tek derslikli okul ihtiyaca cevap vermez oldu. Öğretmen ve muhtar el ele vererek yeni bir okul yaptırmak için köylülere ikna etti. Köye o kulu imece usulüyle yapacaklardı. İki yüz haneli köyün her hanesi okul yapılması için imkanı ölçüsünde madden , bedenen ve manen yardımcı olacak. Bu azim vardı onlarda ve de çocukları nın geleceğini kurtarmak, güvence ye almak istiyorlardı.

Cumhuriyet Bayramı kutladıkları bir günde üç derslikli, Başöğretmen odası ile öğretmen evi olan yeni ilk okul, kurban keserek dualar eşliğinde açılır. Köyde okula giden, gitmeyen büyük, küçük herkesin göz bebekle ri güler. Köy koruluğundan okula çocuklarının kullanımı için özel içme suyu getirilir. Çocukları daha rahat ve ko lay eğitim alması için marangozlara yeni sıralar ve tahta tabure, sandalye yaptırarak hizmete sunulur. Öğrenci velileri sırasıyla birer gün okulun hademe hizmetlerini yerine getirmeye ve okulun içi ve bahçesi temizlenmeye başlanır.

Bu hizmetleri yapan öğrenci velisi okur yazar değil. Askerde sılasına er mektubun parayla yazdıran bir kişi lik. Bir mektup için beş kuruş mektup yazma ücreti verir. Asker ocağında ali okulunda çat pat okuma yazma öğ renir ve terhis olup sılayı köyüne döner. Şehirler arası otobüs garacında okumak için gazete almak ister ve ücre tin sorar. Satıcıdan gazetenin bir kuruş olduğun söyleyince çok şaşırır. Kendi kendine söylenir;

“Bir sayfalık asker mektubu beş kuruş, en az on mektuba bedel ve önu arkası yazılı gazete bir kuruş. Bu nasıl iş, bizim devreler beni ütmüş” der.

Köy İhtiyar heyeti, kışın soğuk günlerinde talebeler okulda ısınma sorunu yaşamaması için her öğrenci ve lisinin okula bir katır yükü odun getirmesi mecburi hale getirildi. Nöbetçi hademe sabah erkenden sobada yakı lacak odunu hazırlayıp sınıflardaki sobaları yakıyor ve öğrenciler derse girmeden önce sınıfın ısınması sağlanı yordu. Bir eğitim seferberliği başlatılarak okulun önünde bulunan bahçeye her öğrenci adına bir ağaç dikilir. Öğrenciler okulun önünde oyun oynadığı alanlara çay kenarından çuvallar dolusu kum getirilip serilir. Köylüler ço cukları okulda daha rahat okuması için her imkanı sunma gayreti içinde.

İkinci Dünya savaşı yıllarında çekilen açlık, yokluk ve yoksulluk düşünülünce; okul için yaptıkları hizmetle ri çok az buluyordu köylüler. Biricik yavruları cahillikten, yoksulluktan ve fukaralıktan kurtaracak altın anahtar ın avuçlarının içinde olduğunun bilincindeydi. Anahtar ı asla kaybetmek istemiyor, yavrularının iyi bir eğitim al maları için güçleri ve imkanları nisbetinde severek yardımcı oluyor.

Tüm köy sakinlerinin kalbi inançları, ilkokulla birlikte ortaokulu ve devamı okulları bitirip yavrularının bir an evvel, devlet bineğinin kuyruğun dan tutmayı başarmaları. Kendisiyle beraber tüm ailesinin istikbalini değış tirerek rahat bir yaşama kavuşmaları yönündeydi. Yaşamları buyunca çek tikleri çileyi, cahilliğı, yoksulluğı yav ruları ve onların çocuklarının çekmemesi. Allah’ın izniyle onlar; karnı tok, sırtı pek rahat, huzurlu bir güne uya nıp kainata sevinçle selam vereceklerdi.

Bu inançla okul masrafların karşılamak için tavuğun yumurtasını yemiyor, ineğın sütünü içmiyorlar. San dıkta saklanan buğdayın yerine dövmeli ekme k yiyerek tasarruf etmeye çalışıyorlardı. Bu birikimler ile amele o larak bedenen çalışılması sonucu kazanılan tüm gelir, çocukların okuması için harcanıyor.

Köy okulunda sunulan hizmetler herkes tarafından takdire şayan bulunuyor. En önemlisi öğretmenin eğı tim, öğretimdeki başarısı en üst seviye de beğeni alınca, civar köylerden veliler çocuklarını okutmak için bu o kula özellikle gönderirdi. Öğretmen gayretli çalışmaları sonucunda köylünün beyinleri ve kalbi gönüllerinde oku ma seferberliğini başlatır. Gerçekleştirilen ilmi çalışmalar sonucu köyde kısa sürede okuma yazma oranı artmış tı. Akşamları anne ve çocuk birlikte evde ders çalışır, ödev yapar olmuşt u.

Öğretmen öğrencilerine her gün ev ödevi verir. Öğrenci ailelerine de çocukların; evde mutlaka derse çalış ması, ödevini kendi yapması ve fuzuli işlerde çalıştırılıp ödevini yapmadan, derse çalışmadan yorgun halde oku la gelmelerinin önlenmesini salık veriyordu. Öğretmen ertesi günkü ilk derste önce ödevleri kontrol eder, öde vi yapmadan okula gelen öğrenciye ceza vermekle birlikte velinin de dikkatini çekip uyarır. Velilerde bu durum dan ziyadesiyle memnundu. Aile ve köy odası sohbetlerinde öğretmenden memnuniyet özellikle dillendirilir.

Köy ilkokulu paydaşları öğretmen, öğrenci, veliler ve okul. Paydaşlar öğretmeye, öğrenmeye ve bu işe uy gun rahat bir ortam oluşturmaya istekli. İsteğı gidermek, doyurmak çok zor. Öğrendikçe öğreniyor ve bununla hem hal oluyorlar. Severek dikilen bin bir zahmetle bakılıp sulanarak büyütülen eğitim fidanları meyve verme ye başlar. Hepsinin yüzü güler, evlatları devle tin yatılı okul sınavları kazandığı için. Bu başarı, okula devam e den öğrencilere ayrı bir motivasyon verir. Herkes bir kez daha; “Haydi bismillah” diyerek işine şevkle sarılır.

* * * *

Günler ayları takip ederken kış biter bahar gelir. Doğada navruzla birlikte yeniden canlanmanın, doğuş he yecanı başlar. Köy okulunda da eğitim, öğretim tüm hızıyla devam eder. Hayatından memnun olmayan şimdilik bu lunmaz. Öğretmen bir gün matematik dersine girer. Haftalık ders programına göre günün dersinin konusunu işler ve örnek sorular çözer. Sonra anlattığı konunun öğrenciler tarafından anlaşıldığına kesinlikle emin olunca her vakit önemli konularda yaptığı gibi bu seferde Öğrencilere;

“Soracağım problemi ilk önce doğru olarak çözen arkadaşınıza bir adet tükenmez kalem ile bir adet otuz yapraklı beyaz defteri mükafat olarak vereceğim” diyerek soruyu ödüllü hale getirip işin içine heyecan katar.

Sorunun ödüllü olmasının yanı sıra verilecek ödülün köylük yerde bulunmaz <tükenmez kalem ve beyaz yapraklı defter> olması öğrencilerin heyecanın iyice artırır. Bu ödüller, köylük yerde alış veriş yapılan çerçiler de satılmaz, satılsa bile, babaları parayla almazdı. Onların yerine kullanılan sapsarı yapraklı defter ile mürek kep kurşun kalemler vardı. Kullanılan sarı yapraklı defterler ilkokul talebesi için yetip de, artardı bile. Çok de ğerli bu ödüle sahip olmak için öğrencilerin heyecandan elleri titremeye ve nefes alıp vermeleri artmaya baş lar.

Bu heyecanlı ortam içinde öğretmen sorusunu sordu. Soru şöyleydi:

“ Büyük ve küçükbaş hayvan alıp satan bir celep; şehirdeki hayvan pazarından bir at, iki öküz ve bir eşek satın alır ve satıcıya on üç bin lira para verir. İki öküzün fiyatı, atın fiyatının yarısı ve bir eşeğın fiyatı, bir öküz fiya tının yarısı kadar. Alıcı iki öküz için kaç lira ödemiştir?

Öğrenciler, öğretmenin sorusunu heyecanla yazar. Soru yazdırma işlemi biter bitmez ve öğretmen “başla komutu” verir, vermez sınıfın arka sıralarından bir öğrenci elini kaldırarak;

“-Öğretmenim soruyu çözdüm” der.

Öğretmen şaşkın. Soru sorma işlemi bitireli, başla işaretini vereli daha üç, beş saniye geçmemişti. Diğer öğrenciler defterin içine yumulup ba zıları soruyu okumakla diğerleri de soruyu anlayıp çözmekle meşguldü.

Öğretmen;

“-Mademki çözdüm diyorsun, defterini getir, cevabı nasıl çözdün, kontrol edeyim” der.

Öğrenci hışımla sırasından kalkar ve kara tahtanın yanı başında duran öğretmen masasına varır ve defte rin öğretmenine uzatır.

Öğretmen sorunun cevabını kontrol eder. Öğrenci soruyu doğru çözmüş. Bir atın sekiz bin, bir öküzün iki bin ve bir eşeğın bin lira olduğunu doğru olarak hesaplamış. Ancak, sonuç bölümüne heyecanla iki öküzün fiyatı üç bin lira yazdığını görür. Öğretmen öğrencinin, sorulan sorunun sonunu iyi dinlemediğı kanatına varıp öğren ciye:

“-Evladım, iki öküzün fiyatı üç bin lira mıdır” ? diye sorar.

Hatasını anlayan öğrenci;

“-Öğretmenim ben, yanlış anlayıp bir öküzle bir eşeğin fiyatını hesaplamışım, özür dilerim. Esasında cevap ; iki öküzün fiyatı dört bin lira olması gerekiyor” diyerek eveleyip, gevelemek istemediği için öğretmenine dö nüp;

“-Öğretmenim, öküzün birisi DIGRIŞ (zayıf) mış” der.

Öğretmen, öğrencisinin bu halishane doğaçlama cevabı duyunca gülmekten kendinden geçer, o kadar çok güler ki gözlerinden yaş gelir. Soru cevabını falan unuttur. Aynı ücrete alınan, fiyatları eşit olan öküzün biri nin bedenen dıgrış (zayıf) olduğu için fiyatının diğer öküzden az olması cevabına, problemin doğru çözülmesin den daha çok hoşnut olur. Katıla katıla gülmesi de bundan.

Gülmekten yorulan öğretmen, kendine gelince öğrenciyi çağırır ve sınıfa hitaben:

“-Arkadaşınız soruyu doğru olarak çözmüş, fakat heyecanından cevabı değişik hayvanların fiyatını toplaya rak söylemiş. Bu dikkatsizlik sonucu bir cevap. Esasen dikkatli olmamak büyük hata. Yaşamınız boyunca karşı laştığınız hadiselerde: önce konuyu anlayacak, sonra üç düşünce ve sükunetle doğru bir karar vereceksiniz. Bu kararı verirken her konuyu; enine boyuna düşünerek alacak, her olasılığı değerlendireceksiniz. Heyecanla nıp o’na mağlup olmayacaksınız. Değilse sonuç böyle olur. Gerçekle karşılaşın ca hayal kırıklığı yaşamamak için, önce dikkat, dikkat... Burada asıl önemli olan arkadaşınızın soruyu doğru çözmesi. Ancak soruyu iyi dinlememesi ve dil sürçmesi sonucu farklı bir cevap vermesi. Şimdi de bu cevabı, öküzün birinin dıgrış (zayıf) olmasına bağlaması. Bu cevap için kalem ve ya defterden birisini kazanmayı hak etti, tebrik ediyorum.”

demesi üzerine bütün sınıf hep birden alkışlayarak arkadaşını tebrik ederler.

Öğrenci, ayağa kalkarak;

“-Öğretmenim, müsaade eder ve uygun görürseniz defteri almak isti yorum” diyerek isteğini belirtir.

Öğretmen, sakınca olmadığını belirtip neden defteri almak istediğini ve yazı yazacak sarı saman yapraklı bir defterin yok mu?” diye sorar.

Bu sefer öğrenci, öğretmene:

“-Tarihi bütün antik kentlerde yapılan kazılar sonucunda, o dönemi anlatan kil ve benzeri nesneden ma mul tabletler ortaya çıkıyor. Tablete yazı yazan nesne (kalem) çok önemli değil. Defter, özünde bir tableti an dırır. Bu anıyı onun beyaz sayfalarına yazıp ömrümce saklayacağım için defteri alabilir miyim?” diye söylenir.

İstem üzerine öğretmen, defteri kendi elleriyle öğrencisine verir ve;

“ İnşallah bu deftere yazdığın güzel hikayeleri gün geçer an olur, zevkle okuruz” deyip yanaklarından ö per.

* * * *

Günler ayları, aylar mevsimleri ve mevsim yılları akıncı gibi kovalar- ken hepsi bir birinin peşi sıra zaman değirmeninde öğütülüp mazide bir an olarak kalır. Bu zaman dilimlerinde yaşanan hadiseler, yaşayanla birlikte belleklerde yer alıp onunla birlikte sessiz sedasız göçüp gider. Sesli olanlar; gitmeyip bu dünyada halen canlı ya şayabilenler. Bunlar ise; tablet, deri, defter ve benzeri belgelere yazılıp kainata atılıp canlı kalanlar. Birde sadece o köy. O köy, yine uzakta bir köy olarak yerli yerinde duruyor. Yaşayan var mı, yok mu, belli değil. Sessiz mi sessiz, kendi haline. Köy okulu bahçesinde çeşme suyu şırıl şırıl akmadığı için havuzunda kurba ğalar ötüşmez, kuruyan meyve ağaçları çiçek açmaz, çınar ağaçları yaprağın kıpırdattıkça hava serinleyip cıvı cıvı kuşlar ötüşmez, sınıfların da vicirdaşan çocuklar koşturamaz, geceleri gaz yağı kokulu lüks lambaları yan maz ve siyah önlüklü çocukları yırtık, pırtık lastik pabuçla çakır dikeniyile kaplı sahada top oynamaz oldu. Okula ölü toprağı serpilmiş. Vakti zamanında dıgrış öküz problemine tanık olan öğrenciler ile onlardan sonra bu okuldan mezun olan tüm öğrenciler; hedeflerine uygun şekilde Cumhuriyet Türkiye’si Devlet organizasyon yapısı içinde yer alan çe- şitli kurum ve kuruluşların değişik kademelerinde görev aldı. Ruhları şad olası atalarının idealleri gerçekleşti ve öğretmenin üstün gayreti karşılığını buldu. Onların çocukları, daha iyi eğitim verilen şehir okullarında okuma ya başladı ve babalarının düşünmekte zorlandığı görevlere gelerek meşaleyi eğitim burcuna taşıdılar. Köy yerinde günlük iş, aş ve geçim derdiyle gelecek korkusu endişesi i çin köyden kente doğru göç başladı ve genç, çocuk nüfus azaldı köyde. O kula gidecek talebe sayısı bir mangayı geçmez oldu nerdeyse. Köylük yer lerde eğitim kurumları okullar kapatılıp taşınmalı eğitim sistemine geçildi. Çocukların cıvı cıvı bülbül sesi okul dolmuşuna binip, indiği mekanlarda duyuldu. Böylece tüm köy okulları, sessizlik ve sahipsizlik deryasında üzeri ne ölü toprağı serpilmiş gibi viraneye dönüp ören yeri oldu.

Bu kurumlarda eğitim, öğretim görmek için eşiğini aşındıranlar ve ya bunların canlı organizma oldukları dönemleri bilenler, son durumunu ba kıp gördükçe yürekleri sızlar oldu, mezarlıklarda ki ata mezarı gibi.

24-25/ Kasım

Süleyman YILDIZ
(Lemos 5303)

AİLEYİZ

AİLEYİZ

Çay, insan için asırlardan beri vaz geçilmeyen geleneksel bir içecek. Dünyada sudan sonra en çok tüketilen içecek türü olup talebi de her gün artmakta. İnsanoğlu böyle bir içecek ile ilk kez milattan önceki yıllarda Çin’de tanışır. Çay bitkisi, 17. yy. da Avrupa’ya ulaşır. İstanbul’lu at tarlaların çay ithal etmesi üzerine ülke millet insanı da çay içmeye başlar. Çay; çok değerli bir içecek ve ekonomik değeri yüksek bir bitki olduğu anlaşıldıktan sonra 1787 yılında Japonya’dan Bursa’ya çay filiz fideleri getirilip dikim yapılır. Fakat bu ekim iklimlendirmenin ekolojik şartları nedeniyle başarısız olur. Hevesle dikilen çay filizleri kurur.

XX. yüzyılda Avrupa ve Asya kıtalarında yapılan savaşların odağında Osmanlı imparatorluğu olduğu için halkın benimsediği bazı gıda maddelerin ithalat temininde güçlükler yaşanır. Nitekim 16. yüzyılın ortalarına doğru İstanbul’a gelen kahve, Avrupa’da “Türk Kahvesi” olarak ünlenir ve Türk Kahvesi bir kültür abidesi olur. 20. yüzyılın ilk çeyreği yıllarda savaş sonucu ithal edilemeyen kahve, İstanbul’da bulunmaz ve bulunsa bile çok pahalı olduğu için alınamaz. Böylece kahvehanelerde ve evlerde içecek kahve bulunmaz hale gelir. Pahalı kahve sandıklara kadar girince halkın keyf içeceği olarak yerini çay alır. Kahveye nazaran daha ekonomik değerli ve kolayca erişilebilen bir içecek olduğu için aileler evinde çayı tercih etmeye başlar ve geçen zaman sürecinde baş tacı eder.

1910’lu yıllarda dünya savaşı devam ederken Rize Ziraat Odası Reisi Hulusi Bey, Batum’dan çay tohumları getirip bahçesine eker. Kısa zamanda tohumlar filizlenip olumlu gelişim gösterir. Yetişen çay filizleri, bu sefer Osmanlı Devletinin savaşa katılması sonucu bakımsızlıktan kurumaya başlar. Rize’nin, 1919 yılında Rus işgalinden kurtarılmasıyla birlikte Hulusi Bey bahçesine ektiği çay filizlerini geliştirip hasat eder. Çay, Rize yöresini sever. Cumhuriyetin ilanıyla birlikte Hulusi Bey (Karadeniz), çay bitkisiyle ilgili deneyimlerini önce Halkalı Ziraat Mektebi hocalarından müdür vekili, botanikçi Ali Rıza Bey’e (Erten) anlatır. Ali Rıza Erten Bey konuyla ilgili yaptığı araştırma sonucunda hazırladığı raporu, Gazi Mustafa Kemal Atatürk’e arz eder. Atatürk; ülke mizde yetiştirilebilecek bir bitki olan çayın ekimi ve yetiştirilip değerlendirilmesi için 16 Şubat-1924 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisinden onay alır. Gürcistan’dan yetmiş ton siyah çay tohumu ithal edilerek Rize yöresine ekimi yapılır. Günümüzde milli bir ürün olarak gelip sofralarımızın ve keyif anlarımızın vazgeçilmez baş tacı olan çay üretiminin temelleri atılır. Devlet, 1947 yılında ilk çay fabrikasının hizmete alır.

Ülkemiz; günümüzde çay üreten dünya ülkeleri arasında; 5. ve kişi başına (6.87 kg) çay tüketimi bakımından 4. sıradaki konumuyla hatırı sayılır durumdadır. Zira Türk insanı çayı çok sever ve günün her saati ve her mekanda zevkle içer. Koskoyu muhabbetlerin vaz geçilmeyen içeceği çay, kırk yıl hatırlı kahvenin hatırlı, pabucunu dama attırır.

Günümüzde çay, ülkemizde her yönüyle bir kültür oluşturmuştur. Oluşan Çay kültürü, özünde bir ol makla beraber yöre ve bölgelere göre değişiklik gösterebilmektedir. Demlenecek çayın kalitesi, Çay demlenecek su ve suyu ısıtacak kap, semaver, çaydanlık ve demleme biçimiyle süresi ile çayın içileceği bardak ve tatlandırmak için kullanılan şeker tavşan kanı bir çayın asiditesi ile içilme tarzını etkileyen önemli etkenlerdir.

Kainatta var olan suyun içine ansızın bir yaprağın düşmesi sonucu oluşan çay, sıcak ve soğuk olarak içilmektedir. Çay hangi biçimde içilirse içilsin, ortak tutku cam bardakta içilmesi. Cam bardak çayın; tavşan kanı rengi, ana kucağı sıcaklığı, şekeri karıştıran kaşığın cama vurdukça oluşan çınlama sesi beyinlere nakşedildikçe içilmesinden daha çok zevk almayı sağlar.

Yaren meclislerinde, Ailede ve arkadaşlar arasında koyu sohbetlerin oluşmasına olanak sağlayan bir bardak çay, esasında sohbetin ana konusudur her daim. Çay’ın halı böyle olunca çay içen kişiler Çay’ın;

* Alt demlik veya kazanı, Kaynanadır. Sürekli kaynar. Kazanda su bitene kadar fokurdar.

* Üst demlik, Gelindir. Su kazanı kaynadıkça harareti artar, çay demini alıp koyulaşır.

* Çay Bardağı, Gelinin Eşidir. Her iki çaydanlıktan da rızkın alır. Denge elemanıdır. Sıcak su yun veya demin bardağa az, çok konması çayın görünümünün ve tadını değiştirir.

* Şekerli, Çocuklardır. Çayın tadı tuzu ve aromaya lezzet verendir. Şekersiz çay içene bir şeker fazla ve şekerli çay içene bir şekerle çay yavan olup tat vermez.

* Çay kaşığı, Görümcüdür. Bardakta çayı ara sıra karıştırıp tabağına çekilir.

* Çay Tabağı, Kayın Babadır. Çayın suyuna, demine, şekerine karışmaz. Bir kenarda durur. Dökülenleri toplar. Bazen boşaltılmazsa taşıp her şeyi berbat edebilir.

* Çay Süzgeci, Ailesel Değerlerdir. Aileyi dış etkenlerden korur. Süzgecin gözenekleri aşırırsa her nesneyi geçireceği için çayın tadını ve içimini zevksiz hale getirir.

* Çayın rengi, Aile Bireyinin al kanıdır. Çaya her birey özünden sevgi, saygı katarak aroması yüksek dem’in oluşmasını sağlamaktadır.

* Suyu kaynatan Ateş, Hoşgörü ve Saygıdır. Ateş yoksa çay demlenmesi olanaksızdır. Aileyi teşkil eden bireyler arasında saygı, sevgi ve hoşgörü kaybolmuşsa, o topluluktan aile olarak bahsetmek mümkün değildir.

* Bir Bardak Çay, Anadolu’da bir AİLE’dir. Türk Milletinin, Devletinin temeli, direği ve alt yapısı, temel taşıdır. İnsan, sevmeyi, sevilmeyi ve ağlamakla gülmeyi ailede öğrenir. Bu kutsi değerler içilen her yudum çayla benliğe nakşedilir.

KİM BU BARZANI ?

KİM BU BARZANI ?

Barzani aşiretinin müslümanlarla herhangi bir ilgisi, ilintisi olmadığı ve Sebateyist oldukları tezi; 25 Eylül/ 2017 t.de K.İrakta yapılacak Referandumu ve akabinde kurulacak devletçiği İsrailden başka tanıyan /tanı yacak devletin olmamasıyla gün yüzüne çıktı. Yalandan da olsa ABD ve AB referandumun yapılmaması ma hiyetinde açıklama yapıyorsa da bana inandırıcı gelmiyor. Bu; Tavşana kaç, taziya tut taktiğinden başka bir şey değil.

Yahudiler; Hz Musa'dan sonra kaybolduğu ileri sürülen 12. Yahudi kavminin Kuzey İrakta Barzani aşireti oldu ğuna inanarak Barzani aşiretine hep yardımcı olmuştur. 1900 lü yıllarda kuzey İrakta isyan eden azılı kürt aşî retlerini Osmanlı Ordusu yok etmesine rağmen o yıllarda bir oba topluluğu olan Barzaniler alandaki boşluğu dol durup ve güçlü gördüğü kudretin karşısında pusarak gelişimin sürdürüp aşiret haline gelmiştir. Nitekim Filistin'de İsrail Devleti kurulduktan sonra Barzani aşiretine ekonomik ve askeri yardım yaparak desteklemekle birlikte İsraili gençler peşmergelerin eğitilmesinde mahallinde bizzat görev almıştır.

Mesut Barzaninin babası Molla Mustafa Barzani, Saddam Hüseyinin kamçısından kaçınca soluğu Telaviv de al mış ve yıllarca burada kalmıştır. Barzani Aşiretini tarihi süreçte hem Rusya ve hem de Amerika kullanmıştır. Bunların yuları başkasının elindedir. Ayrıca İsrail in eski kadın Başbakanı Golde Meir, savunma bakanı Möse dayan gibi devlet adamları gençlik dönemlerinde mecburi askeri kısıla eğitimini Barzaninin adamlarını eğit mek suretiyle Kuzey İrakta yapmıştır. İsrail, kuzey İrakı eyaleti gibi görüp Barzaniyi himaye etmiş ve etmeye devam etmektedir. Şimdiyse Barzani borcunu ödemek için kuzey İrakta ikinci bir Yahudi devletinin kurulması için çaba lıyor. Bu aşiret özünde Yahudi olup Müslüman gibi gözükse sebatayisttir. Ancak bu heves kursaklarında kalmalı ve bırakılmalıdır.

Amerika ve Avrupanın Türkler ve Acemler (İran) ile uğraşması, Telavivi Kuzey İrakla ve burayı da Erivan Er menis tanıyla birleştirmesine yönelik çabadır. Nitekim gelecekte Kuzey İrakta kururulacak şoven kürt devlet çiği tarihi süreçte Ermenistanla birleşecek ve Filistin Lut Gölünden Erivana Ermenistana kadar yahudilerin ha kimiyetine girecektir Böylece ülkemiz doğusu ve güneyinden yahudilerle sarmalanıp kuşatılacak ve Türkiye ile İran parçalanıp yutulmaya/avuç içinde yönetilmeye hazır lokma haline getirilecektir. Bu oyun bozulmalı dır.

Ülkemizin geleceği bu günkünden daha zorlu olacak gibi. Kuzey İrakta referandum yaptırılmaması milli bir davadır.Vatanını, Devletini, Milletini ve Bayrağını seven Akli selim her kişinin bu dava uğruna bir, diri olup şeytanı aynı anda birlikte taşlaması gerekir. İsrailin/ siyonizmin hain oyuna alet olmayalım. Ticari hesaplar uğruna değersiz olanlara değer verilmemeli Barzaniyle birlikte tüm Türk düşmanlarına en sert cevap verilme li ve hain oyun bozulmalıdır Unutulmamalıdır ki; dünyada Yahudilerle Ermeniler kol kola yürüyor. Bu kolu yüce Türk milleti kıracak güç , kudret ve inançtır.

Kısaca; İsrail = Siyonizm= Ermenistan= Barzani olup Yüce Türk milleti bu güruhu yenecek azim ve kudrettedir.

Süleyman YILDIZ

(Lemos5303)

EVLATDUASI

EVLATDUASI

Halk arasında, "Dünya sarı öküzün boynuzu üzerinde duruyor" diye söylense de akli selim kişilerden ina nan çıkmaz. Fakat bu kainat; dünya üzerinde yaratılmış tüm canlı varlıkların Allah-ü Teala'ya yaptıkları dua sayesinde nizam ve intizam içinde yörüngesinde durup hareketini noksansız tamamlaması bir gerçek. Kalbi dualar sayesinde gündüzle gece her daim adil vaziyette durmakta ve milyonlarca yıldan beri yörüngesinden bir milim bile sapmamaktadır. Tüm bu düzeni ve nizamı sağlayan ise; yaratılmış tüm varlıkların halis dua ve kalbi niyazlarını kabul ve makbul eden Allah-ü Teala'nın rahman ve rahim olmasıdır.

Peygamber Efendimiz Hazreti Muhammet Mustafa (sav);

"Allah katında, Dua'dan daha makbul bir ibadet olmadığı ve arşı taşıyan, bir de onun çevresinde bulunan tüm melekler, devamlı olarak Rab'lerini zikir eder ve O'na hamd ettiklerini" ifade etmiştir.

Ayrıca Azimüşan Kur'an'ı Kerim Bakara Süresi 186., Mümin Süresi 60. ayetlerinde;

"Bana dua edenin duasına icabet ederim. Bana dua ediniz ki karşılık vereyim" buy rularak duanın yaşam ve ahret için vazgeçilmeyen bir can suyu olduğu vurgulanır.

Ebu Hureyre'den rivayet edildiğine göre; Resulullah Hazreti Muhammet Mustafa (sav) Aleyhisselam bir hadisi şerifde;

"İnsanoğlu öldüğü zaman bütün amellerinin sevabı da sona erer. Üç şey bundan müstesnadır. Sadaka-i Ca riye (halk yararına eser), İstifade edilen hayırlı İlim ve kendisine dua eden, hayır ve hasenat yapan salih Ev lat" bırakan kişilerin Amel Defteri kapanmaz ve kazandıkları sevap mahşer gününe kadar devam eder. Rahmeti Rahman olan kişinin Amel Defterinin kapanmaması, Allah-ü Teala' nın ilahi bir hikmetidir.

Müslüman kişi; şahsı için yaptığı dua ve sağlığında yaptığı sadakayı cariyeden dolayı başka birisinin yaptığı dua ile evladının yaptığı halis dua Allah indinde kabul ve makbul olup kişinin her iki alemde yaşamın kolaylaştırır. Günahları azalıp cennetin kapıları açılır. Bu dualar, kişinin amelinde günah varsa, eritip temizleyerek yok eder. Berzah aleminde duasız kalan kişi, kabir azabına maruz kalır. Ahrette duasız kalmamak için bu fani alemde bahşedilen ömrü, ilmi ve serveti Allah rızasına nail olacak ve ruhumuzu şad edecek duadan nasip lenmeyi sağlayacak hayır ve hasenatlar için sarf edilmelidir.

Allah-ü zülcelal'ın fani dünyada mal ve ilim verdiği hikmetli kişi; malın ve ilimin ger çek sahibini mutlaka bilmelidir. Bunu idrak eden kendini bildiği gibi Rabb'inide bilir. Al lah'ın bu haslette hakkı olduğunu aklından çıkarmaz ve bahşedilen servet ve ilimle asla ki birleşmez. Bu düşünceyle hemhal olan mütevazi kişi, her iki alemde Rabb'i'nin hima yesinde olacağı için cennetle müjdelenecektir, inşallah.

Devrin birinde bu fani alemde yeteri kadar mal mülk, ilim ve evlat verilen müslüman bir kul; bunlarda Rabb'inin hakkı olduğunun bilinciyle önce hısım, akrabaları ile komşularına yardım ediyor. Elinin ulaştığı, gö zünün görüp ve kulağının duyduğu mekanlarda kimsesizlerin kimi olmak için canhıraş çaba sarf ediyor. Rabb' inin rızasını kazanabilmek için tüm servetini, O'nun sevdiği işlere sarf ediyor. Barınma ve aş evleri yaptırıp ih tiyaç sahiplerine sıcak bir yuva hizmeti sunuyor. İnsanlığın hizmetine amade çeşmeler, köprüler ve cami ile hastane yaptırıyor. Ameli Salih bir kul olmak için nefsinin terbiye ederek ömrü vaktin Rabb'ini zikirle geçiriyor . Allah yolunda kendi iradesiyle yapması gereken tüm hayırlı amel leri gücü nispetinde noksansız yerine getiri yor. Bahşedilen dünya serveti, ilmi, bedeni ve yaşam biçimiyle O'nun koyduğu kurallara uygun şekilde yaşaya rak bir nevi cihad eder. İhlaslı kalbi duanın insanlar ve ruhtar için önemine vakıf olduğundan yaşamının her evresine ve hareketine besmele ile başlayarak sonucun dua ile tamamlayıp hep gününe şükreder,

Mütedeyyin Müslüman çocukluğundan beri atalarından duyduğu;

"Bu dünyadan ahrete intikal etmiş tüm ataları ile kimi kimsesi olmayan gariplerin ruhu için müsait olan her ortamda mutlaka Üç ihlas ve bir Fatiha süresin okuyup bağışlanmalı" nasihatının kerametine inanarak akli er diği ve dili döndüğü sürece evlatlarına aktarır. Bu ve ciz vasiyeti kendisi de bizzat okuyup yaparak etrafında kilere örnek olur. Aslında mütedeyyin kişinin amacı; rahmeti rahman olunca biricik evlatları ve züriyeti torunlarının dua sından asla mahrum kalmamak. Dua, Yaradan ve ruhu için dua edilen kişiy le ruhtan ruha iletişim kurmak ol duğundan Allah ecrini mutlaka vereceğine inanmak.

Zira Üç İhlas ile bir Fatiha'nın okunması muhtasar bir hatim hükmündeydi. Kur'an'ı Kerim'i hatmetme nin önemi hakkında Peygamber Efendimize (sav);

"-Allah'ın Resulü; Allah'a hangi amel daha sevimidir" diye sorulduğunda; Allah' ın Resulü şöyle buyur muştur.

"-Kur'an'ı başından sonuna okuyup, bitirdikçe yeniden başlamaktır" cevabın ver miştir. (Tirmizi Kiraat

Yine Peygamber efendimiz;

"Kur'an okuyun, Zira O, kıyamet günü sahibine şefaataç olacaktır." (Müslim) de miş ve Allah kelamı Kur'an'ı Kerimin yüceliğini vurgulamıştır.

Mütedeyyin kişi bu inançla vakit namazı eda ettikten ve okunan her Kur'an-ı Kerim ti lavetinden sonra ahrete

kavuşan atalarının ruhu şad olması için özellikle üç ihlas ve bir Fatiha süresin okuyup Kur'an'ın kısa hatminin sevabını bağışlıyordu. Biliyordu ki; İhlas süresin bir kez okumak; Kur'an-ı Kerim'in üçte birini oku maya denk bir ibadetti. Böylece Kur'an-ı Kerim'i aşkla okuyanın ruhu ile bağışlanan kişinin ruhunun her iki cihanda mesut olması sağlanıyor ve kabul ve makbul olunan bir ibadet gerçekleştiriliyordu.

Bu fikriyatta olan Allah dostu mütebedeyyin müslüman Hak'kın rahmetine kavuşur. Ha nesinin direği, iyi lik timsali ve yardım meleği babanın vefatına tüm ailesi, sevdikleri ve sevenleri çok üzülür. Taziye için evine aylarca dostu, sevdikleri gelse de, zaman ilerledikçe hatırlayıp ananlar azalır. "Gözden ırak olan gönülden de ırak olur" deyişinde vurgulandığı üzere kabristanlıkta mezarı bayramdan bayrama ziyaret edilir hale gelir. İnsanlar çok yozlaştığı için gönül rızasıyla yaptırdığı eserlerden istifade eden zümreler, her şeyi olağan kar şılayıp yaptıran, yapılmasına vesile olan kişileri bir an bile anmaz ve memnuniyetini " Allah razı olsun" dua sıyla taçlandırmaz olur.

Hayır sever kişinin genç oğlu bir gece rüyasında rahmetli babasını görür. Babasının bir yüzü güleç, öteki yüzü üzgün vaziyettedir. Babası dünyada bile eşi benzeri olmayan;

"Bahçesinde akarsuların çağladığı, bin bir çeşit kuşun cıvıldaşdığı, bülbüllerin naif ötüşüyle Allah'ın bin bir adını şakıdığı, hevenklerde salkım salkım üzümlemlerin ve çeşit çeşit meyvelerin dallarda albenili sergilendiği, havuzlarından fışkıran fiskiyelerin bahçeye serinlik sağladığı ve yerde ve çitlerde etrafa ıtır kokular saçan güller ve çiçeklerle çevrili güzel bir konağın önünde oturur vaziyettedir. Kısık bir sesle oğluna seslenir.

"- Canım evladım. Allah'ü Teala; fani alemde insanlık için yaptığım hayır, hasenatları ve Rabb'ime yaptığım Salih amel duaları kabul eylediği için ahrette bu konağı bana tahsis etti. Konakta her şey var, olmayan bir şey yok. Düşündüğüm bir şey anında emrime ha zır vaziyette önüme geliyor. Huzur içindeyim ve çok mut luyum. Karşıda görünen konaklarda annen, deden ve ninenle diğer Allah dostları kalıyor. Onlarda çok huzurlu ve hoşnutlar."

"-Allah'a şükürler olsun ki Rabb'im dünyada yaptırdığım yol, köprü, okul ve diğer in sanlık yararına eserlerden hasıl olan duaların, en önemlisi yaptığım ibadetler sonucunda atalarımın ruhu için okuduğum Kur'anı Kerim sürei celileri ve kalbi dualarımın sevabına karşılık onların o konaklarda kalmasına ve bana komşu ol malarına izin verdi."

"-Bizler burada tüm zamanımızı Rabb'i niyazla geçiriyoruz. Sıratı müstakime kadar da böyle geçecek. Evlatlarımız; Rahman ve Rahim olan Allah'a karşı kulluk vazifenizi yerine getirmek için namazı cemaatla cami de eda ediniz ve mutlaka tesbihata iştirak etmeden camiden çıkan ilk kişi olmayınız. Evde veya başka bir me kanda namazı eda ederken de; dünya nimetlerine daha çok vakit ayırmak için namazı tesbihat yapmadan ta mamlamayınız. Ellerinizi, gönlünüzü ve ruhunuzu Rabb'inize huşu içinde ihlasla açınız. Bizlerin ruhu için de hasseten dua ediniz ve üç ihlas ve bir Fatiha süresini okumaktan imtina etmeyiniz. Keramet ve var oluş bun dadır. Evladım kalbi dualarınızı bizlerden esirgediğiniz için bu güzel konağımın içi nurla aydınlanmıyor, karanlık vaziyette, içeriye giremiyorum. Dünyayı güneş aydınlatır. Bizim de nurumuz, aydınlığımızın kaynağı evlat larımızın kalbi dualarıdır. Dualarınız olmasa burası zindan olur, bunu asla unutmayınız. Bundan gayri bizlerin ruhu için kalbi dualarınız ile her ortamda en azından üç ihlas ve bir Fatiha süresin okumanızı istiyorum. Asla unutmayınız. Ahrete intikal eden ruhlar için hayırlı evlat, bu duaları yapsın, ruhumuzu şad etsin ve incitip üz mesin diye gerekli. Zaten Hazreti Peygamber Efendimizin (sav) kimi kim sesi olmayan ümmet için yine mütebedeyyin Müslümanlar kalbi dualarını yapıyor. Bizleri kimsesizler konumuna düşürmeyiniz. Rabb'im bahşettiği bu cennet gibi güzel mekanda yavrularımız bizlerin nurunu söndürmemeli evladım."

Eylül- 2017
Süleyman YILDIZ
(Lemos5303)

LEMOS EMİR MUSA PAŞA CAMİİ

LEMOS EMİR MUSA PAŞA CAMİİ

Karamanoğulları, Oğuzlar'ın Salur boyundan olup uçbeyi Kaçar İbrahim Hanoğlu Ahmed Sâdeddin Bey'in oğlu Nûre Sûfi Bey'in önderliğinde tarihte yerini alan bir Türk boyudur.

Anadolu coğrafyasında kurulan Türk Beyliklerinin içinde kayı Osmanoğullarından sonra en önemlisi, en kudret lisi Karaman Türkmen Beyliğidir. 1250 yılından 1487 yılına kadar geçen sürede toprakları büyütüp küçültse de Silifke Göksu nehrinin batısından Manavgat çayının doğusuna ve oradan Konya'ya kadar uzanan Anadolu coğrafyasına 237 yıl egemen olarak hükmeder. Anadolu Selçuklu Devleti ve Osmanlı İmparatorluğuna ait tarihi eserler de süsleme sanatı, Padişah Kanuni Sultan Süleyman'ın mühür olarak kullandığı ve Hz. Süleyman Peygambere atfen Müslümanlar arasında genel manada "Mührü Süleyman" diye bilinen altı köşeli yıldız bayrağında simge olarak kullanan Türkmen Türk devletidir.

Karamanoğulları Beyliği Nure Sufi önderliğinde 1250 li yıllarda takriben 6 yıl Ereğli/ Konya yaylaklarını yurt edinmiştir. 1256 yılından önce Ermenek Firan kalesinde Lemos Halgası (Kralı) hükümlerini sürdürdüğü için kalenin hakimidir. Anadolu Selçuklu Sultanı 1. Alaeddin Keykubad'ın 1228 yılında savaşarak aldığı Taşeli bölgesine Karaman Türkmenlerini yerleştirmesinden sonra Nure Sufi'nin en büyük oğlu Kerimeddin Karaman Bey, Ermenek kalesini yedi yıl muhasara eder ve en sonunda Halgayı hileyle yenince kaleyi zapt edip 1256 yılında Ermenek'te Karamanoğulları Türkmen Beyliğini kurar. Kerimeddin Karaman Bey Larende'yi 1261 yılında da Selçuklulardan alınca şehrin adını, "Karaman" olarak değiştirip Beylik merkezini Ermenek'ten buraya taşır.

Türklerin Anadolu'da kurduğu ilk şehirlerden olan Ermenek ve Taşeli bölgesi Karaman oğulları Beyliği için çok önemli ve stratejik bir merkezdir.

Nure Sufi, Eretna Beyinin halası ile evli olup altı oğlu var. En büyük oğlu Kerimeddin Karaman Bey, Selçuklu sultanı III. Kılıçarslan'ın kızı ile evli olup Asaleti soydan gelir. Kerimeddin Karaman Beyin ise; 8 oğlu var. Sırasıyla Şemseddin Mehmed, Güneri, Bedreddin (Mecdeddin) Mahmud, Kasım, Zekeriya, Tanu, Halil ve Ali Beyler.

Kerimeddin Karaman Bey'in oğlu ve Karamanoğulları Emiri Mahmut Bey'in 1308 yılında bir savaşta en büyük oğlu İbrahimle beraber şehit olması üzerine yerine ortanca oğlu ve Ermenek Beyi Burhaneddin Musa Bey, Karamanoğullarının Emiri olup Beylik merkezi Karaman'da yaşamaya başlar.

Burhaneddin Emir Musa Bey akıllı, bilgili, dini ilimlere olduğu kadar müspet bilime de önem veren ve bahşedi len ömrünü daha çok ahreti için sarf eden ilimullah bir kişilik. Çok dürüst, sözüne güvenilen ve barış sever e min bir şahsiyet. Nitekim Anadolu Selçuklu Devletinin yıkılmasıyla birlikte Anadolu'da bağımsızlıklarını ilan eden diğer tüm Türk Beyliklerinin, Mogallar ve İlhanlılar'ın tahakkümü altına girmemesi için Mogal ordusu ile kıyasıya savaşırken komşu Türk Beylikleriyle barış süreci başlatıp dostça geçinir. Beyliğin bekası ve daimi barışın tesisi, halkın huzurlu yaşamasını temin amacıyla 1318 yılında Memluk Sultanıyla görüşmek üzere Kahire'ye gider ve oradan Medine'de Peygamber Efendimizi ziyaret edip Mekke'de Kabe'yi muazzamı tavaf ederek Hac faraziyesini ifa eder.

Burhaneddin Emir Musa Bey ömrü yaşamında dünya nimetlerine, beylik makam ve mev kisine tamah etmeyip halkına, Hak yolunda hizmet etmeyi düstur edinen ve bu amaç doğrultusunda sadakayı cariye (Hayır) kabilinden eserler bırakan Allah dostu bir Bey'dir.

Beyliğin Emiri olan yeğeni Şemseddin Beyin vefatından sonra Larende/ Karaman halkı Beyliğe Emir olarak Ermenek Beyi Burhaneddin Emir Musa Beyin olmasını isteyince davet üzerine Karaman'a gelip 1352 yılında yeni den Beyliğin Emiri olur. Beylik merkezindeki iç karışıklıkları giderdikten, barış ve huzur ortamını sağladıktan sonra kendi isteği ve arzusuyla bu makamı kardeşi Halil Beyin oğlu (yeğenleri) Seyfeddin Süleyman ve Alaeddin Ali Bey'lere bırakarak Mut'ta inzivaya çekilir ve bir müddet sonra hastalanıp 1356 yılında da Mut'ta eceliy ile vefat eder.

Burhaneddin Emir Musa Bey, gerek Ermenek Beyi, gerekse Karamanoğulları Beyliği Emiri olarak Ermenek, Karaman ve Mut'ta bulunduğu süre esnasında halkın yararlanması için imaret, köprü, çeşme gibi sadakayı cariye türü eserler yaptırmakla birlikte buralara ayrıca zatının adı ile anılan medrese ve cami yaptırmıştır.

Nitekim Karaman merkezde bir imarethane ve Emir Musa Medresesi, Mut'ta bir mektep ve muallimhane ile Ermenek'te Emir Musa (TOL) Medresesi ve yine Ermenek Lemos köyünde Emir Musa Paşa camisi onun eseri dir. Lemos Köyünde 1344 yılında kendi adına yaptırdığı Emir Musa Paşa Camii, dikdörtgen planlı, moloz ve kesme taş duvarlı, altı adet katran ağacı direk üzeri toprak damlı basit ve ferah bir yapıdır. Mihrabı ve minberi taştan olduğu halde giriş kapısı katran ağacından özel imal edilmiştir. Caminin giriş kapısı üzeri duvarda kesme taştan kitabesi bulunur. Bu kitabe 1977 yılına kadar caminin giriş duvarı üzerinde durmasına rağmen Lemos halkı eski camiyi yıkıp yeniden inşa ettirirken bilinçsizce taş kitabe kırılarak cami duvarına köşe taşı yapılmışca kitabe yok olup sadece şanı kalır.

Hatta 1950 yıllarında tarihi eserlere değer veren Ermenek Kaymakam vekili Şeref Kışmır Emir Musa paşa Camisinin yerinde görmek üzere Lemos Köyüne gelir. Camide inceleme yapar ve kitabeyi görünce camii cemaatından okumaların isterse de okuyabilen kişi bulunmaz. Bu tür yazıları okuyabilen "Karakeya" lakaplı Mehmet Okumuş bulunup camide Kaymakam Beyin huzuruna getirilir. Karakeya Mehmet Okumuş kitabede yazılı olan yazıyı okuyunca Kaymakam Bey; "Bu caminin banisi Karamanoğulları Beyliği Emiri Burhaneddin Emir Musa Paşa Bey'dir. Camiler, Allah'ın evi olmasının yanı sıra mütebedeyyin Müslümanların kalbinin Allah için müştereken attığı kutsal mekanlardır. Yusuf ağasının tamir ettirdiği camiye, hem dinen, hem de Atalarımızın hatırasına hür meten sahip çıkınız

ve koruyunuz” diye uyarır.

Taşeli Bölgesinin en kısa sürede Müslüman Türk yurdu olması sonucu mütedeyyin insanların toplumsal ihtiyaçları artınca Emir Musa Paşa Bey, Allah-ü Teala'nın bahsettiği saltanat serveti ve dünya nimetlerini; savaş meydanlarında heder etmek yerine olana şükrederek ahretinde amelin Salih ve Rab'binin rızasını kazanacak halkı yararına hayırlı eserler yaptırmak için Allah yolunda cömertce harcar. Canı ve malıyla cihat eden Emir Musa Paşa, hayırlı ilim veren eğitim medreseleri ve kulu Rab'bine yakın eyleyen camiler ile insanların, halis “Allah razı olsun” duasına önem verir. Ömrü yaşamı süresince tüm serveti, insanların kalbi saygısı ile duasını kazanan bir Bey olmuştur.

Burhaneddin Emir Musa Bey'in; 1344 yılında Lemos'a kendi adına mimari yapısı basit, ancak manevi manası çok büyük selahattin merkezi bir cami yaptırması hem bölgede islamiyetin benimsenmesi, hem de Emir Mu sa'nın Allah yolunda cihad eden inançlı bir mümin olduğunun nişanesidir. Bu caminin etrafında Lemos yeni den kurulur ve Fatih Sultan Mehmet Han'ın oğlu Padişah 2. Bayezit'in 1501 yılında yaptırdığı nüfus sayımın da Lemos'un 23 haneye ulaştığı tesbit edilir.

Lemos Emir Musa Paşa Camisinin ibadete açıldığı ilk yıllarda Allah dostu, Mürşidi Kamil Büğülü Baba Sultan Abdullah'ın imam olduğu rivayet edilmekte ve Osmanlı arşiv kayıtları na göre Lemos camisinde; Abdurahman oğlu İmam Şihabeddin (1518 yılında), İmam Abdülcelil (..y.da), İmam Seyyid Hasan (1718 y.da), Ömeroğlu İ mam Hüseyin Efendi (1856 y.da 1 ak çe ücretle), Hüseyin oğlu Sofu Hoca İbrahim Efendi (1896-1908 y.da), İ mam Ali Efendi (1913 y.da) ve İbrahim oğlu hatip Ahmet Efendi (1915 y.da) isimli zatı muhteremler imam hatip olarak şevkle hizmet eder. Ayrıca Lemos, Beylik merkezi Ermenek'ten Alanya'ya karayolu ulaşımı yürüme mesafesin de mola verilen ilk yerleşim yeri olduğu için misafirlerin ve Türkmen obalarından eğitilecek kişilerin ihtiyaçların karşılamak üzere zaviye de yaptırır. Cami ve zaviye ile diğer sosyal eklentilerin günlük su ihtiyacın karşılamak için köye çok uzak mesafeden kapalı künkler için de su getirir ve Lemos'ta olası su sıkıntısını önlemek için ayrıca çok büyük bir su deposu yaptırır. Emir Musa Paşa Bey'in Taşeli'nde bu kadar değer verdiği başka bir köy yerleşim yeri bulunmamaktadır.

Emir Musa Bey; adını taşıyan bu hayır kurumunun günlük ve gelecekteki ihtiyaçların karşılamak amacıyla Lemos, Uğurlu, Günder, Işıklar, Fariske, Başdere yerleşim yerlerindeki arazilerini ve gelirini vakfetmekle birlik te yine buralardan Ermenek Emir Musa Bey (Tol) Medresesi için vakfettiği arazi, bağ ve bahçe gelirlerinden de ayrıca pay ayırır.

Lemos Emir Musa paşa Camii ve diğer ahşap yapılar, 1660 lı yıllarda çıkan yangın sonucu tamamen yanınca köylüler, kendi imkanları ve Yusuf ağanın yardımıyla caminin taş duvarlarını kullanmak suretiyle yine altı di rek üzerine düz damlı Emir Musa Paşa Camii yeniden yapar. “Bu caminin Karaman oğulları Beyliği Beylerin den Emir Musa Paşa Bey tarafından yaptırıldığını” açıklayan kesme taştan kitabesi caminin giriş kapısı üzerin de özellikle muhafaza edilir ve Lemos Emir Musa Paşa Camii yazılı matbuatta Karaman Beyliği dönemine ait tarihi eserler arasında yerini alır.

Değerli sanat Tarihçi Halit Bardakçı hocamız; “Bütün yönleriyle Ermenek” adlı eserini hazırlama aşamasında (1976) camiyi yerinde görüp inceler ve kitabesine göre 1660-1661 yılların da tamir edildiğini belirtir

Ancak Lemos Köyünde artan nüfusla birlikte düz damlı ahşap camii ihtiyaca cevap verme yince köylülerce 1977 yılında yenisin yapmak üzere cami yıkılır. Köyün ve köy sakinlerinin ekonomik gücü çok kısıtlı olduğu için cami inşaatı kısa sürede tamamlanamaz. Cami inşaatında yediden yetmiş her Esentepe'li severek ve iste yerek imece yapıp bedenlen çalışır. Hatta Haziran 1979 ayında camide imece yapan duvar ustası Abdullah (Ba ki) Ermiş, iskeleden düşüp rahmeti rahman olur. Nihayetinde bu işe gönül veren köylüler, devlet yardımı da almadan kendi imkanları (fitre, zekat) ve gayretiyle beton taş duvar üzerine ahşap çatılı, kesme taş minareli olarak banisinin adı ve hatırasına hürmeten Lemos Emir Musa Paşa Camisi adıyla yeniden inşaa edilip ibadete açılır. Kesme taştan yapılan minaresi ise, 1994 yılında tamamlanır.

Ebu Hureyre'den rivayet edildiğine göre; Resulullah Hazreti Muhammed Mustafa (sav) Aleyhisselam Hadisi Şerifte; “İnsanoğlu öldüğü zaman bütün amellerinin sevabı da sona erer. Üç şey bundan müstesnadır. Sadakayı cariye (Halkın yararına hayırlı eser), İstifade edilen Hayırlı ilim ve kendisine dua edip hayır, hasenat yapan Salih evlat” bırakan kişilerin Amel Defteri kapanmaz ve kazandıkları sevap mahşer günü sıratı müstakime ka dar yazılır

Bu üç hayırlı eseri fani dünyada bırakarak rahmeti rahman olan mümin kişinin Amel Defterinin kapanmaması Allah'ü Zülcelal'ın ilahi bir hikmeti. Zira sadakayı hayır (cami,..vb) yaptırmak serveti olan her kula nasip olmaz.

Peygamber Efendimiz Hazreti Muhammed Mustafa (sav); “ Rahman ve Rahim Allah makamında duadan daha makbul bir ibadetin olmadığı, Duanın rahmet kapılarını açtığını” vaz eder. Mümin kişi; Allah'ın rızasını kazanmak için duadan nasiplenmeyi sağlayacak sadakayı hayır eserleri sağlığında yaptırıp insanlığın hizmeti ne sunmalıdır.

Müslüman kişi için kendinden başka Allah'ü Teala'ya hayırlı duayı genelde ancak bu üç hayırdan sağ layıp sevabına nail olur. Böylece Amel Defterine Kiramen Meleğince yazılan halis dualar, kişi ruhunu ahret a leminde Allah'a dost edip Cennet'e vuslat eden makbul ibadetler içindedir.

Nübeytbin Şeriy'ten rivayet Hadisi Şerifte Peygamber Efendimiz (sav) Hazretleri; “ Kim Allah rızasını gözete rek, Allah için bir camii/ mescit yaptırırsa, Allah'ta onun için cennette bir köşk/ saray yaptırır” şeklinde bu yurduğu için canı ve malıyla, güzel ahlakıyla insanlık için sadakayı hayır yapan zatı şahane müminler, Allah dostları olan değerli kişilerdir. Yani Allah için, Hak yolunda canı ve malıyla cömertliğin en büyüğün yapan Allah dostlarıdır Nefsin esiri olup ferdi bir hayat tarzını benimsemeyerek toplumun ihtiyaçlarına öncelik veren üstün faziletli, iyilik timsali ve cömertliğin en büyüğün yapıp kibirlenmeyen Allah dostları, her şart ve or tamda Cenabı Hakk'ın rızasına nail olmak için canhıraş çalışıp çabalar. İnsanı kamil bir mümin, Hakk'ın rıza sını kazanabilmek için ömrü servetin insanlığa yararlı olmak, yükünü hafifletip işi kolaylaştırmak için hemhal olur. Kefenin cebine koyup ahrete götürülemeyen maddi değerli dünya servetin gözü görmez, kulağı duymaz ve kalbi his etmez. Rab'bine dost olabilmeyi öncelikli ideal edinen ve takva içinde yaşamı prensip edinen mü minler, Allah için canı ve malıyla cihad edip Hz. Peygamberimizin sünnetine riayet ederler.

XXI.yüzyılın başlangıcında ülke genelindeki nüfus artışına paralel Lemos (Esentepe) Köyünde de nüfus artar.

Köylünün 1979 y.da yaptırdığı camii, cemaat için yeterli olmadığı gibi güncel ve dini ihtiyaçları da karşılayamaz.

Caminin yenilenmesi için tarihi kimliğinden bahisle vakıf yardımı imkanları araştırılrsa da, kitabesi bile olmayan sadece resmi matbuatta "Lemos Emir Musa Paşa Camisi" olarak adı kalan tarihi camiye devlet yardımı temininde başarı sağlanamaz. Böylece caminin yapılması, hayır sever bir kişinin inayetine, ihsanına kalır. Lemos Köyünün günümüzde ve gelecekteki ihtiyaçların karşılayacak modern bir cami yaptırmak ise; tüm Lemos / Esentepe'lilerin ukdesi olmasına rağmen bu iş, ekonomik güçlerinin çok üzerinde bir mali yük olduğu aşikar. Bu yükü kaldıracabilmenin en büyük ilacı ise, şükrederek sabretmek inancı. Üstesinden gelinemeyen ha diseler karşısında sabretmek de bir dua ve sabrın sonunda selamet olduğu unutulmaz.

Zira yaratılan canlılardan bazıları dut yaprağı yediği vakit her biri; amber kokusu, bal, süt ve ibrişim ipek ve rir sabrederek. Mümin kul isteyince; Rahman ve Rahim Allah, niyetin derecesi oranında açıyor rahmet kapılarını. Hak'teala asla kulunu sıkıntıda koymayıp mutlaka duasına icabet eder.

Bu bağlamda Lemos/ Esentepe'li olup 1981 yılında Emir Musa Paşa Camisinde imam hatip olarak görev yapıp halen Konya'da serbest Avukat Ziya Akdemir Bey kardeşimizin yolu ve haliis niyeti, müvekkili Hacı Mustafa Serçebaş ile bir şekilde kesişiyor. Bu hayırlı buluşmanın bile Allah'ın bir hikmeti olduğunu bilip anlamak gerek. Zira Allah-üTeala bu dostlarına; "Beytullah" veya "Allah'ın Evi" olarak nitelenen cami yaptırmayı ve sevabına nail olmayı nasip edeceği için hayırlı buluşma sağlanır. "Mevla neylerse güzel eyler".

Hacı Mustafa Serçebaş ve eşi Meryem Serçebaş aslen Ermenek'li olup Konya'da ikamet eden gurbetçi bir Allah dostu değerli zatı muhterem müminler. Bahşedilen ömür süresince yurt dışında helalinden kazanıp dışından, tırnağından artırıp tasarruf ettiği maddi birikimlerini inançla, gönül huzuru ve bonkerce Rab'bin rızasına erecek bir sadakayı hayır yaptırmaya kalben niyet ve dua eder. Tabii ki; "Niyet halis olunca akıbet hayır olur". Böyle hayırlı bir amelin gerçekleşmesi için Allah her daim yardımcı olur, kuluna. Niyet olmadan Amel ve hayal olmadan icat olmaz. Asla tesadüfe yer olmayıp mutlaka Allah nasip edecek. Cenabı Allah, kalbini ve gönlünü açıp dua eden ameli Salih kulunun; duası ve halis kalbi niyeti ile zorda kalınca, "Yarabbi" diye yakarışını asla cevapsız bırakmaz, mutlaka karşılık verip yakarışı rahmetlendirir. Asıl olan bu işareti anlayıp sezinelebilmek. Hayırsever Mustafa Serçebaş'ın halis duasını da Allah makbul ve kabul ettiği için Lemos / Esentepe'ye muhteşem bir cami yaptırıyor.

İşte Avukat Ziya Akdemir ve Hacı Mustafa Serçebaş hak yolunda el ele vererek en büyük ukdelerini gerçekleştirebilmek ve Rab'lerinin rızasına nail olabilmek için inanç birliği yapar. Lemos Esentepe Köyüne modern bir camii yapılması için Hacı Mustafa Serçebaş maddiyatın karşılarken Av. Ziya Akdemir ve kardeşi Bekir Akdemir Hoca, işi sahiplenerek fikri, bedeni emeği ile zamanını bu amaç için seferber ederek gecesi ve gündü zünü kurban eyler. Ayrıca Sarıveliler Belediye Başkanı Hayri Samur Beyin caminin inşaatı aşamasında gönül huzuruyla makine ve ekipman yardımı yapması ve işi sahiplenmek suretiyle verdiği manevi destek asla yadsınamaz. Hayırlı bir iş için sağlanan inanç ve işbirliği sonucu sekiz ay gibi çok kısa bir zamanda Allah indinde manası çok büyük, tarihi şanına layık ve günümüzün dini etkinlik ve ihtiyaçlarına cevap veren modern bir camii yapıp müminlerin hizmetine sunulur..

Selçuklu mimarisinin özelliklerini ihtiva eden Lemos Emir Musa Paşa Camisi; bir büyük, yedi adet küçük kubbe ve engelli çıkış merdivenli olarak inşaa edilmiştir. Cami binasının en alt bahçe (giriş) katında Bayan Kurşun Kursu bölümü, Gasilhane ile birlikte sıcak su da sağlayan kalorifer kazanı sistemi, On dört musluklu Şadırvan ve WC.sii bulunur. Caminin ön cemaat yeri ve içi, çok güzel dekor edilmiş. Ahşaptan mamul mihrap ve mimberi duvar lambirileriyle uyumlu. Mavi tonun hakim olduğu halı deseni etkileyici ve büyük kubbeden sarı kan avizeler ile çok uyumlu ve gözü, gönlü mest ediyor. Cami bahçesinde mevcut tarihi kesme taş yapıları keşmerli çeşme orjinine uygun şekilde, rahmeti rahman öğretmen Mehmet Dağdelen'in hatırasına atfen oğlu tarafından bakım yaptırılarak yenilenmiştir..

Lemos Emir Musa Paşa Camii, Allah'ın rızasına nail olabilmek inancıyla banisi tarafından temellerinin atılıp ibadete açıldığı 1344 yılından 15 Aralık 2017 t. kadar değerli Allah dostlarınınca dördünce kez aynı inanç ve şevkle, aynı yerde ve adını değiştirmeden yaptırılıp Müslümanların hizmetine amade ediliyor. Caminin her yeni yapılışında maddi ve manevi yardımda bulunan, taş üstüne taş koyan, kapısının eşiği bile olsa silip süpürmek suretiyle hizmet eden, bahçesindeki ağaçları diken, sulayan ve koruyan, dilinin döndüğünce imam hatip olarak görev yapıp küçük, büyük ayırımı yapmadan cemaatının kalbine Allah sevgisini nakşeden, minaresinden Ezan-ı Muhammedi her gün beş vakit şevkle okuyan ve üzerine farz olan namazı cemaatla camide kılabilmek için hasta sökel haliyle veya bastonuna dayanıp ayağını sürüyerek camiye koşan ve elleriyle birlikte kalbini Rab'bine açan ve bir şekilde bu camiden gelip geçmiş tüm Müslümanların ruhu şad, mekanları Firdevs Cennet'inde bir döşek olsun.

Lemos Emir Musa Paşa Camii, 15 Aralık 2017 Cuma günü yeni banisi (yaptıran) hayır sever Allah dostu Hacı Mustafa Serçebaş, eşi Meryem Serçebaş ve Ziya, Bekir Akdemir kardeşler ile Karaman il Müftüsü Lütfi Ketençi, Sarıveliler Kaymakamı Hasan Sadebiyık, Başyayla Kaymakamı Fatih Kaşıkçı, Karaman Milli Eğitim Müdürü Mevlüt Kuntoğlu, Sarıveliler Belediye Başkanı Hayri Samur, Göktepe Belediye Başkan vekili Ahmet Ersan ve Lemos Esentepe Muhtarı Ahmet Ceylan ile Esentepe sakinleri, misafirlerin katılımı ve Müftü Beyin yaptığı hayırlı dualarla açılır.

Bu yazımda adını andığımız veya anamadığımız hayırsever, kalbi ihlaslı ve değerli her müminin halis niyetli kalbi hayrını Cenab-ı Allah makbul ve kabul eylesin ve inşaAllah zatı muhterem müminleri Cennetiyle mükafatlandırır...

15-12-2017

Süleyman YILDIZ

(LE MOS 5303)

"LEMOS EMİR MUSA PAŞA CAMİİ" İSMİ AÇIKLAMA

"LEMOS EMİR MUSA PAŞA CAMİSİ" İSMİ İÇİN AÇIKLAMA

Karamanoğulları Beyliği, Türkmen bir Türk Devletidir. Anadolu Selçuklu Devletinden edindiği devlet kültürü birikimi, devletin yönetim ve idaresi, toprak düzenlemesi ile Divan (Sultan ve Halk) organizasyon yapısı Ana dolu Selçuklu devlet sistemine çok benzeşik bir yapı gösterir. Ancak, Büyük Selçuklu Devletinin halefi tartış masından dolayı ilişkileri limoni olan Osmanlı İmparatorluğu karşısında tarihi süreçte hep bir beylik (eyalet) konumunda görülüp küçümsenmiştir. Halbuki "Karaman Tacı", bir eyalet, beylik değil bir krallık sayılmıştır.

Karaman oğulları'nın organizasyon yapısında Emir-ül Urema (Sultan), Devlet Başkanı görevi ifa etmekle birlik te Karaman, Konya ve Ermenek bir eyalet (Beylik) merkezi konumunda olup Emir'den sonra da 4 vezir ve Sa rasker gibi gerekli diğer kurumlar mevcuttur.

Anadoluda kurulan Beylikler içinde, en baştaki devlet yöneticisine " Emir" ünvanını veren tek beylik Kara manoğullarıdır. Devlet yönetiminde Emirlik; "Emir-ül Mümin" Halife Hazreti Ömer döneminden beri Türk-İslam devletlerinde görülen bir ünvanıdır

Burhaneddin Musa Bey, Ermenek eyaletinde Bey olarak bulunduğu 1308 yılında babası Mah mut ve ağabeyi İbrahim'in bir savaşta şehit olması üzerine Karamanoğullarının "Emiri" olur ve Karaman merkezde Devletin başına geçer. Ancak Memlukluların baskısı sonucu Emir'likten 1312 y.da azledilince 1352 yılına kadar yine Bey olarak Ermenek'te görev yapar ve davet üze rine yeniden Emir olup Karaman'da devletin başına geçer.

Kerimeddin karaman Bey'in 8 oğlundan beşi ve torunları savaş meydanlarında şehit olmuş tur. Karaman Türk menleri savaşçı kimliktir. Karamanlılarda devleti yöneten en üst yönetici, halkın gönlünde hem BEY, hem EMİR ve hem de PAŞA ünvanlıdır. Bu tür ünvanlar, bir nevi halkın sevgisinin yansıması ve halkın verdiği bir payedir. Türk tarihinde kişiyi, en güzel onurlandırma ünvanından birisinin savaşçı kimliği yansıtan "PAŞA" ünvanı olduğu unutulmamalı.

Anadolu Selçuklu Devletinin Moğolların egemenliğinin altına girmesiyle birlikte Anadolu'daki tüm Türk beylik lerinde hatta Selçuklu devletinde bile iktidar mücadelesi en acımasız haliyle yapılmış, hatta kardeş kardeşe karşı savaş meydanlarında savaşmıştır. Devleti yönetenler fir sat bulunca dış düşmanlara karşı kahramanca kılıç kuşanmıştır. Nitekim Karamanoğulları bazı dönemlerde topraklarını Alanya'dan Ankara, Nigde ve Kayseri'ye kadar savaşarak genişletmiş ve bu bölgeye devlet olarak hükmetmiştir. Böylece savaş meydanında gazi yada şehit olan Bey'e, "Paşa" ünvanını halkı ve askerleri vermiştir.

Hatta Ermenek Beyi Burhaneddin Musa Bey'in 1339-1340 yıllarında Ermenek'te yaptırdığı "Musa Bey Medrese si"ni bu isimle bilen azınlıktadır. Medresenin, kesme taştan mimari bir yapı olması sonucu esas ismi yerine halkın ifadesiyle, "TOL MEDRESE" ismiyle bilinmektedir. Bu tür çok basit ayrıntılar konunun özünü değiştir mez. Osmanlı İmparatorluğunda Padişahın erkek çocukları "Şehzade" ünvanlı doğar. Şehzade "Padişah, Sultan" o lamazsa hep "şehzade" ünvanıyla anılır. Ancak Fatih Sultan Mehmet Han'ın oğlu Şehzade Cem, Osmanlı İmpa ratorluğuna "Padişah" olmadığı halde tarihte hep "CEM SULTAN" ünvanıyla anılmaktadır. Çünkü bu ünvanı o'na halkı vermiştir. Halkın inarak uygun gördüğü bir ünvanı benimsemek gerektiği kanısındayım

Bu bağlamda 1344 yılında Lemos'a Camiyi yaptıran zatı muhterem, EMİR MUSA PAŞA BEY olup camiyede bu ismin verilmesinde bir beis olmasa gerekir.

Caminin 1344 yılı kitabesinde de bu şekilde yer almıştır. Halk, caminin banisi (yaptırana), üç ünvanı birden vererek O'nu onurlandırmış ve LEMOS EMİR MUSA PAŞA CAMİİ ismini 675 yıldır gururla benimsemiştir. Bunda da hatalı bir yakıştırma yoktur ki, bu gün "Paşa" ünvanı nın kaldırılması gereği duyulsun.

Esasen; "Emir Musa Paşa Bey", ismi çerçevesinde bizler neyi? Hangi kültürel etkinliği yapa biliriz veya bu markada hangi ürünü arz edip Lemos Esentepe'ye daha yararlı olabiliriz konu sunu konuşmamız gerektiğine inanıyorum.

07 OCAK 2018

SÜLEYMAN YILDIZ
(LEMOS 5303)

İLAHİDAVET

İLAHİDAVET, (EZAN)

Turizm sezonu henüz başlamasa da, şehre yoğun şekilde turist geliyordu. Turist taşıyan uçakların, biri inip diğeri havalanıyor ve göçmen kuşlar gibi süzülerek gözden kayboluyordu. Şehre kısa sürede ulaşan, dili, dini ve ırkı bilinmeyen yabancı misafirler, ülkemizin doğal, tarihi güzelliklerini görmek ve kültürel zenginliğimizi özümsemek için caddelerde boy gösteriyordu. Geniş caddelerde yan yana dizili mağazaların vitrinleri parıl pa rıl parlayınca içeri girip çıkan turistlerin oluşturduğu ticari hareketlilik, esnafın yüzü ve göz bebekleri için tatlı tatlı güldürüyordu. Müziğin ruha ve hatta hücrelere etki ettiği gibi turistler de, esnafın ruh halını müs pet etkileyip mutlu ediyor. Hele alışveriş yapıp yeşil yeşil dolardan hatıra defteri tutuldukça, günlük ibadet unutuluyor, her gün beş vakit okunan Ezan-ı Muhammed'i bile duyan olmuyordu.

Ülkemizin kültürel zenginliklerin öğrenmek, bu arada güzel bir tatil yapmak isteyen gayrimüslim Sceras, on sekiz yaşında bir üniversite öğrencisi. O'da uçakla gelen yolcuların içinden genç bir misafir. Hava alanı dış hatlar terminali önünden taksiye biner ve direkt şehir merkezinde konaklayacağı otele geçer. Şehirde güneş batmak üzere, yani akşam namazı vaktidir. Şehir içinde seyahat ettiği taksi otelin kapısı önüne varınca, bu güne kadar işitmediği çok güzel ve ruhu mest eden sade bir ses duyar. Havada yankıla nan bu güzel ses ruhunun derinliklerinde etkileyici iz bırakır. Ancak bu durumdan ne taksi şoförü ne de kapının önünde bekleyen otel görevlileri ve diğer yerli halk etkilenme belirtisi göstermez ve rahatsızda olmaz. En küçük manada olumsuz bir tepki vermediklerini hayretle gözlemler.

Halbuki ülkesinde insanlar, böyle hoparlörden yüksek sesle yapılan yayınlara başkasını rahatsız etmesi pek mümkün değil. Çan sesinden başka ses duymak mümkün olmaz. Değilse, gürültüyü yapan kişilere derhal mü dahale edilir Burada ise, kimse kılını bile kıpırdatmıyor, bu nasıl umursamazlık hali. Anlaşılan ilginç bir yer burası. Bu ikilem için de resepsiyonda kaydını yaptırdıktan sonra asansörle sekizinci kattaki odasına çıkar. Va lizinden elbiseleri dolaba yerleştirip duşunu alır ve yemeğe gitmek için hazırlık yapar. Tam odadan çıkmak üzereyken otele girişte duyduğu sesi pencereden yine duyunca iyice şaşırır. Hayretler içinde kalıp pencereyi açar ve koltuğa oturarak bu sade ve hoş nida yı özümseyerek sonuna kadar dinler. Anlatılması çok zor olan bir his bulur. Ses kesilince ruhunda bir başkalaşım ve rahatlık olduğu fark eder. Yüksek sesle ve bilmediği bir dille söylenen bu çağrı, ruhunda bir başkalaşımı ateşler. Fakat bunu manalandıramaz. Zira kısa sürede duyduğu her iki çağrı, aynı güzellikte olmakla birlikte önceki duyduğu ses ve hitabet tarzı şimdikinden daha değişik olduğunu fark eder. Kısaca söz aynı olduğu halde seslendirme üslubunun farklı oluşun tespit eder. A sansörle lobiye inerken bu duyurunun mutlaka bir amacı olduğunu düşünür. Nüfusunun yüzde doksan dokuzu Müslüman olan ülkemizde her gün farz namaz vakti (5) başlayınca Ezan-ı Muhammet okunur. Ezan; dini bir terimdir, hangi dinden ve inançtan olursa olsun, insanlık alemini İslami yet'e, Allah'ın en son dininin inancına ve kulluk vazifesinin edası için Hakk'a ibadete çağırın ilahi bir davet ve çağrıdır. Allah-ü Teala; bu davetin ve davet ettiği mekanın sahibi ve de davet edilen insanların yaratıcısıdır. Bu davet; Allah'ın dostlarıncı O'nun adına yapılan bir ibadettir.

Her gün beş vakit farz namazı vakti girince ezan okunması Kur'an-ı Kerim'in, yani Allah'ın emridir. Nitekim Cuma süresinin 9 ve 10 ayetlerinde mealen;

"Ey iman edenler! Cuma günü namaz için ÇAĞRIdığında, hemen Allah'ın zikrine koşun, alım satımı bırakın. Eğer bilerseniz o sizin için daha hayırlıdır. Sonra da namaz kılındı mı, yeryüzünde dağılın da, Allah'ın ihsan ve ikramından arayın, Allah'ı çok zikredin ki, kurtuluşa eresiniz" buyrulmaktadır.

Alemlerin Rab'bi'nin bu ilahi daveti; Medine'de hicretin birinci (622) yılında (rivayet te ikinci yılında) Hazret-i Peygamber Efendimiz döneminden beri bu kainatın her saniyesinde kalbi ihlasla yapılmaktadır. Bu alemde Ezan'sız geçen bir an yoktur, İnsanlık her an kurtuluşa, islam'a davet edilmektedir. Ezan vaktin sünneti olup Müslümanların yaşadığı bir belde/ şehir veya ülkede her kişi her gün beş vakit Ezan'ı özgürce dinler, mana sını anlıyorsa, manalandırıp gereğın (namazı) yerine getirir. Şayet bir yerleşim yerinde Müslümanlar, namazın vaktini bildirmek için özgürce Ezan okunamıyorsa biliniz ki; Ezanı yasaklayanlar İslam dinine karşı gizli/ açık bir savaş içindedir. Müslümanlar; diğer dinlerde eş benzeri olmayan ve Allah'ın evine insanı insanla davet etme olanağı veren Ezan'la namaza davet eder. Bu çağrı yöntemi Müslümanlar için o nurlu bir yücelik olsa gerekir. Zaten nama za davetin değişik bir yöntemle (çan, boru, ateş) yapılmasını Hz. Peygamber Efendimiz(sav) kabul etmemiş ve uygun bulmamıştır.

Farz namaz daveti ilahi Ezan'ın, mümkün olan en güzel şekliyle icra edilmesi ve Allah rızası için kalbi hisle okunması bir sünnettir. Yani Peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa'(sav) nın isteğı üzerine huzurunda ilk e zanı okuyan Bilal-i Habeş'i gibi okumalı. Bilal-i Habeşi, ezanı çok içten, samimi ve ihlaslı okuyor ve tüm mü minlerce çok beğeniliyor. Hatta Hz. Peygamber Efendimiz'in bedenen olmadığı bir kainatta ezan okumayı kendisine haram saydığı dönemde tekrar ezan okuması için Peygamber'imizin torunları Hz. Hasan ve Hüseyin yalvarması üzerine Bilal-i Habeş'i, Mescid-i Nebev-i'de Ezan okumaya başlayınca, Müslümanlar göz yaşlarına hakim olamaz, ağladıkça ağlarmış.

İşte Ezan okuyan kamil -i müminlerin veya müezzinlerin sesi, Bilal-i Habeş'i'nin sesi ve okuyuş üslubu gibi be ğenilip imrenilecek nitelikte ve "Allah vergisi" denecek kadar güzel sesli ve gür olmalı. Ezan okuyan müminin kiraatı düzgün

ve tecvit kaidelerine uyumlu olmalıdır ki, daveti alan kişiler dinlerken ruhu mest olmalı, kalbinde huzur bulmalıdır Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed(sav), Ezan vakti gelince Bilal-i Habeşi'ye;
"Ey Bilal, bizi rahatlat, içimizi ferahlandır" diye buyurmak suretiyle huzura kavuşmayı arzuladığı derecede Ezanı Muhammed'i dinleyenler de huzurlu olmalıdır. Ülkemize gelen gayri Müslim Sceras'da olduğu gibi, Ezanı işittiği vakit vücudu irkilirken ruhu mest olup huzura kavuşmalı ve benliğine Allah sevgisi nakşedilmelidir.
Ezan'ın, asırlardan beri dini formlar içinde her namaz vaktine göre değişik makamlarda okunması hayırlı bir kültür ürünüdür. Bu kültür, selatin camilerde müezzin olarak görev yapan güzel ve hoş sesli hafızlar sayesinde Osmanlı devrinde zirve yapıp taçlanmış. Nitekim Türk'lerin payitaht (Başşehir) yaptığı Konya, Bursa, Edirne ve İstanbul'un selatin camilerinde Sabah Ezan'ı, -Saba, Öğle Ezan'ı, -Rast, İkinci Ezan'ı, -Hicaz, Akşam Ezan'ı, -Segah, Yatsı Ezan'ı, -Uşşak-Beyatı ve Cuma Ezan'ı, -Hicaz, Rast ve Sala,- Hüseyini makamlarında binli çeşitlilikte icra edilmiş, dinen bir sakınca da görülmemiştir.
Görevlilerin camilerimizde bilinçli şekilde özenerek kalbi duygularla değişik makam larda içten okuduğu bir Ezan; hem Müslümanların hem de diğer din mensuplarının üzerinde çok etkili olmakla birlikte İslamiyet'e olan sevgiyi, samimiyeti ve bağlılığı pekiştirir. Makam üzere okunan Ezan mühürlenmiş gönülleri fed edip beğenilir.
Bu etkileşim sonucu gayri Müslimler dinini bile değiştirip Müslüman olabilir. Müslümanın yaşadığı bir belde ye / ülkeye ilk defa gelen gayri Müslim bir kişinin dinimizle ilgili karşılaştığı ilk etkinliklerden birisi Ezan olduğu için özenilerek ihlasla icra edilmesi gerekir. Nitekim genç öğrenci gayri Müslim Sceras'ın dinini değiştirip Müslüman olduktan sonra Süheyl ismini alması ve Amerikalı bayan Martha'da Müslümanlığı kabul ettikten sonra adını da Müzeyyen olarak değiştirmesinin özü, güzel okunduğu için beğenilen Ezan'dır. Bu münevver müminlerin dinini değiştirmesinde etken olan en önemli unsurun ülkemizde dinledikleri güzel bir Ezan icrası olduğu unutulmamalıdır. Kalbi içtenlikle ve ihlasla sunulan güzellikler, atom bombasıyla açılmayan mühürlenmiş gönül kapılarını açar. Atomdan da etkili olup gönülleri huzura erdiren Ezan'dır.
Mümin Süheyl ve mümine Müzeyyen'i etkileyen ilahi davet Ezan'a, kayıtsız kalınma malı. Müslüman kişi, gün gelecek cami imamının önünde yeşil örtü içinde beyaz kefenle yatay vaziyette birinci saf olacağı için, daha vakit varken her gün beş vakit yapılan ilahi davet Ezan'ı inançla kabul edip imamın arkasında oluşan saflarda yerini almayı melekeler edinmelidir. Cami cemaatı ile tanışık olup din kardeşliğini pekiştirmeli ve ameli Salih bir kul olmak için çabalamalıdır.

OCAK- 2018
Süleyman YILDIZ
(Lemos 5303)

AKIDASITUZLU

AKIDASITUZLU
(PEKMEZ)

Mezrada birbirine akraba on beş haneydi. Moğolların zulmüne uğramamak için doğu dan batıya gece gündüz yürüyorlardı. En sonunda Anadolu'nun yüksek dağla çevrili şirin bir mezrasına kondular. Aralarından su sızdı yor, içtikleri ayrı gitmezdi. Birisi düşünür diğerleri yapardı. Genelde büyüklerin fikirlerini tartışmayı pek sevmezler sadece gereğin şıpadak yaparlardı. Kişinin aklına ilk gelen fikri yapmasını isterlerdi. Nasıl olsa en sonunda olacak olan olur ve bunun önünde durmaksa, boşunaydı.

Zamanlardan bir vakit bol miktarda üzüm yetiştirirler. Yiyebildikleri kadar yediler, fakat küfeler dolusu üzüm mü yine bitiremediler.

Ahalinin bilge kişisi; "Yarenler, Emmim dayım benim. Emeğimizin ürünü çürüyüp heba olacak. Bu üzümü a kıda (pekmez) yapalım. Pekmezin nasıl yapıldığını, buralara gelirken obanın birisinde görmüştüm. Bizde üzüm mü pekmez yapar, üzümü telef etmeyiz ve kişin ekmeği bandırır, tatlı tatlı yeriz" diye teklif eder.

Ahali bu öneriyi memnuniyetle karışlar. El birliğiyle şehrana havuzları hazırlanır, üzüm bocaları ediliyor güzelce çığnenir ve sırası alınıp kara kazanlarda toprakla kestirme ve bırakılır. Kestirilen şırayı kaynatmak için daha büyük kazanlar kurulur ve altı çam yarması odunlarla yakılıp kaynatılmaya başlanır.

Ancak bilge kişi, kazanda kaynayan üzüm şırasına tuz atılıp atılmadığı hususunda tereddüt eder. Hata yapma mak için kazanın altındaki ateşi söndürür. Kaynayan pekmeze tuz atılıp, atılmayacağını birilerine sormak için yollara düşer. Mezradan çok uzak bir yerde daha kalabalık bir yerleşim yerine varır. Cami önünde oturan ce maata selam verip aralarına karışır. Sohbet koyulaşınca bilge kişi sorar.

"Arkadaşlar sizin köyde akıdaya (pekmeze) kaynatılırken tuz katılıyormuş, Köyünü zün pekmezi tuzdan yen mezmiş. Akıdaya niçin tuz katıyorsunuz? Bu işi anlamadım" der.

Köylüler; "Ey yolcu, Heç akıdaya tuz katılır mı. Bu nasıl laf. Sana hangi fasık söyledi bu lafı. Köyün pekmezi baldan bile tatlı" diye hiddetle cevap verir. İftirayı atan lafın sahibin yakalasalar, parça pinçik edecekler.

Bilge kişi, oltasına takılan köylülerden alması gereken cevabı almış olarak oradan ayrılıp mezraya gelir ve üzüm şırasını, tuz atmadan kaynatarak tatlı pekmezi yapar.

Bilge Mezrada pekmezi yapmasına yaparda; birkaç gün sonra, "Bilge, akıdaya tuz atmış. Akıda tuzdan yen mez olmuş" dedikodusu alır başını ayyuka çıkar." Bu rivayet halk arasında yıllarca söylenince o mezranın adı; "Akıdası Tuzlu" olmuş.

Esasında insanın bilmediği konuyu; anlatmasının, sorup öğrenmesinin, her duyduğu söze (araştırmadan) inanmasının bir kuralı var. Bu kurallar demetini ihmal edmeyen kişi, hep emin ve sözüne güvenilir olur.

ARALIK- 2017

Süleyman YILDIZ
(LEMOS 5303)

FELEKTEN BİR GÜN ÇALMAK

FELEKTEN BİR GÜN ÇALMAK

Bir kişinin veya insan topluluğunun güzel vakit geçirmek amacıyla belirli bir zamanı gönlünün istediği şekil de değerlendirmesi, "Felekten Gün Çalmak" olarak nitelenmektedir. Yani insan, bahşedilen ömründen bir an'ı, gönlünce eğlenerek yaşamakta.

En güzel isimler Allah'ın olup doksan dokuz (Esmâ-ül Hüsnâ) ismi var. Fakat, Esmâ ü'l Hüsnâ'daki isimler arasında Allah'ın, "Felek" diye bir ismi yoktur. Şayet olsaydı, ve ya "Allah" kastıyla, niyetiyle; "Felekten Gün Çaldım/ çalalım" şeklinde bir ibare, deyim söylenirse küfür olur ve kişi günaha girerdi.

Türk Dil Kurumu'nun "Türkçe Sözlük"ünde, "Felek" sözcüğünün Türkçe karşılığı; <Dünya, Alem, Gökyüzü> olarak tanımlanmaktadır. Öyleyse; "Felekten Gün Çalmak" deyimini; Dünya gününün bir an'ında gönlünce eğlenmek, anlamına gelir. Eğlence esnasında da dünya gününün, vaktinin de bir sahibi olduğuna asla unutmamak lazımdır.

Esasında insanlar bu deyimde, "Dünya" sözcüğü yerine "Felek" sözcüğünü genelde aynı anlamda kullanmış. Güzel Türkçe'miz içinde, "Dünya" sözcüğü geçen çok deyim var. (Yalan dünya sana neddim, neyledim, gibi) Bu tür deyimlerde kötülünen, kahredilen dünya ve orada karşılaşılan haksızlık, kötülük, haram ve mekruhlardır. Allah'ın, kulu insana bahşettiği ömür üç vakittir. Birisi yaşanılıp geçmişte kalan, diğeri an itibarıyla yaşanılan ve öteki de kişiye ait olmayıp yaşanılacak olan, vakit. İşte insan, yaşadığı vaktin birazını, güya dünyaya kahrederek gönlünce eğlenerek yaşamak istiyor. Zamanın kıymeti bilinse böyle bir şeyi asla yapmak istemez.

Yaratılmışların en mükemmeli ve akıllı selim olan insan, bu dünya için verilen ömrü, yaratılmanın bilinciyle takva içinde yaşamalı ve her ameli ahretine hayırlı sevap olmalıdır. Ömrü vaktini, Rab'bi'ni niyazla, zikirle ve ibadetle geçirmelidir. Ahrette, sıratı müstakim olan en büyük sermaye Amel Defterine derc edilen sevaptır. Dinimizin yasakladığı günah ve mekruh işlerden keskin kaçınılmalıdır.

Felekten gün çalmak için dinen yasak olan alkolu içerek eğlenen insan; akıllı selim ve insanı kamil olma halinden zekasının, aklını kaybeden/ kullanamayan veya fiziki yeteneklerin sergileyemeyen ve melekelerin yitirmiş çaresiz insan haline geçer. Alkol kullanan kişi, felekten bir gün çaldığını sanır ama, en büyük kötülüğü emel edilen vücut organlarına yaptığına farkına varmaz ve alkolün kısa ve uzun dönemde bir çok organı etkilediğini düşünmez veya umursamaz.

Alkol kullanan kişi, şeytan gibi kötülüğün mayasının içine hapseder, yuva yaptırır. Bu maya elbette bir vakit devleşip sahibine kötülük yapacağını düşünmez. Düşünse, zaten içmez. Alkol, kötülüğü bu dünyada yapamazsa, elbette ahrette günahkar gönderecektir.

Nitekim Alkol; insan beyninin sağlıklı çalışmasını engelleyen bir maddedir. Beyin ve sinir sistemi ve sindirim sistemiyle birlikte pankreas, karaciğer ve boğazı etkiler. Kırmızı ve beyaz kan hücrelerinin üretimine olumsuz tesir eder. Özellikle etil alkol, mide zarını aşındırıp gün boyu mide yanması yapar ve üretimi artan mide asidi de mide için de iltihaplanmaya baş başa bırakıp hastalığa davetiye çıkarır. Bu rahatsızlıkların, son evre sindirime kansere neden olması büyük olasılıktır. Kişinin ruhsal sağlığını bir çeşit uyuşturucu gibi olumsuz etkilemesi de işin cabası.

İnsan, akıllı başındayken ve tüm melekelerini sağlıklı kullanırken dünyadan zevk almaya çalışmalı, ne hikmetse; hastalıklı, uyuşuk ve sağlıklı düşünemez vaziyetteyken daha çok zevk alacaktır. Bu çok sakat bir anlayış. Bunu yaşamak isteyenler ya, zevk mevhumunu bilmiyor, ya da kendini kandırıyor olsa gerek. Kısaca bu istem, züğürt tesellisinden öte bir şey değildir.

Dünya'daki bütün kötülüklerin kaynağı, sebebi alkol'dür. Alkolün sebep olduğu na hoş hadiselerin içinden; Cinayetlerin %85'i, Akıl hastalıklarının %60'ı, Aile içi kavga ve geçimsizlikleri %70'i, Şiddet olaylarının %50'si, Tecavüzlerin %50'si, etkililiği unsur ya da esas sebebinin alkol olduğu tespit edilmiştir.

Böyle her kötülükte var olan bir alkol maddesiyle insan, nasıl bir gün çalar anlamak mümkün değildir. Bu gün çalmaktan öte, düpedüz gün ile rulet oynamak ya da günlük yaşamı sona erdirecek bir devrimde bulunmaktır. Akıllı selim olmayan kişi, her şeye hazır, eli tetikte bekleyendir.

ARALIK- 2017

Süleyman YILDIZ
(LEMOS 5303)

ÖNCÜDERNEK

ÖNCÜDERNEK

Lemos Köyünün yağız gençleri, ekin biçme ayında her gün ikinci vakti sarı dikenle kaplı toprak sahada top oynuyordu. Cumhuriyet Türkiye'sinin anıtsal bayramı Ondo kuz Mayısı elinde bayrak, dilinde, "Onuncu Yıl" marşı ve gögsü dik, başı açık şekil de beyaz atletli, siyah şortlu kutlayan magrur öğrenciler benzeri cevval gençler futbol topuna vurdukça yer gök inlerdi. Gençlerin ayaklarında genelde lastik pabuç olmakla birlikte bazısında altı kösele kundura ve kimisi ise bez ayakkabıyla top oynardı. Her biri, olanca gücüyle "güm" diye vurdukça top, delleniyordu taşlı, dikenli sahada. Böy le büyüleyici bir görseelliğe imrenmemek ve gururlanma mak mümkün değil. Cumhuriyet Devleti kurumlarında Lemos' lu olarak ilk kez görev alan değerli aydınlar; Ahmet Tufan Şentürk, Hasan Can, Ahmet Dağdelen, Ali Ersan, Mehmet Çalışkan, Ahmet Dilek ve Halil Alkan ile başlamış Mustafa Kökçam, İbrahim Aydın, Ahmet Yıldız, İbrahim Özer, Haydar Gültekin ile devam etmiş ve Ahmet Tutar, Osman Yıldız, Yusuf Çetiner ve Osman Aydın'la gelişip cehaletin bendini yıkıp çağlayarak sürmüş ve yıllar geçtikçe her hane memurla nurlanmıştı. Bu gurur, şerefli çağdaş eğitim sürecinin eseriydi.

Her gün okulun bahçesinde top oynayan gençler ise, Lemos'un dördüncü devre aydınlık meşalesiydi. Yani Er menek Ortaokulundan sonra ailesinin kıt imkanıyla Liseyi Konya, Karaman, Antalya gibi şehirlerde okuduktan sonra üniversitede okumaya başlayan Süleyman Ersan, Abdullah Yılmaz ve memuriyete yeni atanan Ahmet Akın, İbrahim Yıldız, Mustafa Şengül, Mustafa Okumuş, Mustafa Ceylan, Mustafa Ermiş ve Ahmet Özer gibi gençler. Top oynayanlar Lemos'un aydınlık yüzünü yansıtan genç ler olduğu için gururlu, umutlu ve bir nevi dokunulmaz örnek kişilerdi. Genelde iş ten, çalışmaktan azadeydiler.

Yaz tatilinde gönüllerince eğlenen can ciğer arkadaştı onlar. Orta öğretimde okuma yan yaşıt arkadaşlarıyla beraber günlerini gün ediyor ve ikinci vaktinde hep birlikte soluğu top sahasında alıyorlardı. Okuyan genç lerin her gün aynı yerde bir amaç için toplanması köyün diğer gençlerinin de hevesini kabartıyor ve Onlarda erkenden okul bahçesine top oynamak için koşuyor ve diğerlerine şevkle yoldaş oluyordu.

Ailesinin ekin, harman ve sap, saman işi çok olan gençler ise, daha küçük yaşta olduklarına bakmaksızın bü yüklerini sadece boynun bükerek uzaktan seyretmekle yetiniyordu. Böyle büyüleyici bir görseelliğe imrenme mek mümkün değildi. Bazen iş ten kaçamak yapıp çift kale futbol maçında yer alınca çok sevinip çocuklar gibi şen oluyordu çalışan bücür gençler.

Lemos Köyünde yaz günleri ikinci vaktinde top oynamak alışkanlık haline gelmişti. Her gün vakit gelince kah vehaneler boşalır ve tarlada çalışanlar apar topar okulun ö nüne ya top oynamak yada seyrelemek için akın ediyordu. Böylece tüm gençler, kahvehane köşelerinden uzaklaşıp değişik bir şekilde eğleniyordu. Takımda yer bulamadığı için oynamayanlar, o havayı teneffüs etmekten bile mutlu oluyordu. Topa başka bir değer yüklemek isteyenlerce güya mektep görmüş delikanlılar, beyaz atlet, siyah şortla sahada meşin topun peşi sıra durmadan boş boş koşarak cehendeme odun taşıyorlardı. Halbuki bu top döndükçe, gençler arasında fikri birlikteliği sağlıyordu. Büyüğümüz Süleyman Ersan, Liseyi beraber okuduğu arkadaşları içerisinde Üniversitede okuyan kişiydi. Her ortamda çevresinde büyük bir farkındalık yaratan lider nitelikli bir kişilikteydi o. Yaşça akranları ve okuldan devresi olan arkadaşları özel say gı gösterirlerdi. Liseye yeni başlayan bizleri yolda, top sahasında görünce; "Adaşım, nasılsın" diye hal, hatır ve okulumuzun durumunu sorardı. Bilgili, kültürlü ve örgüt çü bir karakter yapısı vardı. Okumak isteyen gençlere hep yardımcı oluyor ve bizlerin genel kültürünün artması için bol kitap okumamızı önermekle birlikte roman ve hikaye kitaplarını da kendisi veriyordu. Lemos'un görsel olarak güzelleşmesi, sakinlerinin refah düzeyinin yükseltilmesi için her daim fikri çalışma yapıyordu.

1967 yılı Temmuz ayının ortaları ekinin biçilme, destelerinin harmana toplanma zamanında tüm köy sakinle ri karınca gibi çalışıyordu. Ailelerin eli kaşık tutan her iş gücüne en çok ihtiyacı olduğu bir andı. Kimsenin top oynamak bir yana hasta olmaya bi le hakkı olmadığı bir zamandı. Vaktin bir akşamı kahvehanenin uç köşesin de Abdullah Yılmaz ağabeyimizle birlikte Mustafa Coşkun, Ahmet Ataseven, Hüseyin Yıldız ve Özkan Coşkun' la beraber sohbet ederken Hüseyin Yıldız bana; "Amcaoğlu, yarın Halimiye (Tepebaşı) Köyü takımı ile futbol maçımız var. Süleyman Ersan abi, deste işini bırakıp mutlaka sahaya gelmeni istiyor" deyince çok sevindim. Ertesi günü işten kaytarıp okulun önünde yerimizi aldık. Sahaya çıkan takımın kaptanı Süleyman Ersan'dı. Sahaya çıkan futbol takımının on bir kişilik kadrosunda Hüseyin Yıldız, Etem Okumuş ile bana da yer vermesi kişisel olarak gönülümü zü, ruhumuzu okşamış ve gururlanma mızı sağlamıştı. Tepebaşı/Halimiye futbol maçının rövanşı Tepebaşında on beş gün sonra yapılmış ve yaya olarak köye gece saat 22 sıralarında dönüş yapılırken köylülerce coşkuyla karşılanmıştık. Böylece Taşeli'nde köyler arası futbol müsabakasının ilk kez başlatılıp arkadaşlığı, kardeşliği ve birlikteliği başlatan kişiler Lemos/ Esen tepe gençliğiydi. Tüm bu etkinliği organize eden Süleyman Ersan ve fikirdaşlarıydı.

Aynı yılın bir ağustos akşamında Süleyman Ersan ve Ahmet Akın, arkadaşlarıyla bir likte resmen kuruluşunu sağladıkları, "Esentepe Köyü Kalkındırma ve Güzel leştirme Derneği"nin genel kurul toplantısı köy ilkokulunda yapılmıştı. Okulun büyük dersliği katılımcı köylüleri almamış, geç gelenler ayakta kalmıştı. Her kişi bu yeni örgütü (dernek) ve kurucu Başkanı Süleyman Ersan'ın vereceği mesajı hem me rak ediyor, hemde kalbi istekle destekliyordu. Lemos Köyünde kurulan bu dernek, yeni bir örgütlenme birimi bakımından bölgede bir ilkti. Esentepe Köyü Kalkındırma ve Güzelleştirme Derneği yönetim kurulu ve Baş kanının belirlenmesi için ilk kez seçim yapıldı. Köyün sivil kesiminden de kişiler a day olmuştu. Salonda çok tatlı heyecan vardı. Nihayetinde olgunluk içinde gerçekleş tirilen seçim sonucunda; Süleyman Ersan'ın başkanlığında Ahmet Akın, Mustafa Okumuş, Mehmet

Yıldırım, Mustafa Ermiş ve İbrahim Yıldız ve Süleyman Yıldız' dan müteşekkil bir Yönetim Kurulu seçilmişti. Yönetim Kurulu, Lemos için güzel iş ler yapmak için çok heyecanlı ve kararlıydı. Ancak, herne şekilde olursa olsun, örgüt lenmenin karşısında olan ve seçilemeyen bazı muhalifler; "Lemos Köyünün gözlek ardıç ve çayır mevkisini ağaçlandırıp orman yapacağı ve böylece islam taşındaki eke nek tarlalarının ellerinden alınacağı" propangadasını yaptı. Bu durum bir gençlik ha reketi olarak nitelenen derneğin, yaşlı köylülerce benimsenip desteklenmesini etkile di. Nihayetinde Esentepe Lemos Köyünde şevkle kurulan bu dernek, 1980 ihtilalin den sonra kapandı. Derneğimizin sosyal alanda çok başarılı çalışmaları oldu

Bu kainatta; bir kişi hiç bir şey, iki kişi arkadaş ve üç kişi ve fazlası çok büyük güç o larak tanımlanır. Bu bilinçle ticaret erbabı kişiler bile, daha fazla kar etmek için ku rumsallaşarak Şirket, Holdink, Kooperatif ve Birlik şeklinde organize olurken, topra ğa bağlı köylü üreticilerin bir araya gelip emek ve fikir birlikteliği yapmaması büyük noksanlık. Hele Esentepe Köyünde elli yıllık geçmişli bulunan bir örgütlenme kültü rüne yabancı kalmak ise, eski hataların sürdürülmesinin devamı olsa gerek.

Sosyal toplumlarda kişiler, "Benlik" duygusuna kapılıp "Ben" dedikçe hiç bir kimli ği olmaz. Ancak, bireyler bir lik olup "Biz" dedikçe, yıkılmaz kaleleri yıkar ve tarihi süreçte hayırla anılıp yad edilir.

Bu bağlamda köyümüzün yetiştirdiği seçkin kişiliklerinden öğretmen Mustafa Doğan ve ekip arkadaşlarının elli yıl sonra hayırlı bir amaç doğrultusunda hep birlikte Bir olmak, diri olmak ve gür olup güçleri birleştirip ihtiyacı olanlara yardımda bulunabil mek için 2018 yılında, ESENTEPE YARDIMLAŞMA DERNEĞİ'ni kurmalarını önemsiyor ve tebriklerimi sunuyorum. Bu dernek, insanlık için yararlı hizmetler yapa caktır. Maddi ve manevi desteklerimizi esirgememiz gerekir

Gençler her daim, cesaretiniz çok, yolunuz aydınlık ve yardımlarınız hayırlı olsun.

NOT: (Bu yazımda adı geçen veya ima edilen Rahmeti rahman olan tüm merhumları Allah, berzahta azabından korusun ve ahrette cennetiyle mükafatlandırın.)

Şubat- 2018
Süleyman YILDIZ
(LEMOS5303)

ESENTEPE YARDIMLAŞMA DERNEĞİ -ESENTEPE/ SARIVELİLER_ KARAMAN
DERNEĞİN BANKA HESAP NUMARASI:
HALK BANKASI SARIVELİLER ŞÜBESİ
HESAP NO: 1392 16100044
İBAN NO: 1867 0001 2001 3920 0016 1000 44

MÜMİNİN MİRACI

MÜMİNİN MİRACI

Müminin Allah'a en yakın olduğu vakit, ibadetlerin özü olan namazı eda ettiği andır. Bu ilahi bir buluşmadır. Bu buluşmayı, yaklaşmayı beş vakit namaz sağlar. Allah'ın hediyesi olan namaz, müminin miracıdır. Mevcut fiziki mekan ve zaman bırakılıp ruhani aleme geçişin gerçekleşmesidir.

Namazda, Rab'binin huzuruna çıkan, divanında bulunan mümin, tüm benliğiyle sadece namaza motive olmalı, dünya meşgalesi ile nefsinin terk etmelidir. Nefsani dünya düşüncelerinden aklını ve kalbini temizleyip ruhunu dünya işlerinden arındırmalıdır. Mümin, namaza ruhen hazır vaziyette başlamış ve dünya ile alakasını, irtibatını kesmişse, namazda Rab'binin gördüğü hissiyle yoğrulur. Bu kutsiyete erişmek için her gün beş vakit abdest alarak namaza hazırlık yaparken aynı zamanda düşünce melekeleri de temizlenmeli ve ruhen hazırlanmalıdır. Nefsani beden alemi terk edilip ruhlar alemine geçilmelidir. Zira namaz; kulun, Allah'a ibadet usullerini içeriğinde toplayan en mükemmel ve kutsi ibadet halidir. Namazın ilahiyatı da bundandır.

Teknolojik gelişmeler sonucu kişilerin bu dünyada haberleşmesi çok kolay hale geldi. Nitekim ülkemizde yedi den yetmiş her bireyde cep telefonu var. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun (BTK) açıkladığı verilere göre; toplam nüfusun içinden 9 yaş altındaki nüfus çıkarıldığında mobil kullanımı yüzde 100' üde geçiyor. Ancak toplumsal yaşamda her devrimin bir kuralı, üslubu ve vazgeçilmez bir kaidesi olduğu gibi cep telefonu nunda nerede, nasıl kullanılacağına dair kurallar bütünü ve aleni konuşulan konunun bir mahremiyeti var. Bu çok özel kurallar kişiyi, ibadet yerinde daha özenli olmaya yöneltir.

Allah'ın evi, müminin kabesi olarak nitelenen camide cemaatle ibadet etmenin belirli kuralları bulunmaktadır. Bu kurallara riayet etmeyen mümin, namaza ruhen kendini hazırlamamış olup sadece şeklen secdede var gibidir. Şekli bir ibadetin makbul ve kabul olunacağı hususu Allah-ü Teala'nın tasarrufudur. Bu nedenle şekil den kaçınıp hep Miraca erişmek için ihlaslı olmalıyız.

Tüm camilerin giriş kapılarında; "Mümin kardeşlerim, Lütfen cep telefonlarınızı zı kapatınız, yada sessize alınız" ibaresi yazılıdır. Ayrıca cami müezzinleri ve imametleri farz namazına başlamadan önce duyuru içeriğini tekrar etmek suretiyle bir kez daha hatırlatmaktadır. Bu duyurunun amacı; Allah'a kulluk vazife sini yerine getiren müminin, dünya ile irtibatını kesip Rab'bi ile iletişiminin sağlanması. Böyle bir iletişimin, hissi yakınlaşmanın idrakinde olmayan müminler ısrarla cep telefonu açık vaziyette camiye teşrif edip namazı eda eder. Haşa, Allah'la sanki cep telefonu ile iletişim kuracak davranış içindedir. Bu anlayış, Yaradan'la iletişime geçmenin usullerini (kalbi zikir, dua, yakarış) bilmemektir.

Sosyal yaşamda; "Hırsızın eve ve işyerine müşterinin geleceği vakit bilinmez" dendiği gibi camide telefonun çalacağı vakitte bilinmez. Haliyle telefonunu kapatmayan mümin kardeşimizin telefonu, kişi namaz eda ederken de çalabilir, tespihat yaparken de. İbadet için camiye teşrif eden müminin telefonun çalması ayrı bir kusur ve müminin bu telefona cevap verip konuşması ikinci kusurdur. Namazla, camiyle, cemaatle ve imanla bağdaşmayan hatalı bir davranıştır. Bu kusurun kaynağı günümüz insanların dünya ile iletişimini kesememesi, anlık süre kaybına sabredememesi ve dünya nimetlerine daha çok değer vermesinin göstergesidir. Dünya iletişimini, Allah'la hissi iletişimine tercih etmenin ürünü olsa gerek. Bu zihniyetteki müminin eda ettiği ibadetini Allah bilir.

Büyük şehirde günlerden bir gün öğle namazın kılmak için merkezi bir camiye gitmek için okunması müteakip teşrif ettim. Cami cemaati çok kalabalık olduğu için saflar arasından geçmek bile imkansızdı. Allah kabul etsin, namaz ibadetimi huşu içinde eda ettim. Gür ve naif sesli müezzin efendi tespihat yaptırıyordu. Sonradan isminin Ali olduğunu öğrendiğim elli yaşında bir mümin eline bir tomar tespih alıp önündeki safin duvarından başlayarak cemaatten tespihi olmayanlara tek tek dağıtmaya başladı. Böyle bir uygulamanın aynısını diğer camilerde görmediğim için çok beğenimi kazandı. Bu hareket için içimden; "Adam ne güzel hayır etme yöntemi bulmuş" diyerek takdir ettim.

Yurdumuzda namazı cemaatle eda etmek için camiye gelen her kişinin cebinde 99 luk tesbih bulunmaz. Cami içinde duvarlara asılanlara ulaşılması da pek mümkün olmaz. Ben bu düşüncedeyken yanımdaki kişinin, tespih dağıtan Ali'ye garipseyen bir gülüşle baktığını gözlemledim. Bu arada imam efendi mihrapta aşır okumaya başladı. Cemaatten bazı kişilerde camiden ayrılıyordu. Bu arada bir telefon sesi duyuldu. Yamacımda oturan kişinin telefonu çalar çalmaz kafasını eğerek başladı konuşmaya. Halbuki; "Kur'an okumak ve dinlemek başlı başına bir ibadet" olduğu halde bu kişinin Kur'an tilafetini dinlememesi ve caminin içinde etrafındakilerinde duyacağı ses tonuyla konuşması, bulunduğu ibadet mekanına saygı göstermemesi büyük bir saygısızlıktı. Telefon kullanma adabına vakıf değildi. Bu cahilliğine rağmen tespihçi Ali'nin hayır kazanmak amacıyla tespih dağıtmasını gülümseyerek küçümsemesine ve böylece daha büyük hata içine düşmesine anlam veremedim. Zira kulun amelinin salih olup olmadığının tek ölçütü Allahü Zülcelal'dir.

Gariban tespihçi Ali'nin, Rab'bi'nin rızasına nail olabilmek için imkanı nispetin de caminin içinde ihtiyacı olanlara tespih dağıtım hizmeti vermesi, camide telefonla konuşandan bin kat daha makbul bir amel, kıyaslanamaz bile olmaz. Birisinin özünde hayır kazanmak var, diğerindeyse nefsi egoları tatmin etmek.

Zira mümin için namaz, imandan sonra en önemli mihenktir. Cami ve cemaatte bunun için değerinde gereken önem verilmelidir. Yaradan'a kulluğumuzu göstermek için cami kapısından girişten itibaren ibadete ve bu değerlere özgü dini, sosyal kurallara uymak, kalbi saygıyı göstermek gerekir. Aksi takdirde miraca erişmek mümkün olmaz. Kısaca

mümin kişi, dünya işlerinin kazasının mümkün olduğunu unutmamalı ve Miraca kavuşmanın zor ve zahmetli olduğu bilinciyle sabretmelidir. Allah; sabreden kuluna her iki alemde iyilikler ihsan edecek tir.

Bu bağlamda üzerine farz olan beş vakit namazı eda etmek üzere cami cemaatına katılan müminin öncelikli amacı; Mirac üzere olduğunun bilinciyle Rab'bi nin makbul ve kabul edeceği ibadeti yapmak için dini ve ah laki vecibeleri yerine getirmek olmalıdır.

Şubat- 2018

Süleyman YILDIZ

(LEMOS5303)

B İ R O L M A K

B İ R O L M A K

Osmanlı İmparatorluğu Mebusan Meclisi, 28 Ocak 1920 tarihli tarihi oturumunda İmparatorluğun Türk yurdu sınırlarını ilan eder. Bu sınırlar, tarihi süreçte "Misakı Milli" olarak nitelenmiş ve her Türk günümüze kadar kalben benimsenmiştir. Misakı Milli'de belirtilen sınırlarımız ile Türkiye'mizin Lozan'da belirlenen sınırları örtüşmemektedir. XX.yy ilk çeyreğinde dünyada etkin olan emperyalist güç, Ortadoğu coğrafyasında yer alan milletlerin yurt sınırını Türk'ün aleyhine sorunlu şekilde çizmiştir. Türkler'in nüfusca yoğun olduğu yerleşim yerleri Anavatan toprağımıza dahil edilmesi engellemiştir. Bu yıllarda Anadolu'da istikbal mücadelesi veren Türk Milletinin zafiyetinden yararlanarak Misakı Milli toprakları zoraki gasbedilmiştir.

Misakı Milli sınırları içerisinde olup başka milletlerin hükümlerinde kalan anavatan topraklarımız geçen sürede terör odaklarının cirit attığı yer haline gelmiştir. Buralara yuvalanıp üst haline getirilerek milletimizin canına, malına zarar vermektedir. Ağzı emzikli çocuklarımız katledilmekte, eli kınalı yiğitlerimiz şehit edilmektedir.

Kahraman şanlı Ordumuz; Ülkemizin bekası ve milletinin güvenliğini sağlamak ve bu topraklarda yuvalanmış terör odaklarını yok etmek için, 21-Ocak- 2018 tarihinde Afrin'e "Zeytin Dalı Operasyonu" başlattı. Büyük Türk Milleti, beşikten mezara istisnasız her ferdiyle ordumuzun muzaffer olması için kalbi dua ediyor ve her ortamda sözel desteğini dile getiriyor. Top yekün ordumuzun içinde ve beraberiz.

Şanlı Türk Ordusu; yedi düvelin besleyip himaye ettiği terör örgütlerine karşı mücahede/ savaşırken, her Türk kişisel egoyu, şahsi fikrini bir kenara bırakıp vatan, millet, devlet ve bayrak aşkıyla kalben desteklemeli ve başarılı olması için dua etmelidir. Bu operasyon için konuşan, fikir beyan eden tüm kişiler, askerinin moralini bozacak konuşmalardan mutlaka kaçınmalı ve onun cesareti ile moralini artırıcı sözel ve bedensel tümünde olmalıdır. Askerimiz anarşistle, vatan hainleriyle cephede göğüs göğüse savaşırken, elleri kınalı kuzularından vurulup şehadet şerbeti içip kefensiz toprağa yatarken ülke genelinde menfi yorumlar yapılmalıdır. Bir olmalı, diri olmalı ve askerinin muzaffer olması için destek olunmalıdır.

Zira, Haçlı zihniyetinin ağababaları ve maşaları; bin yıllık vatanımızdan Türkü atmak, soyutlamak ve benliklerine yerleşmiş tarihsel irsi korkularını gidermek amacıyla devletimizi yıkmak, milletimizi yok etme uğraşı içindedir. Emperyalistlerin sapık düşünceleri tarih boyunca hiç değişmemiştir. Ancak, Türk düşmanlarına layık oldukları cevap Moğaç'ta, Çanakkale'de ve Kocatepe'de verilmiştir. Atalarımız, "Domuzdan post, gavurdan dost olmaz." diyerek bu hainlere karşı duruşumuzun ilkesini çok güzel çizmiştir. Bu ilke çerçevesinde bu günde Türk düşmanlarına anladıkları dilde cevap verilmektedir.

Sınava girecek çocuklarımız hane odasında ders çalışırken motivasyonu bozulmasın diye TV odasında yüksek sesle televizyon açmıyoruz ve mahallede cenaze varsa tasa-yı paylaşmak için düğün dernek türü eğlenmiyoruz. Bunlar bizim güzel hasletlerimizden bazı değerler. Bu güzel hasletlere sahip olan milletimizin, bu değerlerini unutması, kaybetmesi acınacak bir durum. Askerlerimiz cephede savaşırken milletimiz tek vücut olarak ordumuzu desteklemeli ve her daim ordunun yanında olunmalıdır. Ordusu cephede savaşırken milletin yapması gereken tek iş, kalbi destek ve dua'dır. Bu olgunluğa erişemeyen kişiler, gelecekte halka bir şey anlatamazlar. Zira söylediklerini duymadan konuşanların söylemleri morala ihtiyacı olan kişilerde telafisi imkansız derin yara açar. Bu yaralar kurşun yarısından beterdir.

Vatanını, Milletini, Devletini ve Bayrağını seven her Türk için, Kahraman Ordumuz gururu, Türk'lük onuru ve değeri ise, canımızdır.

Allah, Kahraman Türk Ordusunun yar ve yardımcısı olsun

10-Şubat- 2018

Süleyman YILDIZ
(LEMOS5303)

LEMOS-ESENTEPE MUHTARLARI

KARAMAN - SARIVELİLER
LEMOS - ESENTEPE KÖYÜ
MUHTARLARI

SEÇİM YILI/DÖNEMİ KÖY MUHTARI ADI-SOYADI

1923- 1927 HacıBakır
1927- 1931 Ahmet Şahin
1931- 1935 Abdullah YILMAZ,
1935- 1939 Mustafa ÖZTÜRK
1939- 26-05-1946 Ahmet AYTEKİN
1946- 13-08-1950 Ahmet ERSAN
1950- 07-11-1954 Mustafa AYDIN
1954- 27-10-1957 Mahmut COŞKUN
1957- 1958 Hüseyin Ataseven(*)
1958- 27-05-1960 Mehmet DOĞAN
1960- İhtilal-1961 Haydar GÜLTEKİN(**)
1961- 17-10-1963 Mehmet YILDIZ(**)
1963- 02-06- 1968 Ahmet AYTEKİN
1968- 02-06-1969 Osman AKIN
1969- 09-12-1973 Mehmet DOĞAN
1973- 11-12-1977 Mahmut COŞKUN (***)
1977- 25-03-1984 Ahmet ÇALIŞKAN
1984- 26-03-1989 Mehmet DOĞAN
1989- 27-03-1994 Mustafa ERTAŞ
1994- 18-04-1999 Mustafa İLERİ
1999- 26-03-2004 Ahmet CEYLAN
2004- 29-03-2009 Ahmet CEYLAN
2009- 30-03-2014 Ahmet CEYLAN
2014- 31-03-2019 Ahmet CEYLAN
2019- Mustafa BAYSAL

(*) - Okur,yazar değil.

(**)- Görevlendirme

(***)- 1977 yılında Konya İl Genel Meclisi Üyesi seçildi.

Saygıdeğer Muhtarlarımızdan Rahmeti rahman olanları Allah, cennetiyle mükafatlandırın ve Yaşamını sürdürenlere hayırlı esenlikler versin.

Süleyman YILDIZ
LEMOS 5303

KÜTÜK ATMA ETKİNLİĞİ

KÜTÜK ATMA

Kütük atma, yaşam birlikteliği sağlayan genç aile bireylerinin iki kız çocuğundan sonra doğan (bazı yörelerde ilk) erkek çocuğu için babanın arkadaşları, dostları ve yarenler tarafından ailenin evine hayırlı olsun niyetiyle tebrik ziyareti yapılması etkinliğidir. Aile soyunu, adını, sülalenin şanını devam ettirecek, baba o çağını tüttürecek erkek evlat verdiği için Allah'a şükranın sevinçli ifadesi. Bu sevinci, dostlar yarenler ile paylaşma etkinliği, Kütük Atma olarak nitelenir.

Erkek veya kız olsun çocuğu veren Allah'tır. Ailenin çocukları arasında ayırım yapması asla söz konusu edilemez. Ailenin evlat sevgisi, kız ve erkek çocuk için eşittir. Birinin sevgisinin ötekine üstünlüğü olamaz. Esasen Yaradan'ın bahşettiği çocukları kız ve erkek ayırımı yapılmadan hayırlı olması istenilmelidir. Hayırlı evlat, atasının ruhunu berzahta şad eden en makbul duadır.

Ailenin, peş peşe iki kız çocuğundan sonra ilk erkek çocuğu, soyun devamının sağla nacağıın işaretidir. Böylece sülaleyi soyun kesintiye uğraması önleneyeği inancı ha kimdir. Bu, soyun soylanması, boyun boylanması, soy ağacının gelişip değ erlenerek büyümesi bakımından çok önemli bir olgudur. Bu olgu, Türk'ün Salur/ Avşar boyundan olan Karaman oğulları Beyliğinden beri sürdürülen bir Türkmen gelenegidir. Soya ve aileye yeni katılan erkek oğlun komşuya, arkadaşlara ve yarenlere duyurulması yine ailenin sevenleri tarafından dualar eşliğinde şenlik içinde kutlanır ve bu asırlar boyunca sürdürülen güzel bir gelenektir.

Kütük Atma Etkinliği, ailenin peş peşe iki, üç veya daha fazla kız çocuğu olduktan sonra doğan ilk erkek çocuklar için tertiplenir. Bazı yörelerde ise ailenin doğan ilk erkek çocuğu içinde yapılmaktadır. Ancak, kız çocukları için böyle bir eğ lence düzen lenmemektedir. Bu durum, kız çocuklarının daha az değ erli olduğunu ifade etmez. Hal kın deyiş iyle; "Kişinin; iki kızı varsa cennetliktir. Bir kızı, bir oğlu varsa sigortalı, yani yarı cennetliktir. İki oğlu varsa, Bağ-kur'ludur. Oğlanlar bakmazsa devlet bakar" deyişindeki realiteyi unutmamak gerekir.

Bu kutlama etkinliği, yeni dünyaya gelen erkek çocuğun kulağına ezan okunarak isminin söylenmesinden sonraki ilk Cuma gününde ailenin yakınları, dostları ve hısımları, akrabaları tarafından organize edilir. Bu gele neksel bir etkinlik olduğu için çocuk doğ madan önce ailenin yakınları arasında konuşulmaya başlanır. Anne nin yeniden hamile olduğu duyulunca dünyaya gelecek çocuğun erkek olması için kalbi ihlaslı dualar edilir. Aile içinde çok büyük bir umut ve beklentiyle erkek çocuk için gereken hazırlıklar gizli den gizliye yapılır. Beklenti gerçekleşmezse ağızları kurban bıçağı bile açamaz.

Ailenin beklediği ve umduğu şekilde erkek çocuk dünyaya gelince, evin alt katında a hırın bir köşesine önceden gizlenen pınar kütüğü al yazma, bere ve patik türü çocuk eş yalarıyla süslenir. Al yazmanın dört ucuna para bağlanır. Cuma namazın eda eden cema at ailenin evinin önünde toplanınca havaya silahla ateş edilerek etkinlik her kişiye duyu rulur. Cemaatin arasından seçilen üç kişi evin düz damı üzerine salavat eşliğinde kütük le çıkar. İmamın okuduğu Kur 'an-ı Kerim tilavetinden sonra dua yapılırca; "Ya Allah, Bismi İlah, Allah-ü ekber" nidalarıyla kütük evin önüne atılır.

Dostları tarafından evinin önüne kütük atılan hane reisi çok mutlu ve bahtiyar olur. Mutluluğu katbekat artar.

Hazırlanan çörekler, çerezler, şerbet ve ayran türü içecekler misafirlere ikram edilir. Saz, keman ve davul ekibinin dillendirdiği türküler eşliğinde gençler, çocuklar halk oyunları oynar. Her davetli gönlünce eğ lenir. Evin önünde duran kütük, çocuğun babası ve annesi tarafından alınıp çeyiz niteliğinde saklanır.

Hane reisi baba, kütüğü emaneten saklamakla birlikte başka bir sorumluluğu olduğunun bilincindedir. Oğ lu gelişip büyürken, akıl baliğ olmadan önce kütük atan konuklarına mükellef bir ziyafet çekecektir. Böylece çocuğun gelişim sürecinde her on yılda bir tören yapılmasının önü açılacaktır.

Teknolojinin nimetlerinden hayatın her alanında günümüzdeki kadar yararlanılma dığı yıllarda/ asırlarda bu tür etkinlikler çok büyük sosyal aktivite olarak değ erlendirilmekte. Kardeşliği, sosyal yardımlaşmayı ve ta sada, kıvançta bir ve diri, iri olmayı sağ lamaktadır. "Duvarı nem, yiğidi gam öldürür" deyişinde anlamını bul duğu üzere çok değ erli bazı sosyal geleneklerimizle birlikte Kütük Atma etkinlikleri de, teknolojik gelişme ler, nüfus planlaması ve aile bireylerinin iş, aş ve ekonomik yaşam mücadelesi olum suz yönde etkilemiştir. Geleneklerimiz ya yok olmuş, yada başkalaşım geçirerek farklı biçimde sürdürülmektedir.

Nitekim, 21. yüzyıla girilirken aileler, erkek çocukları için kütük atma etkinliklerinin yerine sünnet düğünleri yapar olmuştur. Kütük atma etkinliklerinin gerçekleştirildiği dönemlerde çocuğun sünnet olma hadisesine ye teri kadar önem verilmiyordu. Zaman içinde konunun özü kaybolunca, yerini bir şey doldurarak önemselleş iyor. Böylece sün net törenlerinin heyecanı ailede kütük atma olgusunun heyecanını aratmamakta ve kız, erkek çocuk ayırımın ortadan kaldırmaktadır. Fakat asıl olanın evladın hayırlı olması özü her daim geçerli liğini korumaktadır.

Tüm yeni doğan erkek, kız çocuklarının ve Evlenerek yaşamlarını tasada, kıvançta ve varlıkta, yoksullukta birleştiren gençlerin sağlıklı, huzurlu ve mutlu olup sevdikleri için hayırlı olmaları...

Mart- 2018

Süleyman YILDIZ
(LEMOS5303)

LEMOS'TA EĞİTİM SÜRECİ

LEMOS'UN EĞİTİM SÜRECİ

Büyük Türk Milleti, XIX. yüzyılın ikinci yarısı ve XX.yy ilk çeyreği yıllarda vatan savunması için hep savaş meydanlarında cepheden cepheye koşar. Yağız Anadolu gençleri Yemen'den Balkanlara ve Galiçya'dan Çanakkale ile Dumlupınar'da emperyalist güçler ve piyonlarıyla savaşırken kefensiz şehit olur. Ömrü yaşa mın gönlünce yaşayıp vatani imar edemez. Eğitimin tamamlayıp cahillikten kurtulamadığı için ömrünce cehalet girdabında debelenip durur.

Osmanlı İmparatorluğunun mevcut eğitim sistemi halkın ana diliyle yazı dili arasında farklılık meydana getirir. Devlet-i Aliyye'nin ağdalı saray dilini bilmeyen kişiler, asker mektuplarını bir çömlek tereyagina okutur ve bir okka (çita) bal verip yazdırmak zorunda kalır. Vatan sathında cahillik diz boyu. Çıra yaksan okur yazar bulmak imkansız, cehalet her kişiyi esir almış durumda. Ancak gayri Müslim azınlık ve tebaa kendi dillerinde (10 yüksek, 46 lise ve 1450 ilko kul ile 6000 adet Ermeni ve Rum okulu) eğitim yaptığı halde Müslüman Türk milleti ana dili Türkçeyle eğitim göremiyor ve görececek mektep bulamıyor.

Anadolu Selçuklu Devleti ve Osmanlılarda devlet dili Farsça olurken, ağdalı Osmanlıca ve Arapça'yla ilmediyordu. Halk ise, Türkçe konuşuyor sözden söze anadili Türkçe' yle meramın anlatıp şiir okuyor ancak yazamıyordu. Türk halkının konuşma ve yazı dili arasındaki farklılık uygulamada çok büyük uçurumlar oluşturuyor ve Ulus devlet olma bilinci temelden sarsılıyordu.

Karamanoğulları Beyliği (Devleti) Beyi Karaman-ı Şemseddin Mehmet Bey, halkın dili ile Selçuklu Devleti saray dili arasındaki çarpıklığı esastan fark eder ve dil birliği sağlanamayan devletin ömrünün uzun süreli olmayacağını düşünür. Karaman-ı Şemseddin Mehmet Bey; Taşeli orta Toros Dağlarında yerleşik Türkmen obalarından topladığı cengaver yiğitlerden cevval bir savaş gücü oluşturur. Beyliğin bekasın sağlamak ve Moğolların nüfuzuna giren Selçukluların sahiplendiği Anadolu topraklarında hükümlan olmak amacıyla Anadolu Selçuklu Devle tiyle savaşır ve Konya' yı alınca II. Keykavus'un oğlu Alaeddin Siyavuş'u (Cimri) Anadolu Selçuklu Sultanı ilan edip kendisi de devletin Vezir-i azamı olur. Anadolu Selçuklu Devleti Veziri Şemseddin Mehmet Bey, millet olmanın öncelikli şartlarından olan dil birliğini tesis etmek için 13- mayıs 1277 tarihinde toplanan Selçuklu divanında; "Bu günden geru divanda, dergahta, bergahta, mecliste ve meydanda Türkçe'den başka dil kullanılmayacaktır" kararın aldirıp bir fermanla ülke sathına duyurur. Bu ferman Türkçe' nin yeniden doğuşunu sağlayan en önemli zaferlerden birisidir.

Selçuklu Devleti ve Osmanlı İmparatorluğunda eğitim sistemi XII. yy.dan itibaren medrese ve tekkeler üzerine tesis edilmiş ve devlete hizmet edecek personel genelde buralardan yetiştirilmiştir. Ancak imparatorlukta yenilikçi hareketin başlamasıyla birlikte bu sisteme alternatif olacak şekilde 1869 yılında uygulanan "Maarif-i Umumiye Nizamnamesi" eğitim sistemini; ilköğretim, orta öğretim ve yüksek öğretim olarak planladığı için pozitif bilimlere öncelikli addeden eğitim kurumları açılmaya başlamıştır. Anadolu'da Konya, Afyon ve Balıkesir Liseleri gibi liseler döneminin önemli eğitim kurumlarıdır.

Nihayetinde TBMM' ce 30 kasım 1925 tarihinde çıkarılan kanunla medrese, tekke ve zaviyelerin tamamen kapatılmasıyla Cumhuriyete hizmet edecek Türkçe müfredat üzeri eğitilmiş idari, hukuki ve sosyal nitelikli elemanların yetiştirilmesinde darboğaz oluşur ve eğitimci sıkıntısı ortaya çıkar.

Türkiye Cumhuriyetinin kurulmasıyla birlikte Milletinin anadili Türkçe' nin, halkın hem konuşma hem de yazışma dili olmasını önemseyen Gazi Mustafa Kemal Atatürk, soydaş atası Karamanoğlu Şemseddin Mehmet Bey'den ilham alarak 01-Kasım- 1928 tarihinde 1353 sayılı kanunla harf devrimin gerçekleştirir. Türk milletinin konuşma dili Türkçe, devletin resmi dili olur. Cumhuriyet mefküresi ve halkın dili Türkçe harflerle teçhiz edilmiş eğitimci öğretmenlerin yetişmesi, devletin çeşitli kademelerinde halka hizmet edecek görevlilerin yetiştirilmesi için çok tez kurs ve mektepler açılır. Hatta Gazi Mustafa Kemal Atatürk başöğretmen sıfatıyla kara tahtanın başına geçer ve ülke genelinde eğitim seferberliği başlatılır.

Cumhuriyet Türkiye'si'nin idari yapısı içinde 1930 yılında Ermenek/ (Sariveliler)- Fariske (Göktepe) Nahiye merkezi olur. Aynı yıl içinde Fariske yatılı ilköğretim okulu Müdür Hüsnü Yaylalı yönetiminde açılır ve eğitimci Mehmet Çavuş da görev alır. Nahiyeye bağlı bazı köylerde açılan ilkokullarda sadece 1, 2 ve 3. sınıflar Eğitimci nezaretinde öğretim görür. İlkokulun 4. ve 5. sınıf öğretimi ise Fariske yatılı ilköğretim okulunda tamamlanarak ilkokul diploması alınır. Cehalete karşı ilimle mücadele etmek için bu mektepte yüzlerce Taşeli yiğidi şevkle eğitim görür. Nitekim Fariske'li Mehmet Zeki Akdağ, Durmuş Oğuz, Mehmet Gök, Ali Çataltaş, Mehmet Demircan ve İbrahim Timur ve diğer öğretmenlerimiz birer nefer olarak cephenin en önünde onurlu yerini alır.

Sariveliler/ Uğurlu köyünde ilk mektep 1932 yılında ve Lemos' ta 1934 yılın da açılır. Lemos'lu 1920 doğumlu halk şairi/ ozanı Ahmet Tufan Şentürk, köy muhtarı Abdullah Ağanın (Etili Abdullah Yılmaz) çobanyiken okumayı çok istediği halde köyünde okul olmadığı için 13 yaşında Ankara'ya ağabeyi Mustafa Şentürk'ün yanına gidip ilkokulun 1,

2 ve 3. sınıfın bir yılda okuduktan sonra tekrar Lemos'a ailesinin yanına döner. Fariske yatılı bölge ilkokulunda 4., 5. sınıfı tamamlayıp okuldan birincilikle mezun olur. Eğitimci yazar Hasan Şimşek hocamız; "Şair Ahmet Tufan Şentürk'ün Fariske yatılı ilköğretim okulundaki öğretmeninin Hüsnü Yaylalı" olduğunu belirtir.

"Tekerleğin değmediği yer" olarak tanımlanan Taşeli odağı Ermenek ve köy sakinleri, Türkçe alfabeyi ve çağdaş eğitim kurumlarını candan benimseyip yokluğun, yoksulluğun, cehaletin kurtuluş reçetesi olarak değerlendirir. Bölgede yaşa yanlar cehaletin ve mahrumiyetin oluşturduğu çaresizliği, yoksulluğu yüreklerinde en acı şiddetiyle his ettikçe akıl baliğ olma yaşına girmiş çocukları kulağından tuttuğu gibi okula götürüp muallime; "Eti senin, kemiği benim. Bu yiğidi gözlerce bi okut" diyerek teslim edip ardına bakmadan evin yolunu tutar.

Lemos'lu milli şair Ahmet Tufan Şentürk (Ah.Tu.Şen); keçi sürülerinin ardında çoban olmak istemediği için çocuk denilen 13 yaşında Taşeli bozkırlarında dört, beş gün yürüdüktan sonra Karaman'da trene binip yolu sokağı sora sora Ankara'ya ulaşıp eğitimine orada başlar.

Uğurlu köyünden Çanakale gazisi Ali Uğur, oğlu Durmuş Ali'nin ilkokul eğitimi 1, 2 ve 3. sınıfı köyünde açılan mektepte ve 4, 5.sınıfı ise Fariske yatılı ilköğretim okulunda tamamlattıktan sonra 1940 yılında Çifteler Köy Enstitüsüne gönderip tez vakitte eğitim ordusuna bir nefer armağan eder. Ali Uğur, aynı şekilde kızı Zahide'yi de okutur. Yine Uğurlu köyünden Mustafa Sungur, Osman Bobuş, Ali Aksungur, Fikri Uğur aynı dönemin hem ilk öğrencisi hem de ilk öğret menleri arasında olduğunu kıvançla belirtmek gerekir. Araştırmacı Yazar Mustafa Ertaş; "Uğurlu köyünden 4'ü kız olmak üzere (Söz edilen kız öğrencilerden birisi Prof Ayşe Baysal) 45 öğretmenin Köy Enstitüsünden mezun olup eğitim ordusuna katıldığını" belirtir.

Ermenek/ Sarıveliler Lemos Köyü muhtarı 1934 yılında Emir Musa Paşa Camisi bahçesinde bulunan küçücük bir odayı derslik haline getirerek köyünde ilk mektepte milli eğitimi başlatır. Bu mektepte sadece ilk okulun 3. sınıfına kadar eğitim verilir. İvriz Köy Enstitüsü mezunu öğretmen Mehmet Çalışkan'ın bildirdiğine göre İlk öğretmen, "Gödemen" lakaplı eğitmendir. Lemos'a sonra Ermenek ilçe merkezinden Akif Kıcıman resmi görevli olarak atanan ilk muallimdir.

Fariske, Uğurlu ve Lemos ilkokulu öğretmenleri milli bayramları her yıl Hacalardı mevkisinde müşterek gerçekleştir dikleri etkinlikle kutlar. Her üç köyün ortak kesişme yeri "Hacalardı" mevkisindeki bayram kutlama etkinliğine köy sa kinleri büyük bir coşkuyla katılır. Lemos köyü Öğretmeni Akif Kıcıman Bey, bu etkinlikte yaramazlık yapan öğrencisi Lemos'un cami imam hatibi Hüseyin Efendinin (Okumuş) yeğeni, Ahmet oğlu İbrahim Okumuş'un kulağını ikaz için çeker. Ancak İmam Hüseyin Efendi, bilgili bir alim olduğu halde nefesine yenik düşerek muallimin bu hareketin onur meselesi yapar. O yıllarda Lemos Emir Musa Paşa Camii imamı Hüseyin Efendi (Okumuş), idari ve kolluk kuvvetleri nezdinde etkinliği olan kişidir. Zira Hüseyin Efendi, istiklal ve kurtuluş savaşı devresinde Atatürk'ün silah arkadaşı Karaman'lı Kazım Karabekir Paşa'nın emir subaylığını yapmakla birlikte merdese tahsili görmüş bir şahsiyettir. Okul öğretmeni yeğenin kulağını çekmesin asla kabullenemez. Nüfuzun kullanarak öğretmen Akif Kıcıman Beyi Lemos' tan sürdürür. O dönemin devlet yetkilileri köylülere; "Öğretmeninize sahip çıkınız. Bu öğretmen köyden giderse biliniz ki; bu köye uzun yıllar bir daha öğretmen gönderilmez, köyünüzün sicili bozulur. Eğitimde geri de kalırsınız. Sonra pişmanlık fayda etmez." diye uyarırlar. Fakat her söz nafile olur ve Akif Bey, Lemos'tan uzaklaştırılıp Uğurlu köyü ilkokuluna öğretmen olarak gönderilir.

Öğretmen Akif Bey, devletin memuru sıfatıyla Lemos Köyünden ayrılınca komşu köy Uğurlu'da görevine devam eder. Erkek ve kız olmak üzere tüm çocukları eğitir. Bilahare Uğurlu köyünden Antalya'ya tayin olur. Akif Beyden sonra Uğurlu Köyüne öğretmen olarak Ermenek Sarıvadili Köyünden öğretmen Osman Koçak atanır ve on yıla yakın görev yapar. Akif Kıcıman Beyin, Ermenek ilçe merkezine bağlı Fariske ve Kazancı Nahiye merkezlerinde Nahiye Müdürü olarak görev yaptığı söylense de öğretmen Akif Kıcıman Bey ile Nahiye müdürü Akif Beyin aynı kişi olup olmadığı şimdilik açıklığa kavuşturulamamıştır.

Lemos köyünde İlkokul açıldıktan 2 yıl sonra söz edilen hadiseden dolayı mektep öğretmensizlikten kapanır. Askerde ali okulunda okuma yazma öğrenen Ali Şentürk (Lemos'lu şair/ozan Ahmet Tufan Şentürk'ün kardeşi) okula gelen çocuklara meccanen ders vermeye çalışsa da, süreklilik addetmez. Ancak Ali Şentürk'ün okuttuğu çocuklar, eğitim için Fariske yatılı ilköğretim okuluna gittiği vakit okulda birinci sınıf yerine doğrudan ikinci sınıftan öğrenime başlatılır.

Lemos'a takriben on yıl bir daha öğretmen gelmez. Eğitime ara verilir. Bu süre esnasında Fariske ve Uğurlu'da eğiti me devam edip köy enstitüsünden mezun olan yeni nesil öğretmenler Lemos köyüyle birlikte diğer köylerin mektep lerinde görev almaya başlayınca Lemos'un akli selim eşrafı dizini dövmeye ve başını taştan taşa vurmaya başlar. Yinede Cumhuriyet mektepleri ilk okulunda okumak isteyen Lemos'lu öğ renciler, Fariske Nahiye merkezinde yatılı ilkokula giderek eğitime birden başlayıp beşi bitirerek tamamlar.

Nitekim Lemos'lu olup Fariske'ye okumak amacıyla ilk giden öğrenciler; Ahmet Tufan Şentürk, Mustafa Alkan, Hasan Can' dır. Bu yiğitlerin peşi sıra Ali Ersan, Ahmet Dilek, Ahmet Dağdelen, Mehmet Çalışkan Fariske yatılı ilkokulunda okur. Böylece Devlette görev alan Lemos'lu gençler, Fariske ilkokulunu 1. sınıftan başlayıp 5. sınıfı bitirirler ve sonra 1940 yılında öğretime başlayan Köy Enstitüsünden mezun olup eğitim ordusuna katılan eli öpülesi eğitimcilerdir. Bu zatı muhterem eğitimciler, kat kat üstüne sarmalanmış cehalet dağını ilim ışığıyla eriten birer kandil, mermeri eriten damladır.

Eğitimcilerin üstlendikleri görev; Çanakale'de, Afyon Kocatepe'de ve Kütahya Dumlupınar'da düşmanla göğüs

göğüse çarpışan kahraman mehmetciğimiz gibi elinde kalem cehaletle savaşmaktır. Zifiri karanlığı gündüz vaktine dönüştüren aydınlık yüzün yiğitleridir.

Kutlu kandillerin şavklandırdığı ilim, irfan yolundan Lemos'lu Mustafa Kökçam, Ahmet Yıldız, Halil Alkan, İbrahim Aydın, İbrahim Özer, Ahmet Sezgin, Süleyman Demir, Ahmet Tutar, Haydar Gültekin, Osman Aydın, Osman Yıldız ve Yusuf Çetiner şevk ve azimle yürüyerek geleceği aydınlatan büyük bir meşaleye dönüştürür. Bu gençleri tüm yokluk, yoksulluk ve imkansızlığa rağmen yedi kilometrelik mesafedeki yatılı ilköğretim okuluna gönderip gurbet acısına katlanan baba ve anneler ise elif elif yanan kandilin yürek yağıdır. Kandilin yağı, gıdır gıdır atan kalpten kükremiş sel gibi kaynayıp aydınlık yarınlar için damarlarda dolaşır. Müreffeh hayata erişmek için ışıl ışıl aydınlanan bu yoldan eksilmeden nice Mustafa, Mehmet, Ahmet ve Ali gibi isimsiz kahramanlar koşar adım geçerek Lemos Köyünde erkeği ve kadınıyla cumhuriyeti bekleyen eğitimi büyük bir güç oluşturur, Günümüzde milletine, devletine aşkla hizmet eden her meslekten Lemos'lu gençlerin bütünlüğü şanlı bir alay olmuştur.

Lemos köyünde takriben 10 yıl eğitime ara verilir. Fariske, Uğurlu ve diğer köylerde kız çocukları (Uğurlu'dan Ayşe Baysal, Zahide Uğur...) bile ilkokulu bitirip Köy enstitülerinde eğitime başlarken Lemos'lu gençler keçi sürülerinin peşinde koşturmakla meşgul olur ve komşu köylerden okuyan gençlere imrenmekten geri kalmaz. Nihayet 1944 yılında Lemos Muhtarı köyüne yeni bir ilkokul binası yaptırınca köyde eğitim yeniden başlar. Lemos'a köy Enstitüsünün ilk mezunlarından ve Uğurlu köyünden Ali Aksungur öğretmen olarak atanır. Ali Aksungur, Lemos'ta görev yapan ikinci öğretmen olmanın yanı sıra Lemos'ta ilk öğretmen onurun taşıyan Akif Kıcımın Beyin de öğrencisidir. Böylece Lemos gençleri devlete hizmet ederken uzun yıllar hep bir adım geride kalmış olması aşikar vaka olsa da bu durum, geçen sürede kapatılmaya çalışılmıştır.

Ali Aksungur, Lemos'ta suya hasret toprağın çatlaması gibi okul çağını geçirmiş gençlerde dahil okumak isteyen herkese okuma yazma öğretir. Ayrıca geceli gündüzlü çalışarak köyün sosyal yapısını değiştirecek ve eğitim düzeyin yükseltecek çalışmalar yapar. Bu bağlamda Lemos'lu öğrencileri Ali Aksungur'u her ortamda saygıyla anıp, sürekli duayla yad eder. Ali öğretmenden sonra köyde öğretmen Mehmet Demircan dönemi başlar ve bunu Haydar Gültekin 'le devam ettirir

Başöğretmen Atatürk'ün başlattığı eğitim seferberliğine gecikmeli iştirak eden Lemos (Esentepe) sakinleri, devletin eğitim için sunduğu imkanları iyi değerlendirmek suretiyle zaman içerisinde noksanlığı telafi ederek çağdaş eğitimin öncüsü konumuna erişmiştir. Bu aydınlanma gücü, XIV. yüzyılın başlarında yöresinin tek köy yerleşim yeri olan Lemos, XX. yy. ikinci yarısında iki yüz elli haneye ulaşan nüfus yoğunluğundan, mevcut ilkokul ihtiyacı karşılayamaz hale gelerek çift öğretim yapılmasını zorunlu kılmıştır.

Günümüzde Lemos Esentepe köyü sakini her hanede, yaşamışların ruhunu şad eden gün boyunca birer kandil yanmaktadır. Bu fani dünyaya kandili yaktıktan sonra ahrete intikal edenlerin ruhu, kandilin şavkı ve duasıyla berzahta nurlanıp şad olmaktadır.

Cümle eğitim gönüllülerine selam olsun.

24-25/ KASIM

Süleyman YILDIZ
(LEMOS 5303)

LAMOS ANTİK KALESİ-SARIVELİLER

LAMOS ANTİK KALESİ

Ömrü yaşamım süresince doğum yerimin “Lamos” olduğunu öğrenen kişi ler hep Lamos’un nerede olduğu ve kelime anlamını sorması üzerine; “Lamos; Or ta Toros Dağları Taşeli Bölgesinde eskiden Ermenek/Konya, şimdise Sariveliler/ Karaman ilçesi sınırları içinde olan doğduğum köyün adı. Yeni ismi, Esentepe o lup tarihi süreçte M.Ö. si antik döneme kadar uzanan tarihi bir geçmişi olmakla birlikte Oğuz Türkmenlerinin kurduğu Karamanoğulları Beyliği devrinde Beyler beyinin, kendi adına camii (1340) yaptırdığı ender köy yerleşim yerlerinden” oldu ğun belirtmekle yetinirdim. Aslında bu kısa cevap beni de pek tatmin etmediği için Lamos’un tarihi sürecin araştırılması gerektiğine inandım.

Tarihi süreçte Lamos ismi; “Lamos, Lamas, Lamus, Lamıs, İlamos ve Lemos” şeklinde dillendirilmiştir. Tüm söylemlerin adresi aynı yer olup odak merkezi La mos’dur. Anadolu’nun Kilikya Bölgesinin tarihi sürecinde Lamos isimli üç adet an tik yerleşim yerinden söz edilmektedir. Sözkonusu antik kentler sırasıyla; Sa riveliler/Karaman, Gazipaşa/ Antalya ve Erdemli/ Mersin sınırları içinde yer alır. Her üçü de günümüzde Lamos olarak bilinmektedir. Lamos, ismini Lamos Antik Kalesinden (Sariveliler) alır. Lamos Antik Kalesi, Karaman/Sariveliler ilçesi sınırları içinde Yunt Dağı (3227mt) yamacı, Akçalı Ko çaşlı Dağının (2158 mt) karşısında 1750 mt. rakımlı doğal korunaklı bir kale. Orta Toros Dağlarının yüksekte yüksek, yalçın ve erişilmez sarp zirvesi üzerine ko nuşlu konumda olan Lamos Kalesi’ni, güneyinde yükselen Koçaş Dağından Erme nek Göksu (Gökdere) nehrinin kolu Gevne- Daran çayı kanyonla ayırır. Batısın dan ise, Fariske (Pharax-Göktepe) Çayı kanyonla çevreler. Antik Kentin batı, gü ney ve güneydoğu cepheleri doğal, dikey sarp yamaçlarla çevrilidir. Kuzey cephe sinde sur kalıntıları ile karşılaşılır. Her yönüyle ormanla kaplı olup doğal korunak lı kartal yuvasını andıran bir kale kenttir.

Yazar Ünal Girginer; “Antik çağda Küçük Asya’nın (Anadolu) Alanya’dan (Korakesion) İskenderun (İssos) körfezine kadar uzanan ve Kuzeyi Toros Dağları ile çevrili bölgesi Kilikya olarak isimlendirilir. Ancak Kilikya tarihi süreçte, Dağlık Kilikya ve Ovalık Kilikya olarak iki bölgeye ayrılır. Bilahare isimleri tekrar de ğişe rek Dağlık Kilikya Taşeli ve Ovalık Kilikya ise, İçel olarak tanımlandığı ve Taşeli’ nin odak merkezinin Ermenek ve Mut ile hinterlandı” olduğunu belirtir” “OrtaToroslar Taşeli Bölgesi, antik Neolitik (MÖ:6000) devrinden beri Ana dolu’nun ilk yerleşim yerlerinden ve uygarlık merkezlerinden bir bölge olarak bilin mektedir. Luviler Anadolu’da M.Ö. 3000- M.Ö. 1000 yılları arasında orta A nadolu’da Konya- Burdur- Eskişehir arasında yaşayıp buradan Anadolu’nun batı sı ile Kilikya, İsauria ve Pamphili’ya bölgelerine dağılmış ve özgün dili ile izbira kan bir kavimdir.”

Anadolu’ya Karadeniz’in kuzeyinden gelmesi muhtemel olan Hititler ise; M.Ö. 2 nci Bin döneminde Anadolu’da merkezi bir devlet organizasyonu tesis et meyi başaran çok güçlü siyasal otoriteye sahip bir kavim olmasının yanı sıra inanç bağlamında da etkinliği tüm Anadolu coğrafyasında görülür.

Taşeli Bölgesinde de tarih öncesinden beri yoğun bir yerleşim söz konusu. Nitekim; tarihin akışı içinde Taşeli Bölgesine M.Ö.: 3000 yılından başlamak üze re; Luviler, Hititler, Akalar, Frikyalılar, Asurlular, Lidyalılar, Persler, Makedonlar, Hellen Bergama Krallığı, İsauria’lılar, Seleukoslar, Romalılar, Bizanslılar, Eme viler-Abbasiiler, Selçuklular, Karamanoğulları ve Osmanlı medeniyeti iz bırakır. Tarihi süreçte Kilikya’da yaşayan yerli kabilelere özgü güçlü bir devlet organizas yon ve medeniyeti, Karamanoğulları Devletine kadar bulunmaz.

Antik çağın M.Ö. birinci bin yılında İsauria (Kilikya) ve Lykaonia (Konya) or ta Anadolu’daki iki bölgenin adı ve orta Anadolu’nun Akdenize geçiş bölgesinde dir. Dağlık Kilikya ile Lykaonia (Konya) arasında kalan küçük bir bölgeye İsauria (Bozkır) ismi denilmekteyse de; Hititlerin M.Ö. 1800 li yıllarda yıkılmasından son ra İsauria’ların yörede hükümranlı ğını artırması sonucu bütün Dağlık Kilikya Böl gesi için “İsauria Bölgesi” ismi dillendirilmiş. Fakat Taşeli Bölgesi, Roma ve Bi zans döneminde; İzorya, İzavriya gibi isimlerle de tanımlanır. İsauria’lıların Dağ lık Kilikya’ya egemen olduğu M.Ö. dönemde İsauria (Bozkır, Ermenek, Mut, Gül nar yöreleri) bölgesi sürekli Akdeniz korsanlarının sığınma, gizlenme yerine dö nüşünce genel asayiş bozulur ve soygunculuk artış kaydeder.

Taşeli OrtaToros Dağlarının gizemleri hep düşman saldırıları karşısında sı ğınma ve emniyetli korunma yeri olmuştur. Akdeniz kıyısından içerilerde Taşeli Bölgesi Toros Dağlarında konuşlu antik kentleri, hem düşmandan, korsan saldırı larından ve soygundan korunmak hem de doğaüstü varlıklara tapınmak amacıyla özellikle birbirini gören yüksekten de yüksek zirvelere mevzilenmiştir.

Ayrıca Taşeli Bölgesi suya dayanıklı ve gemicilikte makbul olan sedir, kök nar ağaçlarının vatanıdır. Bu malzemeyi temin etmeye çok elverişli olduğu için antik kalelerin varlığıyla koruma altına alınması olası dahilindedir. Hatta Akdeniz kıyısında mevcut Pamfilya Eyaleti Alanya ve Anamur kentleriyle ateş dumanı yöntemiyle kısa sürede haberleşme olanağı oluşmaktadır.

Arkeolog Dr.Ümit Akgün; “İskenderiyeli Yunan Filozof Hierokles’in, İsauria ’lılar, Kilikya Bölgesine milattan önce 1800 li yıllarda hükümran olduğu dönem de bölgede mevcut 22 adet antik kent yerleşimi olduğu ve bu kentler arasında; Germanikopolis (Ermenek), Sbida (İzvit/ Başyayla), Zenonopolis (Uğurlu/ Sariveli ler), Apaka (Alahan), Selinos (Gazipaşa), Anemurion (Anamur), Adrasus (Balabo lu/ Mersin), Kelenderis (Aydincık), Dalisandos-Sınabiç (Mut) ve LAMOS (Esente pe/ Sariveliler) antik yerleşim yerlerini özellikle bildirdiğini” belirtmiştir. Böyle ce Sariveliler Lamos Antik Kalesi’nin evveli M.Ö. si 2000.li yıllara kadar uzan makta ve bu duruma ait tarihi gerçekler toprak altında bakir vaziyettedir. Elbet gün yüzüne çıkarılacağı anı sabırsızlıkla beklemektedir.

Luvî Tarih araştırması yazarı Sefa Taşkın; “Robert Drewsde’ye dayanarak; “ Konya- Burdur- Eskişehir- Tuz Gölü

arasında yer alan bölgenin M.Ö. 3 ncü Bin yıl dan itibaren yoğun iskana uğradığı ve günümüze ulaşan birkaç yüz ören yerin den anlaşıldığına göre burada yaşayan insanların Luvice konuştuğunu, Bu neden le Hitit dönemi hiyegrolif çivi yazısı yazıcılarının bu bölgeye “Luviya” dediklerini ve M.Ö. 2 nci bin yılda İsauria bölgesi Taşeli’nde; Luvi dili konuşan ve inançların ca ilah “Tarhunt’a” tapınan kavmin yaşadığı ve İsauria isminin aslının (İs “a” a –u ra) olduğu ve Luvi dilinde “Büyük Kent” anlamına geldiği, ayrıca Ermenek bölgesinde ilk bilinen halkın “Luviler” olduğunu” belirtir. Ayrıca Trover Bryce’ye göre; “Hellenistik dönemde (M.Ö.3 ile 1.Yy arası) ve Romalılar (M.Ö. 133 -M.S. 395 yılları arası) zamanında Psidia (Yalvaç), Lykia (Lukkali Bölgesi), Pampilia (Antalya), İsauria, Kilikya ve Konya’da yer ve kişi adla rına bakılınca buralarda Luvi topluluklarının var olduğunun söylenebileceğin” a çıkıyor. M.Ö. 3000 yılından beri Anadolu coğrafyasında var olmuş kavimler ile beyliklerin geneli Luvi kültürüyle bir şekilde ilişkilendirilmiş. Bu bağlam da Yrd. Doç. Dr. Esra Topal’da; “Kilikya halkının Luvi kültüründen geldiğini (yoğrulduğu) ve Lu vi’ler’in Hitit hiyegrolif yazısını icat ettiği ve bu yazı sistematığının tüm Anadolu’ da yaygınlık kazandığını” açıklar.

Makedon Büyük İskender’in M.Ö.333 yılında Persleri yenmesi sonucu Ana dolu’da Hellenistik devir ve M.Ö. 130 ncu yıllarla birlikte Romalılar dönemi baş lar. Romalılar’ın yazılı kaynaklarında; Kent için, “Polis” ve Köy için, “Kome” diye söz edilmiştir. Bu dönemde Anadolu’da yeni kurulan ya da eskiden var olup adı değiştirilen antik kentlerin yeni adı “Polis” kelimesiyle sonlanır.

Nitekim, İzmir/ Torbalı’da antik kent Metropolis ile Taşeli merkezinde Luvi ce olan Maras- Marassa (Ermenek) nın, Romalı Komutan Germanikus adına iza feten yeni adı Germanikopolis olduğu gibi Selinus (Gazipaşa), Claudipolis (Mut), Rusumblada /Zenonopolis (Uğurlu/ Sariveliler), Balbasos (Pharax- Fariske Körüs tanı), Dometiopolis (Dindebol/ Başyayla) Lauzados (Lafza), Eirenopolis (İrnebol), Dalisandes (Muhallar) gibi antik kentlerin ismi bir şekilde değiştirilmiş. Ya da ye ni kurulan Antik yerleşim yerleridir. Romalılar bölgede mevcut antik kentlerin Lu vi diliyle bilinen isimlerini kendi diliyle değiştirmiş ve yeni kurduğu kentleri ise, yeniden diliyle adlandırarak yerli halkı asimile etmiştir. Ancak Ana Tanrıça Tapı nıcısı, tapınma merkezi olan Lamos Antik Kalesi ismini değiştirmemiş ve inanç bağlamında değiştirmeye de gerek duymamıştır.

M.Ö.1. Bin yıllarında İsauria’lılar, geçmiş bin yıldan gelen köksel alışkanlık larında olduğu üzere orta Anadolu’da mevcut güçlü devlet kavimlerin orduların da paralı asker olarak görev yaparak binlerce yıl varlıklarını bu şekilde sürdürür. Bu bağlamda M.S. 425- 491 yılları arasında yaşayan, aslen İsauria’lı bir kabile reisi ve Rusumblada’lı (Uğurlu Körüstanı- Zenonopolis) olan Tarasikodissa (Luvi diline göre adı), Bizans ordusunda paralı asker olarak göreve başlar. Bilahare ko mutanlıktan Bizans İmparatorluğuna yükselince Tarasikodissa adı, Zenon ve Ru sumblada antik kentin ismid e “Zenonopolis” (Uğurlu Körüstanı) halinde de ğiş tirilir. Adı değiştirilmeyen Lamos, Davdas, Laranda (Karaman), Apaka (Alahan), Arzava (Luvi Krallığı), Mousbanda (Muzvadı).. gibi isimlerin Hellenler, Yunan Rumca dili ve Romalılarla asla ilgisi, alakası bulunmamaktadır. Yazar Sefa Taşkın; “Bu isimlerin Luvi dilin den kelimeler olduğunu” açıklamaktadır.

Nitekim, Yazar Sefa Taşkın; “Taşeli Bölgesi odağı Ermenek, Hitit İmparator luğunun M.Ö. XVI. Yy.da yıkılmasından sonra İsarua’lıların egemenliğine girer. Bu dönemde bölgede yaşayan kabilelerin isimleri Hellen/Roma dili biçiminde ol duğu görülmesine rağmen aslında Luvice dili olduğunu” açıklar. Böylece Lamos Antik Kale’sinin günümüzden en az üç bin yıl öncesinden beri söylenen “Lamos” adı, Luvi dilinde bir isim ve M.Ö. 2. Bin yılından beri “Lamos Antik Kalesi” adıyla yaşamaktadır. İlkokul tarihi bilgileriyle yetinen kişiler bu tür isimleri Yunan, Ro ma ittifakına bağlamayı marifet sayar.Ancak, Lamos” isminin Romalılar ve Hel lenlerle asla ilgisi bulunmadığı böylece iyice anlaşılmaktadır. Asıl amaçları; Anadolu’nun yer altı, üstü zenginliklerinden yeteri kadar ya rarlanmak olan Roma İmparatorluğu, M.Ö. 133 yılından itibaren Bergamon Krallığına hükümran olması üzerine batı Anadolu’da boy göstermeye başlar. Yıllar yıl ları takip ederek asırlar aşıldıkça Romalılar, Anadolu coğrafyasında iyice etkin o lur. Taşlık Kilikya’nın Akdeniz kıyılarında korsanlık hadisesi M.Ö. 68 yılında artış gösterir. Bu durum, Romalıların da Taşeli bölgesinde tam hakimiyet kuramaları nın bir göstergesi olsa gerek.

Roma Tarihi Yazarı Ercüment Yıldırım; “Romalı Komutan Gnaeus Pompe ius, Kilikya’ya düzenlediği seferle korsanlardan temizler ve Akdenizi on üç bölge ye ayırarak güvenliğin sağlanması ve bir daha bölgede asayiş i tehlikeye düşürme mesi için her bölgeye yardımcılarından komutan atar. Taşeli İzvriya, Selinos ve İsurua’yı kapsayan yörelere, Taşeli “Lamos Ana Tanrıça Tapınıcısı” adından do layı bu bölgeye “Lamotis Bölgesi” diyerek ayrıca komutan atar. Böylece Taşeli Sariveliler Lamos Antik Kalesi de aynı bölge (Lamotis) içinde kalır.

Antalya (Gazipaşa) / Selinos Lamus Antik Kenti (Adanda), M.S. 253-260 yıl larında Roma İmparatoru Valerianus zamanında yapılmış ve oğlu Gallienus impa rator olunca M.S. 260- 268 yılları en görkemli dönemi olur. İmparator Valeria nus; Anadolunun Akdeniz ve Taşeli Bölgesinde yaz ve kış aylarında görülen şid detli iklimsel değişikliklerden Sariveliler Lamos Antik Kalesi Luvi kavim sakinleri nin etkilenmemeleri için kış aylarını Selinus’ta (Gazipaşa) geçirmelerin temin amacıyla, Selinus’ta uygun bir mekana Lamus (Adanda) Antik Kenti “Ana Tanrıça Tapınıcısı” olarak ikincisini yaptırmıştır.

Arkeoloğ Emre Sarı; “ İmparator Valerianus’un, (M.S. 260) Gazipaşa La mus’ta bulunan iki tepeden birine M.S. 68 yılında Roma İmparatoru olan Vaspasi anus adına ve diğ er tepe üzerine de oğlu İmparator Titus adına tapınak yaptırdı ğını” belirtir. Bu bağlamda Lamos’un esas merkezi Luviler’le birlikte Taşeli Toros Dağlarının zirvesinde konuşlu ve “Ana Tanrıça Tapınıcısı” konumunda olan La mos (Sariveliler) Antik Kalesidir.

Diğ er taraftan Yrd. Doç. Dr. Mehmet Kurt; “Viranşehir (Soli) (Erdemli- Mersin) yakınındaki Lamas çayının, antik çağda Dağlık ve Ovalık Kilikya arasında sınır olarak kabul edildiğ in” belirtmektedir. Ayrıca Yazar Mustafa Sağlam; “La mas’ın M.S.193-211 yılları arasında Roma imparatoru olan Septimus Sevenes dö neminde kurulmuş bir antik kent olduğu ve en parlak dönemini İmparator Cara calla (M.S. 211-217) yıllarında geçirdiğini” açıklar.

Yazar Ünal Girginer ise; “ Mersin Lamas Antik Kalesinin, Bizanslılar ile Arap lar arasında esir mübadele, değiştirme üssü olarak işlevi olduğunu” ifade eder. Tüm bu açıklamalar ışığında antik çağlardan bu yana tarihi süreçte sırasıyla önce Sariveliler/ Lamos Antik Kalesi, akabinde Gazipaşa/Lamus Antik Kenti ve niha yet Mersin-Erdemli / Lamas Antik kenti sahne aldığı anlaşılıyor. Böylece Anadolu coğrafyasında mevcut en eski Lamos, Lamus, Lamas antik kenti

Sarıveliler' dedir.

Antalya ili Turizm Rehberinde Gazipaşa- Lamos antik kentiyle ilgili bir açıklamada Akit Gazetesini kaynak göstererek; "Lamos'un, Yükseklerde yüksek sarp bir dağın zirvesinde konuşlu; "Ana Tanrıça Tapınıcısı- tapınma yeri" anla mına geldiği açıklanır. Esasında bu açıklama; Lamos Antik Kalesinin coğrafik konumu ile tıpatıp uyuşmaktadır. Lamos Antik Kalesinin konuşlu olduğu 1750 rakımlı Dağ, 2158 rakımlı Koçaşlı Dağının gölgesinde kalmış vaziyettedir. Çok tanrılı inanç sisteminin olduğu çağlar için dağın, dağa bağlılığı bu betimlemeyle güzel tarif edilmiştir. Bir nesnenin güzel tarifi ancak bu kadar gerçekçi olabilir. Zira Lamos Antik Kalesi, antik çağın milattan iki bin yıl öncesinden beri Ana Tanrıça Tapınıcısı olarak Toros Dağlarının yüksekten yüksek zirvelerinde gizemini korumaktadır. Lamos Antik Kalesi coğrafik konumu, yükseklerde yükseklerin daha yükseğe tapınır vaziyettedir. Böyle bir konumda M.Ö.2. bin yılların inanç anlayışına uygun düşmektedir.

İnsan, yaradılışından itibaren ömrü yaşam koşulları ile ortaya çıkan inanç ihtiyacın karşılayacak, emniyet içinde olduğu güveni verecek ilahi bir gücün varlığını hep inanarak arar. İnançsız bir varlığın olması asla mümkün değildir. Allah, İnsanoğlunu Yaradan'a inanması için yaratıp kul eylemiştir. İnsanoğlunun ilahi varlığa inancı, kalbi bağlılığı yaradılışından itibaren başlar. İnanmak ruhun özüdür. Haliyle insan ilahi güce saygısını göstermek ve tapınmak amacıyla dinsel törenler, bu törenler için özel olarak ayrılan kutsal mekanlar, sunaklar yapar. İnsanlığın yerleşik hayata geçişiyle birlikte bu tür kutsal mekan ve sunaklar önem arz etmeye başlar. Ana Tanrıça Tapınıcısı tapınakları da bu amaca uygun olarak dizayn edilen mekanlardır.

İnanılan Ana Tanrıça güvenini, sevgi ve saygısını kazanmak için çeşitli nesnelere, sembol ve motifler üretilip kabulü için adaklar sunmak, törenler düzenlemek inancın en temel unsurudur. Bu ritüeller düşüncenin soyut ve somut biçim de dışı vurum göstergesidir. Antik devirlerde Ana Tanrıça tapınımı semavi dinlerin inanç sistematiklerinden farklılık içerir. Bu farklılığın, Anadolu topraklarında bir döneme hakim olduğu aşikardır. Ancak semavi dinlere (İslamiyet ve diğerleri) dünya üzeri halk tarafından çoğunlukla inanılıp benimsenince özellikle miladla birlikte önemin kaybeder ve İslamiyetle tamamen yok olmaya yüz tutmuştur.

Milattan önceki Neolitik devirden (M.Ö. 6000) itibaren Anadolu'nun ormanla kaplı yükseklerde yüksek dağları Ana Tanrıçaya tapınma yeri olarak tercih edilmiş. Bu mekanlara kutsiyet atfederek sunak ve tapınma alanları tesis edilmiş ve tapınılan ilahi varlığın sıfatlarına izafeten bu alanlara, ya ilahi varlığın adı ya da dağın ismi verildiği aşikar bir vakadır.

Nitekim; Arkeolog Dr. Seher Selin Özmen, "Ana Tanrıça Kültürünün Hellen Anadolu İlişkileri" konulu araştırmasında; "İngiliz Arkeolog James Mellaart'ın; Burdur Hacılar Höyüğü ve Çumra Çatalhöyük (Konya) kazılarında elde ettiği bulgulara dayanarak Mezopotamya uygarlığından çok önceki (M.Ö. 6000) bir (Neolitik) dönemde Ana Tanrıçanın Anadolu'lu olduğunu, zira bu buluntuların bilahare Luvi, Hatti, Hitit, Frig ve Hellen uygarlıklarını etkilediğini" belirtmektedir.

Keza Luvi Tarihi araştırmacı Yazar Sefa Taşkın; " M. Ö. 2nci bin yılda Anadolu'nun Fırtına Tanrısı adı; Hititler'de Hepat (Tarhuna), Luvilerde Tarhunt, Hurrilerde Teshup olup Hellenlerde ise, Zeus" olduğunu belirtmiştir. Anadolu'da Friglerin Ana Tanrıçası Kybele'nin, Hristiyanlığın başlangıcına kadar etkin olduğu bilinmekle birlikte Ana Tanrıça Kybele, dağ ile özdeşleştirilip aslanla ilişkilendirildiği için genellikle dağ zirvelerinde tesis edilen tapınaklarda tapınılmış.

Tarihi süreçte Anadolu'ya hükümlan olmuş tüm kavimler/medeniyetler belirli bir dinsel inanca sahip olup kendi ilahi güçlerini yaratmışlar. Bu inanç biçimi bazen soyut olarak düşüncede yer bulmuş, bazen ise, somut nesnelere bürünmüş ve ilahlar için tapınma mekanları, sunak yapılmış. Anadolu'da medeniyet olmuş Hititler (MÖ: 1800) ilah Hepat'a tapınırken, Frigyalılar (MÖ:750), ilah Kybele'ye tapınmış. Ana Tanrıça Kybele, "Tanrıların Anası" olarak tanımlanmıştır.

Ayrıca Mısır mitolojisinde İsis-Osiris ve Sümer'lerde; İnanna ve Dumuzi ve Suriye'de Anat-Baal tanrıçaları dikkate alınınca antik çağlarda bölgesel ilahların varlığından çokça söz edilir. Hititler, Anadolu'da bin yıla yakın hükümlan olurken ülkenin koruyucuları Fırtına tanrısı ile Arinna tanrısı olması nedeniyle Hitit ülkesine, " Bin tanrı ili" denmiş. Hititler ve Frigyalılar haricinde Anadolu'da egemen olmuş kavimlerinde Ana Tanrıça inancını benimseyip inandığına dair; "MÖ, 5-4 yy'da Kilikya yakınlarında bulunan Aramice metinlerde, MÖ, 5. yy'da Kybele'nin Aslanların Sahibi olarak betimlendiğini gösteren Salihli Sardes Antik Kentinde (Manisa) bulunan rölyeflerde ve yine aynı bölgede bulunan yerel bir kap parçası üzerinde Lidya alfabesiyle yazılmış Kybele yazısı nadide örnek teşkil ettiğini". Dr. Seher Selin Özmen açıklıyor.

Frigyalılar devrinde Gordion (Polatlı/Ankara), Pessinus (Sivrihisar/ Eskişehir) Lidyalılar (MÖ: 675) devrinde Midas, Helenler (MÖ 333) ise; Pergamon (Bergama) Krallığı Ana Tanrıçası ilah Meter adına Metropolis (Torbalı/ İzmir) antik kentini tapınma merkezi haline getirmiş. Hatta Midas antik kenti, Roma İmparatorluğunun milattan önceki döneminde dahi Ana Tanrıça tapınma merkezi olarak varlığını sürdürmüştür.

Arkeolog Dr. Seher Selin Özmen; "Din tarihçisi Mircea Elia de'ye göre; Çatalhöyük'ün leoparlı tanrıçası, Hititlerin tanrıçası Hepat'ı ve Frigyalılar'ın tanrıçası Kybele'si arasındaki ilişki, Anadolu'da Hristiyanlığın girişine kadar şaşırtıcı bir dinsel sürekliliğe işaret ettiğini" belirtmektedir.

Helenistik Devir'de (MÖ 333), Batı Anadolu kırsal kesiminde en önemli Ana tanrıça tapınım alanı Metropolis antik kenti yakınındaki Gallesion Dağında bulunan Meter Gallesia Kutsal Alanı olduğu ve bu nedenle de Metropolis Antik Kenti adını Ana Tanrıça Meter Gallesia'dan yani Kybele'den aldığı için Metropolis'in " Ana Tanrıça Kenti" olarak adlandırıldığını belirtiyor.

Taşeli ocağı Ermenek yöresinde antik çağlarda konuşlu Maras, Lauzados, Balbasos (Pharax- Fariske), Adrasus (Balabolu), Rusumblada, Davdas..gibi antik kentler daha ziyade birlikte yaşam yerleri konumundadır. Bu kentler genelde bünyesinde dönemin ilahına tapınma merkezi de (tapınak) bulunması makul bir olgudur. Ancak Lamos Antik Kalesi, Luviler'den kalma özel bir Ana Tanrıça Tapınıcısı, tapınma mekanı olduğu için Dağa, Aya, Aslana, Orman ve Suya çok yakın, içiçe bir özelliği bulunmakta ve özel tercih nedeni olmaktadır. Bu kale Luviler'in ilahı Tarhunt için

tapınma yeri olsa gerekir.

Pagan inancını benimseyen Roma İmparatorluğu topraklarında Hıristiyanlığı yasaklamış ve bu durum imparatorluğun M.S. 395 yılında Roma ve Bizans olarak ayrılmasına kadar devam etmiştir. Bizans imparatorları da ilk başta yasağı sürdürmüş hatta, Hıristiyanlığı benimseyen halka zulmetmiştir. Hz. İsa'nın havariyelerinden ve müridi Aziz Barnabas, Taşeli (İzavriya) Ermenek'te mevcut Deko polis antik kentleri ziyaret etmesi üzerine halk Hıristiyanlık inancını gizli gizli benimsemeye başlar.

Böylece Semavi din inancı ile çok ilahlı inançların inanç anlayışı birbirinden farklılık arz etmesi üzerine; Anadolu'da ve Taşeli'nde Luviler'in ilahı Tarhunt, Hititlerin ilahı Hepat ve Friglerin ilahı Kyebele'ye özgü tapınma mekanları gibi Lamos Antik Kalesi tapınma mekanı, özellikle Hıristiyanlığın Ermenek yöresinde benimsemeye başlamasıyla birlikte inançsal önemini kaybetmiştir.

Lamos veya değişik lehçelerde söylenen "Lemos" ismi o kadar değerli bir isim ki; Portekizli Gazeteci-yazar Rodrigue Dos Santos, Amerika kıtasının keşfini anlattığı belge kaynaklı "Kodeks 632" isimli romanında; "Krisstomp Colomb'un 22-Nisan- 1500 tarihinde Pedro Alvares Cabral filosuyla Hindistanı keşif için giderken şiddetli fırtınadan rotayı şaşırınca önce Brazilya kıyılarına ulaştığı ve bu rada on gün kaldığı ve Hindistana ulaşmak için 2-mayıs-1500 t.de yola çıktığı vakit erzak gemilerinden birisinin Kaptan Gaspar De Lemos'un yönetiminde Lizbon'a geri döndüğünü" anlatır. Lemos isminin Karamani Türkmenlerinden denizci Piri Reis ile birlikte Portekiz kıyılarına kadar ulaşmadığı ne malum.

Lamos, Lamos dedikleri yüksekte daha yükseğe yönelen bir kale.

25-11-
Süleyman YILDIZ
(Lemos 5303)

KARAMAN' IN KOYUNU

KARAMAN' IN KOYUNU

Karamanoğulları, Oğuzlar'ın Salur/Avşar boyundan olup uçbeyleri Şirvan Han, Kalhan, Alp Arslan, Kaçar İbrahim Han, Ahmed Sâdeddin Beğ ve oğlu Nûreddin (Nure Sûfi) Beğ' in önderliğinde tarihte yerini alan bir Türk boyudur. XII. yüzyılda Aral Gölü doğusunda Maverâünnehir bölgesinde yaşayan Karamani aşireti, Moğol baskısı sonucu ana yurtlarını terk ederek batıya doğru göç etmeye başlayınca Azerbaycan üzerinden Anadolu'ya gelip Sivas yöresinde eğleşir. Karamanilerin Anadolu coğrafyasında örgütlenmesinin sağlanmasını lideri Nure Sufi Beğ, Kayseri Eretna Beyinin halası ile evli olup altı oğlundan en büyüğü Kerimüddin Karaman Beğ'dir. Babai tarikatına mensup olan Nure Sofi, diğer Türk men boylarıyla aşiretleri yönetimi altına alarak iyice güçlenir.

Anadolu Selçuklu Hükümdarı I. Alâ'eddin Keykubad (1220–1237), Çukurova ve Taşeli yöresi Toros Dağları'nda yerleşik Ermenilerin, Selçuklularını güneyden kuşatıp Akdeniz ile bağlantısını keserek batıya doğru yayılmasını önlemek amacıyla 1224 tarihinde komutan Çeşnigar Emir Mübazereddin Çavlı ve Ertokuş tarafından bölgeye bir sefer düzenlenir ve bu bölgeyi fetih ederek Türkmenlerin iskânına açar. Ayrıca Sultan I. Ala'eddin, ülkesinin güney sınırından olası saldırıları önlemek ve soruna kesin bir çözüm bulmak amacıyla Sivas yöresinde eğleşen Nure Sofi'yi Konya'ya davet eder. Nure Sofi maiyetiyle Sultan Ala'eddin'e biat edince Karaman oğulları oymağı 1228 y.da Taşeli'nin odağı Ermenek'in Balkusan ve Kamış'lı çevresine yerleştirilir. Nure Sufi Ermenek ve çevresinde soy, din ve sosyal yaşayış bakımından çok farklı ve karmaşık bir etnik yapıya sahip olan halkın birlik beraberliğini sağlar. Subaşı (Kaymakam) olan oğlu Kerimüddin Karaman Beyi sağlığında Sultan II. Kılıç Aslan'ın kızı ile evlendirip Karamanlı boyuna Bey olarak tayin eder.

Nure Sufi 1257 t. de ölünce yerine en büyük oğlu Kerimüddin Karaman Bey geçer. “Kerimüddin: dini İslam için hiçbir şeyi esirgemeyen, canı ve malıyla cihat edip savaşan diğergam” bir kişiliktir. Babai tarikatının başı Muhlîs Baba (Paşa) Karaman Bey'i tarikata şeyhi yapar. Böylece Kerimüddin Karaman Bey, kabilenin hem dini önderi hem de Karamanilerin siyasi lideri olur. Çok cesur, gözünü budaktan esirgemeyen ve dini için savaşan bir mücahit ve çok güçlü, kuvvetli bir Türkmen yiğidi olarak bilinir. Karaman Bey babası döneminde olduğu gibi Taşeli bölgesinde Mut, Gülnar Silifke ve Mara kaleleri üzerine sürekli akınlar düzenleyerek nihayetinde buraları alır.

Selçuklular, 1243 y.da Moğol Baycu'ya karşı Köseadağ savaşını kazanamayınca ülkeye nelinde yönetim erkini kaybederken Kerimüddin Karaman Bey gücünü ve bölge için önemini artırır. Bunun üzerine Selçuklu Sultanı IV.Rukneddin Kılıç Arslan (1249-1266), Karaman Beyin bu başarılarından çekinerek, kendisine karşı bir faaliyette bulunmaması için, Ermenek ve civarında hükümler olduğu bölge ile fethettiği yerlerle birlikte Larende (Karaman) kalesini kendisine dirlik (tımar) olarak verir. Kardeşi Bonsuz'u da Konya'ya getirterek ona da “Candarlık” ünvanı vermiş ve sarayında istihdam etmiştir.

Ancak Sultan IV.R. Kılıç Arslan'ın Antalya, Alâiye (Alanya) ve Denizli bölgesindeki Türkmen beylerinin üzerine Müinüddin Pervane komutasında Selçuklu ve Moğal askerlerinden teşekkül eden ordu gönderip Türkmen Beylerinden bazıalarını cezalandırması ve Mehmed ve İlyas beyleri öldürtmesi üzerine Karaman Bey bu hadiseleri tasvip etmeyerek işkuller. Hatta gelecekte bir gün sıranın kendisine de geleceğini düşünür. Devrik Sultan İzzeddin Keykavus'u yeniden tahta geçirmek amacıyla ivedi harekete geçer. 1260 yılında Kerimüddin Karaman Bey, kardeşleri Zeynel-Hac ve Bonsuz'la birlikte yirmi bin kişilik bir kuvvet ile Konya üzerine yürür. Muineddin Pervane emrindeki Selçuklu kuvvetleri ile Karaman ordusu Gavele kalesi önünde karşılaşır. Kerimüddin Karaman Bey, savaşı kaybedince Ermenek yöresine çekilir. Kardeşleri Zeynel Hac ile Bonsuz ise, yakalanarak Konya'da asılır. Gavele savaşından sonra Sultan IV. R. Kılıç Arslan, Larende'nin yönetimini kendine bağlı beğlerden Hacı Beğ'e verir.

Bu durumu kabullenemeyen Ermenek Beyi Kerimüddin Karaman Bey, Ermenek'ten av bahanesi ile Larende'ye doğru yola çıkar. Larende'ye varınca ani bir baskınla kaleyi ele geçirir(1260) ve Selçuklu komutanı Hacı Beğ'i öldürür. Antik Çağlarda Laranta ve Roma-Bizans döneminde Laranda olarak bilinen kentin ismi, bu fetihten sonra kaleyi fetih eden komutanın adı ve bu komutanın beyi olduğu Karamani Türkmen oymağının ismi ne izafeten “Karaman” olarak benimsenip söylenmiştir. Böylece Kerimüddin Karaman Bey, Larende'yi Yahudilerden temizlemek suretiyle Karamanoğullarını bir boy olmaktan çıkarıp “Beylik” haline getirir ve kendisi de Karaman oğullarının ilk Beyi olur. Kerimüddin Karaman Bey'in en büyük başarılarından birisi de Ermenek (Firan) Kalesini fetih etmesidir. Zira Ermenek Kalesi, yer ve gökle bağlantısı olmayan korunma, barınma için doğal emniyetli oluşundan ötürü antik çağlardan beri insanlara yerleşim yeri olan muhkem bir yerdir. Kalenin, Maraspoli (Maraspulla) mağarası ile iç içe olmasının yanı sıra düşman saldırılarına karşı doğal korunaklı konumuyla bölgesi için stratejik önemdedir. Bu bağlamda Selçuklu Sultanı I. Alaeddin Keykubad 1224 y.da kalenin çevresini topraklarına kattığı halde kaleyi alamamıştır. Zira Ermenek Kalesi, tarih öncesinde ve Karamanoğulları döneminde de Beyler ile komutanların savaşı kaybettikten sonra ve ya zor durumla karşılaştıklarında sığındıkları emniyetli bir üst konumundadır.

Amasyalı seyyah coğrafyacı Strabon (M.Ö: 64-M.S:24 yılları); Ermenek kalesinde mevcut mağaraları, “Zağfiran mağaraları” olarak nitelendirdiği için bu kale bazı zamanlarda “Firan” adıyla da anılmıştır. Prof. Salim Cönce Hocamız; “Ermenek kalesinin hangi tarihte inşa edildiği kesin olmamakla birlikte kale içinde yer alan kaya mezarlarının inşa tarihini M.Ö. 1180 yıllarından itibaren bölgede etkin olan Frigler (Firikyalılar) dönemine kadar gittiğini” belirtmektedir”

Osmanlı Seyyah Evliya Çelebi (1670-1671 y.da Ermenek ziyareti) ise Ermenek kalesi için: “Göklere ser çekmiş (çok

yüksek) bir dağın ortasında Allah kudreti ile yapılmış ibre te şayan, seyredilmesi vacip bir kaledir. Şla der-ü-divardan (kapı duvarlarından) ve bur cu barudan (kale burçlarındaki) nöbet kulelerden alâmet (işaret) yoktur. Dört veyahut beş köşeli diyemeyeceğimiz bir tarzıdır. Hendeği ve kuleleri yoktur. Zaten bunlara da ihtiyaç yoktur. Kale (Bir benzeri yok) eşsizdir. Yalnız şarka (doğuya) bakan küçük bir ka pısı vardır. Bu kapıya dahi yüz kırk kademe (basamak) ağaç merdivenle çıkılır. Bir yanı a ğaç korkuluktur. Allah’a sığınıp insan aşağıya baksa akli başından gider. Dil ile, kalem ile tasvir edilemeyecek bir mağaradır. Gökyüzlerine baş dayamış bir yalçın kırmızı ve mü cella (parlatılmış) duvar gibi bir Uzunluğu beş yüz adımdır. Gök kubbesi gibi direksiz ve içerisinin derinliği bin adım olan mekanda minaresiz camisi mevcuttur. Kapısı doğuya kayadır. Adam tırnağını iştirilemez, kuşların konacağı ve yuva yapacağı yeri yoktur. Kale zeminden iki minare boyu yüksek cilalı ve parlak bir kayaya Allah’ın emri ile oyulmuş, içi aydınlıktır.” diye seyahatnamesinde açıklamaktadır.

Eğitimci yazar Hasan Şimşek hoca; “Ermenek yerleşkesi kuzeyinde bulunan çok dik ve yüksek kaya bloğunun güney cephesine balkon şeklinde kazılan kalenin zeminden yüksekliği 6,20 mt, derinliği 5,20 metredir. Kalenin içi tabii mağara olup Güneye bakan şehir tarafı kesme taşla, harçla mazgallı duvar halinde yapılmış ve kaleye birisi doğudan kayalar yontularak yapılmış çok dar, diğeri ise dik kayalığın en alt bölümünden yine ka yalar oyularak yapılmış 72 basamaklı merdivenle çıkılan iki giriş bulunduğunu” belirtir.

Evliya Çelebi; “Karamanoğullarının bu kaleyi almak için yedi yıl muhasara ettiği hal de alınamadığını” açıklar. Fakat Ermenek kalesinin çevresi Taşeli bölgesi Türkmen oba larının kontrolunda olduğu halde merkezi konumdaki kalenin fetih edilememesi beylik te huzursuzluk yarattığı için Karaman Bey bin bir çeşit çözüm yöntemleri düşünür.

Şikari Karamanname tarihinde; “Kale sakinlerinin çoğunluğu panayırda oldukları yağmurlu bir günde kaleyi almak için üç yerden bin adam pusuda kodular. Komutan Menteşe’yi üç yüz er ile kal’aya gönderdiler. Menteşe seherde kal’aya geldi. Kaledeki kafir asker anı görüp safi demire gark olup bin atlı yüz taşra çıkıp Menteşe sinup kaçtı gibi gösterdi. Kafir kovarak kal’adan ayrıldı. Turgut ve Bayburt Beğler bir yandan yürü dü. Eşref, Mirza ve Hacı Bahadır pusudan çıkıp kal’a canibinden (güneyinden) aldılar. Kosun ve İmameddin dahi bir yönden yürüdüler. Kafir onları görüp durdu. Gördü ki, dört yanını bağlamışlar. Kafiri öyle kırdılar ki bir tane kaçıp kurtulmağa mecal olmadı. El hasıl kal’ayı zar zor hileyle, oyunla fetih eylediler” şeklinde anlatır.

Osmanlı tarihçi Mehmet Neşri ile Prof. Salim Cöhce ve Dr. Bilal Gök gibi tarih müellif leri Ermenek Kalesinin fetih edilmesi hadisesini başka bir hileli oyunla ilişkilendirir. Nitekim Salim Cöhce Hoca; “Karamanlılar kendi aralarında toplanarak; (Ne zamana ka dar bu kefer-i kafirlere itaat edip haraç vereceğiz. Hile edip bu kaleyi alalım) diye karar laştırırlar. Ermenek Kalesinin fethi, Osman Gazi’nin 1298 y.da Bilecik Kalesini fethine benzer bir şekilde kale halkının panayıra katıldığı bir zamanda Kerimüddin Karaman Bey ’in Türkmen yiğitleri onların elbiselerini giyerek gece vakti kalenin kapısına gelirler. Kale de bulunanlar gelenleri kendilerinden zannederek içeri alır ve böylece Ermenek Kalesi fethi bir oyunla gerçekleştirilir (1258). Zira Karaman Bey savaş oyunlarında çok mahir bir beydir.

Tarihçi müellifler Ermenek Kalesi fethinde Kerimüddin Karaman Beyin bir oyun deha sında olduğunda hemfikirdir. Evliya Çelebi’nin deyimiyle “Allah kudretiyle yapılmış, ib rete şayan eşsiz bir kalenin” fetih edilmesi Selçuklu Sultanı Rükneddin Kılıçaslan’ı mem nun eder ve kaleyi hileli bir oyunla fetih eden Kerimüddin Karaman Bey’e “Ermenek Beyliği” beratın verip kılıç kuşatır. Bu bağlamda Taşeli bölgesini iskan, tımar eden oy maktan dolayı dillendirilen “Karamanlı” adı bir müddet unutulmuş ve o devrin en önem li kaynaklarında bu oluşum “Ermenek Beyliği” olarak anılmaya başlanacaktır.

Anadolu coğrafyasında hem Karamanoğulları Beyliğinin hem de Kerimüddin Karaman Bey’in şanı ve savaşçı kişiliği Türkmen beyliklerince hüsnü kabul görürken kefer-i ka firlerce çekinilen bir kişilik olmuştur. Antalya Kalesinin de 1261 y.da ani bir baskınla fe tih edilmesi bu tür ön yargıların pekişmesinde etkin olduğu bir gerçektir. Zira Karaman Bey hak bildiği yolda mücadelecilik kişiliği ve kefer-i kafirin elinden alınması mümkün ol mayan kaleleri akıl üstü savaş stratejileri, halk deyimiyle hileli bir oyunla kolay alması dost ve düşmanın yüreğine korku düşürdüğü gibi Selçuklu Sultanlarınca her daim çekin celi bir Bey olarak görülmesini sağlamıştır.

Bu duruma karşılık halk bir yiğide candan sevdiği ve gönlünü verdiği ve candan sevdiği için, Türkmen obalarında kahramanlıkları dilden dile anlatılıp ve zorlukları yen me, üstesinden gelme inançları hep, “Karamanın koyunu sonra çıkar oyunu” deyimi şek linde gönüllerde yer edip dille terennüm edilir. Hatta Karaman Bey’in bu hileli oyunu, söğüt yöresinde eğleşen Oğuz’un Kayı boyu Beyi Osman Gazi’nin Bilecik Kalesini kırk yıl sonra fethi esnasında ilham olur ve Osmanlı İmparatorluğunun tarih sahnesinde yer almasında önemli bir köşe taşı konumuna bürünür.

Kerimüddin Karaman Bey, Aral Gölü doğusunda Maveraünnehir bölgesinde yaşarken Moğol baskısı sonucu anayurtlarından hicret edip Anadolu coğrafyasına ulaşan Karama ni aşiretine 1257-1263 yılları arasında bey olarak hizmet edip aşiretten Beylik (devlete) kuran büyük bir Türkmen yiğididir.

Kerimüddin Karaman Bey 1263 yılında savaş meydanında şehit olunca yerine her da im yanında bulundurduğu oğlu Mehmet Bey Karamanoğulları Beyliğinin (Devleti) Beyi olur.

Şubat- 2019

Süleyman YILDIZ
(LEMOS 5303)

LEMOS 'UN ZAVİYE VAKFİYELERİ

LEMOS' UN ZAVİYE VAKFİYELERİ

Lamos Musa Paşa Beğ Camisi için Halit Bardakçı hocamız “Bütün Yönleriyle Ermenek” isimli eserinde; “Karamanoğlu Musa Bey tarafından yaptırılan Lamos Musa Paşa Caminin yapım tarihi belli değildir. Ancak Musa Bey'in siyasi tarihte görüldüğü 1314-1356 yılları arasında yaptırılmış olabileceği düşünülmektedir. Üzeri toprak dam örtülü ve basit bir yapı olan cami, üzerindeki kitabesine göre 1071/1660-1661 yılında tamir edilmiştir. 1977 yılın da ise tamamen yıktırılıp, yeni den yaptırılmıştır” ifadesiyle tanımlamaktadır.

Ayrıca tarih uzmanı Doç. Dr. Bilal Gök Hoca; “ Ermenek/Lamos Köyünde Tol Medresenin banisi (yaptıran) Mahmut Beyoğlu Burhaneddin Musa Bey tarafından 1340-1344 lü yılları arasında cami yaptırıldığı Osmanlı Tahrir Defterinde; “Vakf-ı Camii Lamus inşa-i Musa Bey min Âl-i Karaman” ve “Vakfı Camii der-karye-i Lamus bina-i Paşa Musa Beğ an- ümerâ-i Karaman” Kaydından anlaşıldığını” belirtir

Lamos Musa Paşa Beğ Camii, Karamanoğulları Beyliği Beylerinin Ermenek merkezi harici köy yerleşkesine/ taşraya yaptırdığı ilk ve tek hayrat eseridir.

Karamanoğulları Beylerinden Mahmut Bey'in oğlu Burhaneddin Musa Bey, Alimullah bir kişiliktir. Karamanoğulları Beyliğinin (Devleti) Emiri ya da Ermenek Eyaleti/Sancak Beyi olduğu dönemlerde Karaman'da bir medrese, imarethane ve Mut'ta mektep, muallimhane ile Ermenek şehir merkezinde banisinden dolayı Mu sa Bey Medresesi olarak bilinen Tol Medreseyi (kitabesine göre yapım yılı H.740 miladi 1339-1340 yılları) yaptırmıştır. Tol Medrese Beyliğinin ilk ve en önemli eğitim kurumudur. Burhaneddin Musa Bey Lamos köyünde öngörüye göre 1340/1344 yıl larında Emir Musa Paşa Beğ Camisinin de banisidir. Emir Musa Beğ, banisi olduğu sadakayı cariyeye türü tüm eserlerin asırlarca halka hizmet sunabilmesi için Beylik dahilinde yer alan Karaman, Mut, Silifke, Gülnar ve Ermenek sınırları içinde geliri yüksek vakıflar bırakır. Böylece bu eserler yüzyıllarca varlığını vakıfların iradiyle sürdürüp günümüze kadar ulaşır.

Nitekim Prof. Dr. İsmail Çiftçiöğlü Hocamız, “Ermenek Emir Musa Bey (Tol) Medresesi ve Vakfiyesi” isimli 2001 tarihlili İlmî Araştırmasında; “Tol Medresenin Ermenek Bölgesinde Ermenek merkez dahil olmak üzere Fariske, Lamos, Başdere, Uğurlu, Cenne, Gargara, Görmel, Sarumazı ve Akmanastır köylerinde iradi yüksek vakfiyeleri” olduğunu açıklar. Bu vakıf arazilerin bulunduğu mevkiiler en belirgin şekilde “Beğ (Bey) Yeri, Melik Yeri veya Paşa Bağı” olarak tanımlanıp günümüze kadar bu isimle anılır. Ancak vakfiyenin mülkiyeti şahıslar lehine el değiştirmiş ve ziyettedir.

Karamanoğulları Emiri (Bir süre Ermenek Beyi) Musa Beğ devri döneminde Ermenek'e medrese (üniversite) ve özellikle Lamos köyüne de cami yaptırtması bu bölgenin XIII. ve XIV. yüzyılda demografik, etnik, sosyolojik, iktisadi ve dinsel yapısından kaynaklandığı muhakkak. Zira Lamos, o dönemde bölgenin tarihsel geçmişi olan Davdas, İzvid, Lafza, Dindebol, Ezvendi, İrnebol, İznebol, Akmanastır ve Gargara gibi tarihi köylerden birisidir. Türkmenlerin yerleşmek için özellikle tercih ettiği önemli bir yerleşim yeri. Türkmenlerin geçim kaynağı hayvancılık için elverişli alanlara ve zirai tarım için bereketli, verimli arazileri mevcut. Lamos Köyü sakinlerinin tarımsal sorumluluk alanı günümüzün mevcut durumundan hem çok geniş hem de iktisadi durumları genele nazaran çok iyi durumdadır. Böylece devlete daha fazla vergi ödedikleri, Osmanlı Tahrir Defterlerine istinaden uzman müelliflerce belirtilmektedir.

Prof. Dr. Salim Cöhce Hocamızın danışman olduğu Doç. Dr. Bilal Gök Hoca nın 2006 tarihli “Doktora Tezin”de; “Lamos köyündeki bazı zeminlerin (arsaların) Selendi'den (Gazipaşa) gelen kişilerin elinde olduğu, zirai üretim yaptıkları ve Ermenek yöresinde Lamos'un buğday, arpa, darı, nohut.. gibi tarım ürünlerini en çok yetiştiren yerleşim yerlerinden biri si olduğu, hatta ileri derecede bağcılık ve arıcılık yapıldığı, önemli miktarda nar ile pamuk üretiminin yanı sıra soğan (piyaz) üretiminden 969 akçe öşür alındığını” açıklar.

Karamanoğulları Beyliğinin sancak merkezi Ermenek ile Alanya arasındaki ulaşım hattında olan Lamos, coğrafik konumu, fiziki şartlarından ötürü Lamos Mu sa Paşa Beğ Camii, Tol Medresenin banisince yaptırılmıştır. Bu camii, konar göçer Türkmen obalarının merkezi konumunda olan Lamos köyüne bilinçli şekilde za viyesiyle birlikte Selahattin Camii olarak yapılmış. Böylece yöredeki mütedeyyin Müslümanların Cuma Namazı ibadetini huşu içinde eda etmeleri sağlanmıştır. Ayrıca Müslüman ile gayrimüslimlerin birlikte yaşadığı coğrafya da/bölgede cami müessesesi; sadece bir ibadethane olmanın ötesinde Müslüman kişinin kimliği ve egemenliğinin özgür ifadesi ile toplum inancını gösteren en açık nişanedir.

Prof. Dr. Alaattin AKÖZ ve Aynur KARADOĞAN, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniver sitesi yayını “Ermenek Araştırması-1” isimli eserde yayımlanan makalesinde; “Ermenek merkez ve taşra dahil 25 adet zaviye bulunduğu ve bunlardan beş tanesinin hanedan üyesi Beylerce (Kerimüddin Karaman Bey'in oğlu Halil Bey ve kardeşi Mahmut Beyin oğlu Burhaneddin Musa Bey) tarafından yaptırılmış. Hatta “Paşa Bey Zaviyesi'nin Lamos Köyüne büyük ihtimalle Emir Burhaneddin Musa Bey tarafından yaptırıldığını” açıklamaktadır. Halen Lamos köyünde tarihi cami alanı içerisinde bu eserlere ait temel duvarın kalıntılarını gözle tespit etmek mümkündür.

Böylece Musa Paşa Beğ Cami yerleşkesinde bulunan Paşa Bey Zaviyesi ile diğer zaviyelerde obalardan obaya yolculuk edenlere, seyyahlara, tüccarlara ve misafirlere ile garip guraba ve talebelere iâşe, ibade, eğitimhane ve konaklama hizmeti verilir. Camide görevli imam (1500 y. da cami imamı Abdurrahman) ve muhassıllar (ilimle uğraşan kişi)

marifetiyle yörenin İslam kültürüyle harmanlanıp yoğrulmasında, gayri Müslimlerin İslamiyeti kabullenmesinde önemli bir merkez, teşekkül olduğu aşikar. Ayrıca bu tür hizmetlerin gerçekleşmesi için Lemos'a Şeyh, derviş ve hayırsever Müslü manlarca yaptırılan üç adet zaviyenin daha olduğu bilinmektedir.

Doç. Dr. Bilal Gök Hocamız; Paşa Zaviyesinden başka "Ermenek- Lamos köyünde Şeyh Kasım, Hacı İsmail ve Şeyh Ali Bey Zaviyeleri olduğunu belirtir. Bu zaviyelerinde özel mülkiyeti olan vakfiyeleri bulunmaktadır. Vakfiyelerin yönetimi babadan oğula devre dileyebilir ya da bölünebilir statüde olsa dahi gerçekleştirilecek her tasarrufta mutlaka görevin ulviyeti ve amacı gözetilerek vicdani karar almayı gerektirir.

*ŞEYH KASIM ZAVİYESİ:

Karamanoğulları devrinde 1416 yılından önce adını aldığı Şeyh Kasım tarafından kurulduğu (Şeyh Kasımın; Karamanoğlu Mehmet Bey'in Ermenek'in idaresiyle (Beğ) görevlendirdiği kardeşi Kasım Bey'le aynı kişi olup olmadığı araştırılmaktadır) ve Lamos köyünde mülkiyetinde bulunan bağ ve zeminden (tarla) 1500 yılın da 425 akçe geliri olduğu ve Lamos'un Kasımolluğu (Kasmoluğu) mevkisi vakfiyesi olup bu gelirin vakfiyeden sağlandığı,

*ŞEYH ALİ BEY ZAVİYESİ:

Şeyh Ali tarafından kurulduğu ve Tahrir Defteri kayıtlarına göre mülkiyetinde Lamos köyünde 4 kıta (Asmalı, Bey yeri ve Boyalıca bağ) zeminden yıllık 140 akçe gelirinin diğer vergi türleriyle 150 akçe/yıl artış gösterdiği,

*HACI İSMAİL ZAVİYESİ:

Hacı İsmail tarafından kurulduğu ve yıllık 350 akçe hasılatı, olduğunu" açıklamak tadır.

Zaviyelerin mülkiyetindeki taşınmazlar, Allah rızasına nail olabilmek için mütedeyyin müslümanlarca vakfedilmiş geliri yüksek kaynaklar olup gelirin mutlak amaçları doğrultusunda sarf edilmesi zarurettir. Esasında bu vakfiyeler "Beytül mal" hüviyetin dedir. Amacı haricinde tasarrufta bulunulmaması gerekir. Bu yöre de Ermenek Tol Medrese, Lamos Emir Musa Paşa Camii ve Lamos'un Zaviyeleri ya da diğer sadakayı cariyeler için vakfedilen taşınmazmal vakfiyelerin adı, sanı ve kıyıda, kenarda azda olsa kalıntıları halen değişik isimler altında günümüze kadar ulaştığı bir gerçek.

Allah dostu mütedeyyin insanların bu fani alemde ahreti için vakfettikleri sadakayı-ı cariyeye türü hayrat vakfiyelerini, gözünü toprak bile doyurmayan ihtiraslı bazı kişilerin dünya malını dünyada bırakmaya gönlü elvermediğinden kefeninin cebine koyup götürmek için hırslı bir uğraş içinde olduklarına her daim tanık olmak mümkündür.

Beytülmal ya da mütemmimi hayır kurumlarına, vakfiyelere dokunan iflah olmaz.

Mayıs- 2019
Süleyman YILDIZ
(Lemos5303)

LEMOS EMİR MUSA PAŞA BEĞ CAMİİ İMAM HATİPLERİ

LAMOS EMİR MUSA PAŞA BEĞ CAMİİ İMAM HATİPLERİ

XIII. yüzyıl başlarında orta Asya'yı kasıp kavuran Moğol istilası sonucu Aral Gölü doğusundaki (Maveraünnehir) yurtlarını terk ederek Azerbaycan üzerinden Anadolu'ya (Sivas ve Konya Ereğli yöresine) gelen Nure Sofu (sufi) önderliğindeki Karaman Türkmenleri, Selçuklu Sultanı I. Alaeddin Keykubat'ın himayesinde 1228 tarihinde Taşeli'nin Ermenek- Kamışlı mevkiine yerleşir. Taşeli'nin (Taş-il) odağı Ermenek ve Mut yöresi Selçuklu Komutanı Çeşnigar Emir Mübazereddin Çavlı tarafından fetih edilip Selçuklu topraklarına katıldığı için bakir vaziyettedir. Bu bölgenin mücaviri Akdeniz'den iç Anadolu'ya uzanan ticaret yolu güzergahında bulunan Silifke, Gülnar ve Anamur'da hristiyan tekfurların hükümlerinde olduğu çok iyi koru aklı kaleler mevcut olup henüz fetih edilmemiştir.

Nure Sofu'dan sonra boyun lideri olan Kerimüddin Karaman Bey bu kalelere sürekli akınlar düzenle yip hakimiyet alanını genişletir. Böylece verimli olduğu kadar güvenli bir bölge haline gelen Taşeli Toroslarına Anadolu'nun diğer bölgelerinden Oğuz'un Avşar, Salur, Yiva boyunun yanı sıra diğer boylara da mensup Türkmenler akın akın gelir. Karamanilerin kahramanlık mücadelesine katılmaya başlar. Toros Dağlarının yüksekten de yüksek Taşeli yaylaklarında her kaba ardıcın dibinde veya gürül gürül çağlayan akarsu başında bir Türkmen obası/ kara çadırı bulmak mümkün olur. Anamur, Gazipaşa (Selinti) ve Alanya'nın da Karaman oğullarının hükümlerine katılmasıyla birlikte Akdeniz kıyısındaki ik limsel değişimlerden dolayı Türkmen obaları yıl içinde güney, kuzey ekseninde yer değiştirmek sure tiyle yaylaklardaki nüfus yoğunluğunu iyice artırır.

Bu arada konar göçerlikten yerleşik düzene geçmek isteyen Türkmenler, bölgede tarihi süreçteki konumlarını kısmen sürdüren eski yerleşim yerlerini öncelikle tercih eder. Nitekim Ermenek yöresinde konuşlu Lamos, Bednam, Başdere, Dindebol, Davdas, İzvid, İrnebol, Ezvendi ve Görmel gibi eski yerleşim yerlerinde gayri Müslimlerle (cemaati gebran/zımmıyan) birlikte yaşamaya başlar. Lamos köyüne de Oğuz'un Yiva boyundan Hacı Alaeddin Cemaatına mensup perakendeciler (obalar) yerleşir. Esasın da Ermenek kırsal alanında yaşayan nüfusun yarısından fazlası bu köylerde barınmaktadır. Ayrıca kış aylarını Gazipaşa, Anamur ve Alanya'da kışlak mekanlarında geçiren konar göçerler yaz aylarında Ermenek bölgesinde rakımı yüksek, Fariske, Kazancı, Başdere, Başköy, Çukurbağ ve Güzve.. gibi yaylak mezarlarında konuşlar ve bir müddet sonra buraları daimi şekilde yurt edinir.

Taşeli Toroslarını yurt edinen yerleşik Türkmen boyları ile konar göçer Türkmen obaları bölgenin demografik yapısıyla birlikte sosyal, kültürel, idari ve dini yapısını değiştirir. Ahalinin toplumsal ihtiyacı bu çerçevede yeniden şekillenmeye başlar. Sadakayı cariyeye türünden sayılan bu ihtiyaçlar Beyliğin emiri Mahmut Bey ile oğulları Halil Bey ve Burhaneddin Musa Bey (Ermenek Eyaleti (sancağı) Beyi olduğu dönemde) döneminde karşılığın en iyi değeri bulmaya başlar. Zira Hacı Burhaneddin Musa Bey, Alimullah bir kişilik olduğu için dini ve ilmi eğitime daha çok önem verir. Banisi olduğu sadakayı cariyeye türü tüm eserlerin asırlarca halka hizmet sunabilmesi amacıyla Beylik dahilinde geliri yüksek muhtelif vakfiyeler bırakır. Nitekim Ermenek Tol Medresenin banisi Emir Burhaneddin Musa Bey'in bıraktığı vakfiyelerin ; "1500 yılında: 9.635 akçe ve 1518 y.da; 11.465 akçe ve 1584 y.da: 11.673 akçe vakıf geliri olduğu ve Vakfiye gelirinden eserlerin bakım, onarım işleri harcamaları ile burada çalışıp hizmet eden Müderris, İmam ve Mütevelli Heyeti.. gibi görevlilerin ücretinin ödendiği" Dr. Bilal Gök Hocamız ca açıklanmaktadır. Ayrıca Dr. Bilal Gök, Osmanlı Tahrir Defteri verilerine göre; "Banisinin ismiyle bili nen Lamos Musa Paşa Beğ Camisinde; 1500 yılında 1 imam, 1518 y.da 1 imam, 1 Pirifani (yaşlı görev li), 1 cami mütevellisi, 1522 y.da bir imam, 1 pirifani, 1555 y.da 1 imam, 1 hatip ve 1584 y.da ise 2 i mam, 3 Danişmend (İlim tahsil eden) ve 5 adet muhassıl (ilimle uğraşan) görevli olduğunu" bildirir.

Lamos Emir Musa Paşa Beğ Camisi XIV. yüzyılın yarısından itibaren yörenin Cuma namazı eda edi len Selahattin Camisi konumunda olması hesabıyla banisi Emir Burhaneddin Musa Paşa Beğ günümüzün Daran, Fariske, Uğurlu, Lamos ve Başdere yerleşimlerinde geliri yüksek taşınmaz vakfiyeler bırakmıştır. Söz konusu vakfiyelerin yıllık gelirinden camide görevli zat-ı muhterem imam, müezzin ve diğer hizmetlilerin ücretleri karşılanmıştır. Bu bağlamda Dr. Bilal Gök; " Lamos Emir Musa Paşa Beğ Camii imamı için günlük yarım akçe ve müezzin için senelik altmış (60) akçe ücret ödendiğini, Hatta 1500 yılı Tahrir Defterinde; Lamos Cami imamı olan Abdurrahman'ın : " Mademki imamdır, sorumluluğunda 30 dönüme yakın (resmi çift) arazisi vardır, olağan üstü hallerde (Avarız) vergisi vermeye" mecbur olduğunu belirtmektedir.

Karaman oğulları Beyliğinin hukuki varlığı sonlandırılıp bölgenin Osmanlı İmparatorluğunun bir eyaleti (sancak) haline getirilmesinden sonra da Lamos Emir Musa Paşa Beğ Camisi ve vakfiyelerinin hukuki statüsü aynen devam ettirilmiştir. Bu bağlamda tarihi müelliflerle birlikte yazar Mükremin Kızılca Hocamız camide :

- * 1500 yılında : İmam Abdurrahman,
- * 1518 yılında : İmam Şihabeddin, (Abdurrahman oğlu),
- * 1700 yılında : İmam Abdülcélil,
- * 1718 yılında : İmam Seyyid Hasan (Günlük yarım akçe ücretle),
- * 1830 yılında : İmam Ömer
- * 1856 yılında : İmam Hüseyin Efendi (Ömer oğlu),
- * 1896 yılında : İmam İbrahim Efendi (Sofu Hoca - Hüseyin oğlu),
- * 1908 yılında : İmam Ahmet Efendi (İbrahim oğlu),
- * 1915 yılında : İmam Ali Efendi (İbrahim oğlu),

- * 19.. “ : İmam Molla İsmail (Korkmaz),
- * 19.. “ : İmam Ahmet (Okumuş) Efendi,
- * 19.. “ : İmam Hüseyin (Okumuş) Efendi,
- *19.. “ : İmam Molla Mustafa Tekin,
- *19.. “ : İmam Osman Ataseven,
- *19.. “ : İmam Osman Canan
- *19.. “ : İmam Abdullah Tekin,

*1970 “ : Bu yıldan itibaren camide Diyanet İşleri Başkanlığınca İmam-hatip görevlendirilmiştir.

Lamos Emir Musa Paşa Beğ camiinde imam- hatip görevini ifa eden pek muhterem imamlardan ay rı olarak çocuk yaştan itibaren köy zaviyelerinde dini eğitim almış Allah dostu değergam kişiler de mevcut. Allah rızası için halis duygularla camide ve cami yerleşkesinde bulunan odada ya da köyün ileri gelen sülalesine ait müstakil odalarda talebelere dini bilgiler vermiştir. Lamos Emir Musa Paşa Beğ cami inin 1655 yılında yangın geçirmesinden sonra zaviyeye ait yapıların yenilenmemesi sonucu köye gelen misafirlerin konuk edilmesi ve müte deyyin çocuklara dini eğitim verilmesi bu odalarda gerçekleştirilir. Bu tür odalar hem misafir ağırlama mekanı hem de bir nevi eğitim hanedir. Bu odalara konaklamak için gelen misafirlerin yemek, su ve ısınma ihtiyaçları oda banisi mensuplarınca gönül rızasıyla karşılanır. Bu odalardan bazıları XX. yüzyılın 3. Çeyreği yıllara kadar hizmet vermiştir. Nitekim Sofular sülale sinin cami yerleşkesindeki Ahmet-Hüseyin (Okumuş) Efendi köy odası, Hüseyin Ağa-Koca Osman (Al kan) odası ve Muharremgiller sülalesinden Hacı Muharrem Ağa Odası namıyla bilinenlerdir.

Allah rızası için cemaatı dini konularda bilgilendiren ve çocukları odalarda eğiten değergam müte deyyinler arasında Numan Hoca, KörHoca Mehmet Efendi, Abdullah (Avcı) Hoca, Dede Mehmet Efendi (Aytekin) Hoca, Memili Mehmet (Ermiş) Hoca, Dişli Mehmet (Çoşkuner) Hoca, Hacı Emmi Muharrem (Yıldız) Hoca, Hacı Ömer (Pınar) Hoca, Hafız Mustafa (Dağdelen) Hoca, İbrahim (Yüksel) Efendi Hoca, Eyüp (Çelebi) Hoca, İbrahim Akbaş Hoca.. gibi Allah dostu muhterem şahsiyetleri saymak mümkündür. Ancak köyde imamlık yapmayan bu şahsiyetlerden bazı hocalar Haymana, Konya'nın Çumra, Cihanbeyli ve Antalya'nın Gündoğmuş, Gazipaşa, Alanya ve Anamur ilçelerinin muhtelif köylerinde melle imam olarak dini için çalışıp ahaliyi irşada devam etmişlerdir.

Lamos Musa Paşa Beğ Camiyi yaptıran, günümüze kadar ulaşması için vakfiyeler bırakan, İmam, Hatip ve müezzin olarak cemaata hizmet eden ve camide saf saf olup kalbini Rabbine açıp dua eden ve köy odalarında ahaliye dini İslam bilgileri açıklayan atalarımız ile caminin fiziki varlığını sürdürmesi için madden ve manen çabalayıp koruyan cümle din kardeşlerimizin ruhunu Allah şad eylesin ve Ahrette cennetiyle mükafatlandırın.

HAZİRAN- 2019
Süleyman YILDIZ
(LEMOS 5303)

SOYADI

SOYADI

Yaşam bir nefes, her nefeste ise özgün bir hikaye saklı. Yaşamı oluşturan bu hikayelerin bazısının özü, kişi yaşam sürecinde etkinlik göstermekle birlikte geleceğinde de ö nemin sürdürür. Böylece bu hikayeler yüzyıllar boyunca kişinin adı, namı ve şanının ha yırla yad edilmesin sağlayıp insanlık tarihinde unutulmaz kişiler arasına koyar. Kişinin kulağına üflenen adının özgün hikayesi (anısı), bu ismi adlandıran baba ve annesi ile atala rında gizlidir. Onlar hikayeyi en iyi bilen kişiler. Kişinin adından başka bir soyadının olma dığı dönem sürecinde insan adı, genelde şeceresi (soyu), baba adı, lakabı ve gösterdiği başarıdan ve ya doğup büyüdüğü, yaşadığı yer ve bölgeden dolayı edinilen unvanla anı lıyordu. Böylece kişisel kimlikleşme gerçekleşmiyordu.

Cumhuriyetimizin ilk onuncu yılından sonra (21-Haziran/ 1934) vatandaşlarımız adının yanı sıra Soyadı ile birlikte anılmaya başlar. Böylece kişiler markalaşıp özgün ve özel kimlik edinir. Türk vatandaşlarının ismiyle birlikte "Soyadı" ile anılması 2525 sayılı kanunla zorunlu hale getirilince ülke genelinde Soyadı edinme, bulma seferberliği olur. TBMM, milletimiz adına cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal'e, ATATÜRK soyadın verir. Atatürk'te en yakın silah arkadaşları ile başarılı cumhuriyet gençlerine ve bazı silah arkadaşlarına Soyadını bizzat kendisi öngörür. Soyadı yazılım memurları ülke genelinin en uç noktalarında konuşlu mezra, köy ve kasabalarda her haneye ulaşım aile reisinin kendince bir Soyadı belirlemesini sağlar. Ya da görevli memurların tespit edip hazırladığı "Soy isim Listesi"nden ikinci isimler seçilir. Kişinin esas isminin yanına eklenen soy isim, sülale ve ailenin geleceğiyle ilgili en önem li nişane olmanın yanı sıra her kişiye özgün ve özel kimlik olur.

Taşeli Toros dağlarını hançerleyen Ermenek Çayı yaylak platolarında konuşlu Lemos (Esentepe) Köyü sakinleri isminin yanına ikinci bir Soy isim edinmek için heyecanlı bir telaş içindedir. Ermenek kazasından görevlendirilen nüfus memuru Lemos Köyü muhtarı Hacı Muharrem Ağa torunu Etli Abdullah'ın odasındadır. Köy sakini her aile reisine uygun bir soy isim verilecektir. Köy sakini her sülalenin ileri gelen büyükleri odada yerini alır ve heyecandan gözleri Zühre Yıldız gibi ışı l ışıl parıldar. Köy sakinlerine benimseyip kabullendiği soy isim özenle verilir. Soy isim verme sırası muhtar Abdullah'a gelir. Görevli nüfus memuru muhtar Abdullah'ı, azmi ve çalışkanlığı ile karşılaştığı zorluklar karşı sındaki inatçılığı sayesinde tuttuğunu koparan, gözünü budaktan esirgemeyen bir ka rakter gördüğü için, "Yılmaz" soy ismin teklif eder. Bu ikinci ismi Etli Abdullah memnuniyetle kabul eder.

Muhtar Etli Abdullah odasının baş köşesinde emmisi Tat Ahmet ile emmi oğulları Ha san Hüseyin oğlu Molla İsmail ve Deli Osman oğlu Hüseyin oturmakta. Hacı Muharrem Ağanın aveneleri arasında gizliden gizliye sevimli ve tatlı bir rekabet vardır. Muhtar Abdullah'a "Yılmaz" soy isminin verilmesi üzerine bu ismi çok benimseyen emmioğlu Molla İsmail yekten;

"-Beyim benim soy adım ne olacak? Emmim oğluna "Yılmaz" ismini vererek yenilmez armada olarak onurlandırdınız. Benim soy adı mı da ondan aşağıda adlandırmayınız" di ye isteğin söyler. Nüfus memuru biraz düşündükten sonra göz ucuyla muhtarı süzer ve; -İsmail ağa, senin soyadın da Yılmaz'dan geri kalmayıp ona eşdeğer olacak. İsmail Amca soyadın; "Korkmaz" olacak. Bu köyde bundan böyle biriniz Yılmaz ve diğ eriniz Korkmaz olarak ünleneceksiniz" diye cevap verir. Molla İsmail bu ismi çok benimser ve memnun olur.

Tabi muhtarın odasında emmioğulları Molla İsmail ile Deli Osman oğlu Hüseyin'in dışında Hacı Muharrem'in oğlu Tat Ahmet'te bir başka köşede sessizce oturmaktadır. Tat Ahmet doğuştan itibaren konuşma melekelerinde rahatsızlık olan, kekeme birisidir. Bu engeli yaşam süresince lakabı olur. Yeğenlerine verilen soy isimleri çok beğense de kendi soy isminin de onlardan daha güzel olmasın kalben ister. Tam olarak telaffuz edemediği hece ve kelimeleri durarak ağzında geveleyerek; "-Yeğenlerimin birine "Yılmaz" ve diğ erine de; "Korkmaz" adını verdiniz. Beğim, benim ve yeğenim Hüseyin'in soyadı da onların ki gibi şanıma, mizacıma uygun olup her hangi bir noksanlık olmasın" der. Nüfus memuru bir anda şaşırsa da tez kendini toplayıp; "- Ahmet Amca, yeğenlerine verdiğim Soy isimden daha üstünün ve yücesini size vereceğim. Sen onları hep yüksek lerden gözetleyeceksin. Amca olmak öyle kolay değil. Senin soy ismin; "Yıldız" olacak ve her daim gökyüzünde ilelebet parıldayacak ve kutup yıldızı gibi yol, yordam gösterici olacaksın." diye cevap verir.

Ancak Yıldız soy ismini emmioğlu Hüseyin beğenmez. "Neymiş öyle "Yıldız". Bula bu la gecesi gündüzü belli olmayan, gökte bir gözüküp bir kaybolan Yıldız'ı mı? soy isim edineceğiz. Beğim, mümkünatı varsa, bana başka bir soy isim ver" diye isteğin belirtir.

Bunun üzerine nüfus memuru Hacı Muharrem torunu (Deli Osman oğlu) Hüseyin'e "Baştuğ" soy ismini verir ve Hüseyin de bu soy ismi çok beğenir.

Lemos Muhtarı (Etli) Abdullah Yılmaz'ın odasında köy sakinleri için ikinci bir isim ola rak soyadı belirlenirken muhtar Abdullah'a hanesinden; "-Abdullah Ağa, gözünüz aydın bir kızınız dünyaya geldi" diye müjdeli bir haber verirler. Odada bulunan nüfus memuru muhtar Abdullah'a; "-Muhtarım, anam rahmeti rahman olalı daha kırk gün olmadı. Ca nım annemin adı, Naciye. Müsaade ederseniz kızınızın ismi; "Naciye" olsun, diye teklif eder. Muhtar Abdullah yeni dünyaya gelen kızına nüfus memurunun hatırına izafeten "Naciye" ismini verir.

Böylece tarihi Lemos (Lamos) köyü sakinlerinden Hacı Muharrem Ağa'nın adı şanına izafeten soy şeceresi "Muharremgiller" olarak ünlenilir. Avenelerinden oğlu Tat Ahmet'in soyu "Yıldız", torunları Etli Abdullah'ın soyu "Yılmaz", Molla İsmail'in soyu "Korkmaz" ve Hüseyin'in soyu "Baştuğ" isimleriyle tarihi süreçte gelişimini sürdürmektedir.

İnanıyoruz ki her kişi isminin özgün bir hikayesi var.

Cümle hazirunun ruhu berzahta şad ve ahrette mekanı cennet olsun.

Aralık/ 2019

Süleyman YILDIZ

(Lemos5303)

LEMOS/ ESENTEPE KÖYÜNÜN 1830 YILI SAKINLERİ

LEMOS KÖYÜ 1830 YILI SAKINLERİ

Osmanlı İmparatorluğu Padişahı 2. Mahmut, 11- Aralık/ 1830 tarihinde (25-Cema ziyülahir/ 1246) ilk kez çok yönlü nüfus sayımı yaptırır ve sonuçları 1831 y.da ya yınlanır. Bu sayımda Ermenek ve Yöresi Köylerin Nüfusu ile sakinlerinin lakabı, yaşı ve erkek çocuk adedi belgelenerek tespit edilmiştir.

LEMOS KÖYÜ SAKINLERİ aşağıda belirtilmiştir. (X)

1. Köy İmamı ÖMER Efendi.

(Oğulları: Mehmet(20), Hasan(18), Hüseyin(13) Ahmet (8), Abdülkadir (4))

2- HÜSAM ÇELEBİ (Yaşlı)

(Oğulları: Osman(25), Muharrem(20), Abdullah(18), Süleyman(15), Ahmet(sabi))

3- Dede oğlu YUSUF Ağa (Yaşlı).

(Oğulları: Abdullah Efendi(25), Muhtar Mehmet(23) , Ahmet (13), Mustafa(sabi))

4- Dede oğlu SÜLEYMAN Ağa (Yaşlı)

(Oğulları: Abdurrahman (10), Ali(8), Mehmet (4), Ahmet (sabi).)

5- Ömer Ağazade MEHMET (Yaşlı)

(Oğlu: Mustafa, Torunu; Mustafa oğlu Ömer (sabi))

6- Ali Ağazade MEHMET (yaşlı)

(Oğulları: Ali (sabi), Mehmet Said (sabi))

7- Baki Ağazade AHMET (yaşlı)

(Oğulları: Mustafa (10), Abdülkerim (8), Süleyman(6))

8- Baki Ağazade ALİ Efendi (yaşlı)

(Oğulları: Ahmet (18), Baki (13), Abdullah (4))

9- Baki Ağazade MEHMET PİRİ

(Oğulları: Durmuş Ali (8), Mehmet (sabi))

10- İsbat oğlu MUSTAFA

(Oğlu: Mehmet (sabi))

11- İsbat oğlu YUSUF

(Oğlu: Yusuf (sabi))

12- CAFER Ağa (yaşlı)

(Oğulları: Mehmet (40), Osman (18), Ali(15), Mustafa(sabi), Abdullah(sabi))

13- Cafer Ağa oğlu MEHMET (40)

(Oğulları: Ahmet (15), Durmuş Ali (sabi))

14- Toman oğlu HALİT,

(Oğulları: Ahmet (12), Süleyman (8))

15- Aslan oğlu MAHMUT

(Oğlu: Mehmet (10))

16 – Aslan oğlu BATTAL (yaşlı)

(Oğlu: Ali (18))

17– İsmail oğlu İSMAİL (yaşlı)

(Oğulları: Ahmet (30), Mustafa (20), Hasan (14), Abdullah (10))

18- AHMET İsmail

(Oğlu: Abdülbaki (sabi) (İsmail torunu))

19- AŞIK MEHMET (yaşlı)

(Oğulları: Ali (40), Ramazan (20), Abdullah (14), Mustafa (4))

20- Cin Mehmet Oğlu MUSTAFA

(Oğlu: Ahmet (6))

21- İSMAİL AĞA

(Oğulları: Mustafa (6), Abdurrahman (4))

22- MACAR ABDULLAH (yaşlı)

(Oğulları: Mehmet (30), Ali (20))

23- KÖR EBUBEKİR (yaşlı)

(Oğlu: Mustafa (10))

24-Emir Hüseyin Oğlu İBRAHİM

(Oğlu: Hüseyin (20))

25- Demirci OSMAN (yaşlı)

(Oğulları: Ahmet(25), Osman(10), Mehmet (4))

26- Tomana oğlu YUSUF

(Oğulları: Durmuş Ali(18), Ömer(6))

27- KöseAli oğlu MEHMET (yaşlı)

- (Oğlu: Ali (30))
28- EYÜP Efendi
(Oğlu: Numan (8))
29- Kara Dedenin oğlu MEHMET (40)
(Oğulları: Osman (6), Dede(sabi), Mustafa(sabi))
30- Deli Halil oğlu DERViŞ(30)
(Oğulları: Halil (6), Mehmet (4), Hasan (sabi), Hüseyin(sabi))
31- Deli Halil oğlu AHMET (30)
(Oğulları: Ali (sabi)i, Torunu: Mahmut (sabi))
32- Numan Efendi oğlu MEHMET
(Oğlu: Mustafa (sabi))
33- Gökoğlan oğlu MEHMET (30)
(Oğlu: Ali (5))
34- İÇAğası oğlu AHMET (yaşlı)
(Oğlu: Mustafa (sabi))
35- Çörezoğlu ALİ (yaşlı)
(Oğulları: Yusuf (15), Ömer (sabi))
36- Çolak oğlu BEKİR (25)
(Oğulları: Ali (4), Abdülkerim (sabi))
37- Ağacık oğlu MUSTAFA (25),
38- Ağacık oğlu AHMET (14)
39- Kara Latif oğlu ABDÜLHALİM (yetim)
40- Hasan Ağazade ABDULLAH (yaşlı)
(Oğulları: Ahmet(10), Mustafa(8), İbrahim(6), Hasan(4), Ali(sabi), Ahmet(sabi))
41- Hacı AHMET oğlu OSMAN
42- Kalıp Hasan oğlu ALİ (yaşlı)
(Oğulları: Ahmet (20), Hasan (15), Hüseyin (12), Mustafa (sabi), İbrahim(sabi))
43- Kör Veli oğlu HASAN (yaşlı)
(Oğulları: Hüseyin(10), Mehmet(6), Veli (sabi), Osman(sabi))
44- Kör Veli Oğlu LÜTFULLAH (30)
45- Mucuk Oğlu HALİL (yaşlı)
(Oğlu: Ali (8))
46- ABDİ (yaşlı)
(Oğulları: Osman, İbrahim, Halil)
47- Abdi oğlu OSMAN
(Oğlu: Abdi (sabi))
48- Evtaş MUSTAFA (yaşlı)
(Oğlu: Ali (20))
49- Hadi oğlu ABDULLAH (4)
50- Veli Oğlu AHMET (30)
51- Fellah oğlu ABDULLAH (35)
52- Fellah Oğlu DURMUŞ ALİ (18)

(X) Kaynak: Mükremin Kızılcı, 1830- Sarıveliler Nüfus Kayıtları (2018)

Süleyman YILDIZ
(LEMOS 5303)
Mart/2020

S O Y A Ğ A C I (ŞECERE)

S O Y A Ğ A C I (ŞECERE)

Türk toplumunda nesep (soy bağı), şecere kaydı tutma, yazılı hale getirme geleneği çok zayıf bir alışkanlık. Bu durumun en önemli etkeni kişinin; bir konuyla ilgili bilgiyi, okumaktan çok duyduğuyla yetinmeye daha çok değer vermesinden dolayı yazılı kültür yerine sözlü kül türü tercih etmesinden kaynaklanması muhtemel.

Kişinin soyunu, tarihin derinliklerinde en eski atasına kadar bilmesi bir asalet, saygınlık göstergesi. Bu onur kişiyi, toplum içinde her daim farklı bir konuma getirir. Hatta bu durumun bilincinde olan medeni toplumlar, soy şeceresi ta rihi derinliklerine en çok inen kişi ve sülaleye veya sosyal topluluk bireylerine tören ve merasimler ile toplum içinde belirgin bir ayrıcalık sağlamak ve baş tacı ederek onurlandırmakta ve her daim saygın kişi olarak kabullenmektedir.

Esasında kişinin soy ağacını en eski atalarına kadar bilmesi, kültürel bir zenginlik nişanesidir. Soy ağacında yer alan yakın akrabalar arasında soy bağı kuvvetlendirmesinin yanısıra duygusal yakınlaşmayı artırır. Kişileri manen örgütlü hale getirip bir ve diri olmalarını sağlar, soydaş zenginliği artırır.

Türk sosyal yapısı içinde soy ağacı tarihin derinliklerine kadar inen ailelerin sayısı azınlıkta kalır. Sadece, Osmanlı İmpara torluğuna resmen hizmet etmiş zati muhteremlerin nesebi, şecereleri bilinebiliyor. Bu tür kişilerin bilgileri; "Tapu Tahrir Defterleri, Vakıf Arşivleri, Tereke Defterleri, Askerlik Kayıtları" na düzgüne yakın şekil de yazıldığı için sağlıklı ulaşım ması mümkün olmakta. Bazen kabirin hece taşları bile bu konuda aydınlatıcı bilgiler içermektedir. Osmanlı Devleti resmi belgelerine kayıt olmayan halkın nüfus kayıtları Padişah II. Mahmut devrine (1830-1834) kadar yazılmamış. Genelde devlete vergi verebilecek ahalinin tespitleri yapılmış. Bir amaç için bu ilk sayımda sadece er kek nüfus ile özellikle Türk kökenli er kişilerin sayımı yapılmış. Padişah II. Abdülhamit, 1887 ve 1905 y.da en düzenli ve bilgili sayımı yaptırır.

Ancak, bazı dönemlerde yurdunu tebdili mekan (kendince ve devletce yeri değiştirilen) eyleyen, sürülen aile, kabileler mevcut olduğunu unutmamak gerek. Bu göçün Ortaasya bozkırlarından başladığı ve fededilen topraklara doğru sürekli olduğu yadsınmaz bir gerçek. Bu göçler sonucunda kişilerin soy kütüğü kayıtları tarihin derinliklerin de detaylı şekilde aranamaz hale gelmiş olup sadece kulaktan kulağa fısıltı kalmış.

Nitekim Karamanoğulları Beyliğinin, 1487 yılında fiilen tarih sahnesinden kaldırılmasıyla birlikte Taşeli bölgesinden Kıbrıs, Balkanlar ve İstanbul'a gönderilen ailelerin soy ağacına yazılı erişilmesi pek mümkün olmamaktadır. Zira yeni yerleşim yurdunda bu topluluk genel anlamda geldiği bölge itibarıyla anılmaya başlıyor. Eski bölgede edinilen ünvanlar, atalar unutulup yeni bir yaşam düzeni kuruluyor.

Karamanoğulları Beyliğinde yerleşik Kızılkocacılar (Kocacıklar) Oymağı/ Kızıl Oğuz Yörükleri Rumeliye iskan edilince Atatürk'ün baba soyu Manastır'ın Bala Sancağında Kocacık'a yerleşir. Aile 93 harbinden en az 30 yıl önce Selanik'e taşınır. Bilinebildiği kadarıyla Atatürk'ün baba soyu; Şeyh (Molla) Hasan oğlu Şeyh Kızıl (Hafız) Ahmet oğlu Ali Rıza Efendi oğlu ATATÜRK. Anne soyu ise; Karaman ve ya Aydın yöresinde eğleşen Sarılar yörüklerinden Rumelide iskan edilmiş olup Hacı Abdullah Ağa oğlu Feyzullah Ağa (Lakabı Hacı Sofu) kızı Molla Zübeyde oğlu Atatürk.

Yazılı olmayan kayıtlar, sözel ortamda zamanla unutulmakta ve kırılmalar meydana gelmektedir. Ayrıca, bu göç sürecinin 19 ve 20. yy da Balkanlar, Kafkasya ve Kırım'dan Anadolu'ya doğru başlamasıyla birlikte soy ağaçları tarumar olmuştur. Böylece en eski atalarımıza ulaşmak güçleşmiştir. Nüfus idarelerinde olan yangınları da yabana atmamak lazım. Bu bağlamda en eski atalarına ulaşabilen kişiler, Allah'ın şanslı kullarındandır.

Günümüzde soy ağacı en belirgin şekilde bilinen Peygamber Efendimiz Hz. Muhammet Mustafa (sav) dır. Hazreti Peygamberimizin 20 dedesi Adnan'a kadar nesebi bilinmekte ve soyu Hz. İbrahim Peygambere kadar uzanmaktadır. Resulullah, torunu Hz. Hüseyin ve Hz. Hasan'a, "Cennet Gençlerinin Seyyidleri" diye hitap eder. Peygam berimizin müba rek soyu, nesli kızı hazreti Fatma ile çoğalır. Resûlul lah'ın Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'i "Seyyidler" olarak vasıflandırması, müslümanlarca; onların ve onların soyundan gelenlerin Seyyid olmaları isimlendirilmelerine sebep olmuştur. Bu onurlandırmada en önemli etken, müslümanların Ehl-i Beyt sevgisidir. Ancak geçen sürede müslümanlar, Hz. Hasan'ın soyundan gelenlere, "Şerif" ve Hz. Hüseyin'in soyundan gelenlere de "Seyyid" denilmeye başlanmıştır. Seyyidlik, günümüze kadar "Nesep Şeceresi" bulunan kişilerce sürdürülmekte ve bunlara saygı gösterilmektedir.

Şahsımın baba atalarının Horasan'dan Ahmet Yesevi yolunu takip ederek Anadolu yurdu Taşeli bölgesine ulaştıkları ifade edilir. Belleklerimizde rivayetten öteye gitmeyen hikayeler mevcutsa da, bunu özümseyerek Karaman Türkmenlerinden (Salur/Avşar boyu veya Yiva boyu) bir fert olduğumuzu şerefle kabul ediyoruz. Ermenek /Sarıveliler Lemos/ Esen tepe Köyüne (Lamos, XIV. yy.da Ermenek bölgesinin tarihi yerleşim yerlerinden birisi olup sürekli göç alır.) yerleşen Hacı Alaaddin Cemaati Perakendecisi (obası) olup Lemos köyünde Muharremgiller sülalesi olarak anılmaktadır.

Muharremgiller sülalesinin bilebildiğimiz atası Hüsam Çelebi olup Osman, Muharrem, Abdullah, Süleyman, Ahmet isimli beş oğlu var. Sülalenin namını aldığı Zeliha eşi Muharrem Ağanın da Tat Ahmet, Hasan Hüseyin, Abdurrahman, Osman isimli dört oğlu bulunmaktadır.

Mernis programı çerçevesinde sunulan soy ağacı bilgilerimiz beş kuşak tarihi derinliklere (1850 li yıllar) kadar yer almaktadır. Bu bile resmi niteliği yönünden sevindirici bir bilgidir. Hele bu konularla ilgilenmeyen kişiler için altın değer taşı kıymatın bilenenlere.

Diğer taraftan ailemizin anne soyu, nesli konusunda yaptığım araştırma sonucunda anne annemin en büyük dede

sinin silsileyi seceresi 6 kuşak 1700 li yıllara kadar uzandığı tesbit edilmiş vaziyettedir. Nite kim 1899 doğumlu annean nem Fatma'nın babası Mehmet Sait ve o nun babası Hacı Ömer ve onun babası İmam Mustafa ve onun babası İmam Ahmet Efendinin, 1800 lü yıllarda Konya'dan hac faraziyenin ifa etmek üzere Kabe'yi şerife gittiği ve Medine'yi münevve rede Hz. Peygamber Efendimizi ziyaret ettikten sonra yurdumuza dönerken Şam şehrinde Muhittin Arabi Camisinde en az yirmi yıl hizmetkarlık yaptığı ve Rab'bine yürüyünce cami haziresine defin edildiği bilgisine vakıfız. Bu mutluluk Konya, Aksaray, Karaman, Ankara, Samsun'a kadar dağılmış soy ağacı bireylerine gurur madalyası oluyor.

Allah cümle akrabayı taallutu Cennetiyle mükafatlandırın.

Şubat / 2020

Süleyman YILDIZ
(LEMOS 5303)

BİRADIM

BİRADIM

Fiziksel gelişimi sağlamamış ve akli olgunluğa erişmemiş birey yaşanan dünyayı dert, kasavet ve kötülükten arınmış fırfır dönen bir misket sanır. Gözünü açık kapattığı her vakitte oyun oyna mak vazgeçilmez bir istek. Fiziksel yorgunluk sonucu inciklerde derman kesilince bir köşeye kıvrılıp mışıl mışıl uyumak başka haslet. Bu evrede yaşam oyun, şımarıklık ve uyumaktan ibaret çocuklar için.

Henüz beş yaşında bile değildim. İyiyi, güzeli ve içi kin dolu kötülükleri tam anlamıyla kavraya mıyordum Matraklık boş vermişliğin nişanesi. Matrakça bir şey sorulduğunda; eğlendirmek ve gül dürmek ve en önemlisi ilgi çekmek için “Serçenin dört gözü var” cevabı veriyor. “İki gözü var diyen büyüğüme de; Sen öteki gözleri görmüyorsun” diyordum. Uzatılan her eli sevinerek tutuyor, kalbim den çağlayıp coşan sevgiyi hep beraber olmak istediğim dedemin küçükbaş (keçiler) hayvanları ve yavrusu oğlaklarla paylaşmayı çok istiyordum. Mini minnacık oğlakları fırsat buldukça hep sevip ok şuyor. Bu anın her daim olması için sabah erkenden meraya sürülen sürünün akşam eve tez getiril mesin sabırsızlıkla bekliyor, gözümü gün doğumu ılıklıktan ayırmıyordum.

“Hacı Emmi” lakaplı dedemin büyükbaş hayvanları (öküzler) ve keçileri ile oğlakları her gün me rada otlatan üç çobanı vardı. Çobanlar aileden biri sayılırdı. Sabahleyin ekmek çıkınıni peşgirle beline saran çoban keçi sürüsün meraya götürürken gözleri uyukulu, içi umut dolu ve adımları mûla yim olurdu. Oğlaklar ise; kuşluk vaktine doğru merada yayılmaya gidiyordu. O vakti sabırsız bek lerdim. Meleyerek yanımdan ıraklaşan oğlakların her adımı hançer gibi yüreğime saplanıyor ve ardı sıra melmel bakardım. Sanki eli kınalı yiğidi Peygamber ocağına asker ediyordum. Oğlaklarla beraber gitmek istesem de, ailem ve dedem asla müsaade etmezlerdi.

Günlerden bir gün dedem, “Oğlaklar ile çayıra gidebileceğimi, fakat çoban Mustafa’nın yanından asla ayrılmamı ve sözünü dinlemem gerektiği” söyleyince çok sevindim. Bu sevinçle hemen anne min yanına gidip haber vermek istedim. Köy yerinde dedemin evi ile babamın evi farklı yöneydi. Topuklar belime değercesine eve koşarak varınca annemin evde olmadığı, evin giriş kapılarının ki litli olduğunu gördüm. Bir an şaşkınlık yaşadıkdan sonra çok üzüldüm. Sevincim kursağımda kala caktı. Kapının anahtarı nerede olduğunu bilmiyordum. Halbuki aızığa ihtiyacım vardı. Taş duvar iki katlı evimizin etrafın çepeçevre dolaşarak içeri girecek bir yer aradım ve arka tarafa bakan mutfak penceresin açık olduğunu gördüm. Duvara tırmanarak pencere önünde bulunan taban ağaçlarına eri şince daha yukarı çıkınca açık pencereden içeri girebileceğimi düşündüm. Planım gayet güzel ve yerindeydi. Başka da yapacak bir şey yoktu.

Binanın taş duvar çıkıntılarına tutunarak pencere önündeki ağaç uzantılarına tutunmak üzerey ken elimin kaymasıyla birlikte kendimi yerde buldum. Eyvah dedimse de iş işten geçti. En az üç met re yükseklikten taşla kaplı, beton gibi sert bir zemine düşmüştüm. Sersemleşen başım zonkluyor, burnum ve çenem kanıyor, tüm vücudum ağrıyor ve en önemlisi bacağımyı yerden kaldıramıyor dum. Yara bere ağrısından inim inim inliyordum. İniltimi duyan, ya da düştüğümü gören komşu tey ze koşarak gelip yattığım yerden kaldırmaya çalışmıştı. Komşu oğlu Ahmet’in getirdiği su’yu içirdikten sonra elimi yüzümü yıkadılar ve biraz ferahlamamı sağlamışlardı.

Bir müddet sonra hem kızgın hem de üzgün bir serzenişle annem yanıma gelmişti. Nasıl düştüğümü anlamak için sorup, soruşturuyordu. Annemi görünce ağrılarım bir kat daha artarken gözlerim nisan yağmuru gibi çağlıyordu. Suçlu psikolojisiyle cevapta veremiyordum. Komşularımı zında yardımıyla evde odaya taşındım ve tez elden kaşımda, çenemde oluşan yaralar sarıp sarmala nınca derin bir uykuya daldım.

Günler geçtikçe yaralarım iyileşirken sol ayağımı hareket ettiremediği gibi ayağım üzerine basıp dikilemiyordum. Sol bacağımda çok şiddetli bir ağrı hissediyordum, bacağımyı sakatlanmıştı. Köyün anlı şanlı ve maharetli kırık, çıkık ustaları, bacağımda kırık olmadığı halde soruna çare bulamayınca ailemde bir endişe başlamıştı. Tez elden kaza merkezine doktora götürüp tedavisi sağlanmalıydı. Bu amaçla katırın semerine yerleştirilen mahmel sandık içinde bir yaz gecesinin karanlığında yirmi kilometre ıraklıkta hastaneye götürüldüm. Çocuk yaşta tahta sandığın içine hapis olmuştum. Bacağımyı kıpırdatmadan, upuzun saatlerce uzanmak kolay bir iş değildi.

Doktor Mehmet (Sönmez), düşmeden dolayı çatlayıp iltihaplanan kaval kemiğin tedavi etmek için penisilin iğne ve mehlem verir. Neredeyse bir çuval dolusu iğne. Askerde sıhhiye kalfası olduğu için köyün sıhhiye başı Recep iğneyi her gün sabah akşam enjekte edip dizin alt kısmında kaval ke miği ortasından akan iltihabı temizleyip pansuman ediyordu. İğneden korkmayan, hele bu işlemi gerçekleştiren kişiyi “öcü gibi görmeyen” çocuk olmaz. Ben de iğne vakti gelince sararıp solardım. Günlerce sabah akşam iğne yaptığı için korkarak rüyalarımda görürdüm . Recep bu tabuyu yıkmak ve daha az sevimsiz olmak için yanında mutlaka elma, erik, armut türü yaz meyvesi getirirdi. O dö nemde yaz meyvesi bahçesinde dikili ağacı olmayanlarda pek bulunmazdı. Doktorun verdiği penisi lin iğne tedavisi titizlikle uygulamanın yanı sıra aile büyükleri, geleneksel tedavileri de yapmaktan geri kalmazdı. Nitekim geçmiş olsun ziyaretine gelen aile dostları acizane görüş bildirirlerdi. Yaralı kaval kemiğine havanda dövülmüş serçe eti, oğlak ciğeri ve bacağımyı tamamının yeni kesilmiş oğlak derisini sıcak haliyle sarılıp bir hafta süreyle bekletilmesi bazı tedavi yöntemi. En büyük endişe, kor ku ise, bacağımyı kangren olup kesilmesi.

Endişe içinde günler aylara döndükçe yüzler asıldıkça asılıyor. Yürekte közleşen sıkıntı küllense de içten içe yakıyor ciğeri. Odanın bir köşesinde sessizce yatınca isteklerim imkanlar ölçüsünde kar şılanıyordu. Ailemde yaşam ve rızık mücadelesin umutsuzluğa kapılmadan devam ettirme gayreti vardı. Tevekkül en büyük sabırdı. Rızık temini için bağa, bahçeye çalışmaya giden ailem bireyleri ak şam eve dönünce beni gün boyu yalnız bıraktıkları için soluğu yanımda alıyor ve halımı soruyor lardı. En büyük merakları, bastonla da olsa sakat ayağımın üzerine basıp

basmadığımı merak ediyor du. Bir muştu bekliyorlardı. Ben ise, yürümeyi unuttuğum için sakat ayağımın üzerine basmaktan çok korkuyor, oynatamıyordum bile.

Günlerden bir yaz günü dedemin düz damında güneşin yakıcı sıcaklığından bunaldım. Duvar dibindeki gölgeliğe tek ayak üzerinde sekerek ve bastona dayanarak ulaşmaya çalışırken yardımcım baston değnek kırılınca sakat bacağımın üzerine düştüm. Sanki bu düşüş yaşama yeni bir başlangıç için hayırlı oldu benim için. Sakat bacağım düşündüğüm kadar acımadığı, normal durumumdan farklı bir değişim olmadığı için çok sevindim. Düştüğüm yerde upuzun, yardım istemeden yatmaktansa, kendimce ayağa kalkmayı denedim. Zaten yardım edecek birileri de yoktu. Sürünerek duvarın dibi ne ulaştım ve elimin üzerine abanarak hafifçe doğruldum, duvara tutunarak iki ayağımın üzerinde dikildim. Bir sakat bacağıma baktım bir de adım atılacağı mesafeye. Aylardır hareket ettirme diğim ve hakimiyeti bende olmayan ayağımı yerde sürüyerek hareket ettirdim.

Bu adım, bebekken attığım ilk adım gibi çok değerliydi.

Süleyman YILDIZ
(Lemas 5303)

KÜLEŞELEYEN

KÜLEŞELEYEN

Teknolojinin gelişmediği, ulaşım imkanı kısıtlı olup seyahatin yaya veya binek hayvanları ile yapıldığı yıllarda köy yerleşimlerinde misafirler özel hazırlanmış odalarda konak edildirdi. Köy yerleşiminde imkanı olan aileler, günü birlik misafirlerin günlük yemek, barınma ihtiyaçları karşılamak için özel odalar bulundururdu. Misafiri sevip, kuru mak hak yolunda önemli bir ibadet inancıyla hareket edilip sırtı pek, karnı tok olması na gayret edilir.

Bu Özel Odalar, ilgili ailenin yaşam alanı evden ayrı bir bölümde olup giriş kapıları farklı yöne bakar. Burada seyyar satıcılar, bir yerden başka bir yere seyahat edenler eğleşir. Varışa erişemeyip köyde akşam kalmak zorunda kalan kişiler, önceden o dayı bildikleri ve ya sorup öğrenerek doğrudan bu odaya gelir. "Misafir kabul eder mi siniz" diye kapı kapı dolaşıp kimseyi rahatsız etmez. Odada kalacağı için gönüllü rahat tır. Misafirin yemeği oda sahipleri ve ya komşularca karşılanır. Misafirden sorumluluk yüklenen aile, hanesinde akşam yemeğinde yiyeceği yemekten önce misafir için bakır tas ve sahanlara doldurup bakır sını ile odaya gönderir. Bu odalar, bir nevi bir ar tı bir konaklama mekanı. Odaya gelen kişi sayısına bakılmaksızın "Allah misafiri" kabul edilerek aç, açıkta kimse bırakılmaz.

Ailelerin köy yerleşimlerinde tefriş ettiği odalar, Anadolu sathında ipek ticaret yolu, kervan yolu üzerinde devletçe "Han" olarak açılmıştır. Ayrıca köy odaları daimi dostlukların kurulduğu mekan olur. Zira bu odalara ömrü yaşamınca görmeyeceğin, tanımadığın yetmiş iki milletten kişinin misafir olarak gelmesi muhtemel. Oda sahibi asla misafir seçmez, her gelen kişi, "Hızır Aleyhisselam" addedilerek saygıyla karşılanır. Misafir için yapılan hizmet karşılığı edilen dua, ya bu alemde ya da ahrette sevap olarak kişiyi bulacaktır.

Odada misafir olmadığı günlerde ise; hane sahibinin yetişkin erkek çocukları, akra balar ve komşuları burayı boş bırakmaz. Zamanın bol, işin olmadığı günlerinde eğlencenin merkezi konumundadır. Günlük meşgale sohbeti ve muhtelif eğlenceler tertip ederek, fıkralar anlatarak kendilerince hoşça vakit geçirir. Cami cemaati sabah namazından sonra sıcak çorbaya şükürle kaşık bandırdığı yer olur, burası, Avcılar av ferfene yemekleri de odalarda tertiplenir.

Ulaşım imkanlarının artması, sosyalleşmenin gelişmesi ve günlük ihtiyaçların artıp daha merkezi yerlerden temin edilmeye başlanmasıyla birlikte satıcılar ve seyyahlar ile köy köy üzeri yol aşındıran yayalar azaldı. Böylece odalar azda olsa önemin kaybeder. Misafirler hane içinde oturma odalarında ağırlandırmaya başlar. Hane sakinleri akşam vakitleri hanelerinin şömine türü köy ocağı başında vakit geçirerek günlük sohbetleri burada koyulaştırırsa da kişi kendini dinlemeye başlar.

Keyf için içilen "Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırının" değer bulmasıyla birlikte kahve ve kültürünün gelişmesi ve zamanla tavşan kanı çay'ın kahvenin yerine geçmesi sonucunda köy yerleşimlerinde de kahvehane açılmaya başlar. Bu kahvehaneler iş olmadığı vakitler toplanma, buluşma yeri olmasının ötesinde bir nevi sosyalleşmenin yeri olur. Arkadaş ve yarene tavşankanı bir bardak çay içmenin keyfi yadsınamaz. Köy sakinlerinin camiden sonra birbirini topluca görebildiği, aradığı kişiyi genelde bulabildiği ve rahatça hoş sohbetlerin edildiği yer haline gelir. Zaman sürecinde kahvehane müşterisi olmak alışkanlık haline gelir. Köy sakinleri herhangi bir köylüsünden bir hizmet alacaksa veya bir konu görüşmesi gerekiyor sa, kişiyi bulabileceği yeri tahmin edip o pozisyona göre hareket eder. Şayet aranan kişi zamana bağlı kalmadan kahveye çıkıyorsa mutlaka kahvehanede görüşülür. Bu tip kişilerin yeri belirli, elinle koymuş gibi bulursun.

Kahvehane alışkanlığı olmayan bazı kişileri ise, ya evde bulursun ya da, camide. Yinede camide cemaatle ibadeti eda ettikten sonra doğrudan evine gider. Köylüden bir hizmet alıp vermeyecekse, dışarıda pek eğleşip boş vakit geçirmek istemez. İş ile evi arasında mekik dokuyan ev kuşları. Bu nedenle bu tip kişiler, "Evcimen" olarak nitelendirilir. Bu evcimen kişiler eski alışkanlıkları devam ettirdikleri için köy evi ocakları başından ayrılmazlar. Bu tip kişiler sosyalleşemediklerinden dolayı "Kül eşeleyener" olarak nitelendirilir.

Ocakta biriken kül eşelendikçe dert ve kasavete karşı sabır güçlenir.

OCAK/ 2020
Süleyman YILDIZ
(LEMOS 5303)

KORONAVİRÜSÜŞAĞISIGARA

KORONAVİRÜSÜŞAĞISIGARA

XXI. yüz yılın 20 nci yılında dünya alem Koronavirüs (Covid-19) illeti ile boğuşuyor. Bu virüs solunum yollarını etkileyen bulaşıcı bir hastalık. Kişide solunum ve akciğer or ganı yetmezliğin geliştirip ölüme neden olmakta. İlet bir virüs olduğu için zengin, fakir, Kral, amele, çocuk, genç ve yaşlı tanımıyor. Sadece yerel, bölgesel ve ulusal sathı ta değil, uluslararası bir afad. Akut ve kronik hastalıklara neden oluyor. Henüz aşısı ve tedaviye en uygun ilacı bulunmuş değil. Uzman bilim insanları şaşkınlık içinde. Pa nik yapmadan yediden yetmişe tüm bireylerin sosyalleşmeden irak olması, kişinin kendini çevresinden izole etmesi ve akut rahatsızlıkları olanlar ile özellikle altmış ya şın üzerindeki kişiler ve tütün içicilerinin çok dikkatli olması öneriliyor. Yani, kişiyle te mastan kaçın, araya mesafe koy ve kendini izole et ki, korunup sağlıklı kalasın.

Tütün ve tütün mamullerinin insan vücuduna, akciğere verdiği zarar Koronavirüsle karşımıza çıkıyor. Konu ile ilgili uzman Bilim insanları; “Tütün dumanı akciğerde öksü rük refleksini bloke ettiği için ciddi enfeksiyonlara yol açabilen Covid-19 virüsü ve bak terilerin solunum yolları ile akciğerde tutunmasını kolaylaştırıp vücutta akciğeri dev re dışı bıraktığını.” açıklıyor. Karaciğer bir yana akciğersiz neyleriz.

Ayrıca, T.C. Sağlık Bakanlığı Koronavirüs Bilim Kurulu üyesi Prof.Dr. Fusun Öner E yüpoğlu; “Koronavirüsün sigara için kişilerde etkisinin daha fazla olduğu, akciğer hü creleri yüzeylerinde gelişen değişiklik sonucunda Covid-19 un solunum yolu hücreleri ne girişi kolaylaştırdığını ” belirterek, “Solunum yetmezliğini daha kolay geliştirdiği i çin tütün ve tütün mamulleri (sigara) kullanan kişilerin sigarayı tez bırakmalarını” öneriyor. Böylece İnsan sağlığı için sigaranın Covid-19 virüsüne rehberlik (uşaklık) et tiği iyice anlaşılıyor.

ABD’de bir bilim adamı, “Tütün ve tütün mamullerinin insan sağlığı için zararlı ol duğunu,” 1950’li yıllarda bir sempozyumda bildiriyle açıklar. Bu görüşe pek inanan olmadığı gibi özellikle ABD’nin sigara üreten dev tröstleri şiddetle karşı çıkar. Yıllar sonra sigaranın insan sağlığına zararlı olduğu bilimsel olarak kanıtlanır. Böylece ABD’ de sürdürülen uzun soluklu hukuk savaşı sonucunda, “Sigara insan sağlığı için tehlike içermez, aroması enfestir, dudaklara zarar vermez, akciğeri güçlendirir” içerikli rek lamlar son bulur. Sigara tüketimi teşvik edilmez. Bu bağlamda sağlığını düşünen her kişi sigaraya mesafeli durur. Yinede toplumun her katmanında sigara serbest ve ra hatça içilmeye devam etmekle birlikte özellikle gençler için çekiciliğin sürdürüp karşı lığın bulur.

Ülkemizde sigara tüketiminin kısıtlanmasıyla ilgili olarak İstanbul merkezli önlem a lınmış olmakla birlikte ülke genelinde memnuniyet verici etkin önlemlerin yoğunluğu 2000’ li yıllardan sonra alınmış ve titizlikle uygulanmaktadır. Kanımca bu önlemler den, sigara içerken bırakan kişiler daha fazla memnundur.

İnanıyorum ki; sigara içicisi her kişinin sigaraya başlamasının özgün bir hikayesi o lur. Hikayesiz nefes alınıp yaşanmaz. Hele sigara içmeye başlanılmasının ilk anı ve tir yakiliğin başlangıcı asla unutulmadığı için özgün olmaması düşünülemez.

Ulaşım olanaklarının kıt olup yaya veya binek hayvanları ile seyahat edildiği yıllar da tekerleğin değmediği coğrafyada konuşlu ilçe merkezi ortaokulu birinci sınıfında o kuyordum. İlçe merkezi ile köyümüz arası yirmi beş kilometreden fazla mesafedeydi. Her gün gidemediğimiz için ailemizden ayrı yaşıyorduk. Şehirde bıyığı terlememiş iki, üç veya dört arkadaş aynı evde birlikte kalıyorduk. İş bölümüne göre kendimiz yeme ği yapıyor, bulaşığı yıkıyor ve kalan vakitte derse çalışıyorduk. Canımız isteyince çalışı yor, canımız isteyince gezip tozu yorduk. Bizi kontrol eden, derse çalışıp çalışmadığımızı za karışan aile büyüğümüz olmadığı için özgürlüğün tadını çıkarıyorduk. Genelde reh berimiz okulun 2. ve 3. Sınıfında okuyan köyümüzden akrabamız olan ağabeylerdi. Onlar bizi hem koruyor, hem himaye ediyordu.

Yarıyıl tatilini dört gözle beklerdik. Tatil başlayınca birlikte şehirden köye yürüye rek giderdik. Sabah erkenden yolculuk başlar ve takribi altı saat sonra köyümüze ula şırdık. Dağlar, vadiler geçer, kaynak sulu çeşmelerden doyumsuz sular içerdik. Karne mize göre bazımız sevinçli, bazımız üzgün olsa da, ailemize kavuşacak olmanın mutlu luğu üzüntümüzü bastırır geleceğe umutla bakardık. Yolculuğun başlayacağı bir gün öncesinden köye götüreceğimiz helva, portakal, taş fırın ekmeği..gibi nevaleler ile yolculuk sırasında arkadaşlarla yemek için beyaz leblebinin yanı sıra sıcak ekmek içi ne helva koydururduk. Bizi himaye eden bazı ağabeyler, “Yolda sigara içerseniz rakı mı yüksek yaylalardan geçerken içiniz üşümez” diye telkinde bulunurdu. Bizde inandı ğımız için yolda içmek amacıyla bir paket birinci sigarası ile kibrit alırdık.

Yolculuğun başladığı gün sabahı şehir merkezinden köyümüzün bulunduğu istika mete kıvrıla kıvrıla giden patika yola revan olurduk. Yol, evine giden okul çocuklarıy la dolu olurdu. Sirt çantamız arkamızda asılı vaziyette diğ er köylerden okul arkadaşla rımızla ikili, üçerli, beşerli gruplar halinde yolu adımlardık. Kış günü ayağımızda lastik pabuçla çamura bata çıka yürürdük. Yolun düz kısımlarında arkadaşlarla sigara paketi ni açıp birer sigara içerdik. Akciğere dolan dumandan ötürü öksürüğün bini bir para. Boğulacak gibi olurduk. Üçüncü sınıfta okuyan ağabeylerden birisi yanımıza yaklaşp hal, hatır sorduktan sonra birinci paketi ile kibriti alıp içinden bir tane bize verir ve, “Gençler, sigara içmeyiniz, yaşınız küçük sizi verem yapar. Hem ağzınız kokar ve koku su hemen çıkmaz. Evinize varınca ailenize ne cevap vereceksiniz” diye biraz korku dolu nasihat ederdi. Böylece sigara ile okul yolunda başlayan tanışıklığım ve arkadaş lığım ara vermeden soluksuz yıllarca sürüp gitti. Böyle arkadaş olmaz, olsun.

Sigara içmememiz için verilen bu korku dolu sözlere ve bilahare ailemizin tatlı sert ikazlarına, fiziki müdahalelerine rağmen sigara ile yolculuğum en az otuz yıl sürdü. Gurbette geçen günlerimde yemekten önce sigara ihtiyacın

düşünüp öncelikle tedarik ettim. İçimiz, giysimiz, elimiz ve bıyığımız çevremize tütün kokusu saçtı. Güzel ve doğal kokuyu unuttuğumu, tat alma melekemi kaybettiğimi yıllar sonra anladım. Gençliğim heba oldu. Nihayetinde doktorlar sigarayı bırakmamı önermeden, Allah bi ze bir sabır verdi, bu illetten kendi kararım ile ve ailemin desteğiyle sigara içmekten kurtuldum. Sigarasız bir hayatım başladı. Yer yüzünün bin bir çeşit güzelliklerini kokla maya ve tatmaya başlayınca, "Ah ! Keşke, sigaraya hiç başlamayıp, tanışmasaydım" dedim. Sigaranın kadirşinas bir arkadaş olmadığını bıraktınca anladım.

Sigara ile arkadaşlığımı sonlandırmamın 25. yılında Koronavirüs belası depreşti. Covid-19 virüsüyle ilgili bilgiler edindikçe, sağlığım için vakti zamanında çok isabetli bir karar aldığımı hükmettim. Günümüzde yaşımız itibariyle sokağa çıkmak sağlığı mız için daha tehlikeli bir tasarruf oluyor. Sigara içmediğim, temizlik ve korunma ku rallarına uyduğum ve temas, mesafe, izole şartlarını hassasiyetle yerine getirdiğim için kendimi sigara içenlerden daha sağlıklı ve korunaklı hissediyorum. Yinede daha sağlıklı olmak, yaşamı kaybetmemek için evde kalıp rahatımıza bakmak gerekiyor.

İlk kez sigara içtiğimde sadece kuvvetli bir öksürük olmuş ve bu öksürük bir paket sigara tükenince kaybolmuştu. Ancak an itibariyle; sigara içenler ile yolda, sokakta, safta, sohbetlerde ve binek aracında karşılaşınca sigara tiryakilerinin yaydıkları sigara kokusu rahatsızlığını ilk anda yaşamış, hissetmiş olsaydım, kanımca asla sigara içmez ve içenlere de imrenerek özenmezdim. Böyle bir olgunun varlığını içici olduğum yıllar da arkadaşlarım bana söylediği halde, inanmadığımı da belirtmek isterim.

Sigara, Koronavirüs için akciğeri açık bırakan bir musibet olup canımız bu açıklık tan vücudumuzu terk ediyor.

Sigarayı bırakma anı, bu an.

Kurala uy, sigarayı bırak, Koronavirüsten korun, hayatta kal.

Karar sizin.

Nisan-2020
Süleyman YILDIZ
(LEMOS 5303)

MAHLAS / Süleyman LEMOS Yıldız

MAHLAS / Süleyman LEMOS Yıldız

Ülke genelinde "Süleyman YILDIZ" isimli çok adaşım var. Hatta, Baba ve anne adıyla doğum tarihi aynı olan, sadece doğum yeri farklılık gösteren bir adaşım da bulunmakta. Ayrıca üyesi olduğum Edebiyat Sitelerinde yazı ve gönül sesi şiirlerini paylaşan "Süleyman YILDIZ" isimli sayısız üye var. Bu durum, aynı isimli kişiler arasında karışıklığa neden olduğu bir gerçek.

Bu karışıklığı önlemek ve beni takip etmek, ulaşmak, özellikle şiir ve yazılarımı okumak isteyen arkadaş ve yarenlerin kolay erişimini sağlamak amacıyla; mahlas kullanarak isim benzerliğinden ayrılmak istedim. Bu amaç için de, "Kainatın en güzel Köyü" olarak nitelenen ve tarihi bir geçmişi, hikayesi olan doğum yerimin ismi "LEMOS" un en uygun Mahlas olacağını düşündüm.

Çünkü, Lemos'un tarihi M.Ö.si yıllara kadar uzanıyordu. Tarihi sürecinde, Lamos, Lamas, Lamus, Lamis isimleri süzüle süzüle "Lemos" olarak billurlaştır. Esasında Luvi tarihi bilim uzmanlarının bildirimine göre, "Lamos" kelimesinin, Luvi dilinden bir kelime olduğu ve anlamı; "Yüksekten de yüksek Ana tanrıça tapınma yeri" olarak ifade edilmektedir.

Taşeli orta Toroslar yaylaklarında tarihi bir yerleşim yeri olan Lemos / Lamos'un coğrafik konumu, dil kökeni ve kelime anlamın bilmeyenler, Lemos'u başka dille (Rumca) ilişkilendirmeye ve değişik coğrafyalara yamamaya kalkıyor. Lemos, yaklaşık 900 yıl dır Türkmen yiğitlerinin eğleştiği yurttur.

Nitekim Karamani Türkmenlerinin önderi Nure Sofi, maiyetiyle birlikte Selçuklu Sultanı Ala'eddin Keykubat'a biat edince Karamanoğulları oymağı 1228 yılında Taşeli odağı Ermenek'in Balkusan ve Kamışlı bölgesine yerleştirilir. Nure Sofi bu bölgeyi zaman içinde güvenli ve huzurlu hale getirince, Karamanileri doğudan batıya doğru takip eden diğer Türkmen boyları, cemaatleri yoğunlukla gelip, yerleşir.

Lemos, Karamani Türkmenlerinin iskan edildiği Ermenek Bölgesinde tarihi yerleşim yerlerinden birisi olup Karamanoğulları Beyliği (Devleti) Beylerinden Mahmut oğlu Burhaneddin Emir Musa Beğ'in adına 1344 y.da cami yaptırdığı yerleşim yeridir. Böylece Lemos'a Oğuz'un Yiva boyundan Hacı Zeynel Ala'eddin Cemaatı ile İkişce ve Mukaddem Cemaatı perakendecileri (oba) de yerleşmiştir.

Karamanoğulları Beyliği'nin (Devleti) 1475 yılında Osmanlı İmparatorluğunun eyaleti konumuna getirilmesi sonucunda Ermenek bölgesiyle birlikte Lemos yerleşiminden de Balkanlara ve bilahare 1572 y.da Kıbrıs'a zorunlu göçler yaptırılmıştır. Böyle bir değere değer katmak ve daha iyi tanınmasını sağlamanın yanı sıra soyumuz Türkmen yiğitlerin hayırla yad etmek için mahlas olarak, "Lemos" ismi ile doğum yılım ve Mart ayının birleşiminden oluşturduğum "LEMOS 5303" ü isimle mahlas olarak kullandım. Ancak, "Lemos5303", mahlası anlaşılabilmesi ve iyice bilinmezliğe neden oldu. Nihayetinde Amaç hasıl olmadı.

Bu bağlamda, amacın hasıl olabilmesi ve olumsuzluğun bertaraf edilmesi için resmi kimlik bilgilerim baki kalmak kaydıyla tüm sosyal medyada, "Süleyman LEMOS Yıldız" mahlasın kullanıyorum.

Sosyal medyada ve Edebiyat sitelerinde paylaştığım gönlümün terennümü şiirlerim ve yazılarımda, "Süleyman LEMOS Yıldız" imzasıyla paylaşmak, Lemos'un tarihi değerine değer katacak ve her daim güncel olmasını sağlayacaktır.

Saygılarımla

Süleyman LEMOS Yıldız
(Lemos5303)

KÖROLASICA

KÖROLASICA

İklimsel olarak dört mevsimin (Kış, İlkbahar, Yaz ve Sonbahar) yaşandığı bölgelerde Sultan Navruz'dan (21- mart) itibaren doğa kış uykusundan uyanır. Doğanın görselliği daha çok yeşile bürünür ve ağaçlar bin bir çeşit çiçekle bezenir. Arılar çiçekten çiçeğe kanat çırparken bülbülsü vızıldar. Teneffüs edilen hava mis-i amber tüter. Efil efil esen çamin ve türül türül tüten iğde çiçeği kokusu havada sarmaş dolaş olunca insanı mest eder. Tertemiz hava akciğere doldukça vücuda zindelik ve gönüle ferahlık verir. Bahar mevsiminin değişmesi istenmez.

KırkAdem, tekerleğin değmediği bölgede konuşlu köyünün camisinde öğle namazı e da ettikten sonra cami bahçesinde çınar ağacının gölgelendiği banka oturur. Ce maat arkadaşlarıyla biraz sohbet etmeyi, hal hatır sormayı amaçlar. Günlerdir yor gan, döşek yattığı için de biraz keyifsizdir. Sırtını bankın arkalığına iyice yaslar. Kulağı arkadaşlarının anlattığı vakayı işitirken, gözü masmavi gök ile yemyeşil yerin birleştiği irak yerlerde gezinir. KırkAdem, doyumsuz doğa güzelliğinden ayrılamaz, derin düşünmeye sivrulur. Kilometrelerce uzanan yeşillik denizinde gençliğin yaşamaya başlar.

KırkAdem bu eşnadan, yanı başında oturan Ahmet Ağanın tütün kesesini çıkarıp sigara sarması ve çakmak taşı üzerine koyduğu kavı ateşlemek için çarkı seri şekilde taş vurması üzerine hülyadan uyanır. Keyfi kaçar, yüzü buruşur. Ahmet ağanın beyhude çabasına bir anlam veremez ve,

“-Ağam, içeceğin bu tütün hem sana hem de bizlere zarar. Tertemiz havamızı kirlet mesen, Şuracıkta temiz temiz otursak, keyfimize baksak, olmaz mı?” der.

Ahmet Ağa, “-KırkAdem emmim, benim içtiğim tütünden ne olacak, bir içimlik tütün den havamı kirlenir.” diye cevap verirken tütünü tütürdükçe tütürür.

Tam bu sırada KırkAdem'in derin hülyalara daldığı yeşillik denizi tarafından bir motor sesi duyulur. Gözünü yeşillik denizinde dikkatlice gezdirir. Toprak yolda rampayı çık maya çalışan kamyon tozu dumana katacak kadar hızlı gidemiyor. Fakat kamyonun eksoz borusundan çıkan duman kıvrım kıvrım ay dedeye ulaşıyor. Sanki buharlı loko motiften çıkıyor, mübarek. Kamyonun kulakları tırmalayan gürültüsünün yanı sıra ya nık yağ kokusu KırkAdem'e kadar ulaşınca daha çok rahatsız olur. Ciğerden öksürmeye başlar. Tertemiz havayı kuşun kanat çırpması bile toza bulayıp kirletirken kamyonun havaya karıştırdığı yanık yağın kokusu ve dumanından rahatsız olmamak imkansız. Tertemiz havası kirlenen ve öksürmeye başlayan KırkAdem ;

”-Kör olasıca mahlukat, az kalsın midemi bulandıracak ve ağzımdan çıkanla abdestim bozulacaktı” diyerek tepki gösterir.

Allah'ın bir lütfu olan bu dünyayı, gelecek nesillere, bize bırakıldandan daha temiz ve yaşanılabilir bırakmalıyız.

Cennetin yansıması olan dünyayı ve doğayı korumalıyız.

Bu amaç için hep birlikte özveride bulunulması gerekir.

Nisan-2020

Süleyman YILDIZ (LEMOS 5303)

ÇOBANKIRKADEM

ÇOBAN KIRKADEM

Oğuzların boyu Türk ve Türkmenleri, gayri Müslim düşmanlar savaş meydanında alt edemeyen ce kişilik olarak hakir görür. Hep aşağılamaya çalışır. Özellikle yaptığı işten dem vurur. Tarihi süreçte Türk'lerin en önemli işi, genelde hayvancılık olmuş. Hayvanları daha iyi otlatabilmek için yayladan kışlağa koşuşturup Çobanlık ile özdeşleşmiş. Düşmanları da; "Sürü Çobanı" olarak aşağılayarak "iş, güç bilmeyen, beceriksiz, zavallı kişi" konumuna indirgeyip hakir görmüş. Halbu ki, Türklerin geçim kaynağı için yaptığı en iyi iş, hayvanlarını gütmek, yani daha iyi besleyebilme için peşi sıra mevsimleri ve iklimsel değişimleri dikkate almadan koşturup çobanlık etmek. Fırsat buldukça da düşmanla cenk edip savaşmak.

KırkAdem, akil balığ olduktan sonra ailesinin sürülerini merada otlatmaya başlar. Atalarından yadigar çobanlık işine, önce keçinin yavruları oğlakları güder. Yaşı ilerledikçe oğlakların yerine keçileri meraya, obaya götürme, gütmeye işine terfi eder. Zorlu kış koşullarında çobanlar, sürüsü ile köyden çok ırakta, iklimsel olarak daha ılıman ve orman içinde yiyecek suyu bol ve barınma imkanı olan yerlerde oba kurar. Küçükbaş hayvanlar ile burada Kasım ayından itibaren Nisan'a kadar kalır. Köyü ile irtibatı kesilip doğanın koynunda hayvanlarla iç içe yaşar. Ziyaretine çok insan gelmez. Obasının yamaçlarında bulunan diğer obaların çobanları can yoldaşı olur. Hep birlikte kader arkadaşlığı yaparlar doğanın koynunda.

Çobanların bakmakla yükümlü olduğu sürünün içinde sorumlu olduğu ağasının malından ayrı başkasına ait keçiler de bulunur. Bir nevi emanet. Bu hayvanlar, ağasının vicdanına çok büyük sorumluluk yükler. Emanet, en değerli varlıktır, asla hıyanet edilmez. Esasında o keçiler sürünün içinde varlıkları kaybolduğu için ayrı bir yük getirmez. Bu tür keçi ve ya çebiçler sürüde azınlık teşkil eder. Göze batmaz. Ancak emanet sahibi, malını kulağındaki eninden iyi tanır. Çobanda, sürüsünde bulunan hayvanın her birinin sahibini adı gibi bilir. Asla bir yanlışlık olmaz. Şayet emanet keçi, doğal şekilde kaybolursa, kurt yerse veya sarp kayalıktan düşerse bile çoban, birinci derecede kayıbdan sorumlu görülür.

Çobanlar zorlu kış şartlarında sürülerini salimen otlatıp kurt saldırısından korumanın telaşında olur. En büyük tehlike gecenin kör karanlığında kurt saldırısıdır. Aç kurtlar doğanın dengesini sağlamak için önemli bir zincir. Sürünün zayıf yönlerini gözler. Mehmet ve Hasan gibi tecrübeli çobanlar, kurt saldırısı için alınması gereken tedbirleri diğer arkadaşlarına titizlikle bildirir. En acemileri ve genci KırkAdem olduğu için, O'na da yardımcı olup istedikleri gibi yönlendirirler. Çobanlar arasında meşe ateşi közünde keçi çevirme kebabı geleneksel bir yemek. Hem çoban olmak, hem de közde keçi çevirmemek yakışık almaz. Namı ünlü ve tadı damakta ukde bırakmış bu lezzeti daha ziyade çobanlar iyi bilir. Kuzu Tandır kebabının kaynağı çobanlardır.

KırkAdem büyük bir sıkıntı içinde kıvranır. Genç ve acemi olduğu için yardımcı olan çoban Hasan ve çoban Mehmet başta olmak üzere diğer çoban arkadaşlarının isteklerin gerçekleştirme konusunda tereddüt içinde. İçine sığmıyor, kocaman dağ dar geliyor. Keçi çevirme isteğini yapsa bir türlü, yapmazsa sonu yalnızlık. Bu dağ içinde yalnız kalmak istemiyor. Nihayet emanete hıyanet edeceğini bile bile sürüsünde emanet bulunan bir çebici ziyafet için seçiyor. Akşam tüm çobanlar, KırkAdem'in ikram ettiği çebici etiyile kendilerine güzel bir ziyafet çekiyor. Obada geçen süre esnasında bu ziyafet çobanlar arasında Sultan Navruz gününe kadar sırayla devam eder.

Gün dönümü Sultan Navruzla birlikte karlar erimeye başlayınca oba ile köy arasında ulaşım sağlanır. KırkAdem'in babasıyla sürüde emanet keçileri bulunan Ahmet Ağa, sabah erkenden obaya gelir. Sürüyü kontrol ederler, fakat Ahmet Ağa çebiçlerinden birisinin noksan olduğunu fark edip durumunu KırkAdem'e sorar. Halbuki aranan çebici ziyafette yenilmiştir. KırkAdem'in babası ve Ahmet Ağa, diğer çobanlarla görüşüp sürünün kurt saldırısına uğramadığını öğrenince Adem'i sorguya çeker. KırkAdem durumu önce inkar etmeye çalışır. Fakat içi rahat değildir. Emanete hıyanet ettiği için vicdanen rahatsızlık duymaktadır. Boynu bükük vaziyette babasına;

"Ben tuttum bacağı, Mehmet çaldı bıçağı ve Hasan yaptı kebabı, Birlikte afiyetle yedik" der. Ahmet Ağanın kaybolan çebicinin akıbeti anlaşılır. KırkAdem'in babası oğluna, "Yaptığın çocukca hata, kanunlara, törelere ve namus, şeref gibi manevi değerlere aykırı bir iş" der. Böyle bir hatayı asla yapmaması için gerekli nasihat bulunur. Canımızın bile bize bir emanet olduğunu hatırlatır. Özellikle emanet malın göz bebeği gibi korunması, asla hıyanet edilmemesi gerektiğini bildirir. Ahmet Ağa'ya da sürüsünden daha besilli bir teke vererek ödemiş helalleşir.

Emanete hıyanet etmek, ağızdan dökülen sözü sahiplenmemekle eş değerdir.

Süleyman Lemos Yıldız

SARIÇIZĞİLİDEFTER

SARIÇIZĞİLİDEFTER

İkinci dünya harbinin oluşturduğu kıtlık, yokluk ve yoksulluk günlerinin ürünü disiplinli ve tutumlu yıllar geride kalmış, ülke genelinde her alanda gözle görülen serbestlik başlamıştı. Kişiler daha cesu rane tasarrufta bulunma imkanına kavuşmuştu. Ülke geneli eğitim düzeyinin yükselmesi için tüm köylere ilkokul açılıyordu. Öğretmenin yeterli olmadığı köylere ise, lise mezunu olan gençler Eğitim (Vekil Öğretmen) olarak gönderiliyordu. Ayrıca okur, yazar seviyesini yükseltmek amacıyla öğretmenler yaşlı kişiler için de okuma yazma kursları açılıyordu. Bir seferberlik başlamıştı bir kere.

Köyümüz tekerleğin çok geç değdiği Taşeli Toroslarının rakımı yüksek yaylaklarında konuşlu. Hem sosyal hem de, ekonomik açıdan içe kapanık vaziyette. İklimsel olarak kış ayları çok sert ve zor koşullarda geçiyor, günlerce köyün ulaşım yolları kapanıyor ve evden dışarı çıkmaz bile zorlaşıyordu. Babamız, dedemiz kışın gurbete çalışmaya gittiği için geç güzden nisan ayına kadar görmezdik. Her aile yaz ayından kilerine stokladığı nevalelerden bulduğu nimete şükrederek yağ ile kavrulmaya çalışılıyordu. Yazdan ahırında yeterli samanı olmayan aileler, hayvanları beslerken bile büyük sorun yaşıyordu. Hatta, yazın harman yerinde hayvanlar yemez diye beğenmeyip bıraktığı kesmükleri bile fellik fellik arar oluyordu.

Köy ilkokulumuzun 3. Sınıfında okuyordum. Ayağımızda kara lastik pabuç, sırtımızda yerli malı bez dokuma kareli gömlek ve üstümüzde siyah önlük, boynumuza asılan bez çantayla okula gidiyorduk. Defterimizden beyaz yapraklı olanı, kül rengindeydi. Çoğunlukla kullandığımız defterimiz ise, ucuz olduğu için sapsarı yapraklı olurdu. Kurşun kalemlerimizin ucu ise, "çıt çıt" kırılırdı. Bir silgiyi yıl boyunca kullanırdık. Her öğrenci, aynı malzemeden kullandığı için, Öğrenci, öğrenciye imrenmezdi. Defter ve kitapların yırtılan sayfelerini erik, kaysı gibi ağaçlardan toplanan zambak ile yapıştırırdık. Okulun her hangi bir sınıfında yeni ve çok değişik bir okul malzemesi görürsek, merakla nasıl ve ne rededen temin ettiğini heyecanla öğrenir, bilirdik ki, büyük şehirden gelen bir yakını hediye getirmiş.

Sultan Navruz'un gelişi doğada kendini his ettirmesinin yanı sıra gurbete çalışmaya giden bazı kişilerde, köye gelmeye başlamıştı. Köy bakkalı da gurbetten erken gelmişti. Öğrencilere satmak için o okul malzemesi getirmiş. Süt beyaz yapraklı kırk ve altmış sayfeli çizgili defter ve mavi tükenmez kalem. Sütbeyaz defter bir yana, mavi tükenmez kalem ve de, yazısının silinmez olması cabası. Bu okul malzemelerini bakkal, yeterli sayıda olduğu için sadece beşinci sınıf öğrencilerine satacak, şayet artarsa, dördüncü sınıfta okuyanlara da satıyormuş. Ben ise, üçüncü sınıfta okuyordum. Defter ve kalem almaya okul rütbem yeterli gelmiyordu. Üst sınıfta okuyan ve beyaz yapraklı defterden satın alan ağabeylerin defterine teneffüste imrenerek bakıyordum. İçim eriyor, defterimin sütbe yaz yapraklı olmasını çok istiyordum. Okuldan çıkınca doğru bakkala gidiyor, kapalı olsa bile, saatlerce açılmasını bekliyordum.

Köy Bakkalı amcaya, "Sütbeyaz yapraklı defter alacağımı, parasın babam gurbetten gelince, verir" dedim. Bakkal amca, "Önce veresiye satmıyorum" diye cevap verdi. Sonra üçüncü sınıf öğrencisi olduğumu öğrenince, "Senin gibi küçüklere vermiyorum" deyince dünyalar başıma yıkılmıştı. İçim içime sığmıyordu. Gücüm yetse bakkala karşı gelirdim. Çaresizdim. Evimize doğru yol alırken hün gür hüngür ağlıyordum. Aileme beyaz yapraklı defterden satın alamadığımı söyledim ve bakkalı şikayet ettim. Hemen ertesi gün ailem bakkal ile görüştüğünde, "Beyaz defter ve tükenmez kalemin tükendiği, okullar açılınca yeniden getireceklerin" bildirmiş. Böylece ailem de defter ve kalem alamamıştı. Parası olan değil, sınıf dereceleri geçerli sayılmıştı.

Beyaz deftere ve tükenmez kaleme sahip olamayınca moralim iyice bozulmuş, keyfim kaçmıştı. Bu halimi gözlemleyen ailem, biraz uzayan saçımı kestirmek için Marangoz Emminin evine götürdü. Gaz yağıyla yağlanan Tıraş Makinesi saçımı çektiği için gözümde boncuk gibi yaş akıyordu. Bu göz yaşlarım, sütbeyaz yapraklı defteri alamadığım için içime döktüğüm göz yaşlarımdan çok farklıydı. Birisi yürekte çağlayıp sel oluyor, diğeri göz pınarlarından damlıyordu. Ailem saç tıraşım bitince Marangoz Emmiye, "Emmi, bu oğlan için tahtadan bir okul çantası yapar mısın?" dedi. Marangozun cevabında olumlu olunca, ertesi gün kucağıma aldığım çantanın sapı sehtiyan derisindendi.

İlkokulun dördüncü sınıfına başlarken şehirde sütbeyaz yapraklı defterler sorgusuz, sualsiz satılıyor du. Yeter ki, alıcı peşin parayla satın alsın. Okullar açılmadan şehirden gelen babam, Sütbeyaz yapraklı defterin yanı sıra beyaz kareli defter ve iki adet mavi tükenmez kalem almış ve bana verirken "derslerime çok iyi çalışmamı tembihlemişti. Artık, sapsarı yapraklı defterlerin yerinde yellere esiyor. Düşünceler, teknoloji sayesinde havaya ya zıllıp okunuyor.

Süleyman LEMOS Yıldız
(LEMOS 5303)

23 NİSAN- "ULUSAL EGEMENLİK VE ÇOCUK BAYRAMI" YÜZ YAŞINDA

“23 N İ S A N / ULUSAL EGEMENLİK VE ÇOCUK BAYRAMI” YÜZ YAŞINDA”

“Vatanın bağına düşman dayamış hançerini,
Yok mudur? Kurtaracak bahtı kara maderini.” Namık KEMAL

“Vatanın bağına düşman dayasın hançerini,
Bulunur kurtaracak, bahtı kara maderini.” Mustafa KEMAL (Atatürk)

Osmanlı İmparatorluğu Kanun-i Esasî'sine (1876 t.li Anayasa) göre Meclis-i Mebusan ilk kez 20-Mart-1877 tarihinde 115 üyeye çalışmaya başlar ve 28-Haziran-1877 t.de kapanır. Meclis-i Mebusan'ın açılıp kapanma süreci, Sultan Vahdettin'in 21- Aralık-1918 tarihinde yeni seçimler yapılmak üzere Meclisi fesih etmesi üzerine beş kez kapatılır. Bu, Monarşilerde olağan bir durumdur.

İmparatorluğun son Meclis-i Mebusan'ı 6. Kez İstanbul'da 12-Ocak-1920 tarihinde 140 milletvekiliyle toplanır. Erzurum Milletvekili Mustafa Kemal Paşa, hem raporlu olduğu hem de güvenlik sorunu nedeniyle bu oturuma katılmaz. Ancak toplantıya katılacak Rauf Orbay gibi yoldaşlarına, “Meclis-i Mebusan'ın Sevr Anlaşması kararını onaylamaması ve Misak-i Milli sınırlarını kabul etmesi” hususunun telkini üzerine Meclis-i Mebusan bu doğrultuda karar alır. Bu karar üzerine İtilaf Devletleri kuvvetleri İstanbul'u 16-Mart-1920 tarihinde işgal eder. İngiliz askeri birliği Meclisi basar ve başta Rauf Orbay olmak üzere bazı mebusları tutuklar. Böylece Meclis-i Mebusan 18-Mart-1920 tarihinde toplanarak, “Yasama dokunulmazlığının ortadan kaldırdığı, çalışamaz hale geldiği için süresiz tatil ve Ankara'da toplanma” kararı alır.

Misak-i Milli sınırları içinde kalan vatan toprağında 200.000 den fazla askeri bulunan İtilaf kuvvetleri tutuklanan 14 milletvekilini Malta adasına sürgün eder. İstanbul Meclis-i Mebusan Başkanı Erzurum Milletvekili Celalettin Arif Bey ve 92 M. Mebusan milletvekili Ankara'ya gelir. Nihayetinde İstanbul Meclis-i Mebusan'ı da işgal güçlerinin baskısı sonucu 11-Nisan-1920 tarihinde resmen kapatılır.

Mustafa Kemal Paşa, İstanbul'un işgal altında olmasından dolayı, Meclis-i Mebusan ve milletvekillerinin güvenliği sağlanamayacağı için yeni Meclisin İstanbul yerine Ankara'da toplanması daha uygun olacağını düşünür. Ancak Nutuk'ta, “Pek az belki bir veya iki arkadaştan başkası, bu düşüncemin sözünü bile etmedikleri için gerçekleşemediğini” belirtir. Böylece vatanın düşman istilasından kurtulup tam bağımsızlığını kazanması için Meclisin İstanbul'da açılmasını uygun mütalaa eder. Nihayetinde öngörü süresiyle gerçekleştiği için bir kez daha yanılmadığı kanıtlanır.

Bu bağlamda Mustafa Kemal Paşa, 21-Nisan-1920 tarihinde Vilayetlere, Kolordu Komutanlarına, Belediye Başkanlarına, Bağımsız İlçelere ve Müdafaa-i Hukuk Merkez Heyetine bir tebliğ yayınlar. Nutuk'ta belirtildiğine göre bu tebliğde :

“1-Allah'ın izniyle 23-Nisan-1920 Cuma günü, Cuma Namazından sonra Ankara'da “Büyük Millet Meclisi” açılacaktır.
2- Vatanın bağımsızlığı, yüce Hilafet ve Saltanat Makamınının kurtarılması gibi en önemli ve hayati görevler yapacak olan Büyük Millet Meclisinin açılış gününde cumanın kutsallığından yararlanılacak. Bütün sayın milletvekilleriyle Hacı Bayram Veli Cami-i Şerifinde Cuma Namazı kılınarak Kur'an'ın ve namazın nurlarından feyz alınacaktır. Namazdan sonra Sakal-ı Şerif ve Sancak-ı Şerif alınarak Meclisin toplanacağı yere gidilecektir. Meclise girmeden önce bir dua okunarak kurbanlar kesilecektir.

3-Açılış gününün kutsallığını belirtmek için bu günden başlayarak vilayet merkezinde Vali Beyefendi Hazretlerinin düzenleyeceği şekilde hatim indirilmeye ve Buhar-i Şerif okunmaya başlanacak ve Hatim-i Şerifin son kısımları uğur getirsin diye, Cuma günü namazdan sonra Meclisin toplanacağı yerin önünde tamamlanacaktır.

4-Kutsal ve yaralı vatanımızın her köşesinde bu günden itibaren aynı şekilde Hatim-i Şerifler indirilmesine ve Buhar-i Şerif okunmasına başlanarak Cuma günü ezandan önce minarelerde sala verilecek, hutbe okunurken Halifemiz, Padişahımız, Efendimiz Hazretlerinin mübarek adları anılırken ayrıca dua okunacak. Milli mücadelenin önemi ve kutsallığını, milletin her bir ferдинin, kendi vekillerinden meydana gelen Büyük Millet Meclisinin vereceği vatani görevleri yapmaya mecbur olduğunu anlatan vaazlar verilecektir. Her tarafta Cuma Namazından önce uygun şekilde Mevlid-i Şerif okunacaktır.”

Konularını millete bildirir ve ilgililere talimat verir.

Bu programın, 23-Nisan-1920 Cuma günü aynen uygulanması sonucu Büyük Millet Meclisi, 384 milletvekiliyle toplanması gerekirken (115 memur- emekli, 61 din görevlisi, 51 asker, 26 çiftçi, 37 tüccar, 49 avukat, 21 hekim, 8 şeyh, 6 gazeteci, 5 ağa, 5 aşiret reisi) bu tarihte gelemeyenler olduğu için ancak, 115 milletvekiliyle Ankara'da en yaşlı üye Sinop milletvekili Şerif Bey Başkanlığında toplanır ve Şerif Bey;
“Milletimizin iç ve dış tam bağımsızlık içinde alın yazısının sorumluluğunu doğru dan doğruya yüklenip, kendi kendisini yönetmeye başladığını bütün dünyaya ilan ederek, Büyük Millet Meclisi'ni açıyorum” sözleriyle duyurur.

Aynı gün millet vekili Mustafa Kemal Paşa Büyük Millet Meclisi'nin Başkanı ve Erzurum Milletvekili Cemaleddin Arif, ikinci başkan seçilir.

Büyük Millet Meclisi, "Gazi Meclis" dir. Osmanlı İmparatorluğunun 1. Dünya Har binden öncesi nüfusu 20 milyon kadardı. Savaş süresince Yemen, Cezayir, Trablus garp, Kafkasya, Suriye, Akdeniz ve Balkanlar'da toprak kaybına uğramasının yanı sıra vatan toprağını savunmak için en az beş milyon şehit veren ülkenin canı, kanı ve malıyla kahramanca verdiği mücadeleden sonra Türk Milletinin kurduğu Büyük Millet Meclisi, var oluş savaşını yaşamış Türk Milleti'nin her bir ferdinin oluşturduğu "Gazi Meclis"tir. Vatanın bağrına saplanan hançeri, düşmanları Akdenize dökerek çıkaracaktır. Gazi Meclis'te Ermenek'li hemşehrimiz sayın Hulusi Göksu Bey'de Konya Mebusu olarak görev yapma şerefine nail olmuştur.

Anadolu'nun bağrında Ankara'da toplanan, "Büyük Millet Meclisi" milli egemenliğin kenetlenmiş bir ifadesi olduğu için Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Kemal Paşa, "Bütün cihan bilmelidir ki, artık bu devletin ve bu milletin başında hiçbir kuvvet yoktur. Hiçbir makam yoktur. Yalnız bir kuvvet vardır. O da milli egemenliktir. Yalnız bir makam vardır, O da milletin kalbi, vicdanı ve mevcudiyetidir" diyerek, "Hakimiyet kayıtsız, şartsız Milletindir" vecizesini işaret eder.

Türk Milletinin kaderinin değiştiği 23 Nisan günü, ülkemizin ilk resmi bayramı ilan edilir. 23 Nisan günü; 1922 yılında "Ulusal Egemenlik Bayramı" olarak kutlanmış, 1925 y.da, "Çocuk Günü" olarak kutlansa da Atatürk'ün, bu bayramı 1926 y.da çocuklara armağan etmesi üzerine ilk "Çocuk Bayramı" kutlaması 1927 y.da Atatürk'ün himayesinde Ankara'da gerçekleşir. 1981 yılında kabul edilen 2429 sayılı kanunla bayramın adı; "23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı" olarak düzenlenir.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün çocuklara armağan ettiği bu bayram, yüz yıldır ülkeimizde, yurtdışı temsilciliklerimizde, Kıbrıs'ta ve ülke geneli tüm kamu, özel Kuruluşlar ile özellikle okullarda coşkuyla ve özgürce kutlanmaktadır. Bayramın bilinci özellikle ilkokullarımızda daha çok özümser. Ülkemiz geneli kırk bin köy ile mezralar da mevcut ilkokullarda her yıl neşe içinde "23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı" kutlanmıştır. "23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı"ı çocuklarımıza Türk'lük bilincini ve renk, aşıl原因an en önemli etkinliktir. Bayramda okuyacağımız şiirin heyecanını benliğinin derinliklerinde yaşayanımız, sesimiz gür çıksın diye çiğ yumurta içenimiz pek çoktur. 23 Nisan töreninde evladının okuyacağı şiiri sabırsızlıkla bekleyen ve çocuğu şiir okuyunca o'nun kadar heyecanlanan çok baba, anne vardır. Hele okuyacağı şiirin provasını önce evde aile meclisinde yaparken çok az olan heyecanımız, tören alanının da zirve yapıp şiirin bir bölümünü unutmamıza neden olunca hiçkırta hiçkırta ağlayanımız çoktur sanırım. Bayram günü sabahı köy sakinlerini törene davet için köyü baştan başa marş eşliğinde "rap rap" sesleriyle turlamak asla unutulmaz. Bayram günü akşamı okul önünde köy sakinlerimize izlettirmek için günler öncesinden başlayan piyes ve türkü provalarını da yabana atmamak gerek. Kısacası köy yerinde 23 Nisan kutlamaları, sosyal bir etkinlikten öte, Türk bilincinin şahlanması, milletin egemenliğini sahiplenmesidir. Bu bilinç genç dimağlara daha iyi nakşedilsin diye, bayram özellikle çocuklara armağan edilmesinin inceliğini de unutmamak gerekir.

Ülkemiz genelinde olduğu üzere Taşeli Toros Dağlarının 1300 rakımlı yaylaklarında konuşlu Karaman-Sariveliler/Lemos (Esentepe), köyünde de bir başka coşku, yürekten çağlayıp coşan neşe içinde kutlanır 23 Nisan. Bayram kutlama şenliklerine yedi den yetmiş tüm sakinler candan katılır. Kimse evladının sevincini buruk bırakmaz.

23 Nisan günü okulun önünde yavrularınca gerçekleştirilen töreni izleyen büyükler, ilkokul öğretmeni ve köy muhtarının organizasyonu ile öğleden sonra yiğitlerin er meydanı çayır alanında bu güne özel eğlenceler düzenler. Yaş gruplarına göre güreş müsabakası, uzun atlama, iki yüz metre koşusu, çuvala girme, kaşıkla yumurta taşıma, dikme taş yıkma, halat çekme.. gibi çeşitli oyunlar oynanır. Gençlerin oluşturduğu takımlar rekabet içinde zevkle kıyasıya yarışır. Törenlere çocuk, genç ve ihtiyar her kişi sevinçle katılır. Bu vatan toprakları için şehit düşen yiğitler rahmetle anılır.

Bu coşkulu kutlama, 1962 yılında Lemos (Esentepe) Köyü İlkokul Öğretmeni Haydar Gültekin, Uğurlu Köyü İlkokul Öğretmeni Durmuş Ali Uğur ve Halimiye (Tepebaşı) Köyü İlkokul Öğretmeni ortak girişimleri ve köy muhtarlarının desteğiyle "23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı", üç köyün ortak buluşma yeri ve her köye en az altı kilometre mesafede bulunan Köristan mevki (Halimiye ciheti) çayırık alanda yapılmıştı. Üç köyün ilkokul öğrencileri hem birlikte 23 Nisan bayramı kutlamış hem de kaynaşmak suretiyle arkadaşlık ve kadim dostluklar kurmuştur. Tekerleğin değme diği bölgede yeterli ulaşım araçlarının olmaması ve tören alanına gidiş ve gelişlerin yaya olarak gerçekleştirilmesi bayram sevincinin nişanesidir. Bu tür köyler arası bir likte resmi bayram kutlaması, 1933'lü yıllarda Fariske (Göktepe) Yatılı Bölge İlkokul Müdürünün girişimleri ile yeni öğretime başlayan Lemos ve Uğurlu ilkokul öğrencilerinin de katılımıyla üç köyün ortak buluşma yeri Hacılardan mevkinde yapılması da, bölge insanının bağımsızlığa ve Cumhuriyet değerlerine bağlılığının asil göstergesi olsa gerek.

Ülkemizde resmi bayramların kutlanması son yıllarda içerikten yoksunlaşıp mono tonlaşmıştır. Köylerde ilkokullar kapatılınca, İstiklal Marşı'nı duyunca hazırol vaziyetine geçenler gözükmez ve "23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı" kutlaması için sokaklarında "rap rap" yürüyerek tozu dumana katan çocukların bülbül vari cıvıldaşmaları duyulmaz oldu. Tüm köy sakinleri 23 Nisanı sıradanlaşmış bir gün gibi düşünür hale gelmiş ve en önemlisi ilkokul öğrencilerinin güzel şiir okuma sevinci kursağında kalmıştır. Resmi Bayramlar sadece belirli sayıda öğrencinin katılımlıyla stadyumlarda yapılmış ve öğrencilere yeterli Türk'lük bilinci verilmesi noksan olmuştur.

Ulusal Egemenliğimizi ve bağımsızlığımızı kazanmak için atalarımızca açılan “Bü yük Millet Meclisi”nin yüzüncü yılı kutlamaları Koronavirüs salgını nedeniyle doğa ve okulun koynundan alınıp balkonlara sığdırılıyor. Sanki Koronavirüsü, Türk Mille tinin “23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı”nı kutlamaması için icat edilmiş bir hastalık izlenimi verdiğini düşünmemek mümkün değil. Sevr Anlaşmasıyla vatan toprakları, özellikle Anadolu düşman güçlerince paylaşılıp Türk Milleti sadece Ankara civarına hapsolünmasının benzeri yüzüncü yılda düşmanlarımız, virüsle Türk Milletini balkonlara hapsetmeye çalışıyor.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün,

“Arkadaşlar! Gidip, Toros Dağlarına bakınız, eğer orada bir tek Yörük/Türkmen çadırı görürseniz ve o çadırda duman tütüyorsa, şunu iyi bilin ki, hiçbir güç ve kuvvet asla bizi yenemez” özdeyişinden hareketle Koronavirüsten daha tehlikeli virüs bile Türk Milletinin egemenlik bayramı kutlamasını engelleyemez.

“23 NİSAN ULUSAL EGEMENLİK BAYRAMI” KUTLU OLSUN.

TÜRK MİLLETİ DAHA NİCE YÜZÜNCÜ YILLARDA DA BAYRAMI COŞ KUyla KUTLASIN.

22- NİSAN- 2020

Süleyman YILDIZ

KIRKADEM MİSAFİR

MİSAFİR KIRKADEM

KırkAdem misafir ağırlamayı çok severdi. Misafiri, Allah'ın bir hediyesi kabul edip sofranın bere ketini arttırdığına inanarak, insan kılığına bürünmüş "Hızır Aleyhisselam"ın olabileceği zannıyla hep saygı gösterirdi. Misafirsiz sofranın öksüz kaldığını düşünür, sofraya gönülsüz oturur, fakat iç burukluğunu kimseye belli etmezdi. Yediği yemekten tat almaz, sofradan kalkınca yine aç kal dığın sanırdı. Sofrada misafir olunca iştahı açılır, "Aç kurt" gibi saldırır, gönlü şenlenirdi. Atala rından beri sürdürülen "Misafir Odası" geleneğın eksiksiz yerine getirmeye çalışır, misafiri memnun etmek için tüm eksikleri giderirdi.

Evvelinden beri himayelerinde bulunan Misafir Odasına ikindiye doğru gelen, yerleşen yabancı olmazsa, Akşam Namazı vaktinden önce caminin önüne ulaşır, cemaat içinde yabancı (misafir) o lup olmadığı gözlemler varsa, sayısına bakmaksızın odaya davet ederdi. Özünde misafir ağırla mayı bir nimet olarak düşünüyordu. KırkAdem bu odada gerçekleşen hoş sohbetlerde sarsılmaz kadim dostluklar kurardı. Geçen sürede tekrar buraya yolu düşen misafir gönül huzuru içinde o daya çekinmeden gelirdi. Misafirler, aç ve açıkta bırakılmadığı için memnuniyetin arkadaşlarına aktarır, böylece misafirin selamı ile çat kapı gelenler de oluyordu.

Aylardan bir gün KırkAdem, in yolu şehir merkezine düşüyor. Gün boyu işini bitiremeyince gece yi şehirde geçirmek zorunda kalır. Evvelinden köyünde misafir olarak ağırladığı satıcı Kasım A ğayı çarşı içindeki dükkanında öğleyin ziyaret etmiş ve, "Şayet işin bitmezse, akşam misafirim ol ,eve gidelim," daveti yaptığı için erkenden Kasım A ğayı bulup beraber evine giderler. Kasım A ğanın hanımı akşama yatılı misafir olduğunu öğrenince şaşırarak birlikte telaşlanır. Zira dün ak şamdan kalan biraz yaprak sarması ile bir tas bulgur çorbası yemeği olduğu için üç kişiye yetmeyeceğın tahmin etse de, Vakit, çok geç olduğundan mevcutla idare etmeleri için ilave yemek hazırlamaz. Bu düşüncesin beyi Kasım A ğaya; "- A ğa, yemeğımız az, anca misafire yeter, sen idare et, gayri" der. Oturma odasının orta yerine serilen yer sofrası sumatı üzerine bakır sini yerleştirilir ve bir tabak yaprak sarma, bir kase çorba ve bir ekme k akşam yemeğın oluşturur. Sabahtan beri yemek yeme yen Kırkadem, eliyle böldüğü somunun bir parçasın tek lokmada yutup mideye indirir. Kepçe gi bi kaşığı çorba kasesine iki sefer daldırınca kasesin dibi gözükecek gibi oluyor. Hele bu güne ka dar yemekte pek çatal kullanmadığından yaba gibi çatalı yaprak sarma tabağına batırınca müba rek iki veya üç sarma birden takılır. O'da çatalı dosdoğru ağzına götürüp sarmaları çiğnemenen yutar.

Kasım a ğa, yemeğın az olduğunu bildiği için güya yiyormuş numarası yaparak boş kaşık ve ça talı bakır siniye değdirerek ses çıkartır. Bu durum, odanın aydınlatması biraz loş olduğu için fark edilmiyor, sansa da, Adem her şeyin farkındadır. Fakat sofrada sunulan yemek, misafire bile yete cek düzeyde değil. Hele böyle açıklıktan çıkmış görüntüsü veren KırkAdeme heç yetecek gibi de ğil. Kasım A ğa duruma tez müdahale ediyor, ve;

"KırkAdem yeğenim, Sizin köyde cenazeyi mezara ikili, üçlü mü koyarlar, Saman benimse, sa manlık senin. Biraz yavaş ye. Peşin sıra düşman atlısı gelmiyor, ya."

Bu sorunun altında kalmak istemeyen ve ahvalı durumu ve kinayeli soruyu biraz sezinleyen Kırk Adem; "A ğam, sizin yaprak sarma gibi incecik olursa mezara iki de koyarlar, üç de. Misafir bere ketiyle gelir. Kefenin cebi yok, bu yemek yeni yetme çocu ğa bile yetmez. Bize mi yetecek. Ne verirsen elinle, o'da gider seninle" diye cevap verir ve

"Elhamdülüllah" diyerek sofradan çekilir.

NİSAN- 2020

Süleyman Lemos YILDIZ

LAMOS EMİR MUSA PAŞA BEĞ CAMİİ

LEMOS EMİR MUSA PAŞA CAMİİ İMAMETLERİ

Tarihçi öğretim görevlisi Dr. Bilal Gök Hocamız; “ Osmanlı Tahrir Defteri kaydına göre, Ermenek Tol Medrese’nin banisi Emir Burhaneddin Musa Bey tarafından Ermenek’in Lamos köyüne 1344 y.da yaptırdığı caminin; “Vakf-ı Camii Lamos inşa-i Musa Beğ min âl-i Karaman, Vakfı Camii der-karye-i Lamos bina-i Paşa Musa Beğ an-ümerâ-i Karaman” kaydından anlaşıldığına göre koruma altına alındığını” açıklar.

Karaman oğulları Beyliğinin hukuki varlığı sonlandırılıp bölgenin Osmanlı İmparatorluğunun bir eyaleti (sancak) haline getirilmesinden sonra da vakıf eseri olan “Lamos Emir Musa Paşa Beğ Camii” vakfiyelerinin hukuki statüsü aynen devam ettirilmiştir. Camide görevli imamlar ile diğer görevlilerin yıllık ücreti, cami vakfiyelerinin iradından karşılanmıştır.

Bu bağlamda tarihi süreçte Lemos/Lamos Emir Musa Paşa Beğ Camiide hizmet eden İmamlarımız.

- * 1--- : İmam Büğülü Baba Abdullah,
- * 1500 yılında : İmam Abdurrahman,
- * 1518 yılında : İmam Şihabeddin, (Abdurrahman oğlu),
- * 1700 yılında : İmam Abdülcelil,
- * 1718 yılında : İmam Seyyid Hasan (Günlük yarım akçe ücretle),
- * 1830 yılında : İmam Ömer
- * 1856 yılında : İmam Hüseyin Efendi (Ömer oğlu),
- * 1896 yılında : İmam İbrahim Efendi (Sofu Hoca - Hüseyin oğlu),
- * 1908 yılında : İmam Ahmet Efendi (İbrahim oğlu),
- * 1915 yılında : İmam Ali Efendi (İbrahim oğlu),
- * 19.. “ : İmam Molla İsmail (Korkmaz),
- * 19.. “ : İmam Ahmet (Okumuş) Efendi,
- * 19.. “ : İmam Hüseyin (Okumuş) Efendi,
- * 19.. “ : İmam Molla Mustafa Tekin,
- * 19.. “ : İmam Osman Ataseven,
- * 19.. “ : İmam Osman Canan
- * 19.. “ : İmam Abdullah Tekin,

*1970- den : Bu yıldan itibaren camide Diyanet İşleri Başkanlığınca imam hatip görevlendirilir.

Osmanlı İmparatorluğu ilk ve en düzgün erkek nüfus sayımını, Padişah II. Mahmut zamanında yaptırır. 1830 yılında camide görevli Ömer, “İmam” ünvanıyla kayıtlıdır.

Allah, Rahmeti rahmanların cümlesinden ve cami cemaatından razı olsun ve rahmetiyle rahmetlendirisin.

Süleyman YILDIZ.

KIRKADEM

KIRK ADEM

Bu fani dünyaya göz açtığı anda bile hiç ağlamaz ve avazı çıktığı kadar nara atmaz. Karnının acıktığını ya da bağırsaklarında gaz olduğunu belli eden bir devinim bile göstermez, etrafını rahatsız etmemek için. Onun acıktığını, altının ıslandığını vücut dilin den anlamak pek mümkün değil. Sessiz, sakin ve devinimsiz olsa da, çok sevimli bir bebek o. Suyu arayan ya da insanlık için kanserin ilacını bulan mucit gibi derin düşünce içinde yoğrulmuş bir kişi duruşuna benzer görünüşü. Bebek haline bakma dan hep resmi ciddiyeti temsil eden vakur hali, annesiyle birlikte tüm aileyi çok endişelendirir. Çocukluk evresinin normal bir bebekten farklılık arz etmesi, tüm ailede sağlığında bir anormallik, bilinmeyen bir hastalık, yanlış giden bir şey olduğu izlenimini verir. Yüzü nurlu yaşlı ninesi, tez elden bir kurşun döktükten sonra adını ezanla kulağına ünlemeye bile vakit ayırmadan hemen köyün namı şöhretine götürüp dualar eşliğinde boynuna gevşen muska takılıp önce Rab'bine sonra aklına emanet edilir.

Ormanın kuytusunda konuşlu küçücük köyde aynı gün ve ya aynı hafta içinde doğan yaşlılarından kaynaklanabilecek yaşlılık ve güzelliği ile sevimliliğine "MaşaAllah" demeden bakan kem mavi gözlerden nazar, eşik ile beşikden gelecek şeytan, cin şerrin den esirgemek amacıyla fecr vaktinde ninesinin kucağında önce köy çepeçevre dolaştırılır. Sonra sabah namazı eda edilirken adım başı salavat getirilerek caminin etrafını da beş kez tur atılır. Namazı eda edip camiden çıkan cemaate ikramda bulunulur. İmam Ezan-ı Muhammedi okuyarak bebeğin adı kulağına, "Adem" olarak ünlenir.

Kundakta saatlerce dolaşmaktan bitkin ve halsiz düşen Adem bebeğin sesi iyice kesilir ve rahatlama için beşiğine yatırılınca saatlerce uyur, uyanır ve yine uyur. Adem u yudukça gelişip büyürken nazlımca büyütülür. Bir dediğin asla iki kere söylenmezler. Cümle aile efradı yaşına, kıdemine bakmadan emrine amadedir. O gelişim süreci boyunca duydukları ve gördüklerin yorumsuz beynine depolamakla meşgul olur. En sonunda hiç susmayan, yaşamı gırgırlayan, nüktedan bir genç olup salındıkça salınır.

Adem gelişim çağındayken baharın sonu ve yazın başlangıcı ayında arkadaşları ile Akarçay vadisine büyükbaş hayvanları otlatmaya götürür. Hava oldukça sıcak olduğundan buz gibi billur suda yıkanmak kendileri için bir zevktir. Akarçay kenarındaki yem yeşil çayırıklar hayvanlar için bir besin ve süt kaynağıdır. Adem arkadaşlarıyla Akarçayda çok güzel eğlenerek hoşça vakit geçirir. Yaşamından memnun olmayan yoktur. Fakat aniden havada kara bulutlar oluşup gök gürlemeye, şimşek çakmaya başlar. Göz açıp kapatmaya yetecek süre olmadan bardaktan boşanırcasına yağmur yağar. Adem ve arkadaşları telaşı tez atlatıp tüm hayvanları çay yatağından güvenli bir yere çıkarır. Bu arada havada büyük bir uğultu oluşur. Bunun nedenini anlamaya çalışır ken çayın busbulanık vaziyette kükreyerek önündeki büyük küçük taş, ağacı sürükleyerek azgın bir sel olup aktığını görürler. Vadide yüksekçe bir tepenin üzerine oturup deli divane kayadan kayaya çarparak akan taşkın çayı seyrederek. Yağmur di nip suyun debisi azalınca çayın kenarında yüzlerce balık şaşkın vaziyette kıyıya vurup çaresizce çırpınır ölmek, yaşama tutunmak için. Her canlı için en büyük e rek, yaşamak.

Adem ve arkadaşları bu balıkları yakalamak için kıyıya koşar. Adem'in yaşıtı Mehmet çayın kıyısından topladığı balığı teker teker sayar. Topladığı balık çoğaldıkça sevinci yanaklarına vurup gözlerinin ışığı parlar. Tüm çocuklar daha çok balık toplama ya odaklı, telaş içinde. Bir birinden habersiz ve kopuk, sanki arasızlık gibi. Çevresinde de o lup bitene duyarsız. Heyecanlı şekilde balık toplamakla meşgul olan Adem bir ara Mehmet'in; "Gırrkk, Gırrk" diye ses çıkardığını duyunca;

"Mehmet arkadaşım, kırk, kırk diye sayıp durma, önünde ne varsa topla. Saymayı bırak, işine odaklan. Bu fırsat bize Allah'ın bir lütfü" der. Ve Mehmet'ten tarafa bakınca gördüğüne çok şaşırır. Mehmet, Akarçayın azgın bulanık suyu içinde gözden kaybolurken suda savrulan saçını görebilir. Elindeki balıklar ait olduğu yere düşüp Mehmet gibi gözden kaybolur

O gündür, bu gündür arkadaşları Adem'e; "Kırk ADEM" ve Akarçayın o bölgesine ise "Kırk Adem Göleti" olarak tanımlar.

Böylece Mehmet'in adının hayırla anılmasına vesile olur.

Kasım- 2019

Süleyman Lemos YILDIZ

(Lemos5303)

KIRK ADEM OKULDA

KIRKADEM OKULDA

KırkAdem okula başlama yaşı biraz geçmişti. Yaşıtlarından geç gider, ilkokula. Köyünde ilkokul açılalı daha on yıl olmamıştı. Okula başlamak için üst yaş sınırı kal dırıldığı için on iki yaşını geçen çocuklar birinci sınıfın sıralarını dolduruyordu. Ço cukları okula gidip güzel Türkçe' mizle okuyup yazmayı öğreneceği için öğrencilerle birlikte tüm aile bireyleri çok heyecanlıydı.,

KırkAdem, hem akli yaşı hem de fiziki yaşı kendinden büyük çocuklar ile aynı sınıfta okuyordu. Bu durumdan öğretmen, aileler ve öğrenciler çok memnundu. Çocuk lar cahil kalmayacaktı. Okullu olabilmek her şeyden önemliydi. Zaten bir ve ikinci sınıf öğrencileri bir derslikte, üç, dört ve beşinci sınıflar ayrı bir derslikte ders görüyordu. Çocukların fiziki görünümüne göre hangi sınıfta okuduğun ayırt etmek imkan sızdı. Okula talep çok, fakat imkan kısıtlı. Tek öğretmen olmadığı için sınıf ve ders düzeni biraz karmaşıktı. Zaten okulun tek öğretmeni, üç, dört ve beşinci sınıfa aynı dersi yaptırıyordu. Üç sınıfın öğrencilerinin akli yaşı aynı olmadığı, yaş itı bariyle farklılık göstermesi gerektiğini düşünmüyordu. Hepsini aynı işleme tabi oluyor, daha küçük olduğu için anlamak, kavramakta zorluk çeken çocuklar arada kaynıyordu..

Öğretmen günlerden bir gün üç, dört ve beşinci sınıfa Matematik dersini birlikte yapar. Tüm sınıflara aynı soruyu sorar. Sorunun zorluğuna göre, soruyu sorduktan sonra diğer dersliğe bir ve ikinci sınıfa geçer ve o öğrencileri kontrol ettikten sonra geri geliyordu. Pek tabi geçen bu sürede matematik sorusunu beşinci veya dördüncü sınıftaki öğrenciler kısa sürede doğru olarak yapıyordu. Üçüncü sınıfta okuyan Kırk Adem, günlerdir ortak soruların çözümünde hep çok geride kalıyordu. Beşinci sınıf öğrencisinden önce soruya cevap veremediği için hem morali bozuluyor hem de kıskançlık kırzine giriyordu.

Öğretmen günlerden bir gün yine dört ve beşinci sınıfa öğrencilerine dört işlemlerle bir matematik sorusu sormuştu. Sorunun içeriği yöreye uygun şekilde muhte lif hayvan alımı işlemiydi. Sorunun cevabında da; bir boğa ile mandanın alım fiyatı eşit olması gerekiyordu. Öğrenciler, öğretmenin sorduğu soruyu deftere yazdıktan daha iki dakika geçmeden üçüncü sınıf öğrencisi Kırk Adem parmak kaldırıp;

“-Öğretmenim soruyu çözdüm “ der. Halbuki diğer öğrenciler defterin üzerine kapa nıp daha soruyu yazmak, çözmekle meşgul vaziyettedir. KırkAdemin soruyu kısa süre de çözmesine tüm öğrenciler şaşırır.

Öğretmen de; hem kısa sürede hem de üçüncü sınıf öğrencisince problemin çözümlerine daha çok şaşar. Sakin bir tavırla;

“-Adem, evladım, cevabı bir kez daha kontrol ettin mi?. Sonucun doğruluğundan emin misin?, Bak ! cezası var” diye ikaz eder.

Adem, “ -Eminim öğretmenim. Kontrol ettim ve Soruyu dosdoğru çözdüm” Diye kendinden emin şekilde cevap verir. “-Sonucun doğru olmasından eminsen, tahtaya gel, soruyu çözümlerle. Arkadaşların da görsün.”

Adem defteri kucağına alıp hışım gibi kara tahtaya ulaşır ve sorunun çözümünü yazar. Ancak KırkAdem problemi yanlış çözmüştür. Sorunun sonucunda; bir boğa ile bir mandanın fiyatı eşit değildir. Bunun üzerine öğretmen Adem'e sorar:

“-Adem manda ile boğanın satış fiyatları aynı, eşit değil, Eşit olacaktı, Neden? Senin cevabında boğanın fiyatı daha az. Mandanın fiyatı fazla. Bunun nedenini açıklar mısın? Soruyu çözemediyse cezası olduğunu söyledim” der.

KırkAdem; “ Öğretmenim, Bu boğa var ya, mandadan biraz DİĞRİŞ (zayıf) oldu ğu için satış fiyatı eşit değil” deyince öğretmen ve tüm öğrenciler saatlerce güler.

Ceza falan unutulur.

Süleyman Lemos YILDIZ

SARIVELİLER İLÇESİNDE İSKAN EDİLEN TÜRKMENLER

SARIVELİLER İLÇESİNDE İSKAN EDİLEN TÜRKMENLER

Karamanoğulları, Atayurdundan (Yukarı Yurt), (Orta Asya Ural Dağlarının doğusu, Hazar Denizi ile Aral Gölü'nün kuzeyi ve Altay Dağlarının batısındaki bölge) M.S. 920 yılında çıkıp Harezmi, Maverünnehir ve Horasan bölgelerine yerleşir. Moğollar, 1222 yılında Orta Asya' da Türk yurtlarını işgal eder. Oğuz boyları da, Moğol mezaliminden kurtulmak için akın akın hep batıya geçer. Anadolu'da Oğuzun Kınık boyundan Türk'lerin kurduğu Selçuklu Devleti egemendir.

Karamanoğulları (Karamaniler), Oğuzların Salur/Avşar boyundan. Hangi boydan olursa olsun, Karamaniler'de Kayı, Kınık, Salur ve Avşar boyu gibi Oğuz Türk'lerinden (Türkmen) dir. Türkler, X. Yüzyılın yarısından itibaren topluluklar halinde İslamiyeti kabul etmeye başlar. Yıncı tarihi süreçte "Türkmen" ismiyle de anılmaya başlar. Türk, Türkmen ve Yörük/Yürük 'ün içeriği ve özü, sözü eş deştir. Ayrısı, gayrısı olmaz.

Karamaniler'de, moğol baskısından dolayı Ceyhun Nehri (Amuderya) ötesi İlyalık civarı Balkhan Dağları çevresindeki yerleşimlerini terk ederek önderleri (Saadeddin oğlu Nure) Nure Sofi rehberliğinde Anadolu'ya ulaşır.

Karamanoğulları Beyi Nure Sofi Babai tarikatına mensuptur. Selçuklu Sultanı Ala'eddin Keykubat, güvenlik gerekçesiyle Karamanoğulları oymağını 1228 yılında Taşeli Ermenek'in Kamışlı, Balkusan, Sultanalanı, Değirmenlik, Tekeçatı yaylaklarına yerleştirir.

Nure Sofi ve evlatlarından (7) Karaman Bey, Ermenek, Mut ve Silifke çevresinde soy, din ve sosyal yaşayış bakımından çok farklı, karmaşık bir etnik yapıya sahip olan halkın birlik beraberliğin sağlar. Bölge çok güvenli ve huzurlu hale gelir. Anadolu'da özellikle Selçuklular'dan kaynaklanan siyasi boşluğu doldurmaya çalışılır. Bir süre sonra bu bölge Türkmenler için çekim merkezi olur. Böylece bölgeye yeni Türkmen boyları gelip yerleşir. Nure Sofi; Anadolu Selçuklu Devleti Moğol larca etkisizleştirilmeden, tarihi sahnedeki çekilmeden önce, daha evvel tımar olarak verilen bölgeye yeni alınan kaleleri de dahil edip, Ermenek merkezli olarak 1256 yılında Karamanoğulları Beyliğini (Devleti) ilan eder.

Karamanoğulları Beyliği, Anadolu coğrafyasında Antalya'dan Ankara'ya, Anamur'dan Kayseri'ye ve Niğde-Nevşehir'den Afyon- Isparta sınırına uzanan bölgede nüfuz ve hükümler olur. Beyliğin özünü, Karamaniler'le (Avşar/Salur) birlikte Beğdilli, Bozkırlı, Bozdoğan, Bayburtlu, Hocantılı, Ho ca Yunuslu, İğdir, Oğuzhanlı, Turgutlu ve Yiva boyları oluşturur. Bu boylara mensup cemaat(*) ve obalar, egemen olunan bölgelere dağılıp yerleşir.

Taşeli Toroslarının Ermenek merkezli bölgesine Karamaniler'in yanı sıra Oğuzların Üçoklar ve Boz oklar koluna mensup; Avşar, Bayat, Beğdilli, Bozdoğan, Döğerler, İkizcelü, İğdir, Salur, Yiva, gibi boylarının Balabanlu, Deller/Uğurlu, HacıAla'eddin, Kazanculu, Kızılalili, Keşli, İmamlı, Mukaddemlü, Mumcuyan, Nardaran Sarıvelülü, Satılı.. gibi Türk/ Türkmen cemaatleri, Adiller aşi retti ve muhtelif perakendeci obalar yaylaklarda elverişli yerlere ve ya tarihi yerleşimlerin (köylere) civarına konuşlanırlar. Ermenek bölgesine yerleşen en kalabalık oymak, onbinden fazla obasıyla Karamanoğulları (Karamaniler)dır. Bu durum, bölgede Türk men boylarının isimlerini çağrıştıran Türk çe köy ve yer isimlerinden de açık seçik anlaşılır.

Taşeli/ Ermenek Bölgesini yeni yurt edinen Türkmenler öncelikle tarihsel geçmişi bulunan Lamos, Davdas, Aşağı İzvid, Ezvendi, Başdere, Bednam, Dindebol, Fariske (Çataltaş) Lafza, İrnebol, Gar gara (Alakisse) gibi gayrimüslimlerin (cemaati gebran/zımmıyan) meskun olduğu köylere yerleşir.

Ermenek'in kırsal alanında konuşlu bu tarihi yerleşimlerin iktisadi durumu çok iyi olduğu için kır sal nüfusun yarısından fazlasını barındırır. Yerleşim için de özellikle tercih edilen yerler olur. Türk menlerin tarihi köylere yerleşmeye başlaması, zaman içinde burada iskan olan gayrimüslim un surları sosyal, kültürel ve dinsel bakımdan etkilemiştir. Bu etkileşimi hem bertaraf etmek hem de güvenliğini en güvenilir şekilde sağlamak isteyen gayrimüslimler, şehir merkezinde ve ya daha mer kezi bazı köylerde toplanmış, onların köylerde terk ettikleri yere de Türkmenler yerleşmiştir.

XIV. yüzyılda Ermenek bölgesi yaylaklarında konar, göçerlerle birlikte takriben iki yüzbin Türk men obası kurulur. Akdeniz civarı Silifke, Anamur, Gazipaşa ve Alanya'da yerleşik Türkmenler'in iklimsel şartlar sonucu bahar ve yaz mevsimi boyunca Ermenek yaylalarında yaşamaları, oba sayısının artmasında önemli etken olarak gözükmür. XV. yüzyıl başında Ermenek çevresinde Yiva, İkizce; Avşar boyları ve HacıAla'eddin, Mukaddem ve Satılı cemaatlarına mensup nüfusun yoğunluğu önem arz eder.

Böylece konar-göçer konumunda olan Türkmenler, konuşlanmaya elverişli tarım ve hayvancılığa uygun sulak mekanlarda sabit yeni yerleşim yerleri oluşturur. Türkmenler, bu mekanda önce bahar, yaz mevsiminde oba olarak konuşlanmış, birkaç yıl sonra yıl boyunca daimi yerleştiği yurt edinmiş tir. Bu yeni yerler; Adiller, Balkusan, Başköy, Berat, Boyalık, Civler, Cenne, Çavuş, Çukurbağ, Da ran, Görmel, Günder, Güzve, Kazancı, Kızılca, Kızılın, Menik (Fariske), Paşakışlası, Sarıveliler, Sa rumazı, Sivricekaya, Uğurlu, Uluköy, Zeyve.. Türkmenlerin ilk kez iskan ettiği köy ve mezralardır. Türklerin kurduğu yerleşim yerlerinin ismi genelde, ırksal, dinsel, kişisel ve mevkisel nitelik taşıyor. Bu köylerin Türkçe isimli olması, bölgeyi iskan eden Türkmenler tarafından ilk kez kurulduğunu açık bir şekilde ortaya koyar. Ermenek çevresindeki gayrimüslim unsurlar, şehir merkezinde ve ya bazı köylerde toplandıkları için Türkler' de onların terk ettikleri birçok köye yerleşmiştir. Tarihi köy lere bir kilometre mesafede gayrimüslimlere ait zemin, bağ ve bahçe dört , beş kilometre uzakta is kan olan Türkmenlerce sahiplenilmesi en açık örneğidir. Sarıveliler İlçesi köylerinde, Üçok Oğuzların Yiva, İkizce, Salur ve Bozok Oğuzların Avşar, boyun dan Cemaat ve Obaların yoğun şekilde yerleştiği gözlemlenmektedir.

Bu bağlamda ;

- 1) ADİLLER Köyünde: Mukaddemlü, Mumcıyan, Yiva'dan HacıAla'eddin, İkiçce cemaatı ve Adil ler aşireti,
- 2) BAŞDERE Köyünde: Karamaniler'den Kızılalili, HacıAla'eddin, İkiçce; Mumcıyan, Balabani yan cemaatı, Saruveliler yörükân sakini,
- 3) CİVLER Köyünde: İkiçce cemaatı ve Saruveliler yörükân sakini,
- 4) CİVANDERE Köyünde: Bu köyde iskan, XIX. Y.y. da başlamıştır.
- 5) ÇUKURBAĞ Köyünde: Kızılalili cemaatı, Mumcıyan, Satılı ve Karamanilerden Karakaya obası,
- 6) DARAN Köyünde: Hacıalaeddin, Nardaran, İğdeli, İkiçceli, Kızılalili, Mumcıyan ve Mukad demlü, Karakayalu obaları,
- 7) FARİSKE Köyünde: (Menik'in olduğu yer) Mukaddemlü (Bu oba kışı Selenti/Gazipaşa da geçi rir), Mumcıyan, İkiçce, HacıAlaeddin, Balabanıyan, Keşlü cemaatleri perakendecileri,
- 8) FET köyünde: İkiçce cemaatı perakendecileri, Karakayalu obaları,
- 9) GÜNDER Köyünde: Mukaddemlü cemaatı obaları, (Bu obalar kışı Selenti(Gazipaşa) de geçirir. HacıAla'eddin cemaatı perakendecileri,
- 10) MENÇEK Köyünde: İskan XVII. Yy.da gerçekleşmiştir.
- 11) MULUMU Köyünde: Mumcı/ Mumcıyan, İkiçce cemaatı sakinleri,
- 12) MUZVADİ Köyünde: Mumcıyan, İkiçce cemaatı ve Karakayalu perakendecileri,
- 13) LEMOS Köyünde: Mukaddemlü, Nardaran, Yiva'dan HacıAla'edin cemaatleri sakini,
- 14) UĞURLU Köyünde: Bozdoğan cemaatından Deller/Uğurlu, Avşar'ın İmamlı cemaat sakini,
- 15) SARUVELÜLER Köyünde: Saruveliler, Kızılalili cemaatı ve yörükânı,

İskan olmuş ve buraları vatan bellemiştir. Taşeli bölgesinde Türkmen obası yerleşimleri, başlangıç yıllarından itibaren çok az sayıda Türkmen perakendecisi daimi iskanlı olarak konuşlanıyordu. Konar- göçer soydaşlarımız bahar yaz mevsiminde tüm köyleri yaylak olarak iskan ederlerken, XVI. yüzyılın ilk çeyreği yıllardan itibaren daimi yerleşimlerin arttığı ve özellikle bu daimi iskan artışının Sarıveliler ve Fariske köylerinde de ha çok olduğu gözlemlenir.

Ancak bu köy yerleşimlerinde hayat için elzem olan özellikle su ve diğer şartların var olduğu yaşa yarak görülmesi üzerine, başka boylardan obalar da konar-göçer olarak buralarda oba kurmaya baş lar. Böylece bu tür sulak yerlerde doğal olarak önemli oranda nüfus artışı sağlanmış olur. Hatta ko nar- göçer oba sayısı, başlangıçta yerleşik düzene geçenden fazla olarak görülür. Yaşam olanakla rın en çok sağlandığı Sarıveliler ve Fariske Köylerinde daimi iskana geçen, yerleşen konar- göçer hane haliyle kısa sürede artar. Böylece Fariske, özellikle XVI. Yüzyıl yarısından sonra köy (Karye) olarak değerlendirilir.

Taşeli odağı Ermenek, Sarıveliler ve Başyayla'nın köy ve konar-göçerlerine ait önemli bilgilere Pa dışah II. Beyazıt döneminde yapılan çalışmalar sonucu hazırlanan Tahrir Defterinde rastlanmakta dır. Nitekim 1500 yılı Tahrir Defterinde; Fariske- 4 hane(Oba), Daran-6 hane, Günder-21 hane, Muzvadı-23 hane, Lemos- 41 hane yerleşik düzene geçtiği görülür. Fariske'de konar göçer olarak yazın eğleşen Mukaddemlü cemaatından 33 oba, konar- göçer olarak yaşam sürdürüp daimi iskana geçmemiş konumdadır.

1518 yılı Tahrir Defterleri'nde ise; Adiller-15 hane, Başdere-90 hane, Çukurbağ-42 hane, Daran-9 hane, Fariske-14 hane, Fet-34 hane, Günder-30 hane, Lemos- 49 hane, Mulumu-27 hane, Muzvadı-36 hane, Uğurlu- 15 hane, Sarıveliler-87 hane yerleşik sisteme geçip iskan olmuştur. Yerleşik düze ne geçen hane sayısı, 1522, 1555 ve 1584 yılı sayımlarında da artış kaydetmektedir.

"Tekerleğin değmediği" yer olarak nitelendirilen Taşeli odağı ve Karaç'oğlan diyarı Sarıveliler il çemiz tüm köyleriyle birlikte, açık ve seçik olarak bilinen tarihiyle özbeöz Türk yurdudur. Bölgeye: ortaçağ Avrupa'sının Alman, Fransa ve İngiltere Krallarının müştereken 1189 yılında tertip ettiği, nihayetinde Alman İmparatoru Frederik Barbaros'un, 1190 y.da Göksu Nehri (Ermenek Ortaokul Müdürü, tarihçi Şeref Kışmır'ın anlatımına göre, Göksu nehrinin kolu Ermenek Çayı'nı geçerken düşüp öldüğüdür.) atıyla geçerken suya düşüp boğulduğu tarihten (1190yılı) beri düşman ayağı değ memiştir.

Gönlü güzel insanın, gönlünün sığıdığı yere dünya sığar. XII. Asrın ilk çeyreğinden (1228) itibaren bölgede yerleşik Türkmen boyları, cemaat ve oba sakinlerinin evlat ve torunları omuz omuza, sırt sırta verip doğanın coğrafik zorluklarıyla boğuşuyor. Rızkını temin için, Şairin dediği gibi, "Bir ağaç gibi hür, Orman gibi kardeşçesine" yaşayıp yokluk, yoksulluk ve makus talihlerini yenmek amacıyla birlikte mücadele etmektedir.

Allah, cümle soydaşlarımızdan razı olsun.

(*- Cemaat, bu günkü anlamından farklı olarak, aynı soydan (secereden) kişilerin topluluğu nu ifade eder.)

MAYIS-2020

Süleyman Lemos YILDIZ

KIRK ADEM "OTOMOBİL" DEMEZ.

DOMOFİL

Avrupa Ülkeleri ikinci dünya savaşı belasından yeni çıktığı için savaşın harabe kalıntılarının sarmakla meşğul. Bu savaşın acı yansımaları sonucu Ülkemizde, kıtlık, yokluk ve yoksul lukla kavrulup debeleşmekte. Ailede yavrular öksüz, anaları gözü yaşlı ve gelinler kocasız bırakmamak uğruna milli orduyu savaş meydanlarına sürmemek için her türlü çaba gösteril mekte. Kırsak kesimde köylünün kıt kanaat ürettiği tüm ürünler daha kötü günler için öşür vergisi olarak alınıp, askeri depolarda bekletilmekte.

Devlet, halkın zaruri günlük ihtiyaçlarını karşılayacak fabrikalardan başka altyapı yatırımı yapmamakta. Şehirler arasında doğru dürüst yol ve bu yollarda muntazam işleyen karayolu vasıtası bulmak imkansız. Ahali için; kağnılar ve dağlık kesimlerde at, katır türü binek hay vanları en iyi ulaşım vasıtası. Osmanlı döneminden kalanla birlikte Gazi Mustafa Kemal Atatürk devrinde yaptırılan demiryolu güzergahında ikamet eden yurttaşlar, şehirden şehre ulaşım da daha şanslı kişiler.

Yokluk ve yoksulluk içinde büyüyen KırkADEM yirmi yaşına girince her Türk genci gibi vatani görev yükümlüsüdür. Asker ocağına gitmek üzere ana, baba evinden elleri kınalı olarak dualar eşliğinde gözü yaşlı ayrılır. İlçe Askerlik Şübesinden cülusun (sevk belgesi) aldıktan sonra şehirler arasında eşya ve mahmel sandıklar içinde hasta taşıyan katarla ikisi aynı köyden toplam onbeş asker adayı arkadaş ile dağ, dere tepe demeden üç gün üç gece yol giderek içinden şimendifer geçen şehire ulaşır. KırkAdem'in ayağındaki çarık patika yol da limelime olduğundan ayağı yara, bere içinde kalır. Kara lastik papuçla yürüyen bazı asker adayı arkadaşlarının ayakları ise, lastik vurduğu için kan revan içindedir. Böylece ana ocağından ayrılmanın acısı bir yana yürüyerek şehire ulaşmak çok zahmetli olur.

KırkAdem, asker toplama merkezi şehrin askerlik şübesinden yeni bir cülus alınca askere gi decek arkadaşlarıyla tren istasyonunda toplanır. Şahsi eşyaları ve kumanya azıkları asker lik şübesinden verilen haki bez torbaları içine koyup istasyon hangarının altında bir gün tren (şimendiferin) gelmesin bekler. İstasyon Şefinin önceden istediği yük katarı tren, gecikme li de olsa gelir. Tren, buharlı lokomotifin kara dumanlarını gökyüzüne yayarak rampaya yanaşınca kapalı tahta vagonların kapısı açılır. Elleri kınalı garip askerler sırayla vagona biner. Bir anda küçücük kara vagon için de en az yüz kişi üzerinde asker birikir. İnsanlar üst üste istiflenmiş vaziyettedir. Nefes almak bile çok zor heldedir. İçi saman çöpeliyle kaplı vagona ilk binen askerlerden olan KırkAdem vagonun bir köşe sine oturup yanı başına da bez torbasını koyar. Köyünden arkadaşı Hasan ve Hüseyin'le yan yana oturur. İmkanlara göre rahatı yerinde sayılır. En azından kapıdan uzakta bir yerde köylüsüyle beraber.

Yük Treni, bozkırın orta yerinde konuşlu istasyondan akşam vakti hareket eder. Güzergahı üzerinde bulunan her istasyonda uzun süre durup, eğleşir. Tren fecr vakti Hz. Mevlana yur du Konya'dan hareket ettikten sonra kurtuluş savaşının yapıldığı topraklar Afyon, Kütahya, Eskişehir, Bilecik, Sakarya şehirlerini geçerek dünya coğrafyasının en güzel şehri ve incisi İstanbul'un Haydarpaşa istasyonuna bir hafta sonra ulaşır.

Asker treni iki gün Haydarpaşa istasyonunda bekledikten sonra feribotla Sirkeci'ye hareket edip, beş günde de Edirne'nin Uzunköprü istasyonuna varır. KırkAdem'in acemi birliği U zunköprüdedir. Gazi Mustafa Kemal Paşa komutasındaki şanlı ordumuzun 26 Ağustos 1922 tarihinde Afyon Kocatepe ve Kütahya Dumlupınar siperlerinde bozguna uğrattıktan sonra İzmir'de, (9-Eylül) denize dökülen düşman ordusunun sınırına daha yakın konumda olması "Türk" benliğini onurlandırır. Fakat ana baba ocağından binlerce kilometre iraklıkta bulun ması ise, yüreğinde sönmeyen köz. Durdukça harlanarak yakıp kavuruyor.

Okur yazar olmayan KırkAdem asker ocağı Ali mektebinde kısa sürede okuma yazma öğ renir. Düşündüğünü kağıda Türkçe yazabildiği için sevinçten topukları beline değmesinin yanısıra ağı kulaklarına varmakta. Her günü şen ve neşeli şekilde sona erer. Keyfine söyle necek söz bulunmaz. Akşam içtiması (toplanma) ve yemeğinden sonra Süvari bölüğünde görevli hemşeri Hasan ve Hüseyin ile geç vakte kadar memleket sohbeti yapar. Bu moral kaynağıyla verilen her görevi üstün başarıyla tamamlayan KırkAdem, arkadaşlarının arasın dan sivrilip komutanların gözüne girer ve destek bölüğünde araç bakım eri olarak görevlen dirilir. Zira askeri araç bakım-onarım bölüğünde envantere girmiş yeni yeni araçlar mevcut. Bu araçların içinde komutanlar için binek Jeepler var. Askerin mekanize olması, hizmette kullanılan binek hayvanları ile kağnıların peyderpey önemin kaybetmesin sağlar. "Tüfeğin icad olup mertliğin bozulması" hikayesi gibi.

KırkAdem bölüğün sabah içtimasından sonra direkt sorumlu olduğu askeri Jeep'in bulundu ğu hangara gider. Rüyasında bile görmediği Jeep'e imrenerek bakar. Baktıkça bir sevgili gi bi aşık olur. Elinde üstübü beziyle etrafında topaç gibi fıfır dönüp üzerine uçan sinek ve havadan zerre toz kondurmaz. İşini namusu bilen şanlı bir askerdir, O. KırkAdem'in, Bölük komutanı ve çavuşu hangarda işin başında olunca keyfi kaçır, morali bozulur. Komutanlarıyla bir arada olmayı pek istemez. Komutanlar araçların isminin "Oto mobil" olduğunu belirtip, bu şekilde hitap edilmesin talimatlar. Okuyup yazamayan ve ken dini dahi düzgün ifade edemeyen KırkAdem'e, komutanların emri vaki, metazori yaklaşımı olumsuz etki gösterir. "Tatlı dilin, yılanı deliğinden çıkaracağının" farkında bile değiller. Halbuki KırkAdem'in köyünde, şehrinde halk hep motorlu araçlara, "Domofil" ve katar ka tar yük taşıyan trenlere ise,

"Şimendifer" olarak söyler. Bu kelimeler, yabancı dilden Türk çe'mize bir kere girmiş ve halk yoklukta bu şekilde öğrenmiş. Beyni ve dili, bu kelimeye alıştığı için otomobil demeyi asla benimseyip kabullenemez. Kör olası dili, alışmış bir kere, "Domofil" demeye. "Domofil"e, otomobil denmesini, köyüne yeni adet getirilmesin çok yadırgayıp kabullenemez. Nerdeyse "günah" addedecek kadar içerler.

KırkAdem, binek araçlarına "Domofil" diye her söylediğinde şiddet görür. Bu şiddeti yapan larda çok sevdiği komutanı ve çavuşudur. Şiddet gördükçede işi inatlaşmaya kadar vardırır. Her seferinde özellikle, "Domofil" demeyi ısrarla sürdürür. Söyledikçede aynı işlem günlerce tekrarlanır. Askerlik biter, fakat "domofil" gündemden düşmez.

Nihayetinde KırkAdem dört yıl askerlik yapar. Hava değişimi ve izin kullanmaz. Sabrın en iyi ilaç olduğunu bilir.

Askerlik hizmetin tamamlayıp memleketine varınca aile büyükleri ve arkadaşları sorar.

- "Adem, askerlik nasıl geçti. Dört yıl ne yaptın? ve Ne gördün?. Rahatın nasıl dı?"

KırkAdem'in cevabı çok kısa ve net.

- "Yedim dayağı, demedim, "Otomobil." Ne yani eski köye yeni adet mi getireceğiz. Kırk yıllık "Kani", olur mu? "Yani".

Gene Domofil, hep, domofil.

Süleyman YILDIZ

YOLOLUR

YOL OLUR

Ormanlar Kralı Arslan, gece gerçekleştirilen av partisinde hanedanıyla birlikte bir bu fola avlar. Grubun lideri Kral Arslan, avlanan bufoladan payını öncelikle yedikten son ra yorgun düşer. Takribi bir ton büyüklükte olan bufolayı avlamak çok zor olsa gerek. Bir de avlanan bufolayı sindire sindire yemek ve daha büyük pay kappabilmek için aslanlar, bir hayli uğraş veriyor. Avın sonunda karınlar tıka basa doluyor amma, yorgun düşmekte cabası. Bu yorgunluğa yakıcı sabah güneşi de eklenince Kral Arslan çınar a ğacının gölgesine çekilip şekerleme yapmaya başlar.

Sabahın temiz havasında bufola etinin kan kokusun alan diğer hayvanlar karadan ve ha vadan avın olduğu yere üşüşür. Daha yavru ve dişi aslanlar bufolanın kemiğinde kalan et parçalarını sıyırmaya çalışırken bir tilki çevrede tur atar. Bir gözüyle de. Arslanlar dan fırsat bulup bir parça et kırıntısı kapmanın zamanın gözlemlenmekte.

Tıka basa yediği eti sindirmeye çalışan Kral Arslan, tam uykuya dalacağı sırada ayakla rının ucundan yavaşça bir tilkinin geçmek üzere olduğunu görür. Pek aldırış etmez. Fa kat et peşinde olan tilki birkaç dakika sonra aynı yerden tekrar geçimce uyuyan arslan rahatsız olur. Yattığı yerden kükreyerek tilkiye;

"-Yeğen, böyle salına salına nereye gidiyorsun? Görmüyor musun? Gölgede kralınız uyumakla meşgul. Benim gölgeliğimi neden çiğniyorsun?" diye çıkışır.

Arslanın kükremesinden irkilen, gücünün kudretinin bilincinde olan tilki naif bir sesle;

"-Kralım, sizi rahatsız edecek bir mahlukat var mı? diye çevreyi kontrol ediyordum, Bu nedenle geçtim" diye cevap verir.

Kral Arslan sert bir sesle; "-Yegen bir daha buradan geçme. Bak! sonra külahları değişiriz" diye ikaz eder.

Yavrularını besleyebilmek için av partisinden daha bir parça et, kemik aşırı olmayan til ki, aradan beş, on dakika geçmeden aynı yerden tekrar geçer. Kral Arslan yattığı yer den pençesini tilkiye hafiften salllar. Canı biraz acıyan tilki;

"Kralım ne olacak, sen mışıl mışıl uyurken şöyle bir sefer geçmekten, Kim Ne diye cek ki? Ağacın gölgesi çok büyük."

Kral Arslan daha gür bir sesle;

"-Yeğenim, doğru söylüyorsun, Bana kimse zarar veremez. Fakat sen geçince, yol o lur, sonra otobana çevirirler. Bu yol'da karizmayı çizer. Bunu böyle bilesin. Son ihtarım, bir daha buradan geçmeyeceksin."

Gün güne sevdalı olsa da, ömür üç nefes kadardır. Nefes(zaman), Allah-ü Tea'la'nın katından. Birincisi, bahşedilen nefesi aldın, bitti. Geçen zamanda kaldığı için artık bir daha o nefesi alma şansın bulunmuyor. İkincisi, an itibariyle nefes alıyorsun. En değer li zaman olsa gerek. Çok iyi değerlendirilmeli. Üçüncüsü, alacağın nefes. Belki alacak sın, belki de alamayacaksın, kesinlik söz konusu değil. Yaratan'dan gayri her şey sonlu olduğu için bir yerde durur. Başak daneye, dane imameye çıkar. Yollar nereye çıkar?

Kral Arslan, kurnaz Tilki'nin gölgeliğinden bir seferlik geçişinin gelecekte Otoban olacağını idrak ederken, Ya Bizler, üçüncü nefesin sonunu görüyor muyuz?

Mayıs-2020

Süleyman YILDIZ

KIRKADEMİN MEKTUBU

KIRK ADEM ASKER MEKTUBU

KırkAdem'in köyünde mektep olmadığı için Türkçe öğrenme imkanı olmaz. Düşündüğü nü Türkçe yazamaz ve yazılı olanı okuyamaz. Asker ocağına varınca doğup büyüdüğü köyü ile anası, babası ve komşuları burnunda türül türül tüter. Özlem yüreğini dağladık ça dağlar. KırkAdem bu özlemi gidermek için duygularını kağıda dökmeyi çok istese de, bilgisi buna imkan vermez. Türkçe konuştuğu halde yazıyı okuyamayan ve konuştuğu nu yazamayan asker arkadaşları gibi mektubu ücretin vererek bilenlere yazdırır ve köyünden mektubu geldikçe ücretle okutur.

Böylece, Türkçe okuyup yazabilen asker arkadaşına, duygularını anlatan mektubu yazdı rıp ailesine gönderir. Tüm duygularını utancından ifade edemez. Gelen mektuplarını da aynı kişiye ücretle okutur. Köyünden gelen mektubu asker okuyunca KırkAdem gözü yaşlı hüzünle dinlese de morali zühre yıldızına yükselir.

KırkAdemin mektubu yazdırması ayrı bir sorun ve ailesinden gelen mektupları da okut ması başka sorun. Koynunda sakladığı mektubu okuyamamak ise çok büyük bir acı. Cahilliğin gözü kör olsun. Asker harçlığın mektup yazan kişilere vermesi yüreğine sap lanan kör kurşun. Bu iş oldukça zoruna gider ve biran evvel askeri birliğinde açılan "Ali mektebine" kaydını yaptırır.

KırkAdem asker arkadaşlarıyla bir cumartesi günü çarşı iznine çıkar. Kışlanın dışına a dim atınca üzerinden büyük bir yük kalkar. Kuş gibi hafifler. Arkadaşlarıyla çarşıda ge zip hoşça vakit geçirir. Çocuklar kadar şen ve özgürdür. KırkAdem cadde üzerinde bir büfe önünde gazeteleri görüp meraklanır. Daha gazete okuyacak seviyede olmasa da en azından güzel Türkçemizin yirmi dokuz harfini tanımaktadır. Şevkle gazetenin fiyatı nı sorar. Büfe sahibi;

"- Askerim, baktığın gazete 10 krş" diye cevap verir.

KırkAdem, asker arkadaşına bir sayfalık mektubu 25 krş. yazdırıp 15 krş. okuttuğu için çok şaşırır. Baktığı gazetenin tüm sahifelerinin elle yazılıp satıldığını sanarak;

"- Amca ben bir sayfa asker mektubun 25 krş.a yazdırıyorum. Sen, sayfalarca yazılı ve ayrıca üzerinde fotoğrafı olan bu gazeteyi 10 krş satıyorsun."

"-Emeğine yazık. Birileri kul hakkı yiyor. Allah taksiratını affetsin."

EYLÜL- 2019

Süleyman YILDIZ

KULDARALMAYICA

KUL DARALMAYINCA..

Rahman-ı Rahim dostu Hızır Aleyhisselam'ın, Nebi'mi? yok sa, Evliyatullah bir zat'mı? ol duğu tam olarak bilinmemekte. Bu konuda farklı görüşler var. Ancak gönüllerde yerini alan Hızır Aleyhisselam'ın, Allah'ın dostu olduğu kesin. Bunda tereddüt bulunmamakta. Allah-ü TeAla, şevkatli ve merhametli olduğu için mütedeyyin kulunu asla darda, sıkıntıda koymaz. Yardım isteyen her kuluna, hazır ve nazır bekleyen yetmiş bin melek ile gönül gözü açık E ren, Evliya, Kutup mertebesine erişmiş Mürşid-i Kamil kulları marifetiyle anında yardım e der. Bu bağlamda, "Kul daralmayınca, Hızır yetişmez" sözü kalben tasdik edilip dille de te rennüm edilir. Bu söz, Allah'a kalbi yakarışın sonucu gerçekleşmenin özetidir.

Rızkını helalinden temin etmek, yokluk ve yoksulluk belasından kurtulmak isteyen Anadolu 'nun yağız yiğitleri, anadili Türkçe'yi bile doğru telaffuz edemezken Kapıkule'den ötede Av rupa ülkelerinde iş, aş aramak için yollara düşer. Muhanete muhtaç olmamak ve hem ailesi hem de çocuklarının geleceğini daha rahat, refah içerisinde geçirmesini temin etmek amacıyla her türlü zorluğu yenmeye azmedip akın akın yabancı memlekete giderler.

Toros Dağlarının yaylaklarında yaz, kış keçi sürülerinin ardında konar-göçer yaşam sürdürü ren Çoban Osman'da, iş aş için dil bilmeden, yol bilmeden, Rab'bine sığınarak İstanbul-Sir keci Garından Paris'e gidecek trene biner. Tren gece, gündüz gider ve değişik ülkeleri geçer. Fakat yol bir türlü bitip Fransa'nın Paris şehrine ulaşamaz. Yağız delikanlı Çoban Osman' ın yüreğinde hafiften bir sıkıntı başlar. Seyehat süresince alıştığı trendeki güvenli ve günler den beri sürdürülen sakin ortamın sonlanacak ve akıbeti belirsiz yeni bir mücadeleye başlanı lacak olması keyfini kaçıır. Hemşehrisi ve arkadaşı Salim, tren garında beklemezse, hali nice olacak. Trenden iner inmez, ilk göreceği kişinin Salim olması lazım. Elin gavur memleketinde boynu bükük, şaşkın olmaması gerek. Bu tür derin düşüncelere gark olunca ve kör şeytanda vesveseyi verdikçe bunaldıkça bunalır. Nerdeyse kendinden geçip aklını kaybedecek duruma gelir. Bir yandan da; "Ademi insanın, nimet verilince şükretmeyip şer, belayla karşılaşınca Rab'bine yalvarıp yakarmayı alışkanlık yaptığı gibi" Salim'de yakarışlarını sürdürür. Bu dü şünceler içinde yoğrulurken Tren Paris'e gecenin kör vakti olan saat bir'de ulaşır.

Çoban Osman, çantasın sırtlayıp ağır ağır trenden iner. Bilmediği bir memlekette derin düşünce içinde ayak basar. Fakat peronda Salim karşılamaz. Sağına, soluna bakınır, göremez. Tereddütlü durumu zirve yapıp şaşkınlığı artar. Belirsizlik dolu bu düşünceler yüre ğinin yağını erittikçe eritir. Aksilik bu ya, hafiften de yağmur yağmakta. İşe nereden başlaya çağını, hemşehrisi Salim'e nasıl ulaşacağını bilemeyecek kadar afallar.

Paris tren Garı peronunda bu güne kadar görmediği siyah tenli, uzun boylu izbandot gibi gençler önünden bir o yana, bir bu yana geçmekte. Aklı şaşar, tüm düşünme melekelerini yi tirmekle birlikte can güvenliğinin bile tehlikeye düşeceğini sanıp paniklemeye başlar. Yolcu bekleme salonuna geçerek, burada bekleyen dilini, ırkını bilmediği diğer yolcuların arasında güvenliğinin daha emniyetli hale getirir.

Bekleme salonunda bir saate yakın oturan Çoban Osman, sabah'ın olmamasından sıkılınca Salim'in verdiği ev telefonundan aramayı düşünür. Fakat ankesörlü telefonu çalıştıracak je tonu yoktur. Peron başında bulunan büfeden Türk Lirası ile jeton satın almak istese de, der dini anlatamaz. İşaret diliyle de anlaşılamaz. Satıcı da meramını anlayıp yardımcı olmaz. Böy lece bir jeton alamadığı için naçar hale düşer.

Çoban Osman, çaresizlik içinde ankesörlü telefonun bulunduğu kabine girer. Allah'tan baş ka kimsenin görmediğine kani olunca cebindeki bir TL.yi telefonun jeton atma yerine yerleş tirir. Para hiç bir yere takılmadan, tıngır, mıngır iade holüne düşer. Ankesörlünün bozuk olduğunu sanan Osman, sessizce diğer kabine geçer. Bu kabinde de jeton bölümüne TL. yi yerleştirir. Bir müddet sonra, para iade holüne TL.si düşünce parasını almak için elini hole uzatacağı anda ankesörlü telefondan bir kez daha para düşme sesi duyar. Para iade holünden iki para alır. Birisi kendi parası TL ve diğeri bir Fransız Frangı'dır. O kadar çok sevinir ki, bir güne yakın çektiği tüm sıkıntılar, yürekte biriken darlık son bulup ferahlar.

"Kul daralmayınca, Hızır yetişmezmiş" sözünü yaşayarak doğrular. Bu darlığın, geçen ömrü yaşamında, Allah'ın sevgili bir kuluna yaptığı iyiliğin karşılığı sayesinde Rab'binin kerem ve inayetiyle geçmesine yorumlar. Bu bağlamda karşılaştığı kişilere karşılık beklemeden imkanı ölçüsünde iyilik yapmaya de vam eder. Zira iyiliği kabul ve makbul eden Allah-ü Teala'nın, inanan her kulunu elbet bir gün sevindireceğine dair inancı sarsılmadan devam eder.

Yeter ki, "Her geceyi Kadir, her nefesi Ahir ve her kişiyi Hızır bilerek" takva içinde ya şayalım.

Süleyman YILDIZ

SARIVELİLER'DE KARAMAN OĞULLARI İMAR FAALİYETLERİ

KARAMANOĞULLARININ ERMENEK / SARIVELİLER'DE İMAR FAALİYETLERİ

Karamanoğulları, Anadolu coğrafyası tarihinde 1256 yılından itibaren Beylik (Devlet) olarak yerini alır. Karamaniler Beyliği Beyi, küçük ölçekli nüfusa sahip şehir ve kasabaları her yönüyle imar ederek, Anadolu Selçuklu Devleti'nin merkezi Konya ve diğer büyük şehirleri Kayseri, Sivas benzeri aynı olanaklara sahip önemli bir merkez olması için çalışır. Ermenek, hükümler bölge dahilî Niğde, Aksaray, Konya Ereğli ve Mut.. gibi şehirlerden farklı değerlendirilir. Zira Ermenek, hem stratejik merkez üssü hem de ilk başkent olduğu için, bölgede halkın ihtiyaçlarına cevap vermek, ayrıca imar etmek amacıyla dini, ilmi, sosyal ve kültürel içerikli sadakayı cariye türü sanat eserleri fazlasıyla inşa ettirilir. Allah cümle hayır, hasenat sahiplerinden razı olsun. Ermenek'te Osmanlı dönemi sanat eseri yok denecek kadar azdır.

Karamanoğulları Beyliğinin ilk merkezi ve Başkenti Ermenek'te Hoca Ferruh tarafından 1300 y.da Akça Mescid yaptırılır. Bu mescid, Ermenek'te Müslümanların yaptırdığı ilk dini eser olarak bilinir. Hanedanda görevli Emir Rüstem Paşa, Meydan mahallesinde Meydan Camii ve Ermenek Saras kerî Emre v. Şah, Bednam (Tepebaşı/Halimiye) köyünde "Emre Bey v. Şah Camii" yaptırır.

Karamanoğulları Beyliği'nin hanedan üyelerince Ermenek harici şehirlere halkın ihtiyacı için sosyal, ilmi ve dini amaca uygun muhtelif hayır eserleri yaptırtmasının yanı sıra Ermenek merkezli yaptırılan ilk hayriye sanat eseri, Şemseddin Mehmet Bey oğlu, Beyler Beyi Bedreddin Mahmut Bey (1301-1311 y.lı) devrinde Ermenek Gülpazar mahallesinde Ulu Camii inşa edilmiştir. Mahmut Bey, bu Camii için muhtelif vakıf eseri bırakmış. Nitekim şehrin çarşısında bulunan dükkanlar, özel mülkiyeti ken sahiplerince mülkiyeti cami için vakfedilir.

Beyliğin Hanedan üyelerince daha sonra Ermenek'te, "Halil Bey Evlad-ı Karaman Sipas" Camisi yaptırılmış. Sipas/Çınarlısu mahallesinde bulunan Sipas Caminin bakım, onarım ve din görevlilerin giderleri için Ermenek'te muhtelif vakıfların iradı bırakılmış. Halil Bey, aynı zamanda Görmel (A la) Köprüsünün de banisidir. Bu köprünün bakım ve tamiri için Başdere köyünden dört şahıs görevlendirilmiş ve bu kişiler, köprüye hizmetleri karşılığı için bazı vergilerden muaf tutulmuştur.

Osmanlı Seyyah Evliya Çelebi; "Ermenek'teki en eski Türk-İslam eserlerinin Karamanoğulları'na ait olduğu ve Ermenek'te, 4-Camii, 12-Mescid, 3-Medrese, 6-Mektebi sıbyan, 1-Mevlevihane, 2-Hamam ve 3-Han bulunduğunu" belirtir. Ermenek ve çevresinde konar, göçerlikten yerleşik düzene geçen Müslüman Türkmen'ler de, günlük ihtiyaçlarına teşkil ettikleri vakfiye sayesinde çözüm bulur.

Hanedan'dan Ermenek Beyi ve bir dönemde Karamanoğulları Beyler Beyi (Emir) olan Kerimeddin Karaman Bey torunu, Bedreddin Mahmut Bey oğlu Hacı Burhaneddin Musa Bey, Emir olduğu sürede ve ya Ermenek Bey'i iken vaktinin büyük bölümünü Ermenek ve Mut'ta geçirmiş ve Beyliği buralardan yönetmiştir. Bu dönemde, Ermenek merkezde (1339/ 1340 y.da) Tol (Emir Musa) Medresesi ve kırsal yerleşim Lamos /Lemos Köyünde "Emir Musa Paşa Beğ Camii ve Lamos Paşa Zaviyesi" yaptırmıştır. Tol Medrese, Karamaniler'in yaptırdığı ilk, büyük eserdir. Lamos Musa Paşa Beğ Camii de, hanedan üyesinin Ermenek kırsal yerleşiminde (köyde) yaptırdığı ilk dini eserdir. 1340-1344 yılları arasında inşa edilen cami ve Paşa Zaviyesi, gerek yöresel konumu ve gerekse banisi Emir Burhaneddin Musa Bey'in, mütebedeyin kişiliği, bölgede İslamiyet'in benimsenip gelişmesi için yaptığı hizmet açısından büyük önem arz etmektedir. Bu camii, vakti devrinin Selahattin Camisi hüviyetindedir.

Emir Burhaneddin Musa Bey, hem Tol Medrese ve hem de "Lamos Emir Musa Paşa Beğ Camii" için yüksek gelirli vakfiye bırakır. "Tol Medresenin Vakfiyeleri", Osmanlı Padişahı II. Beyazıt (Fatih'in oğlu) döneminde Karaman (Sancak) Eyaleti için ilk kez 1500 yılında yaptırılan Tahrir Defterinde (1 No.lu) yer alır. Tol Medresenin Mut, Gülnar gibi şehirlerde mevcut vakfiye gelirleri bir yana, Ermenek Merkez ve kırsal alanında önemli miktarda geliri olan vakfiyeleri de bulunur. Bu vakfiyeler, Tol Medresenin inşasından beş yıl sonra (1344 y.da) Ermenek Kadısı Safiyyüddin oğlu Mevlana Gıyase'ddin'ce düzenlenir. Vakıf Gelirleri, Medresenin bakım, onarım giderleriyle birlikte ayrıca müderris, müd, imam, mütevellî ve eğitilen talebelerin giderleri için harcanır.

Bu bağlamda, Osmanlı Devleti Tahrir Defterlerine göre, Tol Medreseye ait Ermenek merkezde ve Akmanastır, Çavuş, Cenne, Gargara, Görmel, Sarumazı, Adiller, Başdere, Fariske, Lemos, Sariveli ler, Uğurlu köy yerleşimlerinde bağ, bahçe, zemin arazi türü taşınmaz vakfiyeleri bulunur. Bu vakıf arazilerin bulunduğu mevkiiler genelde, "Beğ (Bey) Yeri, Melik Yeri, Paşa Bağı" gibi hanedan üyelerini betimleyen belirgin isimlerle tanımlanır. Fariske, Adiller, Başdere gibi bazı köylerin tüm gelirinin yarısı (kalan Tımara) vakfa aktarılır. Hatta, konar göçer olarak yaşamlarını sürdüren Mu kadem, Hacı Alaeddin, İkişce ve Mumcıyan cemaatlerinden alınan vergiler de vakfa irat kaydedilir.

Tarihçi Dr. Bilal Gök, "Tahrir Defterlerinde; Lamos Musa Paşa Beğ Camii, Ermenek Tol Medresesi'nin banisi olan Karamanoğlu Mahmut Bey'in oğlu Burhaneddin Musa Bey tarafından yaptırıldığına dair, < Vakf-ı Lamos inşa-i Musa Beğ minal-i Karaman ve Vakf-ı Camii der- karye-i Lamos bina-i Paşa Musa Beğ an-ümera-i Karaman" ibaresinin

kayıtlı olduğun bildirmektedir. Lamos Musa Paşa Beğ Camii'nin de Lamos Köyü ile Uğurlu, Daran ve Fariske Köylerinde vakfedilmiş bağ, bahçe ve ekenek arazileri bulunur. Esasında Lemos'un ekilebilir tüm taşınmazları, bilindiği kadarıyla üç vakıf (Tol Medrese, Lamos Camii ve Karaman merkezli Hacı Ala'eddin Medresesi ve Camii) ile dört Zaviye'nin (Paşa, Şeyh Kasım, Şeyh Ali ve Hacı İsmail) vakfiyesi olduğu görül mektedir. Karaman'da eğleşen Hacı Ala'eddin cemaatından Safer Beğ b. Ömer b. Hacı Ala'ed din'in, Lamos köyünde vakfettiği taşınmazlar içinde en bilineni, HacıAla'eddin Yeri / Hacılar ardı (Hacalardı) boğazıdır.

Lamos Musa Paşa Beğ Camii, Karamanoğulları Beyliği hanedan üyelerinin Ermenek kırsal yerleşimi minde (köyde) yaptırdığı ilk dini eser olmasının yanı sıra, günümüzün Sarıveliler İlçesi sınırları içerisinde inşa edilen hem Karamaniler'in ilk eseri hem de bölgede yaptırılan ilk cami olması özelliği taşır. (Esasında sonradan İlçe merkezi (1989) olan Sarıveliler ve köylerinde Osmanlı dönemi mine ait sadakayı cariyeye kabilinden eser bulunmamaktadır.) Lamos Camii inşa edildiği tarihte ge nelde konar- göçer vaziyette olan Müslüman Türkmenlerin sosyal ve dini ihtiyaçlarını karşılıyor.

Antik dönemin Çukurbağ Köristanı (Gayisitrus), Fariske Köristanı (Balbasos) ve Uğurlu Köristanı (Zenonopolis) yerleşkelerini dikkate alınmazsa Lamos, Sarıveliler ilçesinin tarihi süreci Türkmen ler'den de öncesi yüz yılların derinliğine kadar uzanan tek köyüdür. Sarıveliler İlçesi idari organı zasyonunda yer alan diğer tüm köyler, Türkmenler tarafından sonradan kurulduğu için tarihi ezeliyle ilgili geçmişi bulunmaz. Bu bağlamda; mütedeyyin Müslümanlarca köylerimizde Sadakayı Cariye olarak yaptırılan cami ve mescitlerden vakfiyesi olanlar:

1-BAŞDERE KÖYÜ ULU CAMİİ: Caminin banisi ve inşa yılı bilinmemektedir. İkizceli ve Kızılalili ce maati ve Sarıveliler yöreleri aşiret obalarının yöreye önce konar- göçer, sonra daimi yerleşmeleri sonucu ihtiyaca binaen Ulu Cami yaptırılır. Başdere Ulu Camii hakkında, 1500, 1518 ve 1522, 1555 yılı Osmanlı Tahrir Defterlerinde bilgi bulunmuyor. Ancak, 1584 yılı Tahrir Defterinde de; "Hızır v. Ali ve Hacı Hızır tarafından camiye vakfedilen 1000 akçelik vakfiye gelire sahip oldu ğu, ayrıca Cami imamının mülkiyetinde on adet ceviz ağacı bulunduğu" belirtilmektedir. Bu meblağda camide görevli imama tahsisli olduğu sanılmaktadır.

2-ÇUKURBAĞ CAMİİ: 1500 -1555 yılları arasına ait dört Tahrir Defterinde Camiyle ilgili bilgi bu lunmadığı halde, 1584 yılı Tahrir Defterinde Caminin; Melek Hatun'un, her Cuma gecesinde kendi ruhu için Yasin-İ Şerif okunması amacıyla vakfettiği yıllık 200 akçelik geliri olduğu, ayrıca vakfiye olan bir kıta bağın gelirinin de cami imamının tasarrufunda bulunduğu belirtilmektedir. Çukurbağ'da ayrıca Şeyh Halil b. Şeyh İsmail Zaviyesi' de vardır. Banisi Şeyh İsmail. Bir dönüm tarla ve Yer köprü'deki bağ vakfiyeleridir.

3-LEMOS EMİR MUSA PAŞA BEĞ CAMİİ: Caminin; Daran'da on kıta (dönüm) tarla geliri, Uğurlu'da Hatip yeri, Köristanda tarla, Lemos Köyünde, Asmalu bağ, Faki bağı, bahçesi, Halil Beğ bağı, Kapılı bağ, Müslüh bahçesi, Bağçe-i Cellah, Ömer yeri, Boyalıca tarla, Medrese ve Tekke yeri vakfiyeleridir.

4-BAŞDERE DERZİLER MESCİDİ: Başdere Köyünde bulunan Mescidin banisi ve yapım yılı belli değildir. Sadece 1584 yılı Tahrir Defterine göre; İmam tasarrufunda vakfiyesi vardır.

5-FİT/FET KÖYÜ YUSUF MESCİDİ: Mescid, Yusuf isimli bir soydaş tarafından sadakayı cariyeye ola rak yaptırılmıştır. 1584 yılı Tahrir Defterine göre; yıllık bin akçelik vakfiyesi olup imam tarafın dan sarf olunur.

6-GÜNDER ŞEYH PAŞA MESCİDİ: Mescid; Şeyh Şuca oğlu Şeyh Paşa tarafından 1449 yılında sadakayı cariyeye olarak inşa edilmiştir. Mescidin bitişiğinde ayrıca Şeyh Paşa zaviyesi bulunur. Günderde beş dönüm vakfiyesi olup geliri, mescid ve zaviye için sarf olunmaktadır.

7-HACILARARDI: Günümüzün Fariske, Uğurlu, Lemos ve Günder Köyleri sınırları içinde akan Fariske Çayı boyunca uzanan vadi boğazın ekenek bağ, bahçe ve tarlaları Yiva boyundan HacıAla'eddin cemaatının mülkiyetindedir. Bilahare merkezi Karaman'da olan cemaat önderlerinden Safer Beğ b. Ömer b. HacıAla'eddin bu boğazı; Karaman HacıAla'eddin Medresesi ve Camii adı na vakfeyley. Vak feyleyen cemaatin adından dolayı, "HacıAla'eddin Yeri" olarak söylenen bu yerin adı zaman içinde, "Hacılar ardı" veya "Hacalardı" şekline dönüşerek günümüze ulaşır.

8-LEMOS KÖYÜ ZAVİYELERİ: Lemos'ta; Emir Musa Paşa Camii yerleşkesi içinde bulunan "Paşa Zaviyesi"nden başka şahısların sorumluluğunda; Şeyh Ali Bey, Hacı İsmail ve Şeyh Kasım Zaviyeleri bulunur. Bu zaviyelerin de Lemos Köyünde, bağ, bahçe ve tarla türü vakfiyeleri var.

Sarıveliler, Fariske, Uğurlu, Daran, Adiller, Mençek, Civler, Mulumu köylerinin cami ve mescitleri ri ne ait vakfiye bulunmamaktadır. Bu nedenle bu köylerin cami ve mescitleri Tahrir Defterinde yer almıyor. Ancak, bu köylerin cami ve mescitlerinde görevli imam, müezzin ve vergiden muaf görev lilere (Danışmend ve muhassıl.. gibi) ait bilgiler 1555 tarihinden sonra Tahrir Defterinde yer alma ya başlamıştır.

Ömrü yaşamlarında gerçekleştirdiği hayır hasenatlardan başka yaşarken yaptırdıkları Sadakayı Cariye türü hayır eserlerini vakfiyeleriyle yaşatmak suretiyle bunlardan istifade eden mütedeyyin Müslümanlar'ın ihlaslı dualarına nail olabilmek ve bu dualar sayesinde Amel Defterini sırat-ı Müs takime kadar açık tutabilmek amacıyla dünya malını Allah rızası için vakfeyleyen tüm soydaşları mızın ruhu şad olsun.

SADAKAY-ICARİYE

SADAKAY-I CARİYE

Peygamber efendimiz Hazreti Muhammed (s.a.v.), “İnsanoğlu ölünce bu dünyaya ait Amel Defteri kapanır. Allah-ü Teala, müminin Cennetlik ve Cehennemlik durumunu, hesap günün de ameline göre belirler. Ancak bu dünyada; kamunun (insanlığın) yararlandığı Sadakay-ı Cariye (hayrat) türü eser bırakan ya da Kendisine dua edecek hayırlı bir Evladı olan ve ya İn sanlık için hayırlı İlim irşad eden Alim kişilerin Amel Defteri kapanmaz. Bunlardan istifade edenlerin duaları var oldukça, bu kişilerin Amel defterine sıratı müstakime (hesap günü) ka dar sevap yazılmaya devam edilir. Kişi, Hak’kın rahmetine kavuşsa dahi dünya var oldukça ve bıraktığı eserlerden insanlık istifade edip dua ettikçe hayırla anılması sağlanır.

Rahman-ı rahmetli anıldıkça, erezyonun taş ile toprağı, sert rüzğarın da yalçın kayaları, dam layan suyun mermeri aşındırdığı gibi hayır sahibi kişiler hayırla anılıp yad edildikçe sevabı çoğalır, günahları aşınarak azalır. Sağlığımızın zekatı oruç, Cennetin kapısı anaların ayağı altında ve babalarımızın kalbi dili ucunda olduğunun bilinciyle Sadakay-ı Cariye türü eser bırakmanın da çok hayırlı ve halisa ne bir ibadet niteliğinde olduğunu unutmamalıyız. İmkani olan müminlerin, öldükten (emanet ruhunu sahibine verdikten) sonra da sıratı müs takime kadar Amel Defterlerine sevap yazdıracaklarına kalben inanıyorum. Hayır hasenat sahiplerinin ruhu şad olsun.

Süleyman YILDIZ

KIRK ADEMİN SEMİZOTU SEVMESİ

KIRK ADEMİN SEMİZOTU SEVMESİ

Allah-ü Teala, güzel rızıklarla bezediği yeryüzünü durulacak yer ve yedi kat man gökyüzü ile ikisi arasındaki boşluğu kullarının en hayırlı şekilde değerlendirmesi için yaratmış. Akli melekesini kullanan insan, bu nimetlere erişmeyi başarıyor. Bu nimetlerden birisi de bahçede, bostanda doğal olarak kendince toprakta yetişen Semizotu (Töymeken) sebzesidir. Esasen semizotu organik bir bitki. Diğer yeşil yapraklı sebzelere göre kalp için yararlı olan "Omega 3 yağ asidi" içeriyor. Doymamış yağ asidi içermesinden dolayı da, kalp damar sağlığını koruduğu tıp müellifleri ve diyetisyenlerce bildirilir.

Kırk Adem'in köyünde Semizotu, "Töymeken" olarak ifade edilir. Biraz ekşimsi olduğu için bu ismi aldığı sanılır. Köy kültüründe semizotu diye bir sebze bilinmez. Varsa, yoksa Töymeken. Yokluğun ve yoksulluğun iliklerde hissedildiği de virlerde Töymeken, diğer doğal sebzeler gibi mutfağın baş tacı olur. Fakirin karınını doyurur. Yemeği, böreği ve salatası her öğün sofraları süsler. Kırk Adem'de, töymekenle yapılan her yemekte çok seçici davranır. İsteyerek ve damağını çat latarak yediği olmaz. Aç kalmamak ve öğün savmak için mecburen tüketip şükreder.

Kırk Adem askerlik görevini yapmak için köyünden ayrılır. Şehirde asker ocağına teslim olmadan önce asker arkadaşıyla akşam yemeği için bir lokantaya gider. Garson yemek listesini sayınca önce fiyatını sorarlar. Askerin parasal ekono-misi bellidir. Garson en ucuz yemeğin Semizotu olduğunu söyler. Kırk Adem'de hem ucuz olsun hem de köyde yediklerinden farklı olsun düşüncesiyle semiz otu yemeği siparişi verir.

Garson ekmek ve çatal kaşık servisi yaptıktan sonra bir tabakta hafif salçalı semizotu yemeğin porselen tabakta Kırk Adem'in önüne bırakır. Yemeği gören Kırk Adem çok şaşırır. Köyünün töymekeni şehirde Semizotu olmuş.

Kırk Adem, yemeğe kaşık batırmadan garsona;

"-Hemşerim, kırk yıllık kani, olur mu? Yani". Köyümüzün töymeken sebzesini Semizotu olarak servis ediyorsun. Her nesnenin aslını gizlememek, doğal haliyle sunum yapılmalı. Sen bana bulgur pilavı ve yanında da soğanın cücüğünden getir. Ağız tadıyla karnımızı doyuralım."

Garson, "-Asker abi, yemeği mi beğenmedin? Niye yemiyor sun?"

Kırk Adem "-Şefim, kursağımız töymeken dolu. Adının değiştiğini bilseydim, ön celikle bildiğim ve tat aldığım yemeği isterdim. Nimeti beğenmemek olmaz."

Kırk Adem'in asker arkadaşı salçalı Semizotu yemeğine ekmeği bandıra bandıra yer ve Rab'bine, verdiği nimetler için şükreder.

Süleyman YILDIZ

LEMOS'UNEN'LERİ-LUVİLER

LEMOS'UNEN'LERİ-LUVİLER

* Luviler, M.Ö. 3000 yılından M.Ö. 1000 yılına kadar Anadolu'da merkezi bü yük bir devlet kurmadan küçük krallıklar halinde varlığını sürdürür. Ancak Luvi lerin kültürel hakimiyeti bölgede Helenistik (M.Ö.330) döneme, hatta Romalılar (M. Ö.129 yılı) devrine kadar yaşamsal olarak devam eder.

* Hititler, Taşeli (Dağlık Kilikya) Bölgesi ve odağı Ermenek, Sarıveliler yöresine hiyeroglif yazısının icadından sonra M.Ö. 2500'li yıllarda hükümlan olunca Gök dere'nin kolu Fariske Çayı vadisi, "Turhuntasal Hulaia Nehri Ülkesi" olarak isimlendirilir.

* Antik çağda M.Ö. 2500. yıllarda Luviler, Sarıveliler yöresinde Fariske (Pha rax) köristanı (Balbasos), Uğurlu köristanı (Rusubmlada), Çukurbağ köristanı (Ga yisitrus) ve Lamos'u iskan eder ve bu yerlere Luvice dilinde isim verir.

* Taşeli Ermenek (Marassa) bölgesinin bilinebilen en eski kavmi Luvilerdir.

* Antikçağ tarihi araştırma yazarı Dr. Esra Topal (1);

- "Kilikia (Taşeli) yerli halkının kimliğinin Luvilerden geldiğini ve Luviler, Hitit hi yeroglif yazısını icat ettiği için bu yazı Anadolu'da yaygınlık kazandığını" belirtir.

*Troia (Truva) antik kenti eski kazı başkanı Carl BLEGEN ve dilbilimci J. B. HA LEY birlikte yayımladıkları kitapta;

- "Önasya'da (Anadolu) yerleşik Luvi halkının MÖ. 3000 nci yılda Yunanistan ve Girit'e geçtikleri ve Luwi dilini burada yaydıklarını" açıklar.

* Luvi'ler tarihi ve dili üzerine araştırma yapan Sefa Taşkan (2);

"-Türk, ABD, Alman, İngiliz bilim insanları gibi birçok bilginin ve Hititoloji dil bi limcisinin yaptığı çalışmalarda Luvi dilinin, en eski Hint Avrupa dili olduğu konu sunda bu gün bilim dünyasının fikir birliğinde bulunduğu,

- M.Ö. 2. Bin yılından öncesi yıllarda Anadolu genelinde Luvi dili konuşan ka vimlerin yaşadığı ve en yaygın konuşulan dilin Luvice olduğu,

- Ancak, Luviler, büyük bir imparatorluk kuramamalarına rağmen dilleri itiba riyle Anadolu'nun en köklü ve etkin kavmi haline geldiği,

- Luviler'in bu etkinliği halkımızca halen yaşatılan yer ve şehir isimlerinde de görüldüğü,

- Nitekim, Luvi kavminin yaşadığı ve diliyle etkin olduğu Taşeli bölgesinin Ermenek, Sarıveliler yöresinde, Maras/Marassa (Ermenek), Lamos/Lamas/ Lemos (E sentepe), Davdas (Üzümlü), Balbasos (Fariske Köristanı), Rusubmlada (Uğurlu Köristanı), Lauzados (Lafza), Balkason (Balgusan), Kalykadnos (Göksu Nehri),. Gi bi kelimeler Luvice olup bazıları günümüze kadar varlığını sürdürür.

* Luwi kültürünün etkin olduğu Anadolu'nun diğer bölgelerden, Laranda (Ka raman, Siristat (Bozkır), Adrasus (Balabolu/ Mersin, Kelenderis (Aydıncık), Seli nos (Gazipaşa), Pandermas (Bandırma), Pitane (Çandarlı), Cunda (Ayvalık), Tene dos (Bozcaada), Apan (Çeşme), Silandos (Selendi), Sarbanda (Serban/ Afyon), Millewanda (Miletos), Parsada (Parsa), Pindassos (Geyikli Dağı), İmbros (İmroz), Limnos (Limni) Adası, Moundros (Mondros), Romeos (Romalı).. gibi kelimelerin Luvice dilinden günümüze kadar değişik lehçeyle dillendirilen kelimelerden bazıları olduğunu" belirtir.

* Prof. Dr. Salim Cöhce (3) Hocamız; "Ermenek'in bilinen ilk ahalisinin M.Ö. 3000 yıllarında bölgeyi iskan eden Luviler olduğunu ancak, teşekkülü ve iskanı açısından ele alındığında halihazırda yapılan çalışmalar Ermenek'in Helenistik devirden Roma devrine geçiş döneminde yeniden iskan edilen şehirler arasında yer aldığını" açıklar.(4)

* Luviler, Hititler gibi Anadolu'da güçlü bir krallık kuramamalarına, hep küçük krallıklar halinde yönetilmelerine rağmen devrinin bilim, sanat, dil ve felsefesinin de çok ileri düzeye erişmiş.

* Hatta, Grek (Yunan) felsefesi, şiiri ve bilimi, Luwi kültürü üzerinde yükselmiş.

* Anadolu'da kazı çalışması yapan Avrupa ülkeleri kökenli arkeoloğlar, istihsal ettikleri Luvi kültürü ve diline ait bilgileri bilinçli olarak gizleyip Anadolu'nun Ege kıyılarına yakın yerlerde Grek'lerce kurulan site devletlerini (Efes, Milet.. gibi) ö ne çıkartarak Yunan medeniyetini öncelikli ve birincil hale getirmişler.

* İsviçreli Jeoarkeoloğ Dr. Eberhard ZANGGER (5);

"-Anadolu tarihi Luvi tarihiyle birlikte yazılmaya başlandığı vakit, Grek (Yunan) tarihi üzerine yazılan Latin Avrupa antik kültürü yeniden yazılacak ve bu yeni tarih Luvi medeniyetiyle şekillenecektir. Grek ve Hititlere ait olduğu ileri sürülen pek çok bilgi ve kütün aslında Luvilere ait olduğu iyice anlaşılacağını" açıklar.

* Yabancı uyruklu arkeoloğlar ile Hitit, Luvi ve diğer Ortadoğu antik kavim dil bilimcileri Anadolu'da yaşayan Luvi kavminin kültür ve medeniyetlerini çalıp as la ilgisi olmayan Yunan (Grek) medeniyetine mal ediyor. Hristiyan Avrupa ülke leri de "Mal bulmuş mağrip gibi" tüm önasya antik kültürünü Grek'ler (Yunan) üzerinden oluşturup Luvileri tarihi sahneden siliyor. Üzerini küllüyor.

* Ermenek bölgesinde M.Ö. 1180'li yıllarda Hititlerin hakimiyeti sona erer ve Frikler/Frikyalılar, Lidya, Pers, Helen, devrinden sonra MÖ.2. yüzyıldan itibaren Roma ve Bizans dönemi başlar.

* Romalılar, Anadolu'da ve Ermenek bölgesinde MÖ. 1 nci yüzyılda hükümlan olurken tarihi süreçte kurulan antik kent, bölge ve yerlerin ismini değiştirmiştir. Romalılar döneminde, Polis, kent ve kome ise köy anlamında kullanılıyor.

* Nitekim M.S. 1 n ci yüzyılda Roma'lı komutan (general) Germanicus'a izafeten Maras/Marassa olan Ermenek'in adı Germanicopolis, Bozkır'ın adı Leontopolis, Mut'un adı Claudiopolis olarak değiştirilir. İsmi değiştirilen diğer Antik kentler den bazılarının isimleri yukarıda açıklanmıştır.

* Romalılar, ayrıca Ermenek bölgesinde Luviler devrinden beri konuşlu antik kentlerin Luvi dili isimleri, Germanikopolis (Ermenek), Zenonopolis (Uğurlu köristanı), Eironopolis (İrnebol), Titiopolis (Yukarı İrnebol), Neopolis (Yenişehir/ İzvit), Decopolis (İsaurialı On kent) olarak değiştirmesinin yanı sıra benzer uygulamayı Anadolu'nun diğer bölgelerinde de gerçekleştirir.

* Romalılar, Anadolu halkının yaşadığı site kent ve küçük yerleşimlerin isimlerini değiştirmek suretiyle asimilasyon yapmış. Böylece Romalılar, Anadolu halkı ile kültürünü haçerleyen suiniyetli arkeolojilerden sonra en önemli toplum olmuş.

*Jeoarkeolog Dr. Eberhard ZANGGER ve Arkeoloğ Serdal Mutlu (6); "Arkeoloji biliminin kendisini Yunanistan ile Anadolu'nun Ege kıyılarındaki Miken kentleri ü zerine yoğunlaştırması sonucu Batı ve Güney batı Anadolu'da MÖ. 3. bin ve 2. Binde var olmuş Luvi kültürünün tamamıyla göz ardı edilmesine neden olmuş. Anadolu'da Luviler konuşan halkın yaşadığı bölge, Hititçe ve Palaca dili konuşan halkın bölgesinden çok daha büyük olduğunu" açıklıyor.

* Anadolu coğrafyasında konuşlu antik kentler ve yerleşimlerde arkeolojik kazılar yapıldıkça bulunan eserler, Anadolu tarihi, Yunan tarihi ve en önemlisi insanlık tarihinin seyrini değiştirip yeniden dosdoğru yazılmasına imkan veriyor. Şanlı Urfa Göbekli Tepe günümüzün en seçkin örneğidir.

* Luviler tarafından iskan edilen Karaman/ Sarıveliler- Lamos Antik Kalesinin dört bin beş yüz yıla yakın tarihi ile, Romalılar devrinde Mersin/ Erdemli- Lamas çayı kenarına yapılan Lamas Kalesi tarihi ve Antalya/ Gazipaşa- Adanda'da kuru lu Lamos antik yerleşimi tarihiyle karıştırmamak gerekir.

* Sözkonusu Lamos, Lamas yerleşim yerlerinin iskanı arasında en az iki bin yıldan çok fazla zaman farkı olmasından öte iskan eden kavimler de farklıdır.

*Taşeli Ermenek Bölgesinin tarihi Romalılar ile başlamamaktadır. Bu coğrafya da Romalılardan binlerce yıl öncesi Luvi kavmi yaşamış ve tüm Anadolu'da olduğu gibi kültürel izleri günümüze kadar sürmektedir.

Süleyman YILDIZ

DİPNOT, KAYNAKÇA:

1)Esra Topal: (T.C. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü- Tarih Bölümü, Eskiçağ tarihi Anabilim Dalı, Kilikia Eyaleti Yüksek Lisans Tezi- 2007)

2) Sefa taşkın: Luvi Tarihi, Dili Araştırmacı-Yazar/

3)Prof. Dr. Salim Cöhce: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı Genel Türk Tarihi Bilim Dalı,

4) Dr. Bilal Gök: İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Genel Türk Tarihi Bilim Dalı, - <Ermenek kazası Doktora Tezi-2006>

5) Jeoarkeolog Dr. Eberhard Zangger- Luvi Araştırmaları Vakfı Başkanı.

6) Arkeolog Serdal Mutlu.

KURTULUŞ VE KURULUŞUN SIRATI BÜYÜK TAARRUZ

KURTULUŞ VE KURULUŞUN SIRATI
BÜYÜK TAARRUZ , 25 - 26 / AĞUSTOS - 1922,

Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Atatürk Nutuk'ta (Saldırı Kararı bölümünde); "Ben, daha Haziran ortalarında saldırıya karar vermiştim. Bu kararımı yalnız Batı Cephe Komutanı (İsmet Paşa), Genel Kurmay Başkanı (Fevzi Paşa) ve Milli Savunma Bakanı (Kazım Paşa) biliyordu.

Ankara'da Genel Kurmay Başkanı Fevzi (Çakmak) Paşa ile görüştüğümüzden sonra Ankara'dan İzmit- Adapazarı yönüne 12-Haziran 1922 tarihinde trenle hareket ederken Kazım (Özalp) Paşa'yı da Sarıköy istasyonuna kadar birlikte götürerek, oraya önceden davet ettiğim İsmet (İnönü) Paşayla birlikte saldırı için gerekli hazırlıkların hızla tamamlanması ile ilgili kararı aldık."

Başkomutan Mustafa Kemal Paşa Büyük Millet Meclisinde yaptığı konuşmada;

*"-Efendiler, biliniz ki Sakarya Meydan Savaşından (23-8-1921) sonra düşman ordusu büyük ve kuvvetli bir grupla Afyonkarahisar - Dumlupınar arasında bulunuyor. Bir başka kuvvetli grubu da Eskişehir bölgesindeydi."

* "Düşündüğümüz saldırı planı, Ordularımızın ana kuvvetlerini düşman cephesinin bir kanadında ve mümkün olduğu kadar dış kanadında (Düşmanın en hassas ve en önemli noktası Afyon Akarçay ile Dumlupınar hizasına kadar olan hatda) toplamak ve buradan çabuk ve kesin sonuç almak, düşmanı bu kanadından vurmakla mümkündür. Burayı düşürürsek bütün cephe düşer, dolayısıyla burayı vuracağız."

* "Yunan Ordusunun siklet merkezi ve en büyük gücü Afyon civarı ve güneyinde konuşlu olup Trikopis komutasındadır. Birinci hedefimiz burasıdır."

Başkomutan Mustafa Kemal Paşa, 27- Temmuz- 1922 tarihinde Batı Cephesi Komuta Merkezinin bulunduğu Akşehir'e gelir. Atatürk, saldırı planının noksansız uygulanması amacıyla hem komu tanlarla istişarelerde bulunmak hem de çalışmalarını yerinde görüp denetlemek için ağustos ayı süresince aleni ve bazende dış basından gizli olarak Konya ve Akşehir'e gelişleri yoğunluk kazanır.

Nitekim 27/28 Temmuz- 1922 gecesi Akşehir'de Genel Kurmay Başkanı Fevzi Paşa, Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa, Milli Savunma Bakanı Kazım Paşa, 1. Ordu Komutanı Nurettin (Sakal lı) Paşa, 2. Ordu Komutanı Yakub Şevki (Subaşı) Paşa, Süvari Kolordusu Komutanı Fahreddin Paşa ile tespit edilmiş olan planı ve bu konudaki çalışmalarını son kez görüşür.

Ancak bu toplantıda; Mustafa Kemal Paşa'nın en yakın silah arkadaşları bu plandan endişe duyduklarını, Yunan Ordusuna en güçlü olduğu ve çok güzel tahkim edilmiş mevzileri bulunan Afyon'da saldırıya geçmenin çok tehlikeli bir kumar olduğunu, bütün askeri gücümüzün buraya toplanması gerektiği ve bu da diğer mevzilerimize vaki saldırı anında savunmasız kalacağı için düşman kuvvetlerinin Anadolu'nun kalbine girmesi anlamına geldiğini" söyleyerek Başkomutan Atatürk'ü uyarırlar.

Hatta 2. Ordu Komutanı Yakub Şevki (Subaşı) Paşa;

"- Karşımızda Yunan Generali Diğenis var. Bize saldırdığı takdirde Ankara'ya kadar elini kolunu sallaya sallaya gider. Biz Afyon'a gidelim derken, Diğenis Ankara'ya girer."

Fahri Yaver-i Hazreti Şehriyari Mustafa Kemal Paşa Trablus, Çanakkale, Anafartalar, Balkanlar, Filistin, Suriye, Güneydoğu cephelerinde vatan toprağını korumak için savaşılan ordumuza komuta eden ve Yunan ordusu ve komutanlarının haleti ruhiyesini sezinleyip iyi analiz eden iyi bir gözlemci olarak tüm komutanlarla birlikte Yakub Şevki Paşaya;

"Girmez Paşam, müsterih olunuz" diyerek dahice saldırı planının başarısı için; dış dünya ile bağlantımızı kesip askeri birliklerimizi gündüz saklayıp geceleyin hareket ettirerek Afyonkarahisar'ın güneyinde en kısa sürede mevzileneceğiz. Bu taarruzun bütün mesuliyeti, sorumluluğu bana ait. Milletime karşı ben sorumluyum." diyerek komutanların itirazlarını reddeder.

Bunun üzerine Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa; "Paşam, Başkomutanımız sizsiniz. Karar sizin. Bu planı başarıya kavuşturmak da bizim için bir emir ve görevdir" der.

Nihayetinde Türk Ordusu planda öngörüldüğü şekilde 25-26/ Ağustos- 1922 tarihine kadar tüm hazırlığını tamamlayıp saat 03.00'te, mehmetciğimiz "Allahüekber" nidaları ve düşman mevzilerini parçalayan top atışlarıyla hücum ederek, "Yunan Gavuru runun, Türkler altı ayda bu mevzileri aşamaz" dediği siperleri, Fahreddin Altay Paşa komutasındaki süvari kolordusu Afyon'lu çobanımızın gösterdiği gizli patika yoldan Ahır Dağını gecenin kör karanlığında altı saatte sessizce geçip/aşıp Afyon Sandıklı ovasında konuşlu düşmanı arkadan sarıp, kuşatarak bozguna uğratar.

Nihayetinde 09- Eylül- 1922 tarihinde Yunan Ordusu İzmir'de denize dökülür. Böylece Atatürk'ün dahiyane planı başarılı olup düşman kazanamaz.

Büyük Taarruz Planı, GAZİ Mustafa Kemal Atatürk'ün dehası, öngörüsü, cesareti, bilgi ve tecrübesini ortaya koyan olaylardan birisi ve şah eserdir. Bu savaş, Türk Milleti için bir sıradır. Ya Bağımsızlık ya da Esaret'in sıratıdır. Türk Milletinin Kurtuluş ve Türkiye Cumhuriyeti' nin Kuruluş habercisi olmuştur. Anadolu coğrafyasının kapılarını gavur

düşmana ilelebet kapatan topyekün bir milli mücadelenin ürünüdür.

Şayet bu sırat başarıyla geçilmemiş olsaydı, Türk Milletine Sultan Alp Aslan'ın Malazgirt savaşıyla açılan Anadolu kapıları kapana bilecek, belki de Türk Milleti, çılgının vurduğu esaret zincirine Allah korusun mahkum olabilecekti. Bu bağlamda, Büyük Taarruzda bağımsızlığı, bayrağı, ezanı ve vatanın için fikren, bedenen ve maddeten savaşan başta Başkomutan Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK olmak üzere tüm şehit, gazi ve kahramanlarımızı minnetle anıyorum. Ruhları berzahta şad olsun. Kahraman Ordumuzun Türk Milletine armağan ettiği Bayramımız kutlu olsun.

"NE MUTLU TÜRKÜM DİYENE"

*Kaynak: Nutuk.
30-Ağustos-2020
Süleyman YILDIZ
(LEMOS 5303)

CEZAYİR TÜRKÜSÜ

CEZAYİR TÜRKÜSÜ

Anadolu'nun tarihi sürecinde Karamanoğulları Beyliği'nin (Devleti) hü kumran olduğu coğrafya ile Akdeniz ve Ege kıyı yerleşimlerinde Ceza yir Türküsü çok sevilir. Nişan, düğün ve kına gecelerinde en çok okunan ve zevkle söylenen ezgilerden birisidir.

Cezayir Türküsü özelinde bir ağıttır. Türkü sözleri Türkmen yiğitlerinin kahramanlığı ile ona duyulan sevgiyi ve yürekte kor olan ayrılığı, özlemi dillendirir. Anadolu'nun bağrından deniz aşırı yerlere savaşa giden ya gız yiğitler ile Ege ve Akdenizde sefere çıkan savaş gemisi leventleri için yürekte yanan közün tütmeyen özlem dolu dumanıdır. Bir şekilde sılasından gurbet ellere gidip dönmeyenler için sevenlerinin yüreğinden bir şeyler kopartarak söylenen hasret türküsüdür. Bağrı, ciğeri yanıkların aşk ile dillenen gönül sesidir.

Cezayir Türküsü, müzik eşliğinde çalınıp söylendiği her yörede halkımız hüzünlü sözlere sevgi katarak acıyı bal eylemek suretiyle coşkulu bir oyun havasına dönüştürmüştür. Yöresel sanatçılar yürek burkan türkü sözlerine halkın beğenisine uygun yeni dizeler ekleyerek zenginleştirip çeşitlilik sağlamıştır. Böylece Anadolu'nun pek çok yöresinde candan benimsenerek paylaşılan ortak bir tarihin kültür ürünü halini almıştır. Geçen süreçte türkü halka mal olduğu için anonim özelliğine bürünmüştür.

Cezayir denilince Kuzey Afrika coğrafyası hatırlanır. Bu coğrafyada günümüzün Cezayir, Tunus, Libya ve Fas ülkeleri bulunur. Kuzey Afrika XVI. yüzyıla kadar İspanyol sömürgesi olup yerleşik arapların kurduğu "Beni Hafz Devleti" toprağı olarak bilinse de, Akdeniz korsanları ile bedevilerin yuvalandığı bir bölgedir.

1500 lü yıllardan itibaren Akdeniz'de korsanlık yapan Baba Oruç ile kardeşleri Hızır (Barbaros) ve İshak Reisler, anakarada yerli halk ile sürekli savaş halinde bulunmalarının yanı sıra Akdeniz'de de İspanyol ve Fransız donanmalarının korkulu rüyası olur.

1516 yılında İspanyollar ile yapılan savaşta Baba Oruç Reis Cezayir'i alıp kendi hükümrân devletini kurar. Osmanlı Padişahı Yavuz Sultan Selim, 1517 yılında Mısır'ı fetih için sefere çıkar. Karadan ve Denizden Mısır'ı kuşatan Yavuz Sultan Selim Mercidabık savaşı sonucu Mısır'ı Osmanlı ülkesi yapar. Osmanlı Donanmasında Karamanlı Piri Reis, "Der ya Sancak Beyi" (Amiral) olarak görevlidir. Cezayir Fatih Hızır Reis'de Osmanlı'nın himayesine girmek ister. Padişah Yavuz Sultan Selim, bu istekten çok mutlu olur. Hızır Reis emrine iki bin yeniçeri ile çok kıymetli bir kılıcı armağan olarak gönderir.

Osmanlı- Avusturya savaşları başlayınca Padişah Kanuni Sultan Süleyman, Hızır Reis'e, "Barbaros Hayrettin" ismiyle birlikte "Kaptan-ı Derya" ünvanı verir. Kuzey Afrika ile Akdeniz ve Ege adalarını (Kıbrıs ve Girit hariç) kapsayan coğrafyada "Cezayir-i Bahri Sefid" adında yeni bir eyalet oluşturulur. Bu eyalete Kaptan-ı Derya Barbaros Hayrettin Paşa yönetici olarak atanır. Anadolu'da Türkmenlerin yoğun olarak yaşadıkları Karaman, Antalya, Denizli, Aydın ve İzmir bölgelerinden özellikle Türkmenler bu eyalete göç ettirilir. Buraya göç ettirilecek tebaa, yönetimin sevmediği Türkmen obalarında "Çift Bozan" diye ta nımlanan Karamani köylülerinden seçilir.

Karamaniler ve Yeniçeriler ile Leventler Cezayir'i vatan bilip savunur. Zaman içinde Cezayir'de Türkmenler/Türkler'in varlığı ve ağırlığı iyice his edilmeye başlanır ve "Kuloğlu (Dayılar) Kolonisi" olarak namlanır. Osmanlı yönetimi de Cezayir ve hinterlandını "Mağrip Ocakları- Garp Cephesi" olarak tanımlamaya başlar.

Türkmenlerin Ermenek'te temellerini attığı Karamanoğulları Beyliği (Devleti), Anadolu'da kurulan Beylikler içinde Osmanlı'nın kabullenmekte zorlandığı, anlaşamayıp çekindiği ve bölgesinde uzun süreli hükümrân olan Türkmen, Karamani Devleti (Beyliği) organizasyonu dur. Osmanlı İmparatorluğu XV. yüzyıldan itibaren imparatorluk sınırları içine kattığı Kıbrıs ve Avrupa'da (Balkanlar), Afrika'da (Cezayir) gibi bölgelere sürekli Karamani Türkmenlerini göç ettirmiştir. Böylece hem Anadolu'da Türkmen/Karamani varlığını törpülemiş hemde bu bölgelerin sosyal ve dini yapısını değiştirmeyi amaçlamıştır. Bu bağlamda Cezayir Türküsü özünde Karamani yiğitlere özgü bir ağıttır.

Cezayir'li Türkmenlerden Kuloğlu bir yiğit (dayı), 1830 yılında Fransız elçisini tokatlayınca; Fransız'lar bunu bahane edip Cezayir'i işgal eder. Bu savaş süresince binlerce Karamani Türkmen yiğidi şehit olur.

Yine 1911-1912 yıllarında sömürgeci İtalya, günümüzün Libya sınırları içinde kalan Osmanlı vatanı Trablusgarb'a asker çıkarır. Gazi Mustafa Kemal Paşa, Osmanlı ülkesini savunmak için bu savaşa gönüllü olarak katılıp ilk kez cephe savaşı yapar. Ancak binlerce şehit verilerek cep hede kazanılan savaş, maalesef masada kaybedilir. İşte bu şehitlerin ruhu için Anadolu'da Cezayir Türküsü ağıt olarak yankılanır.

Cezayir, Yemen ve Misak-ı Milli sınırları içinde vatan savunması için şehit ve gazi olan yiğitlerimizi ve Anadolu'da cepheden cepheye koşan tüm Kahralarımızı rahmet ve minnetle anıyorum. Torunları toy, nişan ve düğün etkinliklerinde, Cezayir Türküsünün mırıldandıkça bu soydaş kahramanların ruhları nurlar içinde şad olsun.

EKİM-2020

Süleyman YILDIZ
(LEMOS5303)

KESİMCİ ZULÜMÜ

K E S İ M C İ (Mültezim) Z U L Ü M Ü

Siyasi partiler demokrasinin en temel ögesidir. Ülkemizin kurtuluş ve Cumhuriyetimizin kuruluş önderi Mareşal, Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Atatürk, 9-Eylül/ 1923 tarihinde Halk Fırkasını (Partisi) kurar ve ilk genel başkanı olur. Halk Fırkası adını, 1935 yılında Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) olarak değiştirir. Halk Fırkası siyasi oluşumunu takiben Atatürk'ün en yakın silah arkadaşları tarafından 17-Kasım/ 1924 tarihinde Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası kurulur. Bu firma (parti) Şeyh Said isyanlarının başlaması üzerine 5-Haziran/ 1925 t.de kapanır. Genç Türkiye Cumhuriyeti 1950 yılına kadar tek partinin kadrolarıyla yönetilir.

İkinci Dünya harbinin 1945/Eylül ayında sona ermesiyle birlikte ülkemizde de çok partili demok rasiye geçiş süreci başlar. Türk siyasi hayatında Demokrat Parti 8-Ocak/ 1946 tarihinde resmen kurularak siyaset yelpazesinde yerini alır. Ancak 26-Mayıs/ 1946 tarihinde yapılan yerel (Belediye) seçimlere katılmaz. 24-Temmuz/ 1946 tarihinde yapılan genel seçimlere de ülke genelinde örgüt lenmeyi tamamladığı sadece 16 ilde seçime girer ve oransal olarak büyük bir başarı kazanır. Böyle ce genç Cumhuriyeti miz çok partili demokratik sisteme geçişin onurlu adımlarını atar.

Ülkemizde 14-Mayıs/ 1950 tarihinde ilk kez çok partili, tek dereceli, açık oy, gizli sayım esasına göre genel seçimler yapılır. Demokrat Parti bu seçimde Atatürk'ün 23-Nisan/ 1920 de söylediği; "Hakimiyet Kayıtsız, Şartsız Milletindir" veciz sözüne atıfta bulunarak "Yeter Söz Milletindir" sloga nıyla millet egemenliğini ön plana çıkarıp propağanda yapar. Çok partili ilk seçimi Demokrat Parti, ülke genelinde tek başına büyük bir çoğunlukla (DP=416, CHP=69, MP=1, Bağımsız 1 Millet vekili) kazanarak Türkiye Büyük Millet Meclisinde güçlü bir şekilde iktidara gelir. Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), toplam 69 milletvekili kazanarak sandıkta beklemediği, tahmin bile etmediği bir yenilgi alır. Böylece ülkesini sıcak ve soğuk savaşın alazında yöneten partilerin seçimi kaybetmesi bir kez daha tescillenir ve CHP de aynı akıbetle karşılaşır.

Seçim sisteminde yapılan değişiklik ve yeni düzenlemeler sonucu 2- Mayıs/ 1954 Pazar günü ger çekleştirilen genel seçimlerde de; DP=503, CHP=31, Millet Partisi=5 ve Hürriyet Partisi=4 milletve kili kazanınca seçimin galibi yine Demokrat Parti'dir. Pek tabiki seçim sonuçları bir tarafın böbürle nip kibirlenmesine ve diğer tarafında sakinliğini kaybedip hırslanmasına sebep olur. Her iki konum da, akli melekelerin yitilmesi ve sağlıklı düşüncenin kaybolması sonucu meydana gelen psikolojik bir sorun olsa gerekir. Halbuki tevazu, hoş görü elden bırakılmamalıdır.

27- Ekim/ 1957 tarihinde gerçekleştirilen genel seçimlerin propağanda çalışmaları yaz aylarında başlar. Bu seçim demokrasinin vazgeçilmez unsuru partilerin, genel seçimlerde boy ölçüştüğü dör duncü seçimdir. Lemos Köyünün camiye yakın sokaklarına siyasi partilere ait kırmızı renkli flamalar asılır. Propağanda aracı flamaları her daim görmemek imkansız bir şey. Partili seçmenler gönül ver diği partinin flamasıyla sokakları süsleyerek bir nevi gövde gösterisi yapması ve sokaklarda partisi ne ait flamanın dalgalanması, hem güvenini artırarak gururlandırıyor hem de seçimde güya iddialı konuma gertiriyordu. Partilerin taraftarlarında yaşanan seçim heyecanı Esentepe'nin yeli gibi hep yanık bağırlara doğru heyecanla "Güm, güm" eserdi. Köy sakinleri bu seçimde de özellikle Cumhuri yet Halk Partisi ve Demokrat Parti taraftarlarının göğüs göğüse çetin geçen mücadelesine ve parti liler arasında içten içe büyük bir çekişmenin yaşanmasına tanık olur.

Lemos Köyünde yaşanan bu mücadelenin elbette evveli bir hikayesi vardı. Demokrat Parti Türk siyasi arenasında yerini alması daha on yıl olmuş ve üst üste iki seçim kazanmıştı. Seçmenler, De mokrat Partili yöneticileri sütün çıkmış akkaşık kadar temiz ve yokluğu, yoksulluğu ortadan kaldırıp refah düzeyini yükseltecek becerili kadrolar olarak görüyordu. Bu öngörüğü en basit örneğiyle ilko kullarda dağıtılan süt tozu ve yağ ile köylerde dağıtılan buğday.. gibi ABD yardımların yarattığı memnuniyet güçlendiriyordu. İçtiğimiz sütlerin yüzde ve vücudumuzda çıkardığı yaralar için cabası olduğu için dikkate alınmıyor ve göze de pek gözüküyordu. ABD yardımları, Demokrat Partiyi bu seçimde de güçlü konuma getiriyor ve halkın ekseriyet tercihinin yine Demokrat Parti olacağı göz lemleni yordu. Nihayetinde seçimi (DP= 424, CHP= 178 Milletvekili) yine Demokrat Parti kazanır.

İkinci dünya harbi Avrupa'da altı yıl (1939 dan 1945'e) sürerken savaş topları batı sınırlarımızda yankılanır. Boğazlar ve doğu sınırlarımızda pek güvenli değildir. Ülkenin üzerinde savaş bulutları do laşır. Bu savaşın taraftarı olma kararı keskin bıçak sırtında durmak gibi bir şey. Ülkemizin kurtuluş savaşında cephede bizzat komutanlık etmiş yönetici kadroları savaşın cinayet olduğunu ve yapaca ğı maddi ve manevi tahribatı en iyi bilen, anlayan kişilerdi. Vatan savunması ve halkın huzuru için a lınacak tedbirlerin çok acı olacağı bilincindeydiler. Belki ülke genelinde yurttaşlar savaş tedbirle rinin oluşturduğu yokluğu, kıtlığı, sefaleti ve açlığı iliklerine kadar hissedip çaresizce yaşamak zorun da kalacaktı. Bu dönemde. "Sosyal Devlet" diye bir anlayıştan bahsetmek asla mümkün değildir.

İkinci Dünya Harbi süresince Devleti yöneten hükümet kadroları; Savaş ekonomisine uygun ik tizat politikası izlemesi sonucu ülkemiz savaşa katılmadığı halde vatandaş nezdinde ekonomik sı kıntı tüm ağırlığı ve şiddetiyle hissedilir. Hükümet, savaş ekonomisinin mali finansman ihtiyacını kar şılamak için mevcut vergilerde artış yapmanın yanı sıra başta Milli Koruma Kanunu (18-Ocak/1940 tarih 3780 sayılı Kanun) olmak üzere Varlık Vergisi Kanunu

(11-Kasım/1942 tarih 4305 sayılı Kanun) , Toprak Mahsulleri Vergisi Kanunu (04-Haziran/1943 tarih 4429 sayılı Kanun) uygulamaya koyar.

Toprak Mahsulleri Vergisi Kanunu özünde köylünün ürettiği zirai ve hayvansal ürünlerin belirli oranlarda bir kısmının devlet adına alınmasına yönelik uygulama getirir. Bir nevi Aşar/Öşür vergi sine benzer ve aynı olarak harmanda cebren toplanan vergidir. Dolayısıyla bu vergi köylü ve çiftçi nin el emeği ürünlerine yönelik olduğu için, "Köylü Milletın Efendisidir" veciz sözünün uygulama masını ortadan kaldırmaktadır. Dönemin Hükümeti, Toprak Mahsulleri (Halk deyimiyle Aşar/Öşür) Vergisini toplamak için, Osmanlı döneminde Mültezimler (Kesimci) vasıtasıyla Aşar Vergisinin top landığı gibi bu verginin de ilgililerden vaktinde cebren/metezori toplanması için Sirkat memuru ve diğer personelleri görevlendirir. Bu kişilerde görevini gaddarca yerine getirip köylüye anlayış göstermez. Sirkatlar köylüyü inim inim inletir.

Anadolu'da bacası tüten tüm köylü aileler, ürettiği üründen devlete aşar vergisi verdikten sonra kalan nevale ailesine yetmez olur. Yokluğun acımasızca kol gezdiği günlerde açlığını bastırabilmek, çocukların günlük nafakasının temin edebilmek için doğadan ahlat, geyicek, alıç türü meyvelerden ve geven kökü, süpürge otu gibi bitkilerden yararlanarak yaptıkları yiyeceklerle açlığın dindirildiği günler yaşanır. Bulduğu bir dıkm ekmeği de çocuklarının yemesi için analar karınlarına taş basar. Su de ğirmenlerinin taşları ahlat armudu, geyicek, yaban erik kurusu ve süpürge otuyla arpa karışımın dan oluşturulan nevaleyi un yapmak için inildeverek bir başka döndüğü acımasız ve acıklı günler yaşanır. Aynı safta bulunan mütedeyyinlerin nefesleri mis-i anber kokusu olur birbirine.

Avrupada savaş 1945 yılında sona erdikten sonra hükümetin İkinci Dünya Savaşı yıllarında ülke genelinde tek kişinin dahi burnu kanamadan savaştan çıkılması, çocukların öksüz (babasız) büyüme mesi, Anadolu'nun bir kez daha ana yurdu olmaması için tarafsızlık politikası izleyerek savaştan kaçınması ve ordunun olası savaşta ağır giderlerinin karşılanması için disipline tasarruf tedbirleriyle hazinenin yüz on ton altın biriktirmesi ile üretime ve halkın ihtiyaçlarının teminine yönelik fabri kalar açmasını yokluk ve yoksullukla debelenip boğuşan insanlar önemsiz görür. Yaşadığı acıklı ha yat karşısında yapılan hizmetler bir değer ifade etmez. Yaşanılmış hayatın acıları, yaşanacak hayat ta karşılaşacak pembe düşleri bastırır, herkes gününü düşünür olur. Vatandaş sırtı pek, karnı tok ol mak için devleti yönetenlerden kuru ekmek istemekten başka bir şeyi düşünmez.

Devlet adına köylünün ürettiği ürünün ortakçısı gibi hareket eden Kesimci (mültezim) Memurlar, harman yerinde adilane olmayan fevri uygulamalarıyla köylüye çok çektirip canından bezdirir. Ner deyse yaşamı zindan edecek tutum ve davranışta bulunur. Vatandaş savaş yılları süresince yaşadığı sıkıntıları, ekmeği ve aşı karneyle almasını ve kendi nafakası için ekip biçtiği üründen, besleyip büyüttüğü büyük ve küçükbaş hayvanlardan Kesimci (mültezim) görevlilerin aşırı derecede vergi (Hak) alınmasına hükmetmesini, bu vergiyi ödemeyenlerin hapisle cezalandırılmaları ve amele yev miyesi kuruşla ifade edilirken yol yapım işinde çalışmayandan yirmi lira civarı yol vergisi alınmasına gariban vatandaş tahammül edemeyip çileden çıkar ve bunu asla unutmaz. Özünde misafirperver olduğu ve devletini de çok sevdiği halde bu yoklukta devletin görevlisi Kesimcilerin aşına ortak ol masını asla istemez. Diken battığı yerden çıktığı için vatandaş eline fırsat geçince yaşadığı hazin hikayelerin acısını Kesimciler yerine CHP'den uzaklaşıp küsererek çıkarır. Nasıl olsa bölünmez bir vatani, şanlı Ay-Yıldızlı bayrağı vardı. Kesimcilerin köylüleri canından bezdiren cezaları, hoyratça davranış ve tutumu el emeği, alın teri harman çecini gizleyip saklamasına sebep olur. Kısaca Kesimciden kendi malını çalar. Devleti yönetenler ile sevgi bağının koptuğu kara günler yaşanır. Köylü ve çiftçiler ürettiği el emeği ürünlerden alınacak vergiler için zalimce uygulamayla karşılaşırken toplanan vergiler devletin hazinesine de yeterli faydayı sağlamaz. Bu vergileri toplamak çok mas raflı ve israfı, kaçacağı ve yiyeni o kadar da çok olduğu için köylüler çaktığı acıyla kalır.

Böylece 1950 yılından sonra vatandaşlar özgürce yeni kurulan diğer siyasi partilerde severek yer almaya başlar. Hısım, akraba, komşu ve kardeşlerin ayrı ayrı değişik partilerin en önde yılmaz savu nucu olmaları demokrasi açısından anlamlı olurken, aynı çatı altında rızık mücadelesi veren büyük aile direğini zangır zangır çatırdatarak ayrılıklar oluşturması tehlike sinyali verir. Böylece bir nevi orta direk bel vermeye başlar.

Çok partili siyasi hayatta particiliğin ataerkil aileye büyük zarar vermemesi imkansız. Partililerin seçim sırasında iddialı konuşmaları yeri göğü inletirken baba ile oğlu ayrı yerlere savrulduğu gibi ailede kan bağına bağlı olarak babanın olduğu tarafta, annenin olmama kuşkusu aileyi huzursuz kı lıp parçalanma noktasına getiriyordu. Örf, adet ve gelenekler bir kenara itelenirken işin mihengi olan sevgi ve saygı temelden yok oluyordu.

14- Mayıs- 1950 tarihinde yapılan genel seçimleri Demokrat Parti, ülke genelinde tek başına güç lü bir şekilde kazanarak iktidara gelince CHP, muhalefete düşer. Cumhuriyetin kuruluşunda büyük emeği olan CHP yöneticileri onurlu bir şekilde devlet yönetimini Demokrat Parti'ye devreder. An cak geçen süre esnasında CHP il ve ilçe teşkilatlarında çözümler başlar. Bazı partililer saf değişti rip Demokrat Partiye geçer. Bir nevi gemiyi erken terk etme yarışı başlar. Partiden ayrılma furyası köylere kadar yayılır. Partide kalan taraftarların sesi çıkmaz olur. Cumhuriyeti kuran ve kesintisiz yirmi yedi yıl ülkeyi yöneten parti iyice kabuğuna çekilir. Küllerinden yeniden doğmanın çabası içine girer.

Karaman/Sariveliler/ Lemos (Esentepe) Köyünün tarihi antik çağlara kadar uzanır. Hatta "Le mos" isminin Luvi dilinden bir kelime olduğu bilinir. Tarihi Lemos Köyü o dönemde 741 nüfuslu bir yerleşim yeridir. Ülkenin çok partili döneme geçtiği 1946 ve 1950 yılı seçimlerinde de eskiden olduğu üzere hep CHP'yi destekler ve savunur. Cumhuriyeti severek özümser. Türkmen soydaşı Gazi Mus tafa Kemal Atatürk'ü ve ilkelerini hep savunur.

Ancak çok partili hayata geçişle birlikte Lemos köyü sakinleri gurbet elde karın tokluğuna dahi olsa bir iş tutamamanın yarattığı acı dolu yaşamı, yeni yeni arayışlara yönelerek karnı tok, sırtı pek olarak rahata kavuşmanın yollarını bulmaya sürüklenir. Kesimcilerin unutulması güç uygulamalarından kurtulmak için değişimden medet ummaya başlar. Kesimci cenderesinden başka türlü kur tulanın olmadığına inanırlar. Soyut kavramların önünü somut kavramlar almaya başlayınca ha yaller bile değişiklik gösterir.

Her şehir, belde ve köyde olduğu gibi Lemos köyü sakinlerinden de Mehmet Doğan, Mustafa Bakır, Ali Atay, Ali Dağdelen, Abdurahman Mutlu, Hüseyin Ataseven, Abit Ersan.. gibi gençler Demokrat Partiye gönül verir. Bu partinin öncü savunucuları, birer neferi olarak canla başla çalışırlar. Savaş yıllarında içi kararlı karamsarlığa kapılan köylülerine, iktidarda olan partilerinin ilçe teşkilatından aldıkları destekle umut vaat eden sözler verirler. Radyodan yayımlanan akşam ajansı (haber leri) önem arz ettiği için herkes can kulağıyla dinler. Elbette radyo haberleride çok güzel algı yaratır ve dinleyen kişiyi memnun ettiği gibi bazılarının da sınırlarını hoplatıp ataerkil ailede ve özellikle köy yerinde açtığı bölünmeyi küçülttüğçe küçülterek parça pinçik hale getirir.

Bu tür çalışmalardan sonra Lemos/ Esentepe Köyünde 1952 yılında CHP üyesi olan 360 kişi, partilerin den istifa edip topluca Demokrat Partiye geçer. Nerdeyse köy seçmeninin yarısından fazlası partisini değiştirir. Partisini değiştiren köy sakinleri kesimci zulmünü iliklerine kadar his edenler olup, Mustafa Öztürk, Muharrem Yıldız, Ali Çalışkan, Hacı Bakır, Ali Baysal, Mehmet Ay tekin, Ahmet Şahin, Mustafa Dağdelen, Ahmet Ersan, Hasan Demir, Ahmet Öğüt, Abdullah Çak mak, Mehmet Akbaş, Mustafa Alkan, İbrahim Yüksel, Ahmet Alkan, Osman Ataseven, Ali Öztürk.. gi bi köyden hatırı sayılan çiftçi kişilerdir. Lemos Köyünde partisinden ayrılanlardan sonra CHP'li olarak bilinen en belirgin kişiler ise, başta Hüseyin Okumuş, Ahmet Okumuş ve Mehmet Okumuş kardeşlerle birlikte Hüseyin Mehmet Yıldız (Yumak Çavuş), Mahmut Coşkun, Mehmet Sait Yılmaz, Ahmet Aytekin.. gibi bir kaç genç kalır. Bu durum hem köyde hem de Ermenek'te büyük yankı uyan dırıp yeri yerinden oynatarak Yunt Dağını bile zıpladır.

Yıllar sonra bir siyasi parti liderinin; "İsmet Paşanın arkasında ülkemizin kurtuluş savaşı ve Türkiye Cumhuriyetinin kuruluş tarihi var. Elbette o şahsiyete her daim saygı duymak lazım" dediği İsmet (Paşa) İnönü'nün lideri olduğu CHP'ye seçmenler gereken oyu vermedikleri için 1957 yılı genel seçimlerini de yine kazanamayıp ana muhalefet partisi olur. Lemos Köyünde de muhtarlık seçimle rinde Demokrat Parti sempatanı Hüseyin Ataseven (Gökhüseyin) muhtar seçilir. Ancak seçilen muhtar okur-yazar olmadığı için muhtarlığı idari makamlarca düşürülüp elinden alınır ve ihtiyar heyetinden birinci aza, Mehmet Doğan yeni muhtar atanır. Lemos Köyünün yeni muhtarı en önem li savunucusu Mehmet Doğan dır. Böylece Ankara'dan başlamak üzere il ve ilçeler ile köyler seçilen Demokrat Partili üyelerce yönetilmeye başlar.

Lemos Köyünde 1952 yılında siyasi bir değişimi başlatan muhtarem şahsiyetlerin aileleri, 1-Ka sım/ 1928 tarihinde gerçekleştirilen harf devrimi sonucu başlatılan eğitim sürecinde çocuklarını Köy Enstitülerine gönderen medeni cesareti yüksek mümtaz kişilerdir.

Tarihi süreçten bir yaprağı daha çevirerek yazıma konu olan muhtarem tüm şahsiyetleri rah metle ve minnetle anıyorum. Rahmanı Rahim cümlesini razı olduğu kullarından eylesin.

25-Kasım/ 2020
Süleyman YILDIZ

SAĞLIKLI SAYILAR

SAĞLIKLI SAYILAR

Sayılar Krallığı Aleminde, Birden Dokuza kadar (1,2,3,4,5,6,7,8,9) rakamla ifade edilen sayma sayıları değişik konumlarda yan yana dizilerek bir arkadaş grubu (küme) oluşturur. Bu şekilde kümelenmiş arkadaş grubu sayılar sonsuza kadar uzanır. Bu sayılar yokluğu bilmez. Doğada her birinin farklı mutlak bir değeri olduğunu bilerek birbirini kardeşten de öte görüp çok sever ve saygıda asla kusur etmezler. Ayrılık ve gayrılık diye bir anlayıştan habersizler. Hangi şartta, ortamda ve dizilişte olursa olsun, doğada bir karşılığı olan sayı değerini bahane ederek altında kalan sayılara karşı bir üstünlük sağlayıp asla hor görmez ve kendi değerinden çok olan sayılara üstün bir sevgiyle bağlanarak kuzu sarması canciğer kardeş gibi geçinirler. Değerlerinin farklılık göstermesinden dolayı aralarındaki azlık ve çokluktan bir ayrıcalık çıkarma yıp bir birine karşı kibirlenmez. Varoluş nedenlerinin bilincinde oldukları için üst ve alt kavramı diye kendini beğenmişlik yapmazlar. Anlatım, görünüm ve şekil yönünden bir ayrılık ve ayrıcalıkları olması mümkün değildir. Sayılardan her hangi biri diğer sayılar ile hep eşit olduğu inandır. Eşitsizlik diye bir kavram bilmezler. Kendi aralarında çok uyumlu, her konuda anlamlı ve adilane davranarak geçinip giderler. Sayı Krallığının bir üyesi olmaktan her biri son derece memnundur.

XXI. yüzyılda dünyada konuşulan yedi binden fazla dil olduğu biliniyor. Bu dillerin içinde en çok konuşulan 5 nci Dil ise, Türkçe'dir. "İnsanlar konuşa konuşa, hayvanlar koklaşa koklaşa anlaşır" veciz sözünde de belirtildiği üzere insanlar, konuştuğu ortak dille en seri şekilde anlaşır. Sevip saymayı ve tasada, neşede bir olmayı ortak diliyle paylaşır. Dil, insanları birleştiren, yakınlaştıran kutsal bir sedadır. Eğer konuşulan ortak bir dil bulunmuyorsa, insanların tasada, kıvançta birlikte üzülmüş, beraber sevinmeleri olanaksızlaşır. Ortak ideal (ilke) sarmalda kenetlenmelerinden, girdaba karşı birlikte mücadeleden söz edilmesi mümkün olmaz.

Günlerden bir gün sayma sayılar krallığına konuşma dilinden <a> harfinin yolu düşünce misafir edilir. İnsanların birbiriyle konuşarak konuştuğu dil içinde yer alan a harfi, misafir kalacağı sürece Sayı Krallığı alemini pür dikkat gözler. Fakat kendi alemiyle pek bağdaşır bir tarafı bulamaz. Konuşma dili alemiyle sayılar aleminin siyah ve beyaz kadar ayrı dünyalar olduğu nu sezinler. Dil aleminde herkes Allah'ın Bin Bir İsmi Şerifini şakiyan bülbül gibi konuşup dilin hakkını verir. Sayma sayılarının başı belli olmayan tek düze ve standart bir alem olduğu, mono tonluk içinde debelenip durduklarını görüp çok üzülür. Sayılar alemin beğenip sevmez.

Dünyanın yuvarlak ve döndüğünü ilk kez açıklayan İtalyan astronom, fizikçi ve matema tikçi Galilei'nin; "Matematik Tanrının evreni yazdığı dildir." betimlemesiyle sayma sayılarının her hangi bir ilişki ve ilintisinin olmadığı ve bu sayıların bu haliyle sihirli buluşların anah tarı olamayacağına hem tanıklık eder hem de olumsuz kanaati iyice pekişir. Bu sistemin böyle gitmeyeceğine kanaat getiren a, hemen (1'den 9 kadar) sayıları toplar ve konuyu izah eder.

A harfi; "Konuşma dili aleminde yazılı ve yazılı olmayan tüm kurallar, istemler, şikayet ve neşeler dille anlatılır. Konuşurken söylediğimiz harfler yazılı hale getirilince insanlığın beğenmediği edebi eserler meydana gelir. Sayılar alemi ise, akli melekelerimizin bile düşünemediği sistematığın, evrensel hesaplamaların tam odağını oluştururken kendinize yazık etmeyin" der.

"Sayılar Krallığı bu haliyle kaldığı sürece her hangi bir açılım ve değişim başlatamaz. İnsanlık yararı için hayırlı yeni bir buluşun, keşfin bulunmasında öncü olamazsınız. Aranızda mevcut olan tek ve çift sayı eşitsizliğine (Tek sayılar: 1,3,5,7,9 ve Çift sayılar: 2,4,6,8,) asla çözüm getiremez ve bu sorun ilelebet kendinizle devam edip gölgeniz olur. En önemlisi başlama noktanızı belirten bir sayı olmadığı için saymak ve sayılmaktan öteye geçemeyecek ve sadece dört işlemi gerçekleştiren bir rakam topluluğu (kümesi) olarak kalacaksınız. Sayma sayıları olarak kişilik bulabilmeniz ve doğada bir karşılığı olan veya olmayan doğal bir sayı olabilmemiz ancak, başlangıç noktasını belirten bir sayı ile mümkün olacaktır" diye sayıların mevcut durumun açıklar.

Konuşma dilinden a harfinin bildirdiklerini kendi aralarında değerlendiren sayılar, önerilen önermeleri kısmen kabul edip bazılarını da onaylamazlar. Sayı varlığını etkili biçimde sürdürebilmeleri için başka bir çözüm yolu da bulamadıklarından a harfinin önerisini gönüllerine kelepçe vurarak kabul ederler. Böylece Sayılar Krallığı Aleminde bir değişim, gelişim başlar.

Sayma sayıları vakit geçirmeden (a) harfi ile buluşup isteklerini bildirir. A harfi bir bilge edasıyla sayılara hitaben; "Size, her derde deva bir sayı ekleyeceğiz. Bu sayı yeri geldiğinde bir değer abidesi olurken başka bir ortamda yokluğu ifade edecek. Toplama işleminde etkisiz, çarpma işleminde yutup yok eden ve bölme işleminde tanımsız, Çıkarma işleminde etkiye süt lüye karışmayan özellikte tarafsız bir sayı olacak ki, bu sayı sizin tek, çift eşitsizlik sorununu giderdiği gibi başlangıç noktanız da olacak. Böylece Sayma Sayılarını doğallaştırıp yeni icatlarda yer alıp insanlık için hayırlı olmanız sağlanacak. Yani sayma sayılarına birden önce (0) Sıfır sayısını başlama noktanız olması için ekleyeceğiz. Bu sizler için stratejik nokta olacak."

Bundan böyle ezelden ebede uzanan sayı doğrusunun tam orta yerinde sıfır olacak. Yokluk, varlık ve sağlıkta tüm

değerler bu noktadan başlayarak ölçümlenecek. Sıfırdan sonsuzluğa doğru uzanan sayılar pozitif olup varlığı ve sıfırın altında kalan daha düşük sayılar negatifi, olumsuzluğu temsil edecek. Matematiksel işlemlerde Sıfır sayısı, 1'den 9'a kadar olan tüm sayıların her birinin sağına eklenince, her eklemede sayının mevcut değerine on kat değere katılacak. Yani sayının mevcut değerini eklenen her sıfır on kat yükseltecek. Şayet Sıfır, sayıların soluna eklenirse değersiz olacak. Sıfırdan sonra bir virgül ayraçla birlikte eklenen sayıında değer her eklenende katlanarak düşürecek. Bu tür özellik aranızda hiç bir sayıda bulunmaz.

İnsan yaşamında en önemli değer, sağlık ve zamandır. Zamanın sahibi ve kaynağı Rahman -ı Rahim. Bu alemde insan için zaman, Cenab-ı Mevla'nın bahşettiği ömür süresi kadar. İnsanın fikri ve bedeni çalışmayla, yalvarıp yakarmayla fazladan bir nefeslik dahi zaman kazanması asla mümkün değil. Bahşedilen ömür zamanı hayırlı değerlendirmek insanın melekeleri ne bağlıdır. İnsanın bu alemde geçen ömrünce fikren, bedenen çalışma ile kazandığı maddi varlıklar ile ailevi sosyal hayatı sonucu edindiği çocukları en büyük değerleridir. Bu değerler, birden dokuza kadar olan temel sayma sayılarına benzer. Bu maddi ve manevi kıymetler ancak kişi sağ olduğu sürece gönüllü şen eyleyip mes'ut eder. Sağlıkta tıpkı sıfır gibidir. Sağlık kişinin tüm maddi varlık ve manevi hasletlerine değer verip anlam katar. Sağlıkın gölgeleme diğeri hiçbir maddi ve manevi değer ile zamanın tadı, tuzu olmaz ve mutluluktan söz edilemez.

Bu alemde insanları mutlu eden önemli olguları sıralarsak; *) Baba, anne ve kardeşleri, *) Eşi ve çocukları *) Eğitimi süreci, *) Kariyeri, ünvanı, *) Mesleki işi, *) Ekonomik servet varlıkları, *) Arkadaş, dost ve Yarenleri *) Sosyal yardımları... ilk akla gelenlerdir. Tüm bu olgular, buna sahip olan veya bu olgular içinde yer alanlardan birisi sağlıklı ise bir anlam ifade eder. Aksi takdirde sağlık müsaade etmediği için Harun kadar servet sahibi olup ta, soğanın cücüğünü tuza banıp yiyemiyorsan ve bir patik, elmalı şeker alıp evladını sevindire miyorsan bu gani servetin pul kadar değeri olmaz. Kişinin sırtında yük, boğazda düğüm olur.

Bu bağlamda tüm bu değerlere sıfır gibi değer katan tek olgu sağlıktır. Bu durumu da Osmanlı Padişahı Kanuni Sultan Süleyman (Muhibbi); "Bir Nefes Sıhhat Gibi" şiirinde;

"Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi,
Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi." Dizeleriyle sağlığın önemini güzelce dillendirmiş.

Ömrünüz esenlikli ahretiniz hayırlı olması temennilerimle.

Ocak/2021

Süleyman YILDIZ
(Lemos 5303)

GEDEVETCEVİZİ

GEDEVETCEVİZİ

Dağlık Kliya/ Taşeli bölgesinin odağı Ermenek (Maras-Marassa/ Germanikopolis) yöresin de; tarihi süreçte Hititlerden önce M.Ö. 3 ncü bin yıldan itibaren Luvi kavmi yaşar. Türkler'in Anadolu'yu yurt edinmeye başlamasıyla birlikte Oğuz'ların Salur/Avşar boyuna mensup Kara mançoğulları Beyliğinin (Karaman-i Türkmenleri) başkenti 1256 yılında Ermenek olur. Taşeli Toroslarının bağrını yaran Göksu Nehrinin Ermenek Çayına nazır Doğal korunaklı Firan Ka lesi güney yamaçlarına Türkler tarafından konuşlandırılan Ermenek şehri, Türklerin Ana dolu'da iskan ettiği ilk üç şehirden birisidir.

Özellikle Luvi kavminin Maras/ Marassa ve Romalıların Germanikopolis olarak tanımladıkları Ermenek ve halen günümüzde "Maraspoli" adıyla ünlenen Firan Kalesi altındaki mağarada mevcut yeraltı su kaynağından şehir her alanda (içme, sulama, enerji) nimetlenir. Kaleden güneye doğru şehir varoşlarında bulunan biraz meyilli sulak bağ ve bahçelerde zirai tarım ve meyve üretimi şehir kurulduğundan beri sürdürülmektedir. Bu bağ ve bahçelerin en önemli meyvesi başta ceviz, üzüm, nar'ın yanı sıra armut, erik, incir gibi meyveler. Böylece Ermenek, asırlardan beri orta Anadolu'da hatırı sayılır üzüm ve ceviz yetiştiren merkezlerden birisi olur. Karamanilerle birlikte Ermenek yöresine gelen ceviz, geçen sürede önemi ve değerinden bir şey kaybetmez. Osmanlı Devleti döneminde 1518 yılı Tahrir Defterlerinde, Ermenek yöresinde üretilen cevizden "Öşr-i Ceviz" adı altında vergi alınması, Ermenek'te üretilen ceviz rekoltesini en iyi şekilde belirten belgedir.

Cevizin anavatanı Anadolu olmakla birlikte Ermenek bölgesinde ceviz ve üzüm üretimi Ermenek tarihiyle yarışır derinlikte. Ermenek yöresinde ceviz, "Koz" olarak tanımlanır. Özellikle yağ oranı çok yüksek seviyede olan Ermenek Cevizi özgün bir markadır. Yörede geçmiş dönemlerde ceviz üretimi oldukça fazla olsa da, Ermenek yöresi bir nevi çıkmaz sokak olduğu ve ürünün ticari pazarlaması pek olmadığı için cevizi ekonomik olarak değerlendirmekten yoksun olmuştur. Böylece ceviz, yöre insanının yemeğinde yağ, sobasında odun, kandil lambasında ışık, kazaren yaralanmasıyla hastalığında ilaç ve kuru ekmeğine katık olarak değerlendirilmiştir. Ceviz, Ermenek halkının damarında dolaşan kana eş değer can suyudur.

Ermenek'te cevizin her şeyinden yararlanılır. Yöre insanı ceviz içini hem bazı yiyeceklerin içine katmak suretiyle besin değeri yüksek bir gıda üretir. Hemde çetin ve soğuk geçen kış günlerinde enerji veren kalorisi yüksek tatlı bir gıda maddesi olarak değerlendirir. Bu tür gıda maddelerinin en önemlisi anavatanı Ermenek olan "Batırma" ve üzüm pekmezine bandırmak suretiyle üretilen Cevizli Sucuk (Bandırma)dur. Ermenek'te içerisinde ceviz olmayan batırma, mutlaka yalancı, çakma nitelikte addedilir. Cevizli baklavayı sizin için ayırsak ta, kahvaltılık Cevizli Katmeri/ Çöreğin damak tadı unutulmaz. Halen sofralarımızda ve raflarda pekmeze birlikte yerini alan yöresel bazlı bu ürünler halkın vazgeçemediği önemli gıda maddesidir. Ay rıca insanlık için yararlı olan ceviz ağaçlarının geliri, müteaddiyin kişiler ömrü uzun, ürünü çok ve bereketli görülerek ahretlik hayrı için vakfetmesi önemli bir ayrıntıdır.

Taşeli Torosları Ermenek bölgesi ceviz ağacı için uygun bir iklimlemeye sahip. Ceviz, kış ayları soğuk, sert geçen doğa şartlarına asırlarca dayanabilen ender ağaçlardan birisidir. Su arklarında çağlayarak akan her suyun yakınında ve arklarda suların ayırım noktaları (Gedevet) başlarında mutlaka bir ceviz ağacı yetişmiştir. Gedevet, arktan akan suyun yön değiştirdiği sapa k, kavşak yerleridir. Gedevet ceviz ağacı, bölgenin odak noktasında olup yön belirleyicidir.

Taşeli'nin 1400 rakımlı coğrafyasında engebeli ve meyilli arazinin suya çok irak bir yerinde devasa bir ceviz ağacının kendiliğinden yetiştiğine tanıklık etmekte mümkün. Zirai bakımı ve su ihtiyacı mükemmel karşılanan en az beş, altı apartman boyu yükseklikteki ceviz ağaçlarından ceviz hasatı yapmak, cevizi dallarından indirmek (çırpmak) her kişinin becerebildiği iş değildir. Ceviz ağacı çırpma işi beceri, tecrübe gerektirir. Güz vakti Ekim ayı gelince omzun da altı, yedi metreden uzun ağaç sırtık bulunan çırpıcılar Ermenek'in bağ aralarında boy gös termeye başlar. Bölgede ceviz ağacının bu şekilde yaygın olmasında cevizi çok seven sincap ların (Teyin) rolü yadsınamaz. Sincaplar, insandan çok ceviz dikip bakımın mal sahibine emana net eden yararlı hayvanlardır.

Taşeli bölgesi Ermenek ve Sarıveliler ilçe merkezleri ile Güneyyurt, Yukarı ve Aşşığı İz vit, Görmel, Başayla, Elmayurdu, Ezvendi, Fariske (Göktepe), Uğurlu, Lemos, Gürmün, Muzvadı ile diğer tüm köy yerleşimlerinin sulak ve susuz arazilerinde yıllardan beri ceviz ko laylıkla yetişir. Bu yerleşim yerleri geçmiş yıllarda ceviz üretim merkezi olmuştur. Günümüzde bu ilçelere bağlı köy yerleşimlerinde yoğun bir şekilde de ceviz fidanı dikimi başlatılır. Yeni dikilen ceviz fidanları ürünü gelecekte yöre insanının ekonomisine yön verecek ve kat ma değer yaratacaktır Ermenek'te ceviz ağaçları varlığı, XX. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren azalmıştır. Bu yıllarda Ermenek merkez ve köylerinde mevcut tüm ceviz ağaçları mobilya sanayinde kullanılmak üzere bilinçsizce kıyıma uğrar. Sımsar tüccarlar köylerde bulunan çapı geniş ceviz ağaçlarını tek tek mulla arayıp kestirir. Ceviz ağacının yanında kerestesi cevize benzeyen Ka ra ağaçları da aynı akıbete uğrar. Ermenek bölgesinde mobilya malzemesi olmaktan kutrulup yeşil kalan ender ağaçlardan olan 7 metre çapında ve takribi 700 yaşında olduğu halde halen yaprağı yeşeren meyveli ceviz ağacına rastlamak mümkündür. Bu anıt ceviz ağacı Ermenek Belediye Başkanımız Sayın Atilla Zorlu tarafından koruma altına alınmıştır. Günümüzde Ermenek ve Sarıveliler'in her köy yerleşiminde artık asırlık bir ceviz ağacı bulmak mümkün değilse de, mutlaka adında cevizi çağrıştıran bir mevki, yer adı vardır. Ceviz ağacı doğadan kaybolduğu halde mevki adı asırlardır dilden düşmeden söylenmeye devam eder.

Cevizden en ekonomik şekilde yararlanan yöre insanı, yiyeceklerini cevize zenginleştirip tatlandırdığı gibi arazilerinin mevki (yer) isimlerini bile ceviz üzerine tanımlamıştır. Nitekim, Lemos/ Esentepe köyünde Karagoz, Çetingöz,

Ayvatgoz, Eneregoz, Gedevet Cevizi, Cellah Cevizi, Cevizlibağ... gibi birleşik isimler, birer mevki adıdır. Bu tür isimlere diğer köy yerle şimlerinde de rastlamak mümkün. Vakti devrinde bu yerlerde verimli ceviz ağacı yetiştirilmiş ki, cevizin yetiştiği mıntıka cevizin cinsine göre isimlendirilmiş. Geçen süre esnasında da bu isimler değıştirilmeden devam ettirilmekte.

Ayrıca Lemos Köyünde XIX. yüzyılın ilk yıllarında yaşamış Macar Abdullah'ın Köyün mezarlık başı mevkisinde bulunan asırlık ceviz ağacı, sakinlerine yıllarca yaz aylarında barın ma yeri olur. Sarıveliler İlçesinin tarihi süreci Türk/Türkmenlerden öncesine uzanan tek köyü olan Lemos, Türkmen obaları yerleşik düzene geçmediği dönemlerde mezralarında üretilen Ceviz ürünü için devlete Ceviz Öşrü verdiği aşikar vakadır. Ömrünüz ceviz ağacı kadar uzun, sağlıklı ve dostluğunuz ceviz yağı kadar öygün olsun ve bahtınız kandil nuru gibi efil efil titreyerek sonsuzluğa doğru hayırla yelken açsın.

Ocak/ 2021
Süleyman YILDIZ

VARDAKÖPRÜSÜ

VARDAKÖPRÜSÜ

Makinist Kerem, üniversiteyi kazanan kızının okulda daha rahat okuması için tayin istediği Konya'ya trenle sabaha karşı ulaşır. Bu şehrin adını önceden çok duymuş olsa da, ilk kez görevi gereği geldiği için yabancı sayılırdı. İşyerine gitmeden önce sıcak bir çorba içip midesinin açlığını bastırdıktan sonra Lokomotif Depo Müdürlüğü ne giderek çalışma arkadaşlarıyla tanışır. Yinede çok heyecanlı, makinistliğe başladı ğı ilk günkü gibi içi içine sığmaz. Depoda şahsen tanıdığı, adını önceden duyduğu makinistler olduğu için pek yabancılik çekmeyeceğine inanıyordu. Lokomotif Depo Müdürlüğünde Depo şefi ve makinist arkadaşları gelişini sevinç le karşılar. Her biri içtenlikle, "Hayırlı olsun" dileğini iletip hemen Müdürün odasına çıkarır. Müdür Bey; hoş beş sohbetinden sonra; "Yolcu treni taşımacılığının önemin den söz ederek bundan böyle, kıdemli makinistlerden Kadir ile birlikte Konya- Adana hattında işletilen Yolcu Trenlerinde çalışmak üzere görevlendirildiğini ve Baş makinistin her konuda yardımcı olacağını bildirerek hayırlı olması" dileğın iletir .

Makinist Kadir'in titizliği daha önceden kulağına çalındığını hatırlar. "Hayırdır inşaAllah" temennisinde bulunur. Kadir, çok titiz, çalışkan, görevinde başarılı, asla kaytarmayan, işini vaktinde yapmak için canhıraş çalışan, Trenin Livresine göre istas yonlara vaktinde varmayıp tehirlri (gecikmeli) hareket etmesinden hoşnut olmayan, "Müşteri veli nimettir" anlayışıyla kendini hep yolcu yerine koyarak tren tehirinden yolcu kadar üzülen ve tehirsiz tren işletmek için çok gayret eden bir demiryolcu.

Makinist Kadir, işinden ziyade evini daha çok ihmal eden, ve sosyal hayatı pek olma yan bir yaşantı içindedir. Görev harcırahında tavşan kulağı uygulamasını tasvip etme diği için bu gibi zamanlarda Konya Garına vaktinden önce ulaşarak harama el uzatmak istemeyen ahlaklı birisi. Ancak Kadir'in kuralcı, disiplinli tutum davranışı kendine özgü hasletleri bazı arkadaşlarınca pek benimsenmediği için onunla kimse sefere gitmek istemez. Sefere çıkanda biraz gönülsüz davranış gösterir. Bu durumu çok iyi bilip takdirle karşılayan Depo Müdürü, yeni makinistlere Kadir'i her yönüyle örnek göstererek önce onunla birlikte görevlendiriyordu.

Hazreti Mevlana şehri Konya'dan Adana yönüne gidecek yolcu treni, Konya'dan vaktinde hareket eder. Trene, Başmakinist Kadir ve Makinist Kerem kumanda ederken Başmakinist trenin uğradığı önemli yerleşim yerleri ve sanat eserleriyle ilgili bil gi vererek trenin emniyet içerisinde seyrüseferinde tamamlar. Bir yandan da yamacın da oturan yeni yol arkadaşı makinist Kerem'le sohbet ederek onu tanımaya çalışır. Ne de olsa bundan böyle her seferde kader arkadaşlığı yapacak. "Arkadaşın iyisi yolda belli olur" veciz sözünde belirtildiği üzere yol arkadaşının huyu ve suyunu öğrenme ye gayret eder.

Haydarpaşa/ Bağdat- Hicaz demiryolu hattının ülkemiz sınırları içinde kalan bir kesiminde (Konya-Adana) işletilen Yolcu Treni, Mevlana Hazretlerine Konya'dan önce bağrını açıp misafir eden Türkçe'nin başkenti Karaman'ı ve diğer önemli gar, istas yonları geçtikten sonra Osmanlı ve Alman İmparatorluklarının farklı niyetlerle parası Osmanlı'dan, imalatı Almanya'dan olacak şekilde akitlenen ortak projesi çerçeve sind e Hacıırı - Karaisalıbucağı istasyonları (TCDD KM= 307+100) arasında imal edilecek Hacıırı Varda Demiryolu köprüsüne vaktinde ulaşır.

Yolcu treni köprü üzerinde ağır ağır seyrederken Başmakinist arkadaşına köprü hakkında bilgi vermeye başlar. "Bu demiryolu köprüsü Hacıırı istasyonuna bir kilo metre mesafede Çakıt Çayı vadisi üzerinde Almanya tarafından 1907 yılında yapı mına başlanıp 1912 yılında tamamlanır. Köprü, 12'şer metrelik üç büyük kemer, dört ana çelik ayak üzerine kurulu ve yerden yüksekliği 99 metre, toplam uzunluğu boy dan boy a 172 metredir. 1220 metre yarı çaplı kurp üzerinde gerçekleştirilen çelik kontrüksiyon köprünün dış kaplaması taş örme tekniği ile yapılmış olduğu için eşsiz bir mühendislik sanat eseridir. Çakıt Çayı vadisinin doğa güzelliği ancak, böyle bir sanat eseriyle taçlandırılabilir. Bu eserin benzerini bulmak asla mümkün değildir.

Bu demiryolu köprüsünün inşası için, Alman Philip Holzman Şirketi Almanya' dan ailesiyle birlikte takribi 4000 adet demiryolu işçisi ve mühendis getirir. 1200 rakımlı Taşdurmaz mevki Faraka'da müslim ve gayri müslümlerin yaşayacağı bir köy (Belemedik) kurar ve beş yılda bu köprüyü inşa eder. Bu köprünün inşası sıra sind e bölgeden temin edilen yüzlerce Türk işçisi çalıştırılıp alın terinden faydalanılır. Böylece aşılmaz denen orta Toros Dağları, geçilmez denen Çakıt Çayı vadisi kolayca geçilirken İstanbul ve Anadolu'nun iç kesimleri Çukurova Bölgesi ile Güneşin Aya kavuştuğu, gündüz ile gecenin buluştuğu gibi kucaklaşır. Daha önemlisi Payitaht ile kutsal topraklar arasındaki ulaşımı demiryoluyla sağlamak için bu mevkide, 3756 metre uzunluğu ile ülkemizin en uzun ikinci demiryolu tüneli inşa edilir. Gerek bu tünel gerekse mıntıkadaki toplam 12 adet tünel ile demiryolu Varda Köprüsü inşası sırasında burada 21 işçi çeşitli nedenlerle vefat eder"

Makinist Kerem, Başmakinistin verdiği bilgiler ve çıplak gözle gördüğü köprünün ihtişamı ve estetiği karşısında hayretler içinde kalıp ağzı açık seyrederek. Çakıt Çayı kanyonun muhteşem manzarası ile dağ, dağ içine gizlenmiş heybetli Toros Dağlarının yalçın zirvelerinin eşsiz doğa görüntüsü karşısında hem irkilir hem de tüyleri diken diken olur. En az yüz yıl öncesi döneminin teknolojik imkanları ile muhteşem ve gü venli bir mühendislik şaheserinin meydana getirilmesine hayret edip saygı duyar.

Hacıırı Varda köprüsü inşası sırasında Türk işçiler de çalışır. Bu işçilerden birisi de güçlü kuvvetli, gençliğinin baharında olan Mehmet'dir. Mehmet, Türkmen/Yörük ailesinin iki erkek çocuğundan birisi olup küçük yaşta köy imamının rahlesinde dini eğitimini alır. Sonra köyüne en yakın yerde bulunan zaviyede öğrenim görüp hafız olur. Ailesini bırakıp uzak yerlere gitmek istemediği için tahsiline devam etmez. Bir müddet kendi köyünün camisinde

melle imam olarak görev yapar. Sonra Türkmen ailelere mensup her gencin yaptığı gibi ailesinin keçi sürülerini güderek bu dağlarda çobanlık yapmaya başlar. Mehmet, her konuda eylemine ve sözüne güvenilen emin bir kişi haline gelir. Hacıkırı demiryolu köprüsü inşaatı başlayınca bu işte çalışacak Türk, Müslüman işçilerin dini ibadetlerini yerine getirmesi için Belemelik köyüne ya pılan camide imam olarak işe başlatılır.

İmam Mehmet'in esas işi köyünde çobanlık yapıp keçi sürülerini yıl boyu bu dağlarda otlatmaktır. Şimdiyse demiryolu inşaatı çalışmasından arta kalan boş zamanında yine köyünde ailesi ve ağabeyi Hasan'a çoban olarak yardım eder. Sanki insanlara ve hayvanlara yardım etmek için yaratılmış birisi. Genç yaşında köyünün veterineri gibidir. Hem evcil hayvanları çok sever hem de doğada kalan yabani dağ keçisi, ceylan.. gibi hayvanları korur ve gözetir. Yeri geldikçe yırtıcı hayvanlara da yardım edip onların yaralı olanlarını hayata döndürmek için bakıma alıp besler.

Başmakınist Kadir, yeni yol arkadaşı Kerem'e "Vardar demiryolu köprüünün yapı mında çalışan İmam/ Çoban Mehmet'in hazin hikayesini anlatayım, sen bunu dinler ken Çukurova'ya da varmış oluruz" der.

"Bu köprüünün inşaatında çalışan İmam Mehmet, ağabeyi Hasan'ın yorgan döşek hasta olması üzerine keçi sürülerini dağlarda otlatmak için Alman şirketinden bir haf ta izin alır. Havadan sonra cemrenin suya düştüğü, dağlarda karların yeni erimeye başladığı günlerdir. Mehmet çoban köpekleriyle birlikte keçi sürülerini bu vadinin göğe kadar uzanan yamaçlarına otlatmak için getirir. Öğleye doğru Çakıt Çayı vadisinin gi rift yamaçlarının kuytu bir yerinde meleyen bir oğlak sesi duyar ve merak edip sesin geldiği yöne doğru hareket eder. Erişilmesi kolay olmayan, bir tarafı Çakıt Çayına uçurum olan büyük bir taşın kovuğunda bir ceylan yavrusunun tir tir titreyerek melediğini görür. Yakınlarda da anası gözükmemektedir. Bu yavruyu oradan kurtarıp daha uygun bir yerde emniyete almayı düşünür. Değilse, kuvvetle muhtemel ya yırtıcı yabani hayvanlar yiyecek, ya da ölecektir. Bu yavruyu orada korumasız bırakmaya gönlü razı olmaz. Her canlıyı yaratanın Allah olduğuna inanarak korumak ister.

Mehmet hemen üzerinde bulunan kalın paltoyu çıkarıp azık heybesini boynuna geçirdikten sonra yüksekçe kayanın üzerinden yavrunun yanına atlar. Ceylan yavru sunu peşkire sarıp heybesinin arka gözüne güzelce yerleştirir. Atladığı yere tekrar çıkmak için çevrede inceleme yapar, fakat çıkması için kolay bir yer bulamaz. Ey uygun yer olarak atladığı büyük kayanın kovuğunda yetişmiş çitlik ağacına tutunarak dev kayanın öbür yüzüne geçerek selamete ermek" diye düşünür.

Çoban Mehmet, besmele çekip derin derin nefes aldıktan sonra Çitlik (Menengiç) dalına tutunarak kayanın yüzeyinden geçmeye çalışırken dalın kırılması sonucu hava da uçan bir kuş gibi Çakıt Çayına doğru süzülmesini ve hızla nehre doğru irtifa kaybettğini anlar. Fiziki olarak bir şey yapamaz, çaresizlik içindedir. Boynunda asılı heybedeki keçi yavrusuyla havada süzülürken artık Allah'tan başka tutunabileceği, sığınıp yardım isteyebileceği başka bir varlık kalmadığı inancındadır. Bu durumdan kurtulması bir mucize gerekir. Sadece havada kanyonun derinliklerine karşı takla atarak düşerken avazı çıktığı kadar; "Allah'ım" diye bağırap, "Kelimeyi Şehadet" getir mekle yetinir. Fakat kendisine şah damarından daha yakın olduğunu bildiği Rab' binden asla umudun kesmez. Bu havada süzülüşün sonunda Hakk'ka yürüş olduğunu düşünmekten de kendini engelleyemez. Peygamber Efendimizden şefaati ister. Allah dostu Erenler, Evliyalar ile Mürşidi Kamiller'in yüzü, suyu hürmetine Rab'binden acil merhamet diler. "Allah'ım, Kadir Mevlam. Yardım eden yok mu?, imdat, imdat. Yetiş Eren ler, Evliyalar" diye çığlık atarak yalvarıp gözlerini kapatır.

Çoban Mehmet kapalı olan gözlerini aniden açınca Çakıt Çayı vadisinin dümdüz bir ova ve yemyeşil çimenlik örtü ile kaplı olduğunu, dağların, ağaçların, kayaların kaybolduğunu, hıdırellezi andırırçasına çevresinde rengarenk bin bir çeşit kuşun uçtuğunu, arıların çiçekten çiçeğe konarak vızıldadığını, ve kendisi de ceylan yavrusuna süt içirmekle meşguldür. Dağın zirvesinden düşüş konumundan çok farklı bir ortam la karşılaşır. Diz boyu yeşil otu yaparak beyaz saçlı, aksa kallı, elin de asası, bembe yaz elbise giymiş yaşlı bir kişinin kendisine doğru yürüyerek geldiğini görür. Bu duru ma oldukça şaşırır ve bir o kadarda sevinir.

Yanına yaklaşan Aksaçlı Dede Mehmet'e ;" Ey Ademoğlu ve Allah'ın kadim dost kulu: Namaz ibadetin eda etmek için her gün beş vakit Ezan-ı Muhammet okununca her ahvalde önce vakit namazını hemen eda edip kazaya bırakmamak, Namazı tehir ederek vakti çıktıktan sonra kılmamak ve Rab'bine dost olabilmek için gösterdiğin ihlaslı ibadet ve kalbi zikirlerin başta olmak üzere bu alemde yaptığın hayır, hasenat ve ameller Cenabı Allah katında kabul, makbul olduğu ve daha yapacağın çok hayır, hasenat ve güzellikler olacağı için Allah-ü Tea'la canını sana bağışladı" der. Mehmet'te bu duruma çok sevinirken, " Rab'bimin garip kulu olarak ben, kulluğumdan başka neyledim ki, ben nerdeyim " der.

Çoban Mehmet esasında dağın zirvesinden süzülerek önce 100 metre aşağıda bü yük bir ardıç ağacının yan dallarına çarptıktan sonra tekrar parendelenip 50 metre aşı dağın yamacının orta yerinde gevenle kaplı düz seki üzerine ceylan yavrusuyla birlikte koyun koyuna düşerler. Çoban Mehmet'i en son düştüğü bu yerden önce kö peği Ayaz ve Karabaş bulur. Köpekler Mehmet'in solduğunu anlayınca Ayaz yarala rını yalamaya başlarken Karabaş yardım getirmek için hışımla oradan ayrılır.

Yolcu Treni Yenice istasyonunu geçip Adana'ya doğru yol alırken Makinist Kadir yol arkadaşı Kerem'e, "Ustam, bu trenleri livresinde açıklanan varış saatine göre vak tinde istasyonlara ulaştırmak yolculara hayırlı bir hizmettir. Mümkünse tehir ettirme mek gerekir. Seyahat eden ve trenden yolcu bekleyen muhterem kişilerin arasında hikayesin bilmediğimiz nice garip guraba barınıyordur. Bu cümleden olmak üzere şah sımıza farz olan beş vakit namazı da vakti içinde eda etmek te Hak'ka bir hizmettir. Rab'bini seven hiçbir kul, bu vakitlerin hayrından kaçınmamalıdır."

Makinist Kerem, bu hikayeyi dinledikten sonra makinist olarak görevlendirildiği trenlerle Varda köprüsünü geçerken önce bir salavat getirir. Çoban/İmam Mehmet'in hazin hikayesin hatırlayarak bu köprüünün inşaatı esnasında vefat eden ve bu köprü den trenle bir şekilde geçen tüm insanları rahmet ve minnetle anar.

Demiryolcuların cümlesinin ruhları berzahta şad olması için kalbi dua eder.

FARİSKE - GÖKTEPE KAYAMEZARLARI

FARİSKE (PHARAX) / GÖKTEPE KÖRÜSTANIKAYAMEZARLARI

Antik çağda Konya, Karaman ve Ermenek'i içine alan bölge, "Lykaonia" olarak nitelendirilir. Bilhazre bölge, Dağlık Kilikya ve Helenler/Romalılar devrinden sonra da Isauria ve Taşeli olarak tanımlanır. Karaman-i Türkmenleri Taşeli orta Toroslar Ermenek bölgesinde 1256 yılında hakimiyetlerini sağlamadan önce bu bölgede antik çağda değişik kavimler yaşar. Tarihi süreçte Luviler ile Hititler bu bölgeyi M.Ö. 3000 nci yılından itibaren M.Ö. 1180'li yıllara kadar yurt edindikleri için yörenin "Lukkalılar" ya da "Lukka Ülkesi" olarak tanınmasını sağlamaları kuvvetle muhtemeldir. Antikçağ Tarih Müellifi Ramsay; "Göksu Nehri (Kalykadnos) Ermenek Çayı(Gök dere) vadisinde bulunan antik kentleri, "On Kent/ Decapolis" olarak belirtir. Söz edilen On antik kentten; Balbasos/ Pharax (Fariske Körüstanı*), Gayisitrus (Çukurbağ Körüstanı) ve Rusumblada /Zenonopolis (Uğurlu Körüstanı/İznebol), Lamos/ Lauza dos (Lamos Antik Kalesi) Sarıveliler ilçesi sınırları içinde kalan antik döneme ait yerleşkelerdir. Antik çağın diğer kentleri ise; Maras /Marassa/ Germanikopolis (Ermenek), Titiopolis (Yukarı İrnebol), Eirenopolis (İrnebol/İkizçınar), Dalisandes (Çamlıca/ Muhallar), Dometiopolis (Katranlı/ Dindebol), Philadelphia (İmsi), Sbide (İzvit), Neapolis (Güneyyurt) Ermenek ve Başyayla ilçesi sınırları içerisinde.

Ermenek/ Marassa, Roma İmparatoru Tiberius döneminde M.S.17 nci yılda şehre gelen komutan Germanicus'un adına izafeten "Germanikopolis" adı verilir. Uğurlu Körüstanı Rusamblada ise; Bizans İmparatoru Zenon (M.S. 474-491 dönemi) kendine karşı başlatılan isyanı bizzat Taşeli Ermenek bölgesine gelerek bastırırken bölgedeki kalelerin çoğunu yakıp yıktırır. Doğduğu yer olan Rusamblada'da imar faaliyetleri yaptırır. Bu arada kentin adını, kendi adına izafeten "Zenonopolis" olarak değiştirir. Böylece bölgede yaşayan eski kavimlerin izi, adı ve sanı silinmek istenir.

Luviler ve Hititlerden sonra bölgeye Persler, Helenler, Romalılar, Bizanslılar, Emevi-Abbassiler ve Türkler hakim olur. Her kavim kendi izlerini bırakarak tarih sahnesinden çekilir. Nitekim bölgeye M.Ö.1 nci yüz yılın son çeyreğinden (M.Ö.67) itibaren tamamen hakim olan Romalılar, söz edilen antik kentlerin Luvi dilinden olan adını, Romalılara özgü isimlerle büyük ölçüde değiştirir. Roma ve Hellen dilinde "Polis", kent ve "Kome", köy anlamına gelen kelimeler. Haliyle Ermenek'in bilinen en eski adı olan Maras/ Marassa'yı, "Germanikopolis" olarak değiştirirken, "Rusumblada" olan Uğurlu Körüstanına/ İznebol da, "Zenonopolis" adı verilir. Diğer antik kentlerde de benzer uygulama görülür. Bu durum Romalıların, Anadolu'da fetih ettiği antik kentlerde yaşayan kavimleri ve İmparatorluk sınırlarına katılan bölgeleri asimile etme yöntemlerine nadide birer örnektir.

Sarıveliler'in kuzey doğusunu boydan boya kaplayan Cindiri Dağında, Uğurlu Körüstanında, Lamos'un kuzey doğusunu çevreleyen Uzunkırda, Fariske'nin batısında konuşlu Balbasos'ta, Çukurbağ Körüstanı Gayisitrus Kale Kenti, Yunt Dağı eteklerinde konuşlu Daran Kale Kenti ve Koçaş Dağı karşısında yükselen Lamos (Lauzados) Antik Kalesinde bulunan kaya mezarları (Nekropol), taş odalar, doğal mağaralar Luvi / Hitit devrine ait birer sanat eseridir. Bu sanat eserleri antik çağda hem bir yaşam alanı hem de bir inanç merkezinin odağı olarak kullanıldığı muhakkak. Bunların çoğunluğu Luvi/Hititler dönemiyle birlikte insan eliyle kayalar yontularak yapılmış birer şaheser, el emeği ürünüdür. Doğanın koynuna emanet edilen bu sanat eserlerinin sahiplenilmesi, definecilerin olmayan vicdanına bırakılmaması gerekir.

Fariske /Pharax/ Balbasos Göktepe) Körüstanında bulunan kaya mezarlarının yüzeyini kaplayan üçgen alınlık içindeki yazıtta; "XAİPEAKKI AXİPEKA OİTE NİTO APKO OY EPIO MAPKOYİO KO EİNAAYI AKAIMAPKO OY EPIO MAPKOYİO KO ENA İAMAFİOY İOYKİ HO OYTAHP KOPOİİ HNHTOMNHMHONZ NEAYTOİ ETİOH AN" ibaresi yazılıdır. Prof. Dr. Çetin Şahin bu metni: "Selam sana AKUİLA, Selam sana. İyi durum da olası. Markos'un oğlu Kollina Tribusunda. Markos oğlu Markos Valerius A kuşlas ve Kollina Tribusundan Markos oğlu Markos Valerios ve Gaios Loulios Killes'in kızı Lolia Matis Koropissene hepsi hayattayken kendileri için bu mezarı yaptırdılar." şeklinde çevirisi yapmaktadır.(Osman Doğanay- Pharax kitabı, sahife :75)

Çukurbağ /Gayisitrus Körüstanında bulunan ikili kaya mezarının alınlığında: "İN NOY İOYPA 10 KAIİNOY K? OYHKAIİNOY KİKAIİMOYAT KAIİAYTOİ TOHP İON KATA KEYA ANMNHMH LN" ibaresi yazılı olup Prof.Dr. Çetin Şahin Hoca: "İvrisis oğlu İNNUS ve Kloues oğlu İNOUS ve Kai oğlu NOUS ve Kai Oğlu MOUATOS kendileri için (bu) mezarı hatıra olarak yaptırdılar" diye çevirmektedir. Ayrıca Bean T.B. Mitfod, bölge de yaptığı inceleme sonunda Pharax/ Pharax yazıtını bulur ve Pharax'ın "Dar geçit, Boğaz" manasında olduğunu açıklar.

Sarıveliler İlçe merkezi Cindiri Dağında oyulmuş Taş ev odaları, Kara Delikler, ve İlçeye bağlı belde ile köylerinden Fariske ve Çukurbağ Körüstanında bulunan yazıtlar, Lamos Antik Kalesi taş evleri, Uğurlu (Zenonopolis) Körüstanında ve Zenonopolis'in Lemos tarafına uzantısı Uzunkırda bulunan taş ev, Kaya mezarı (Nekropol) ve odalar Luvi kavimlerin, öncelikle barınma yeri ve kalbi sevgiyle bağlı oldukları kişilere anıt mezar olarak yapılmış kullanılmıştır. Bu tarihi yerler antik çağdan günümüze kadar ulaşan birer tarihi eserdir. Bu eserler Sarıveliler İlçesine hakim olan kavimlerin, Helen ve Romalılarından binlerce yıl öncesi buraları yurt edindiğini gösteren alametleri farikalardır. Bu eserlerin her biri günümüzde birer turizm potansiyeli olan mekânların odağı olup en iyi şekilde korunması gerekir.

Semavi Dinlerden önce inanç sistematiği Ana Tanrıça Kültü üzerine tesis edilmiştir. Bölgede bu ana Tanrıça Kültünün en belirgin mekanı Lamos (Lauzados) Antik Kalesinde gizli olduğudur. M.Ö. 1. yy.da kurulan antik Roma

İmparatorluğu'da Pagan bir inanç sistematiğine sahipken İmparatorluk sınırları içinde yer alan Ortadoğu'da Hz. İsa Peygamberin önderlik ettiği Hıristiyanlık inancı toplumda büyük etki uyandırır. Roma İmparatorluğunu yönetenler Hıristiyanlığa şiddetle karşı çıkarak halkın benimsememesi, inanmaması, Paganizmi terk etmemesi için çok sert önlemler alır. Fa kat tüm halk, ait olduğu ırka, kavme bakmaksızın tek tanrılı semavi dini benimser ve bu dini saklanarak gizlice inlerde, mağaralarda ve dağ başlarında yaşamaya başlar.

Dağlık Kılıkya/ Taşeli Bölgesi coğrafik girift yapısından dolayı Hıristiyanlığın ilk yayıldığı ve diğer yerlere nazaran daha hızlı taraftar bulduğu yerler olmuştur. Hz. İsa'nın havarilerinden/ Müridlerinden Aziz Barnabas, Side yoluyla Konya'ya giderken Decopolis'in On Antik kentinde bir süre kalıp eğleşmesi yerli halkın Hıristiyanlığı da ha kolay benimsemesine neden olur. Bu arada Konya'ya kadar ulaşan Yahudilerin; "Hz. İsa müridi Havarilerin halkı kandırdığını" ileri sürerek Hıristiyanlık inancını benimseyenlerin üzerinde büyük baskı uygulamaları, dayanılmaz işkence yapmaları ve en önemlisi insanlar, öldürülme korkusu hissetmeleri üzerine gizlice Ermenek bölge sine kaçıp canlarını kurtarır. Yöre halkıyla birlikte Hıristiyanlık inanınin vecibelerini gizli bir şekilde Ermenek, Sarıveliler ile belde ve köylerindeki Luvi/Hititler devrin den kalan antik yerleşkeler, kaya mezarları, taş odalar, mağaralar, kaya kovuklarında gizlenerek inancına göre yaşamaya ve vecibelerini yerine getirmeye başlar.

Roma İmparatoru I. Konstantin döneminden (M.S.313) itibaren Hıristiyanlığa hoş görüyle bakılmaya başlanır. M.S. 379 yılında İmparator I. Theodosius tarafından Hıristiyanlık, Roma İmparatorluğu'nun resmi dini olarak ilan edilir. Bu seferde Paganizm inancı ile buna ait vecibeler kesin olarak yasaklanır. Ancak Roma İmparatorluğunun M.S. 395 yılında Batı-Roma ve Doğu-Bizans İmparatorluğu şeklinde ikiye ayrılmasıyla birlikte Bizans İmparatorları, Hıristiyanlığın daha kolay benimsenmesi ve vecibelerinin rahat şekilde yerine getirilmesi için Antik kentlerin hem adını değiş tirir hem de, kiliseler, manastırlar tesis etmeye başlar. Böylece Uğurlu Körüstanı Zenonopolis'in yanı sıra Ermenek Çayı (Gökdere) vadisinde bulunan antik kentlerde en az on adet Piskoposluk merkezi açılır.

Uğurlu Körüstanı (Rusumblada) Zenonopolis'li olan komutan Zenon, (M.S.474-491 yılları) Bizans İmparatoru olunca bölge halkı üzerinde baskılar iyice artar. Emevilerin M.S. 668-685 yılları arasında Anadolu'da Çanakkale boğazını aşılıp Tırakya'ya kadar ulaşır. Seyit Battal Gazi (Eskişehir/Seyitgazi ilçesinde türbesi mevcut) komutasındaki ordu 685-690 yıllarında Afyon'a kadar ilerlediği esnada da Ermenek bölgesi de fetih edilir. Ayrıca Abbasi Halifesi Mu'tasım döneminde (815 yılı) Afşin Bey komutasındaki ordunun bölgeyi (50 yıl süreyle) fetih eylemeleri sonucu halk, bir nebze olsun baskıdan kurtulur. Ancak bölge halkı, 1. Haçlı seferleri sonrasında Haçlılarla iş birliği yapan Bizanslıların ovalık Kılıkya'ya kadar inmeleri sonucu Ermeni zulmüyle karşılaşılır. Geçen süre esnasında yöre halkının Ermeni zulmünden kurtulması güçle şip imkansızlaşır.

Türkler, 1071 yılı Malazgirt savaşından sonra Anadolu'ya yerleşmeye başlamasıyla birlikte Taşeli orta Toroslarda yaşayan kavimlerin imdadına Karaman-i Türkmenleri önderi Nure Sofi yetişir. Zira Karaman-i Türkmenleri, Beylik (Devlet) olmasıyla birlikte bölgenin İslamiyet'le iyice tanışması ve İslam dini inancı kabul edilip yaygınlaşması için Ermenek merkezden başlamak üzere köy yerleşimlerine kadar Sadakayı Cariye türü eserlerle birlikte Medreseler, camiler, mescitler yapılip zaviyeler açılır.

Sarıveliler ilçesinin köyleriyle birlikte tarihi süreci bu antik kentlerle başlar. XIV. Yüz yılın yarısına (1344) doğru Sarıveliler ilçesi sınırları içinde Türkmen obaları yoğunluk kazanmaya, konar göçerlikten yerleşik düzene geçişler artmaya başlar. Müslüman halkın dini vecibelerini özgürce eda edebilmeleri için Karamanoğulları Beyliği Beyi (Ermenek Beyi) Burhaneddin Emir Musa Beğ, Ermenek Tol Medresesinin yanı sıra Lamos Köyüne öncelikle Selahattin Emir Musa Paşa Camii ile Paşa Zaviyesi yaptırır. Bu ibadethaneleri zaman ilerledikçe Çukurbağ Camii, Başdere Ulu camii ile Gündere Şeyh Paşa Mescidi, Fet/ Fit Yusuf Mescidi, Başdere Derziler Mescidi ve Fariske mescidi takip eder. Ayrıca tüm ibadethaneler için vakfiyeler ön görülür.

Taşeli Orta Toroslar Bölgesinde yerleşik Türkmenler, Karamanoğulları devrin den beri bölgede huzur içinde yaşamayı sürdürmektedir. İslam Dini vecibelerini, kalbi ibadetlerini gönlünce huşu içinde yerine getirmektedir.

*(Körüstan: Kaya mezarlarının bulunduğu yöreler)

Şubat-2021

Süleyman YILDIZ
(Lemos 5303)

LEMOS'DANGÖÇENLER

LEMOS KÖYÜNDEN KENDİ İSTEĞİ İLE GURBETE GÖÇEN AİLELER

Sarıveliler/ Lemos (Esentepe) köyü tarihi süreçte yöresinde hep cazibe merkezi olur. Ekilebilir toprağı, susuz olmasına rağmen çok verimli taban arazisidir. Cumhu riyetin ilk çeyreğı yılların tamamlanması ve ikinci dünya harbinin sona ermesiyle bir likte iskan ettiğı hane ve barındırdığı nüfus sayısında artış kaydedilir. Nüfus artarken ekilebilir arazi azalır. Mevcut ekilebilir arazi sahiplerinin, rızkını temine yetmez hale gelir. Taşeli orta Torosları 1350 rakımlı yaylaklarının doğa ve sert iklimlendirme şart ları için, aşın bulunmasın zorlaştırıp yaşamı yokluk ve yoksulluğa mahkum eder. İnsanlar hanesinin rızkını temin edebilmek için geç güzün yola düşüp ege ve Akdeniz bölgelerinde konuşlu beldelere kazma kürek çalışmaya gider.

Yinede zor şartlarda Lemos köyünde şevkle ve bin bir hayalle başını sokacak ka dar iki odalı barınma evi edinirler. Fakat dört duvar insanı kem gözlerden korusa da, açlık ve susuzluğa çare olmaz. Böylece köy sakinlerinden bazıları, çaresizliğin önün de diz çökmek için gurbeti düşlemeye başlar. Yokluğu ve yoksulluğu yenme, kün deye getirme oyununu gurbette aramaya karar verir. Bu kararda çocuklarını geleceğe daha iyi hazırlama ve eğitimi mükemmel okullarda okutma isteğı olduğunu da yabana atmamak gerekir.

Bu bağlamda bir nefeslik anda ata yurdu Lemos'ta tüm hatıralarını, sevdiklerini ve alın terine dair neyi varsa satar. Rızkını gurbet elde aramak için çocukluk ve genç lik hatıralarını unutup bağrına taş basar. Evindeki pılı Pırtıyı haşaya katlayıp, çıkını heybeye toplayıp aniden gurbet yoluna düşer.

Esasında Lemos köyünden gurbete giden kişi sayısı çok fazladır. Lemos'lu olup gurbet elde rızık peşinde koşanların bazıları köyüne yatırım yapmadan gurbeti mekan eylemiştir. Bu tür kişileri yazımıza konu edinmedik.

İşte Lemos köyünden 1950 yılından sonra kurulu düzenini yıkıp, evini ve diğer taşınmazını satıp gurbet denizine gözü kara gidenleri konu edinip listeledik.

Cümlesini saygı, minnet ve rahmetle anıyorm.

GÖÇENİN ADI-SOYADI: GÖÇ ETTİĞİ ŞEHİR:

- 1- Osman Sezer, -Söke,
- 2- İbrahim Sezer, -Söke,
- 3- Ahmet Yılmaz -Ermenek,
- 4- Talip Çoşkuner, -Aydın,
- 5- Hatıp Sivri, -Ortaklar,
- 6- Mehmet Aytekin -Milas,
- 7- Hacı Korkmaz, -Konya,
- 8- Abdullah Avcı, -Ermenek,
- 9- Yusuf Alağ -Silifke,
- 10-Hüseyin Kurt, -Milas,
- 11-Hüseyin Alkan, -Karaman,
- 12-Ahmet Alkan, -Karaman,
- 13-Ali Alkan, -Konya,
- 14- Mustafa Alkan, -Karaman,
- 15- Ahmet Ataseven, -Karaman,
- 16- Mustafa Hilmi, -Anamur,
- 18- Mustafa Çakmak, -Söke,
- 19- Abdurrahman Mutlu, -Konya,
- 20- Ahmet Arslan, -Gazipaşa,
- 21- Ahmet Bilgiç, -Antalya,
- 22- Mustafa Doğan, -Milas,
- 23- Kamil Yıldırım, -Milas,
- 24- Mustafa Şahin, -İzmir,
- 25- Mehmet Okumuş, -İzmir,
- 26- Recep Avcı, -Ereğli/Konya
- 27- Yusuf Alkan, -Konya,
- 28- Ali Dağdelen, -Karaman,
- 29- Mustafa Dağdelen, -Karaman,
- 30- İbrahim Dağdelen, -Karaman
- 31- Osman Keskin, -Ermenek,
- 32- Mehmet Aydın, -Karaman,
- 33- Osman Sarı, -Ermenek,
- 34- Hasan Hüseyin Şahin, -Antalya
- 35- İbrahim Baysal, -Ermenek
- 36- Süleyman Kökçam, -Konya,

- 37- Mehmet etiner, -Silifke,
- 38- Numan İlhan, -Söke,
- 39- Ali Kemancı, -Konya,
- 40- Ahmet Şallı, -Ortaklar
- 41- Osman Baştuğ -Ortaklar
- 42- Mehmet Yalçın -Konya,

Aralık- 2020
Süleyman YILDIZ
(LEMOS 5303)

SARIVELİLER VE LAMOS'TAN KIBRIS'SÜRGÜN

SARIVELİLER ve LAMOS'TAN
KIBRIS'A SÜRGÜN EDİLEN SOYDAŞLARIMIZ

Doğu Akdeniz'de stratejik bir konumda olan Kıbrıs Adası Venedik korsanlarının hakimiyetindedir. Karamanoğulları Beyliği (Devleti) hukuken tamamen tarih sahnesinden silinmesinden yüz yıl (Bir asır) sonra Kanuni Sultan Süleyman'ın oğlu Padişah II. Selim devrinde Lala Mustafa Paşa komutasındaki Osmanlı Donanması adayı kuşatarak 1-Ağustos/1571 tarihinde feteder. Osmanlı İmparatorluğunun yeni oluşturduğu ve Anadolu'nun Akdeniz kıyıları ile Kıbrıs'ı içine alan "Kıbrıs Beylerbeyliğine" (Eyalet) İçel Sancağı yanı sıra Ermenek Kazası da idari yönden bağlanır.

Kıbrıs Beylerbeyi (Vali) Sinan Paşanın teklifi üzerine; Kıbrıs'ın imarı, zira atın geliştirilmesi ve en önemlisi adada Türk ve Müslüman nüfusun artırılması öngörülür. Bu öngörü için Anadolu Eyaletleri ile İçel Sancağı ve Ermenek Kaza sınırı şehir ve köylerinde yerleşik her on haneye karşılık bir hane olacak şekilde tespit edilen tebaanın Kıbrıs'a göçürülmesi kararlaştırılır. Böylece Müslim ve gayrimüslimlerden oluşan takribi on iki bin ailenin adada iskan edilmesi planlanır. Adaya göçü sağlanacak bu ailelerin çoğunluğu tartışmasız Karaman-i Türk menlerinden oluşacaktır. Zaten Karaman-i Türkmenleri, Osmanlı'nın yeni fetih ettiği tüm bölgelere göçürdüğü Türk/Müslüman tebaanın odağı/merkezi konumun dadır. Osmanlı her daim buralara önce Karaman-i Türkmenlerin yerleştirerek fayda/yarar üstüne, yarar/fayda sağlar.

Devlet-i Aliyye'nin 21-Eylül/1572 tarihinde çıkardığı "Kıbrıs'a Sürgün edilecek Haneler Fermanı" uyarınca; Sürgün edilen tüm aileler davarları, öküzleri, çiftleriyle ve esnaf ise alet edavatiyla birlikte adaya intikali istenir. Taşınmaz mallarının değerinde mezatlarda satılması, adaya gitmek istemeyip kaçanlara en ağır ceza verilmesi öngörülür. Bu karara rağmen Anadolu'dan sadece 2580 hanenin Kıbrıs'a göç etmesi sağlanabilir. Ermenek kazasının idari yönden ilintili olduğu İçel Sancağından (il) toplam 672 ailenin adaya göç etmesi kesinleşir. İçel'den adaya gönderilecek toplam aileden 54 adedi Ermenek Kazası merkez ve köylerinden seçilip göçürülecektir.

Ermenek Kazasından Kıbrıs adasına gönderilecek 54 hanenin mesleklerine göre seçilmesi, deftere kaydı, göçlerinin sağlanması ve adaya intikalinin temini ile ailelerden herhangi bir şekilde adaya nakli sağlanamayıp kaçanlar için beş, altı kişilik yedi emin (kefil, vekil) tespit edilmesi, gönderilen hanelerin suçlarının açıklanması ve tüm sorunların çözüme kavuşturulması için Seydişehir Kadısı Muhyiddin Efendi Ve Ermenek Kadısı Mevlana Haydar b. Abdullah görevlenir. Dergah-ı Ali çavuşlarından Hüsrev Bey'de mübaşir olarak vazifelidir. Teşkil edilen heyet Ermenek Kazasından toplam 540 avarız (vergilendirmeye müsait evli aile reisi) hane tespit eder. Seçilen haneler içinden her on hanede bir hane yazılmak şartıyla toplam 54 hanenin göç ettirilmesi kararlaştırılıp isimleri deftere mesleği ve suçuna göre kaydedilerek tasnif işlemi 16-Aralık/1572 tarihin de tamamlanır. Böylece Kıbrıs'a göç işlemi gerçekleşir.

Kıbrıs'a göç ettirilecek 54 hanenin seçiminde Müslim, gayrimüslim ve şehirli, köylü ayrımı yapılmaz. Sadece belirli meslek ustaları da seçilmez. Kıbrıs'ın ekonomik kalkınmasına ve halkın günlük ihtiyaçlarının karşılanmasına katkı da bulunacak her meslekten usta kişiler seçilir. Nitekim Ermenek kazasından gönderilen aileler arasında on iki meslekten haneler bulunur. Bunlar; 2- inşaat ustası, 7- çulcu, 2- terzi, 1- fırıncı, 2- hallaç(pamukçu), 2- ayakkabıcı, 1- semerci, 2- başmakçı, 2- dülgere, 1- kaşıkcı, 1- boyacı ve 20- çiftçi aile reisi özellikle seçilip gönderilir. Ayrıca ilçe genelinde toplumun huzurunu bozan, kamu malı ile komşu malı ve canına zarar veren arsız ailelerin de seçilmiş olması muhtemeldir. Göç edecek ailelerin tüm taşınmaz malları mezat yöntemiyle satılıp toplam: 355.400- akçe irat sağlanır. Yinede göçürülen aileler ekonomik imkanları ve coğ rafik şartları daha olumlu olan adaya göç etmeye pek istekli oldukları söylenemez. Vatani Taşeli odağı Ermenek'ten ve hısım, akraba ile sevdiklerinden ayrılmak istemez. Dağa çıkanlar olsa da çoğunluk ağlaya ağlaya Taşeli'nden ayrılır.

Kıbrıs'a göçü kesinleşen 54 aile; Ermenek şehir merkezinin Celal, Cemale, Kemeros, Sanduklu, Bağarası mahallerinden birer hane, Saray mahallesinden iki hane ve Zimmi mahallesinden dört hane olmak üzere toplam 11 hane göçer mec bur edilir. Ancak Ermenek'in Keçepazar, Sifas, Akçamescüdlü, Bazar, Arapşah, Zaviye ve Değirmenlik mahallesinden göç için hane yazılmaz. Ermenek İlçesi köylerinden ise; Alakisse, Akmanastır, Arnava, Aşağıcağlar, Başköy, Cenne, Çamlıca, Dindebol, Ezvendi, Gerde, Güneyyurt, Görmel, Halimiye, Irneboli, İznebol, Kazancı, Kışla, Lafsa, Muhallar, Nadire, Yukarıcağlar, Zeyve'den de Kıbrıs'a birer hane gönderilir. Bu köylerden toplam; 33 hane göçürülür.

Kıbrıs'a göçün gerçekleştiği 1572 yılında Ermenek'e bağlı bir köyken günümüzde idari yönden Sariveliler ilçesine bağlı yerleşim yerlerinden ise; Çukurbağ, Fariske/Göktepe, Fet/ şıklı, Mulumu/Koçaşlı'dan birer hane ve Lamos/ Esentepe'den iki hane, Başdere'den dört hane olmak üzere toplam on hane Kıbrıs'a göç ettirilmiştir.

Tahrir Defteri kaydına göre 1570 li yıllarda Daran (10- hane), Günder (50- hane), Muzvadı (54- hane), Uğurlu (27- hane) köylerinden göç için herhangi bir hane seçilip gönderilmez. Ancak Sultan II. Selim İmareti Evka'ından olanların

"Kıbrıs'a sürgün edilmemesi" fermanı üzerine Kibris'a göç etmesi için hane seçimi yapılmaz. Bunun yanında Ermenek Tol Medresesinin vakfiyeleri bulunan Başdere (90- hane), Lamos (183- hane) ve Fariske (22- hane)den göç için haneler tespit edilir. Bu durum Osmanlı'nın Karamani Türkmenlerine bakış açısını çok güzel yansıtır.

Sarıveliler İlçemizin köylerinden Kıbrıs'a gönderilen aileler:

1-LAMOS-EsentepeKÖYÜNDEN (2-hane):

a)-*BALÎ oğlu TURAHAN, b)-*NAİB MUHYİDDİN PİR AHMED;

Çiftçi öküzleri yararlı/besili ve Alet-i felahati (çiftçilik/tarım aletleri) mükemmeldir. Toplam gayrimenkul emlak değeri: 10.000- akçedir. Mehmed, Şeydi ve Veli adında bekar oğulları var.

*-Adı geçenler, Padişah hizmetin ihmal edip köylerin zenginlerine, zengin mülk sahipleri kimselere hizmet edip fukaralığı sürdürür. (sürdürmeye tayin olundu.)

*-Adı geçen (Lamos) Köyden vekilleri: *Hacı Bin Nebi, *Ahmed Bin İbrahim, *Hacı Bin Rıdvan Bin Hüdaverdi *Hüseyin Bin Durmuş, *Ahmed Bin Veli, *Seydi Bin Şüca *Abdülkerim veledi (oğlu) Durmuş, *Abdülaziz Bin Ahmed, * Mahmud Bin İbrahim adında şahıslar. Dokuz kişi kefilidir.

* Bu kimseler belirlenen şartlar/usuller üzere kefil ve vekil olmuşlardır.

2-ÇUKURBAĞ KÖYÜNDEN (1 Hane):

*-HASAN oğlu (SARU) SARI ALİ: Çiftçi öküzleri ve Alet-i felahatı mükemmeldir. Toplam gayrimenkul emlak değeri: 4.000- akçedir. Musa, Mustafa ve Ha san adında bekar oğulları var.

* Adı geçen (Çukurbağ) köyden vekilleri: *Halim Beğ Bin Mustafa, *Eymir Bin Aşık, *Balı Bin Eyne Han, *Ahmed Bin Ali Paşa, *Ramazan Bin Alaeddin, *Nasuhi Bin Ömer, *Bali Bin Ahmed, *Ahmed Bin Mustafa adında şahıslar.

* Bu kimseler belirlenen şartlar/usuller çerçevesinde kefil ve vekil olmuşlardır.

3- MULUMU (KOÇAŞLI) KÖYÜNDEN: (1-Hane):

*- OSMAN oğlu İSA: Hem terzi hem Çiftçi öküzleri yararlı ve Alet-i felahati (çiftçilik/tarım aletleri) mükemmeldir. Toplam gayrimenkul emlak değeri: 9.000- akçedir.

* Adı geçen (Mulumu) köyden vekilleri: * Ömer Bin İsmail, * Nebi Bin Mahmud, * Süleyman Bin İsa, * Abdülkerim Bin Piri Alaaddin Bin Ömer, * Ahmed Bin Musa, *İsa Bin Ali, *Şadi Bin Halil, *Hacı Yusuf Bin Şadi, *Hamza Bin Öksüz adında şahıslar. Dokuz kefil/vekil.

* Bu kimseler belirlenen şartlar/usuller çerçevesinde kefil ve vekil olmuşlardır.

4- FET (IŞIKLAR) KÖYÜNDEN: (1 Hane):

*-RAMAZAN oğlu MEHMED: Çiftçi öküzleri yararlı ve Alet-i felahati (çiftçilik/tarım aletleri) mükemmel. Toplam gayrimenkul emlak değeri: 5.000- akçe. *- Mustafa adında bekar oğlu var.

* Adı geçen (Fet) köyden vekilleri: * Hacı Yusuf Bin Hacı Ahmed, *Hacı Yusuf Bin Veli, *Seydi Ahmed Bin Ali, *İlyas Bin Ali, *Habib Bin Mehmed,* Sey di Ahmed Bin Mehmed, *Hızır Bin İsa adında şahıslar. Yedi Vekil.

* Bu kimseler belirlenen şartlar/usuller çerçevesinde kefil ve vekil olmuşlardır.

5- BAŞDERE (SARİVELİLER) KÖYÜNDEN: (4 Hane):

a)*VELİ oğlu MEHMED: Hem dülgere ustası, hem Çiftçi öküzleri besili/yararlı ve Alet-i felahati (çiftçilik/tarım aletleri) mükemmeldir. Toplam gayrimenkul emlak değeri: 4000- akçedir.

b)*AHMED oğlu MAHMUD: Hem dülgere, kaşıklı, dokumacı ustası, hem Çiftçi öküzleri besili/yararlı ve Alet-i felahati (çiftçilik/tarım aletleri) mükemmeldir. Toplam gayrimenkul emlak değeri: 5000- akçedir.

c)*ABDÜLKADİR oğlu TACEDDİN: Hem başmakçı/yazma ustası, hem Çiftçi. Öküzleri besili/yararlı ve Alet-i felahati (çiftçilik/tarım aletleri) mükemmeldir. Toplam gayrimenkul emlak değeri: 5000- akçedir.

d)* MUSA oğlu SULTAN: Çiftçi ve Alet-i felahati (çiftçilik/tarım aletleri) mükemmeldir. Toplam gayrimenkul emlak değeri: 8000- akçedir. Mehmed adında bekar oğlu var.

* Adı geçen (Sarıveliler/Başdere) köyden vekilleri:*Salih Bin Mehmed, *Resul Faklı Bin Hacı Ahmed, *Ahmed Bin Perince, *Piri BinMustafa, *Mahmud Bin Piri, *Hacı Musa Bin İbrahim, *Kara Halil Bin Salih, *Mehmed Bin Yusuf, *Mahmud Bin Sunduk, *Yusuf Bin Durak, *Mustafa Bin Süleyman adında şahıslar. On bir vekil/kefil.

* Bu kimseler belirlenen şartlar/usuller çerçevesinde kefil ve vekil olmuşlardır.

e)- FARİSKE (GÖKTEPE)KÖYÜ: (1 Hane)

*-MUSTAFA oğlu BALİ; Çiftçi öküzleri besili/yararlı ve Alet-i felahati (çiftçilik/tarım aletleri) mükemmel. Toplam gayrimenkul emlak değeri: 5.000- akçe. *- Süleyman adında bekar oğlu var.

* -Adı geçen (Fariske) köyden vekilleri:* Ahmed Bin İsmail, *Ahmed Bin Hacı İvaz, *Hamza Bin Ali, *Esbeye Bin Hamza, *Süleyman Bin Mahmud, *Ömer Bin Piri, *Mahmud Bin İsmail, *Tavşan Ahmed, *Mehmed Bin Oğuz Han, *La tif Bin Pir Mehmed, *Seydi Ahmed, *Mehmed Bin sefer adında şahıslar.

*Bu 12 kimseler belirlenen şartlar/usuller çerçevesinde kefil ve vekil olmuşlardır.

Böylece 1572 yılında Kıbrıs adasına günümüzün Sarıveliler ilçesi ve köy yerleşkelerinden toplam On (10) hane göç ettirilir. Bu haneler genlerinde var olan konar-göçerlik ruhunu bir kez daha yaşatarak büyük ve küçükbaş hayvanlarının peşi sıra Ermenek'ten Silifke'ye ulaşıp buradan deniz yoluyla Akdeniz'i de aşarak Kıbrıs'a vasil olmuşlar. Bu sefer, istem dışı konup göçmek kaderleri olur. Karaman-i Türkmenlerinin XVI. Yüzyılın başından itibaren özellikle Balkanlara ve diğer diyarlara istem dışı gönderilmesinde de benzer hadiselerin yaşanmış olması kuvvetle muhtemeldir.

Sariveliler ilçesinden Kıbrıs'a göçen ailelerin bizzat kendilerinin ve ya çocuklarının Anavatanlarına geri dönüşleri ve geride bıraktıkları kardeş, hısım akrabaları ile iletişime geçmeleri konusunda bir bilgiye ulaşmak mümkün değil.

Cümle soydaşlarımızı rahmet ve minnetle anıyorum.

Mart- 2021
Süleyman YILDIZ
(Lemos 5303)

KIRK ADEM NEYLESİN

KIRKADEM NEYLESİN

Taşeli'nin güneş doğmaz, kervan geçmez ve kuş uçmaz bir köyünden emmi oğlu Hasan ve Hüseyin, rızıkların temin için gurbete çalışmaya gider. İş bulmak için gidilen şehir, deniz kenarında olduğu için hem sıcak hem de yağmuru bol olan bir yer. Geçerli bir meslekleri olmadığı için, her işi yapan tipten yarenler. Geceleri han odalarında yatıp, gündüzleri parklarda ve vasıfsız işçilerin (amele) toplandıkları kahvelerde iş bulmak için siftinirler. Bulamazlarsa, karnı aç kıvrarır lar.

İşsiz vaziyette birkaç gün geçirdikten sonra kuzenler akşam kaldıkları handa KırkAdem ile tanışır. KırkAdem, bu şehrin girintilerini ve iyisiyle kötüsünü çok iyi bilen birisi. Eskilerin deyimiyle, "kulağı kesik" diye tabir ettikleri takımdan. Rızkını temin edebilmek için her boyaya girerken şeytana bile kara lastik pabucu ters giydiriyor. Gündüzleri şehrin kalabalık caddelerinde dört tekerlekli arabasında talep durumuna göre çakı, çakmak, kokulu deodorant ve Çin işi her türlü teknik malzemeyi satmakla uğraşır. El arabasında bir hafta turfanda sebze pazarlarken, diğer hafta şehrin iklimlendirmesine göre şapka ve şemsiye satışı yapıyor. Yani günlük nafakayı aslanın ağzından çekip alıyor. Emrinde namı hesabına bir kaç daha gariban kişi çalıştırıyor.

KırkAdem Taşeli'li yiğitlerin çaresiz ve mahzun halini görünce içinden yardım etmek duygusu geçer. Bir akşam üstü birlikte sıcak tavşankanı çay içerken bu yiğitlere beraber çalışmayı önererek iş teklif eder. Hasan, dört tekerlekli arabayla so kak aralarında yazlık şapka, güneş gözlüğü satacak. Hüseyin ise, yine dört tekerlekli pazar arabasıyla şemsiye ve elbise naylonu poşet satma işini gerçekleştirecek. Yani birisi yağmurlu günde insanları ıslanmaktan koruyan malzemesi satacak Diğer yaren deniz kenarının yakıcı güneşine karşı koruyan şapka satacak. Bu işin günlük geliri az olsa da hiç yoktan iyi olduğuna inanan kuzenler, işe kavuşmanın sevincin yaşar. Böylece yarenlerin, işsizlikten sıkılan canları ferahlarken şevkle işin getirisini hayal ederler.

Taşeli'li Yarenler Hasan ve Hüseyin, sabah gün doğumuyla birlikte pazar ara baların hazırlayıp cadde ve sokaklarda boy göstermeye başlar. İlk gün heyecanıyla şehrin tüm sokak ve caddelerini arşınlayarak ulaşıp müşteriyi buluşma gayreti gü derler. Sabahtan akşama durmadan, dinlenmeden o sokak benim diyerek kilometrelerce mesafe kat edilir. Üstüne üstlük pazar arabasını ittirerek. Akşam yorgun ve bitkin vaziyette otele dönünce KırkAdem'e hesap teslim edilir.

Bu kadar çabaya rağmen Hasan gün boyu bir şapka ve bir güneş gözlüğü sa tar. Havada yağmur olmadığı için Hüseyin'in şemsiyelerine yan gözle bile bakan olmadığı halde müşterinin birisine zar, zor poşet elbise naylonu satabilir. Fakat, umut garibin hülyası. İlk seferde olur böyle şakalar deyip çalışmaya şevkle devam ederler. Esasında hayal olmadan umut ve umut olmadan gerçeğe ulaşılmaz.

Kuzenler, ertesi gün ve takip eden günlerde azimle erkenden satışa çıkar. Şapka, gözlük satan Hasan, güneşli günlerde iyi satış gerçekleştirip nafakayı temin e der. Hüseyin ise, bu günlerde pek satış yapamaz. Morali iyice bozulur, gönlü kararı

bağlar. Sabretmekten ve her an dua etmekten başka çare bulamaz. Fakat bir gün ansızın yağın yağmurla kendini caddelerden çağlayan selin çavlağında bulur. He men sırtına bir naylon poşet geçirerek bardaktan boşanırcasına yağın yağmura meydan okurken müşteri patlamasıyla karşılaşır. Bu günlerce devam eder. Rengarenk desenli şemsiyeleri müşteriler "kapiş kapiş" alırken naylon elbise poşetleri yetmez hale gelir. Akşam kaldığı otele geç vakitte musmutlu ulaşır.

Kuzen Hasan ve Hüseyin işin sırrına vakıf olup anlar. Hava berrak güneşli olunca Hasan'ın şapka, gözlük satışları çok bereketli oluyor. Şayet yağmurlu olursa, malzemelere dönüp bakan olmuyor. Aynı şekilde Hüseyin'de yağmurlu günde çok güzel satış yaparken güneşli havada sinek avlıyor. Her biri akşamdan Rab'bine kalbi duaları, istemleri iletip uyur. Dualarında; Hasan güneşli bir gün dilerken Hüseyin yağmurlu bir gün ister. Her birinin duası, satacakları malzemeyi ihtiyaç haline getirecek iklimlendirmeye uygun istemlerden seçilir. Hatta bazı günler aralarında sürtüşme yaratacak kadar işi ileri ye götürürler.

Hatta Hasan ve Hüseyin bir akşam vakti mescitte namazı eda ettikten sonra tespihatta dua ederken kantarın topuzunu biraz kaçıırır. Bunu duyan KırkAdem akşam yemeği sırasında kuzenlere güzel bir düstur çeker. "-Allah-ü Teala'nın her kulunun rızkını, nasibini verdiğini, bundan gayrisine erişmenin mümkün olmadığını a çıkarlar. Eğer nefsinizin esiri olup birbirinizin rızkına, kazancına çekememezlik ederseniz kazancınızda bereket olmayacağını ve bu düşünde olan kişilerle beraber olama yacağı için satış yaptırmayacağını," bildirir.

Ayrıca KırkAdem kulaklarına küpe olması için Erzurumlu İbrahim Hakkı Haz retlerinin;

"Bir işi murad etme,
Olduysa inad etme,
Hak'tandır o, red etme,
Mevlam görelim neyler,
Neylerse, güzel eyler.

Sözlerini her daim hatırlamalarını önerir.

KOCA İMAM HACI AHMET HOCA

KOCA İMAM HACI AHMET HOCA

Karamani Türkmenleri Nure Sofi önderliğinde 1256 yılında Ermenek'i baş kent yaparak Karamanoğulları Beyliği'nin (Devleti) kurar. Şikari tarihi; "Karamanile rin on bin obalık (en az yüz bin kişi) Türkmen topluluğu olduğunu" belirtir. Emin ve güvenli hale gelen Taşeli Ermenek Bölgesi, Oğuz'un diğer boylarından gelen cemaatlerle birlikte hem oba sayısı hem de nüfus yoğunluğu iyice artar. Bölgede geç mişi tarihi derinliklere uzanan sadece Alakisse, Başdere, Lamos, Davdas, Dindebol ,Ezvend, Gargara, Görmel ve İzvid yerleşim yeri olarak vardır. Bu yerleşim yerleri nin civarında çadır kuracak uygun yer bulan Türkmenler, gayri Müslimlerle beraber yaşamaya başlar. Diğer Türkmen obaları konar, göçer vaziyette can, mal güvenliği açısından uygun bulduğu her subaşına, uluağaç gölgesine ya da dev bir kayanın yamacına konarak, oba çadırının direğini diker ve yörük ataşını tütürür.

Fatih Sultan Mehmet Han'ın, Karamanoğulları Beyliğini 1475 yılında tama men sonlandırdıktan sonra Konya, Karaman ve Ermenek'i içine alan Konya Eyaleti 1483 y.da ihdas edilir. Devlet-i Aliye yetkilileri yeni fetih ettikleri her ülkede/ bölgede ekonomik varlıkları ve nüfus yapısı durumuyla ilgili bir sayım yapmayı öncelikli hale getirmiştir. Böylece Ermenek Kazasının ilk Tahrir (Yazım) sayımı na, Murat Çelebi tarafından 1488 yılında İnel Sancağı çalışmasıyla başlanır. Ancak Konya Eyaletinin ekonomik varlıkları sayımı ilk kez 1500 yılında yapıp yayınlanır. Bu sayım sonuçları içerisinde Ermenek'e ait ekonomik, sosyal ve demografik yapı hakkında önemli bilgiler bulunur. Karamanoğulları Beyliği devrinde Ermenek ve çevresi için ayrıntılı şekilde yapılmış resmi çalışmaya rastlamak pek mümkün değil. Sınırlı sayıda olan çalışmalar ise, ayrıntılı bilgi/veri içermez. Mevcut Evrak-ı müsbitelerin büyük kısmı da, Ermenek Hükümet binası yangınında yanması, zarar görmesi muhtemel. Bu bağlam da Osmanlı'nın 1500 yılı sayım sonuçlarını kaydettiği Tahrir Defterleri temel kaynaklardan birisi olarak görülür. Söz konusu Tahrir Defteri kayıt bilgilerine göre; günümüzün Sarıveliler İlçesinin; Adiller, Çukurbağ, Daran, Fet, Günder, Mulumu, Muzvadi, Uğurlu ve Sarıveliler yerleşim birimlerinde konar göçer (Yazın yaylakta, kışın kışlakta) eğleşen Türkmenler/ Yörükler, henüz tam olarak yerleşik düzene geçemedikleri için yer almaz. Böylece konar, göçer Türkmenler, bazı vergilerden muaf tutulur. Bu bir tercih meselesi olabilir. Zaten bu köylerin tarım arazilerinin büyük kısmı da vakıfların mülküdür, yerleşik düzene geçilmesi zor olur.

Nitekim Fariske ve Başdere'nin (Sarıveliler) ekilebilir taban arazilerinin yarısı ve Uğurlu ile Lamos'un önemli taban arazileri Ermenek Tol Medrese (Musa Bey Medresesi), Lamos Musa Paşa Beğ Camii ve Karaman/Larende merkezli HacıAlaeddin Medresesinin vakfiyesi durumundadır. Kalan arazilerde Zeametlerin kullanımına verilmiştir. Bu mekanlarda eğleşen konar göçerler, iki asrı aşkın bir sürede yerleşik düzene geçip köy (karye) konumuna erişemezler. Sadece obaların iskan ettiği mezarlar konumunda görülür. Uğurlu Köyünde konar göçer olarak iskan olan Türkmen obalarının, uzun yıllar Köy Gediği ve Tilki Deliğinden doğuya ve güneye geçemedikleri bilinen aşikar vakadır. Ancak, 1518 yılında ikinci kez yapılan Varlık Yazılım Sayımının Tahrir Defteri kaydına göre; "Sarıveliler İlçesi sınırları içerisinde; Başdere (Sarıveliler) : 87-hane (*) 485 erkek kişiyle sürekli artan nüfusu barındırırken Lamos'un: 121-hane, Adiller'in: 15-hane, Çukurbağ'ın: 42-hane, Daran'ın: 9-hane, Fet'in: 34-hane, Günder'in: 21-hane, Mulumu'nun: 27-hane, Muzvadi'nin: 36-hane, Uğurlu'nun: 15-hane olduğu tespit edilir. Gazipaşa'dan (Selendi) yaylaya çıkan konar göçer Türkmen Mukaddemlu cemaatin senelerce yaylağı olan Fariske'nin ise; 14- haneli bir yerleşim yeri olarak iskan sağladığı" belirtilir. Bu durum, konar göçerlerin peyderpey yerleşik düzene geçmeye başlamadığını gösterir.

XVI. yüz yılda Civler, Civandere ve Mençek yerleşim yeri olarak görülmez. Sonradan kurulmuştur. Ortaköy, Turcalar, Karapınar ise Başdere havzası içinde değerlendirilir. Lamos'un bu kadar yoğun Türkmen hane (aile) barındırmasında en büyük etkenin; geçmişe uzanan tarihi sürecinden dolayı sakinlerinin yöredeki tarım arazilerine, diğer ekonomik varlıklara sahipliğinin gereğidir. Bu durumun yanı sıra Türkmenlerin, Lamos Musa Paşa Beğ Camii (Cuma Camisi) ve Paşa Zaviyesiyle birlikte Lamos'ta mevcut diğer üç Zaviyeye yakın olma isteğidir.

Sarıveliler, 1990 yılında İlçe olduğu vakit idari yönden bağlanan tüm köyler (Geçmişe dayanan tarihi derinliği olduğu için Başdere ve Lamos hariç) bölgeye yerleşen Türkmen obaları tarafından kurulmuş, Türkmen Köyüdür. Tarihsel başlangıcı yöreye yerleşen konar, göçer Türkmen obaları tarafından kurulmuş, Türkmen Köyüdür. Tarihsel başlangıcı yöreye yerleşen konar, göçer Türkmen obalarıyla başlar. Uğurlu Köyü'nde bunlardan birisi olup 1500'lü yıllardan sonra burada iskan olan konar göçer oba sakinlerinde artış kaydedildiği için köy/karye konumuna gelmiştir. Uğurlu Köyü, Oğuz'un Bozok boyunun Avşar Cemaatinin (aşiret) Deller/ Uğurlu (Karamanlı) perakendecileriyle (obaları) birlikte İmamlar, Mumcıyan (Mulumu) obaları mensuplarının iskan edildiği yerleşim yeridir. Yörede yoğunlukla iskan olan Oğuz'un Yiva boyuna mensup HacıAlaeddin cemaati/ aşireti varlığını da unutmamak gerekir. Türkmenin değişik cemaatlerine mensup obalar, ayırım gözetmeksizin gönül birliği ettiği, anlaştığı her obanın yanına rahatlıkla konmuştur. Böylece yerleşim yerlerinde birden fazla cemaat obalarına rastlamak mümkün olmaktadır. Fariske, Uğurlu, Lamos ve Günder köyleri sınırları içinde nazım akan Fariske Çayı boyunca uzanan vadi ve boğazın ekene tarla, bağ-bahçe ve su değirmenleriyle birlikte tüm taşınmazları Yiva Boyundan HacıAlaeddin cemaati/ aşireti mülkiyetindedir. Bu cemaatin merkezi Karaman'da olup cemaat önderlerinden Sefer Beğ b. Ömer b. HacıAlaeddin, Fariske Çayı boyunca uzanan bu boğazı Karaman HacıAlaeddin Medresesi ve Camisi adına vakfeder. Böylece bu boğaz vakıf arazi si olur. Yörede yerleşik halk, burayı vakfeleyen cemaatin adından dolayı Fariske Çayı Boğazı yerine "HacıAlaeddin Yeri" olarak tanımlar, çağırır. Bu tanımlama zaman içinde halk arasında; "Hacılar ardi" veya "Hacalardi" şekline tekerlenerek günümüze kadar ulaşır. "İmamlar Aşireti" obaları, Uğurlu Köyünde kuruluş yıllarından beri varlığını sürdürür Uğurlu'nun temel taşlarından

Karamani Türkmən boyudur. Nitekim 1750 'li yıllardan sonra Uğurlu köyünde İmamlar sülalesinden Deli İmam Mustafa oğlu Hacı Ömer isminde bir zat-ı Muhterem yaşar. Hacı Ömer'in; Mehmet Sait, Ahmet, Mustafa, Şerife, Alime ve Davdas Köyüne sabiyken evlatlık verilenle birlikte beş çocuğu dünyaya gelir. Hacı Ömer'in dedesi Deli İmam Ahmet çocukluğunda bir süre Lamos Köyünde bulunan Paşa Zaviyesinde eğitim aldıktan sonra gençliğinde Ermenek Tol Medrese'de eğitimini tamamlar. Deli İmam Ahmet bir müddet köyünde veya civar köylerin camilerinde melle imam olarak görev yaptıktan sonra tahsiline Konya'daki medreselerde devam etmek için Konya'ya gider. Konya'da çeşitli med reselerde eğitim görürken Konya'nın merkez Küçükmuhsine (Gicimusla) köyünün camisinde melle imam olarak çalışır.

Ermenek Tol Mederesede dini eğitim almış bazı şahsiyetlerin Ankara'nın Haymana ve Konya'nın ovalık bölgesinde konuşlu Cihanbeyli ve Kulu ilçelerinin köylerinde özellikle bahar, yaz ve sonbahar aylarına denk gelen ramazan ayı boyunca melle imam olarak görev almaları bilinen bir gerçek. Melle imam olarak görev yapan zat-ı muhteremlere Lemos Köyünde karşılaştığı gibi Uğurlu Köyün den Hacı Osman (Yılmaz) ve Bülbül Hoca Mustafa Aydın bu uygulamanın en son örneklerinden şahsiyetlerdir. Deli İmam Ahmet'te bu kişilerden birisidir. Küçük muhsine köyünde birkaç yıl imamlık yaptıktan sonra bu köyde yeniden evlenir. Uğurlu köyünde bulunan ailesini Küçükmuhsine köyüne taşımak isterse de, ailesi bu teklifi kabul etmez. İmam Ahmet bir müddet sonra bu köyde kendi tekkesini açarak şıhı olur. Geçen zaman içinde Uğurlu Köyünde kalan evlatları ve akrabalarıyla irtibatı kesilir. Ömrü yaşamın, zürriyetini burada şekillendirerek devam ettirir. "De li İmam Ahmet" lakabı kaybolurken Küçükmuhsine'de, "Koca İmam Hacı Ahmet" olarak anılıp ünlenir. Sarıveliler/ Uğurlu ve Konya/ Küçükmuhsine köylerinde soy bağı bir olan onlarca değerli kişiler vardır.

Uğurlu Köyünden Hacı Ömer'in dedesi Koca İmam Ahmet, Peygamber Efendimizi (sav) Mekke'de ve Medine'de ziyaret etmek ve Hac farizesin eda etmek için oğlu Sait'le Hac'ca gider. Koca İmam Hacı Ahmet, Hac ibadetin eda edip memleketi Konya'ya dönerken, Osmanlı Padişahı Yavuz Sultan Selim Han'ın Şam'da yaptırdığı Muhyiddin Arabi Camide bir müddet eğleşir. Oğlu Hacı Sait'i Konya'ya yolcu eder. Bu eğleşme, soluklanma çok uzun sürer.

Nihayetinde Muhyiddin Arabi Camide 20 yıla yakın süreyle imam/hatıplık yapar. Rahmeti rahman olup Hak'ka yürüyünce caminin haziresine (bahçesine) defin edilir. Rahman-ı Rahim, Rahman-ı rahmetli Deli İmam Hacı Ahmet Dedemin ruhunu berzahta Sıratı müstakime kadar şad eylesin. Ahrette Cennetle mükafatlandırın.

Koca İmam Hacı Ahmet'in soyu (seceresi) Konya'da ve Küçükmuhsine Köyünde ikamet eden torunlarınca araştırılarak tespit edilir. Soyadı Kanunu çıkınca Küçükmuhsine'li torunları, dedelerinin doğduğu köye izafeten "Uğurlu, Soyuğurlu, Özüğurlu.." gibi isimleri soyadı olarak seçerler.

Sarıveliler/ Uğurlu Köyünün batı kırsalında gabardıç dibinde mevtun olan Ömer oğlu, Havva eşi Deli Hacı Mehmet Sait'in kızı Fadime anneannemden dolayı soy bağımlı olduğu için (Torunu olmam nedeniyle) resimde belirtilen soy/ secere bil gilerine sahip oldum. Bu soy kütüğü, Ankara, Konya merkez, Samsun, Konya Ereğli, Konya Karapınar'a kadar dallanarak uzanmaktadır. Ben sadece Koca İmam Hacı Ahmet Dedenin Sarıveliler/Uğurlu Köyünde ikamet eden torunlarını ilgilendiren bölümü resmettim. Bu resmin noksan yerini tamamlamak soyunu bilenlerin, kendisine yer bulanların görevi. Resim, hısımlar ve akrabayı bilmeyi kolaylaştıracak.

Allah, rahmeti rahman cümle soydaşlarımızın ruhunu berzahta şad eylesin. Ahrette cennetle mükafatlandırın.

(*)- Evli olan her erkek bir hane olup vergi mükellefidir. Kadınlar sayılmaz)

Mart-2018

Süleyman YILDIZ
(Lemos 5303)

SUSANLISUYU

SUSANLI(SİNANLI)SUYU

Karamani Türkmenleri Nure Sofi önderliğinde 1256 yılında Ermenek'i başkent yaparak Karamanoğulları Beyliğinin (Devleti) kurar. Beyliğin lideri Nure Sofi ve oğlu Kerimüddin Karaman Bey, Anadolu'yu istila eden Moğollar ve Moğolların vesayetinde (etkisinde) kalan Selçuklu Devleti ile Hıristiyan Avrupa Devletlerinin 1096-1097 yıllarında gerçekleştirdiği Haçlı seferinden sonra Taşeli'nde mevcut kalelerde yaşayan gayrimüslim unsurları ve Kılıkya Ermenileriyle savaşarak Ermenek Bölgesini güvenli hale getirir. Bu durumu gören Oğuz'un diğer boylarına mensup aşiretler/ cemaatler akın akın Ermenek Bölgesine gelip dağına, taşına ve düzüne konuşlanır. Bölgede hem konar göçer Türkmen oba sa yısı hem de nüfus yoğunluğu iyice artar. Böylece bölgenin sosyal, kültürel ve dini yapısı değişikliğe uğrar.

Nure Sofinin 1257 yılında vefatından sonra Karamani Beyliğinin yeni lideri oğlu Kerimüddin Karaman Bey olur. Karamanoğulları Beyliği, Anadolu'da kurulan diğer Türk beyliklerinin en büyüğü, en güçlüsü ve devlet organizasyon yapısında olduğu için hamî (Abi) olarak konumlanır. Selçuklu Devletinin varisi olduğu inancıyla hak iddia eder. Beyliğin Beyleri, bu amaç uğrunda cephelerde savaşa savaşa, meydanlarda vuruşa vuruşa genç yaşta şehadete erer. Nitekim Karamani Beyliğinin /Devletinin bir asırlık sürecinde Kerimüddin Karaman Beyin torunu ve Bedreddin Mahmut Beyin oğlu Burhaneddin Musa Bey, Ermenek Beyi iken Karamanoğulları Beyliğinin 11. Beyler Beyi (Devlet Başkanı) olarak Beyliğin başına geçer.

Kerimüddin Karaman Bey torunu Burhaneddin Musa Bey, Beylik tarihine 1312-1356 yılları arasında gerek Ermenek Eyaleti Beyi ve gerekse Karaman oğulları Beyler Beyi/ Devlet Başkanı olarak damgasını vurur. Beyler Beyi Ağa beyi Necmeddin Mahmut Beyin, 1308 yılında Ermenilerle yaptığı savaşta şehadete ermesi üzerine Burhaneddin Musa Bey, Karaman Beyi olur. Amcası Bedreddin İbrahim Bey, kendisiyle taht mücadelesine girişince baskılara dayanamayarak Ermenek Eyaleti Beyi olarak tarihi sahnede yerini alır.

Ancak Bedreddin İbrahim Beyin ölümünden sonra evlatları arasında taht kavgası başlar taht kavgasından bunalan Türkmenler, Ermenek Beyi (Emir) Burhaneddin Musa Beyi ikinci kez davet ederler. Böylece yeniden Karaman Beyi seçilir. Beyliğin merkezinde gerçekleşen taht kavgaların asla tasvip etmeyen ve Beyliğin geleceği için çok tehlikeli bir hareket olarak değerlendiren Musa Bey, yine kendi rızasıyla Karaman Beyliğinden feragat edip bu görevi amcasının büyük oğlu (kuzeni) Alaeddin v. Seyfeddin Süleyman Beye bırakır.

Burhaneddin Musa Bey, Alimullah bir zat-ı muhterem. Savaşçı, kavgacı kişilikten çok uzak ılımlı bir şahsiyat. Savaş meydanlarından ziyade dini ve ilmi eğitime daha çok değer verip halkın ihtiyacı olan sadakayı cariye türü eserler yaptırır. Nitekim Karaman'da bir Medrese, İmarethane ve Mut'ta mektep, muallimhane ile Ermenek merkezde banisinden dolayı Musa Bey Medresesi olarak ta bilinen Tol Medresesi 1339 yılında yaptırır.

Ayrıca tarihi müellif Doç. Dr. Bilal Gök Hoca; "Ermenek-Lamos Köyünde Tol Medresenin banisi Mahmut Bey oğlu Burhaneddin Musa Bey tarafın dan 1340-1344 yılları arasında cami yaptırıldığı;

* " Vakf-ı Camii lamus inşa-i Musa Bey min al- i Karaman" ve

* " Vakfı Camii der-karye-i Lamus bina-i Paşa Musa Beğ an- ümera-i Karaman"

kaydından anlaşıldığını belirtir. Sanat Tarihçi-Yazar Halit Bardakçı Hocamız da; Lamos Musa Paşa Beğ camii konusunda aynı içerikte açıklama yapar.

Aslında Burhaneddin Emir Musa Paşa Bey'in adına yaptırdığı Lamos Musa Paşa Beğ Camisi bölgenin selahattin Cuma Camisi konumundadır. 1350 li yıllarda günümüzde Sarıveliler ilçesine bağlı tüm köyler (Başdere/ Sarıveliler hariç), konar göçer Türkmenlerin mezrası/ oba yeri konumundadır. Türkmen obaları henüz yerleşik düzene geçmemiştir. Tarihi süreci antik çağa kadar uzandığı için yörenin tek yerleşim yeri olarak Lamos görülmektedir. Lamos Musa Paşa Beğ Camisinin yanında Paşa Zaviyesi de bulunur. Bu zaviyede Burhaneddin Musa Beyin eseridir. Lamos'ta cemaat adına üç Zaviye daha hizmet verir.

Vakti devrinde bu zaviyeler büyük önem arz eder. Daran, Fariske, Başdere (Sarıveliler) ve Lamos dörtgeni içinde yer alan önemli taban arazileri ve akar lar, Ermenek Tol (Musa Paşa) Medresesi, Karaman (Larende) Hacı Alaeddin Medresesi ve Lamos Emir Musa Paşa Beğ Camiine ait vakıfların mülkiyetin dedir. Yinede Lamos'un ve mezarların kalan verimli arazileri, 1516 yılında Mehmed Çelebi v. Ahmet Beye, yıllık 11.000- Akçe bedelle Ber-vech-i Zeamet (Özel vergiyle) sistemiyle verildiği görülür. (Zeamet: Yıllık geliri: 99.999 akçeyi aşmayan Padişah arazi sını işleten kişidir.)

Beyler Beyi Burhaneddin Musa Beğ adına Lamos Köyüne yörenin selahattin bir Cuma Camisi ve yanına Paşa Zaviyesi 1344 yılında yaptırılır. Bu sada kayı cariyelerin (hayratlar) su ihtiyacı da temin edilir. Osmanlı seyyahı Evliya Çelebi'nin deyimiyle, "Lamos'un doğusunda bulunan Lamur" (Hacı Omar) tepe sine çok yakın iki oluk mevkisinden sağlanan doğal kaynak suyu, çömlek borular içinde köyün Tepecik mevkisine yapılan depoya getirilir. Cami ve Paşa Zaviyesi ile çeşmelere buradan dağıtım yapılarak su ihtiyacı karşılanır. Zaman için de bu suyun yeterli olmaması üzerine yeni çareler üretilmeye ve kaynak suyu aranmaya başlanır.

Nihayetinde Uğurlu Körüstanı Zenonopolis'in batı yamacında bulunan "Susanlı(**) / Sinanlı" mevkisinde bulunan kaynak suyu, takribi 6 km.lik arazide a çılan toprak ark içinde Lamos'a akıtılır. Bu toprak su arkı, Susanlıdan başlayıp, Arıkaltı, Kaledöşeği, Duvarardı, Akyar, Kasımoluğu, Beğyeri ve Gedevet Cevizi mevkilerini geçerek köy içine kadar ulaşır. Bu arığın emarelerine günümüzde rastlanılmaktadır. Böylece cami ile Lamos'un ekilebilir tüm arazileri suya

kavuşur. Bereketli topraklarda yaz süresince yaşanılan bahçeler oluşturuşur. Aslında su arkının geçtiğı tüm araziler, söz edilen medreselerin vakfiyesidir. Yıllar ve a sırlar su gibi akıp geçtikçe Vakıf/ Vakfiyeler mana değerinden çok şey kaybe der. Beytülmal niteliğindeki taşınmazlarının mülkiyetleri şahısların sahipliğine geçer. Böylece insanların, yer üstü akarlar için kullandığı vicdani tasarrufları, şahıslar lehine değışikliğe uğrayınca vakıflar mana değeriyle birlikte kaybolur.

Sariveliler, 1990 yılında ilçe olduğı vakit idari yönden bağlanan tüm köyler (Tarihi derinlikleri olduğı için Başdere ve Lamos hariç) bölgeye yerleşen Türkmenler tarafından kurulmuştur. Esasında Başdere havzası, Türkmenlerin ilk kez yerleştiğı bir yer olup daha sonra 1500 lü yıllarda Sariveliler ve Adiller şeklinde ayrışmışlardır. Uğurlu Köyü'nde konar, göçerlerin ilk kez yerleştiğı bir yer olup Türkmen obaları köyüdür.

Uğurlu'da 1500' lü yıllardan sonra iskan edilen oba sakinlerinde artış kaydedilir. Türkmenler yerleşik düzene geçince mevcut ekili taban arazileri kifayet etmez, su kaynakları yetmez hale gelir. Konar göçerlikten yerleşik düzene geçen Türkmenler, hayvancılığın yanı sıra ziraatle daha çok uğraşmaya başlar. Topraklarından kaynakayan suyun, kendi ihtiyaçları dururken göz göre göre altı km. ırak ta olan başka bir yere (Lamos'a) akmasını ve orayı mümbit hale getirmesini asla kabullenmez, içlerine sindiremezler.

Zaman içinde Lamos ile Uğurlu sakinleri arasında su için sürtüşmeler başlayınca Lamos'a akan Susanlı Suyu'nun arkında yıkılma, suyun Uğurlu Köyü arazilerine çevrilmesi sonucu günlerce süren su kesintisi..gibi hadiseler yaşanır. Bu durum Lamos ile Uğurlu arasında dönemsel gerginlikleri iyice artırır. Zira su yun düzenli akmaması sonucu Lamos'un bağ ve bahçelerinde kuraklık baş gös terir. Uğurlu halkı Susanlı Suyu ile yetiştirdikleri mısır (darı), fasulye ve diğere sebze ve kuru bakliyatı yoklukla boğuşan Lamos'lulara satarak onların taban arazilerinin mülkiyetini değışmeye/almaya başlar. Uğurlu Köyü sınırı, "Köy Gediğı ve Tilki Deliğı" mıntıkasında son bulurken sözü edilen değışim (Yiyecek/ Arazi tırampası) sonucu Uğurlu sakinleri Lamos'un Beğyeri mevkisine kadar ulaşip mülk sahibi olur. Her iki köyde suyun getirisi ve götürüsü en belirgin şekilde yaşanır. Böylece susuz yaşam yeniden şekillenir. Uğurlu Köyünden Maliye Bakanlığından emekli Gn. Müdür yrd. ve Ye minli Mali Müşavir Sn. Ahmet Alagöz'ün; Annesi sofu kızı Fadime'nin soy kütüğünden (secere) akrabası Hüseyin Yüksel'in anı defterinde:

"Günder Köyü doğusunda, Fariske Çayının Lamos tarafı kenarına su değirme nin ilk kez yaptıran ve ticaretle uğraşan Uğurlulu Abidin Ağa (Ölümü:1829 yı lı), Susanlı Suyu ihtilafında iki köyü uzlaştırır. Susanlı Suyunun her gün munta zam Lamos'a akması, kesintiye uğratılmaması konusunda iki köy arasında anlaşma sağlanır. Böylece Lamos sakinleri kuraklıktan kurtulup rahat bir nefes alır. Abidin Ağa rahmetli olunca Lamos mezarlığına defin edildiğı." notu yazılı oldu ğun belirtir. Ancak yıllar ilerledikçe iki köy arasında Susanlı Suyu sorunu hararetin kaybetmeden sürer. Zira Su, her iki köy için gerçek bir hayatın başlangıcıdır.

Ermenek Kazası, 1920 yılında Silifke yerine yeniden Konya İline idari yön den bağlanırken taşrada iki nahiyesi görülür. Nevahi Nahiyesinin merkezi de Bednam/ Halimiye (Tepebaşı) yerine Davdas (Üzümlü) olarak belirtilir. Bu süre de Lamos'un köklü ailelerinden Gadizade Mustafa Öztürk'ün babası Gadı Mehmet Efendi, Davdas'ta Gadılık görevinde bulunur. Davdas Gadısı Mehmet Efen dinin torunu, Lamos Köyünden 1930 doğumlu Mustafa oğlu Abdurrahan Öztürk; "-Amcası Gadı Mehmet oğlu Hakim/ Gadı Abdullah Öztürk'ün, (1960 yı lından sonra avukat, siyasetçi, devlet adamı, bakan Seyfi Öztürk'ün babası) Cum huriyet kurulmadan önce İstanbul Medreselerinde tahsilini tamamladıktan sonra çeşitli il ve Yalvaç.. gibi ilçelerin yanı sıra Ermenek'te Kadılık /Hakimlik yaptı ğını" belirtir.

Lamos ve Uğurlu köyleri arasında sürdürülen "Susanlı Suyu mülkiyeti so runu," Cumhuriyetin kurulduğı yıllarda Uğurlu Köyü sakini ve 1926 yılında köy muhtarı Halit Aksungur (***) Ermenek Adliyesinde dava açarak mahkeme lik haline getirir. Susanlı Suyu sorunu mahkemeye verildiğı yıllarda da Abdullah Öztürk Ermenek Hakimi olarak görevlidir. Bu davaya da o hakimlik ederek karar verecektir. Hakimin kararı; Ya Davacı tarafın karardan öncesi hakime bağlı endişeleri haklı çıkaracak. Ya da Davalı tarafta şoven duygu sonucu senelerce süren bir hoşnutsuzluk meydana getirecek nitelikte olabilecektir. Bu sonuçtan asla kaçış yoktur. Mahkeme Kararının bu yönde sonuç ürettiğı yıllar sonra görülür.

Lamos'lu Hakim Abdullah Öztürk, konuyu tanık ve delilleriyle inceler. Da va konusu Susanlı Suyu' nun yerden kaynadığı mekan ve suyun kullanıldığı Lamos Köyü bilmediğı, yabancı olduğu bir yöre değildir. Her iki köyün sakinlerini ve suyun yeryüzüne çıktığı mekan ile tarımda kullanıldığı araziye ve suyun yaratacağı ekonomik katma değere ile sosyal faydayı iyi değerlendirir.

Susanlı Suyu davasına Lamos Köyünden Hüseyin Okumuş (Efendi) müdahil olur. Hüseyin Efendi, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün en yakın silah arkadaş larından Karamanlı Kazım Karabekir Paşa'nın maiyetinde bulunan bir zabıt/ subaydır. Köyüne döndükten sonra Lamos Musa Paşa Beğ Camiinde hem imametlik yapar hem de caminin vakfiyelerin yönetir. Köyünde ve Ermenek İlçesin de sözü dinlenen eşraf bir askeri şahsiyettir.

Susanlı Suyu Davası birkaç yıl sürer. Hakim Abdullah Öztürk gerekli duruşmayı ve incelemeyi yaptıktan sonra konu ile ilgili kararını açıklar. Karara göre: "Susanlı Suyu haftanın Dört günü Lamos Köyüne ve Üç günü Uğurlu Köyüne akacaktır." Lamos'lu Hüseyin Efendi bu kararı beğenmez ve itiraz eder. "-Susanlı Suyu, haftanın her günü Lamos'a akacaktır. Böyle bir karar verilmezse haftada dört gün akmasını asla kabul etmiyoruz" der.

Hüseyin Efendinin bu beyanı üzerine Hakim Abdullah Öztürk; "-Hüseyin Efendiye en son görüşünü bir kez daha sorar ve aynı cevabı alınca kesin kararı a çıkar.

"-Susanlı Suyu haftanın her günü Uğurlu Köyüne akacaktır. Hayırlı olsun" der. Böylece Susanlı Suyu'nun mülkiyeti konusunda adli makamlar son sözü söyleyince su, Uğurlu Köyünün olur. Hakim, kararıyla konuşur.

Lamos'lu Hakim Abdullah Öztürk'ün su kararını vermesinden sonra 1934 yılında Ermenek Hükümet binasında yangın çıkar. Bu yangında Ermenek'in adli ve tarihi sürecine yönelik tüm kıymetli evraklar yanıp kül olur. Susanlı Suyu ka rarı da bunların içerisinde olduğu sanılmaktadır. Lamos sakinleri bu kararı yangından sonra bir da ha araştırmaz, takip etmez. Konuyu sineye çekerler ve su mülkiyeti davası yaşanmış bir hikaye olarak tozlu raflarda yerini alır. Bize de bu hikayeyi yazmak düşer.

Susanlı Suyu, günümüzde Uğurlu Köyünün içme suyu ihtiyacını karşılar. Lamos Köyü içme, sulama su ihtiyacını halen başka kaynaklardan temin etme çabası içindedir.
Lamos ve Uğurlu sakinleri kardeşçe, bir ve iri yaşamlarını sürdürmektedir.

Ne mutlu soydaş ve kardeşlerin; Bir, İri ve Diri olmasına.

(* -Lamos: Tarihi süreçte; Lemos, Lamus, Lamıs, Lamas olarak söylenir.)
(** -Susanlı: Tarihi süreçte; "Sinanlı, Sinan Gediği" olarak mevkilendirilmiş.)
(*** - H.Aksungur oğlu Ali Aksungur,1944 y.da Lamos'un ikinci öğretmeni olur.)

Şubat/2021
Süleyman YILDIZ
(Lemos 5303)

SANDIKTABAYRAK

SANDIKTA BAYRAK

Taşeli'nin güneş doğmaz, kervan geçmez ve kuş uçmaz bir köyünde yaşıyor du SörMehmet. Teknolojik gelişmelerin nimetlerinden uzak kendi haline yaşayan, etliye sütlüye karışmayan birisiydi. Gençliğe adım attığı yıllarda babasıyla beraber köyün üzüm bağlarına deştivan (bekçi) olduğunda yabancı/ecnebi iki kişiye vücut diliyle antik şehrin yolunu tarif ettiği için köy gençleri isminin başına "Sör" ünvanı kondurur. O günden beri köylüleri, "SörMehmet" olarak bilir, tanır ve çağırır. Meh met' te bu ünvanandan/lakaptan rahatsızlık duymadan, "Sör" olmayı benimser.

SörMehmet, yeterli ekenek tarlası, bağı bahçesi olmayan bütün rızkını bilek gücüyle çalışmakla geçinen garip bir köylü. Yoksul mu yoksul, garipliğin en özgün göstergesi. İlkokul üçüncü sınıftan terk olduğu için okuma yazması pek yeterli de ğil. Gariplerin garibanı bir şahsiyet. Garibi, köy muhtarı çok sevdiği ve köy koruma işleri için maiyetine alır. Muhtarın getir, götür hizmetleri ile köy odasına çağrılacak kişileri haberdar eden ve bu hizmeti karşılığı çok az bir ücret alan emekçi. Ağzı pek, kulağı kapalı olduğu kadar can verip, sır vermeyen yiğit bir şahsiyet.

SörMehmet'in köyünde yoksulluk ve amelelik babadan geçen bir meslek. Se cerede kayıtlı dede, oğul, torun silsilesi yüzyıllardan beri doğuştan fakir ve yoksul. Bu çemberi kıran bir yiğit çıkmamış. Okur, yazar oranı yok denecek kadar az. Dev letin varlığını köye gelen Jandarma, mübaşir ve ormancıdan tanıyorlar. Bir de kom şu köylere gelen ilkokul öğretmenlerinden. Bilinen en yakın ve önemli devlet gö revlisi muhtar. SörMehmet köy odasına gelen devlet görevlilerine gıptayla imrene rek bakarken gönlünden oğlu Salih'inde okuyup, devletin imkanlarından yararlan masını hep hayal ediyordu. "Benim yağız yiğidim de, böyle olur mu?" derdi.

SörMehmet köyünde ilkokul olmadığı için oğlu Salih'i beş kilometre ırakta o lan komşu köyün ilkokuluna göndererek diploma almasını sağlar. Çocuğu ilkokulda okuturken fazladan ekonomik bir masrafla karşılaşmaz. İlkokul çocuğu sabah ak şam evinde yemeğini yer. Okul vakti öğle yemeği içinde kuru yavan, acı soğan beli ne azığı sarılır. Üstünde simsiyah önlük, ayakta kara lastik pabuç ve çocuğun ayak bileklerine kuvvet okula gidip gelecek. Her gün sabah, akşam köyünden beş öğren ciyle kilometrelerce yol kat edecek. Ders kitabını da yolda okuyup, anlayacak.

İlkokulu bitiren Salih, ilçe merkezinde olan ortaokula gitmek ister. Babası Sör Mehmet ise, gönlünden çocuğunu son kerteye kadar okutmayı düşünür. Fakat boy nunu büken ekonomik durumundan dolayı çok endişe edip pek cesaret edemez. Muradını gerçekleştirememenin altında ezilip, eridikçe erir. Muhtarında, "mutlaka delikanlıyı ortaokula gönder" demesine rağmen içindeki kuşkuları yenemez. "Okul masrafının altından kalkamayız. Ortaokuldan sonra nasıl okutacağız. Yamalı panto lon ve el dokuması çitirik işlikle (gömlek) gurbet elde çocuk okutulmaz. Elimizde, a vucumuzda düzenli bir gelir yok. Okul masrafların karşılayamayıp çocuk okulu ya rim bırakıp gelirse, tüm emeklerimiz boşa gidecek" diye endişelenir. Yokluk ve yoksulluktan gönlünün istemine derman bulamaz. Çaresizce kıvranır.

SörMehmet'in hanımı Havva kadında oğlunun okumasını beyinden daha çok ister. Beyinin düşünceli haline bakıp; "-Beğim, Tavukların yumurtasını biriktirir, sür meli keçinin sütünü sitilde yoğurt yaparım. Her hafta şehirde sepet, sepet yumur ta ve sitille yoğurt satarak masrafları karşılarız. Ekmek ve diğer erzaklarıda köyden ulaştırırız. Başınada ananı bırakırız, yemeklerini yapar. Yeter ki, oğlanı okutalım. Ce saretli ol ve dik dur. Fazla merak edip ince hastalığa yakalanma. Allah büyük, bakar sın bir kapı daha açar" diyerek beyine destek verir.

SörMehmet okullar açılmadan şehre ulaşır. Köy odasına gelince tanıdığı Kara kol komutanı Fikret Astsubayı bulur. Onun yardımı ve desteğiyle şehrin kenar ma hallesinde okula biraz uzak bir bağ evi bulunur. Bu ev için kira ödemededen, elektrik ve su parası verilmeden meccane evde oturulacak. Sadece eve ve bahçesine bek çilik edilecek. Karakol Komutanı Fikret, "-Bende göz kulak olurum, merak etme. Sende köyden gelir hem şehirde iş bakarsın, hem çocuğa yardımcı olursun" diye destek verince SörMehmet'in morali iyice düzelir..

Salih, büyük bir heyecanla ortaokula başlar. Yokluk ve yoksulluk içinde sınıfta kalmadan üç senede okulu bitirir. Aslında bu üç sene, hem Salih için ana, baba has retti çektiğinden, hem de ailesinin maddi durumundan dolayı çok zor geçer. Anne Havva her hafta toplanan bir kaç sepet yumurta ve iki sitil, bir bakraç keçi sütü yo ğurdu özenle köyden şehre taşıyıp şehrin ağalarına satar. Buradan kazanılan gelir le Salih'in okul masrafları karşılanmaya çalışılır. Gelirin masrafa yetmediği zaman ise, Havva'nın süt veren keçilerinden sarı keçide, kayınvalidesinin tüm karşı çıkma larına rağmen satılır. Masraf denkleştirilmeye çalışılır.

Salih'in okul masraflarını karşılamak için SörMehmet, büyük bir hırsla gece leri köy ağalarının keçi sürülerini beklemeye, ay ışığında ekin dermeye, sabaha ka dar düven sürme gibi işleri yevmiye karşılığı yapar. Sabah, akşam tüm gücü ve ben liğiyle çalıştığı halde, yinede ekmeği pekmeze denk gelmez. Masraflara yetişeme diği için yüzü bir türlü gülmez. Nerdeyse düşünmekten verem olacak hale gelir. Bir deri bir kemik halindedir. Fakat çileyle yolun yarısı geçilir. Yolun sonunda oğlunun rahata kavuşacağına ve kendileri gibi bu alemde rezil ve aç susuz kalmayacağına ve kendiy le birlikte olacak çocuklarının istikbalini kurtaracağına inanır. Bu inançla her zorluğa karşı tüm gücüyle direnir. Ortaokulu başarıyla bitiren Salih, yatılı askeri okul sınavını kazanır. Ailede ve köyünde büyük bir sevinç ve heyecan olur. SörMehmet, "Oğlum dört yılın sonun da en azından şanlı ordumuzun bir neferi olarak devletin kademelerinde görev ala cak konuma gelecek. Devletine şanla, şerefle hizmet ettiği gibi ailesine de bir bar dak sıcak çayı nasip olacak. O güzelim askeri üniformayı giyip kolları sırmalı apolet le kapımızdan girince, bu uğurda çektiğimiz tüm acılar unutulacak ve yeniden yara tılmış gibi olacağız" diye düşünür. Fakat evin masrafları bir kat daha artsa da, tüne lin ucunda bir ışık şavkı belirir. Yüze yüze sonuca yaklaştıklarına ailecek sevinerek dişlerini biraz daha sıkarak için

sözleşirler.

SörMehmet, Salih'in yatılı okula giderken önlerine çıkacak masrafları karşılamak için kara kara düşüncelere dalar. Salih ortaokulu bitirdiği için anne Havva, yumurta, yoğurt satmak için artık şehre gidemez. Nakit paraya ihtiyaç varken keçi lerede gerek olmadığına karar verip, ellerinde kalan tüm keçileri yavrusuyla bir likte satarlar. Bu savaşta elde olan son kurşunda seve seve oğlunun tahsilini tamamlaması için kullanılır. Nerdeyse bir dikim (dilim) ekmeğe muhtaç hale gelinir.

SörMehmet, hem ailesinin geçimini sağlamak hem de, oğluna üç beş kuruş cep harçlığı verebilmek için muhtarın verdiği bekçilik işini bırakır. Daha fazla gelir elde etmek ümidiyle gurbete çalışmaya gider. Yılın yarısından fazla sürede gurbet te aç susuz rızık peşinde koşar. Nefsi ve kaderiyle mücadele eder. Eşi Havva'da iki çocuğuyla köyünde geçinmek için aç, susuz didinip durur. Her seferinde tencereye acı doğrayıp kaynatır. Yinede sabretmek ve şükretmekten asla caymazlar.

Salih, askeri okuldan Astsubay Çavuş rütbesiyle mezun olduktan sonra İzmir' de yaz tatbikatını tamamlar. Yeni görev yeri askeri birliğe katılmadan önce ana-ba ba ocağında sevdikleriyle hasret gidermek için İzmir'den otobüsle akşam üstü hareket eder. Çok heyecanlı vaziyette, içi, içine sığmaz. Otobüste yollar uzadıkça uzar ve zaman geçmek bilmez, iradıkça ırar. Bir türlü vuslat olmaz. "Ömür biter, yol bitmez" dedikleri bu olsa diye düşünür. Nihayetinde otobüs gecenin bir yarısında dinlenme tesisinde mola verir. Lavaboya gidip elini yüzünü yıkar ve kafeteryada tavşan kanı sıcak bir çay içtikten sonra otobüs, varışa doğru yeniden hareket eder. Tüm yolcular derin bir uykuya dalar. Salih'de bunlardan birisidir. Aradan bir saat geçmeden otobüs, çok büyük bir gürültüyle sarsılıp takla atmaya başlar.

Otobüs Sertavul Geçidi rampasını inerken arkadan gelen bir tırın freni patlar. Aynı istikamette önünde seyreden iki aracı ezdikten sonra otobüse son sürat arkadan çarpar. Ani hareket nedeniyle otobüs şoförü direksiyonu kontrol edemez ve yolun sağ tarafında bulunan uçurumdan aşağı takla atarak devrilir. Kuru dere va disine yan yatan otobüsün içi ana baba gününe dönüp arastalık olur. Zifiri karanlık ta sadece bazı yolcuların "imdat" diye çağrıları ve acı acı inlemeleri duyulur. Astsubay Salih'le birlikte on iki yolcunun ise, umudu karanlık deryasında kaybolur. Ka zaya uykuda yakalandıkları için, "Allah'ım, Anam" bile diyemezler. Bir kelimelik ses seda veremezler. Bütün hayalleri, umutları, düşleri bir nefesle tükenir. Gökteki yıldızlar bulunduğu yerde asılı kalır ve her birinin ışığı sessizce söner. SörMehmet, kuşluk vakti evine doğru gelen köy muhtarının yanında Karakol Komutanı Fikret ile iki askeri görünce; "Hayırdır, inşaAllah" der. Askerin koltuk altında taşıdığı Türk Bayrağının al kırmızısını fark edince oğlunun, askeri okuldan mezun olduğu için şanlı Türk Silahlı Kuvvetlerine katılımının kutlanacağını sanır. Yolsuz ve okulsuz vaziyette doğa içinde saklı köyünden bir yiğidin devletine hizmet edeceği için duygulanır. Yüreği sevinçten ürperir. Hemen üç adım atıp, "-Komutanım, hayırdır, Hangi rüzgar attı, bu garibin fakirhanesine. Hoş geldin, sefalar verdin" diye ünleyerek Komutan Fikret'e doğru hızlıca yürür ve sarılıp kucaklaşır.

Komutan Fikret şaşkın, gözleri buğulu, metanetini kaybetmiş vaziyettedir. Ağzını bıçak açmaz. Söyleyecek söz bulamaz. Askerine işmar eder ve Asker Türk Bayrağın evin damına asar. Orta yeri bir ölüm sessizliği kaplar, ağlayan gözler şanlı bayrağımızın özgürce dalgalanışın seyreder. Tüm canlılar lal olduğu için söz biter duygular konuşur. Güneş doğmayan köyün güneşi sönünce her canlı karaları bağlar...

SörMehmet ve eşi Havva yüreğinde közlenen evlat acısıyla ayları senelere eklenerek yarım asrı geçirir. Bir akşam üstü Salih'in annesi Havva Rab'bine yürür. Ke fenliğin bulmak için çeyiz sandığını açan çocukları bir bohçaya sarılı sepetle karşılaşırlar. Sepetten, kefeni ve oğlu için dama asılan Ay yıldızlı Türk Bayrağıyla karşılaşırlar. Oğlunun uğruna savaştığı şanlı Türk Bayrağını, mis kokusu sindi diye Çeyiz Sandığında yıllarca saklar.

Şehit Salih'in küllenmeyen acısı, yürekleri yeniden yangın yerine çevirir.

Nisan-2021

Süleyman YILDIZ

(Lemos 5303)

KANDİLİN NURU

KANDİLİN NURU

Cumhuriyetimizin Kurucu lideri Gazi Mustafa Kemal Atatürk soydaş atası Ka raman oğlu Şemseddin Mehmet Bey'den esinlenerek 01-Kasım-1928 tarihinde 135 3 sayılı kanunla harf devrimin gerçekleştirir. Devletin resmi dili Türkçe'dir, ülke ge nelinde eğitim seferberliği başlatılır.

Cumhuriyet Türkiyesi'nin idari yapısı içinde 1930 yılında Ermenek/(Sarıveli ler)- Fariske (Göktepe) Nahiye merkezi olur. Fariske'nin, Osmanlı döneminde (1915 yılı) de Halimiye (Tepebaşı) ile birlikte Nahiye merkezi olduğunu unutmamak gerekir. 1930 yılında Fariske yatılı Bölge İlköğretim okulu açılır. Beşinci sınıfa kadar eğitim verir. Yatılı Bölge İlköğretim okulunda Müdür Hsn Yaylalı, ğret men ve eğitmen Mehmet avuş görev alır. Fariske'ye idari ynden bağlı bazı köy lerde açılan ilkokullarda sadece 3. Sınıfa kadar eğitmen nezaretinde ğretim gr lr. İlkokulun 4. ve 5. sınıf ğretimi ise Fariske yatılı ilkokğretim okulunda tamamlanarak ilkokul diploması verilir. Cehalete karşı müsbet ilimle mücadele etmek için bu mektepte yüzlerce Taşeli yiğidi Şevkle eğitimin tamamlar.

Fariske Yatılı Bölge ilkokğretim okulunun ilk öğrencileri arasında Lemos'lu, 1920 doğumlu milli Şair/ ozan Ahmet Tufan Şentürk'de yer alır. Şair Ahmet Tufan Şentürk'n "ğretmenim" adlı Şiirinde; "..Ben obandım ğretmenim, Muhtarın yanında gizir (bekçi), Dünya öylesine küçük, Dünyam öylesine dardı...(*)" dizele rinde obanken okumayı çok istediğini bildirir. Köyünde okul olmadığı için köy muhtarı Etlı Abdullah Yılmaz'ın obanlığından ayrılır. Ankara'ya ağabeyi Mustafa Şentürk'n yanında okumak için 13-14 yaşlarında yollara revan olur. Taşeli'nin kuş uçmaz, kervan geçmez, ıssız derelerinden, rüzgarı sert tepelerinden geçen yollar da geceli gndzli dört, beş gün yürüdükten sonra Karaman'a varır. Burada kara trene binip yolu sokağı sora sora Ankara'ya ulaşır. Eğitimine orada başlar. Köyünün geleceği için çok büyük bir adım atar. Bu adım bir yörenin geleceğini belirler.

Ahmet Tufan Şentürk, Ankara'da Solfasol İlkokulunda 1, 2 ve 3. sınıfı bir yılda okuduktan sonra tekrar Lemos Köyüne ailesinin yanına döner. Fariske yatılı Bölge İlkokulunda 4., 5. sınıfı tamamlayıp okuldan birincilikle mezun olur. Şair Ahmet Tufan Şentürk, "ğretmenim" isimli Şiirinde Fariske yatılı Bölge İlköğretim okulunda ğret meninin Hsn Yaylalı" olduğun bildirir. ğretmenine olan sevgi ve saygısını belirtip minnetle anar. (*)

Ahmet Tufan Şentürk' takiben Lemos Köyünden Fariske Yatılı Bölge İlkokulu na Bahri oğlu Hasan Can, Ahmet oğlu Ali Ersan, Hüseyin oğlu Mustafa Alkan ğretim için koşarak gider. Açılan ığırı iz sürerek takip ederler. Bu yiğitlerin peşi sıra Ahmet Dilek, Ahmet Dağdelen, Mehmet alışkan, Halil Alkan Fariske yatılı Bölge İlkokulunda okur. Lemos'lu gençler, Fariske ilkokuluna 1. sınıftan başlayıp 5. Sınıf tan bitirirler. Sonra 17-Nisan 1940 yılında öğretime başlayan Köy Enstitülerine kay dolmak için il yavrusu gibi Anadolu'nun bağrında açılan Köy Enstitülerinin kapısını aşındırırlar. Bu yiğitler Köy Enstitüsünden mezun olup eğitim ordusuna katılan eli plesi eğitimcilerdir. Bu zatı muhterem eğitimciler, kat kat üstüne sarmalanmış cehalet dağını ilim ışığıyla eriten birer kandil, mermeri eriten sabır damlasıdır.

Sarıveliler/ Lemos Köyünde ilk mektep 1933-1934 yılında açılır. Köy Enstitüsü mezunu ğretmen Mehmet alışkan; "Lemos'ta köy camisi bahçesinde bulunan bir odada okulun eğitime başlandığını ve ilk ğretmenin, "Gdemen" lakaplı bir eğitmen olduğun bildirir. Eğitmenden sonra Lemos Köyüne Ermenek ilçe merkezin den Akif Kıcımın, resmi görevli atanan ilk muallimdir. Akif ğretmen Lemos'ta bir buçuk yıl görev yaptıktan sonra köy imamı ile olan geçimsizlik yaşamaya başlar.

Köy imamı ğretmeni köyden sürdürmek ister. Devlet yetkilileri bu geçim sizliği gidermek isteseler de, başarılı olamaz. Köy sakinleri ğretmeni göndermek istemez. Fakat Köy imamı ikna olmadığı için bu isteklerinde başarılı olamazlar. En sonunda ğretmen Akif, Uğurlu Köyüne sürülür. Ancak Ermenek Maarif yetkilileri; "ğretmeninize sahip ıkınız. Bu ğretmen köyden giderse biliniz ki; bu köye uzun yıllar bir daha ğretmen gönderilmez, köyünüzün sicili bozulur. Eğitimde geride kalırsınız. Sonra pişmanlık fayda etmez." diye uyarırlar. Fakat her söz nafile olur. Akif Bey, Lemos'tan uzaklaştırılıp Uğurlu Köyü ilkokuluna ğretmen olarak gönderilir.

Lemos Köyünde 3. Sınıfa kadar eğitim veren ilkokul açıldıktan 2 yıl sonra söz edilen hadiseden dolayı ğretmensizlikten kapanır. Askerde ali okulunda okuma yazma ğrenen Ali Şentürk (Lemos'lu Şair/ozan Ahmet Tufan Şentürk'n kardeşi) o kula gelen çocuklara meccanen ders vermeye çalışsa da, süreklilik addetmez. Ancak Ali Şentürk'n okuttuğu çocuklar, eğitim için Fariske yatılı Bölge İlköğretim Okulunda birinci sınıf yerine doğrudan ikinci sınıftan öğrenime başlatılır.

Lemos Köyünde takriben on yıl bir daha ğretmen grevlendirilmez. Eğitime ara verilir. Bu süre esnasında Fariske ve Uğurlu'da eğitime devam edip köy ensti tsnden mezun olan yeni nesil ğretmenler Lemos köyüyle birlikte diğer köylerin mekteplerinde görev almaya başlar. Böylece Lemos'un akliselim eşrafı dizini dv meye ve başını taştan taşa vurmaya başlar. Pişmanlık fayda etmez. Geçmiş bir daha yaşanmaz. "Kaan balık büyük olur."

Nihayetinde Lemos Köyü Muhtarı 1944 yılında yeni bir ilkokul binası yaptı rınca köyde eğitim yeniden başlar. İlkokulda birinci sınıftan beşinci sınıfa kadar eğitim verilir. Köy Enstitüsünün ilk mezunlarından ve Uğurlu Köyünden Halit Aksun gur'un oğlu Ali Aksungur, Lemos Köyüne ğretmen olarak atanır. Ali Aksungur, Lemos'ta görev yapan ikinci öğretmendir. Lemos'tan Uğurluya sürgün edilen Akif Kıcımın Beyin ğrencisidir. Böylece Lemos gençleri devlete hizmet ederken uzun yıllar hep bir adım geride kalır. Hem de kız çocuklarının okutulması gecikir.

Öğretmen Ali Aksungur, Lemos'ta suya hasret toprağın çatlaması gibi okul çağını geirmış gençler dahil okumak isteyen herkese okuma yazma ğretir. Geceli gndzli çalışarak köyün sosyal yapısını değiştirecek ve eğitim düzeyini

yüksetle cek çalışmaları yapar. Bu bağlamda Lemos'lu öğrencileri Ali Aksungur'u her ortam da saygıyla anıp, sürekli duayla yad eder. Ali Aksungur'un 1950 yılında Lemos'tan ayrılmasından sonra Lemos'a Köy Enstitüsü mezunu Fariske'li Mehmet Demircan ve Lemos'lu Haydar Gültekin öğretmen olarak hizmet eder.

Lemos Köyünde kutlu kandillerin şavklandırıldığı ilim, irfan yolunda Lemos'lu Mustafa Kökçam, Ahmet Yıldız, İbrahim Aydın, İbrahim Özer, Ahmet Sezgin, Süleyman Demir, Ahmet Tutar, Haydar Gültekin, Osman Aydın, Osman Yıldız ve Yu suf Çetiner şevk ve azimle yürür.

Zifiri karanlıkta bir kandille açılan bu çığır, seneler senelere eklenince önce geniş bir şose yoluna ve sonrasında otobana dönüşür. Lemos İlkokulunu kendi köyünde birden beşinci sınıfa kadar okuyan yiğitlerin yol boyunca yaktığı meşale ışığı karanlığı yok eder. Meşale şavkı, aşılmayan yalçın Toros Dağlarını, sedir ormanlarıyla kaplı yol vermez derin vadileri ve geçilmeyen nehirleri kolay eyler. Bu kolaylıkları üçüncü kuşak olarak Ahmet Akın, İbrahim Yıldız, Süleyman Ersan, Ahmet Özer, Abdullah Yılmaz, Mustafa Ermiş ve diğerleri onuncu yıl marşı söyleyerek geçer Eğitimciler; Çanakkale'de, Afyon Kocatepe'de ve Kütahya Dumlupınar'da düşmanla göğüs göğüse çarpışan kahraman Mehmetcik gibi elinde kalem cehaletle savaşarak zifiri cehalet karanlığını gündüze dönüştüren aydınlık yüzün yiğitleridir. Birer nuru kandildir. Çocuklarını ilköğretim okuluna gönderip gurbet acısına katlanan baba ve anneler, elif elif yanan kandilin yürek yağıdır. Kandilin yağı, gıvrır gıvrır atan kalpten kükremiş sel gibi kaynayıp aydınlık yarınlar için damarlarda büyük bir heyecanla dolaşır.

XXI. yüzyılın başlarında Lemos (Esentepe) Köyü sakini her hanede, yaşamışların ruhunu gün boyunca şad eden birer kandil yanar. Bu fani dünyaya kandili ya kanlardan ahrete intikal edenleri minnetle anıyorum. Ruhları, kandilin şavkıyla ber zahta nurlanıp şad olsun. Ahrette cennetle mükafatlansın. Dualarımla...

17-Nisan 2017

Süleyman YILDIZ

MİLLİ ŞAİR AHMET TUFAN ŞENTÜRK'ÜN

"ÖĞRETMENİM" ŞİİRİ

(Çocuksuz ölen ilköğretmenim Hüsnü Yaylalı'ya)

"Ne okul vardı, ne öğretmen
Ne okutan vardı, ne okuyan
Güneş,
Bir dağdan doğar, öteki dağdan batardı.
İnsanlar, güneş doğmadan kalkar,
Güneş batınca yatardı...

Ben çobandım öğretmenim
Muhtarın yanında gizir,
Dünyam öylesine küçük,
Dünyam öylesine dardı...

Eşin öğretmen, sen öğretmen
O yıllarda gelmiştiniz bizim yöreye
Toplamıştınız o köylerin çocuklarını
Biz öğrenci olmuştuk, siz öğretmen.

Bilirdiniz, görürdünüz halımızı
Biz anlatmadan, söylemeden,
Bizim için çabalar, çırpınırdınız,
Bilmezdim neden?
Ben de sizi düşünürdüm öğretmenim
Sızın için üzülürdüm,
Aramızda bir çocuğun yok diye.

Bakışların buğuluydu, sesin babacan
Bizi öpüp okşamak isteyen bir hâlin vardı.
Ders verirken pencereden uzaklara bakardın
Ellerini ovuştururdun durmadan
Sevinir miydin, üzülür müydün bizi görünce?
Gizli gizli ağlar mıydın, benim gibi?
Ürperir miydin, "Baba !" deyince bir çocuk
Nasıl bir acı duyardın öğretmenim?
Cıvı cıvı gülüp oynayan,
Çocukları gördüğün zaman
Oysa hepimiz senin çocuklarındık öğretmenim...

Nasıl üzüldüğünü, nasıl acı çektiğini bilseydim
Sana "Baba !" derdim,
Sana, "Babacığım !.." derdim
Günde bir değil, belki yüz kere, bin kere

Ellerini, ayaklarını öperdim...

Ben bu acıyı çok geç duydum, geç öğrendim
Yerin Cennet, ruhun aydın olsun öğretmenim.

AHMET TUFAN ŞENTÜRK
(Lemos'lu milli Şair)

BİRSEPET ÜZÜM

BİRSEPET ÜZÜM

Kırk Adem'in rahmetli babasından intikal eden üzüm bağı var. Envai çeşit üzüm yetişir bağda. Sofralık, kurutulmalık, pekmezlik, geç kışın yemek için hevenkleyerek kışa saklanan cinsten çeşit çeşit üzümler. Üzüm, insan sağlığı için kan deposu. Hele kış aylarında kurutulmuş atıştır malık üzüm yenince, kişinin sağlığına olumlu yönde etki edermiş. Kırk Adem Ağustos ayının son günlerinden birinde çok sevdiği çocukluk arkadaşları Çilingir Ahmet, Kurnaz Mehmet ve Cin Ali'yi, dalından kopararak taze, organik üzüm yemek için bağa götürür. Bu gün Çilingir Ahmet'in doğum günüdür. O'na sürpriz yapıp kutlamak isterler. Bağda al benisi çok güzel olan salkım salkım üzümler, ıslıl parlayan gözlere bir başka gözükür. Bağ bozumu yakındır. Bağın içine dalan gençler, dalından yeşil yaprak arasında sapsarı sarkan üzüm leri koparmaya, kesmeye kıyamazlar. Hangi üzümden yiyeceklerine karar veremezler. Kıyıpta asla bir çingilin yemek istemez, boğazından geçmeyeceğini sanır. Suda güzelce yıkamadan yeni len kükürtlü karadimlit üzümü, yiyen kişinin boğazını tıkar ve üzüm yeme hevesini kaybettirir. Özene bezene kopardıkları bir salkım üzümden bir çingil yiyince tikanırlar.

Arkadaşlarının yeteri kadar üzüm yemediğini gören Kırk Adem, çok üzülür. İkramda geri kal mamak için üzümlerin iyisinden söğüt dalından örme sepete bolca toplar, deşirir. Hep birlikte ne şe içinde yakında bulunan çeşme başına varırlar. Arkadaş gurubu içinde en büyük olan Kurnaz Mehmet sepetin içinde üzümleri oluktan gürül gürül akan suda güzelce yıkar. Üzümün üzerinde zerre kadar kükürt kalmaz. Afiyetle yemeye hazır hale gelir.

Kurnaz Mehmet arkadaşlarına birer salkım üzüm verir. Ballandıkça ballanan altın sarısı üzü mün her tanesinin tadı damakta iz bırakır. Yarenler üzüm yemekle meşgulken Kurnaz Mehmet'in aklına bir hinlik gelir ve göz ucuyla Kırk Adem'e işmar eder.

Kurnaz, yaşça en küçükleri Çilingir Ahmet'e ara sıra soru sorar .

"-Ahmet'im, rakı ve şarap neyden yapılır? Sen, hiç rakı veya şarap içtin mi? Sarhoş nasıl olunur ve kime sarhoş denir? Tez cevabı bekliyorum" der.

Çilingir Ahmet; bir taraftan elindeki karadimlit üzümün tanelerinden atıştırırken, bir yan dan da; "-Kötülüklerin anası şarap, rakı ve alkol. Elimde gördüğün üzümden rakı yapılmış. Sar hoş olan kişi beş duyu organı melekelerini bir süre kaybedermiş. Hareketlerini dengeli kulla namaz, düzgün konuşamaz, vücudu idare edemezmiş, akli başından gidermiş" diye cevap verir. Çilingir Ahmet, farkında olmadan Kurnaz'ın oltasına takılır.

Çilingir bu sefer Ahmet'e; "Ahmet kardeş bu üzümden nasıl alkol çıkar da insanı sarhoş e der anlamadım. Yinede senin demene göre anlaşılıyor ki; alkol kısaca kişiyi sarhoş ediyor ve sar hoş kişi, vukuatlarından sorumlu tutulmuyor" derken üzüm sepetin önüne çekip çabuk çabuk ye meyi sürdürür. Sepette üzüm azalınca Cin Ali'yi yeniden üzün toplamaya göndererek bu oyuna ortak eder. Bir müddet sonra Ali'nin getirdiği sepetten bir salkım üzüm alıp yemeye başlayınca;

"-Ahmet ve Ali. Bana bir şeyler oluyor. Başım dönmeye başladı" diye seslenir. Bu sözü du yan Kırk Adem;

"-Abi üzümü çok yeme, midene dokunur. Bağ, benimse midede senin. Cuburla doldurdun. Yemenin kararını bileceksin. Sonra Ahmet'in dediği gibi sarhoş olursun" der. Fakat Kurnaz Mehmet, bu söze aldirmeden iştahla yemeye devam eder.

Aradan geçen sürede Kurnaz Mehmet iki, üç salkım üzüm daha yedikten sonra. Ahmet'e seslenir.

"-Yarenim Ahmet, seni iki görüyorum. Biliyon mu? Bana bir haller olmaya başladı" der. Ahmet bu uyarı karşısında biraz irkilir ve endişeli şekilde elindeki üzüm salkımını yemeyi bırakır. Bu arada Cin Ali, Ahmet'in yüzüne bakıp "Ne oluyor "der gibi kaş göz işareti yapar. Her kişi rolü nü güzel oynar.

Ahmet'te başlayan endişeleri sinsice takip eden Mehmet;

"-Kırk kardeş bana bir hal oldu, midem bulanmaya başladı. Sarhoş oldum galiba. Sizi üçer ü çer görüyom." diye sorar. Kurnaz Mehmet bu arada derinden öğürme numarası yapmaya başlar ken sendeleyerek yerinden kalkmaya çalışır ve kalkamayıp düşme numarası yapar ve " Ben sarhoşum, savrulun yanından" diyerek nara atar.

Ahmet'ten biraz büyük olan Ali,

"-Adem, tez toplanıp köye gidelim. Fakat Mehmet'i nasıl götüreceğiz" diyerek endişeyi büyütür. Bu arada yerinden sendeleyerek kalkan Kurnaz Mehmet yerden üzüm kesme bıçağını kaptığı gi bi Ahmet'e doğru saldırır. Ali, çevik bir hareketle güya saldırıdan kurtulur. Kolundan yakalanan Ahmet ağlamaya başlar. Çok korkmuştur. Kolunu kurtaramayınca ve Kurnazın gücü karşısında ça resiz kalınca yalvarır.

"-Adem, bu sarhoştan beni kurtar, görmüyon mu beni kesecek, imdat" diye avazı çıktığı kadar bağırır.

Kurnaz ile Çilingirin boğuşması üzerine aheste aheste hareket ederek yanlarına ulaşan Kırk Adem, Kurnaz'ı vücudundan iteleyerek uzaklaştırır. Yere düşen Kurnaz; "-Yandım anam" diyerek sessizce yan yatar. Başını üzüm çubuğunun kütüğüne vurur gibi yapıp bayılma numarası yapar. Bu durum karşısında Kırk Adem, Çilingir Ahmet'e; "-Ahmet, Sen ne yaptın? Adamı yaraladın" diyerek bağırır.

Ahmet; "Adem Abi, ben bir şey yapmadım. İki sepet üzümü yeyip sarhoş olan Kurnaz beni kesmek için hareket edince sen iteleyerek kurtardın, beni. Esas onu sen iteledin. Benim suçum yok" der.

Adem'de; "Burada esas suçlu sensin. Kurnaz, sarhoş, kendinde değil. Sen ise ayıksın, her şe yi bilerek yapıyorsun. Benim ifadem böyle olur" der.

Cin Ali, arka taraftan görünmeden dolaşarak gelip Ahmet'in gözünü iki eliyle kapatır ve o anda kurnaz yerinden

kalkıp Ahmet'in önüne gelir ve Ali gözlerini açınca üçü birden;

"- İyiki doğdun Ahmet, Mutlu yıllar" der.

Ahmet'te; "-Ne mutlu yılları. Allah aşkına, insana böyle eşek şakası yapılır mı? Bunu yanı nıza koymayacağım. Diken battığı yerden çıkar" diyerek hızlı adımlarla uzaklaşır.

Cin Ali'de ardı sıra bağırır. "İki salkım üzüm yedin, sarhoş olup dellendin. Bizi bırakıp nere ye gidiyorsun. Bu sefer de sen cinlik yapma, bari".

Kırk Adem'in doğum günü kutlaması etkinliği, ekşi kuruğum evrile evrile tatlı üzüme ge lişim sürecinde olduğu gibi bellekte şen, şakrak iz bırakır.

Nisan- 2019

Süleyman YILDIZ

(Lemos 5303)

ZİKRETMEK

ZİKRETMEK

Allah-ü Zül Celal'i, akılla, kalble, dille, bedenle, benlikle her daim zikretmeli akliselim insan. Kainatte hiçbir varlık, nesne yoktur ki, "Allah'ı hamd ile tesbih (Ya raticı'nın şanının yüceliğini söylemek) etmesin." Kainatta her şey Yaradan'ını anar, yüceltir ve rahmetiyle merhametine nail olmak için çabalar.

Allah-ü Tea'la, azimüşan Kur'an-ı Kerim Bakara Süresi 152 nci ayetinde meale; "

..Beni anın ki, Ben de sizi anayım; Bana şükrediniz, nankörlük etmeyiniz" diye bu yurmaktadır. Yine Kur'an-ı Kerim, İsrâ süresi 144. Ayetinde ise mealen;

"Yedi gök, arz ve bunların içinde bulunanlar, O'nu tesbih ederler. O'nu övgüyle tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur. Amma siz onların tesbihlerini anlamazsınız. O, halimdir, çok bağışlayandır."

Bu cümleden olmak üzere, Hidrojen atomundaki elektronun, çekirdeğin çevresinde saniyede 2000 KM hızla döndüğünü kimse fark edemiyor. Halbuki madde nin en küçük parçası bu dönüşüyle Allah'ı tesbih ediyor. Hatta Deniz kaplumbağalarının yavruları kumsaldan çıkınca hep denize doğru yöneliyor. Bu Yaratan'ın lütfunca yöneliştir.

Allah'ü Teala kullarına buyuruyor ki;

- *- Beni; Bana itaatle zikrediniz ki, Ben de sizi rahmetimle,
- *- Beni; Bana duayla zikrediniz ki, Ben de sizin duanızı kabul ve ihsanla,
- *- Beni; Bu dünyada zikrediniz ki, Ben de sizi Ahirette,
- *- Beni; İbadetle zikrediniz ki, Ben de sizi rahmet ve merhametimle,
- *- Beni; Ahlaklı, dosdoğru zikrediniz ki, Ben de sizi bahsettiğim nimetleri artırarak,
- *- Beni; Refah ve rahat zamanda zikrediniz ki, Ben de sizi bela ve musibete uğradı ğınızda, Zikredeyim.

Unutulmamalıdır ki; Allah'hü Tea'laya kulluğun başı zikir, ortası dostu olmak ve sonu şükür'dür.

Süleyman YILDIZ

Lemos5303

RUHUNNURUDUA

RUHUNNURUDUA

Aklıselim Müslümanlar için bu fani dünya bir sınav alanı. Bu sınav, bahşedilen kısacık ömrün hayırlı değerlendirilmesine yönelik. Allah-ü Tea'nın müsaade ettiği oranda dünya nimetlerine sahip olabilir her insan. Bu sahiplenme, kişinin nefsinin de terbiye eder. Şayet etmiyorsa, kişi, nefsinin esiri olmuştur. Nefis şeytanın bonusu olduğuna göre esir aldığı kişinin akıllı hareket etmesini, hayırlı karar vermesini engelleyerek yaşarken öldürür. Yeterli hayırlı ameli sağlar maz.

Azimüşan Kur'an-ı Kerim Ankebut süresi 57. ayetinde; "Her canlı ölümü tadacak.." diye bildirilir. Bir canlı mutlaka doğacak, yaşayacak ve ölecektir. Ölüm, doğumun ikizidir. Zaten, sınav alanında doğmayan canlı varlık, ölümü tadamaz. Ölüm, her canlı için Takdir-i İlahi olan hayırlı bir durum. Bedenle ruhun ayrılması sonucu fiziki ölüm gerçekleşir. Ruh, kendisini gizleyen, himaye eden ve varlığını imgeleyen bedenden ayrılır. Yol arkadaşlığı, gönül yarenliği biter. Beden ve iskelet kara toprakla kucaklaşırken, bedene can veren ruh ise, özüne, Allah'a döner. Bu küçük ölümün gerçekleşmesi dir. Beden toprak olurken ruh, ahret aleminde yaşamayı sürdürür. Özünde dualarla beslenip yeniden hayat bulur. Ka birde toprak olan mevtanın sevenleri, evlatları (zürriyeti), kara toprak yerine ruhuna saygı, minnet duymalı ve her daim ruhu şad etmek için uğraşmalı, dua etmelidir.

Bu süreçte asıl olan husus, ölümü tadan kulun, sınavdan Ameli Salih olarak çıkması. Sevenleri nezdinde fiziki (küçük) ölümü gerçekleştirenin Amel Defteri sıratı müstakime kadar kapanır. Bu dünyada insanlık yararına sadakayı cariyeye türü ha yır ve hasenat eseri bırakmadıysa Amel Defteri kapanıp hesap gününe kadar açılmaz. Kapanan Amel Defteriyle baş başa kaldığı için Rab'bi nezdinde de ölümü gerçekleşir. Artık kendi iradesi, el emeği ve güzel sözü ile Amel defterine hayır ve şer yazdırması fiilen mümkün olmaz. Ruhu Rab'be teslim ettikten sonra sadece yaşarken yapılan hasletlerden fayda, hayır sağlanarak Amel Defteri açık tutulabilir.

Amel Defterini sıratı müstakime, hesap gününe kadar açık tutabilmek için; bahşedilen haslet, güzellik, ilim ve madde değerleri, bahşedenin yolunda cömertce değerlendirmek, harcamak ve duadan mahrum bırakmayacak eserlere imza atmak, gerekir. Böyle bir tasarrufta bulunan mütedeyyin, mutlaka her iki cihanda Rab'bi'nin rızasına nail olup Amel Defteri hesap gününe kadar açık kalacaktır. Bu kişiler şehitlerle beraber olur ve büyük ölümü tatmazlar. Bu kişilere ölü denmez.

Ebu Hureyre'den rivayet edildiğine göre; Resulullah Hazreti Muhammet Mus tafa (sav) Aleyhisselam bir hadisi şerifte;

"İnsanoğlu öldüğü zaman bütün amellerinin sevabı sona erer. Üç şey bundan müstesnadır. Bunlar; *Sadaka-i Cariye (halk yararına eser), *İstifade edilen hayırlı ilim, *Kendisine dua eden, hayır ve hasenat yapan salih Evlat" dır.

Bu üç değerden birisine sahip olarak rahmeti rahman olan mütedeyyin kişi lerin Amel Defteri sıratı müstakime kadar kapanmaz. Bu eserler var oldukça, kazanılan sevap ve kalbi dualar mahşer gününe kadar devam edip rahmetlinin ruhunu şad eder. Bu dünyada yaşayabilmek için en çok ihtiyaç duyulan nesne hava ise, Ahret aleminde de aranan nesne hayırlı dua ve minnetle anılmak olsa gerek.

Peygamber Efendimiz Hazreti Muhammet Mustafa (sav); "Allah katında, Dua' dan daha makbul bir ibadet olmadığı ve tüm meleklerin devamlı olarak Rab'lerini zikir edip O'na hamd ettiklerini" belirtir. Ayrıca Azimüşan Kur'an'ı Kerim Ba kara Süresi 186 ncı ve Mümin Süresi 60 ncı ayetlerinde; "Bana dua edenin duasına icabet ederim. Bana dua ediniz ki, karşılık vereyim" buyrulur. Duanın yaşam ve ahret için vazgeçilmeyen bir can suyu olduğu vurgulanır. Dua, ruhun nuru dur. Uhrevi alemde her şey kabul ve makbul olan duayla şekillenip vücut bulur.

Rahmeti Rahman olan Müslüman kişinin; Amel Defterinin öldükten sonra kapanmaması ancak, sağlığında yaptırdığı sadakayı cariyeden dolayı yararlananların yaptığı dua ile evladının yaptığı halis duanın Allah indinde kabul ve makbul olmasıyla mümkün olur. Bu dualar kişinin her iki alemde yaşamını kolaylaştırır. Günahları azalır cennetin kapılarının açılmasını sağlar. Bu dualar, kişinin amelinde günah varsa, eritip temizleyerek yok eder. Berzah aleminde duasız kalan kişinin, kabir azabına maruz kalması, berzahta darlık içinde olması amelinde göre doğal addedilmektedir.

Ahrette sıratı müstakime kadar duasız kalmamak için bu fani alemde bahşedilen ömrü, hayırlı ilmi ve mali serveti Allah rızasına nail olacak, ruhumuzu şad edecek, kalbi duadan nasiplenmeyi sağlayacak hayır ve hasenatlar için sarf etmek en doğru amel olur. Allah-ü Zülcelal'ın fani dünyada mal ve ilim verdiği hikmetli kişi; malın ve ilimin gerçek sahibi binin Rab'bi olduğunu mutlaka bilmelidir. Bunu idrak eden kendini bildiği gibi Rab'bi'ni de bilir. Allah'ın bu haslette hak kı olduğunu aklından çıkarmaz ve bahşedilen servet ve ilimle asla kibirlenmez. Bu düşünceyle hemhal olan mütevazî kişi, her iki alemde Rab'bi'nin himayesinde olacağı için cennetle müjdelenecektir, inşallah.

Bu bağlamda vakti devrinde islamiyetin hakim olduğu bir memlekette Harun kadar çok serveti olan varlıklı bir şahıs yaşamış. Konağında ve maiyetinde, çiftliklerinde, yüz binlerle ifade edilen küçük ve büyük baş hayvan sürülerinin bakımını da binlerce kişi çalıştırmış. Çalışanın hakkını yememek, kul hakkına bulaşmamak için azami dikkat eder,

geceleri gözüne uyku girmezmiş. Servetini katan ata yurdu topraklarından kazandığı geliri, yine yaşadığı topraklara Hak yolunda hayır hasenat yaparak harcarmış. Yaşadığı şehre Allah rızası için garip guraba istifade etsin diye hanlar, ha mamlar, köprüler, camiler, imaretler, aşevleri, şifa haneler, medreseler yaptırmış. Kimsesizin kimi olarak muhtaç kişileri gözetip yardım edermiş. Yaşadığı şehirde mutsuz olan bir hemşerisi yokmuş. Yoksulluk tan yatağa aç giren birisini du yunca çok üzülürmüş. Yılın her günü beş vakit namazı eda için evinden çıkarken ve Cuma günü ve bayram günlerinde, “Allah sen den razı olsun” diye halis duygularını bildirmek için insanlar geçtiği yollara dizilip el öpmeye çalışmış. Seve ni pek çok, sevmeyeni ise neredeyse yokmuş. Çekemeyeni ise pek çokmuş. Kibirten fersah fersah uzaktaymış.

Mütedeyyin Müslüman bu davranışlardan etkilenmeden ve kibirlenmeden atalarından gördüğü şekilde servetini Hak yolunda halkına harcarmış. Çocukları olmadığı için soyunun en son temsilcisiymiş. Bu hayır eserleri ilelebet yaşa sın, öldükten sonra hayır hizmeti kesintiye uğramasın diye bir aile vakfı kurmuş. Servetinden sağlanan gelirleri vakıf marifetiyle tüm hayır kurumlarına dağıtmayı düşlemiş. İnsanlık yararına kendi servetinden kurduğu hayır düzeni aynen de vam etsin istemiş. Bu amaçla tüm servetini bu vakfa vakfetmiş. Vakti zamanı gelince her canlı gibi ölümü tadarak Rab’bi ne kavuşmuş.

Vakfı yönetenler aradan geçen zaman esnasında hizmette kusur etmemişler. Bir süre işler çok iyi gitmiş, her şey istediği gibi olmuş. Neredeyse gözü arkada kalmamış. Hayırsever mütedeyyin aldıkları dualar sayesinde berzah alemin de ruhu hep şad olmuş. Allah-ü Teala’nın tahsis ettiği mekanda hep nurlu kandiller yanmış. Hem de parıl parıl, parılda yan nur topu kandiller, mis-i anber kokusu saçarak yanıyormuş. Fakat vakfı yönetenleri zaman içinde ticari bir hırs kap lamış. Vakıf amacından gün geçtikçe sapmaya başlamış. Sadakay-ı cariyelere hayat veren vakfiyeler birer birer satılmış. Vakfın gelirleri, giderleri karşılayamadığı için bazı hayır kurumlarına sağlanan maddi desteklerde azalma, bazılarında da tamamen kapanma olmuş. Vakfa ait sadakay-ı cariyeye türü hayır eserlerden yararlananlar gün geç tikçe azalmış. Böylece ruhunu şad eden dualarda azalma meydana gelmiş.

Mütedeyyin hayır sever, sadakay-ı cariyeye türü olarak bıraktığı eserlerin akıbetinin iyi olmadığını, ruhu için gönderilen dualardaki azalıştan bilmiş. Bazen ruhunu sıkıntılar basmaya başlamış. Yüzlerce yılı oluşturan seneler, aradan su gibi akıp gidince hayırsever Müslümanın yaşadığı şehirde şahsını bilenler, adını, sanını ananlar ve ruhu için dua edenler iyice azalmaya nihayetinde, yok olmaya başlamış. Böylece kimsesizler kervanına aday olmuş. Dualar kesilmeye başlayınca büyük ölümünün gerçekleşmek üzere olduğunu inceden inceye hissetmiş.

Devran dönüp en az on asır su gibi akıp gitmiş. Ülkeyi yöneten Devlet, hayırsever Müslümanın yaşadığı şehrin yakınına büyük bir baraj inşa etmek için çalışma başlatıktan sonra hayırseverin yaşadığı şehir tamamen sular altında kalmış. Büyük bir şevkle özenerek yaptırdığı ve göz bebeği gibi koruduğu bütün hayır eserleri yer coğrafyasından silinip suların altına gömülmüş. Allah rızası için yaptığı tüm sadakay-ı cariyeye eserler unutulup gitmiş. Şehirde yaşayanlar bu eserler den yararlanamadığı, istifade edemediği için ruhuna hayır dua gönderilmez olmuş. Duasız kalan mütedeyyin meka nında parıldayan kandillerin nuru azalınca ruhu şad olmamaya başlayıp sıkıntı çekmeye, nursuz kalmaya başlamış.

Berzah aleminde eşiyile mekânlarında istirahat ederken, “Kalbi hayırlı bir dua” bekler hale gelmişler. Yıllarca adlarını, sanlarını, sağ iken yaptıkları hayır ve hasenatları hatırlayıp ruhları için bir Fatiha gönderen olmamış. Ne zaman ki Cami imametleri toplu dualarda;

“-Bu dünyadan ahrete intikal edip kimi, kimsesi olmayan ve bize de bir Fatiha gönderen yok mu, diyen Müslümanların da ruhu için Fatiha” diyerek dua göndermelerini bekler hale düşmüşler. Dua edilmesine vesile olacak Sadakay-ı Cariye türü eser kalmayınca Amel Defterleri kapanmış. Büyük ölümleri gerçekleşmiş. Anlamışlar ki, sıratı müstakime kadar berzaha vakit böyle geçecek. Küçük ölümleriyle kapanan Amel Defterlerini Hak yolunda halk için yaptırdıkları sadakay-ı cariyeye eserlerle açtırmalarına rağmen eserler kaybolunca Amel defterleri yeniden kapanıp büyük ölümleri gerçekleşmiş. Böylece sağlığında kendi iradesiyle bizzat yaptıkları hayır ve hasenatlardan sağlanan nurla geçinmeye ve sıratı müstakimi (hesap günü) beklemeye başlamışlar.

Allah cümle hayır severlerin ruhunu şad eylesin. Duasız bırakıp büyük ölüm tattırmasın.

Mart- 2021
Süleyman YILDIZ
(Lemos 5303)

BEYAZ BASTON

BEYAZ BASTON

KörMehmet'in oğlu Mahmut askerden yeni gelmişti. Babası rahmeti rahman olalı beş yılı geçmişti. Bu alemde babanın gölgesinde yaşamamanın zorluğunu iliklerinde ve nefesinde hissetmişti. Kendi gayretiyle ayakta durmaya çalışıyordu. Taşı sıkıca limon gibi su çıkarırdı. Gücü kuvveti yerinde olsa da geçerli bir mesleği olmadığı için vasıfsız işsizdi. Ortaokulu ikin ci sınıftan terk etmişti. İlkokul diplomasıyla Devlet dairelerinde işe girme şansı pek yok gibiydi. Amelelik yapmaktansa, şehir merkezi ne yakın dağlık köylerde alış veriş yapmayı düşündü. Bu tür bir iş yapan esnafta yoktu. Tekstil sektörü tu hafiyeye ürünleri, merserize kazaklar dağlık köylerde pek bulunmazdı. Yeni tekstil ürünleri köylerde çok rağbet görebilir ve kazancı çok satış yapılabilirdi. Şehirler ve köyler arası ulaşım imkanı gelişmemişti. Satışını yapacağı tuhafiyeye malzeme mesini ilçeden alacak ve köylere büyük haşa içinde sırtında taşıyarak pazarlayacaktı. Bu iş biraz zor olacaktı. Nakit ser mayesi yoktu. Anasının sağımlik ineği, buzağısı ve iki adet süt keçisini satarak sermaye yaptı. Bu işe anasının pek gönlü olmasa da bir yerden başlayacaktı. Bu tür hoşnutsuzluklara katlanması gerekiyordu. Namerde muhtaç olmadan hela linden ekmek peşindeydi.

Mahmut bıkip usanmadan azimle bir yıl boyunca köylerde tekstil ürünü sattı. Tu hafiyeye türü merserize bayan kazakları, albenili erkek ve bayan çorapları, gömlek türü giyimler, çocuklara ait kıyafetleri pazarlıyordu. Kazancından çok mem nun oldu. Ertesi yıl hem malzeme çeşidini artırdı hem de, bu malzemeyi taşıyacak yaşlı bir at sa tın aldı. Köy yerlerinde ve pazarlarda satış iyiydi. Tanıdığı kişiler çoğaldı ve özel müşterileri oldu. Siparişler için mal yetiştirmekte zorlanıyordu. Müşteri pazarı büyüdükçe aylık, yıllık geliri arttıkça arttı. İşinin zorlukları olduğu halde yaşamından son derece mem nundu. Sağlığı yerindeydi.

Bir bahar günüydü. Kışın sonunda doğa değişime uğramış, yeşillikler içinde kele bekler uçuşuyor, arılar çiçekten çiçeğe vızılđayıyordu. Hıdırellez gelmek üzereydi. Mahmut şehir merkezinden dağ köyünde kurulacak pazara girmek için sa bah erkenden yola çıktı. Gün doğmak üzereyken antik şehrin kıyısında olan tarihi çeşme de mola verdi. Her yer antik devirden kalan bina kalıntıları ve taş heykellerle kaplıydı. Kişilerin el sürmeye, dokunmaya çekindiği bir ören yeriydi. Bu ören yerinde her kişi egleşemiyor, yarısı toprak altında kalmış taşı bile oynatmıyordu. İnsanı ürperten, korkutan bir manzara hakimdi.

Mahmut atının üzerinde bulunan tuhafiyeye çuvallarını indirdikten sonra atı, birkaç asırlık çınar ağacına bağladı. Torbasın da samanı yemleyip boynuna taktı ve kendisi de kahvaltı yapmak için tarihi çeşmenin yanında dinlenmeye çekildi. Bura da bir saatten fazla egleşti. Gitmeye karar verince atının yanına vardı. Atın saman yerken ayağı ile kazdığı nemli toprak içinde üç tane çil altın gözüne ilişti. Heyecanlandı. Atın açtığı çukuru genişletince küçük bir çömlek buldu. Ne yapacağını şaşırıldı. Heyecan la çömleğin ağzını açtı ve içerisinin çil çil altın dolu olduğunu gördü. Sessizce çömleği bir bez keseye boşalttı ve güzelce sarıp atın saman dolu torbasının içine gizledi. İçi içine sığmıyor, akli havalarda savruldukça gökyüzü ne doğru gövdesi de savruluyor, dengesi kayboluyordu. Kaderinin değiştiğini, genç yaşta zengin olduğunu düşündü. Mutluluktan havalara uçtu uçacaktı.

KörMehmet oğlu Mahmut, köylerde tuhafiyeye malzemesi pazarlama işini yaz sonuna kadar sürdürdü. Güz mevsimiyle birlikte ilçe merkezinde küçük bir giyim dükkanı açtı. Ezeli köyden olduğu için şehirliiler iyi gözle bakmıyorlar, biraz ya dırgayıp hor görüyorlardı. Müşterileri genelde köylerden gelen garibanlar oldu. Bu garibanlar nakit parası olmadığı için peşin alış veriş yapmazlardı. Hep harman zamanına veya çalışmaya gittiği gurbetten bahar ayında geliş vaktine veresi ye alış veriş yapan köylülerdi. Mahmut bu duruma alıştı. Yinede mal satışları azımsanamayacak düzeydeydi. Rab'bine şükrediyordu.

Mahmut aradan geçen zaman içinde mağazanın tuhafiyeye malzemelerini vilayet yerine İstanbul'dan almaya başladı. Mal almak için İstanbul'a yaptığı seyahatlerde çil çil altın bozduruyordu. Mağazasında mal çokluğu durumunu komşulardan ve kem gözlerden gizlemek için pazar günleri kasaba pazarlarında da sergi açmayı ihmal etmiyordu. Şehirde tuhafiyeye mağazasını büyütmenin yanı sıra yeni manifatura mağazası, mobilya ve beyaz eşya mağazası açmıştı. İşin ve kazancın üstesinden gelemiyor, yalnızlıktan her işe yetişemiyordu. Paraya para demiyor, bir nevi hatıra defteri tutuyordu. Maddi varlığı büyüdükçe büyüyor ve ünü ve şanı duyuldukça duyulu yordu. Resmi dairelerde ve bankalarda adının önüne kocaman harflerle "Bey" kelimesi eklenmişti.

Mahmut'un bir iki yıl içinde ticari alanda yükselişi ve başarılarının hikayesi ilçe sa kinlerinin ağzında sakız olmuştu. Far kında olmadan bütün kapılar açılıyordu. İlçeye ilk geldiği ve tuhafiyeye dükkanın açtığı yıl yanından geçmeyenler, veresiye mal vermeyenler ve yoklukla boğuşurken selam vermeye tenezzül etmeyen kişiler, şimdilerde dost olmak için önün den, yanından geçme, dost olma çabalarını iyiden iyi ye artırmıştı. Yardım isteyen ve uzaktan yakından akrabaları ço ğaldıkça çoğalıyordu. Yinede kapısına gelen kimseyi boş çevirmiyordu. Kendisi ortaokulda okuyamadığı için okumak isteyen garip köy çocuklarını kalben ve madden destekliyordu. Köylerinden okumak, tahsil yapmak için ilçeye gelip ortaokul yurdunda iaşe (yemek) ve ibade (yatak) ihtiyacını ücreti karşılığı gideren köy çocuklarının beslenmeleri için yurd bütçesine maddi katkı sağlıyordu.

Mahmut, Allah-ü Teala'ın; "(mealen) İlimi istediğim kuluma, serveti isteyen kuluma veririm" söyleminden hareketle

servetinin kaynağını Allah'ın, şahsına bir hediyesi olduğunu bilerek her yıl kazancının kırkta birini yoksullara ve ihtiyacı olanlara dağıtıyordu. Bu serveti sahiplenmiyor ve esas sahibinin, Rab'bi olduğu bilincindeydi ve bu doğrultuda hareket ediyordu. Mahmut insanlara yardım ettikçe karşılığını fazlasıyla alıyordu. Hayır ve sadakayı cariye türü eser yaptırmaktan geri durmuyordu. Bazı kişilere manevi yardım ve bazılarına da aynı yardım yapıyordu.

Ancak çalışma temposu Mahmut'un sağlık durumunda rahatsızlıklar meydana getirdi. Ağrısına katlanılması çok zor olan baş ağrıları çekmeye başlar. Aylarca bir nefeslik tatlı uykuya hasret kaldı. Zaman ilerledikçe görme bozukluğu da baş gösterip gözünün feriyiden iyiye kesildi. İstanbul'da en büyük hastaneler de bile derdine derman bulamadı. Kalın çerçeveli gözlükler takmaya başlasa da, derde derman olmadı. Günler ve aylar ilerledikçe bir adım önünü göremez hale geldi. Nihayetinde Mahmut'un görme bozukluğunun irsi bir rahatsızlık olduğu, şimdilik tıbbi çaresinin bulunmadığı anlaşıldı. Babasının ve büyük dedelerinin de aynı rahatsızlıktan muzdarip olduğu için babası ve büyük dedelerine "Kör" lakabı verilmişti. Derdine tıbben çare bulunamadığı için maddi varlığının geçersiz akçe, pul olduğunu anladı. Şahsen ya pacağı başka bir şey olmadığı için durumunu kabullenmek zorunda kaldı.

Mahmut kendi iradesiyle işinin başına varamaz ve mağazalarının durumunu takip edemiyordu. Şehirde herkes Mahmut'un servetinin kaynağını araştırmaya ve konuşmaya başlayalı çok olmuştu. Aslı astarı olmayan bin bir çeşit hikayeler uyduruluyordu. Bu hikayeler üzerine mağazalarda çalışan kişilerin, ellerini uzatarak kaçak ve uygunsuz işler yaptığı duyulur oldu. Veresiye Defterinde adı yazılı olanlar, elden nakit para alanlar aldıklarını geri getirmiyorlardı. En önemlisi dost bildikleri kişiler, selam vermez, arayıp sormaz ve "geçmiş olsun" sözünü esirger oldu. Mahmut'a maddi zararından ziyade bu vefasızlık çok dokunmaya başladı. Bu arada Rab'binin genç yaşta bahşettiği bu servetin bedelinin sağlığı olup olmadığını da düşünüyordu. Ören yerinde bulduğu servet sanki, sağlığını elinden almıştı. Kişilerin her daim, "Ne oldum değil, Ne olacağım?" sözünü kulaklarına küpe yapmaları gerektiğini görerek, yaşayarak anladı. Halbuki omuzunda taşıdığı haşa içinde mal satarken daha çok mutlu olduğu günleriydi. En önemli serveti olan sağlığı yerindeydi. Sağlık ile maddi servet asla değişilmezdi.

Kör Mehmet oğlu Mahmut'un gözü iyice kapanmış ve dünya ile irtibatı kesilmişti. En yakın dostu ve yoldaşı Beyaz Baston olmuştu. Elinden düşürmüyor ve yanından asla ayırmıyordu. Boş vakitlerinde el yapımı beyaz bastonla dertleşir olmuştum. Dost bildiği insanlardan daha çok faydayı ağaç bastondan görüyordu. Kendi dün yaşında içi içine sığmıyor ve insanların haline acıyordu. İnsanlara olan güveni azalmış, güven ihdas eden tüm kanallar kendi kendini yok etmişti. İnsan kılığında olan hiç bir varlığın Beyaz Baston kadar değeri kalmamıştı gözünde. An itibarıyla sağlıklı olan kişilerin ö nemsiz işlerle uğraşıp sağlığa gereken önemi vermediklerini düşünüyordu. Halbuki, bir nefes sonra yaşamın nasıl şekilleneceği bilinmiyordu.

Esasın da bir nefes sağlıklı yaşamın kıymeti, dünya servetinden daha fazla olduğu tescillenmişti. Bu durumu tescilleyen Mahmut'un yoldaşı Beyaz Bastondu. Zira bu alemde Allah-ü Zül Celalin uhdesinde olan zamanı ve sağlığı satın alabilen olmamıştı ve olmayacaktı.

Süleyman YILDIZ
(Lemos5303)

HACISOFU

HACISOFU

Karamanoğulları Beyliği/ Devleti 2. Beylerbeyi Kerimüddin Karaman Bey'in torunu ve Bedreddin Mahmut Beyoğlu, Ermenek Beyi ve sonrasında Devletin Beylerbeyi (Başkanı) Burhaneddin Emir Musa Bey, 1340 lı yıllarda Lamos yerleşim yerine kendi adına, "Lamos Emir Musa Paşa Beğ Camii"ni yaptırıp ibadete açar. Sadakay-ı Cariye türü bu caminin ve diğer hayrat eserlerin ilelebet payidar kalması için La mos, Uğurlu, Fariske, Daran ve Başdere.. gibi bakir vaziyette olan konar, göçer yerleşim yerlerinde taban arazilerin vakfiye bırakır.

Doç. Dr. Bilal Gök ve Tarihi müellifler Emir Burhaneddin Musa Bey'in Lamos Köyünde adına yaptırdığı Caminin; "Vakf-ı Camii Lamos inşa-i Musa Beğ min al-i Karaman" ve "Vakfı Camii der karye-i Lamos bina-i Paşa Musa Beğ an-üme ra-i Karaman" kaydından banisi olduğunu" belirtir. Karamanoğulları Beyler Beyinin Lamos'a yaptırdığı Cami, Beyliğin Beylerince Ermenek Kazası dışında köy yerleşimlerine yaptırılan ilk ve tek ibadet evidir.

Lamos Camii, bir vakıf eseridir. Özel vakfiyeleri mevcuttur. Caminin vakfiyelerin den sağlanan gelir, camide görevli imam ve müezzinin yıllık ücretleri ödenir. Dini eğitim alanlara da yardım olarak verilmesinin yanı sıra caminin bakım ve onarım giderleri için sarf edilir.

Nitekim Lamos Emir Musa Paşa Beğ caminin, 1518 yılı vakıf geliri Tahrir Defte rinde; 240 akçe civarında olduğu belirtilir. Vakıf arazilerinden sağlanan gelir, vergi den muaf tutulur. Cami imamı, hem bu geliri hem de diğer vakfiyeleri yönetir. İşte diğ i vakıf arazisinde ekim, dikim ve üretim yaparak her türlü tasarrufta bulunur. Vakıf camisinde imam olmak, halk arasında onurlu, saygın bir hizmeti yerine getirme nin yanı sıra iradı yüksek taşınmazları da yöneterek ekonomik olarak güçlenmeyi sağlar. Bu arada imam, Bedreddin Musa Beyin yaptırdığı Paşa zaviyesinin yönetiminde de söz sahibidir. Hatta Tahrir Defteri kaydına göre; "1500 yılında Lamos E mir Musa Paşa Beğ Camii imamı Abdurahman'ın, camiden i mamlık ücreti aldığı hal de caminin vakıf arazilerinden de gelir elde etmesi nedeniyle, ayrıca vergi vermesi nin uygun olacağı" öngörülür.

Köy yerleşimlerinin camileri ve mescitlerde görevli imamlar, kazalardaki Kadıların temsilcisi konumundadır. Camilerde imam olarak görevli olan kişi askerlik hizmetinden muaf sayılıp askere gitmez. Ayrıca vakıf camilerinde görevli imamlar vefat e dince yerine erkek çocuğu imam olarak görev yapmaya başlar. Şayet vefat eden imamın erkek çocuğu bulun muyorsa, yeni imamı Kadı tayin eder.

Karamanoğulları döneminde uygulanan bu sistem, Osmanlı devrinde de aynen devam ettirilir. 1718 yılında Lamos Camisinde imam olan Abdülcemil'in aniden ölümü üzerine, erkek evladı olmadığı için Ermenek Kadısı, İmam Seyyid Hasan'ı günlük yarım akçe ücretle Lamos Camisinde imam olarak görevlendirir. Müezzinin (Hatıp) ücreti ise yıllık, 60 akçe kadardır.

Arşiv Uzmanı, Gazeteci ve yazar Mükremin Kızılca Hocamızın "1830 yılı Sarıveliler Nüfus Kayıtları" kitabında bildirdiğine göre; "Lamos Emir Musa Paşa Beğ Camiinde 1830 yılında İmam Ömer görevli olup Babasının adı bilinmemektedir. İ mam Ömer'in; Mehmet, Hasan, Hüseyin, Ahmet ve Abdülkadir" adında beş oğlu olduğu anlaşılmaktadır."

İmam Ömer vefat edince oğlu Hüseyin, 1856 yılında Lamos Musa Paşa Beğ cami nin yeni imamı olur. Böylece imamlık babadan oğluna intikal eder. İmam Hüseyin, kırk yıla yakın bir süre Camide imamlık yapıp cemaata imamet eder. Ancak erkek evladı bulunmaz. 1896'lı yıllarında İmam Hüseyin eceliyle vefat eder. Bunun üze rine Ermenek Kadısı, (Emekli öğretmen Mustafa Ermiş'in bildirdiği ailevi şecereye göre) Emir Hüseyin oğlu ve Ömer'in yeğeni İbrahim Efendi'yi (SOFU HOCA) La mos Emir Musa Paşa Beğ Camisine yeni imam olarak atar.

Bu konuda araştırmalara başlamadan, Esentepe (Lemos) Köyü mezarlığında mevcut üzeri Tahtalı Mezarın, "HACI SOFU" olarak isimlendirilen Allah dostu Zatı muhte reme ait olduğunu sanıyordum. Fakat bu kabir, Lamos Emir Musa Paşa Beğ Caminin 1896 yılında imamı Sofu Hoca İbrahim'e ait olduğunu aileden Mustafa Ermiş, yine aileden yaşlı Yakup Ataseven ve Abban Öztürk'ten öğrendim.

Bu bilgi üzerine Allah dostu Hacı Sofunun izini sürmeye devam ettim. Hacı Sofu, Hissi kalbel Vuku (Önsezisi) çok yüksek bir zatı muhterem, Allah dostu olarak bilinir. Unutmamak gerekir ki, her insanın bir önsezi derecesi var. Tıpkı akil ze kasında olduğu gibi. Akli derecesi çok yüksek olan "Üstün Zekalı" olarak kabul gör düğü gibi, Önsezisi çok yüksek olan Allah dostları da, "Eren, Evliyatullah" olarak tanımlanmakta, hürmet edilmekte. Allah-ü Zül Celal, Eren, Evliyatullah kişi leri, dost edinmiştir.

Hacı Sofu'ya ait muhtelif menkıbeler anlatılmakta. Bu menkıbeleri yeri ve zamanı geldikçe burada paylaşacağım

Süleyman YILDIZ
(Lemos5303)

[ikiyanayasa]

KARPUZCU

KARPUZCU

Konutun balkonunda sabah saatlerinde keyifleniyorum. Her zamanki gibi moto rize sokak satıcıları erkeden iş başı yapmış. Vasıtalarının hoparlöründen yayılan tiz sesler sokağı çınlatmakta. Soğan, patates satıcısı sokaktan çıkarken sebze yüklü kamyonet sokağa giriş yapıyor. Hurdacı bile kendini hoparlörle ifade ediyor. Tekno loji bazı sorunları çözmüş. İhtiyacı olan aile bireyleri balkonda boy gösteriyor. Bir filmde Zügürt Ağaya can veren Değerli sanatçı Şener Şen usta ne yazık ki, bu im kandan faydalanamadan film revizyona girmiş. Onun devrinde sesi gür olan satıcı lar daha çok insanların ilgisini çekiyordu. Teknoloji bu adaletsizliği berteraf etmiş. Şimdi sokak satıcılarının çoğunluğu teknolojiden yararlıyor.

Sokağımızda bu sefer kamyonette karpuz satan karpuzcu boy gösteriyor. Karpuz cuda teknolojiden istifade etmiş. Basbas bağıyor.

“- Karpuz tanesi üç lira. Üç tane alırsan on lira. Kesmece karpuz.”

Bu anonsu duyan her konut sakini balkona çıkıyor. Karpuz almaya da karpuzcuya bakıp içeri giriyor. Bende merak ettim ve karpuzcunun kamyonetinde bulunan ye şil karpuzları uzaktan inceledim. Niye böyle diye düşünceye daldım. Anonsta bir yanlışlık var mı? acaba diye kendi kendime sordum. Fakat birkaç kez anonsu dinle yince anonsta yanlışlık olmadığına kanaat getirdim.

İşin özünde anonsla ifade edilen bir pazarlama taktiği. Çarşı ve pazarda alışkın ol duğumuz fiyat indirimlerinden. Şayet pazarlanan sebze ve meyve kilo/Tane ile satı lıyorsa satıcı, “ Tanesi/Kilosu üç buçuk lira ve üç kilo alırsan on lira” şeklinde bir taktik uygular. Böylece daha çok mal satmayı amaçlar. Alıcı da bir kilo meyve alaca ğı yerde on liraya üç kilo alarak hem süreklilik arz eden ihtiyacını giderir hem de toplamda bir miktar kar eder. Satıcıda böylece sürümden kazanır.

Ailenin sürekli ihtiyacı olmayan mevsimsel gıda maddeleri (karpuz, kavun..gibi) sa tan pazarlamacılar da, bu ürünlerin tek alımlarını, toplu alımlardan daha düşük üç retle pazarlayarak sürümden kazanıyor. Tıpkı bizim sokakta satış yapan karpuzcu gibi. Birde dilimle karpuz satışı yapan pazarlamacılar var. Günümüzde bu uygula maya yabancı uyruklu kişilerin yaşadığı bölgelerde daha çok karşılaşıyor

Karpuzun tanesi üç lira ve üç tane alırsan on lira. Ev karpuz tarlasına dönsün.

Süleyman YILDIZ
(Lemos5303)

ŞİMŞEK

ŞİMŞEK

Kırk Adem, her parmağında on marifet olan bir kişilik. Elinden her iş gelir. Emek ver diği işi en güzel ve en ekonomik şekilde yapmaya uğraşan şahsiyet. Hep, rızkının peşi sıra usanmadan koşar. Köyünde zirai tarım ve hayvan besicilik işiyle uğraşır. Bir u cundan öbür ucu çıplak gözle görülmeyen dekar dekar meyve bahçeleri ve uçsuz bucaksız yazının düzünde engebesiz ekenek tarlalar sahibi. Her karış toprakta çeşit çeşit meyve ağacı yetiştirir. Buğday, yulaf ve mısır ekili tarlalarıyla sebze ekili bostan bahçelerinin haddi, sınırı belirsiz. Her yer, çalışan emekçilerin alın teriyle sulanmış göz nuru ürünle bezeli. Üründen istifade edenlerin ve çobanların sayısı belirsiz.

Tarlasında çalışmaktan yorgun düşüp akşam erkenden istirahate çekilen Kırk Adem, gecenin geç vaktinde şimşek gürlemesiyle uyanır. Odanın penceresin açıp dışarıyı gözler. Gökyüzünden baraj savağında boşanırcasına yağmur yağdığını ve her karış toprağın sular içinde kaldığını, sokakların dereye dönüşüp ağzın seller aktığını hayretle görür. Ömrü yaşamında görmediği bir afatla karşılaştıklarını anlar.

Kırk Adem hava koşullarının bu kötü durumu mısır ve buğday tarlaları ile bostan bahçeleri, meyve bahçelerine büyük zarar vereceğini düşünür. İçi cız eder. Karşıla şacağı zararın büyüklüğünü düşünmek bile istemez. Bu düşünceler içinde harmanla nıp debelenip dururken gökyüzünde seri aralıklarla şimşekler çakar. Gök gürlemesi yeri göğü inletir. Pek tabii ki, şimşek çakınca tüm mekan gündüz vakti gibi aydınlanır. Bu şimşeklerden iyice bunalan Kırk Adem elini havaya kaldırarak;

“-Rahmanı Rahim Rab’bim, Kurban olduğum, azabından sana sığınırım. Yeri göğü şimşekle aydınlatıyorsun. Acaba bu afatla dalından dökülmeyen meyve, kundağın dan kırılmayan mısır ve yere yatırılmayan buğday kalıp kalmadığını mı şimşekle aydınlatıp kontrol ediyorsun? Rabbim bu iş hiç hoş değil, Azimüşanına yakışmadı” diye yakarır. Afatin büyüklüğü karşısında endişesini belirtip Rab’bine şakacaktan takılır.

Sabah olunca yağmur diner, her yer günlük güneşlik olur. Gece yağın yağmurdan e ser kalmamış. Kırk Adem aracına biner mısır ve buğday tarlaları ile meyve bahçelerini kontrol eder, karşılaştığı acı durum karşısında utku tutulur. Bostan bahçelerin den ayrılıp besi çiftliğine varınca büyükbaş hayvanların ve yüzlerce koyunun telef olduğunu görür. Gördükleri ve şahit olduğu maddi hasarı karşısında içi acır, damar da kanı kurur. Yinede dişini sıkıp acıları içine gömer. Üzgün bir şekilde, ağzını bıçak bile açamayacak şekilde arkasına bakmadan mekandan ayrılır.

Yaşanılan bu afatin üzerinden günler, haftalar ve aylar peşpeşe evrilirken Ramazan-ı Şerif ayı gelir. Kırk Adem önceden hazırlıkları yapıp ilk gün ailecek sahura kalkar. Güzelce ve afiyetle sahur yemeğini yer. Oruca niyetlenir. Gün boyu namaz ibadetlerini ifa eder ve Akşam Namazı vaktine yarım saat süre kala balkona kurulur. Yazın karşılaştığı afatin izleri yürektedir. Yüce dağların arkasına devrilen güneşin batımını seyrederken Hanımından bir bardak çay ister. Cebinden bir sigara çıkarıp iki dudağının arasına sıkıştırır. Gazyağlı çakmakla sigarayı ateşlemek üzereyken balkon kapısından hanımı seslenir.

“-Hayrola Bey, daha ezan okunmadı. Bu sigara neyin nesi. Ne oldu da nefsine yenik düştün. Yiğit adam nefsine yenilmeyendir. Aslında kabahatı Allah-u zül Celal’de değil kendimizde aramamız gerekir. Acaba neyi noksan yaptık. Bu alemde maddi ser veti, kıymatlı çocukları, şanı ve şöhreti verende, alanda Allah’tır” diyerek beyini uyarır. Eşinin sözlerine hak veren Kırk Adem, yaptığı nedametten pişmanlık duyar.

Süleyman YILDIZ
(LEMOS5303)

HACALARDI

HACALARDI

Karaman-i Türkmenleri XIII. yüzyılın ilk çeyreği yıllarda (1226) savaşa savaşa Taşeli bölgesin yurt edinir. Barınma ve korunma bakımından çok emniyetli hale gelen bakir Taşeli'ne Türkmen obaları akın akın gelip yerleşir. Oğuz'un boylarına mensup konar göçer cemaatlar (aşiret) doğada serpili her kaynak su başında ve kaba ardıç gölgesinde oba ateşin özgürce tüttürür. Ermenek/ Gökdere'nin kolu Fariske Çayı vadisi yerleşmek için tercih edilen yurtluk lardan bir yer. Karamani Türkmenlerince Fariske Çayı üzerine Lemos köyü sınırları içinde inşa edilen tarihi Ak köprü'den başlamak üzere kuzeyindeki Başdere'ye kadar olan vadide (boğazda) bir çok yerleşim yeri konuşlanır. Hepsisi Türkmen eli.

Günümüzün Karaman/Sarıveliler İlçesi Fariske (Göktepe), Uğurlu, Lemos (Esentepe) ve Günder Köyleri sınırları içinde kalan arazilerin ortasından akan Fariske Çayı boyunca uzanan vadide sayısız su değirmenleriyle mümbit bağ, bahçe ve ekenek taban arazileri bezeli. Bu vadide yörenin iklimlendirmesine uygun her meyve, sebzededen bol ürün alınmakta. Sarıveliler, Fariske, Lemos ve Uğurlu merkezli önemli taban arazileriyle bağ ve bahçeler, Beyler beyi Mahmut oğlu devrin Ermenek Beyi Burhanettin Emir Musa Beğ Tol Medrese için vakfeyleyler.

Fariske Çayı boyunca Karamani Türkmenleriyle birlikte Oğuz'un Yiva ve Avşar boylarına mensup HacıAla'eddin, Mukaddum ve İkizce cemaatlerinden obalar daha yoğunluklu olarak yerleşir(*). Nitekim konar göçer olarak ya şamın sürdüren Mukaddum Aşireti, kışın Gazipaşa'da (Selendi) eğleşirken yazın Lamos mezraları ile Fariske ve Günder'de eğleşir. Mukaddem Cemaati yerleşik düze ne geçinceye kadar yıllar boyunca bu mekanları yaylak olarak değerlendirir. Ayrıca merkezi Karaman'da bulunan Yiva boyundan HacıAla'eddin cemaati, "Hacalardı" olarak ta nımlanan mevkinin mülk sahibi. Bilahare HacıAla'eddin cemaati önderlerinden Safer Beğ b. Ömer b., bu boğaz yerini; Karaman Hacı Ala'eddin Medresesi ve Camii adına vakfeyleyler. Vakfeyleyen cemaatin adından dolayı bu yöre yıllarca, "HacıAla'eddin Yeri" olarak tanımlanıp dilde pelezek olur. Nihayetinde Türkmenler için bereket fişkıran bu yerin adı yıllar içinde, "Hacalardı" ve ya "Hacılar ardı" şekline tekerlenerek dönüşmek suretiyle günümüze kadar ulaşır. Hacalardı, Türkmenlerin buluşma noktasıdır.

Fariske, 1955 yılında Mençek köyü ile birleşerek Belediye statüsüne kavuşup kasaba olur. Cumhuriyetimizin idari organizasyon yapısında Nahiye merkezi olan Fariske'nin (Göktepe), "Kasaba" olarak örgütlenmesi yörede memnuni yetle karşılanmakla birlikte sosyal imkanları da beraberinde getirir. "Hacalardı " mevki en popüler dönemi Fariske'nin Belediye statüsüne kavuşmasıyla görülür. Fariske Çayı vadisi ve yamaçlarında yetişen nadide üzümün pazarlanması için Fariske Belediye Başkanlığınca 1957 yılından itibaren düzenlenen festivale Hacalardı mıntıkası ev sahipliği yapar. Yörenin Karalar, İmamlar, Barcın gibi yaylalarında halen konar göçer yaşamı sürdüren Türk menler ile yerleşik düzene geçip Adiller, Civler, Ciivandere, Daran, Fariske, Fet, Günder, Küçükka rapınar, Mençek, Mulumu, Muzvadı, Lemos, Ortaköy, Uğurlu, Sarıveliler, Turcalar'da konuşlanan soydaşları Eylül ayının ilk pazarında Hacalardı etkinliğinin de buluşur. Taşeli bölgesinin diğer yörelerinden gelen erylğit yarenler, yeri göğü insan seliyle boğup şenlendirir. Çay boyunu bayram yerine çeviren çocuklar gülüp eğlenirken Türkmen yarenleri, sohbeti koyu laştırarak asırlık hasreti giderir. En güzel şiir okuma, el becerileri sergisi ve güreş müsabakaları vb. yapılan etkin likte özellikle yörede yer bağ üzüm ziraatının gelişmesi için çiftçileri teşvik etmek amacıyla, "En güzel üzümü yetiş tiren çiftçi yarışması" düzenlenir. Dereceye girenlere hediyeler verilirken eğlence doruğa yükselir. Çerçici esnafın açtığı pazar tezgahlarında yenilen saç kebabının yağı damaklarda donarken sonraki yılın Hacalardı festivali özlen meye başlanır.

Hacalardı Festivali, Taşeli bölgesinin ilk sosyal organize Türkmen etkinliği olarak tarihi süreçte yer alır. Ne yazık ki, bu etkinlik 1964 yılında hitam bulur. Ancak, Türkmen soydaşların ilk buluşması asla unutulmaz. Etkinliğe katılan ların ve görüp yaşayanların hatıraları hep belleklerde canlılığını sürdürür. Ne mutlu o günleri yaşatıp yaşayanlara.

(*)Tarihi bilgileri içeren anekdotların kaynağı merhum Prof.Dr. Salim Cöhce hocanın yayımlanmış eserleridir.

"HACALARDI" isimli şiirim

Dilde destan Hacalardı şenliğin,
Gönülde sağlandı, Beylik birliğin,
Sergide yapılır, büyük bir düğün,
Şenliği görenlere, selam Olsun.

Lemos, Uğurlu, Fariske arası,
Üzüm ve ayvası altın sarısı,
Doğayı sarar, mis anber kokusu,
Tadını tadamayan, şanssız Olsun.

Kaymakam törende yerini alır,
Köy muhtarları birer sıralanır,
Kaymakam ürün hediyesi verir,
Kükürt körük alana, Helal Olsun.

Uğurlu Köy muhtarı ev sahibi,
En önde giderken var bir bildiği,
Değirmende pişer ikram çöreği,
Değirmenciye gani rahmet Olsun.

Lemos Muhtarı çay kenarın gezer,
Boydan boya Lemos'luları dizer
Misafire ak üzüm, ikram eder,
Afiyetle yiyene, bal kaymak Olsun.

Barcın'dan geliyor, Türkmen obası,
Elif diye tozar, yerin havası,
Oyun oynayan çökekler cabası,
Kervan güzeline can kurban Olsun.

Tahta köprü beşik gibi sallandı,
Kara dimlit üzüm, dalda ballandı,
Türkmen kızı al giyinmiş allandı,
Sırma meliğine bel kurban Olsun.

Kebaplar, çörekler tatlıca yenir,
Üzerine karlı pekmez içilir,
Çocuklar, gençler çılgınca eğlenir,
Çayda çimen gencin, canı sağ Olsun.

Şenliğe gelen, sel olmuş akıyor,
Farfaralı fistan canlar yakıyor,
Gönlü yanık gizli işmar atıyor,
Sevdiceğin bulan, bahtiyar olsun.

Tadı nefis alabalık, sazanın,
Sesi hoş gelir, Daran'lı kemanın,
Düdüğü öter, Kaşıkçı Ali'nin,
Deştivandan kaçan, çok atik Olsun.

Hacalar'dı çay boyunca bir bahçe,
Türkmen'de sağladı, birlik ve neşe,
Soydaşları Mustafa Kemal Paşa,
İzinden gitmeyene yazık Olsun.

Çay boyu ağaçlar kardeşçe yaşar,
İnsan örfü unutmuş, melmel bakar,
Evlat ataya hain çelme atar,
Basit insancıklara lanet Olsun.

Ortasından akar Fariske Çayı,
Etrafı boydan boya üzüm bağı,
Şimdi olmuş, sanki bir ören yeri,
Bilip, görenlerin, başı sağ Olsun.

Süleyman Yıldız'ım yazdı şenliği,
Karaca oğlanın yurt beyliği,
Karamanoğlunda sağlan birliği,
Candan sevmeyene, yazıklar Olsun.

Süleyman YILDIZ
(Lemos5303)

KAVURGA

KAVURGA

ABD'nin Marşal Planı çerçevesinde ülkemizde buğday, sanayağı ve süt tozu yardımı yapıldığı yıllar. Tekerleğin değmediği yörede yaşayan insanlar, mahru miyetin engeliyle ekonomik kalkınmadan nasiplenmediği için günlük beslenme ihtiyaçları temin ederken bile zorlanmakta. "Bedava sirke baldan tatlı'dır" sözünü onaylarcasına şehir ve köylerin ileri gelenleri yardım alabilme telaşı içinde. Zemheri ve Hamsin ayazında toprak damlı taş evlerin çeleni diplerinde ellerini nefesiyle ısıtarak oynayan çocukların pantolan cepleri tamtakır. Zira babanın cepkeni, çocuğun cebi bomboş. Bir kırım kavurgaya hasret büyüyen yeni bir nesil yetişmekte.

Ailesi fakirlikle boğuşan çocuklar, buğday ve mısır gibi tahıl tanelerinin meşe külünde kavrulmuş olarak oluşan atıştırmalık kavurgayı ne bilsin. Yokluk ve yoksul luktan üç öyününde yiyecek ekmeği bile çok zor bulan garibanlar çocuğun cebine atıştırmalık koyarken zorlanmakta. Eti, Kurban bayramından bayrama yediği gibi kavurgayı da yıldan yıla yiyor çocuklar. Varlıklı aile çocukları arka daşlarının ikramından tadını aldıkları kavurgayı yemeyi çok özleyip damak tadına asla unutamıyor. Bu atıştırmalık kuru yemiş besinler ancak, ekmeği pekme zine denk gelen ailelerin misafire ikram sofralarını süsler ve çocuklarının ceplerinde bulunur. Fakir fukara kavurganın adını duyarken tanesiyle tanışmaz.

Kırk Adem, Zemherinin soğuk günlerinden birinde köyünün ileri gelenlerinden ve uzaktan akrabası Ahmet Ağanın grip rahatsızlığından evinde yorgan döşek yattığını duyar. Tüm cesaretin toplayarak ailesinden habersiz tek başına geçmiş olsun ziyaretine gider. Öğle namazı vaktinden sonra ağa evinin borda kapı sınırlar. Ahmet Ağa hanımı Şerifeyle toprak damlı taş duvar evinde oturmak ta. Meşe kütüğüyle sessizce derinden derine yanan teneke soba dışarıda buz kesen havayı oda içinde hamama çevirmekte. Ahmet ağa sıcaktan mayışıp mis kinleşmiş vaziyetteyken kapı sesini duyunca aniden irkilir. Kapıdan girenin akrabalarından yeğeni küçük Adem olduğunu görünce iç huzuru rahatlar.

Dışarıda ayaz soğuşundan kurtulup sıcak havayla karşılaşan Kırk Adem, soğuk tan üşüyen elleri ve ayaklarını sobaya yaklaştırarak biran evvel ısıtma telaşını dayke dillerinden;

"-Ahmet dayı çok geçmiş olsun. annem konuşurken duydum, Hastaymışsın. Çok üzüldüm" sözleri dökülür.

Ahmet ağa, Kırk Ademin başını okşarken,

"- Kıymatlı yeğenim, sen var ol. Heç üzülmeye. Acı patlıcanı kırağı çalmaz. Bu günler gelir geçer. Allah yeterki büyük dert vermesin. Rahmetli baban sağlığına biraz dikkat etseydi, bu gün aramızda olurdu. Sen üzülmeye, biz varız" der.

Kırk Adem;

"- Ahmet dayı. Çokca Kavurga, kız kardeş, tahrana yersen hemen iyileşirsin. Bir şeyciğin kalmaz. Bu hastalık tez uzaklaşır. Babam gibi sende ölmeyesin. Çok üzülürüm." diye konuşur.

Çocuğun verdiği mesajı alan Ahmet Ağa;

"-Hanım, bu yegenin bir cebini kavurgayla, öteki cebini kuru üzümle doldur. Bir torbayada bolca kesme tahrana koy ve sahadanda pekmezi bol kız kardeş yap getir. Yeğenimiz afiyetle yesin" diye söyler.

Ahmet ağanın söylediği gıda adlarını duyan Kırk Adem'in gözü mutluluktan fal taşı gibi açılır ve Kutup Yıldız gibi parıl parıl parıldar. Şerife'nine bulgur irmi giyle üzüm pekmezini karıştırarak yaptığı bir sahan Kızkardeş'i kaşığıyla birlikte Kırk Adem'e teslim eder. Adem bol pekmezli Kızkardeşe kaşık salladıkça;

"-Ahmet dayı sen neden yemiyorsun, Kız kardeş her derde devaymış" derken nefes almakta zorlanır.

Ahmet Ağa, Ademin saçlarını okşarken bir çocuğu sevindirmenin, yüzünde ağan gülücükleri görmenin mutluluğu içinde Rab'bine şükreder.

Ocak- 2022

Süleyman Lemos YILDIZ

SÜT DEĞİŞİĞİ

SÜT DEĞİŞİĞİ

Tarihsel kökeni OrtaAsya Maveraynnehir steplerine kadar uzanan ve soyağacı Oğuz'un Yiva boyundan olan Lemos sakinleri, XX. Yüzyılın ikinci yarısına kadar yaşamsal geçimleri ile rızık teminin geleneksel küçükbaş hayvan yetiştiriciliğiyle sağlar. Ülkemiz genelinde 1950 yılından itibaren başlayan sosyal değişim, gelişim ve eğitim süreci, küçükbaş hayvan yetiştiriciliğini peyderpey taca atar ken yeni iş ve mesleklerin kapısı açılır.

Lemos sakinleri çoğunluğu küçükbaş hayvan (özellikle keçi-) davar yetiştirme den vaz geçmeye başladığı yıllarda bazı aileler çobanlık işin sürdürür. Rahmet le, saygıyla andığım bu aileleri, halk arasında bilinen lakaplarıyla namlandırmak daha iyi tanınma/ bilinmelerini sağlayacak. Lemos'ta uzun yıllar hayvan besiciliği yapmaya devam eden aileler; TatAbdullah (Yıldız), MıktatMehmet (Demi rel), Topçu Mustafa (Bütüner), KocaYusuf (Ünlü), GüdükHasan Demir), KarazobuMehmet (Şengül), LordAhmet (Yüksel) olarak bilinir. Bu ailelerin her biri şahsına ait en az 100-150 davardan oluşan sürü sahibi. Eti, sütü ve yan ürünleriyle bol bir yaşam sürdürürlerdi.

Esasında köy yaşamında her aile evinin önünde beslediği iki-üç keçisi veya bir ineği mevcuttu. Bu tür aileler bir araya gelerek ortaklaşa tutulan çoban marifetiyle ve ya her biri günlük sıra usulüyle keçileri doğada otlatıyordu. Bu ailelerin günlük süt üretimi sınırlı. Ailesinin ihtiyaçların karşılamaya yetersiz. Günlük süt temin olanağı kısıtlı bu aileler arasında ihtiyaca binaen, sosyal yardımlaşma işlevi olarak, "Süt Değişimi" kavramı, ortaya çıkar. "Komşu, komşunun külüne muhtaç" deyimini bağlamında az olan günlük sütü komşuya borç verip/ almak suretiyle çoğaltarak ailenin kışlık ihtiyaçları karşılanır. Şahsına ait davarı ve sütü çok olan aileler bu sosyal etkinlikte yer almazdı.

Lemos sakinleri yaz mevsiminde, sütün çok olduğu aylarda uzun süren kış ayları için süttten mamul çeşitli gıda ihtiyaçlarını hazırlıyorlardı. Mutlaka yapılması gereken kışlık yiyecekleri hazırlamaya yetecek miktarda her gün bolca süt alamayan aileler, birleşerek günlük sütlerini bir araya topluyordu. Toplanan bu sütü grupta olan aileler karşılıklı sırayla aralarında ücretsiz yardımlaşırđı. Süt Değişimi sosyal bir etkinlik olmakla birlikte ticari amacı olmayan bir nevi kooperatifleşmenin özüdür.

Süt değişimi grubunda yer alan benzer nitelikte ve en çok haftanın gün sayısı kadar aileler bir araya gelir. Aile sayısı daha fazla olmaz. Gruba katılan aileler arasında süt alma sırası kurayla belirlenir. Keçilerin ilklıkta kuşluk vak tinde sağımından sonra her aile biriktirdiği sütü, grupta bulunan ve sırası gelen aileye belirli gün sayısı kadar borç verir/alır.

Gruba katılan aileler günlük sütünü her gün iyice temizlenen aynı stil veya bakraçla (kap) getirir ve kap değişikliği asla yapamaz. Aileler her gün önceden kararlaştırılan gölge bir mekanda toplanırdı. Süt değişikliğinde litre, kilo kullanılmaz. Değişimde kullanılan kapta bulunan sütün ölçü miktarı, kabın ortasına dikilen temiz, ince bir çöp ve bu çöpte sütün iz bıraktığı yere atılan çentik tir. Bu çöp, her gün sütü veren, alan ailelerin her biri için ayrı ayrı ol mak üzere ikiye adet olarak düzenlenir. Her aile borcunu ve alacağı sütü bu çöple takip eder. Aileler arasın da muhasebe ve helalleşme biriktirilen süt çöplerine göre gerçekleştirilir.

Rahmeti rahman baba annem Meryem ve anneannem Fadime, süt değişim çöplerini beşibirlik çil altın saklar gibi sarıp sarmalayıarak evinin en gizli köşesinde saklardı. Bu çöplere aileden her hangi birinin ve ya özellikle çocuk ların erişme sini istemezlerdi. Süt değişim çöplerine, "Kul Hakkı Yeme" deyiminin anlamın yüklerlerdi. Kaybolma ması için azami dikkati gösterirlerdi. Biriktirdiği çöplerin hangi aileye ait olduğunu şaşırmadan bilirlerdi.

Halk ozanı Köroğlunun; "Tüfek icat oldu, mertlik bozuldu" deyişinde belirttiği ve kırsal yaşama üretimiyle hükümlan olan Türk köylüsü için Başkomutan Gazi Mustafa kemal Atatürk'ün; "Köylü Milletın Efendisidir" veciz sözünde işaret ettiği değeri, Ne yazık ki zaman içinde kaybetti. Köy yerleşkelerinde Ne Süt verecek davar, Ne çobanlık ya pacak yiğit, Ne de süt değişimi yapacak nine kaldı. Günümüzde köy sakinleri de sütü, yoğurdu, peynirle tarhanayı alış veriş merkezlerinden alırken, kurbanlık hayvanları bile beslemekten imtina edip şehir satıcılarından temin etmeye başladı. Köylülük yerle yeksan oldu.

Artık köylü milletin efendisi değil, Herkes üretmeyen şehirli olduğu için Süt Değişikliği, bellekte mazide katılanları rahmetle anacak tatlı bir anı olarak kaldı.

Süleyman Lemos YILDIZ

(Lemos5303)

[ikiyanayasla]

UĞURLU

UĞURLU KÖYÜ

Konumuz Karaman İli, Sarıveliler İlçesi, Uğurlu Köyü.

Anadolu Selçuklu Sultanı Alaeddin Keykubat Karaman-i Türkmenlerini XIII. yüz yılın ilk çeyreği yıllarda (1226) Ermenek/ Kamışlı yöresi uç bölgesine yerleştirir. Ka ramani'ler liderleri Nure Sufi öncülüğünde ve Kerumüddin Karaman Bey'in cenga veriliğinde savaşa savaşa Ermenek, Mut, Mara/ Silifke ve Mamuriye/Anamur kale lerini alır. Yörede hakimiyeti, hükümranlığı genişler. Barınma ve korunma bakı mından çok emniyetli hale gelen bakir Taşeli'ne Türkmen obaları akın akın gelip yerleşir. Şikari Tarihinde, sadece "Karaman-i Türk menlerinin on bin obalık büyük bir güç" olduğu belirtilir. Taşeli coğrafyasında yaşayan Oğuz'un boylarına mensup konar göçer cemaatlar (aşiret) doğada serpili her kaynak su başında ve kaba ardıç gölgesinde oba ateşin özgürce tüttürür.

Karaman- Sarıveliler/ Uğurlu Köyü özbeöz Türkmen köyüdür. Obaların Uğurlu'da yerleşik düzende konuşlanması, Osmanlı Tahrir, Mufassal, Hurufat ve Evkaf Def terleri kaydına göre XV. yüzyılın (1450 yılları) ortaları olduğu sanılmakta. Köyün soy geçmişi Oğuz'un Bozok boyunun Avşar Cemaatının (aşiret) Karaman-i Deller/ Uğurlu perakendecileriyle (obaları) birlikte Bozdoğan İmamlar, Mumcıyan (Mulumı) obaları mensuplarına dayanır. Bu aşiret obalarının iskan olarak seçtikleri yer leşim yeridir. Yörede yoğunlukla iskan olan Oğuz'un Yiva boyuna mensup Hacı Ala eddin cemaati/ aşireti varlığını da unutmamak gerekir.

Türkmenlerin değişik cemaatlerine mensup obalar, boy, aşiret ayrımı gözetmek sizin gönül birliği ettiği, anlaştığı her soydaş obanın yanına rahatlıkla konmuş. Böy lece yerleşim yerlerinde birden fazla cemaat obalarına rastlamak mümkün. Kara man-i Türkmenlerinin, "Deller-Delüler" aşireti başka bir deyişle "Uğurlu" ismiyle de dillendirilmekte. Deller-Delüler aşiretine mensup obalar, Mersin'in Karataş il çesi dahilinde nüfus yoğunluğu bakımından daha çok görülür. Esasen Anadolu coğ rafyasında, "Uğurlu" isimli sayısız yerleşim yerinin bulunma kaynağı bu görüşe dayandırılmakta.

Uğurlu Köyünün sınırdaşı Lemos Köyünde 1344 lü yıllarda Emir Musa Paşa Beğ Camii ibadete açılır. Ayrıca Paşa Zaviyeside hizmet etmeye başlar. Fariske ve Gün der köylerinde ilk Türkmen yerleşimlerinde olduğu üzere Uğurlu Köyünde de ilk yerleşim yeri seçiminde camiye yakın olmak önemli bir etken olur. Konar göçer mütedeyyin müslüman Türkmenlerin özellikle Cuma Namazı ibadetin cemaatla huşu içinde eda edebilmek bir vecibe. Bu bağlamda mütedeyyin Türkmenler Uğur lu mıntıkasında bulunan kaba ardıç gölgesine yerleşerek camiye yakın olmanın hu zuru içinde oba ateşin tüttürür.

Tarihi müelliflerle birlikte Ermenekli rahmeti rahman Prof. Dr. Salim Cöhce ve tarihçi Doç.Dr. Alpaslan Demir Hocalarımız;

Osmanlı İmparatorluğu Padişahı Fatih Sultan Mehmet oğlu II. Bayezid dönemin de Karaman Eyaletinde 1500 yılında yaptırılan varlık sayıma ait Tahrir Defteri kayıtlarında;

"* Uğurlu'nun sahiplendiği araziler 1339 yılından itibaren Ermenek Tol Medrese vakfına ait olduğu

* Uğurlu'da 1518 yılında 15 oba (hane), 1522 'de 16 oba, 1555'te 18 oba ve 1584' te 27 oba, konar göçer olarak konuşlanıp yaşadığı,

* 1518 yılında cami mescidde bir imam görevli olduğu,

* Uğurlu'dan devlet gelirinin 1518 y.da: 982- akçe, 1522'de: 976-, 1555'te: 1234- ve 1584 yılında: 1000- akçe olduğu,

* Yerleşik düzene geçen hane adedinde yeterlilik görülmemesi üzerine 1571 yılında Uğurlu'dan Kıbrıs'a sürgün yapılamadığı,

* Uğurlu'nun, 1516 yılında, Erdoğan v. Tengirivirmiş'e ve 1583 yılında Geyvan b. Abdullah isimli devlet görevlilerine Tımar olarak verildiği, belirtilir.

Günümüz internet ortamında dolaşan Akdeniz TV yayını "Uğurlu Köyü" videosun da; Köyün tarihi süreç başlangıcının 1650 li yıllar olduğu açıklanıyor. Bu açıklama Uğurlu'nun tarihi sürecinden en az iki yüz yılın yok sayılması. Tarihi belge ve bil gilerle bağdaşmayan bu hususa açıklık getirmek istedim. Zira soy kütüğüm, şece remin yarısı Uğurlu mensubu. Uğurlu Köyünün batı kırsalında gabardıç dibinde meftun Ömer oğlu, Havva eşi Deli Hacı Mehmet Sait' dedelerimdendir. Kızı Fadime anneannemden dolayı Uğurlu sakinleriyle soy bağım oluşunun yanısıra Uğur lu'dan çok arkadaş, yaren, akrabam mevcut.

Unutmamak gerekir ki, Uğurlu ile Lemos sakinleri bir meyvenin yarısı konumunda olup sınırdaş coğrafik iki yerleşke. Lemos'un tarihi sürecin öğrenirken Uğurlu'dan bihaber olmak, "Fransız kalmak" imkansız.

Cümle yiğitler ile yarenlere kalbi selam olsun.

Süleyman YILDIZ

(Lemos5303)

MACAR ABDULLAH

MACAR ABDULLAH

XVIII. Yüzyılın son çeyreği ve XIX. yüzyılın ilk çeyreği yıllarda Karaman- Sarıveliler'in Lemos/ Esentepe köyünde Macar Abdullah isimli bir şahıs yaşar. Osmanlı İmparatorluğu Padişahı II. Mahmut döneminde (1831) yapılan nüfus sayımında Macar Abdullah yaşlı bir zat olarak yazılırken, oğlu Mehmet'in 30 yaşında, oğlu Ali'nin 20 yaşında ve torunu Hüseyin'in sabi (küçük) olduğu belirtilir.(*). Macar Abdullah ve evlatlarının soy zincirinden Lemos köyünde günümüze kadar ulaşan kişiler olmaz. Diyar diyar yerlerde varsa da tanıyıp bilinmez.

Macar Abdullah, adını çağrıştıran Lemos sınırları içinde günümüze sadece, "Macar Bağı" olarak tanımlanan bir bağ/yer mevcut. Bu ismi, daha çok mekan sahipleri dillendirir. Bu yer, köy mezarlığının kuzey sınırında olduğu ve "Macar" kelimesi müstehcen olarak tanımlandığı için köy sakinleri günümüzde genellikle, "Mezarlık Başı" olarak tanımlar. Macar Bağı evvelinde yaz aylarında yaşanan bağ, bahçe olarak değerlendirilmiş. Bağın içinde en az yüz elli yaşından büyük bir Ceviz ağacı ve yüz yaşından büyükçe üç adet üzüm asmalı vaziyette meşe/ pelit ağacı, armut ağacı ile kara ağaç geçmişten günümüze ulaşır.

Macar Bağı'nın bilinen ilk sahibi Macar Abdullah. Mevki olarak ismi de buradan alır. Mekanın sonraki sahibi köy sakinlerinden Hüsam Çelebi oğlu Hacı Muharrem' in torunu (Gedik Abdurahman oğlu) BüküAhmet ağadır. Bükü Ahmet'in bu yere na sıl sahip olduğu bilinmiyor. Sadece Bükü Ahmet, Lemos'ta ekmeği pekmeze denk gelen varlıklı, yeyip yedirmeyi seven, av yapmaya düşkün, eli açık ve güzel giyinmeye özen gösteren ağa şahsiyet. Soyunu sürdürecektir çocuğu olmadığı için sağlığında mülkiyetinde bulunan taşınmaz mallardan her sene birini satarak geçimin sağ lar. Bu bağlamda mülkü olan Macar Bağı'nı da ömrünün son yıllarında satar.

Hüsam Çelebi oğlu Aza Osman, beş kız (Fadime- Ayşe- Zahide- Fatma- Emine) ve oğlu Mehmet (Akın) olmak üzere altı evlat sahibi. Aza Osman en büyük kızı Emine, amcası Hacı Muharrem'in oğlu TatAhmet'le evlenir. Ahmet ve Emine'nin ilk çocuğu Muharrem dünyaya geldikten hemen sonra anne Emine vefat eder. Muharrem bebekken öksüz kalır. TatAhmet, kısa sürede Arslan- Ünzüle kızı Şerife'yle yeni bir izdivaç yapar. Şerife, daha altı aylık bile olmayan bebek Muharrem'in beslenme ve bakımında gereken ihtimamı gösteremez. Neredeyse bebek orta yerde sahipsiz kalacak vaziyete gelir. Bebeğin bakımı daha çok teyzesi Fadime tarafından üstlenilir. Dayısı Mehmet'te (Amıca Osman Akın'ın babası) koruyup kollayarak himaye eder. Teyze Fadime (Akbaş), yeğeni Muharrem (Yıldız)'a annesi Emine'den intikal eden özellikle para ve çil çil altınları sahiplenip saklar. Babası TatAhmet ile dayısı Mehmet'e vermez. Bu altınları yeğeni Muharrem on sekiz yaşına girince kendisine teslim eder.

TatAhmet oğlu Muharrem, satılığa çıkarılan Macar Bağı'nı annesinden intikal eden altınları bozdurarak Bükü Ahmet'ten satın alır. Yıllarca zirai tarım yapar. İkinci dün ya harbi yıllarının bahar, yaz mevsiminde bağ içinde bulunan devasa bir kayanın dibine mitilini atıp burada eğleşir. Mülk sahibi Muharrem Yıldız Hoca, bahar aylarında arıklardan çağlayarak akan suyla ihtiyacı sebze yetiştirir.

Ülke genelinde yaşanan gelişim değişim sonunda Lemos sakinleri yazın bağ evle rinde yaşamayı azaltır. Macar Bağı'da ekenek tarla haline gelir. Muharrem Yıldız'ın vefatı üzerine evlatları arasında paylaşılır. Geçen zaman esnasında köy mezarlığı yetersiz hale gelince Muharrem Yıldız'ın evlatları Macar Bağı'nın mezarlık arazi sine katılması için köy muhtarlığına bağışlayıp mezarlık yeri olarak vakfedilir. Bağın bir bölümünde, köy sakinlerinin her daim tarım arazisi yolu olarak kullanımı için verilir.

Bu bağlamda Macar Bağı, mülküyetiyle sahiplenilen ve ya her hangi bir şekilde ilintilenen rahmeti Rahmen kişilerin ruhunu şad eden Sadakayı Cariye olur.

Rahman-ı Rahim, Esentepe Köyü mezarlığında sıratı bekleyen cümle geçmişlerimizin ruhunu şad eylesin

(*)- (Kaynak: Yazar Mükremin Kızılcıca'nın Sarıveliler ve Köyleri Kitabından "Lemos/Esentepe Nüfus sayımı bölümü) Süleyman Lemos YILDIZ (Lemos5303)

MAHİR

MAHİR

İkinci Dünya Harbinin sona erdiği yıldan sonraydı. Devletimiz sıcak savaşa girmediği halde millete yokluk, yoksulluk ve işsizliğin miras kaldığı yıllar. Ülkede savaş tedbirleri çerçevesinde alınan ekonomik sert önlemler halkı canından bezdirir. Teknoloji tekerleğinin değmediği Taşeli Bölgesinin kuş uçmaz kervan geçmez yerleşkelerinde bileğin gücüyle çalışarak bu illetten kurtulmaya sert doğa koşulları imkan vermez. Evsiz, ekemek tarlasız ve işsiz pek çok erkişi köy odalarında pinekler. Özünde göçebe olan Türkmen'ler rızıkı temin için Toros Dağlarının arka yüzünde bulunan şehirlere doğru hışımla koşuşturmakta. Taşeli Toroslar yöresi yolu, sokağı olmayan çıkmaz bir dehliz. Bu dehlizden büyük şehirlere ulaşmak kolay iş değil. En önemlisi yolda tekno loji tekerlek izi bulmak bile imkansız. Yöre tekerleğin değmediği, çilekeş yiğitlerin ya şadığı mahrumiyet odağı. Emperyal güçlerle savaşarak Anadolu'yu gavur postalın dan kurtaran Gazi Paşa Atatürk'ümüzün ülke kalkınmasında önem verdiği karatrene ulaşmak bile başlı başına özgün bir hayat hikayesi.

Taşeli Torosların bağırını yaran Gökdere Çayı vadisi yamaçlarında yemyeşil bir yer Bayatcık. Güneş, yüksekte yüksek dağın zirvesinden teğet geçtikten sonra kuşluk vakti aydınlanan sedir ormanıya çevrili şirin bir orman köyü. Özellikle kış aylarında sabah güneşle müşerref olması öğle vaktin bulur. Toprak damlı taş evlerin penceresinden güneş ışını öğleye doğru şavkarır. Çilekeş Türkmenler namaz vakti süresi kadar eğleşen güneşle içini ısıtıp, aydın latmaya çalışır geleceğini. Güneşin misafirliği hep kısa sürüp ikindi vaktinde vedalaşır diğer tepeden.

Askerlik hizmetin İstanbul' da yapan Mahir, çavuş rütbesiyle terhis olan Bayatcık'lı bir yiğit. Evin tek oğlu üç kız kardeşin abisi. Askerden köyüne sağ salim dönünce kaderin yaşamaya başlar. Terhis sevici kısa sürer. Ataları gibi keçi sürüleriyle hemhal olmaktan, kadim çobanlıktan başka yapacak iş bulamaz. Döğmeli ekmeğe katık edecek kuru soğan, acı yavandan gayri yiyecek bulamadan geçecek kısacık ömrü. Eşi Mehir ve oğlu Ahir'in rızıkın temin edememe acısı içinde kıvrılır. Geceleri uykusu kaçar. Ağzının tadı, gönlünün neşesi hapishane kaçkını. Bulabilirsen bul. Gülüp neşelenemez. Dağ dağ üstüne sıralı ve dehliz dehliz içine girmiş bu yörede kalarak kurtulu şu başarmanın, selamete ermenin imkansız olduğu düşünceler aklında yeşerir. İstanbul'da çarşıda, pazarda görüp duydukları benliğinde yepyeni ufuklar açarak yönünü değiştirir. Aklını çeler. Bu illetten kurtulmak için hem çok sevdiği hem de her yerde himaye ettiği, yedikleri içtikleri ve yaptıkları ayrı gayrı gitmeyen kardeş bildiği teyze oğlu kuzeni Tahir'e içini döker ve; "-Yeğenim, Ben buralarda kalmak istemiyorum. Aşımı temin etmek, karnımı tok, sırtımı pek etmek uğruna biricik evladımın hasretine dayanmak için çiğirime taş basarak gurbete gidip çalışmak istiyorum. Benimle gelmek ister misin?" diye sorar. Tahir sevgi besleyip saygı duyduğu dayısı Mahir'in teklifin memnuniyetle kabul ederken; "-Dayıcığım, seninle her belaya seve seve katlanır ve dünyanın öteki ucuna kadar gözüm kapalı gelirim. Canımı istesen bile gözümü kırpmadan veririm. Senin yolunda gözümü budaktan esirgersem, namerdim" diye düşüncesin açıklar. Kuzenler tüm zorlukları göze alarak Cumhuriyetin ilan edildiği ekim ayının ortalarına doğru Taşeli'ne en yakın tren istasyonu bulunan Karaman'a doğru yola revan olur. Taşeli odağı, Türkmen yurdu şirin Taşkale'den Karaman'a ulaşmak isteyen yiğitler, patika yol da yaya olarak en az dört gün karalastik pabuçla yol teper. Tehlikeyle dolu bu yolda tek başına gece gündüz yürümek imkansız. Her an bir musibetle karşılaşmak mümkün. Kuzenler makus talihleri yenmek için her zorluğu cesaretle göze alır. Zorlu yol culuk mutlaka göze alınmalı ki, gelecekte sela mete erişebilirsin. Bacakta beş yamalı pantolon ıslanmadan azgın çaydan yaya geçmek nasıl mümkün olacak ki.

Mahir. Askere gidip gelirken bu dağ yolunda kervanlarla seyahat ettiğinden zorluğu bilmekte. Aynı zorlukları tekrar yaşamamak adına yol boyunca ihtiyaç duyacağı on adet somun ekmeği alır. Sıcak somun ekmeğin arasına tahinli pekmez helvası koy durur. Bir torbaya da atıştırmalık kuru üzüm, ceviz ve bandırma. Tüm nevaleyi gece yatarken altına sereceği yün çuvalın içine iyice yerleştirerek sarıp sarmalar. Gurbet kapısı Karaman'a gidecek katar, sabah güneş doğmadan Hancı Nakattin'in hanı önünden hareket eder. Taşeli yiğitleri, sevdiklerin bırakarak bir umutla bilinmeze doğru yürür. Katarcı Güdül Osman, yıllardan beri bu yolu deper. Yolun her adımında adı yazılı. Eşya taşırken amansız hastalığı olanları da hastaneye götürür. Katırın birinde mahmel sandık içinde hastaneye şifa için giden şehir eşrafından Berbat Hüseyin yatmakta. Katarda, gurbete çalışmaya, Peygamber ocağı askere ve Taşkale'de olmayan ilim irfan yuvası okullara giden onlarca Taşeli yiğidi eşlik eder. Her biri tozlu, taşlı yola adım attıkça umutların yükseltir. Yola revan olan gurbet kervanı yokuşlar çıkıp tepeler aşar. Çam ormanı içinden geçerek, geceleri ıssız inlerde konaklar. Doğal kaynak sulu çeşme başlarında dinlenerek dört gün geçirir. Kervan yorucu yolculuktan sonra Karaman Kervansaray otele ulaşır. Zor yolculuğa alışık olmayan yarenlerden ayaklarına çarık giyenlerin ayak altı köstebek tümseği gibi birkaç yerinden şişer. Kara lastik giyenlerin ayağında öbek öbek yaralar oluşur.

Efeler diyarı Aydın şehrine iş, aş temini için giden Mahir ve Tahir, Kervansarayda eğleşmeden dosdoğru tren istasyonuna varır. İstasyon Şefinden Konya, Afyon üzeri İzmir'e gidecek trenden Aydın'a kadar kara vagon tren bileti alır. Trenin ertesi gün öğle namazından sonra Karaman'dan hareket edeceğin öğrenince İstasyonda pinekle mez. Dosdoğru merkezde Kervansaray otele geri gelip sabahçı kahvesine sığınır. Kervansaray bitişiğindeki sabahçı kahvesi amelenin uğrak yeri. Otele yatak ücreti ödemeyen gariplerin, kimsesizlerin gecenin kör karanlığında sığındığı, tahta sandalye üzerinde sabaha kadar tünedikleri bir kiraathane. Yoksulların ve gurbet kuşlarının bu luşma yeri.

Kıraathane garsonu, tahta sandalyeleri işgal eden garibanların sandalye üzerinde uyumaması için sürekli uyandırıp çay satmaya çalıştığı izbe bir mekan. Mahir ve Tahir kahvehanenin bir köşesine çekilip yün çuval içinde kalan içi helvalı ekmeği afiyetle yerken garson ara sıra yanlarına gelip,
“-Abey, bir ihtiyacınız var mı? Kuru ekmeğe çay ile bal olur, Çay getireyim mi?” diye sorunca Mahir;
“-Sağol abi, çay istemiyoruz. Canımız çay isteyince haber veririz ” diye teklifi geri çevirirken kuru ekmeği boğazın yırtarak yutmaya çalışır
Bu duruma garson çok içerler ve;
“-Gurbet kuşları, burası kavak gölgesi mi? Miskin miskin burada oturmayacaksınız. Ağzınız boş kalmayacak, mutlaka çay içeceksiniz” diyerek her biri için masaya birer bardak çay bırakır. Mahir, garsonun bu tutumuna içerlese de çayı hüpürteterek içerken hayli zaman geçirmeye çalışır.

Geçen zaman zarfında midesi helvalı ekmekten hararetilenen Mahir garsona;

“-Bir bardak su verir misin?” der. Atalarımız, “Ye tatlıyı içme suyu yakarsa yakınsın” diye söylese de helvalı ekmeği yiyen Mahir’in midesi alev alev yanmakta. Garson ga yet sakın bir şekilde bakır maşrapayla (bardak) su getirir ve içi yanan Mahir bir seferde suyu içer ve garsondan yeniden bir maşrapa su daha ister. Mide hararetin bastırmak için suya sarılırken atalarının sözüne itibar etmez

Öğle vakti tren istasyonuna ulaşan Mahir ve Tahir, kara vagonu kiralayan Selim Çavuşun yamacında diğer amelelerle toplanır. Karaman tren istasyonuna iki saat gecikmeli gelen trenin en sonunda olan ahşap kara vagona amele grubu topluca birer yer. Vagonun içinde adım atacak yer ve gıprışacak alan kalmaz. Tren hareket edince vagon içinde yoğunlaşan masif koku her tarafı sarar. Çelik raydan gelen gürültü den ve vagonun sarsıntısından pestilleri çıkan avaneleri derin bir uyku basar. Trenin Afyon’a varışı ile hareketin bile hatırlanmaz. Kara tren istasyonları birer birer selamlayıp geçerken üç gün süren yolculuğun sonunda Aydın İncirliova istasyona ulaşır. İlk defa trene binen Mahir ve Tahir, yorucu yolculuktan helak olur.

Mahir ve Tahir, İncirliova’nın köy yerleşkelerinde bilek gücüyle amelelik yapar. Zeytin ve incir bahçelerinde günlük iki lira ücretle on aydan fazla çalışır. Kolay ve zor demeden, yağmur, soğuk ayrımı yapmadan gece gündüz önlerine çıkan her işi yaparlar. Fakat Tahir’in körpe vücudu bu zorlu çalışmaya dayanamaz, hastalanıp mahkum olur yatağa. Gücünde kuvvetinde azalma meydana gelince iş görmeden kesilip dört duvar arasında günlerce inleyerek yatar. Derdine ilaçta fayda etmez. Günler ilerle dikçe durumu kötüleşir. Bu hastalığın gurbette iyileşemeyeceğinin sezin leyen Mahir, Taşeli Taşkale’ye Tahir’le birlikte dönmeye karar verir. İşi bırakıp ailesi için hediyelik bir torba köy sabunu, bir teneke sızma zeytinyağı ve bir kutu kuru incir alır. Ertesi gün Konya, Karaman’a giden trene binerler ve Karaman’a üç gün sonra öğle üzeri ulaşılır. Taşkele’ye giden katarın bir gün önce hareket ettiğini ve ertesi gün tekrar sa bah erkenden hareket edeceğini öğrenirler. Kervansaray sabahçı kahvehanesinin ö nünde düşünceli ve şaşkın vaziyette pineklerken kahvehane garsonu Mahir’i tanır. Hoş sohbetten sonra Garson, Mahir’e;
“-Hemşerim, ben işten ayrılıyorum. Patronlarım kahvede çalıştırmak üzere yerime işçi arıyor. Garson olarak çalışmak ister misin” diye sorar. Bu iş Mahir’in aklına ya tar. Tahir ise bozulur, içten içe içerler. Eşi ve oğlu Ahir için aldığı hediyeleri Tahir’e emanet eder. Tahir’i de katarcı Güdül Osman’ın yanına katarak Bayatcık’a ailesinin yanına yolcu eyler. Yaşamları süresince yedikleri içtikleri ayrı olmayan ve akraba ol maktan ötede canciğer kuzu sarması arkadaş olan kuzenler ilk kez ortak hareket edemez. Hemen ertesi gün kıraathanede garson yamağı olarak çalışmaya başlayan Tahir, yaşamında yepyeni bir sahife açar.

Oğlu Ahirin ve eşi Mehir’in özlemine dindirmek için yüreğine taş basan Mahir, gün üstüne gün, ay üstüne ay ekleyerek bir yıla yakın süre kahvede çalışır. İçinde kor olan eş, evlat özlemine eşinin gönderdiği mektupları okuyarak dindirir. Geceleri kahvehanenin bir köşesinde tahta masalar üstünde yatar. Çay ile ekmeğe yiyerek tasar ruf yapıp parasın biriktirir. Katarcı Güdül Osman ile eşine arasına para ve hediyeler göndererek ihtiyaçların karşılar. Rahatı kötünün iyisi olduğu halde hep şükreder. Yaptığı işin, Taşeli’nin kar kar üstüne tepelenmiş zirvelerinde, Bayatcık’ı çevreleyen meşe ve sedir ormanında keçi sürüsü otlatmaktan daha kolay olduğunu düşünür. Zemheride buz kesen soğuklardan ellerinin, keçi kılı çorabın içinde sarılı ayaklarının üşümediğine sevinir. Fakat İstanbul’da asker arkadaşı Karuzyan’ın anlattığı hikayeleri unutamaz. Asker ocağında haftalık izinliken kapalı çarşıda, Mahmutpaşa yoku şunda ve Beyoğlun’da caddeye sıralı mağaza vitrinlerinde görüp imrenerek seyrettiği cafcıflı vitrinler hayalinden çıkmaz. Sultan Ahmet Meydanı ve Eminönü’nde ahşap sehpa üzerinde satış yapan satıcıların yerine kendini hayal etmeye, imrenme ye mani olamaz. Hele yazdığı mektuba Karuzyan’ın müspet cevap vererek, tez vakit te İstanbul’a davet etmesi, gönlünü sevindirirken hayaline erişme yolunda iyice umutlanır. Yönünü İstanbul’a çevirip Toros Ekspresinden İstanbul için bilet alır. İki gün süren tren yolculuğunun nasıl geçtiğın anlamadan bir sabah vakti kendisini Haydarpaşa Tren Garı önünde denizi ve İstanbul’un tarihi güzellikleri ile Topkapı Sarayın seyrederken bulur. İçi dışına sığmaz. Dereleri geçip büyük denizlere doğru umutla kulaç atarken heyecandan nefesi kesilir.

Karuzyan asker arkadaşı Mahiri, hoş sohbet karşılayıp babasının Mahmutpaşa yoku şunda bulunan manifatura mağazasına götürür. Mahir’e değer vererek himayesine alır. Bu mağazada iş, aş verir. O’na her konuda yardımcı olur. Mağazanın üst katın dan yatacak bir yer ayarlar. Günlerce askerlik anılarını yad ederler. Bu rahatlıktan Mahir çok memnundur. Şevkle çalışıp huzura erişir. Fakat sevdiklerine olan hasretli ği yenemez. Hele eşi Mehir’in Bayatcık’tan yazdığı mektuplarında özlemi ve sevgi sin dillendirdiği;

“Yarım İstanbul’u mesken mi tuttun, Gördün güzelleri beni unuttun, Sılaya gelmeye yemin mi ettin, Gayri dayanacak özüm kalmadı” dizeleri okuyunca yüreği dağlandıkça dağlanır. Göz yaşı, boğazın azgın sularını bulan dırır. Bu hasretliğe kendisinin de dayanacak gücü kalmasa da metanetini hayalleri uğruna korumaya çalışır. İşinden fırsat bulup kendisiyle başbaşa kalınca;

“Evlerinin önü yoldur, Yolun sonu karakoldur, Kurban olan al Fadimem, Gel testini burdan doldur. Al fadimem, bal fadimem, yanakları al fadimem” türküsün mırıldanarak eşi Mehir’e nazire yapar. Gönlündeki kasaveti bir nebze atmaya çalışır. Mahir hep çalıştığı mağazayı ticaretin mektebi gibi görür. Ticari alışverişin inceliklerini öğrenir. Anadolu şehirlerinden İstanbul’a ticari mal, manifatura almak için gelen tüccar eşrafla tanışıp yeni dostluklar edinir. Doğup, büyüdüğü Taşkale’de bir manifatura mağazası olmasın gönlünden geçirir. Hayalleri büyüdükçe büyür. Taş duvar odalara, şehirlere sığmaz ve İstanbul Boğazı mavi sularının akıntısı hayalin götürmez hale gelir. Hayal olmadan gerçek olmasa da bu hayallerini gerçekleştirme yolu, yön temlerini daha çok düşünmeye, bu konuya kafa yormaya başlar.

Mahir, İstanbul’da beş yıla yakın süreyle çalışır. Bu sürede Karuzyan’ın güvenini kazanır. Mahir, hem hayallerinin peşinden koşmak hem de kokusu burnunda tüten oğ lu Ahir ve eşi Mehir’e kavuşmak, özlemin gidermek için köyü Bayatcık’a izinli gitme ye karar verir. Bu düşüncelerin patronuyla paylaşır. Hayallerini tek tek anlatır. Yardımcı olmasın ister. Karuzyan düşünceleri tasvip eder. Gerçekleşmesi için her türlü maddi ve manevi desteği vereceğini açık yürekle söyleyerek Haydarpaşa garından silaya Mahir’i yolcu eder. Ağaçların sararan yaprakları döktüğü güz ayında ayrıldığı Bayatcık’a, yıllar sonra doğanın yeniden doğuşu nevrüzde döner. Mahir’in köye gelişiyile eşi, oğ lu ve cümle seveninin yanı sıra tüm köylüleri sevince boğulur. Kuzeni Tahir’le tekrar buluşur. Hastalıktan kurtulup sağlığına kavuşmasına sevinir. Mahir’in kaybolduğuna dair yıllardır hakkında çıkarılan ve ya şehirde bir eş bulup yeni bir ha yat kurduğ u yönündeki dedikodu koca dağın karı gibi eriyip kaybolur.

(“MAHİR” isimli hikayemin 2. Bölümü “TAHİR” ismiyle kaldığı yerden devam edecek)

Süleyman Lemos YILDIZ
(Lemos5303)